

Alkitab
Bahasa Jawa

Edisi Formal 1981

Perjanjian Baru

MATEUS

Sarasilahe Gusti Yesus

1:1-17

Lk 3:23-38

1 ¹ Iki sarasilahe Gusti Yesus Kritus, tedhake Sang Prabu Dawud, tedhake Rama Abraham. ² Rama Abraham peputra Iskak, Iskak peputra Yakub, Yakub peputra Yahuda sasadhereke; ³ Yahuda peputra Peres lan Zerah, patutan saka Tamar; Peres peputra Hezron, Hezron peputra Ram; ⁴ Ram peputra Aminadab, Aminadab peputra Nahason, Nahason peputra Salmon; ⁵ Salmon peputra Boas patutan saka Rakhab; Boas peputra Obed patutan saka Rut; Obed peputra Isai, ⁶ Isai peputra Sang Prabu Dawud, Sang Prabu Dawud peputra Sang Prabu Suleman, patutan saka tilas bojone Uria, ⁷ Sang Prabu Suleman peputra Rehabeam, Rehabeam peputra Abia, Abia peputra Asa, ⁸ Asa peputra Yosafat, Yosafat peputra Yoram, Yoram peputra Uzia; ⁹ Uzia peputra Yotam, Yotam peputra Akhas, Akhas peputra Hizkia; ¹⁰ Hizkia peputra Manasye, Manasye peputra Amon, Amon peputra Yosia; ¹¹ Yosia peputra Yekhonya sasadhereke, nalika jaman pambuwangan menyang Babil. ¹² Sawise jaman pambuwangan menyang Babil,

Yekhonya peputra Sealtiel, Sealtiel peputra Zerubabel; ¹³Zerubabel peputra Abihud, Abihud peputra Elyakim, Elyakim peputra Azor; ¹⁴Azor peputra Zadhok, Zadhok peputra Akhim, Akhim peputra Eliud; ¹⁵Eliud peputra Eleazar, Eleazar peputra Matan, Matan peputra Yakub; ¹⁶Yakub peputra Yusuf bojone Maryam, kang mbabar Gusti Yesus, kang jejuluk Sang Kristus.

¹⁷Dadi gungunge saka Rama Abraham tumeka Sang prabu Dawud iku ana patbelas turunan, saka Sang Prabu Dawud tumeka ing jaman pambuwangan menyang Babil ana patbelas turunan lan saka jaman pambuwangan menyang Babil tumeka Sang Kristus patbelas turunan.

Miyose Gusti Yesus

1:18-25

Lk 2:1-7

¹⁸Anadene miyose Gusti Yesus Kristus iku sejaraha mangkene: Nalika Maryam kang ibu lagi pacangan karo Yusuf, sadurunge tunggal sapaturon, tinemu wus ngandheg marga saka Sang Roh Suci. ¹⁹Sarehne Yusuf bojone iku wong mursid sarta ora gelem mirangake Maryam ana ing ngarepe wong akeh, mulane sumedya medhot pepacangane kanthi sidheman. ²⁰Nanging bareng lagi duwe gagasan mangkono iku, tumuli ana malaekating Pangeran ngatingali sajroning pangimpen, dhawuhe: "He, Yusuf, tedhake

Dawud, aja sumelang anggonmu ngepek Maryam dadi bojomu, awit Putra kang kabobotake iku marga saka Roh Suci, ²¹ sarta Maryam bakal mbabar putra kakung, iku namakna Yesus; awit iya iku kang bakal ngluwari bangsane saka ing dosane.” ²² Bab iku anggone kalakon supaya kayektenana apa kang kapangandikakake dening Pangeran lumantar nabi mangkene: ²³“Lah, sang kenya bakal nggarbini sarta mbabar putra kakung, kang asmane bakal sinebut Emanuel, tegese: Gusti Allah nunggil kalawan kita.” ²⁴ Yusuf satangine turu banjur ngestokake kaya kang didhawuhake dening malaekating Pangeran, Maryam dipek bojo, ²⁵ nanging ora diwori turu, nganti tumekane wis mbabar putra, kang banjur dinamakake Yesus.

Tekane para pandhita

2:1-12

2 ¹ Nalika Gusti Yesus wus miyos ana ing kutha Betlehem ing tanah Yudea, yaiku nalika jumenenge Sang Prabu Herodhes, banjur ana pandhita-pandhita saka ing tanah wetan padha teka ing kutha Yerusalem ² lan takon-takon: “Ratunipun tiyang Yahudi ingkang nembe miyos punika wonten ing pundi? Margi kula sampun sami sumerep lintangipun wonten ing wetan, dene anggen kula mriki punika badhe sami sujud wonten ing ngarsanipun.” ³ Bareng Sang Prabu Herodhes miyarsa kang mangkono iku, banget getere, mangkono

uga wong sakutha Yerusalem kabeh. ⁴ Sang Prabu banjur nimbali sakehe para pangareping imam lan para ahli Toret bangsa Yahudi, lan padha didangu ana ngendi bakal miyose Sang Kristus iku. ⁵ Unjuke kang padha kadangu: “Wonten ing kitha Betlehem ing tanah Yudea, awit ingkang sampun kaseratan dening nabi makaten: ⁶ Anadene sira, he Betlehem ing tanah Yahuda, sira iku babar pisan ora kuciwa ana ing antarane para kang ngasta paprentahan ing tanah Yahuda, amarga saka sira bakal ana panutan kang miyos, kang bakal ngengon umatingSun Israel.”

⁷ Sang Prabu Herodhes banjur nimbali para pandhita mau kanthi dhedhemitan, padha kadangu genah-genahe wektu katoning lintange; ⁸ nuli padha didhawuhi menyang ing Betlehem sarta kaweling: “Padha mangkata, titi-priksanen sing tlesih bab Sang Timur iku, dene samangsa wus ketemu, enggal padha ngunjukana uninga marang aku, supaya aku iya bisa mrana ngabekti marang Panjenengane.” ⁹ Para pandhita sawise nampani pangandikane Sang Nata, banjur padha mangkat. Lah ing kono lintang kang wus dideleng ana ing wetan, iku ndhisiki lakune tumeka ing padunungane Sang Timur lan mandheg ing sandhuwure. ¹⁰ Bareng weruh lintang mau, padha banget bungahe. ¹¹ Banjur padha lumebu ing omah lan ndeleng Sang Timur karo Maryam kang ibu, nuli padha sumungkem sujud marang Panjenengane. Banjur padha mbukaki pethine raja-brana,

Panjenengane disaosi pisungsung arupa mas, menyan lan blendok mur. ¹² Sawise mangkono, sarehne padha tanpa wangsiting Pangeran ing sajroning pangimpen, supaya aja bali sowan ing ngarsane Sang Prabu Herodhes, mulane mulihe menyang tanahe padha metu ing dalan liyane.

Gusti kaungsekake menyang ing tanah Mesir

2:13-15

¹³ Sapungkure para pandhita mau lah tumuli ana malaekating Pangeran, kang ngatingali marang Yusuf ing sajroning pangimpen lan dhawuh: "Tangia, Sang Timur lan kang ibu ungsekna menyang ing tanah Mesir, sarta manggona ing kana nganti Ingsun paring pangandika marang sira; mulane mangkono awit Herodhes bakal nggoleki Sang Timur arep disedani." ¹⁴ Yusuf tangi lan ing bengi iku uga Sang Putra dalah kang ibu diajak ngungsi menyang ing tanah Mesir, ¹⁵ lan manggon ing kana nganti sasedane Sang Prabu Herodhes. Mangkono dadine kayektenan apa kang kapangandikakake dening Pangeran lumantar nabi: "Saka ing tanah Mesir anggoningSun nimbali PutraningSun."

Tumpese bocah-bocah ing kutha Betlehem

2:16-18

¹⁶ Bareng Sang Prabu Herodhes ngertos yen Panjenengane dicidrani dening para pandhita, banget dukane, banjur dhawuh mateni sakehe bocah lanang ing kutha Betlehem salaladane, kang umur rong taun sapangisor, manut wektu anggone angsal katrangan saka para pandhita. ¹⁷ Ing kono kayektenan kang kapangandikakake dening Nabi Yeremia: ¹⁸ “Ana swara kaprungu ing kutha Rama, panangis lan pangadhuh kang sora; Rakhel nangisi anak-anake lan emoh kalipur, awit anak-anake wus padha ora ana.”

Kondure Gusti saka ing tanah Mesir

2:19-23

¹⁹ Bareng Sang Prabu Herodhes wus seda, ana malaekating Pangeran kang ngatingali marang Yusuf ing sajroning pangimpen ana ing tanah Mesir, kang dhawuh: ²⁰ “Tangia, Sang Timur lan kang ibu jaken bali menyang tanah Israel, amarga sing padha ngarah sedane Sang Timur wus padha mati.” ²¹ Yusuf tangi, Sang Putra lan kang ibu diajak bali menyang tanah Israel. ²² Ananging bareng krungu warta, yen Pangeran Arkhelaus nggentosi kang Rama Sang Prabu Herodhes jumeneng nata ana ing tanah Yudea, dadi sumelang yen mranaa. Nanging sarehne tanpa wangsiting Allah ing

sajroning pangimpen, banjur ngener menyang ing tlatah tanah Galilea. ²³Satekane ing kono, tumuli manggon ing kutha kang aran Nasaret. Kang mangkono iku supaya kayektenana kang kapangandikakake dening para nabi, yen Gusti Yesus bakal kasebut: wong Nasaret.

Nabi Yokanan Pambaptis

3:1-12

Mk 1:1-8; Lk 3:3-9, 15-17; Yo 1:19-28

3¹ Ing nalika samana Nabi Yokanan Pambaptis rawuh ing ara-ara samun ing tanah Yudea, nggelarake piwulang, pangandikane: ²“Padha mratobata, amarga Kratoning Swarga wus cedhak!” ³Dene sateme iya Nabi Yokanan iku kang kapangandikakake dening Nabi Yesaya mangkene: “Ana swara kang nguwuh-uwuh ana ing ara-ara samun: Padha nyawisna margining Pangeran, lurung-lurunge padha lencengna.” ⁴Nabi Yokanan iku pangagemane kang kagawe wulu unta, sarta apaningset walulang; kang kadhahar walang lan madu alas. ⁵Banjur diparani dening wong-wong saka ing kutha Yerusalem, saka ing tanah Yudea kabeh lan saka ing wewengkon sakiwatengene bengawan Yarden. ⁶Wong-wong mau tumuli padha dibaptisi dening Nabi Yokanan ana ing bengawan Yarden kalawan ngakoni dosane.

⁷Nanging bareng Nabi Yokanan mirsa wong Farisi lan wong Saduki akeh kang padha teka sarta nyuwun kabaptis, banjur padha

dipangandikani mangkene: “Heh, tetesaning ula bedhudhak, sapa kang akon kowe nyingkiri bebendu kang bakal teka? ⁸Yen mangkono padha metokna woh kang sembada marang pamratobat. ⁹Lan aja padha duwe pikiran mangkene: Aku rak trahe Rama Abraham. Awit aku pitutur marang kowe, sanadyan saka watu iki Gusti Allah kuwaos mijilake anak kanggo trahe Rama Abraham. ¹⁰Karodene wadung wus cumawis ing poking wit-witan; saben wit kang ora metokake woh kang becik, mesthi kategor lan kacemplungake ing geni. ¹¹Aku iki mbaptisi kowe kabeh nganggo banyu amrih patobatmu, nanging kang bakal rawuh nungka aku, iku luwih kuwasa tinimbang aku lan mbok nyopot ageme trumph bae aku ora pantes. Iku bakal mbaptisi kowe kalawan Roh Suci lan geni. ¹²Panjenengane wus ngasta tampah; panutone bakal diresiki nganti tapis sarta gandume bakal diklumpukake ing lumbung, nanging mrambute bakal diobong ing geni kang ora kena sinirep.”

Gusti Yesus dibaptis Nabi Yokanan

3:13-17

Mk 1:9-11; Lk 3:21-22; Yo 1:32-34

¹³Nalika samana Gusti Yesus saka ing tanah Galilea rawuh ing bengawan Yarden murugi Nabi Yokanan, karsane supaya dibaptisa.

¹⁴Nanging nabi Yokanan menggak, unjuke: “Kawula ingkang prelu Paduka baptis, lah kok Paduka ngrawuhi kawula.” ¹⁵Nanging Gusti

Yesus paring wangsulane, pangandikane: “Wis ta, cikben, amarga iya mangkono iku patute Aku lan kowe padha netepi sakehe kabeneran.” Nabi Yokanan tumuli sumarah. ¹⁶ Sawise kabaptis Gusti Yesus banjur mentas saka ing banyu, lah ing kono langit tumuli piyak lan Panjenengane mirsa Rohing Allah tumedhak pindha manuk dara, anedhaki Panjenengane. ¹⁷ Banjur ana swara saka ing swarga, kang ngandika: “Iki PutraningSun, kekasihingSun, kang ndadekake renaning panggaliingSun.”

Gusti Yesus kagodha dening Iblis

4:1-11

Mk 1:12-13; Lk 4:1-13

4 ¹ Sawuse mangkono Gusti Yesus katuntun dening Roh menyang ing ara-ara samun supaya kagodha dening Iblis. ² Salebare siyam patang puluh dina patang puluh bengi, wekasan kerapan. ³ Juru panggodha banjur sowan ing ngarsane sarta munjuk mangkene: “Manawi Panjenengan Putraning Allah, sumangga sela-sela punika Panjenengan sabdakaken dados roti.” ⁴ Nanging Gusti Yesus paring wangsulane, pangandikane: “Ana tulisan mangkene: Uripe manungsa iku ora mung saka roti bae, nanging saka sakabehing sabda kang miyos saka ing lesaning Allah.”

⁵ Iblis tumuli nggawa Gusti Yesus menyang ing kutha Suci lan dijumenengake ana ing dhuwur payone Padaleman Suci, ⁶ banjur munjuk mangkene: “Manawi Panjenengan

Putraning Allah, sumangga kula aturi anjlog mangandhap, awit wonten seratan makaten: Pangeran bakal ndhawuhi para malaekate tumrap sira, sarta sira bakal ditadhahi ing tangane, supaya sikilira aja nganti kesandhung ing watu.”⁷ Pangandikane Gusti Yesus: “Ana maneh tulisan mangkene: Sira aja nyoba Pangeran Allahira.”⁸ Gusti Yesus banjur digawa Iblis maneh munggah ing gunung kang dhuwur banget lan diaturi mirsani sakehe krajan ing donya dalasan kamulyane,⁹ nuli munjuk mangkene: “Punika sadaya badhe kula caosaken dhateng Panjenengan, anggeripun Panjenengan sumungkem sujud dhateng kula.”¹⁰ Ing kono Gusti Yesus banjur ngandika marang Iblis: “Wis, lungaa, setan!” Sabab ana tulisan mangkene: Pangeran Allahira kang kudu sira sembah lan Panjenengane Piyambak kang kudu sira abekteni.”¹¹ Iblis banjur lengser saka ing ngarsane Gusti Yesus; lah ing kono tumuli ana malaekat-malaekat kang padha sowan lan ngladosi Panjenengane.

Gusti Yesus pindhah menyang ing kutha Kapernaum

4:12-17

Mk 1:14-15; Lk 4:14-15

¹² Bareng Gusti mireng pawarta, yen nabi Yokanan wus kacepeng, Panjenengane banjur tindak sumingkir menyang ing tanah Galilea,¹³ pindhah saka Nasaret lan dedalem ana ing kutha Kapernaum, ing sapinggiring sagara ing

laladan tanah Zebulon lan Naftali, ¹⁴ supaya kayektenana kang kapapangandikakake dening Nabi Yesaya mangkene:

¹⁵“Tanah Zebulon lan tanah Naftali, dalam menyang ing sagara, ing sabrange bengawan Yarden, tanah Galilea panggonane bangsa-bangsa liya,

¹⁶ bangsa kang manggon ing pepeteng, iku wus ndeleng Papadhang kang gedhe, sarta wong kang padha manggon ing tanah kang kalimputan ing wewayangning pati, iku wus kaplethekan Pepadhang.”

¹⁷Wiwit nalika iku Gusti Yesus nggelarake piwulang, pangandikane: “Padha mratobata, amarga Kratoning Swarga wus cedhak!”

Gusti Yesus wiwit angsal sakabat

4:18-22

Mk 1:16-20; Lk 5:1-11

¹⁸Nalika Gusti Yesus pinuju tindak urut pinggiring sagara Galilea, mirsa wong loro padha sadulur, yaiku Simon kang karan Petrus karo Andreas sadulure, lagi padha nibakake jala ing sagara, amarga padha dadi juru-amek-iwak. ¹⁹Banjur padha didhawuhi: “Ayo, padha melua Aku, kowe padha bakal Dakdadekake juru-amek-wong.” ²⁰Sanalika banjur padha ninggal jalane, ndherekake Gusti Yesus. ²¹Sabanjure nalika tindak saka kono, Panjenengane mirsa wong loro maneh, uga padha sadulur, yaiku Yakobus anake

Zebedheus karo Yokanan sadulure, ana ing prau lagi ngrewangi Zebedheus bapakne anggone nyulami jalane, banjur padha ditimbali ²²Sanalika padha ninggal praune lan bapakne, nuli ndherekake Gusti Yesus.

Gusti Yesus wiwit lelana nggelarake Injil

4:23-25

Lk 6:17-19

²³Gusti Yesus tumuli ndlajahi satlatahe tanah Galilea kabeh, memulang ana ing papan-papan pangibadahe wong kono, sarta nggelarake Injiling Kraton, apadene nyarasake sarupane lelara lan sarupane memala, kang tinemu ing satengahing bangsa kono. ²⁴Pawarta bab Panjenengane iku banjur sumebar ing tanah Siria kabeh; sakehe wong, kang nandhang lelara banjur padha disowanake menyang ing ngarsane, kang rupa-rupa lelarane lan sangsarane, wong kasurupan, wong ayan lan wong lumpuh, tumuli padha diwarasake. ²⁵Wong akeh padha gumrudug ndherekake tindake, pinangkane saka ing tanah Galilea, ing Dekapolis, ing Yerusalem lan ing tanah Yudea tuwin ing sabrange bengawan Yarden.

PIWULANGE GUSTI ANA ING GUNUNG

5:1-16

Wong apa kang rahayu

5:1-12

Lk 6:20-23

- 5**¹ Bareng Gusti Yesus mirsa wong akeh iku, banjur minggah ing gunung lan sawise lenggah, para sakabate padha ngadhep ing ngarsane. ²Tumuli Gusti Yesus medhar pangandika, paring piwulang, pangandikane:
- ³“Rahayu wong kang mlarat ing budi, awit iku kang padha nduweni Kraton ing Swarga.
- ⁴Rahayu wong kang prihatin, awit iku bakal padha kalipur.
- ⁵Rahayu wong kang alus ing budi, awit iku bakal padha tanpa warisan bumi.
- ⁶Rahayu wong kang kaluwen lan ngelak marang kasampurnan, awit iku kang bakal padha kawaregan.
- ⁷Rahayu wong kang ambek welasan, awit iku bakal padha oleh piwelas.
- ⁸Rahayu wong kang resik atine, awit iku bakal padha sumurup marang Allah.
- ⁹Rahayu wong kang dhemen ngrukunake, awit iku bakal padha kasebut para putraning Allah.

- ¹⁰ Rahayu wong kang dikaniaya marga saka kayekten, awit iku kang padha nduweni Kratoning Swarga.
- ¹¹ Rahayu kowe, manawa marga saka Aku kowe diwewada lan dikaniaya sarta dipitenah.
- ¹² Padha bungaha lan sukarenaa, sabab gedhe ganjaranmu ana ing swarga, awit iya kaya mangkono anggone wong-wong padha nganiaya para nabi sadurunge kowe.”

Bab uyahing bumi lan pepadhanging jagad

5:13-16

¹³ “Kowe iku padha dadi uyahing bumi. Lah yen uyah iku ilang asine, apa kang kanggo mulihake asine? Wis ora ana gunane maneh kajaba mung dibuwang lan diidak-idak ing wong.

¹⁴ Kowe iku padha dadi pepadhanging jagad. Kutha kang ana ing dhuwur gunung iku ora bisa kaling-kalingan. ¹⁵ Lan maneh wong nyumed diyan iku ora banjur dikurebi tompo, nanging ditumpangake ing jodhog, supaya bisa madhangni wong saomah kabeh. ¹⁶ Samono uga padhangmu iya sorotna marang wong, supaya iku padha sumurup marang tindak-tandukmu kang becik, temah padha ngluhurake Ramamu kang ana ing swarga.”

BAB NETEPI ANGGER-ANGGER*5:17-48***Bab kabeneran kang sampurna****5:17-20***Lk 6:27-36*

¹⁷“Kowe aja padha duwe pangira, yen tekaKu iku arep nyuwak Toret utawa kitabe para nabi. Tekaku ora nyuwak, nanging malah nindakake. ¹⁸Awit satemene pituturKu marang Kowe: Nganti sirnane langit lan bumi iki, angger-angger ora bakal sirna saiyot utawa sacorek, sadurunge iku kabeh kalakon. ¹⁹Mulane sing sapa ngorakake salah sawijining pepakon iki, sanadyan kang cilik dhewe, sarta memulang mangkono marang wong, iku bakal oleh papan kang asor dhewe ana ing Kratoning Swarga. Nanging sing sapa nindakake lan mulangake kabeh pepakoning Toret, iku bakal oleh papan kang dhuwur ana ing Kratoning Swarga. ²⁰Mulane pituturKu marang kowe: Manawa kasampurnanmu ora ngungkuli kabeneraning para ngulama lan para wong Farisi, kowe mesthi ora bakal lumebu Kratoning Swarga.”

Bab memateni

5:21-26

²¹“Kowe wus padha krungu, yen para leluhur padha kaparingan pangandika mangkene: Sira aja memateni, sing sapa memateni kudu diukum. ²²Nanging Aku pitutur marang kowe: Sing sapa nepsu marang sadulure, kudu diukum; sing sapa ngunekake sadulure: kapis, kudu diukum dening pangadilan agama, lan sing sapa ngunekake; gemblung, mesthi kacemplungake ing naraka murub.

²³Mulane manawa kowe nggawa pisungusng menyang misbyah, mangka banjur kelingan yen sadulurmu lagi sengit karo kowe, ²⁴pisungusngmu tinggalen ana ing ngarepe misbyah kono, nuli maranana sadulurmu mau, rukuna dhisik, sawuse banjur balia, nyaosna pisungusngmu.

²⁵Endang rukuna karo lelawananmu nalika lagi lumaku bebarengan menyang pangadilan, supaya kowe aja nganti diladekake dening lelawananmu mau marang jaksa, jaksa banjur masrahake kowe marang pambantune, temahan kowe dilebokake ing pakunjaran.

²⁶Satemene pituturKu marang kowe: kowe ora bakal metu saka ing kono, sadurunge kowe nyaur utangmu nganti sah.”

Bab laku jina

5:27-32

²⁷“Kowe wus padha krungu pangandika mangkene: Sira aja laku jina! ²⁸Nanging Aku pitutur marang kowe: Sing sapa mandeng wong wadon kalawan nduweni krenteg marang dheweke, iku wus laku jina sajroning atine.

²⁹Mulane manawa mripatmu tengen dadi jalaraning piala, cuplaken banjur buwangen, amarga luwih becik kelangan salah sawijining peranganing badanmu katimbang badanmu sakojur kacemplungake ing naraka. ³⁰Lan maneh manawa tanganmu tengen dadi jalaraning piala, kethoken banjur buwangen, amarga luwih becik kelangan salah sawijining peranganing badanmu katimbang badanmu sakojur kacemplungake ing naraka.

³¹Uga ana pangandika mangkene: Sing sapa megat bojone, kudu menehi layang pegat.

³²Nanging Aku pitutur marang kowe: Sing sapa megat bojone ora jalaran saka laku jina, iku ndadekake bojone laku jina lan sing sapa ngrabeni wong wadon mau, dadi laku jina.”

Bab Supata

5:33-37

³³“Kowe wus padha krungu, yen para leluhur padha tanpa pangandika mangkene: Aja nglairake sumpah palsu, nanging tetepana sumpahira ana ing ngarsaning Pangeran.

³⁴ Nanging Aku malah pitutur marang kowe: Aja supata babar pisan, dadia demi swarga, awit iku dhamparing Allah, ³⁵ dadia demi bumi, awit iku ancik-anciking sampeyane, dadia demi Yerusalem, awit iku kuthane Sang Nata Agung. ³⁶ Iya aja supata demi sirahmu, awit kowe ora bisa mutihake utawa ngirengake rambutmu saele bae. ³⁷ Yen iya, kandhaa: iya, yen ora, kandhaa: ora. Saluwihe saka iku, asale saka pangawak dursila.”

Bab wewales

5:38-42

³⁸ “Kowe wus padha krungu pangandika mangkene: Mripat winales mripat, untu winales untu. ³⁹ Nanging Aku pitutur marang kowe: Kowe aja nglawan marang wong kang gawe piala marang kowe, malah sapa kang nangani pipimu tengen, pipimu kiwa uga ulungna pisan. ⁴⁰ Lan manawa ana wong kang arep prakaran karo kowe, sedyane ngepek klambimu, jubahmu pasrahna pisan. ⁴¹ Apadene manawa kowe dipeksa dikon ngiringake lakune wong samil, iringna nganti rong mil. ⁴² Yen ana wong njejaluk marang kowe, wenehana lan aja nulak wong kang arep utang marang kowe.”

Bab tresna ing sapadha-padha**5:43-48**

⁴³“Kowe iya wus padha krungu pangandika: Sira tresnaa marang sapepadhanira lan sengita marang mungsuhiro! ⁴⁴Nanging aku malah pitutur marang kowe: Padha tresnaa marang mungsuhamu; wong kang nganiaya kowe padha dongakna slamet, ⁴⁵supaya kowe padha katitika, yen dadi putrane Ramamu kang ana ing swarga, kang mlethekake srengenge marang wong ala lan wong becik, sarta nurunake udan marang wong kang ambek adil lan kang ora. ⁴⁶Dene manawa kowe tresna marang wong kang nresnani kowe, iku kowe oleh pituwas apa? Para juru-mupu-beya rak ya tumindak mangkono, ta? ⁴⁷Lan manawa kowe aweh salam mung marang sadulur-sadulurmu bare, kaluwihanmu apa? Wong kapir rak ya tumindak mangkono, ta? ⁴⁸Mulane kowe padha sampurnaa, kaya Ramamu ing swarga iya sampurna.”

TUTUGE PIWULANG ANA ING GUNUNG

6:1-34

Bab dedana

6:1-4

6¹“Padha dieling, aja padha nglakoni kawajibaning agamamu ana ing sangareping wong, supaya katona ing wong iku, awit yen mangkono, kowe ora bakal oleh peparing apa-apa saka Ramamu kang ana ing swarga. ²Mulane yen kowe dedana, aja kokjuwarakake kaya adate para wong lamis ana ing papan-papan pangibadah lan ing lurung-lurung, pamrihe supaya dialem ing wong. Satemene Aku pitutur marang kowe, iku wus padha tanpa pituwase. ³Nanging manawa kowe dedana, tanganmu kiwa aja nganti sumurup apa kang ditindakake tanganmu tengen. ⁴Dadi anggonmu dedana iku aja nganti katon; Ramamu kang nguningani tindakmu kang ora katon iku, bakal paring piwales marang kowe.”

Bab ndedonga

6:5-15

Lk 11:2-4

⁵“Dene manawa kowe padha ndedonga, aja kaya para wong lamis, amarga iku

padha seneng ndedonga adeg-adegan ana ing papan-apan pangibadah lan ing pojok-pojoking lurung, pamurihe supaya katona ing wong. Satemene pituturKu marang kowe: Iku wus padha tanpa pituwase. ⁶Nanging manawa kowe ndedonga, lumebua ing kamarmu, lawange inebna, banjur ndedongaa marang Ramamu kang ora katon. Dene Ramamu kang mirsa tindakmu kang ora katon iku bakal paring piwales marang kowe.

⁷Apamaneh, sajrone ndedonga, aja nganggo tembung akeh-akeh kaya adate wong kaping, awit iku padha nduweni pangira, yen marga saka akehing tembunge, pandongane bakal kabul. ⁸Dadi aja tiru-tiru wong iku, awit Ramamu mirsa apa sing kokbutuhake, sadurunge kowe matur. ⁹Marga saka iku ndedongaa mangkene:

Dhuh, Rama kawula ingkang wonten ing
swarga,

Asma Paduka mug i kasucekaken.

¹⁰Kraton Paduka mug i rawuh.

Karsa Paduka mug i kalampahan wonten ing
bumi

kadosdene wonten ing swarga.

¹¹Kawula mug i kaparingan rejeki kawula
sacekapipun ing dinten punika.

¹²Saha Paduka mug i ngaputen kalepatan
kawula, kadosdene kawula inggih
ngapunteni tetiyang ingkang kalepatan
dhateng kawula.

¹³Punapa dene kawula mug i sampun ngantos
katandukaken dhateng ing panggodha,

nanging mugi sami Paduka uwalaken saking piawon. [Awitdene Paduka ingkang kagungan Kraton saha wisesa tuwin kamulyan salami-laminipun. Amin.]

¹⁴ Sabab, manawa kowe padha ngapura kaluputaning wong, Ramamu ing swarga iya bakal ngapura marang kowe.

¹⁵ Nanging manawa kowe ora ngapura marang wong, Ramamu iya bakal ora ngapura kaluputanmu.”

Bab pasa

6:16-18

¹⁶ “Anadene manawa kowe padha pasa, ulatmu aja kokgawe aclum kaya para wong lamis, awit iku padha nyengungusake ulate, supaya wong-wong padha weruh yen lagi pasa. Satemene pituturKu marang kowe: iku wus padha tanpa pituwase. ¹⁷ Nanging kowe manawa pasa, sirahmu lenganana lan raupa, ¹⁸ supaya anggonmu pasa aja katara wong, ngemungna kauningan ing Ramamu kang ana ing papan kang ora katon. Ing mengko Ramamu kang mirsa kang ora katon iku bakal paring piwales marang kowe.”

Bab nglumpukake bandha lan bab diyaning badan

6:19-23

¹⁹“Aja padha nglumpukake bandha ana ing donya; ana ing donya bakal kena ing renet lan taiyeng kang ngrusak, sarta bisa katekan maling kang mbabah lan nyolong.

²⁰Nanging padha nglumpukna bandha ing swarga, kang ora bakal kena ing renet lan tiyeng kang ngrusak lan ora bakal katekan maling kang mbabah lan nyolong. ²¹Amarga ing ngendi dununge bandhanmu, iya ana ing kono dununge atimu.

²²Diyaning badan iku mripat; manawa mripatmu waras, badanmu sakojur kapadhangan. ²³Nanging manawa mripatmu cacad, badanmu dadi peteng kabeh. Dadi manawa pepadhang kang ana ing kowe dadi peteng, saiba ta petenge iku.”

Bab ngrangkep pangawulan lan bab sumelang

6:24-34

Lk 12:22-31

²⁴“Ora ana wong kang bisa ngrangkep pangawulan, awit ora wurung bendarane kang siji bakal disengiti; sijine ditresnani, utawa bakal setya marang kang siji lan nyepelekake marang sijine. Kowe ora bisa ngawula marang Allah lan marang Mamon.

²⁵ Mulane Aku pitutur marang kowe: Aja padha sumelang ing bab uripmu, bab apa kang bakal kokpangan utawa kokombe, lan bab badanmu, apa kang bakal kokanggo. Ajine urip iku apa ora ngungkuli pangan, lan ajine badan ngungkuli sandhangan? ²⁶ Padha delengen manuk-manuk ing awang-awang, padha ora nyenyebar lan ora derep, sarta ora tetandho ana ing lumbung, ewadene padha kaparingan pakan dening Ramamu kang ana ing swarga. Apa kowe ora kinacek luwih banget katimbang karo manuk-manuk iku? ²⁷ Sapa ta panunggalanmu kang bisa nyambung umure saasta bae marga saka sumelang? ²⁸ Mangkono maneh yagene kowe padha sumelang bab sandhang-panganggo? Padha nyawanga kembang bakung ing ara-ara anggone tumuwuh, ora nganggo nyambut-gawe lan ngantih. ²⁹ Ewadene Aku pitutur marang kowe: Sanadyan Raja Suleman sajrone sagunging kaluhurane, pangagemane ora madhani salah sawijining kembang iku. ³⁰ Mulane yen suket ing ara-ara kang dina iki isih ana, sesuk diobong, iku dipanganggoni nganti kaya mangkono dening Allah, saya maneh kowe, heh, wong kang cupet ing pangandel! ³¹ Awit saka iku aja padha sumelang lan calathu: Kang padha dakpangan apa? Utawa: Kang padha dakombe apa? Lan maneh: Kang padha daksandhang apa? ³² Awit iku kabeh diupaya dening para wong kapisir; kowe aja mangkono, awit Ramamu ing swarga wus mirsa, yen iku mau kabeh

dadi kabutuhanmu. ³³ Ananging Kratoning Allah lan kasampurnane, iku padha upayanen dhisik, nuli samubarang iku mau kabeh bakal diparingake marang kowe. ³⁴ Mulane aja padha sumelang ing bab dina sesuk, amarga dina sesuk iku kadunungan kasusahan dhewe. Kasusahan sadina, wus cukup kanggo sadina.”

TUTUGE PIWULANG ANA ING GUNUNG

7:1-29

Bab ngukumi

7:1-5

Lk 6:37-38, 41-42

7 ¹“Aja padha netepake alaning wong, supaya kowe iku aja katetepake alamu. ²Amarga wewaton kang kokanggo ngukumi ala-beciking wong, yaiku kang bakal dianggo ngukumi ala-becikmu. Sarta takeran kang kokanggo nenaker, yaiku kang bakal dianggo naker kowe. ³Kapriye dene kowe weruh tatal kang ana ing mripate sadulurmu, mangka glondhong kang ana ing mripatmu dhewe, kowe kok ora weruh? ⁴Kapriye dene kowe kok bisa kandha karo sadulurmu: Coba, tatal sing ana ing mripatmu iku dakilangane, mangka mripatmu dhewe ana glondhonge? ⁵Heh, wong lamis, ilangana dhisik glondhong sing ana ing mripatmu, mengko kowe bakal kanthi

pramana anggonmu ngilangi tatal sing ana ing mripate sadulurmu.”

Bab barang kang suci lan pangaji

7:6

⁶“Bareng kang suci aja kokwenehake marang asu, lan mutyaramu aja kokuncalake marang ngarepe babi, supaya ora diidak-idak sarta banjur minger nyempal-nyempal kowe.”

Bab ngantepi ing pandonga

7:7-11

Lk 11:9-13

⁷“Padha nyenyuwuna, temah bakal kaparingan. Padha golek-goleka, temah bakal oleh. Padha thothok-thothoka, temah bakal kawenganan. ⁸Sabab saben wong kang nyuwun, bakal tampa, sing golek bakal oleh lan sing thothok-thothok iku bakal kawenganan lawang. ⁹Apa ana panunggalanmu kang dijaluki roti anake, kok menahi watu, ¹⁰utawa yen dijaluki iwak, kok menahi ula? ¹¹Dadine yen kowe kang ala padha mangreti ing bab paweweh kang becik marang anak-anakmu, saya maneh Ramamu kang ana ing swarga, mesthi peparing kang becik marang wong sing padha nyenyuwun marang Panjenengane.”

Dalan kang bener

7:12-14

¹²“Mulane apa sing kokkarepake ing bab tumindake wong marang kowe, iku iya etrapna marang wong, amarga iya mangkono iku surasane Toret lan kitabe para nabi.

¹³Padha lumebua metu ing lawang kang ciyut, awit amba lawange lan jembar dalane kang anjog ing karusakan, mangka akeh wong kang padha metu ing kono. ¹⁴Kosok baline ciyut lawange lan rupit dalane kang anjog ing urip, mangka mung sathithik wong kang nemu iku.”

Piwulang kang nasar

7:15-23

¹⁵“Sing waspada marang para kang mindha-mindha nabi, kang padha nekani kowe kanthi nyamur dadi wedhus gembel, mangka sajatine iku asu ajag kang galak.

¹⁶Iku bakale padha katitik marang kowe saka wohe. Apa ana thethukulan eri kok awoh anggur, utawa rerungkudan kok metokake woh anjir? ¹⁷Dadine wit kang becik metokake woh becik, wit kang geringen wohe iya ora apik.

¹⁸Wit kang becik ora bisa metokake woh kang ala, lan wit kang geringen ora bisa metokake woh kang becik. ¹⁹Sarupane wit kang ora metokake woh kang becik, mesthi kategor

lan banjur kacemplungake ing geni. ²⁰ Dadine wong-wong mau bakal katitik saka wohe.

²¹ Kang bakal lumebu ing Kratoning Swarga iku dudu angger wong kang ngucap marang Aku: Gusti, Gusti, nanging mung wong kang nglakoni sakarsane RamaKu kang ana ing swarga. ²² Ing dina wekasan bakal akeh wong kang padha matur marang Aku: Gusti, Gusti, punapa kawula boten sampun medhar wangsit atas asma Paduka, sarta sampun nundhungi dhemit atas asma Paduka, punapa malih sampun ngawontenaken mukjijat kathah atas asma Paduka? ²³ Ing wektu iku bakal padha dakblakani mangkene: Aku durung tau wanuh karo kowe. Padha sumingkira saka ing ngarepKu, heh, wong kang padha gawe duraka.”

Bab ngrungokake lan nglakoni

7:24-29

Lk 6:47-49

²⁴ “Mulane saben wong kang ngrungokake pituturKu lan banjur dilakoni, iku kayadene wong pinter, kang ngadegake omahe ana ing padhasan. ²⁵ Bareng udan deres, banjur banjir sarta ana angin gedhe, kang nempuh omah mau, nanging ora ambruk, amarga katelesan ing padhasan. ²⁶ Nanging saben wong kang ngrungokake pituturKu mangka ora dilakoni, iku upamane kaya wong kang gemblung, kang ngadegake omahe ana ing pawedhen. ²⁷ Bareng udan deres, terus banjir, sarta ana

angin gedhe, kang nempuh omah mau banjur ambruk lan banget rusake.”

²⁸Kacarita, bareng Gusti Yesus wus mungkasi pangandikane iku mau, wong kabeh padha gumun banget marang piwulange, ²⁹jalaran anggone mulang kaya kang kagungan panguwasa, ora kaya para ahli Toret.

Wong lara budhugen kawarasake

8:1-4

Mk 1:40-45; Lk 5:12-16

8¹ Bareng Gusti Yesus tumedhak ing gunung, banjur kadherekake wong pirang-pirang gegolongan. ² Lah ing kono ana wong budhugen sowan sarta sujud marang Panjenengane, unjuke: “Gusti, manawi Paduka karsa, inggih tamtu saged mbirat najis kawula.” ³ Gusti Yesus nuli mulung astane, ndemek wong mau sarta ngandika: “Aku karsa, birata najismu.” Padha sanalika kabirat budhuge temahan dadi resik. ⁴ Banjur kadhawuhan dening Gusti Yesus: “Poma bab iki aja kokkandhakake marang sapa-sapa. Wis lungaa, awakmu tuduhna marang imam lan caosa kurban, sing diprentahake dening Nabi Musa, minangka peseksi marang wong.”

Abdi opsir ing Kapernaum kawarasake

8:5-13

Lk 7:1-10; Yo 4:46-53

⁵Nalika Gusti Yesus lumebet ing kutha Kapernaum, ana sawijining opsir panatus sowan ing ngarsane sarta darbe atur panyuwun, unjuke: ⁶“Bandara, rencang kawula sakit lumpuh, nggluntung wonten ing griya, langkung sanget anggenipun ngraosaken sakit.” ⁷Pangandikane Gusti Yesus: “Aku dak mrana, dakwarasne.”

⁸Nanging atur wangsulane opsir mau: “Bandara, boten pantes kawula nampeni Paduka wonten ing gubug kawula, mugi karsaa ngandika satembung kemawon, rencang kawula tamtu lajeng saras. ⁹Amargi kawula piyambak punika tiyang ingkang kereh lan inggih ngereh prajurit. Manawi kawula aken dhateng ingkang satunggal: Lungaa! lajeng kesah; utawi dhateng sanesipun: Mrenea! inggih lajeng dhateng. Tuwin dhateng rencang-tumbasan kawula: Iku lakonana! inggih lajeng dipun lampahi.” ¹⁰Bareng Gusti Yesus mireng kang mangkono iku, Panjenengane kaeraman, banjur ngandika marang kang padha ndherek: “Satemene pituturKu marang kowe: Pangandel kang samene gedhene iki Aku durung tau tumon ana ing satengahing bangsa Israel. ¹¹Aku pitutur marang kowe: Bakal akeh wong kang teka saka ing wetan lan ing kulon kang padha

melu kembul bujana karo Rama Abraham, Iskak lan Yakub ana ing Kratoning Swarga, ¹² mangka para putraning Kraton bakal padha kabuwang menyang pepeteng ing jaba, ing kono bakal ana tangis lan keroting untu.”

¹³ Gusti Yesus banjur ngandika marang opsir panatus mau: “Wis, mundura, katekana kaya kang dadi pangandemu.” Sanalika iku uga abdine waras.

Gusti Yesus nyarasake embokne maratuwa Petrus lan wong-wong liyane

8:14-17

Mk 1:29-34; Lk 4:38-41

¹⁴ Sawise iku Gusti Yesus banjur tindak menyang omahe Petrus. Gusti mirsa embokne maratuwa nggluntung ana ing paturon, lara panastis. ¹⁵ Tumuli didemek tangane, temahan waras, banjur ngladeni tamune. ¹⁶ Sorene akeh wong sing padha kesurupan dhemit sing padha di owanake menyang ngarsane Gusti Yesus. Dhemite padha ditundhungi sarana pangandika lan sarupane wong kang nandhang lelara padha diwarasake. ¹⁷ Bab iki kalakone supaya kayektenana kang kapangandikakake dening Nabi Yesaya: “Panjenengane wus ngrembat karingkahan kita lan nyanggi lelara kita.”

Bab ngetut-wingking Gusti

8:18-22

Lk 9:57-62

¹⁸ Bareng Gusti mirsa wong akeh padha ngrubung Panjenengane, banjur dhawuh nyabrang. ¹⁹ Nuli ana sawijining wong ahli Toret kang sowan sarta munjuk: “Guru, kula badhe ndherek Panjenengan dhateng pundi kemawon anggen Panjenengan tindak.”

²⁰ Gusti Yesus ngandika: “Asu-wawar padha duwe rong, lan manuk ing awang-awang pada duwe susah, nanging Putraning Manungsa ora duwe panggonan kanggo nyelehake sirah.”

²¹ Wong liyane, yaiku salah sijining siswane, matur marang Panjenengane: “Gusti, kawula mugèni Paduka parengaken kesah rumiyin badhe ngubur bapa kawula.” ²² Nanging Gusti Yesus ngandika: “Kowe melua Aku, dene wong mati cikben padha ngubur wong mati.”

Gusti nyirep prahara

8:23-27

Mk 4:35-41; Lk 8:22-25

²³ Gusti Yesus banjur minggah ing prau, para sakabate padha ndherek. ²⁴ Dumadakan ana prahara ing sagara kono, praune nganti ketungkeban ing ombak, nanging Gusti Yesus sare. ²⁵ Para sakabate tumuli padha sowan ngwungu, unjuke: “Dhuh, Gusti, nyuwun tulung, kawula sami katiwasan.”

²⁶ Pangandikane Gusti: “Yagene kowe padha wedi, heh, wong kang cupet ing pangandel?” Gusti Yesus banjur jumeneng lan ndukani angin sarta sagara, tumuli sirep. ²⁷ Wong-wong padha gumun, pangucape: “Iki wong apa ta, dene dalasan angin lan sagara kok iya padha ngestokake dhawuhe!”

Wong kasurupan ing Gadhara

8:28-34

Mk 5:1-20; Lk 8:26-39

²⁸ Bareng wus mentas ing sabrang, yaiku ing tlatahe wong Gadhara tumuli dipethukake wong loro kang padha kasurupan dhemit, tekane saka ing pakuburan sarta banget mutawatiri, nganti ora ana wong siji-sijia sing wani liwat ing dalan kono. ²⁹ Lah tumuli karone padha nguwuh seru, unjuke: “Paduka kagungan urusan punapa kaliyan kawula, dhuh, Putraning Allah? Punapa rawuh Paduka badhe misakit kawula saderengipun mangsa?” ³⁰ Ora adoh saka kono ana babi sapantha gedhe, kang lagi golek pangan. ³¹ Dhemite nuli padha darbe panyuwun marang Panjenengane, unjuke: “Manawi kawula sami Paduka dhawuhi kesah, keparenga kawula manjing ing babi sapantha punika.” ³² Dhawuhe Gusti Yesus: “Padha lungaa.” Banjur padha metu lan manjing ing babi-babi mau. Babi sapantha iku kabeh nuli padha mlayu gumrudug medhun saka ing ereng-ereng jurang, ambyur ing sagara temahan padha mati klelep ana ing

banyu. ³³Kang padha ngengon babi mau padha mlayu sarta bareng wus tekan ing kutha, padha nyritakake lelakon iku mau kabeh, uga bab wong-wong kang kapanjangan dhemit mau. ³⁴Lah ing kono wong sakutha padha metu methukake Gusti Yesus lan bareng wus padha ana ing ngarsane, padha nyuwun kanthi adreng, supaya Panjenengane karsaa nilar tlatahe.

Wong lumpuh kawarasake

9:1-8

Mk 2:1-12; Lk 5:17-26

9¹ Gusti Yesus tumuli minggah ing prau banjur nyabrang lan rawuh ing kutha palerebane. ²Banjur ana wong lumpuh nggluntung ing paturon diusung disowanake menyang ing ngarsane. Bareng Gusti Yesus mirsa pangandele wong-wong iku, nuli ngandika marang kang lumpuh: “He, ngger, sing enak bae atimu, dosamu wus kaapura.” ³Lah tumuli ana ahli Toret sawatara sing padha ngunandika: “Wong iku nyenyamah Gusti Allah.” ⁴Nanging Gusti Yesus mirsa kang dadi panggraitane wong-wong mau, mulane banjur ngandika: “Yagene kowe padha duwe panggraita kang ala ana ing atimu? ⁵Gampang endi kandha: Dosamu wus diapura, karo kandha: Ngadega lan lumakua? ⁶Nanging supaya kowe padha sumurup, yen Putraning Manungsa duwe panguwasa ngapura dosa ana ing bumi iki,” -- banjur ngandika marang kang

lumpuh --: “Ngadega, paturonmu angkaten lan muliha!”⁷ Wong iya banjur ngadeg lan mulih.⁸ Wong akeh bareng padha ndeleng bab iku, padha wedi lan banjur padha ngluhurake Gusti Allah, kang wus paring panguwasa nganti samono marang manungsa.

Gusti nimbali Mateus, juru-mupu-beya

9:9-13

Mk 2:13-17; Lk 5:27-32

⁹ Bareng Gusti Yesus nglajengake tindake, banjur mirsa wong kang jenenge Mateus linggih ing pabeyan, iku nuli dipangandikani: “Melua Aku!” Mateus banjur ngadeg lan ndherekake Panjenengane.¹⁰ Kacarita nalika Gusti Yesus lenggah dhahar ana ing omahe, ana juru-mupu-beya akeh lan wong-wong dosa kang padha teka ndherek dhahar kalawan Gusti Yesus dalasan para sakabate.¹¹ Bareng para wong Farisi weruh kang mangkono iku, banjur kandha marang para sakabate: “Yagene gurumu kok mangan bebarengan karo juru-mupu-beya lan wong dosa?”¹² Gusti Yesus mireng, nuli ngandika: “Wong waras iku ora butuh dhukun, sing butuh iku wong sing lara.¹³ Wis, padha sumingkira, padha pindengen isining pangandika, kang surasane: Kang Sunkarsakake iku dudu kurban, nanging kawelasan. Sabab tekaKu iki ora ngundang wong sampurna, nanging wong dosa.”

Bab pasa**9:14-17**

Mk 2:18-22; Lk 5:33-39

¹⁴ Kacarira para sakabate Nabi Yokanan padha sowan ing ngarsane Gusti Yesus, lan munjuk: “Kawula kaliyan tiyang Farisi sami netepi siyam, nanging para sakabat Paduka kok boten?” ¹⁵ Paring wangsulane Gusti Yesus: “Apa para mitrane temanten lanang bisa susah sajroning temantene isih ana? Nanging bakal ana wektune, temanten iku kapethal saka ing antarane, ing kono bakal padha pasa. ¹⁶ Lan uga ora ana wong nambal sandhangan lawas nganggo suwekan anyar, awit tambalane iku bakal nyuwekake sandhangan mau, temahan malah saya amba amohe. ¹⁷ Mangkono anggur kang anyar iku iya ora diwadhahi ing impes kang lawas, amarga yen mangkono impese mesthi bedhah, anggure banjur wutah impese rusak. Nanging anggur kang anyar iku diwadhahi ing impes anyar, dadi loro-lorone tetep kanggo ing gawe.”

**Wong wadon lara nggrajag getih
kawarasake lan bocah
mati kauripake maneh**

9:18-26

Mk 5:21-43; Lk 8:40-56

¹⁸ Sajrone Gusti Yesus ngandika mangkono iku, nuli ana lelurahing papan pangibadah kang

sowan lan matur: “Anak kawula estri saweg kemawon tilar donya ewasamanten Paduka mug i karsaa rawuh saha numpangi asta, tamtu badhe gesang malih.”¹⁹ Gusti Yesus banjur jumeneng sarta tedhak bebarengan karo lurah mau kanthi para sakabate.²⁰ Nalika iku ana wong wadon kang lara nggrajag getih wus rolas tahun lawase, kang nyedhaki Gusti Yesus saka ing buri lan demek gomyoking jubahe.²¹ Amarga duwe osik mangkene: “Angger aku bisa ndemek jubahe, mesthi waras.”²² Nanging Gusti Yesus banjur minger, mirsani wong wadon iku mau sarta ngandika: “Dienak atimu, ngger, pangandemu kang marasake kowe.” Wiwit ing nalika iku wong wadon mau dadi waras.

²³ Bareng Gusti Yesus rawuh ing omahe lelurah mau, sarta mirsa penyuling lan wong akeh kang padha ribut,²⁴ banjur ngandika: “Wis, padha sumingkira; bocahe ora mati, mung lagi turu.” Nanging wong-wong padha nggeguyu Panjenengane.²⁵ Sawise wong akeh iku padha sumingkir, Gusti Yesus nuli lumebet sarta ngasta tangane si bocah. Bocahe banjur tangi.²⁶ Pawartane lelakon iku banjur sumebar ing satanah kono kabeh.

Wong wuta lan wong bisu kasurupan dhemit kawarasake

9:27-34

²⁷ Nalika Gusti Yesus nglajengake tindake saka ing kono, ana wong wuta loro padha nututi

lan nguwuh-uwuh, unjuke: “Dhuh, tedhakistan Sang Prabu Dawud, kawula mugi Paduka welasi.”²⁸ Bareng Gusti Yesus wus lumebet ing dalem, wong wuta mau padha ngadhep ing ngarsane, tumuli padha dipangandikani dening Gusti Yesus: “Apa kowe padha ngandel yen Aku bisa nindakake mangkono?” Atur wangsulane: “Inggih, Gusti kawula sami pitados.”²⁹ Banjur padha didumuki mripate sarta dipangandikani: “Padha katekana kaya kang dadi pangandemu.”³⁰ Mripate banjur kaelekake. Banjur padha diwanti-wanti: “Poma, aja nganti bab iki kaweruhan ing wong.”³¹ Ewasemono saundure tumuli padha nyuwurake Panjenengane ana ing sawratane tanah kono kabeh.

³² Saundure wong-wong mau banjur ana wong bisu kapanjangan dhemit kang disowanake ing ngarsane.³³ Bareng dhemite wus ditundhung, kang bisu mau bisa caturan. Wong-wong padha kaeraman kabeh, pangucape: “Kang kaya mangkono iku durung tau kalakon ana ing tanah Israel.”

³⁴ Nanging ujare para wong Farisi: “Anggone nundhungi dhemit iku kanthi panguwasane panggedhening para dhemit.”

Pasemon panen lan wong derep

9:35-38

³⁵ Gusti Yesus tumuli tindak njajah kutha lan desa, paring piwulang ana ing papan-papan pangibadah sarta nggelarake Injil Kratoning

Allah, apadene nyarasake sakabehing lelara lan memala. ³⁶ Mirsa wong akeh iku, trenyuh banget panggalihe marga saka welas; awit wong-wong mau padha katon sayah lan ora kopen kaya wedhus kang ora ana pangone. ³⁷ Banjur ngandika marang para sakabate: “Panene gedhe, nanging kang derep mung sathithik. ³⁸ Mulane padha nyuwuna marang Kang Kangungan panen, supaya karsaa maringi wong derep kanggo panenane iku.”

Para rasul rolas kautus

10:1-15

Mk 3:13-19; Lk 6:12-16

10 ¹ Gusti Yesus tumuli nimbali sakabate rolas sarta padha diparingi panguwasa nundhungi dhemit lan marasake sarupaning lelara lan sarupaning memala. ² Dene jenenge para rasul rolas mau mangkene: Kang dhisik Simon kang karan Petrus, lan Andreas sadulure, Yakobus anake Zebedheus, lan Yokanan sadulure, ³ Filipus lan Bartolomeus, Tomas lan Mateus juru-mupubeya, Yakobus anake Alfeus, lan Tadeus, ⁴ Simon wong Zelot lan Yudas Iskariot, kang ngulungake Gusti Yesus.

⁵ Wong rolas mau padha diutus dening Gusti Yesus sarta diparingi piweling mangkene: “Kowe aja padha nyimpang menyang ing dalane wong kapir lan aja lumebu ing kuthane wong Samaria, ⁶ nanging luwih becik padha maranana wedhus-wedhuse Banisrael kang

padha katriwal. ⁷ Padha mangkata lan padha memulanga mangkene: Kratoning Swarga wus cedhak. ⁸ Wong lara padha warasna, wong mati tangekna, biraten najise wong lara budhugen; dhemit-dhemit padha tundhungana. Kowe padha nampani kanthi lelahanan, mulane wenehna kanthi lelahanan uga.

⁹ Aja padha nggawa emas utawa salaka lan tembaga ana ing sabukmu. ¹⁰ Aja padha nggawa sangu kanggo ana ing dalan; aja nggawa kotang rangkep utawa trumpah. Sabab wong nyambut gawe iku wus sapantese yen tanpa pituwas. ¹¹ Manawa kowe lumebu ing kutha utawa ing desa, nitik-nitika wong kang pantes, banjur nginepa ana ing kono nganti salungamu. ¹² Manawa kowe lumebu ing omahe wong, ulukana salam. ¹³ Manawa pantes anggone nampani, salammu tumanduka ing kono, nanging manawa ora, salammu balia marang kowe maneh. ¹⁴ Dene yen ana wong sing ora nampani kowe lan ora ngrungokake tembungmu, endang lungaa lan metua saka ing omah utawa ing kutha kono, sarta ketabna lebune sikilmu. ¹⁵ Satemene pituturKu marang kowe: Besuk ing dina pangadilan kang sinangga dening Sodom lan Gomora bakal luwih entheng katimbang karo kutha mau.”

Tutuge piwelinge Gusti Yesus marang para utusane. Bab ngantepi pangabekti

10:16-33

Mk 13:9-13; Lk 21:12-19, 12:2-9

¹⁶“Lah kowe padha daklakokake kayadene wedhus gembel menyang ing satengahing asu ajag, mulane sing ngati-ati kaya ula lan sing bares kaya manuk dara.

¹⁷Nanging sing waspada marang wong kabeh; sabab ana kang bakal ngladekake kowe marang pradata agama, kang banjur nyapu kowe ana ing papan-papan pangibadahe.

¹⁸Lan marga saka Aku kowe bakal padha diirid menyang ngarsane para kang padha ngasta panguwasa lan para ratu, minangka paseksi tumrap wong-wong mau lan tumrap para wong kapir. ¹⁹Anadene manawa kowe padha kalakon diladekake, aja padha sumelang ing bab kapriye lan apa kang bakal kok aturake, amarga iku kabeh sanalika iku uga bakal kaparingake marang kowe. ²⁰Awit dudu kowe kang caturan, nanging Rohe Ramamu kang ngandika lumantar kowe.

²¹Sadulur bakal masrahake padha sadulur marang paukuman pati, samono uga bapa masrahake anake, lan anak-anak bakal padha ngwaneni wong-tuwane lan banjur dipateni.

²²Lan kowe bakal disengiti ing wong kabeh marga saka Aku; nanging sing sapa mantep tumeka ing wekasan, bakal slamet. ²³Manawa kowe dikaniaya ana ing sawijining kutha,

padha ngungsia menyang kutha liyane;
awit satemene Aku pitutur marang kowe:
Sadurunge kowe ndlajahi kutha-kutha Israel
kemptu, Putranging Manungsa wus rawuh.

²⁴ Mungguh sakabat iku ora ngungkuli gurune,
utawa abdi iya ora ngungkuli bandarane.

²⁵ Tumraping sakabat wus cukup, yen nganti
nemu lelakon padha kaya gurune, lan tumrap
abdi, yen nemu lelakon padha kaya bandarane.
Manawa kang duwe omah disebut Beelzebul,
apa maneh brayate saomah.

²⁶ Mulane wong iku aja padha kokwedeni,
awit ora barang kang kasasaban, kang ora
bakal kawiyak, lan ora ana barang kang
kadhelikake, kang bakal ora kaweruhan.

²⁷ Apa kang Dakpituturake ana ing petengan,
iku kandhakna ana ing padhangan; lan apa
kang kokrungokake kanthi bisik-bisik, iku
padha wartakna saka ing payon-payon. ²⁸ Aja
wedi marang wong-wong kang bisa mateni
raga, nanging ora bisa mateni nyawa, aluwung
wedia marang Panjenengane, kang bisa
ngrusak karo-karone ana ing naraka, iya
jiwamu iya ragamu.

²⁹ Manuk glathik loro apa ora mung payu
saasarion? Ewadene siji bae ora ana kang tiba
ing lemah, yen ora saka karsane Ramamu.

³⁰ Mangka kowe iku, malah dalasan rambutmu
wus padha dietung kabeh. ³¹ Mulane aja
padha wedi, amarga ajimu iku ngluwihi manuk
nglathik pirang-pirang.

³² Saben wong kang ngakoni Aku ana
ing ngarepaning manungsa, iku iya bakal

Dakakoni ana ing ngarsane RamaKu kang ana ing swarga. ³³ Nanging sing sapa nyelaki Aku ana ing ngarepaning manungsa, iku iya bakal Dakselaki ana ing ngarsane RamaKu kang ana ing swarga.”

Bab ngorakake awake dhewe, marga ngabekti marang Gusti

10:34-42

³⁴ “Kowe aja padha ngira, yen tekaKu nggawa pirukun ana ing bumi. Tekaku iku ora nggawa pirukun nanging pedhang. ³⁵ Sabab tekaKu iku njalari wong crah karo bapakne, anak wadon karo embokne; mantu wadon karo embokne maratuwa, ³⁶ lan wong bakal dimungsuh dening wong-wong kang nunggal saomah kabeh.

³⁷ Sing sapa nresnani bapa utawa biyunge nganti ngungkuli Aku, iku ora pantes tumraping Aku, lan sing sapa nresnani anake lanang utawa wadon ngungkuli Aku, iku ora pantes tumraping Aku. ³⁸ Sing sapa ora manggul salibe lan ngetut-buri marang Aku, iku ora pantes tumraping Aku. ³⁹ Sing sapa ngeman nyawane, bakal kelangan nyawane, lan sing sapa kelangan nyawane marga saka Aku, iku bakal nampani nyawane.

⁴⁰ Sing sapa nampani kowe, iku dadi Aku sing ditampani. Lan sing sapa nampani Aku, iku dadi nampani kang ngutus Aku. ⁴¹ Sing sapa nampani nabi marga saka anggone dadi nabi, bakal tanpa pituwasing nabi, lan sing

sapa nampani wong mursid, marga saka anggone mursid, bakal tanpa pituwasing wong mursid. ⁴²Apadene sing sapa aweh banyu kang seger marang salah sawijining wong cilik iki sanadyana mung sacangkir, marga iku sakabatKu, Aku pitutur marang kowe satemene: wong iku mesthi bakal tanpa pituwase.”

Utusane Nabi Yokanan

11:1-6

Lk 7:18-35

11 ¹Sawise Gusti Yesus mungkasi piwelingé marang sakabat-sakabate rolas, banjur tedhak saka ing kono, bakal memulang lan nggelarake Injil ana ing kutha-kuthane.

²Kacarita ana ing pakunjaran Nabi Yokanan midhanget pawarta bab pakaryane Gusti Yesus, ³banjur ngutus sakabate ndikakake munjuk marang Panjenengane mangkene: “Punapa Paduka punika ingkang pinasthi rawuh, punapa kawula sami kedah ngentosi sanesipun?” ⁴Gusti Yesus paring wangsulan, pangandikane: “Wis, padha mundhura, wartakna marang Yokanan apa kang kokrungu lan kokdeleng: ⁵wong picak padha ndeleng, wong lumpuh padha lumaku, wong lara budhugen padha kabirat najise, wong budheg padha krungu, wong mati padha katangekake lan wong mlarat padha kawartanan kabar

kabungahan. ⁶Rahayu wong kang ora nganti kacuwan bab Aku.”

Paseksine Gusti Yesus tumrap Nabi Yokanan

11:7-19

⁷Saundure para utusan mau, Gusti Yesus banjur medhar pangandika marang wong akeh iku bab Nabi Yokanan mangkene: “Nalika kowe padha menyang ara-ara-samun kae arep ndeleng apa? Arep ndeleng glagah sing mobat-mabit kena angin? ⁸Utawa arep apa kowe mrana? Arep ndeleng wong kang nganggo sandhangan kang sarwa alus? Wong kang manganggo sarwa alus iku kang ana ing kraton. ⁹Dadi arep apa kowe mrana? Arep ndeleng nabi? Iya, bener, lan Aku pitutur marang kowe, malah kang ngungkuli nabi. ¹⁰Awit iya iku kang kapratelakake ing Kitab mangkene:

Lah, ingsun ngutus malaekatingSun lumaku ndhisiki Sira,

arep nyawisake dalanira ana ing ngarepira.

¹¹Satemene Aku pitutur marang kowe: Ing antarane wong-wong kang lair saka wong wadon, ora ana kang madeg ngungkuli Yokanan Pambaptis, ewasamono wong kang cilik dhewe ana ing Kratoning Swarga, iku ngluwihi Yokanan Pambaptis. ¹²Sabab wiwit nalika Yokana Pambaptis tumapak ing gawe nganti saprene, Kratoning Swarga iku karuda-peksa lan wong kang ngruda-peksa

iku mbudidaya arep nguwasani. ¹³ Sabab sakabehing nabi lan kitab Toret iku padha memeca nganti tumekaning Nabi Yokanan.

¹⁴ Sarta, manawa kowe padha gelem nganggep mangkono, iya dheweke iku Elia kang bakal teka. ¹⁵ Sing sapa duwe kuping, ngrungokna.

¹⁶ Dakupamakake apa golongan iki? Upamane kaya bocah-bocah kang lelunguhan ana ing pasar, celuk-celuk kancane mangkene:

¹⁷ Aku wis ngunekake suling, kowe kok ora padha njoged.

Aku wis padha ngidungake kidung pangadhuh,

nanging kowe ora padha tangisan.

¹⁸ Sarehning Yokanan tekane ora mangan ora ngombe, banjur diarani wong kepanjangan setan. ¹⁹ Tekane Putraning Manungsa nganggo mangan lan ngombe, kok unine wong: Delengen kuwi, wong grangsangan lan seneng ngombe anggur, kancane para juru-mupu-beya lan wong dosa. Nanging kawicaksananing Pangeran iku anggone kabenerake marga saka pandamele.”

**Wong-wong ing kutha Khorazin,
Betsaida lan Kapernaum padha
kawelehake dening Gusti**

11:20-24

Lk 10:13-15

²⁰ Sawise mangkono Gusti Yesus banjur wiwit nenetah marang kutha-kutha kang ora mratobat, sanadyan Gusti anggone nindakake

mukjijat kang akeh dhewe ana ing kono: ²¹“Bilai kowe Khorazin, bilai kowe Betsaida, sabab manawa ing Tirus lan ing Sidon iya kalakon ana mukjijat-mukjijat kaya kang wus kalakon ana ing tengah-tengahmu, mesthi wis biyen-biyen anggone mratobat lan manganggo bagor sarta awu. ²²Nanging Aku pitutur marang kowe: Besuk ing dina pangadilan kang kasangga dening Tirus lan Sidon bakal luwih entheng tinimbang kowe. ²³Apadene kowe Kapernaum, apa kowe bakal kaluhurake nganti sundhul ing langit? Ora, kowe bakal kacemplungake ing teleng palimenganing pati. Sabab manawa ing Sodom kalakon ana mukjijat-mukjijat sing tumindhak ana ing tengah-tengahmu, kutha iku mesthi lestari tekan saprene. ²⁴Nanging Aku pitutur marang kowe: Besuk ing dina pangadilan kang kasangga dening tanah Sodom bakal luwih entheng katimbang karo kowe.”

Gusti ngunjukake panuwun marang Ingkang Rama. Bab ayeming ati

11:25-30

Lk 10:21-22

²⁵Ing wektu iku Gusti Yesus munjuk: “Dhuh, Rama, Pangeraning swarga lan bumi, kawula ngaturaken gencing panuwun, dene bab punika sadaya Paduka damel wados tumrap tiyang wicaksana saha tiyang wasis, nanging Paduka lairaken dhateng lare-lare. ²⁶Inggih, Rama, pancen makaten karsa Paduka.

²⁷ Samubarang kabeh wus kapasrahake marang Aku dening Ramaku, lan ora ana wong kang sumurup marang Sang Putra, aliya Sang Rama, lan ora ana wong kang sumurup marang Sang Rama, aliya Sang Putra lan wong kang wus jinatenan saka karsane Sang Putra.

²⁸ He, para wong kang kesayahan lan kamomotan, padha mrenea, Aku bakal gawe ayemmu. ²⁹ PasanganKU padha tampanana ing pundhakmu lan padha nggegurua marang Aku, awit Aku iki alus lembah ing budi, temahan kowe bakal padha oleh ayeming nyawamu. ³⁰ Amarga pasanganKu iku kapenak lan momotanKu iku entheng.”

Gusti Yesus iya Gustine dina Sabat

12:1-8

Mk 2:23-28; Lk 6:1-5

12 ¹ Ing nalika samana, mbeneri dina Sabat, Gusti Yesus tindak nglangkungi paganduman. Sakabate padha luwe, mulane banjur padha nyethuti wewulen sarta dipangan. ² Wong Farisi bareng weruh, padha munjuk marang Gusti Yesus: “Lah sakabat Panjenengan, sami nindakaken ingkang boten dipun parengaken ing dinten Sabat.” ³ Nanging Gusti Yesus ngadika marang wong-wong mau: “Apa kowe ora maca bab tumindake Senapati Dawud dalah para pandhereke nalika padha kaluwen? ⁴ Bab anggone banjur padha lumebu ing Padalemaning Allah lan anggone padha mangan roti cecaosan, kang

pancene ora kena kapangan dening Dawud utawa dening pandhereke, kajaba dening para imam? ⁵Mangkono uga apa kowe ora maca ing Toret, yen ing dina Sabat para imam padha nerak pranataning Sabat ana ing Padaleman Suci, ora padha kaluputan? ⁶Aku pitutur marang kowe: Ing kene ana kang ngluwihi Padaleman Suci. ⁷Manawa kowe pancen mangreti isining pangandika: Kang Sunkarsakake iku kawelasan, dudu kurban, mesthi kowe ora ngukum wong kang ora kaluputan. ⁸Amarga Putraning Manungsa iku iya Gustine dina Sabat.”

Wong ceko kawarasake

12:9-21

Mk 3:1-6; Lk 6:6-11

⁹Sawise tindak saka ing kono, Gusti Yesus banjur lumebet ing papan pangibadahe wong-wong mau. ¹⁰Ing kono ana wong kang ceko tangane sasisih. Wong-wong banjur padha matur marang Panjenengane: “Ing dinten Sabat punapa dipun parengaken nyarasaken tiyang?” Karepe supaya bisa ngluputake Panjenengane. ¹¹Nanging padha dipangandikani mangkene: “Manawa panunggalanmu duwe wedhus siji, mangka wedhuse iku kacemplung ing luwangan pinuju dina Sabat, apa ora banjur dicekel lan dientasake? ¹²Apa ajine manungsa iku ora ngungkuli wedhus banget? Mulane kalilan bae nindakake kabecikan ing dina Sabat.” ¹³Banjur

dhawuh marang kang ceko mau: "Tanganmu athungna." Tumuli diathungake temah dadi waras pulih kaya tangan sijine. ¹⁴ Wong-wong Farisi banjur padha metu sarta ngrantam bab anggone bakal nyedani Gusti Yesus. ¹⁵ Nanging sarehne Gusti Yesus ora kekilapan bab iku, banjur tedhak saka ing kono. Akeh wong kang padha ndherekake, dene kang lara padha diwarasake kabeh. ¹⁶ Nanging padha ora diparengake nyuwurake Asmane, ¹⁷ supaya kalakona pangandika kang dilantarake dening Nabi Yesaya:

¹⁸ "Lah iku AbdiningSun, pilihaningSun, kekasihingSun, kang ndadekake keparenging galihingSun, bakal Sunparingi RohingSun, sarta bakal ngundhangake pangadilan marang sakabehing bangsa.

¹⁹ Panjenengane ora bakal nganakake padudon lan ora bakal alok-alok. Swarane bakal ora keprungu ing wong ana ing lurung-lurung.

²⁰ Glagah kang pepes ora bakal dikethok lan uceng-uceng kang urube melik-melik ora dipateni nganti Panjenengane wis ndadekake menange kabeneran.

²¹ Apadene iya Panjenengane iku kang dadi pangarep-areping bangsa-bangsa."

Gusti Yesus lan Beelzebul**12:22-37**

Mk 3:20-30; Lk 11:14-23, 6:43-45

²² Sawise iku banjur ana wong kang kasurupan, tur picak lan bisu, disowanake menyang ngarsane, nuli diwarasake dening Gusti Yesus, satemah kang picak lan bisu mau banjur bisa guneman lan ndeleng.

²³ Wong-wong kabeh padha kaeraman sarta padha calathu: "Panjenengane iku kira-kira tedhake Sang Prabu Dawud." ²⁴ Nanging bareng para wong Farisi padha krungu banjur ngucap mangkene: "Anggone nundhungi dhemit iku marga nganggo jenenge Beelzebul, panggedhening setan." ²⁵ Sarehne Gusti Yesus mirsa pikirane wong-wong mau, banjur padha dipangandikani: "Sabene krajan, kang rakyat padha dredah, iku mesthi rusak. Lan sabene kutha utawa omah kang wong padha dredah iku ora bisa lestari. ²⁶ Manawa Iblis nundhung Iblis, iku dadi dredah karo awake dhewe; manawa mangkono krajan bisane lestari kapriye? ²⁷ Dadine yen Aku nundhungi dhemit nganggo jenenge Beelzebul, lah nganggo jenenge sapa yen anak-anakmu nundhung? Mulane anak-anakmu iku kang bakal padha ngadili kowe. ²⁸ Nanging manawa anggonku nundhungi dhemit iku kanthi panguwasane Rohing Allah, satemene Kratoning Allah wus nekani kowe. ²⁹ Utawa kapriye bisane wong lumebu ing omahe wong kang rosa lan njarah

rayah barang darbeke, yen wong sing rosa iku ora dibanda dhisik? Manawa uwis, lagi bisa ngrampog omah mau. ³⁰ Sing sapa ora ngrujuki marang Aku, iku nglawan marang Aku, lan sing sapa ora nglawan marang Aku, lan sing sapa ora melu ngumpulake karo Aku, iku mbuyarake. ³¹ Mulane Aku pitutur marang kowe: Sakabehing dosa lan panyenyamahing wong bakal kaapura, nanging panyenyamah marang Roh Suci iku bakal ora diapura. ³² Yen ana wong madoni Putraning Manungsa, iku bakal kaapura, nanging manawa madoni Sang Roh Suci, iku bakal ora kaapura, dadia jaman saiki, dadia ing jaman besuk.

³³ Manawa uwite becik. wohe iya becik; manawa uwite ora becik, wohe iya ora becik. Amarga ketitiking wit iku marga saka wohe.

³⁴ Heh, tetesaning ula bedhudhak, kapriye anggonmu bisa ngucapake barang-barang kang becik, lah wong kowe dhewe ala? Sabab apa kang kaucapake ing cangkem iku saka bludaging ati. ³⁵ Wong becik iku metokake barang-barang kang becik saka simpenane kang becik lan wong ala metokake barang-barang kang ala saka simpenane kang ala. ³⁶ Nanging Aku pitutur marang kowe: Saben tembung kang tanpa guna, kang diucapake dening wong, iku besuk ing dina pangadilan mesthi kudu kapratelakake tanggung jawabe. ³⁷ Awit anggonmu bakal kabenerake iku adhedhasar tembungmu lan anggonmu bakal kapatrapan paukuman iku iya adhedhasar tembungmu.”

Wong kang padha nyuwun pratandha**12:38-42***Lk 11:29-32*

³⁸ Nalika samana ana ahli Toret lan wong Farisi sawatara, kang padha matur: “Guru, kula sami kapengin sumerep pratandha saking Panjenengane.” ³⁹ Nanging paring wangsulane: “Jinis kang ala lan ora setya iki njaluk pratandha, nanging bakal ora kaparingan, kajaba mung pratandhane Nabi Yunus. ⁴⁰ Awit padha kaya Yunus anggone ana ing wetenge iwak telung dina telung bengi, mangkono uga Putraning Manungsa bakal ana ing jerone telenging bumi telung dina telung bengi.

⁴¹ Besuk ana ing pangadilan wong-wong Niniwe bakal tangi bareng karo jinis iki lan bakal ngadili jinis iki. Sabab wong-wong Niniwe iku sawise ngrungokake piwulange Yunus, banjur padha mratobat, lan mangka satemene kang ana ing kene iki ngungkuli Yunus. ⁴² Besuk ing wektu pangadilan, Sang Raja Putri saka ing tanah kidul bakal kawungokake bareng karo jinis iki lan bakal ngadili jinis iki, awit rawuhe saka pungkasaning bumi, banjur mirengake bab kawicaksanane Sang Prabu Suleman, lah mangka ing kene ana kang ngungkuli Sang Prabu Suleman.”

Dhemit kang wus katundhung

12:43-45

Lk 11:24-26

⁴³“Mungguh dhemit iku manawa wus metu saka ing wong, banjur nglembara golek palereman menyang papan-papan kang garing suwung. Nanging ora oleh. ⁴⁴Tumuli ngucap mangkene: Aku dakbali menyang omah sing daktinggal kae. Banjur bali, omahe tinemu suwung, wis resik kasaponan lan katata becik. ⁴⁵Dhemit mau banjur lunga ngajak dhemit pepitu liyane kang luwih ala katimbang dheweke, tumuli padha lumebu sarta manggon ana ing kono. Wekasan wong mau alane ngluwihi sing uwis. Mangkono uga bakal kadadeane jinis kang ala iki.”

Kulawargane Gusti Yesus

12:46-50

Mk 3:31-35; Lk 8:19-21

⁴⁶Nalika Gusti Yesus lagi ngandika marang wong akeh iku, ingkang ibu lan sadherek-sadhereke padha ana ing jaba, ngarah ketemu karo Panjenengane. ⁴⁷Banjur ana kang munjuk marang Gusti Yesus: “Lah punika ingkang ibu tuwin sadherek-sadherek Panjenengan sami wonten jawi saha ngangkah sagedipun kapanggih kaliyan Panjenengan.” ⁴⁸Nanging kang munjuk diparingi wangsulan mangkene: “IbuKu sapa, lan sadulur-sadulurKu sapa?”

⁴⁹ Banjur mulungake astane marang para sakabate sarta ngandika: “Iki ibuKu lan sadulur-sadulurKu!” ⁵⁰ Sabab sing sapa nglakoni karsane RamaKu kang ana ing swarga, yaiku sadulurKu lanang utawa wadon lan ibuKu.”

Pasemon bab wong nyebar wiji

13:1-23

Mk 4:1-20; Lk 8:4-15

13 ¹ Ing dina iku Gusti Yesus miyos saka ing omah mau lan banjur lenggah ing pinggir sagara. ² Tumuli ana wong akeh padha gumrudug sowan lan ngrubung Panjenengane, mulane Gusti banjur minggah ing prau lan lenggah ing kono, dene wong akeh mau padha ngadeg ana ing gegisik. ³ Banjur padha dipangandikani prakara pirang-pirang kanthi pasemon, dhawuhe: “Ana juru nyebar wiji metu arep nyebar wiji. ⁴ Sajrone nyebar iku ana kang tumiba ing pinggir dalan, banjur ana manuk kang padha teka, nucuki. ⁵ Ana kang tumiba ing padhasan, kang ora akeh lemahe. Wiji mau enggal thukul, amarga lemahe tipis. ⁶ Nanging bareng srengenge wis saya dhuwur, banjur alum, wekasan dadi garing, sabab ora ana oyode. ⁷ Ana maneh kang tumiba ing eren. Bareng eri-erine saya gedhe, wijine kalindhih temahan mati. ⁸ Lan ana maneh kang tumiba ing lemah becik; iku banjur metu wohe, ana kang tikel satus, ana kang tikel sawidak lan

ana kang tikel telung puluh. ⁹Sapa kang duwe kuping ngrungokna.”

¹⁰Para sakabate tumuli padha ngadhep lan matur: “Punapa sababipun, dene anggen Paduka ngandika dhateng tiyang-tiyang punika kok mawi pasemon?” ¹¹Paring wangsulane Gusti Yesus: “Kowe padha kaparingan kamurahan diparengake nyumurupi wadi-wadining Kraton Swarga, nanging wong-wong iku padha ora kaparingan. ¹²Amarga sapa kang duwe, iku bakal kaparingan, malah nganti luber, nanging sing sapa ora duwe, apa bae kang kaduwe, bakal dipundhut. ¹³Iya iku sababe anggonKu calathu marang wong-wong iku kanthi pasemon, awit sanadyan mripate padha ndeleng, nanging ora weruh, lan sanadyan padha krungu, nanging padha ora ngreti. ¹⁴Mulane wong-wong iku kang padha dadi kanyataane pamecane Nabi Yesaya, surasane:

Sira bakal krungu lan krungu, nanging ora mangreti,
sira bakal ndeleng lan ndeleng, nanging ora sumurup.

¹⁵Amarga atine bangsa iki dableg lan kupinge jampeng sarta mripate dieremake, supaya aja padha ndeleng kalawan mripate lan krungu kalawan kupinge sarta atune bisa mangreti banjur mratobat, temahan Sunwarasake.

¹⁶Nanging rahayu mripatmu, jalaran bisa ndeleng lan kupingmu, amarga bisa krungu.

¹⁷Awit Aku pitutur satemene marang kowe: Akeh para nabi lan wong mursid kang padha kapengin ndeleng apa kang padha kokdeleng, nanging ora kalakon ndeleng, lan padha kapengin krungu apa kang kokrungu, nanging ora kalakon krungu.

¹⁸Mulane rungokna maknane pasemon bab juru nyebar iku. ¹⁹Manawa ana wong kang krungu pangandika bab Kratoning Swarga, mangka ora mangreti, banjur si pangawak dursila teka ngrebut apa kang kasebar ing atine; yaiku wiji kang kasebar ing pinggir dalan. ²⁰Dene wiji kang kasebar ing padhasan, yaiku wong kang ngrungokake pangandika sarta enggal-enggal nampani pangandika mau kanthi bungah, ²¹nanging ora ana oyode ing batine, dadi ora antepan. Bareng tuwuh panyiya nyiya utawa panganiaya marga saka pangandika iku, wong mau banjur enggal murtad. ²²Sabanjure kang kasebar ing eren, yaiku wong kang ngrungokake pangandika, banjur sumelanging donya lan daya pamblithuking kasugihan padha ngendhih pangandika mau, temahan ora metu wohe. ²³Nanging kang kasebar ing lemah becik iya iku wong kang ngrungokake pangandika lan mangreti, mulane iya banjur metu wohe, ana sing tikel satus, ana sing tikel sawidak, ana sing tikel telung puluh.”

Pasemon bab alang-alang ing satengahe gandum

13:24-30

²⁴Ana maneh pasemon, kang digelarake marang wong-wong mau, pangandikane: “Kratoning Swarga iku umpamane kaya wong kang nyebar wiji becik ing pategalane. ²⁵Nanging nalika wong-wong padha turu kabeh, satrone teka nyebar wiji alang-alang ing tengahe gandum banjur lunga. ²⁶Bareng gandume thukul lan wiwit metu wewulene, alang-alange iya kathon. ²⁷Batur-bature sing duwe pategalan padha marani lurahe lan matur: Bandara, punapa sanes wiji sae ingkang panjenengan sebar ing pategilan panjenengan? Saking pundi kambengan punika? ²⁸Wangsulane lurahe: Iku panggawene satru. Batur-bature matur maneh: Punapa panjenengan ngersakaken, supados kula sami mbedholi kambengan punika? ²⁹Nanging wangsulane: Aja, sabab anggonmu padha mbedholi alang-alang iku, bisa uga ngatutake gandume. ³⁰Cikben padha thukul bebarengan nganti mangsane panen. Ing wektu iku aku bakal tutur marang sing padha derep: Klumpukna dhisik alang-alange lan bentelana, banjur obongen, sawise iku gandume klumpukna ing lumbungku.”

Pasemon bab wiji sawi lan ragi

13:31-35

Mk 4:30-34; Lk 13:18-21

³¹Ana maneh pasemon kang digelarake marang wong-wong mau, pangandikane: “Kratoning Swarga iku upamane kaya wiji sawi kang kajupuk lan kasebar dening wong ana ing pategalane. ³²Padha-padha wiji, wiji sawi iku pancen cilik dhewe, nanging yen wis thukul, gedhene ngluwahi janganan liya-liyane, malah banjur dadi wit-witan, nganti manuk-manuk ing awang-awang padha saba mrono lan nusuk ing pang-pange.”

³³Pasemon iki uga didhawuhake marang wong-wong mau: “Kratoning Swarga iku upamane kaya ragi kang kajupuk ing wong wadon, kacarubake ing glepung trigu telung taker nganti kemrasukan kabeh.”

³⁴Sakehe prakara iku mau kabeh didhawuhake dening Gusti Yesus marang wong akeh kanthi pasemon lan ora ana kang dipangandikakake kang ora dhapur pasemon, ³⁵supaya keyektenana kang kapangandikakake dening nabi mangkene: “Ingsun bakal ngangapake tutukingSun lan mangandikakake pasemon. Ingsun bakal ngucapake prakara kang kineker wiwit dumadining jagad.”

Katrangan bab pasemon alang-alang ing satengahe gandum

13:36-43

³⁶ Gusti Yesus banjur nilar wong akeh mau sarta banjur kondur. Para sakabate tumuli padha ngadhep lan matur: “Kawula mugi sami kaparingana katrangan bab pasemon kambengan ing satengahing gandum punika.”

³⁷ Gusti Yesus banjur maringi wangsulan, pangandikane: “Wong kang nyebar wiji becik iku Putraning Manungsa. ³⁸ Pategalan iku jagad. Wiji kang becik iku para putraning Kraton lang alang-alange iku para anake si pangawak dursila. ³⁹ Satru kang nyebar wiji alang-alang iku Iblis. Wektu panen iku wekasaning jaman lan kang padha derep iku malaekat. ⁴⁰ Kang iku kayadene alang-alang banjur kaklumpukake lan kaobong ing geni, mangkono uga ing wekasaning jaman, ⁴¹ Putraning Manungsa bakal ngutus para malaekate kadhawuhan nglumpukake samubarang kabeh kang dadi sandhungan lan sakabehing wong kang nglakoni duraka ana ing Kratone, ⁴² padha kacemplungake ing pawon murub; ing kono kang bakal tinemu panangis lan keroting untu. ⁴³ Ing nalika iku para wong sampurna bakal padha mancorong kaya srengenge ana ing Kratone Ramane. Wong kang duwe kuping, ngrungokna.”

Pasemon bab raja-brana kapendhem lan mutyara adi

13:44-46

⁴⁴“Kratoning Swarga iku umpamane kaya raja-brana kang kapendhem ing pategalan, kang katemu dening wong banjur dipendhem maneh. Marga saka bungahe, dheweke banjur lunga ngedoli barang darbeke kabeh, petegalan mau tumuli dituku.

⁴⁵Mangkono maneh Kratoning Swarga iku umpanane kayadene wong dagang kang golek mutyara kang adi. ⁴⁶Bareng wis oleh mutyara kang banget ajine, banjur lunga ngedoli barang darbeke kabeh, mutyara mau nuli dituku.”

Pasemon bab krakad

13:47-52

⁴⁷“Karodene maneh Kratoning Swarga iku upamane kaya krakad kang ditibakake ing sagara, banjur ngumpulake iwak warna-warna. ⁴⁸Bareng wis kebak banjur digered mentas menyang ing gegisik, wonge tumuli padha linggih milih iwak-iwak kang becik sarta diwadhahi, dene iwak kang ora becik dibuwang. ⁴⁹Iya kaya mangkono kaanane besuk ing wekasaning jaman. Malaekat-malaekat bakal padha teka misahake para wong kang ala saka tengahe para wong mursid, ⁵⁰padha kacemplungake ing pawon

murub; ing kono kang tinemu panangis lan keroting untu.

⁵¹ Kowe apa padha mangreti iku mau kabeh?" Atur wangsulane para sakabat: "Inggih, Gusti."

⁵² Gusti Yesus banjur ngandika: "Mulane saben ahli Toret kang nampani piwulang bab Kratoning Swarga iku upamane kaya wong kang duwe omah, kang metokake barang anyar lan barang lawas saka ing pasimpenane."

Gusti Yesus katampik ana ing Nasaret

13:53-58

Mk 6:1-6; Lk 4:16-30

⁵³ Sawise rampung anggone paring pasemon-pasemon mau, Gusti Yesus banjur tindak saka ing kono. ⁵⁴ Sarawuhe ing kutha asale, wong-wong ing kono padha diparingi piwulang ana ing papan pangibadahe. Wong-wong mau padha kaeraman, pangucape: "Wong iku olehe kawicaksanan lan panguwasa nindakake mukjijat saka ing ngendi?" ⁵⁵ Apa iku dudu anake tukang kayu? Embokne jenenge rak Maryam, lan sadulure Yakobus, Yusuf, Simon lan Yudas? ⁵⁶ Lan sadulur-sadulure wadon rak padha ana ing kene kabeh? Dadi olehe iku kabeh saka ing ngendi?" ⁵⁷ Wong-wong mau temahan padha kesandhung ing bab Panjenangane. Gusti Yesus banjur ngandika marang wong-wong mau: "Kang jenenge nabi iku ana ing ngendi-endi kajen, kajaba ana ing papan asale lan ing omahe dhewe." ⁵⁸ Mulane

Panjenengane ora nindakake mukjijat akeh ana ing kono, jalaran saka anggone padha ora percaya iku.

Sedane Nabi Yokanan

14:1-12

Mk 6:14-29; Lk 9:7-9

14¹ Nalika samana Sang Prabu Herodhes, raja-wilayah, mireng pawarta bab Gusti Yesus,² banjur ngandika marang para abdine: "Iku Yokanan Pambaptis; wis tangi saka ing antarane wong mati, mulane kadunungan kasekten kaya mangkono."³ Amarga Sang Prabu Herodhes pancen biyen wis dhawuh nyepeng Nabi Yokanan, banjur dibesta lan dilebokake ing pakunjaran, gegayutan karo lelakone Sang Putri Herodhias, garwane Sang Pangeran Filipus, sadhereke.⁴ Jalaran Nabi Yokanan ngengetake Sang Prabu: "Boten kenging panjenengan dalem mundhut garwa Sang Putri Herodhias!"⁵ Sang Prabu Herodhes kagungan karsa nyedani Nabi Yokanan, nanging ajrih karo wong akeh, amarga iku padha nganggep nabi marang panjenengane.⁶ Ewadene bareng pinuju tinggalan wiyosane Sang Nata Herodhes, putri putrane Sang Putri Herodhias, beksa ana ing satengahing pahargyan, nengsemake panggalihe Sang Nata Herodhes,⁷ nganti Sang Prabu Herodhes nglairake sumpah bakal maringi apa bae, sing disuwun.⁸ Wasana, marga saka wis diajani ingkang ibu, putri mau banjur munjuk:

“Keparenga adalem nyuwun sirahipun Yokanan Pambaptis wonten ing griki, kawadhahana ing talam.”⁹ Sang Nata dadine sungkawa panggalihe, nanging marga saka wis supaos lan marga saka anane para tamu, banjur dhawuh maringake,¹⁰ sarta utusan nigas janggane Nabi Yokanan ana ing pakunjaran¹¹ lan mustakane digawa ana ing talam kapasrahake marang putri mau, kang banjur dicaosake marang ingkang ibu.¹² Sawise iku para sakabate Nabi Yokanan tumuli teka ngukup layone, disarekake, banjur padha sowan ing ngarsane Gusti Yesus ngaturake bab mau.

Gusti Yesus maringi mangan wong limang ewu

14:13-21

Mk 6:30-44; Lk 9:10-17; Yo 6:1-13

¹³ Bareng Gusti Yesus midhanget pawarta iku, banjur tindak sumingkir saka ing kono, nitih prau, arep miyambak menyang ing panggonan kang samun. Nanging bareng wong akeh krungu bab iki, tumuli padha nusul, lumaku ing dharatan saka ing kutha-kuthane.¹⁴ Nalika Gusti Yesus minggah ing dharatan, mirsa wong pirang-pirang, kang akeh banget cacache, panggalihe trenyuh marga saka welase marang wong-wong mau. Sing padha lara banjur diwarasake.

¹⁵ Sorene para sakabate padha sowan ing ngarsane lan matur: “Panggenan punika

samun tur sampun wiwit peteng. Tiyang kathah punika prayogi kadhawuhan kesah tumbas tedha dhateng ing dhusun-dhusun.”¹⁶ Nanging Gusti Yesus ngandika: “Ora usah padha lunga, kowe bae padha menehana mangan.”¹⁷ Unjuke para sakabat: “Punika namung wonten roti gangsal kaliyan ulam loh kalih.”¹⁸ Dhawuhe Gusti Yesus: “Gawenen mrene, wenehna Aku.”¹⁹ Wong akeh mau banjur padha didhawuhi linggih ana ing pasuketan. Lan sawise nampani roti lima karo iwak loro mau, Gusti Yesus banjur tumenga marang ing langit ndedonga nyuwun berkah, tumuli rotine dicuwil-cuwil diparingake marang para sakabat, lan para sakabat kang ngedum marang wong akeh mau.²⁰ Kabeh banjur padha mangan nganti wareg. Sawise mangkono cuwilan-cuwilan turahane diklumpukake dadi rolas wakul kebak,²¹ sing melu mangan mau cacache wong lanang kira-kira limang ewu, iku wong wadon lan bocah-bocah ora kapetung.

Gusti Yesus tindak napak ing sagara

14:22-36

Mk 6:45-52; Yo 6:16-21

²² Sawise iku Gusti Yesus banjur dhawuh marang para sakabate, supaya padha nunggang prau, ndhisiki tindake menyang ing sabrang, dene wong akeh padha kadhawuhan mulih.²³ Bareng wong akeh wis padha kadhawuhan mulih, Gusti Yesus

banjur minggah ing gunung piyambakan, arep ndedonga. Bengi iku Panjenengane piyambakan bae ana ing kono. ²⁴Nalika iku lakune praune para sakabat wis sawetara stadi saka pinggir lan lagi montang-manting katempuh ing ombak, amarga angine nampek. ²⁵Bareng wis jam telu bengi Gusti Yesus tindak nusul para sakabate, tindake napak ing sagara. ²⁶Nalika para sakabat sumurup Panjenengane tindak ing sadhuwuring banyu iku, padha kaget lan alok: “Ana memedi!” banjur padha jerit-jerit, marga saka wedine. ²⁷Nanging tumuli padha dipangandikani dening Gusti Yesus: “Padha dienak atimu! Iki Aku, aja wedi!” ²⁸Petrus banjur munjuk kalawan mbengok: “Gusti, manawi saestu Paduka, kawula kadhawuhana murugi Paduka kaliyan lumampah ing nginggil toya.” ²⁹Dhawuhe Gusti Yesus: “Mrenea!” Petrus banjur mudhun saka ing prau, lumaku napak ing banyu, marani Gusti Yesus. ³⁰Nanging bareng kena angin gedhe, banjur wedi, temahan wiwit ambles, tumuli mbengok: “Gusti, nyuwun tulung!” ³¹Gusti Yesus enggal-enggal mulung astane, nyepeng Petrus sarta ngandika: “Heh, wong kang cupet ing pangandel, yagene kok mangu-mangu?” ³²Banjur padha munggah ing prau, angine tumuli mendha. ³³Wong saisine prau padha sujud ana ing ngarsane lan matur: “Paduka punika saestu Putraning Allah.”

³⁴Sawise nyabrang, padha mentas ana ing tanah Genesaret. ³⁵Bareng wong-wong ing panggonan kono wis padha ora pangling

marang Gusti Yesus, banjur padha aweh weruh marang ing wewengkon kono kabeh. Wong-wong banjur padha ngirid sakehing wong lara, kasowanake ing ngarsane, ³⁶ kalawan matur, keparenga amung ndemek gomyoking jubahe, dene sapira kang ndemek, padha dadi waras.

Pepakoning Pangeran lan tatanan agama

15:1-20

Mk 7:1-23

15 ¹ Sawise iku banjur ana wong Farisi lan ahli Toret sawatara saka ing Yerusalem kang padha sowan marang ngarsane Gusti Yesus sarta matur: ² “Punapa sababipun, dene sakabat Panjenengan kok sami nerak adat-tatacaranipun para leluhur kita? Manawi badhe nedha kok sami boten wisuh tangan rumiyin?” ³ Nanging paring wangsulane Gusti Yesus marang wong-wong mau; “Yagene kowe kok uga padha nerak angger-anggere Gusti Allah marga saka anane adat-tata-caramu dhewe? ⁴ Sabab Gusti Allah ngandika: Sira ngajenana bapa biyungira; lan maneh: Sing sapa ngipat-ipati bapa utawa biyunge kudu mati. ⁵ Ewadene kandhamu: sing sapa kandha marang bapa utawa biyunge: Punapa ingkang dados gadhahan kula, ingkang kaginakaken kangge ngopeni panjenengan, punika sampun kangge kurban katur ing Pangeran, ⁶ wong iku banjur wis ora kawajiban ngajeni bapakne utawa biyunge maneh. Dadine kowe wis

ngorakake pepakoning Allah marga saka adat-tata-caramu dhewe. ⁷ Heh, wong lamis, ceples temen pamecane Nabi Yesaya tumrap kowe:

⁸ Bangsa iki anggone ngluhurake Ingsun kanthi lambene,
dene atine adoh karo Ingsun.

⁹ Tanpa guna anggone padha ngabekti marang Ingsun,
dene piwulang kang diajarake iku pepakoning manungsa."

¹⁰ Gusti Yesus banjur nimbali wong akeh, kang dipangandikani mangkene: ¹¹ "Padha ngrungokna lan mangretia: Kang njemberi wong iku dudu kang mlebu ing cangkem, nanging kang metu saka ing cangkem, iku kang njemberi wong."

¹² Ing nalika iku para sakabate padha sowan ing ngarsane lan munjuk: "Punapa Paduka mirsa, bilih pangandika Paduka wau dados sandhungan tumrap tiyang Farisi?" ¹³ Paring wangsulane Gusti Yesus: "Sadhengaha thethukulan kang dudu tanemane RamaKu ing swarga iku bakal kabedhol saoyod-oyode.

¹⁴ Aja kokrewes wong iku, iku wong picak nuntun padha wong picak. Yen wong picak nuntun wong picak, loro-lorone mesthi padha kecemplung ing luwangan."

¹⁵ Petrus tumuli munjuk marang Panjenengane: "Kawula mugi kaparingana katrangan bab pasemon punika wau."

¹⁶ Dhawuh pangandikane Gusti Yesus: "Dadi kowe iya padha durung mangreti? ¹⁷ Apa kowe

padha ora mangreti, yen samubarang kang lumebu ing cangkem, iku parane menyang ing weteng banjur dibuwang menyang ing pakiwan? ¹⁸Nanging samubarang kang metu saka ing cangkem iku asale saka ing ati sarta iya iku kang njemberi marang wong. ¹⁹Amarga kang thukule saka ing ati iku kayata: pikiran kang ala, gawe pepati, laku jina, cabul, nyenyolong, sumpah palsu lan pitenah. ²⁰Yaiku kang gawe jembering wong. Nanging mangan ora nganggo wisuh iku ora njemberi.”

Wong wadon bangsa Kanaan kang pracaya

15:21-28

Mk 7:24-30

²¹Gusti Yesus banjur jengkar saka ing kono tindak menyang ing tlatahe kutha Tirus lan Sidon. ²²Tumuli ana wong Kanaan saka ing jajahan kono kang teka kanthi nguwuh-uwuh: “Dhuh, Gusti, tedhkipun Sang Prabu Dawud, kawula mugi Paduka paringi kawelasan, anak kawula estri kapanjangan dhemit, mesakaken sanget.” ²³Nanging Gusti Yesus ora kersa paring wangsulan babar pisan. Para sakabate padha ngadhep lan munjuk marang Gusti Yesus: “Tiyang punika kadhawuhana kesah, dene kok ngetutaken kita kaliyan bengok-bengok.”

²⁴Gusti Yesus banjur mangsuli, pangandikane: “Aku mung kautus marani

wedhus-wedhus Banisrael kang padha ilang bae.”²⁵ Nanging wong wadon mau banjur marak lan sujud ing ngarsane Gusti Yesus sarta matur: “Dhuh, Gusti, nyuwun tulung!”²⁶ Nanging Gusti Yesus mangsuli, pangandikane: “Ora bener, wong njupuk rotine anak-anak banjur diuncalake marang asu.”²⁷ Atur wangsulane wong wadon: “Kasinggihan Gusti, nanging segawon rak inggih sami nedha cuwil-cuwilan ingkang dhawah saking mejaning bendaranipun.”²⁸ Ing kono Gusti Yesus tumuli paring wangsulan pangandikane: “Heh, wong wadon, kok gedhe pangandemu, mulane katekana apa kang dadi karepmu.” Lan sanalika iku uga anake wong wadon mau banjur waras.

Gusti Yesus maringi mangan wong patang ewu

15:29-39

Mk 8:1-10

²⁹ Gusti Yesus sawise jengkar saka ing tlatah kono, banjur tindak menyang ing pinggiring sagara Galilea lan minggah redi, tumuli lenggah ing kono. ³⁰ Banjur ana wong akeh kang padha gumrudug mrono nyowanake lumpuh, wong pincang, wong picak, wong bisu lan liya-liyane akeh, padha kasowanake ing ngarsane Gusti Yesus, kabeh banjur padha diwarasake. ³¹ Temahan wong akeh padha kaeraman ndeleng wong bisu padha caturan, wong pincang padha waras, wong lumpuh

padha lumaku, wong picak bisa ndeleng, lan kabeh banjur padha ngluhurake Allaha Israel.

³² Sawise iku Gusti Yesus tumuli nimbali para sakabate, padha dipangandikani mangkene: "Atiku trenyuh banget saka welasKu marang wong akeh iki. Wis telung dina anggone padha ngetutake Aku, mangka wis ora ana kang dipangan. Aku ora bisa akon mulih wong-wong iku, amarga lagi padha kaluwen, gek-gek padha ambruk ana ing dalan." ³³ Para sakabate padha munjuk: "Kadospundi anggen kawula sami saged angsal roti wonten ing papan ingkang samun makaten, ingkang ngantos saged damel tuwuking tiyang ingkang samanten kathahipun punika?"

³⁴ Pangandikane Gusti Yesus: "Kowe padha duwe roti pira?" "Pitu," atur wangsulane para sakabat, "sarta wonten ulam alit-alit sawatawis." ³⁵ Gusti Yesus banjur dhawuh marang wong akeh iku, supaya padha lungguh ing lemah. ³⁶ Sawise mangkono Panjenengane banjur mundhut roti pitu lan iwak-iwak mau lan sawise caos sokur, banjur padha dicuwil-cuwil lan diparingake marang para sakabat, sarta para sakabat padha ngedum marang wong akeh. ³⁷ Tumuli kabeh padha mangan nganti wareg. Sawise mangkono turahane diklumpukake, nganti dadi pitung kranjang kebak. ³⁸ Anadene kang padha melu mangan iku kang lanang, kajaba wong wadon lan bocah-bocah, cacahé patang ewu. ³⁹ Sawise iku Gusti Yesus nuli dhawuh marang wong akeh, supaya padha mulih. Panjenengane

banjur nitih prau tindak menyang ing tlatah Magadan.

Wong Farisi lan wong Saduki nyuwun pratandha

16:1-4

Mk 8:11-13

16 ¹Tumuli ana wong Farisi lan wong Saduki sing padha sowan arep nyoba marang Gusti Yesus. Wong-wong iku padha nyuwun marang Panjenengane, supaya ngatingalake pratandha saka ing swarga. ²Nanging paring wangsulane Gusti Yesus: “Manawa sore langite katon abang sumulak, kowe kandha; Iki bakal terang, ³sarta esuk, manawa langite katon abang surem, kandhamu: Iki dina ora becik. Kowe bisa mbedakake rupaning langit, nanging tandha-tandhaning jaman ora ngreti. ⁴Jinis kang ala lan ora setya iki njaluk pratandha, nanging bakal ora kaparingan kajaba mung pratandhane Nabi Yunus.” Gusti Yesus banjur tindak nilar wong-wong mau.

Bab ragine wong Farisi lan wong Saduki

16:5-12

Mk 8:14-21

⁵Nalika para sakabat padha nyabrang ing sagara, lali ora nggawa roti. ⁶Banjur padha dipangandikani Gusti Yesus mangkene: “Padha sing awas, sing padha ngati-ati ing bab

ragine wong Farisi lan wong Saduki!" ⁷ Para sakabat padha mikir-mikir lan banjur padha rasanan: "Anggone ngandika mangkono iku rak marga aku padha ora sangu roti." ⁸ Bareng Gusti Yesus mirsa apa sing padha dirembug iku, tumuli ngandika: "Yagene kowe padha rerembungan bab ora ana roti, heh, wong kang cupet ing pangandel? ⁹ Apa kowe durung padha mangreti? Apa padha ora kelingan bab roti lima kanggo wong limang ewu lan pirang kranjang sing kokklumpukake? ¹⁰ Apa uga lali bab roti pitu kanggo wong patang ewu lan pirang kranjang kang kokklumpukake? ¹¹ Kapriye ta dene kowe kok padha ora mangreti, yen kang Dakkarepake iku dudu roti. Aku pitutur marang kowe: Sing waspada marang ragine wong Farisi lan wong Saduki!" ¹² Ing kono para sakabat lagi padha mangreti, yen dhawuhe Gusti Yesus iku mau, ora supaya waspada marang ragi lan roti, nanging marang piwulange para wong Farisi lan para wong Saduki.

Pangakune Petrus ing bab Gusti Yesus

16:13-20

Mk 8:27-30; Lk 9:18-21

¹³ Bareng Gusti Yesus rawuh ing laladan Kaesarea Filipi, banjur ndangu marang para sakabate: "Kandhane wong-wong, Putraning Manungsa iku sapa?" ¹⁴ Atur wangsulane: "Wonten ingkang cariyos: Nabi Yokanan Pambaptis, wonten ugi

ingkang mastani: Nabi Elia; wonten malih ingkang mastani: Nabi Yeremia utawi salah satunggaling nabi.”¹⁵ Gusti Yesus banjur ndangu: “Nanging tumraping kowe, Aku iki sapa?”¹⁶ Atur wangsulane Simon Petrus: “Paduka punika Sang Kristus, Putraning Allah ingkang gesang!”¹⁷ Pangandikane Gusti Yesus marang Petrus: “Rahayu kowe! Simon bin Yunus, amarga kang nglairake iku marang kowe dudu daging lan getih, nanging RamaKu kang ana ing swarga.”¹⁸ Lan Aku iya pitutur marang kowe: Kowe iku Petrus, sarta watu karang iki bakal dakanggo tetalesing pasamuwanKu, kang ora bakal dikuwasani dening pati.¹⁹ Kowe bakal dakpasrahi soroging Kraton Swarga. Apa kang koktaleni ana ing donya bakal katalenan ana ing swarga lan apa kang kokuculi ana ing donya, bakal kauculan ana ing swarga.”²⁰ Gusti Yesus banjur ngawisi para sakabate, ora diparengake martak-martakake marang wong siji-sijia, yen Panjenengane iku Sang Kristus.

Pawarta kang kapisan bab anggone Gusti Yesus bakal nandhang sangsara

16:21-23

Mk 8:31--9:1; Lk 9:22-27

²¹ Wiwit nalika iku Gusti Yesus wiwit paring pitedah marang para sakabate, yen Panjenengane kudu tindak menyang Yerusalem, lan bakal nandhang kasangsaran pirang-pirang marga saka panggawene para

pinituwa, para pangareping imam lan para ahli Toret sarta banjur disedani, lan ing telung dinane kawungokake. ²² Nanging Petrus banjur nggered Panjenengane kalawan munjuk: “Gusti, mugi Gusti Allah nebihaken bab punika! Sampun pisan-pisan Paduka ngantos kataman ingkang makaten punika.” ²³ Nanging Gusti Yesus banjur mengo sarta ngandika marang Petrus: “Heh, setan, sumingkira. Kowe iku dadi sandhunganKu, sabab kowe ora mikir apa kang kagalih dening Allah, nanging mung sing dipikir dening manungsa.”

Bab manggul salib

16:24-28

²⁴ Gusti Yesus banjur ngandika marang para sakabat: “Manawa ana wong kang arep ngetut-buri Aku, iku kudu nyingkur awake dhewe sarta manggula salibe lan melua Aku. ²⁵ Amarga sing sapa kumudu-kudu nylametake nyawane, iku bakal kelangan nyawane, nanging kang kelangan nyawane marga saka Aku, iku bakal nemu. ²⁶ Apa gunane oleh donya iki kabeh, yen kelangan nyawane? Lan apa kang bakal diaturake minangka ijole nyawane? ²⁷ Awit Putraning Manungsa bakal rawuh ngagem kamulyane Ingkang Rama, ginarebeg ing para malaekate; ing nalika iku Panjenengane bakal ngganjar marang sawiji-wijining wong manut panggawene. ²⁸ Satemene Aku pitutur marang kowe: Wong-wong kang padha ana ing kene iki

ana kang ora bakal padha mati, sadurunge sumurup Putraning Manungsa rawuh ing kratone.”

Gusti kamulyakake ana ing gunung

17:1-13

Mk 9:2-13; Lk 9:28-36

17 ¹Sawise nem dina Petrus lan Yakobus sarta Yokanan sadulure kadhawuhan ndherek Gusti Yesus minggah ing gunung kang dhuwur, prelu miyambak. ²Gusti Yesus banjur katon santun cahya ana ing ngarepe para sakabat mau, pasuryane mancorong kaya srengenge, sarta pangagemane putih sumorot kaya pepadhang. ³Tumuli padha dikatingali Nabi Musa lan Nabi Elia, kang padha ngandikan karo Panjenengane. ⁴Petrus banjur matur marang Gusti Yesus: “Gusti, iba saenipun, bilih kawula sadaya wonten ing ngriki. Manawi Paduka marengaken, kawula badhe damel pondhokan tetiga, satunggal kagem Paduka, satunggal kagem Nabi Musa saha satunggalipun malih kagem Nabi Elia.” ⁵Sajrone lagi matur, dumadakan ana mega padhang kang ngayomi wong akeh, sarta banjur ana swara kaprungu saka ing sajroning mega, pangandikane: “Iki PutraningSun, KekasihingSun, Kang damel renaning panggalihingSun, Iku sira rungokna.” ⁶Krungu kang mangkono iku para sakabat padha sumungkem ing bumi lan banget wedine. ⁷Gusti Yesus banjur nyelak

njawili para sakabate sarta ngandika: “Padha ngadega, aja wedi.”⁸ Lan bareng padha ndengengek, sing katon mung Gusti Yesus piyambak, ora ana wong liyane maneh.

⁹Nalika padha mudhun saka ing gunung, Gusti Yesus paring piweling marang para sakabate mau, pangandikane: “Wahyu iku mau aja kokkandhak-kandhakake marang sapa bae, sadurunge Putraning Manungsa kawungokake saka ing antarane wong mati.”

¹⁰Para sakabate tumuli padha matur pitaken: “Manawi makaten, punapaa dene para ahli Toret sami cariyos, bilih Nabi Elia pinasthi rawuh rumiyin?”¹¹ Paring wangsulane Gusti Yesus: “Pancen Elia bakal teka mbenakake samubarang kabeh,¹² nanging Aku pitutur marang kowe: Elia wis teka, mung bae wong-wong ora wanuh marang dheweke, malah digawe sawenang-wenang. Mangkono uga Putraning Manungsa iya bakal nandhang sangsara marga saka panggawene wong-wong mau.”¹³ Nalika iku para sakabate Gusti Yesus padha mangerti, yen kang dipangandikakake iku Nabi Yokanan Pambaptis.

Bocah kang lara ayan kesurupan dhemit diwarasake

17:14-21

Mk 9:14-29; Lk 9:37-43

¹⁴Bareng wis padha bali tekan ing enggone wong akeh maneh, ana wong kang sowan ing ngarsane Gusti Yesus banjur sujud

lan matur: ¹⁵“Gusti, anak kawula mugi Paduka welasi. Piyambakipun sakit ayan, lan sangsara sanget. Asring dhawah ing latu lan inggih asring dhawah ing toya. ¹⁶Sampun kawula bekta dhateng ing ngajenging para sakabat Paduka, nanging sami boten saged nyarasaken.” ¹⁷Gusti Yesus banjur ngandika: “Heh, jinis kang ora duwe pangandel lan kang kablinger, nganti pira lawase anggonKu isih kudu tetunggalan karo kowe kabeh? Nganti pira lawase anggonKu isih kudu tahan ana ing antaramu? Bocahe prenekna!” ¹⁸Gusti Yesus banjur ndukani dhemite, wasana metu, sarta wiwit nalika iku bocahe dadi waras.

¹⁹Para sakabat tumuli padha sowan ngadhep ing ngarsane lan bareng wis karo Panjenengane piyambakan, padha matur: “Punapa dene kawula sami boten saged nundhung dhemit wau?” ²⁰Banjur padha kaparingan wangsulan: “Jalaran pracayamu kurang. Sabab satemene pituturKu marang kowe: Saupama kowe duwe pangandel sawiji sawi bae, kowe bisa akon gunung: Sumingkira saka ing kene mrana. Gununge iku mesthi ngalih, sarta ora ana barang kang mokal tumrap kowe. ²¹[Jinis iki ora bisa katundhung yen ora sarana ndedonga lan pasa].”

Pameca kang kapindho bab sangsarane Gusti Yesus

17:22-23

Mk 9:30-32; Lk 9:43-45

²² Nalika padha ana ing tanah Galilea Gusti Yesus ngandika marang para sakabat: “Putraning Manungsa bakal dipasrahake marang tanganing wong, ²³ sarta bakal disedani lan ing telung dinane bakal kawungokake.” Mulane para sakabat padha susah banget.

Gusti Yesus asok pajeg Padaleman Suci

17:24-27

²⁴ Bareng padha lumebu ing kutha Kapernaum, para juru mupu pajeg Padaleman Suci padha marani Petrus lan calathu: “Guru Panjenengane punapa boten asok paos kalih drakhma?” ²⁵ Wangsulane Petrus: “Inggih asok!” Nalika Petrus lumebu ing omah, Gusti Yesus ngrumiyini kalawan ndangu: “Simon, panemumu kapriye? Sapa sing dipundhuti beya lan pajeg dening para raja ing donya iki, para putrane apa wong manca?” ²⁶ Ature Petrus: “Tiyang manca!” Gusti Yesus ngandika: “Dadine para putra ora. ²⁷ Nanging supaya aku kabeh aja dadi sandhungan tumrap wong-wong iku, kowe mancinga menyang sagara. Iwak kang kena kokpancing dhisik dhewe iku cekelen, angapna cangkeme, kowe

bakal nemu dhuwit patang drakhma ana ing jerone. Jupuken bayarna marang wong-wong iku, kanggo Aku lan kowe.”

Bab sapa kang pinunjul ana ing Kratoning Swarga lan bab sandhungan

18:1-11

Mk 9:33-37; Lk 9:46-48

18¹ Ing nalika iku para sakabat padha sowan ngadhep ing ngarsane Gusti Yesus lan matur pitakon: “Sinten ta ingkang pinunjul wonten ing Kratoning Swarga punika?”² Gusti Yesus banjur nimbali bocah cilik siji, didegake ana ing tengahe para sakabat³ tumuli ngandika: “Satemene pituturKu marang kowe: Manawa kowe ora mratobat lan dadi kaya bocah cilik iki, kowe ora bakal lumebu ing Kratoning Swarga.⁴ Dadi sing sapa ngesorake awak lan dadi kaya bocah cilik iki, yaiku kang pinunjul ana ing Kratoning Swarga.⁵ Karodene sing sapa nampani bocah pepadhane iki atas saka jenengKu, iku Aku kang ditampani.⁶ Nanging sing sapa dadi sandhungan tumrap salah sawijining bocah cilik iki, kang pracaya marang Aku, iku luwih becik dikalungi watu panggilingan banjur dicemplungake ing sagara bae.⁷ Bilai jagad lan sakabehing sesandhugane. Sandhungan iku pancen kudu ana, nanging bilai wong kang njalari tekane.

⁸ Manawa tanganmu utawa sikilmu dadi sandhungan tumrap kowe, kethoken lan

buwangen, amarga luwih becik tumraping kowe, urip kanthi tangan kuthung utawa buntung, katimbang karo tangamu lan sikilmu karo-karone wutuh nanging kacemplungake ing geni langgeng. ⁹Sarta manawa mripatmu dadi sandhungan tumrap kowe, cuplaken lan buwangen, amarga luwih becik tumrap kowe lumebu ing urip kalawan pece katimbang kacemplungake ing geni naraka kalawan ganep mripatmu.

¹⁰Poma, aja nganti ngremehake salah sawijining bocah cilik iki. Amarga Aku pitutur marang kowe: Malaekate ana ing swarga tansah padha mandeng marang pasuryane RamaKu kang ana Swarga. ¹¹[Dene rawuhe Putraning Manungsa iku prelu nylametake kang katriwal].”

**Pasemon bab wedhus
kang ilangerumpamaan
tentang domba yang hilang**

18:12-14

Lk 15:3-7

¹²“Panemumu kapriye? Manawa ana wong duwe wedhus satus, banjur ana siji kang katriwal, apa ora bakal ninggal sing sangangpuluh sanga ana ing pagunungan tumuli lunga nggoleki wedhus kang katriwal mau? ¹³Satemene Aku pitutur marang kowe: Manawa bisa ketemu, kabungahane tumrap wedhus sing siji iki ngluwihi tumrap wedhus sangangpuluh sanga kang ora katriwal.

¹⁴ Mangkono uga Ramamu kang ana ing swarga ora ngarsakake ilange bocah iki siji bae.”

Bab ngelingake sadulur kang luput

18:15-20

¹⁵ “Manawa sadulurmu duwe kaluputan, elingna dhedhewekan. Manawa nggugu marang kandhamu, tegese kowe wis ngentas sadulurmu. ¹⁶ Dene yen ora nggugu, kowe ngajaka wong siji utawa loro engkas, supaya marga saka anane katrangane seksi loro utawa telu, prakarane banjur rampung.

¹⁷ Ewadene yen ora gelem manut, aturna marang pasamuwan. Lan yen meksa ora manut karo pasamuwan, anggepen wong kapir utawa juru-mupu-beya.

¹⁸ Satemene pituturKu marang kowe: Apa kang koktaleni ana ing donya iku bakal katalenan ana ing swarga lan apa kang kokuculi ana ing donya iku bakal kauculan ana ing swarga. ¹⁹ Lan maneh Aku pitutur marang kowe: Manawa panunggalanmu ing donya ana wong loro kang saiyeg nyuwun apa bae, panyuwune iku bakal dikabulake dening RamaKu kang ana ing swarga.

²⁰ Sabab ing ngendi ana wong loro utawa telu padha nglumpuk kalawan nganggep marang jenengKu, ing kono Aku ana ing tengahé.”

Pasemon bab ngapura kaluputan

18:21-35

²¹ Sawise iku Petrus nuli ngadhep ing ngarsane Gusti Yesus lan munjuk: “Gusti, manawi sadherek kawula gadhah kalepatan dhateng kawula, ngantos kaping pinten anggen kawula kedah ngapunten? Punapa ngantos kaping pitu?” ²² Paring wangsulane Gusti Yesus: “PitutorKu marang kowe: Aja mung ping pitu, malah ngantia ping pitungpuluh ping pitu.

²³ Sabab Kratoning Swarga iku upamane kaya sawijining ratu kang karsa etang-etangan karo abdine. ²⁴ Bareng wiwit etang-etangan, ana siji kasebakake kang duwe utang saleksa talenta. ²⁵ Sarehne wong iku ora bia ngesahi utange, Sang Nata banjur dhawuh, supaya wong iku dalah anak bojone lan sakabehe barang darbeke padha didoli kanggo nglunasi utange. ²⁶ Abdi mau tumuli sumungkem sujud ana ing ngarsane Sang Prabu lan munjuk: Dhuh, Gusti, mugi wontena kasabaran dalem dhateng kawula, sadaya sambutan kawula badhe kawula lunasi. ²⁷ Sang Nata trenyuh ing galih marga saka welase marang abdi iku, mulane abdine banjur diluwari, utange dililakake.

²⁸ Nanging saundure abdi mau banjur kapethuk karo abdi liyane kang utang marang dheweke satus dinar, tumuli dicekel lan ditekak gulune, calathune: Sauren utangmu!

²⁹ Kancane abdi mau banjur sumungkem kanthi ngucap: Kula aturi sabar rumiyin, sambutan kula badhe kula lunasi. ³⁰ Nanging kang motangake rengkeng, malah kancane mau banjur kapasrahake marang pakunjaran nganti salunase utange.

³¹ Ndeleng kang mangkono iku kanca-kanca liyane padha sedhih banget. Bab iku kabeh banjur kalapurake marang gustine. ³² Sang Prabu nuli dhawuh nimbali wong mau sarta banjur dipangandikani: Heh, abdi kang ala, utangira kang semana kehe wis sunlilakake kabeh, marga sira matur memelas marang ingsun. ³³ Apa kowe ora wajib melasi marang mitramu, kayadene aku iya wis melasi kowe? ³⁴ Gustine duka banget. Abdi mau banjur kapasrahake marang algojo, nganti sapundhate utange kabeh.

³⁵ Samono uga RamaKu kang ana ing swarga iya bakal tumindak mangkono tumrap ing kowe, manawa kowe dhewe-dhewe ora gelem ngapura marang kaluputane sadulurmu kanthi terusing ati.”

Bab pegatan

19:1-12

Mk 10:1-12

19 ¹ Bareng Gusti Yesus wis mungkasi piwulange mau banjur tindak saka ing Galilea menyang ing tlatahe tanah Yudea ing sabrange bengawan Yarden. ² Akeh wong kang padha gumrudug ndherekake, nuli

padha diwarasake ana ing kono. ³Tumuli ana wong-wong Farisi kang sowan ing ngarsane, sumedya nyoba Panjenengane, ature: "Tiyang punapa dipun kengingaken megat semahipun awit saking sadhengaha sabab?" ⁴Paring wangsulane Gusti Yesus: "Apa kowe ora maca, yen kang nitahake manungsa iku wiwit sakawit anggone ndadekake wis arupa lanang lan wadon?" ⁵Lan pangandikane: Mulane wong lanang iku kudu ninggal bapa biyunge sarta banjur manunggal karo rabine, temah loro-lorone dadi daging siji. ⁶Mulane wis mari dadi loro, mung siji. Awit saka iku, apa kang wus katunggalake dening Allah, ora kena kapisah dening manungsa." ⁷Unjuke wong-wong Farisi mau: "Manawi makaten, punapaa dene Nabi Musa dhawuh supados nyukani serat pegat, manawi tiyang megat ingkang estri?" ⁸Gusti Yesus ngandika: "Marga saka wangkoting atimu, Musa ngidini kowe megat bojomu, nanging wiwitan mula ora mangkono. ⁹Malah Aku pitutur marang kowe: Sing sapa megat rabine, liyane jalaran saka laku jina lan banjur rabi liyane, iku dadi laku bandrek." ¹⁰Para sakabat tumuli padha munjuk: "Manawi makaten kawontenanipun tiyang sesemahan, langkung sae boten emah-emah." ¹¹Nanging pangandikane: "Ora kabeh wong ngreti marang kandhaKu, mung kang wus kaparingan kanugrahan. ¹²Ana wong kang ora bisa omah-omah, awit wiwit lair saka ing guwa-garbane ibune, kaanane wis kaya mangkono lan ana wong kang didadekake

mangkono dening wong liya lan ana maneh kang gawe awake dhewe mangkono saka karepe dhewe marga saka Kratoning Swarga. Sing sapa bisa ngreti, supaya mangretia.”

Gusti Yesus mberkahi bocah-bocah

19:13-15

Mk 10:13-16; Lk 18:15-17

¹³Tumuli ana wong kang padha nyowanake bocah cilik-cilik marang ngarsane Gusti Yesus, supaya ditumpangana asta sarta didongakake; nanging banjur padha disrengeni dening para sakabat. ¹⁴Nanging Gusti Yesus ngandika: “Cikben bocah-bocah iku, aja kokalang-alangi anggone padha sowan ing ngarsaKu, sabab wong-wong kang kaya mangkono iku, kang padha ndhuweni Kratoning Swarga.” ¹⁵Panjenengane nuli numpangi asta marang bocah-bocah mau, banjur tindak saka ing kono.

Wong nom-noman sugih sowan ing ngarsane Gusti Yesus

19:16-26

Mk 10:17-27; Lk 18:18-27

¹⁶Ana sawijining wong sowan ing ngarsane Gusti Yesus lan matur: “Gusti, kula kedah nglampahi pandamel sae punapa, supados saged angsal gesang langgeng?” ¹⁷Pangandikane Gusti Yesus: “Apa sababe, dene kowe takon marang Aku bab apa kang

becik? Kang becik iku mung Siji. Ewadene manawa kowe kapengin lumebu ing urip, tetepana sakabehing pepakon.”¹⁸ Unjuke wong mau: “Pepaken ingkang pundi?” Paring wangsulane Gusti Yesus: “Sira aja memateni, sira aja laku jina, sira aja nyenyolong, sira aja ngucapake paseksi goroh.”¹⁹ Sira ngajenana bapa-biyungira lan sira tresnaa marang sapepadhanira kayadene awakira dhewe.”

²⁰ Unjuke wong anom iku: “Punika sadaya sampun kula tetepi, punapa malih ingkang taksih kirang?”²¹ Pangandikane Gusti Yesus: “Yen kowe arep sampurna, wis lungaa, barang darbekmu kabeh dolana, lan pepayone kabeh wenehana marang wong miskin, temahan kowe oleh bandha ana ing swarga, banjur mrenea, melua Aku.”²² Bareng wong anom mau krungu pangandika kang mangkono iku, banjur mundur kalawan sedhah, amarga bandhane akeh.

²³ Gusti Yesus tumuli ngandika marang para sakabate: “Satemene pituturKu marang kowe, yen wong sugih iku angel banget bisane lumebu ing Kratoning Swarga.”²⁴ Sapisan engkas pituturKu marang kowe, luwih gampang unta lumebu ing bolonganing dom tinimbang wong sugih lumebu ing Kratoning Allah.”²⁵ Para sakabate bareng krungu kang kaya mangkono iku, padha banget anglesing atine sarta padha ngunandika: “Yen mangkono iku sapa ta sing bisa oleh karahayon?”²⁶ Gusti Yesus banjur mandeng marang para sakabat sarta ngandika: “Tumraping manungsa bab iku

mokal, nanging mungguhing Allah samubarang kabeh bisa kalakon.”

Ganjarane para pandhereke Gusti Yesus

19:27-30

Mk 10:28-31; Lk 18:28-30

²⁷ Petrus tumuli mangsuli, unjuke: “Kawula sadaya sampun sami nilar samukawis saha lajeng ndherek Paduka; ingkang punika kawula sami badhe angsal punapa?” ²⁸ Pangandikane Gusti Yesus: “Satemene pituturKu marang kowe, besuk ing jaman pembangunan, manawa Putraning Manungsa lenggah ing dhampar kamulyan, kowe kang wis padha ndherek Aku, iya bakal linggih ing dhampar rolas sarta ngadili taler Israel rolas. ²⁹ Lan saben wong kang marga saka Aku wis ninggal omahe, sadulure lanang utawa wadon, bapa-biyunge, anak-anake apadene palemahane, iku bakal tanpa sembulih tikel satus lan bakal oleh warisan urip langgeng.

³⁰ Ananging akeh pangarep kang bakal dadi pamburi lan para pamburi bakal dadi pangarep.”

Pasemon bab buruh tani ing kebon anggur

20:1-16

20 ¹ “Anadene Kratoning Swarga iku kena diupamakake wong kang ing wanci esuk umun-umun metu golek wong buruh kanggo kebone anggur. ² Bareng wis padha sarujuke

opahe nyadinar sadina, banjur padha dikon menyang ing kebone. ³Kira-kira jam sanga dheweke metu maneh nuli weruh wong-wong kang padha nganggur ana ing pasar.

⁴Calathune marang wong-wong mau: Kowe iya padha menyang ing pakebonanku anggur, mengko bakal dakwenahi pituwas sapantese. Wong-wong mau uga banjur padha mangkat.

⁵Kira-kira jam rolas lan jam telu awan metu maneh lan iya nindakake kaya ing ngarep mau. ⁶Watara jam lima sore iya metu maneh sarta weruh maneh wong-wong kang padha nganggur, banjur padha ditakoni: Yagene kowe padha nganggur bae ana ing kene sadina muput?

⁷Wangsulane wong-wong, mau: Awit boten wonten tiyang ingkang mberahaken dhateng kula. Iku tumuli dipituturi: Kowe iya padha menyang kebonku anggur. ⁸Bareng wis surup sing duwe pakebonan kandha karo mandhore: Buruh-buruh mau padha undangan, padha wenehana buruhane, wiwit sing mlebu keru dhewe nganti tekan sing mlebu dhisik dhewe. ⁹Wong-wong kang

kira-kira jam lima wiwit nyambut-gawe padha teka, lan diopahi nyadinar. ¹⁰Sawise iku kang mlebone esuk dhewe padha mara, pangirane bakal tanpa opah luwih akeh, nanging jebul iya tanpa nyadinar. ¹¹Nalika padha nampani opahe, padha ngumel-umeli kang duwe pakebonan. ¹²Tembunge: Tiyang-tiyang punika mlebetipun kantun piyambak, dados namung nyabut-damel sajam, mangka lajeng panjenengan damel sami kaliyan

kula ingkang nyambut-damel awrat sadinten muput saha sami kabenteran. ¹³Nanging kang duwe pakebonan mangsuli marang salah sawijining wong mau: Aku rak ora luput karo kowe. Kowe karo aku rak wis padha sarujuk nyadinar sadina? ¹⁴Tampanana bageanmu banjur lungaa. Iki wis dadi karepku menahi wong kang mlebu keru dhewe padha karo kowe. ¹⁵Apa aku ora wenang nganggo duwek-duwekku dhewe sakarepku? Apa kowe meri, dene aku kok loma?

¹⁶Iya kaya mangkono iku, kang dadi pamburi bakal dadi pangarep lan kang dadi pangarep bakal dadi pamburi.”

Gusti mratelakake kaping telune bab anggone bakal nandhang sangsara

20:17-19

Mk 10:32-34; Lk 18:31-34

¹⁷Nalika Gusti Yesus arep tindak menyang Yerusalem, banjur nimbali para sakabate rolas dhewekan sarta ana ing dalan padha dipangandikani mangkene: ¹⁸“Saiki Aku lan kowe kabeh padha menyang ing Yerusalem lan Putraning Manungsa bakal diulungake marang para pangareping imam lan para ahli Toret; iku bakal nibakake paukuman pati marang Panjenangane ¹⁹lan masrahake marang wong-wong kapir, supaya dipoyoki lan disapu banjur disalib sarta ing telung dinane bakal kawungokake.”

Panyuwune ibune anak-anake Zebedheus**20:20-28***Mk 10:35-45*

²⁰ Ibune anak-anake Zebedheus marak ing ngarsane Gusti Yesus karo anak-anake, banjur sujud sarta arep ngaturake panyuwunan.

²¹ Gusti Yesus ndangu: “Kowe arep matur apa?” Unjuke: “Mugi karsaa paring dhawuh, supados anak kawula kekalih punika, benjing wonten ing Kraton Paduka, sami linggiha ingkang satunggal wonten ing tengen, satunggalipun ing kiwa Paduka.” ²² Nanging Gusti Yesus paring wangsulan, pangandikane: “Kowe iku padha ora ngreti kang koksuwun. Apa kowe bisa ngombe ing tuwung pangomben, kang kudu Dakunjuk?” Karo-karone munjuk: “Inggih saged.” ²³ Pangandikane Gusti Yesus: “TuwungKu pancen bakal kokombe, nanging bab linggih ing tengenKu utawa ing kiwaKu, iku Aku ora wenang nglilani. Iku bakal kaparingake marang wong-wong, kang wis cinadhang dening RamaKu.”

²⁴ Sakabat kang sapuluh, bareng krungu kang mangkono iku, padha nepsu marang sadulur loro mau. ²⁵ Banjur padha ditimbali dening Gusti Yesus sarta dipangandikani: “Kowe padha ngreti, yen kang padha ngasta peprentahaning bangsa-bangsa anggone nindakake peprentahan kalawan keras, sarta para panggedhe padha nindakake panguwasane kanthi kenceng. ²⁶ Ananging

kowe aja padha mangkono. Sing sapa kapengin dadi gedhe ana ing antaramu, iku dadia batur, ²⁷lan sing sapa kapengin dadi pangarep ana ing antaramu, iku dadia budhakmu. ²⁸Padha karo Putraning Manungsa anggone rawuh iku ora supaya diladosi, nanging malah ngladosi sarta masrahake nyawane minangka tetebusan tumrap wong akeh.”

Gusti Yesus nyarasake wong picak ing Yerikho

20:29-34

Mk 10:46-52; Lk 18:35-43

²⁹Nalika padha metu saka ing kutha Yerikho, Gusti Yesus kadherekake ing wong akeh banget. ³⁰Ana wong picak loro linggih ing pinggir dalan krungu yen Gusti Yesus langkung, banjur padha nguwuh-uwuh: “Gusti, mugi karsaa melasi kawula, dhuh Putranipun Sang Prabu Dawud!” ³¹Nanging banjur padha disendhu ing wong akeh, dikon meneng. Ewasemono malah saya seru anggone padha nguwuh-uwuh, ature: “Dhuh, Gusti, mugi karsaa melasi kawula, dhuh Putranipun Sang Prabu Dawud!” ³²Gusti Yesus banjur kendel anggone tindak sarta nimbali wong-wong mau, sarta dipangandikani: “Kowe padha nyuwun Dakkapakake?” ³³Atur wangsulane: “Gusti, kawula nyuwun, supados mripat kawula saged ningali.” ³⁴Gusti Yesus trenyuh panggalihe marga saka welas, banjur ndumuki mripate

wong-wong mau. Padha sanalika padha bisa ndeleng, tumuli padha ndherekake Gusti Yesus.

Gusti Yesus kaarak lumebet ing kutha Yerusalem

21:1-11

Mk 11:1-10; Lk 19:28-38; Yo 12:12-15

21¹ Bareng lakune wis cedhak Yerusalem, wis tekan ing desa Betfage ing gunung Zaitun, Gusti Yesus utusan sakabate loro,² dhawuhe: “Padha menyanga ing desa ngarepmu iku, mengko kowe bakal enggal mrangguli kuldi wadon cacangan karo belone ana ing sandhinge. Iku padha uculana lan loro-lorone gawanen mrene.³ Dene manawa ana wong kang ngaruh-aruhi kowe, kandhaa: Punika prelu kagem Gusti. Mangke tumunten badhe dipun wangsulaken.”

⁴ Bab iku kalakone supaya kayektenan kang dipangandikakake dening nabi:

⁵ “Tutura marang putri Sion:

Delengen, Ratunira ngrawuhi sira,

Panjenengane iku alus panggalihe

sarta nitih kuldi, beloning kuldi momotan.”

⁶ Sakabat-sakabat mau banjur mangkat lan nindakake apa sadhawuhe Gusti Yesus.

⁷ Kuldine karo belone digawa, banjur dilarabi sandhangane. Gusti tumuli nitih.⁸ Wong-wong kang gunggunge akeh banget iku padha njereng panganggone ana ing dalan, ana maneh kang padha mecoki pang-panging

wit-witan, padha disebar ana ing dalan.

⁹Lan wong akeh kang padha lumaku ana ing ngarsane Gusti Yesus lan kang lumaku ana ing sawingkinge padha nguwuh-uwuh pangucap:

“Hosana konjuk ing Putranipun Prabu Dawud, binerkahana ingkang rawuh awit saking Asmaning Pangeran.

Hosana wonten ing ngaluhur.”

¹⁰Nalika Panjenengane lumebet ing Yerusalem, wong sakutha kabeh padha horeg, lan padha ngucap: “Sapa ta wong iki?” ¹¹Wong akeh padha mangsuli: “Iku Nabi Yesus saka Nasaret ing tanah Galilea.”

Gusti Yesus nyucekake Padaleman Suci

21:12-17

Mk 11:15-19; Lk 19:45-48; Yo 2:13-16

¹²Gusti Yesus banjur lumebet ing Padaleman Suci sarta nundhungi wong kang padha dol-tinuku ana ing plataraning Padaleman Suci, meja-mejane wong pareyalan lan bangku-bangkune wong adol manuk dara padha digolingake, ¹³apamaneh wong-wong mau padha dipangandikani: “Ana tulisan mangkene: PadalemaningSun bakal kasebut dalem pamujan, nanging kokdadekake kedhung begal.”

¹⁴Tumuli ana wong wuta lan wong pincang padha sowan ing ngarsane Gusti Yesus ana ing Padaleman Suci lan banjur padha kawarasake.

¹⁵Ewadene bareng para pangareping imam lan para ahli Toret padha weruh mukjijat

kang ditindakake sarta bocah-bocah kang padha nguwuh-uwuh ana ing Padaleman Suci: “Hosana konjuk ing Putranipun Sang Prabu Dawud!”, atine jengkel banget, ¹⁶ banjur matur marang Panjenengane: “Panjenengan punapa mireng ingkang dipun cariyosaken lare-lare punika?” Gusti Yesus ngandika: “Iya, krungu; apa kowe durung tau maca: Paduka sampun nyawisaken puji medal ing cangkempun lare-lare saha bayi-bayi?”

¹⁷ Gusti Yesus banjur nilar wong-wong mau, tindak miyos saka ing kutha menyang ing desa Betania lan nyare ana ing kono.

Gusti Yesus nyupaosi wit anjir

21:18-22

Mk 11:12-14, 20-26

¹⁸ Esuke nalika tindak wangsul menyang ing kutha, Gusti Yesus kraos kerapan. ¹⁹ Bareng mirsa wit anjir ana ing pinggir dalan, tumuli dipurugi, nanging ora manggih apa-apa ana ing wit iku, kajaba mung godhong thok, banjur dipangandikani: “Aja metu wohmu maneh ing salawas-lawase!” Padha sanalika wit anjir mau dadi garing. ²⁰ Weruh kang kaya mangkono iku para sakabat padha kaeraman sarta munjuk: “Kadospundi, dene wit anjir punika lajeng dados garing sami sanalika?” ²¹ Paring wangsulane Gusti Yesus: “Satemene pituturku marang kowe, manawa kowe pracaya ora nganggo mangu-mangu, kowe mesthi ora mung bisa nindakake apa kang Daktindakake

tumrap marang wit anjir iki bae, nanging sanadyan gunung iki kokcalathoni: Mumbula lan ambyura ing sagara, mesthi iya bakal kalakon. ²²Lan apa bae kang koksuwun ing pandonga kalawan pracaya, mesthi bakal kaparingake.”

Pitakonan bab panguwaose Gusti Yesus

21:23-27

Mk 11:27-33; Lk 20:1-8

²³Gusti Yesus banjur lumebet ing Padaleman Suci. Nalika Panjenengane lagi paring piwulang ana ing kono, ana pangarepng imam lan pinituwaning bangsa Yahudi kang padha sowan ing ngarsane lan matur pitakon: “Panjenengan tumindak makaten punika kanthi panguwaos ingkang pundi? Saha sinten ingkang maringi panguwaos punika dhateng Panjenengan?”

²⁴Paring wangsulane Gusti Yesus: “Aku iya arep takon marang kowe lan yen kowe wis mangsuli Aku, Aku iya bakal kandha marang kowe, Aku tumindak mangkono iku kanthi panguwasa sing endi. ²⁵Pambaptise Nabi Yokanan iku saka ing swarga apa saka manungsa?” Wong-wong mau banjur padha rembugan bab iku, mangkene pamikire: “Yen aku padha kandha: saka ing swarga. Dheweke bakal mangsuli: yen mangkono yagene kowe ora pracaya? ²⁶Nanging manawa aku kandha: Saka manungsa, aku padha wedi karo wong akeh, awit iku kabeh padha nganggep nabi marang Yokanan.” ²⁷Wasana

atur wangsulane marang Gusti Yesus: “Kula sami boten sumerep.” Gusti Yesus ngandika marang wong-wong mau: “Yen mangkono Aku iya ora kandha marang kowe panggaweKu kang mangkono iku kanthi panguwasa sing endi.”

Pasemon bab anak loro

21:28-32

²⁸“Nanging kapriye panemumu bab iki: Ana wong duwe anak lanang loro. Kang pambarep diparani sarta dikandhani: Ngger, dina iki kowe nyambuta gawe ana ing kebon anggur. ²⁹Anake mangsuli: Inggih, pak. Nanging ora mangkat. ³⁰Wong mau banjur marani anake lanang kang angka loro sarta dikandhani mangkono uga, nanging anake mangsuli: Kula boten purun. Sawise iku dheweke kaduwung, nuli mangkat.

³¹Anak loro mau endi sing nindakake karepe bapakne?” Atur wangsulane wong-wong mau: “Ingkang kantun.” Pangandikane Gusti Yesus: “Satemene pituturKu marang kowe: para juru-mupu-beya lan para wanita tuna-susila bakal ndhisiki kowe lumebu ing Kratoning Allah. ³²Sabab Yokanan anggone teka iku prelu nuduhake dalaning kayekten marang kowe, ewadene kowe ora pracaya marang dheweke. Nanging para juru-mupu-beya lan para wanita tuna-susila padha pracaya marang dheweke. Nanging kowe kabeh sanadyan

weruh, ora banjur kaduwung lan uga ora pracaya marang dheweke.”

Pasemon bab wong nyewa pakebonan anggur kang duraka

21:33-46

Mk 12:1-12; Lk 20:9-19

³³“Padha ngrungokna pasemon liyane. Ana sawijining wong kang gawe pakebonan anggur, dipageri mubeng, sarta digawekake jogangan papan pameresan apamaneh panggung pajagan. Pakebonan mau banjur disewakake marang wong, tumuli mangkat lelungan menyang ing nagara liya. ³⁴Bareng wis meh wancine ngundhuh, kang duwe kongkonan rewang-rewange menyang enggone wong kang nyewa, njaluk pametuning pakebonane. ³⁵Nanging rewang-rewang mau padha dicekel dening kang padha nyewa. Sing siji digebugi, sijine dipateni, lan sing siji maneh dibenturi watu. ³⁶Sawise iku kang duwe pakebonan banjur kongkonan maneh rewang-rewang liyane, luwih akeh katimbang sing dhisik, nanging iya nemahi lelakon kang kaya sing dhisik. ³⁷Wasana banjur kongkonan anake, pamikire: Mesthine bakal padha ering marang anakku. ³⁸Nanging bareng wong-wong kang nyewa weruh anake mau, banjur padha rasanan mangkene: Iku ahli warise, ayo dipateni bae, supaya warisane dadi duwekku kabeh. ³⁹Anake mau banjur dicekel lan diuncalake menyang sajabaning

kebon anggur, sarta dipateni. ⁴⁰ Mulane samangsa sing duwe pakebonan anggur mau wis teka, wong kang padha nyewa mau bakal dikapakake?” ⁴¹ Unjuke kang padha didangu: “Tiyang-tiyang duraka wau tamtu dipun sirnakaken, dene kebon anggur badhe dipun sewakaken dhateng tiyang sanes, ingkang badhe ngladosaken pamedalipun ing mangsanipun.” ⁴² Pangandikane Gusti Yesus: “Apa kowe durung tau maca ing Kitab Suci mangkene:

Watu kang ditampik dening tukang-tukang
gawe omah,
iku wis dadi watu kang baku ana ing pojok.
Kadadean iki saka ing Pangeran,
sarta elok ana ing pandeleng kita.

⁴³ Mulane Aku pitutur marang kowe, yen Kratoning Allah bakal kapundhut saka ing kowe lan bakal diparingake marang sawijining bangsa kang bakal metokake wohe.

⁴⁴ [Lan sing sapa tiba ing watu iku, bakal ajur mumur lan sing sapa katibanan bakal remuk.]”

⁴⁵ Bareng para pangareping imam lan wong-wong Farisi krungu pasemon-pasemon mau, padha rumangsa, yen dheweke kabeh kang disemoni. ⁴⁶ Banjur padha mbudi-daya bisane nyekel Panjenengane, nanging padha wedi karo wong akeh, amarga iku padha nganggep nabi marang Panjenengane.

Pasemon bab pahargyan manton ing kraton

22:1-14

Lk 14:15-24

22 ¹Gusti Yesus tumuli paring pasemon maneh marang wong-wong mau, pangandikane: ²“Kratoning Swarga iku upamane kaya ratu, kang mahargya pikramane ingkang putra. ³Banjur utusan para abdi nimbali para wong kang kauleman, nanging padha ora gelem sowan. ⁴Nuli utusan para abdine liyane, dhawuhe: Sing padha diulemi kandhanana mangkene: Ingsun wis nyawisake bujananingsun, sapiningsun lan kewaningsun lemon wis padha kasembelehan, sarta samubarang wis cumepak. padha tekaa ing pahargyan. ⁵Ewadene para kang kauleman padha ora maelu. Ana kang padha menyang ing pategalane, ana kang lunga ngurus padagangane, ⁶dene liyane padha nyekel para abdi mau, dikaniaya sarta dipateni. ⁷Mulane Sang Nata duka lan banjur utusan wadyabalane kadhawuhan numpes wong-wong dursila mau lan ngobongi kuthane. ⁸Sawise iku nuli ngandika marang para abdine: Bujana manton wis cumawis, nanging wong-wong sing diulemi padha ora pantes. ⁹Mulane padha menyanga ing dalan-dalan prapatan, saben wong kang kokprangguli ing kono padha ulemana menyang ing pahargyan manton iki. ¹⁰Abdi-abdi mau tumuli padha mangkat

lan mglumpukake kabeh wong kang ana ing dalan-dalan, wong ala lan wong becik, nganti ngebaki papan pahargyan manton. ¹¹ Nalika Sang Nata lumebet karsa manggihi tamu-tamu iku, panjenengane mirsa wong siji, sing ora nganggo sandhangan pesta. ¹² Panjenengane banjur ngandika marang wong mau: He, sadulur, kapriye dene sira lumebu ing kene ora nganggo sandhangan pesta? Wong mau meneng bae. ¹³ Sang Nata banjur ngandika marang para abdine: Tlikungen tangane lan sikile, nuli uncalna menyang ing panggonan kang peteng dhewe, ing kono kang bakal tinemu panangis lan keroting untu.

¹⁴ Sabab akeh kang tinimbalan, nanging mung sathithik kang pinilih.”

Bab ngaturake pajeg marang Sang Nata

22:15-22

Mk 12:13-17; Lk 20:20-26

¹⁵ Sawise mangkono wong-wong Farisi banjur lunga, padha rerembugan bab kapriye anggone bisa nyengkolong Gusti Yesus sarana pitakonan. ¹⁶ Nuli kongkonan murid-muride bebarengan karo wong-wong Herodhian, matur pitakon: “Guru, kula sami sumerep, bilih Panjenengan punika jujur saha mulang bab margining Allah kanthi jujur, punapa dene Panjenengan boten mraduli dhateng sinten kemawon, amargi Panjenengan boten mawang tiyang. ¹⁷ Awit saking punika mugi karsaa paring katrangan: Mbayar paos dhateng Sang

Nata Agung punika kenging punapa boten?"
¹⁸Nanging Gusti Yesus mirsa bab kaculikaning atine wong-wong mau, mulane banjur ngandika: "He, wong lamis, yagene kowe padha nyoba marang Aku?" ¹⁹Aku tuduhana dhuwit kanggo pajeg iku!" Banjur dicaosi dhuwit dinar siji. ²⁰Panjenengane nuli ndangu: "Iki gambare lan tulisane sapa?" ²¹Atur wangsulane: "Gambar saha seratanipun Sang Nata Agung." Gusti Yesus banjur ngadika: "Mulane Sang Nata Agung caosana apa kang wajib kacaosake marang Sang Nata Agung lan aturna marang Allah kang wajib kaaturake marang Allah." ²²Bareng wong-wong mau krungu pangandika mangkono iku padha kaeraman, tumuli Gusti Yesus ditinggal lunga.

Pitakone wong Saduki bab tangine wong mati

22:23-33

Mk 12:18-27; Lk 20:27-40

²³Ing dina iku ana wong Saduki sawatara kang padha sowan ing ngarsane Gusti Yesus. Wong-wong iku padha ora pracaya marang patangen. Banjur padha munjuk: ²⁴"Guru, Nabi Musa ngandika, manawi wonten tiyang pejah boten tilar anak, punika sadherekipun kedah mendhet semah ingkang estri, sageda suka turun dhateng sadherekipun wau. ²⁵Kalampahan panunggilan kula wonten sadherek jaler pitu. Inggang kapisan emah-emah, namung kemawon lajeng pejah.

Sarehning boten nilar anak, dados ingkang estri katilaraken dhateng sadherekipun.

²⁶Makaten ugi ingkang kaping kalih saha ingkang kaping tiga, ngantos dumugi ingkang kaping pitu pisan. ²⁷Wasana sapengkeripun sadaya punika wau tiyang estri punika lajeng pejah. ²⁸Inkang punika benjing dinten patangen, tiyang pitu wau ingkang pundi ingkang dados semahipun tiyang estri punika, sadaya rak sampun nate gesang sesarengan kaliyan piyambakipun?" ²⁹Gusti Yesus mangsuli, pangandikane: "Kowe iku padha kesasar, jalaran kowe padha ora sumurup bab Kitab Suci lan panguwasaning Allah. ³⁰Awit besuk ing jaman patangen ora ana wong kang omah-omah utawa diomah-omahake, nanging uripe kaya malaekat ing swarga. ³¹Apa kowe padha ora maca pangandikaning Allah marang kowe bab patangen, kang ijoane mangkene: ³²Ingsun iki Allahe Abraham, Allahe Iskak lan Allahe Yakub? Allah iku dudu Allahe wong mati, nanging Allahe wong urip." ³³Wong akeh kang padha ngrungokake, padha kaeraman ing bab piwulange.

Bab angger-angger kang gedhe

22:34-40

Mk 12:28-34; Lk 10:25-28

³⁴Para wong Farisi bareng krungu, yen Gusti Yesus wis mbungkem cangkeme para wong Saduki, banjur padha nglumpuk.

³⁵Ana siji panunggalane wong-wong mau,

yaiku ahli Toret, sing arep nyoba marang Panjenengane, matur pitakon: ³⁶“Guru, angger-angger ing salebeting Toret punika ingkang ageng piyambak ingkang pundi?”

³⁷Paring wangsulane Gusti Yesus: “Sira tresnaa marang Pangeran Allahira kalawan gumolonging atinira, lan gumolonging nyawanira, sarta gumolonging budinira.

³⁸Yaiku angger-angger kang gedhe lan luhur dhewe. ³⁹Dene angger-angger kang kapindho kang padha karo iku, yaiku: Sira tresnaa ing sapepadhanira dikaya marang awakira dhewe.

⁴⁰Kabeh isining Toret lan kitabe para nabi iku gumantung karo angger-angger loro mau.”

Sang Kristus iku Gusti lan tedhake Sang Prabu Dawud

22:41-46

Mk 12:35-37; Lk 20:41-44

⁴¹Nalika para wong Farisi lagi padha nglumpuk, Gusti Yesus ndangu marang wong-wong mau, pangandikane: ⁴²“Kapriye panemumu ing bab Sang Kristus? Iku tedhake sapa?” Wangsulane kang kadangu: “Tedhkipun Sang Prabu Dawud.”

⁴³Pangandikane Gusti Yesus: “Yen mangkono, kapriye dene Sang Prabu Dawud marga saka katuntun dening Roh kok nyebut Gustine, yaiku nalika ngandika:

⁴⁴Pangeran wis dhawuh marang Gustiku: Sira linggiha ana ing tengeningSun, nganti sakabehing mungsuhira wis

Sunselehake ing sangisoring tlapakanira.

⁴⁵Dadi yen Sang Prabu Dawud nyebut Panjenengane Gustine, kapriye dene kok dadi tedhake?” ⁴⁶Ora ana siji bae kang bisa ngaturi wangsulan, sarta wiwit nalika iku ora ana wong siji bae kang wani ngaturake pitakonan marang Panjenengane.

Pangandikane Gusti Yesus bab tumindakake para ahli Toret lan wong Farisi

23:1-12

Mk 12:38-40; Lk 11:37-54, 20:45-47

23 ¹Gusti Yesus banjur ngadika marang wong akeh lan marang para sakabate:

²“Para ahli Toret lan para wong Farisi iku padha nglinggihi palenggahane Nabi Musa.

³Mulane padha nglakonana lan nuruta marang sakabehing piwulange, nanging aja niru marang tindak-tanduke, amarga iku padha aweh piwulang, nanging ora padha nglakoni dhewe. ⁴Padha mbongkoki gegawan kang abot-abot banjur ditumpangake ing pundhaking wong, nanging dheweke dhewe ndumuk bae ora gelem. ⁵Sakabehing tindak-tanduke iku mung supaya bisaa katon ing wong; nganggo tali sembahyang amba, nganggo gombyok dawa-dawa. ⁶Padha linggih ing papan kang kajen dhewe ana ing pahargyan lan ing ngarep dhewe ana ing papan pangibadah. ⁷Padha seneng diormati ana ing pasar-pasar lan seneng disebut guru. ⁸Nanging kowe aja gelem disebut guru,

amarga mung siji Gurumu lan kowe kabeh padha-padha sadulur. ⁹Apamaneh kowe aja nyebut rama marang sapa bae ana ing bumi iki, awit mung siji Ramamu, yaiku kang ana ing swarga. ¹⁰Kowe aja gelem disebut panutan, amarga mung siji Panutanmu, yaiku Sang Kristus. ¹¹Sing sapa dadi gedhe ana ing satengahmu iku dadia paladenmu. ¹²Lan sing sapa ngluhurake awake dhewe, bakal kaasorake, dene kang ngasorake awake dhewe bakal kaluhurake.”

Gusti ndukani para ahli Toret lan wong Farisi

23:13-33

¹³“Bilai kowe, heh, para ahli Toret lan para wong Farisi, heh, wong lamis, awit kowe ngancingi lawange Kratoning Swarga ana ing ngarepe wong, sabab kowe dhewe ora mlebu lan wong kang arep lumebu kokalang-alangi.

¹⁴[Bilai kowe, heh, para ahli Toret lan para wong Farisi, heh wong lamis, amarga kowe padha nguntal omahe randha-randha nganti entek, nganggo pawadan ndedonga dawa-dawa, mulane kowe mesthi bakal tanpa paukuman kang luwih abot.]

¹⁵Bilai kowe, heh para ahli Toret lan para wong Farisi, heh, wong lamis, sabab kowe padha nyabrangi sagara lan ndlajahi dharatan, supaya oleh wong sing ngenut agamamu sanadyan munga siji bae, nanging yen wis

mratobat, kokdadekake wong naraka, kang tikel pindho alane tinimbang kowe dhewe.

¹⁶ Bilai kowe, heh panuntun-panuntun picak, kang ngucap: Supata demi Padaleman Suci, iku ora absah; nanging kang sumpah demi emase Padelamenan Suci, sumpahe iku nancang. ¹⁷ Heh, kowe wong-wong bodho lan picak, endi sing luwih wigati, emas apa Padaleman Suci sing nucekake emase? ¹⁸ Apamaneh sing sapa sumpah demi misbyah, iku ora absah, nanging sumpah demi pisungsung kang ana ing misbyah iku kang nancang. ¹⁹ Heh, wong-wong picak, endi sing luwih wigati, pisungsunge apa misbyah kang nucekake pisungsung? ²⁰ Mulane sing sapa sumpah demi misbyah, iku sumpahe demi misbyah lan uga demi barang-barang kang tumumpang ing kono. ²¹ Lan sing sapa sumpah demi Padaleman Suci, iku iya sumpah demi Padeleman Suci lan uga demi Kang adedalem ing kono. ²² Apadene sing sapa sumpah demi swarga, iku iya sumpah demi dhamparing Allah lan iya demi Kang lenggah ing kono.

²³ Bilai kowe, heh para ahli Toret lan para wong Farisi, heh wong-wong lamis jalaran dalah godhong mardinah, adas tuwin jinten bae kokbayar prasapuluhane, nanging kang wigati dhewe tumrap angger-anggering Toret koklirwakake, yaiku: kaadilan, kawelasan lan katemenan. Sing siji kudu ditindakake, sijine aja dilirwakake. ²⁴ Heh, kowe, panuntun-panuntun kang picak, lemud kokjupuk saka ing omben-ombenmu, nanging unta kokuntal.

²⁵ Bilai kowe, heh para ahli Toret lan wong-wong Farisi, heh kowe wong-wong lamis, sabab tuwung lan pinggan padha kokresiki jabane, mangka ing jerone kebak isi rampasan lan kamurkan. ²⁶ Heh, wong Farisi kang picak, resikana dhisik jerone tuwung iku, jabane iya bakal dadi resik.

²⁷ Bilai kowe, heh para ahli Toret lan wong-wong Farisi, heh, wong-wong lamis, sabab kowe iku padha kaya kuburan, sing dilabur putih; jabane pancen katon resik, nanging ing jerone kebak isi balung jrangkong lan rereged warna-warna. ²⁸ Samono uga kowe, lairmu katon mursid ana ngareping wong, nanging ing batinmu kebak isi lelamis lan duraka.

²⁹ Bilai kowe, heh, para ahli Toret lan wong-wong Farisi, heh, kowe; wong-wong lamis, jalaran kowe, mbangun pasareaning para nabi lan ngrerengga tugu-tuguning wong-wong mursid, ³⁰ lan calathu: Saupama aku padha menangi jamane para leluhurku kabeh, mesthi aku ora padha melu anggone padha nyedani para nabi. ³¹ Marga saka mangkono dadine kowe padha dadi seksi tumrap awakmu dhewe, yen kowe kabeh iku padha turune wong-wong kang nyedani para nabi. ³² Dadi kowe iya padha ngebakana takerane leluhurmu! ³³ Heh, ula, heh para tetesaning ula bedhudhak, kapriye anggonmu bisa oncat saka paukumaning naraka?"

Pameca bakal rusake Yerusalem**23:34-35***Lk 13:34-35*

³⁴“Mulane delengen, Aku ngutus nabi-nabi, para wong wicaksana lan para ahli Toret nekani kowe sarta ana kang banjur kokpateni lan koksalib, ana maneh kang bakal padha koksapu ana ing papan-papan pangibadahmu, lan kokoyak-oyak saka ing kutha kang siji menyang ing kutha sijine, ³⁵ supaya kowe padha katempuhna wutahing getihe wong kang ora salah wiwit saka Abil wong kang mursid iku, nganti tekan Zakharia anake Berekhya, kang kokpateni ana ing antarane papan suci lan misbyah. ³⁶ Satemene Aku pitutur marang kowe: Kabeh iku bakal katempuhake marang jinis iki.

³⁷Yerusalem, Yerusalem kang mateni para nabi lan mbenturi watu marang wong-wong kang kautus nemoni kowe, wis nganti ping pira anggonKu kapengin nglumpukake anak-anakmu, kaya babon anggone nglumpukake kuthuk-kuthuke ing sangisoring suwiwine, nanging kowe padha ora gelem. ³⁸Titenana, omahmu iki bakal ditinggal suwung. ³⁹Lan Aku kandha marang kowe: Wiwit saiki kowe ora bakal padha ndeleng Aku maneh, nganti kowe padha kandha: Binerkahana Ingang rawuh atas asmanipun Pangeran.”

Pameca bab bakal rusake Padaleman Suci**24:1-2***Mk 13:1-2; Lk 21:5-6*

24¹ Sawise iku Gusti Yesus banjur miyos saka ing Padaleman Suci lan tindak saka ing kono. Para sakabate tumuli padha nyelaki Panjenengane, diaturi mirsani yeyasan-yeyasaning Padaleman Suci. ² Banjur padha dipangandikani: “Apa kowe padha ndeleng iku kabeh? Satemene Aku pitutur marang kowe, bakale ing kene ora ana watu siji bae kang lestari tumumpang ing watu liyane, kabeh bakal dijugrugi.”

PAMECA BAB WEKASANING JAMAN*24:3--25:46***Wiwitaning sangsara****24:3-14***Mk 13:3-13; Lk 21:7-19*

³ Bareng Gusti Yesus lenggah ing gunung Zaitun, para sakabat padha ngadhep ing ngarsane piyambakan lan matur: “Guru, mug i karsaa paring sumerep dhateng kawula sadaya, benjing punapa badhe kalampahanipun punika, sarta punapa tandha-tandhanipun rawuh Paduka saha dinten wekasan?” ⁴ Paring wangsulane Gusti: “Padha diawas, aja nganti kowe disasarake ing

wong! ⁵Amarga akeh wong kang bakal teka nganggo jenengKu lan calathu: Aku iki Sang Kristua, sarta bakal nasarake wong akeh.

⁶Kowe bakal krungu swaraning perang utawa kabar-kabar bab perang. Nanging diawas, aja padha kaget, sabab iki kudu kalakon, ewadene iku durung wekasane. ⁷Sabab bangsa bakal nglawan bangsa, krajan nglawan krajan.

Bakal ana pailan lan lindhu ing pirang-pirang panggonan. ⁸Nanging iku kabeh mung lagi wiwitaning sangsara ngarepake jaman anyar.

⁹Ing nalika iku kowe bakal dipasrahake supaya disiksa lan kowe bakal dipateni sarta bakal disengiti dening sakabehing bangsa marga saka jenengKu. ¹⁰Ing kono bakal akeh wong kang murtad sarta padha ulung-ingulungake lan sengit-sinengitan.

¹¹Lan maneh bakal akeh nabi palsu kang muncul lan nasarake wong pirang-pirang.

¹²Apamaneh marga saka saya wuwuhe duraka, temahan wong kang akeh-akeh padha suda katresnane. ¹³Nanging sing sapa mantep tekan ing wekasan, iku bakal rahayu. ¹⁴Sarta

Injiling Kraton iki bakal kawartakake ing saindenging jagad minangka paseksi marang sakabehing bangsa. Sawise iku lagi dina wekasan.”

Pameca bab sangsara gedhe**24:15-28**

Mk 13:14-23; Lk 21:20-24

¹⁵“Anadene manawa kowe padha weruh pangrusak kang ambeksiya ngadeg ana ing papan suci, miturut pangandikane kang kadhawuhake lumantar Nabi Dhaniel -- sing sapa maca migatekna -- ¹⁶wong-wong ing Yudea padha ngungsia menyang ing pagunungan. ¹⁷Wong kang lagi ana ing payon aja mudhun njupuk barang-barang saka ing omahe. ¹⁸lan wong sing lagi ana ing pategalan aja mulih njupuk sandhangane. ¹⁹Mesakake banget wong kang lagi ngandheg lan kang lagi nusoni ing wektu iku. ²⁰Nyenyuwuna, supaya anggonmu padha ngungsi aja pinuju mangsa padhidhing lan aja mbeneri dina Sabat. ²¹Amarga ing wektu iku bakal kalakone panganiaya kang nggegirisi, kang durung tau kalakon wiwit ing wiwitaning jagad nganti saprene lan kang bakal ora kalakon maneh. ²²Saupama wektune ora dicendhakake, sakabehing kang urip iki ora ana kang slamet, nanging marga saka anane wong-wong kang pinilih, wektu iku bakal dicendhakake. ²³Ing wektu iku, manawa ana wong kang kandha marang kowe: Delengen Kristus ana ing kene, utawa Kristus ana ing kana, aja padha ngandel. ²⁴Sabab kristus-kristus palsu lan nabi-nabi palsu bakal muncul sarta padha nganakake tandha-tandha kang nggegirisi lan

mukjijat-mukjijat; saupama bisaa mangkono, iku padha arep nasarake para wong pilihan uga. ²⁵Eling-eling, Aku wis ngandhani kowe bab iku mau sadurunge kalakon. ²⁶Mulane yen ana wong kandha marang kowe: Panjenengane ana ing ara-ara samun, kowe aja mrana. Utawa: Panjenengane ana ing kamar, aja ngandel. ²⁷Sabab kayadene cumlereting kilat saka ing wetan sumunar tumeka ing kulon, iya mangkono iku besuk bakal rawuhe Putraning Manungsa. ²⁸Ing ngendi ana bathang, ing kono panggonane manuk garudha padha gegrombolan.”

Rawuhe Putraning Manungsa

24:29-36

Mk 13:24-32; Lk 21:25-33

²⁹“Sawise sangsara ing mangsa iku kalakon, padha sanalika srengenge bakal dadi peteng, rembulan ora sumunar lan lintang-lintang padha tiba saka ing langit sarta pikukuhing langit bakal padha gonjang-ganjing. ³⁰Ing nalika iku bakal katon tandhane Putraning Manungsa ana ing langit lan sakabehing bangsa ing salumahing bumi bakal padha ngadhuh-adhuh, banjur padha ndeleng Putraning Manungsa rawuh nitih meganing langit, kalawan ngasta panguwasa lan kamulyan gedhe. ³¹Panjenengane tumuli bakal ngutus para malaekate kanthi swaraning kalasangka kang banter banget, iku bakal padha ngumpulake wong-wong pilihane saka

ing keblat papat, saka tepining langit tekan ing sisihe.

³² Padha nampanana piwulang saka wit anjir kang mangkene: Manawa pangpange memes lan wiwit semi, kowe padha ngreti, yen wis meh mangsa panas. ³³ Samono uga, manawa kowe padha weruh lelakon iku mau kabeh, padha sumurupa, yen wis cedhak, wis ana ing ngarep lawang. ³⁴ Satemene Aku pitutur marang kowe, jinis iki ora bakal sirna, sadurunge iku mau kabeh kalakon. ³⁵ Langit lan bumi bakal sirna, nanging tembungku ora bakal sirna pisan-pisan. ³⁶ Mung bae, mungguh dina lan wayahe iku, ora ana wong siji-sijia kang sumurup, para malaekat ing swarga ora, Sang Putra iya ora, kajaba mung Sang Rama piyambak.”

Bab jumaga

24:37-44

Lk 17:26-30, 34-36

³⁷ Sabab kayadene nalika jamane Nabi Nuh, iya mangkono besuk bakal rawuhe Putraning Manungsa. ³⁸ Marga padha kaya dhek jaman sadurunge banjir patopan, wong-wong padha mangan lan ngombe, omah-omah lan ngomah-omahake, nganti dina anggone Nabi Nuh lumebet ing prau, ³⁹ lan padha ora nglegawa nganti tekane banjir kang nyirnakake wong-wong mau kabeh, mangkono uga besuk ing dina rawuhe Putraning Manungsa. ⁴⁰ Ing wektu iku manawa

ana wong loro ana ing pategalan, kang siji bakal kapulung, sijine bakal katinggal.

⁴¹ Manawa ana wong wadon loro kang padha siji bakal kapulung sijine katinggal. ⁴² Mulane padha rumantia, amarga kowe ora ngreti dina rawuhe Gustimu.

⁴³ Nanging iki kawruhana: Saupama kang duwe omah iku ngreti wayahe tekane maling ing wayah bengi, mesthi banjur jaga-jaga, ora bakal aweh omahe dibabah. ⁴⁴ Awit saka iku, kowe uga padha rumantia. amarga rawuhe Putraning Manungsa iku ing wayah kang ora koknyana.”

Pasemon bab abdi kang setya lan abdi kang ala

24:45-51

Lk 12:41-48

⁴⁵ “Sapa ta abdi kang setya lan pinter, kang tinanggenah dening bandarane nglurahi para kalerehane, kapasrahan nyadhongi pangan marang wong-wong mau ing wektu kang katamtokake? ⁴⁶ Rahayu abdi kang ketemu lagi nindakake kawajibane mau, nalika bandarane rawuh. ⁴⁷ Satemene Aku pitutur marang kowe, abdi mau bakal dipasrahi rumeksa barang kagungane kabeh. ⁴⁸ Nanging manawa abdi iku ala lan duwe gagasan ing sajroning atine mangkene: ⁴⁹ Bandaraku ora rawuh-rawuh, banjur wiwit nggitiki abdi-abdi liyane, lan mangan ngombe bebarengan karo wong-wong kang seneng mendem, ⁵⁰ bandarane mau nuli

rawuh ing dina kang ora dinyana-nyana lan ing wayah kang ora disumurupi, ⁵¹ abdi mau bakal dipateni sarta dipadhakake karo para wong lamis. Ing kono kang bakal tinemu tangis lan keroting untu.”

Pasemon bab prawan sapuluh

25:1-13

25 ¹“Ing wektu iku Kratoning Swarga bakal kaupamakake kaya prawan sapuluh, kang mangkat methuk panganten lanang kanthi nggawa diyane. ²Sing lima bodho, sing lima pinter. ³Prawan-prawan sing bodho mau nggawa diyane ora nganggo nggawa lenga serepan, ⁴dene prawan-prawan sing pinter, kajaba nggawa diyane, isih nggawa wadhah isi lenga. ⁵Nanging sarehne pangantene nganti suwe ora teka-teka, prawan-prawan mau padha nganthuk lan banjur turu. ⁶Bareng wayah tengah wengi keprungu swara wong alok-alok: Mantene teka! Padha pethuken! ⁷Prawan-prawan mau padha tangi lan nata diyane-diyane. ⁸Prawan-prawan sing bodho nembung marang prawan-prawan sing pinter: Bok aku wenehana lengamu sathithik bae, diyanku wis arep mati. ⁹Nanging wangsulane prawan-prawan kang pinter: Aja, mengko ora sedheng kanggo aku lan kanggo kowe. Angur menyanga enggone sing dodol, tukua dhewe. ¹⁰Nanging nalika lagi padha lunga tuku lenga, mantene teka, prawan-prawan sing wis miranti padha melu manten lumebu menyang

ing pahargyan, lawange banjur dikancing.

¹¹ Sawise mangkono prawan-prawan liyane iya teka lan matur: Bandara, bandara, kawula nyuwun kori! ¹² Nanging wangsulane panganten lanang: Satemene pituturku marang kowe: Aku ora wanuh karo kowe.

¹³ Mulane padha meleka, awit kowe padha ora weruh dinane lan wayahe.”

Pasemon bab dhuwit talenta

25:14-30

Lk 19:12-27

¹⁴ “Awit bab iku kayadene wong kang arep lelungan banjur ngundangi batur-bature, padha dipasrahi barang darbeke, ¹⁵ kang siji diwenahi limang talenta, sijine rong talenta, lan sijine maneh satalenta, undha-usuk, tumuli mangkat. ¹⁶ Kang tanpa limang talenta banjur lunga, dhuwite dilakokake, temah oleh bathi limang talenta. ¹⁷ Batur kang tanpa rong talenta iya nindakake kang mangkono lan oleh bathi rong talenta. ¹⁸ Nanging batur kang tanpa satalenta iku lunga ndhudhuk lemah gawe luwangan, dhuwite bandarane dipendhem. ¹⁹ Sawise antara lawas bandarane batur-batur mau mulih, banjur etung-etungan. ²⁰ Kang tanpa limang talenta ngaturake bebathen limang talenta, ature: Bandara, kula panjenengan cepengi gangsal talenta; lah punika kula angsal bathi inggih gangsal talenta. ²¹ Wangsulane bandarane: Becik banget pagaweanmu iku, heh, batur kang

becik lan tumemen; kowe wis ngatonake tumemenmu tumrap prakara sapele, kowe bakal dakpasrahi nindhakake prakara gedhe; mara, lumebua lan melua ngrasakake kamuktening bandaramu. ²²Kang tanpa rong talenta banjur matur: Bandara, kula panjenengan pasrahi kalih talenta; lah kula angsal bathi kalih talenta. ²³Wangsulane bandarane: Becik banget pagaweanmu iku, heh, batur kang becik lan tumemen; kowe wis ngatonake tumemenmu tumrap prakara sapele, kowe bakal dakpasrahi nindakake prakara gedhe; mara, lumebua lan melua ngrasakake kamuktening bandaramu. ²⁴Wasana kang tanpa satalenta uga teka lan matur: Bandara, kula sampun sumerep, bilih panjenengan punika tiyang ingkang dakwenang, dene ngeneni ingkang sanes sebaran panjenengan, saha mendheti ingkang sanes taneman panjenengan. ²⁵Milanipun kula ajrih, kula lajeng kesah, arta panjenengan satalenta kula pendhem ing siti. Mangga, kula aturi nampeni kagungan panjenengan! ²⁶Bandarane banjur mangsuli: Heh, batur kang ala lan kesed, kowe wis ngreti, yen aku ngeneni kang dudu sebaranku lan njupuk kang dudu tanduranku. ²⁷Mulane benere dhuwitku koktitipake marang wong kang nglakokake dhuwit, supaya saulihku bisa tanpa dhuwit iku saanakane. ²⁸Mulane padha jupuken dhuwit satalenta iku, banjur wenehna kang duwe sapuluh talenta iku. ²⁹Sabab sing sapa duwe, bakal kaparingan, nganti luber. Nanging sing

sapa ora duwe, bakal kapundhutan sabarang darbeke kabeh. ³⁰Anadene batur kang tanpa guna iku uncalna menyang ing pepeteng kang banget petenge. Ing kono kang ana mung tangis lan keroting untu.”

Bab pangadilan kang wekasan

25:31-46

³¹ “Besuk manawa Putraning Manungsa rawuh ngagem kamulyane lan sakabehing padha ndherekake, Panjenengane banjur lenggah ing dhampar kamulyan. ³² Sakehing bangsa nuli bakal kaklumpukake ana ing ngarsane lan bakal kapisah-pisah siji lan sijine, kayadene pangon anggone ndhewek-ndhewekake wedhus gembel karo wedhus jawa, ³³ kang gembel dipapanake ana ing tengene, dene wedhus jawa ana ing kiwane. ³⁴ Tumuli Sang Nata bakal ngandika marang kang ana tengene: Heh, para kang binerkahan dening RamaningSun, mara, padha tampanana warisan Kraton, kang wis kacawisake marang sira wiwit dumadining jagad. ³⁵ Awitdene nalika Ingsun kerapan, sira caosi dhahar; nalika Ingsun kasatan, sira caosi ngunjuk; nalika Ingsun lelana, sira caosi palereban; ³⁶ nalika Ingsun kelukaran, sira caosi pangageman, nalika Ingsun gerah, sira tiliki; nalika Ingsun kinunjara, sira sowani. ³⁷ Ing kono wong-wong kang mursid iku bakal padha munjuk: Gusti, kala punapa kawula sumerep Paduka kerapan lajeng kawula caosi dhahar, saha

kasatan kawula caosi ngunjuk? ³⁸ Kala punapa kawula sumerep Paduka lelana lajeng kawula caosi palereban, saha kelukaran kawula caosi pangageman? ³⁹ Kala punapa kawula sumerep Paduka gerah utawi kinunjara, lajeng kawula sowani? ⁴⁰ Sang Nata bakal paring wangsulan: Satemene pituturingSun marang sira: Samubarang kabeh kang sira tindakake kanggo salah sawijining saduluringSun kang asor dhewe iki, iku iya sira tindakake kagem Ingsun. ⁴¹ Sarta Sang Nata bakal ngandika marang kang ana sisih kiwane: Sumingkira saka ing ngarsaningSun, heh, wong kang padha kena ing laknat, sumingkira menyang ing geni langgeng, kang wis kacawisake kanggo Iblis lan para malaekate. ⁴² Sabab nalika Ingsun kerapan, sira ora nyaosi dhahar; nalika Ingsun kasatan, sira ora nyaosi ngunjuk; ⁴³ nalika Ingsun lelana, sira ora nyaosi palereban; nalika Ingsun gerah, lan ana ing pakunjaran, sira ora sowan. ⁴⁴ Ing kono wong-wong mau bakal padha munjuk: Dhuh, Gusti, kala punapa kawula sumerep Paduka kerapan, utawi kasatan, utawi pinuju lelana, punapa kelukaran utawi gerah, punapa wonten ing pakunjaran saha boten kawula ladosi? ⁴⁵ Sang Nata banjur bakal paring wangsulan: Satemene pituturingSun marang sira, samubarang kabeh kang ora sira tindakake kanggo salah sawijining wong kang asor dhewe iki, iku iya ora sira tindakake kagem Ingsun. ⁴⁶ Wasana wong-wong iku bakal lumebu ing siksa langgeng, dene

wong kang mursid iku bakal lumebu ing urip langgeng.”

Gusti paring sumurup kaping pate bab anggone bakal nandhang sangsara. Pangrantam arep nyedani Gusti

26:1-5

Mk 14:1-2; Lk 22:1-2; Yo 11:45-53

26¹ Sawise Gusti Yesus mungkasi piwulange mau, banjur ngandika marang para sakabate: ²“Kowe padha sumurup, yen kurang rong dina wis riyaya Paskah, dene Putraning Manungsa bakal kaulungake supaya kasalib.”

³Ing nalika samana para pangareping imam lan para pinituwaning bangsa Yahudi padha nglumpuk ana ing daleming Imam Agung kang asma Kayafas ⁴apirembugan bab anggone arep nyepeng Gusti Yesus kanthi paekan lan nyedani Panjenengane. ⁵Nanging rembuge: “Aja pinuju ing riyaya, supaya aja ndadekake gegere wong akeh.”

Gusti Yesus kajebadan

26:6-13

Mk 14:3-9; Yo 12:1-8

⁶Nalika Gusti Yesus ana ing Betania, ana ing omahe Simon Budhug, ⁷ana wong wadon kang marak ing ngarsane, nggawa goci isi lenga jebad kang larang regane, banjur diesokake ing mustakane Gusti Yesus, nalika

lagi lenggah dhahar. ⁸ Para sakabate weruh kang mangkono iku, padha muring-muring, pangucape: “Yagene kok ngeceh-eceh mangkono? ⁹ Sabab lenga iku kena didol bisa payu larang, lan dhuwite kena didanakake marang wong-wong miskin.” ¹⁰ Nanging Gusti Yesus mirsa gagasane para sakabate, banjur ngandika: “Yagene kowe padha ngregoni wong wadon iki? Kang ditandukake marang Aku iki panggawe becik. ¹¹ Wong-wong miskin iku salawase ana ing kowe, nanging Aku bakal ora salawase woworan karo kowe. ¹² Amarga anggone ngesokake lenga ing awakKu iku, ateges nganakake pacawisan tumrap anggonKu bakal kakubur. ¹³ Sanyatane Aku pitutur marang kowe, ana ing ngendi bae Injil iki bakal diwartakake ing saindenging jagad, apa kang katindakake iku bakal tansah kapratelakake uga minangka dadi pangeling-eling marang dheweke.”

Yudas tanpa upah

26:14-16

Mk 14:10-11; Lk 22:3-6

¹⁴ Sawise iku salah sawijining sakabat rolas, kang jenenge Yudas Iskariot, marani para pangareping imam, ¹⁵ lan matur: “Kula badhe kaparingan punapa, mangke tiyangipun badhe kula ladosaken dhateng panjenengan.” Banjur diwenehi dhuwit telung puluh sekel salaka. ¹⁶ Lan wiwit nalika iku Yudas golek jalaran bisane ngladosiake Gusti Yesus.

Gusti Yesus dhahar Paskah karo para sakabate

26:17-25

Mk 14:12-21; Lk 22:7-14, 21-23; Yo 13:21-30

¹⁷ Ing dina wiwitaning riyaya Roti Tanpa Ragi, para sakabate Gusti Yesus padha ngadhep ing ngarsane lan matur: “Karsa Paduka kawula cawisi dhaharan Paskah wonten ing pundi?”

¹⁸ Paring wangsulane Gusti Yesus: “Menyanga kutha, menyanga enggone si Anu lan kandhaa: Dhawhipun Guru: WektuKu wis cedhak, Aku arep mahargya Paskah karo para sakabatKu ana ing omahmu.” ¹⁹ Para sakabat banjur nindakake apa sapangandikane Gusti Yesus lan nyawisake Paskah.

²⁰ Bareng wis sore Gusti Yesus banjur lenggah dhahar bebarengan karo para sakabate rolas. ²¹ Sajrone padha mangan, Gusti Yesus ngandika: “Satemene pituturKu marang kowe: Ana siji ing antaramu kang bakal ngulungake Aku.” ²² Para sakabat padha sedhah banget sarta padha munjuk genti-genti: “Rak sanes kawula, ta, Gusti?” ²³ Paring wangsulane: “Sing bebarengan karo Aku nyelupake tangane ing pinggan iki, yaiku sing bakal ngulungake Aku. ²⁴ Putraning Manungsa pancen bakal linggar, cocok karo kang katulis tumrap Panjenengane, nanging bilai wong kang dadi margane Putraning Manungsa kaulungake. Luwih becik upama wong iku ora lair.” ²⁵ Yudas, kang bakal ngulungake Gusti Yesus, matur:

“Rak sanes kawula, ta, Guru?” Pangandikane Gusti Yesus: “Kowe wis ngarani!”

Bujana Suci kang kawitan

26:26-29

Mk 14:22-25; Lk 22:15-20; 1Kr 11:23-25

²⁶ Nalika padha mangan, Gusti Yesus mundhut roti, lan sawise diberkahi, banjur dicuwil-cuwil sarta diparingake marang para sakabate, pangandikane: “Padha tampanana, panganan, iki badanKu.” ²⁷ Sawise mangkono nuli mundhut tuwung lan sawise caos sokur banjur diparingake marang para sakabate, pangandikane: “Padha ngombe kabeh ing tuwung iki. ²⁸ Sabab iki getihKu, getihing prajanjian kang kawutahake kanggo wong akeh, minangka pratandha pangapuraning dosa. ²⁹ Mung bae Aku pitutur marang kowe: Wiwit saiki Aku ora bakal ngombe maneh pametuning wit anggur iki, nganti tumeka dinane Aku ngombe kang anyar bebarengan karo kowe ana ing Kratoning RamaKu.”

Pangandika bab bakal buyare para sakabat lan anggone Petrus bakal nyelaki Gusti Yesus

26:30-35

Mk 14:26-31; Lk 22:31-34; Yo 13:36-38

³⁰ Sawise padha ngrepekake kidung pamuji, banjur padha mangkat menyang ing gunung Zaitun.

³¹ Gusti Yesus banjur ngandika marang para sakabat: “Ing bengi iki kowe kabeh bakal padha kecuwan marga saka Aku. Sabab ana tulisan kang surasane mangkene: Ingsun bakal nggebag juru pangon lan wedhus-wedhuse ing pepanthane bakal buyar.” ³² Nanging sawise Aku tangi, Aku bakal ndhisiki kowe kabeh menyang ing Galilea.” ³³ Petrus mangsuli, ature: “Sanadyan sadaya sami kecuwan margi saking Paduka, kawula babar pisan boten.” ³⁴ Pangandikane Gusti Yesus marang Petrus: “Satemene Aku pitutur marang kowe: Bengi iki, sadurunge jago kluruk, kowe wis nyelaki Aku kaping telu.” ³⁵ Atur wangsulane Petrus: “Sanadyan kawula ngantos pejah sesarengan kaliyan Paduka, kawula boten badhe nyelaki Paduka.” Para sakabat liyane iya padha munjuk mangkono.

Ana ing patamanan Getsemane

26:36-46

Mk 14:32-42; Lk 22:39-46

³⁶ Tindake Gusti Yesus karo para sakabate wis tekan ing panggonan kang aran Getsemane. Gusti Yesus banjur ngandika marang para sakabate: “Padha linggiha ing kene, Aku arep mrana ndedonga.” ³⁷ Panjenengane banjur tindak, Petrus lan anake Zebedheus loro padha kadhawuhan ndherek. Gusti Yesus banjur wiwit kraos sungkawa lan giris. ³⁸ Nuli ngandika marang sakabate katelu mau: “Atiku sedhik banget, rasane kaya arep mati. Padha anaa ing

kene, Aku rewangana melek.”³⁹ Panjenengane banjur tindak ora adoh saka ing kono, nuli sujud lan ndedonga, ature: “Dhuh, Rama kawula, manawi pancen saged, mugu tuwung punika sumingkir saking Kawula, nanging sampun ngantos kajeng Kawula, namunga sakarsa Paduka.”⁴⁰ Banjur murugi sakabat telu mau, padha ketemu turu. Panjenengane ngandika marang Petrus: “Apa kowe ora kuwat ngrewangi melek Aku sajam bae?”⁴¹ Padha meleka lan ndedongaa, supaya kowe aja tumiba ing panggodha. Roh iku pancen cumandhang, nanging daging iku ringkih.”⁴² Banjur tindak maneh kang kaping pindhone lan ndedonga, ature: “Dhuh, Rama kawula, manawi tuwung punika boten saged sumingkir, kajawi kedah Kawula ombe, inggih sumangga ing sakarsa Paduka.”⁴³ Nalika murugi para sakabate maneh, iya padha ketemu turu, sabab mripate mbliyut.⁴⁴ Tumuli padha ditilar maneh kaping telune lan ndedonga kaya sing uwis.⁴⁵ Sawise mangkono banjur murugi para sakabate lan ngandika: “Padha terusna anggonmu turu saiki lan ngaso. Lah wis tekan ing titi mangsane Putraning Manungsa kaulungake marang tamganing wong-wong dosa.”⁴⁶ Padha tangia, ayo padha lunga, kang ngulungake Aku wis cedhak.”

Gusti Yesus kecepeng**26:47-56**

Mk 14:43-50; Lk 22:47-53; Yo 18:1-11

⁴⁷ Nalika Gusti Yesus isih ngandika, Yudas, yaiku salah sawijining sakabat, teka kanthi wong sagolongan gedhe, kang padha sikep pedhang lan penthung, utusane para pangareping imam lan pinituwaning bangsa Yahudi. ⁴⁸ Wong kang ngulungake Panjenengane wis aweh tandha marang wong-wong mau: “Wong sing dakcucup, yaiku wonge, cekelen!” ⁴⁹ Satekane banjur enggal-enggal, marepeki Gusti Yesus sarta matur: “Ngaturaken salam, Guru,” nuli nucup. ⁵⁰ Nanging Gusti Yesus ngandika: “Heh, kanca, iku ta prelu mu teka?” Wong-wong mau banjur padha maju lan nyekel Gusti Yesus. ⁵¹ Ing kono ana sawijining pandhereke Gusti Yesus, kang gumrageh tangane ngunus pedhange, disabetake marang abdine Imam Agung, kupinge kaperung. ⁵² Nanging pangandikane Gusti Yesus: “Pedhangmu warangkakna, awit wong kang olah pedhang, bakal tiwas dening pedhang. ⁵³ Apa pangiramu Aku ora bisa nyuwun marang RamaKu, supaya Panjenengane enggal ngirimake malaekat luwih saka rolas bregada lan mbiyantu Aku? ⁵⁴ Yen mangkono, kapriye pangandika kang tinulis ing Kitab Suci bisane kalakon, kang mratelakake, yen iki kudu kalakon mangkono?” ⁵⁵ Ing nalika iku Gusti Yesus ngandika marang

wong akeh mau: “Rumangsamu Aku iki begal, dene anggonmu teka sikep gegaman pedhang lan penthung, arep nyekel Aku? Mangka saben dina Aku linggih lan memulang ana ing Padaleman Suci, kowe ora nyekel Aku.⁵⁶ Nanging kabeh-kabeh iki kalakon supaya kayektenana kang tinulis ing kitabe para nabi.” Para sakabat banjur padha ninggal Panjenengane lan padha lumayu kabeh.

Gusti Yesus ana ing ngarepe pradata

26:57-68

Mk 14:53-65; Lk 22:54-55, 63-71; Yo 18:12-14, 19-24

⁵⁷ Gusti Yesus sawise kacepeng banjur kairid menyang ing daleme Imam Agung Kayafas. Para ahli Toret lan para pinituwa wis padha nglumpuk ana ing kono.⁵⁸ Petrus ngetutake saka ing kadohan nganti tekan ing plataraning Imam Agung, lan bareng wis mlebu banjur linggih ing satengahe para abdi, arep nyumurupi karampunganing prakara.

⁵⁹ Para pangareping imam, malah sapepake pradata padha golek seksi palsu kang nglawan Gusti Yesus, supaya Panjenengane bisa kapatrapan paukuman pati,⁶⁰ nanging ora bisa oleh, sanadyan akeh seksi palsu kang padha seba. Wasana ana wong loro kang maju,⁶¹ lan matur: “Tiyang punika nate cariyos: Aku bisa mbubrah Padalemane Allah lan bisa mbangun maneh sajroning telung dina.”

⁶² Imam Agung banjur jumeneng lan ngandika marang Gusti Yesus: “Apa kowe ora mangsuli

apa-apa tumrap pandakwane seksi-seksi iki?”
⁶³Nanging Gusti Yesus kendel bae. Imam Agung banjur ngandika maneh: “Demi Allah kang gesang, kandhaa marang aku kabeh, Kowe iku apa Sang Kristus, Putraning Allah, apa dudu?”
⁶⁴Paring wangsulane Gusti Yesus: “Kowe wis ngarani. Nanging Aku kandha marang kowe kabeh: Wiwit saiki kowe bakal ndeleng Putraning Manungsa lenggah ing satengene Kang Maha Kuwasa lan rawuh nitih meganing langit.”
⁶⁵Ing kono Imam Agung nyuwek pangagemane lan ngandika: “Wong iki nyenyamah Allah. Apa prelune nganggo seksi? Sapunika panjenengan sadaya sampun mireng anggenipun nyenyamah.
⁶⁶Kadospundi panimbang panjenengan?” Kabeh padha mangsuli: “Tiyang punika kedah kaukum pejah.”

⁶⁷Banjur padha ngidoni pasuryane lan ngantemi; ana maneh kang napuki
⁶⁸kanthi ngucap: “Heh, Kristus, coba kandhakna marang aku kabeh, sapa kang napuk kowe?”

Petrus nyelaki Gusti Yesus

26:69-75

Mk 14:66-72; Lk 22:56-62; Yo 18:15-18, 25-27

⁶⁹Nalika samana Petrus linggih ana ing jaba, ana ing plataran. Banjur ana sawijining abdi wadon kang nyedhaki lan alok: “Sampeyan nggih tumut kalih Yesus, tiyang Galilea niku!”
⁷⁰Nanging Petrus selak ana ing ngarepe wong kabeh, wangsulane: “Kula boten ngreti kajeng

sampeyan niku.”⁷¹ Bareng dheweke menyang ing regol, ana abdi liyane kang weruh, banjur kandha karo wong-wong kang ana ing kono: “Wong iki golonganane Yesus, wong Nasaret iku.”⁷² Nanging Petrus selak maneh kanthi sumpah: “Kula boten wanuh kalih tiyang niku.”⁷³ Ora let suwe wong-wong sing ana kono padha nyedhaki Petrus lan calathu: “Kowe iku mesthi iya golonganane wong iku, iki wis katara saka basamu.”⁷⁴ Petrus banjur wiwit nyupatani awake dhewe lan sumpah: “Kula boten wanuh kalih tiyang niku.” Nalika iku banjur ana jago kluruk.⁷⁵ Petrus nuli kelingan pangandikane Gusti Yesus marang dheweke: “Sadurunge jago kluruk, kowe wis nyelaki Aku ping telu.” Banjur metu menyang ing jaba, nangis kelara-lara.

Gusti Yesus kapasrahake marang wali-nagara.

Yudas mati nggantung

27:1-10

27¹ Bareng wis esuk, kabeh pangareping imam lan pinituwaning bangsa Yahudi padha nglumpuk lan mutus, Gusti Yesus kapatrapan paukuman pati.² Gusti Yesus banjur kabesta kaladosake marang Sang Wali-Nagara Pilatus.

³ Nalika Yudas, kang ngulungake Gusti Yesus, sumurup, yen Panjenengane bakal kasedanan, banjur kaduwung, dhuwit telung

puluh sekel salaka kabalekake marang para pangareping imam lan pinituwa ⁴kalawan matur: "Kula damel dosa, jalaran ngulungaken rahipun tiyang ingkang boten lepat." Nanging wangsulane wong-wong mau: "Preduli apa, iku prakaramu dhewe!" ⁵Dhuwit banjur diuncalake dening Yudas menyang sajroning Padaleman Suci, nuli lunga saka kono lan mati nggantung. ⁶Para pangareping imam padha njupuki dhuwit mau lan padha calathu: "Dhuwit iki ora kena kalebokake ing pethi pisusung, sabab iki dhuwit getih." ⁷Sawise padha rembugan, dhuwit mau ditukokake palemahaning kundhi, kagawe pakuburaning wong manca. ⁸Mulane palemahan mau saprene diarani: palemahan getih. ⁹Marga saka iku dadi wis kalakon pangandika kang kalantarake dening Nabi Yeremia: "Padha nampani dhuwit telung puluh sekel salaka, yaiku pangajine kang wis katetepake kanggo wong siji, manut patrap ngregani kang wis kaprah ana ing satengahing bangsa Israel, ¹⁰lan dhuwit mau banjur katukokake palemahaning kundhi, kaya kang dadi dhawuhing Pangeran marang aku."

Gusti Yesus ana ing ngarsane Sang Pilatus

27:11-26

Mk 15:1-15; Lk 23:1-5, 13-25; Yo 18:33--19:16

¹¹Gusti Yesus banjur kairid marang ngarsane wali-nagara, nuli kadangu dening wali-nagara: "Punapa Panjenengan ratunipun tiyang

Yahudi?" Gusti Yesus ngandika: "Panjenengan sampun mastani."

¹²Nanging tumrap pandakwa, kang kaajokake dening para pangareping imam lan para pinituwa, Gusti Yesus ora paring wangsulan apa-apa. ¹³Sang Pilatus ngandika maneh: "Punapa Panjenengan boten mirengaken gigatanipun para seksi ingkang samanten kathahipun punika?"

¹⁴Gusti Yesus ora paring wangsulan babar pisan, njalari gumune wali-nagara.

¹⁵Wis dadi adat kalumrahan Sang Wali-Nagara, saben riyaya mangkono, ngluwari wong ukuman siji, kang dipilih dening wong akeh. ¹⁶Ing nalika iku ing pakunjaran ana wong ukuman siji sing wis kajuwara pialane, jenenge Barabas. ¹⁷Sarehne wong-wong wis padha nglumpuk ana ing kono, Sang Pilatus ngandika marang wong-wong mau: "sapa sing kokkarepake dakluwari, Barabas apa Yesus kang kasebut Kristus?" ¹⁸Panjenengane pancen wis mirsa, yen anggone masrahake Gusti Yesus iku marga saka drengkine.

¹⁹Nalika Sang Pilatus lagi lenggah ing kursi pangadilan, garwane utusan matur: "Sampun ngantos panjenengan tumut-tumut ing prakawisipun tiyang mursid punika, sabab margi saking Panjenenganipun punika salebeting ngimpi kala wau dalu, kula ngraosaken sisah."

²⁰Nanging marga saka pangajok-ojoke para pangareping imam lan para pinituwa, wong akeh padha nekad nyuwun supaya Barabas

diluwari lan Gusti Yesus disedani. ²¹ Sang Wali-Nagara paring wangsulan lan ngandika: “Wong loro iku sing endi sing kokkarepake dakluwari?” Ature wong-wong mau: “Barabas.”

²² Sang Pilatus ndangu maneh: “Yen mangkono Yesus kang kasebut Kristus iki karepmu dakkapakake?” Wong-wong padha matur saur manuk: “Kedah dipun salib!”

²³ Pandangune maneh: “Nanging apa kaluputane?” Ewasamono wong-wong mau saya sora anggone bengok-bengok: “Kasaliba!”

²⁴ Bareng Sang Pilatus uninga, yen sakabehing pambudidaya bakal tanpa guna, malah wis wiwit kisruh kaanane, panjenengane banjur wijk asta ana ing sangareping wong akeh mau lan ngandika: “Aku ora kaluputan tumrap getihe wong iki; iku prakaramu dhewe!”

²⁵ Nanging wong kabeh padha matur: “Rahipun dhumawaha ing kawula dalah saanak-anak kawula.” ²⁶ Sang Pilatus banjur nuruti kareping wong akeh, Barabas diluwari; dene Gusti Yesus sawise kasapu banjur kapasrahake supaya disalib.

Gusti Yesus kagawe sawenang-wenang

27:27-31

Mk 15:16-20; Yo 19:2-3

²⁷ Para prajurite Sang Wali-Nagara banjur ngirid Gusti Yesus mlebu menyang ing gedhong pangadilan, lan prajurit sagolongan kabeh padha diklumpukake, ngepung Gusti Yesus. ²⁸ Pangagemane Gusti Yesus disantuni

jubah wungu, ²⁹sarta wong-wong banjur gawe rerekan makutha eri, nuli ditrapake ing mustakane, astane tengen dicaosi lantaran glagah. Sawise mangkono wong-wong padha jengkeng ana ing ngarsane lan kanthi ngece pangucape: “Ngaturaken sugeng, dhuh Ratunipun tiyang Yahudi!” ³⁰Banjur padha ngidoni, lantaran karebut kagebagake ing mustakane. ³¹Sawise dipoyoki, pangagemane jubah disantuni pangagemane piyambak maneh, banjur kairid metu arep disalib.

Gusti Yesus kasalib

27:32-44

Mk 15:21-32; Lk 23:26, 33-43; Yo 19:17-24

³²Nalika padha lumaku metu menyang njaban kutha, kapethuk wong saka ing kutha Kirene, jenenge Simon. Iku kapeksa manggul salibe Gusti Yesus.

³³Lakune banjur wis tekan ing panggonan kang aran Golgota, tegese pacumplungan.

³⁴Gusti Yesus nuli dicaosi ngunjuk anggur campur rempelu. Bareng wis diicipi, ora karsa ngunjuk. ³⁵Sawise kasalib, pangagemane dibage-bage sarana kaundhi. ³⁶Wong-wong banjur linggih, njaga Gusti Yesus. ³⁷Ing sandhuwure mustakane kapasangan tulisan, kang mratelakake sababe kaukum, unine: “Iki Yesus ratune wong Yahudi.”

³⁸Nalika samana ana begal loro kang sinalib bebarengan karo Gusti Yesus, siji ana ing tengen, sijine ana ing kiwa.

³⁹ Wong-wong sing padha liwat ing kono, padha ngala-ala Panjenengane, padha gedheg-gedheg ⁴⁰ karo muni: “Heh, kowe, sing arep mbubrah Padaleman Suci lan mbangun maneh sajroning telung dina, coba awakmu dhewe luwarana. Manawa kowe Putraning Allah, mudhuna saka ing salib!” ⁴¹ Mangkono uga para pangareping imam, para ahli Toret lan para pinituwa, padha bebarengan moyoki, unine: ⁴² “Bisa nulungi wong liya, kok ora bisa nulungi awake dhewe! Iku Ratu Israel? Cikben mudhun saka ing salib, banjur aku kabeh bakal pracaya. ⁴³ Dheweke kumandel marang Allah, cikben dipitulungi Gusti Allah, manawa pancen dadi keparenge. Rak wis kandha ngene: Aku iku Putraning Allah.” ⁴⁴ Dalasan begal-begal kang bareng disalib iya ngala-ala Panjenengane mangkono.

Gusti Yesus seda

27:45-56

Mk 15:33-41; Lk 23:44-49; Yo 19:28-30

⁴⁵ Wiwit jam rolas nganti tumeka jam telu ana pagowong kang nglimputi satanah kabeh. ⁴⁶ Kira-kira jam telu Gusti Yesus nguwuh-uwuh kanthi sora: “Eli, Eli, lama sabakhtani?” Tegese: Dhuh Allah Kawula, Allah Kawula, punapaa dene Kawula Paduka tegakaken? ⁴⁷ Krungu kang mangkono iku wong sawatara kang padha ngadeg ana ing kono padha ngucap: “Elo, Dheweke ngundang Elia.” ⁴⁸ Nuli ana wong siji kang

enggal-enggal mrono, banjur njupuk jamur karang kacelupake ing anggur kecut, digarani glagah lan dicaosake Gusti Yesus supaya kaunjuk. ⁴⁹Nanging wong-wong liyane padha ngucap: “Aja, aku arep padha weruh, apa Nabi Elia rawuh ngluware Dheweke.” ⁵⁰Gusti Yesus banjur nguwuh-uwuh maneh kanthi sora, nuli masrahake nyawane.

⁵¹Ing kono gubahe Padaleman Suci suwek dadi loro wiwit saka ing dhuwur nganti tekan ngisor, lan ana lindhu, sarta gunung-gunung karang padha bengkah ⁵²apadene kuburan-kuburan padha menga, lan akeh wong suci kang wis padha mati, padha urip maneh. ⁵³Lan sawise Gusti Yesus wungu, wong-wong mau padha metu saka ing kubur, banjur lumebu ing kutha suci lan ngaton marang wong akeh.

⁵⁴Panggedhening prajurit dalah para wadyabalane sing padha njaga Gusti Yesus, bareng weruh lindhu lan apa kang wis kalakon, padha wedi, lan padha calathu mangkene: “Sanyata Panjenengane iku Putranging Allah.”

⁵⁵Ing kono ana wong wadon akeh kang padha nyawang saka ing kadohan, yaiku wong-wong wadon kang padha ndherekake Gusti Yesus saka ing Galilea prelu ngladosi Panjenengane, ⁵⁶kayata: Maryam Magdalena, lan Maryam ibune Yakobus lan Yusuf, lan ibune anak-anake Zebedheus.

Gusti Yesus kasarekake**27:57-61**

Mk 15:42-47; Lk 23:50-56; Yo 19:38-42

⁵⁷ Bareng sore ana wong sugih saka ing kutha Arimatea, jenenge Yusuf, kang uga wis dadi siswane Gusti Yesus, ⁵⁸ seba marang ing ngarsane Sang Pilatus nyuwun layone Gusti Yesus. Sang Pilatus banjur dhawuh masrahake marang wong mau. ⁵⁹ Layon tinampa dening Yusuf, nuli diulesi nganggo mori putih kang resik, ⁶⁰ banjur kasarekake ing pakuburane dhewe kang anyar, kang digawe ing sajroning gumuk karang, lan sawise ngglundungake watu gedhe ing lawanging pasarean mau, nuli mulih.

⁶¹ Nanging Maryam Magdalena lan Maryam sijine padha ana ing kono padha linggih ing ngareping pasarean.

Pasarean Gusti Yesus kajaga**27:62-66**

⁶² Esuke, yaiku sawise dina pacawisan, para pangareping imam lan para Farisi padha bebarengan sowan menyang ing ngarsane Sang Pilatus ⁶³ lan padha matur: "Tuan, kula sami kengetan, bilih juru panasaran punika nalika taksih gesang, cariyos makaten: Sawise telung dina Aku bakal tangi. ⁶⁴ Awit saking punika, karsaa ndhawuhaken, supados kuburipun kajagi ngantos dumugi tigang

dintenipun; manawi boten, saged ugi para sakabatipun lajeng dhateng nyolong Piyambakipun, nunten cariyos dhateng tiyang kathah: Piyambakipun sampun tangi saking antawisipun tiyang pejah, satemah panasaran ingkang kantun badhe langkung awon langkung awon tinimbang ingkang rumiyin.”⁶⁵ Pangandikane Sang Pilatus marang wong-wong mau: “Prajurit-prajurit iki gawenen, wis mangkata, pakuburane jaganen sing becik.”⁶⁶ Saundure banjur padha nganakake panjagan lan nyegel watu tutuping pasarean kabantu dening para prajurit mau.

Wungune Gusti Yesus

28:1-10

Mk 16:1-8; Lk 24:1-12; Yo 20:1-10

28¹ Bareng dina Sabat wis kliwat, ing wayah bangun esuk, ing dina kapisan ing minggu iku, Maryam Magdalena karo Maryam sijine padha lunga niliki pasarean. ² Banjur ana lindhu gedhe, awit ana malaekating Pangeran kang tumedhak saka ing langit nyelak lan ngglundhungake watune, nuli dilenggahi. ³ Pasuryane katon kaya kilat, pangagemane putih kaya salju. ⁴ Sing padha jaga gumeter wedi banget nganti kaya wong mati. ⁵ Ananging malaekat mau ngandika marang wong-wong wadon mau: “Kowe aja padha wedi, sabab aku ngreti, kowe padha nggoleki Gusti Yesus kang disalib iku. ⁶ Panjenengane ora ana ing kene, awit wis

wungu, kaya kang wis dipangandikakake. Padha mrenea, delengen panggonan kang mentas kagem sumare. ⁷ Mulane padha endang balia lan kandhaa marang para sakabate, yen Panjenengane wis wungu saka ing antarane wong mati lan ndhisiki lakumu menyang Galilea. Kowe bakal padha ndeleng Panjenengane ana ing kana. Yaiku pawartaku marang kowe kabeh.” ⁸ Wong-wong mau banjur enggal-enggal mangkat saka ing pasarean kanthi rasa wedi lan bungah banget, sarta enggal-enggal padha lumaku rerikatan marani sakabat prelu menahi pawarta bab mau. ⁹ Dumadakan Gusti Yesus methukake lakune lan ngandika: “Bagea!” banjur padha marek, nyungkemi sampeyane lan sujud. ¹⁰ Gusti Yesus tumuli ngandika: “Aja padha wedi. Padha balia, sadulur-sadulurKu padha kandhanana, supaya padha menyang ing Galilea, ana ing kana bakal padha ndeleng Aku.”

Wong sing jaga padha dibeseli

28:11-15

¹¹ Nalika wong-wong mau lagi padha ana ing dalan, ana wong sawatara kang mentas jaga kang padha menyang ing kutha, ngaturi uninga marang para pangareping imam, bab apa kang mentas kalakon mau kabeh. ¹² Para pangareping imam mau sawise pirembagab karo pinituwa, banjur padha gawe putusan, para prajurit kang jaga padha diwenehi dhuwit

akeh ¹³ lan padha diweling: “Kowe padha martak-martakna, yen ing wayah bengi para sakabate padha teka nyolong layone, nalika kowe kabeh lagi padha turu. ¹⁴ Manawa bab iki kaprungu dening wali-nagara, aku kang bakal padha matur marang panjenengane, supaya aja nganti ndadekake kasusahanmu.”

¹⁵ Para prajurit banjur padha nampani dhuwite lan nindakake apa kang wis kadhawuhake. Carita mangkono iku banjur sumebar ana ing satengahe wong-wong Yahudi nganti saprene.

Dhawuh supaya padha ngabarake Injil

28:16-20

¹⁶ Para sakabat sawelas nuli padha mangkat menyang Galilea, menyang ing gunung kang wis kapangandikakake dening Gusti Yesus.

¹⁷ Bareng padha ndeleng Panjenengane banjur padha sujud, nanging ana sawatara kang isih mangu-mangu. ¹⁸ Gusti Yesus banjur nyelaki lan dhawuh mangkene: “Aku wis kaparingan sakabehing panguwasa ing swarga lan ing bumi. ¹⁹ Mulane padha lungaa, sakabehing bangsa padha dadekna siswaKu, lan padha baptisen ing asmane Sang Rama, Sang Putra lan Sang Roh Suci, ²⁰ apadene padha wulangen bab apa kang wis Dakdhawuhake marang kowe kabeh. Lah, Aku tansah nunggal karo kowe, nganti tumeka ing wekasaning jaman.”

MARKUS

Nabi Yokanan Pambaptis

1:1-8

Mt 3:1-6, 11-12 Lk 3:3-6, 15-17 Yo 1:19-28

1 ¹Iki wiwitane Injile Gusti Yesus Kristus, Putraning Allah. ²Kaya kang wis katulisan ing kitabe Nabi Yesaya:

“Lah, Ingsun dhawuh marang utusaningSun, supaya ndhisiki Sira, iku bakal nyawisake dalanira;

³ana swaraning wong kang nguwuh-uwuh ana ing ara-ara samun:

Padha nyawisna margining Pangeran, lencengna lurung-lurunge.”

⁴Kaya mangkono anggone Nabi Yokanan Pambaptis rawuh ing ara-ara samun lan nguwuh-uwuh: “Padha mratobata lan padha kabaptisa, temah Gusti Allah bakal ngapura dosamu.” ⁵Wong-wong saka ing wewengkon Yudea lan kabeh kang manggon ing kutha Yerusalem, padha mrono sarta padha dibaptisi kalawan ngakoni sakehing dosane, ana ing bengawan Yarden. ⁶Nabi Yokanan ngagem jubah wulu unta lan paningset walulang, dene kang kadhahar walang karo madu alas. ⁷Yaiku kang kawartakake mangkene: “Sawise aku bakal rawuh kang panguwaose ngluwihi aku. Bok tumungkul nguculi taline sepatune bae

aku ora pantes. ⁸ Aku mbaptis kowe nganggo banyu, nanging Panjenengane bakal mbaptis kowe kalawan Roh Suci.”

Gusti Yesus kabaptis dening Nabi Yokanan

1:9-11

Mt 3:13-17 Lk 3:21-22 Yo 1:32-34

⁹ Nalika samana Gusti Yesus rawuh saka ing kutha Nasaret ing tanah Galilea, lan banjur dibaptis dening Nabi Yokanan ana ing bengawan Yarden. ¹⁰ Bareng Panjenengane mentas saka ing banyu, banjur mirsa langit piyak, sarta Roh apindha manuk dara tumedhak ing Panjenengane. ¹¹ Nuli ana swara saka ing swarga kang kaprungu mangkene: “Sira iku Putra kang Suntresnani, kang dadi kaparenging panggalihingSun.”

Gusti Yesus kagodha dening Iblis

1:12-13

Mt 4:1-11 Lk 4:1-13

¹² Sawise iku Gusti Yesus dumadakan katuntun dening Roh menyang ing ara-ara samun. ¹³ Ana ing kono suwene patang puluh dina, kagodha dening Iblis, Panjenengane lereb ana ing satengahing sato alas, sarta diladosi dening para malaekat.

Gusti Yesus nggelarake Injil ana ing Galilea

1:14-15

Mt 4:12-17 Luk 4:14-15

¹⁴Barang Nabi Yokanan wis kacepeng, Gusti Yesus rawuh ing tanah Galilea, nggelarake Injiling Allah, ¹⁵pangandikane: “Iki wis tekan ing titimangsane; Kratoning Allah wus cedhak. Padha mratobata, lan pracayaa marang Injil!”

Gusti Yesus wiwit angsal sakabat

1:16-20

Mt 4:18-22 Lk 5:1-11

¹⁶Nalika Gusti Yesus tindak ana ing urutan pinggire sagara Galilea, mirsa Simon karo Andreas sadulure Simon, lagi padha nibakake jala ing sagara, amarga padha dadi tukang golek iwak. ¹⁷Banjur padha didhawuhi Gusti Yesus mangkene: “Ayo, padha melua Aku, kowe bakal Dakdadekake tukang golek uwong.” ¹⁸Sakarone nuli enggal-enggal ninggal jalane lan ndherekake Panjenengane. ¹⁹Bareng nglajengake tindake sawatara, Gusti Yesus mirsa Yakobus anake Zebedheus lan Yokanan sadulure lagi ana ing prau ndandani jalane. ²⁰Sakarone nuli enggal padha ditimbali dening Gusti Yesus, lan iya banjur padha ninggal Zebedheus, bapakne, ana ing prau karo para buruhe, lan banjur ndherekake Panjenengane.

Gusti Yesus rawuh ing Kapernaum lan nyarasake wong kasurupan

1:21-28

Lk 4:31-37

²¹ Kacarita lakune wis padha tekan ing kutha Kapernaum. Bareng dina Sabat, Gusti Yesus banjur tindak lumebet ing papan pangibadah lan memulang. ²² Wong-wong padha kaeraman ngrungokake piwulange, amarga anggone paring piwulang iku kaya kang kagungan panguwaos, ora kaya para ahli Toret. ²³ Nalika samana ing papan pangibadah kono ana wong kang kapanjangan dhemit, kang nguwuh-uwuh: ²⁴ “Paduka tumut-tumut punapa kaliyan kawula, dhuh Gusti Yesus saking Nasaret? Rawuh Paduka punapa badhe nyirnakaken kawula? Kawula mangretos Paduka punika sinten: Ingkang asipat suci, kagunganipun Allah.” ²⁵ Nanging banjur didukani dening Gusti Yesus, pangandikane, “Meneng, metua saka wong iku!” ²⁶ Wong kan kapanjangan banjur kececengan marga saka panggawene dhemit mau lan jerit-jerit nuli metu saka wong mau. ²⁷ Kabeh wong padha sumlengeren, nganti padha takon-tinakon, “Apa ta iki? Piwulang anyar kagiyarake kanthi panguwasa. Dalah dhemit-dhemit diprentah iya padha nurut.” ²⁸ Pawarta bab Panjenengane iki banjur enggal sumebar tekan ngendi-endi ana ing wewengkon Galilea.

Gusti Yesus nyarasake ibune maratuwa Petrus lan wong-wong liyane

1:29-34

Mt 8:14-17 Lk 4:38-41

²⁹ Sawise saka ing papan pangibadah banjur padha menyang ing omahe Simon lan Andreas, karo Yakobus lan Yokanan. ³⁰ Ibune maratuwa Simon ngaleh ing paturon, jalaran lara panastis. Gusti Yesus banjur diaturi uninga bab larane iku. ³¹ Kang lara banjur dirawuhi, tangane diasta lan ditangekake. Padha sanalika ilang lelarane, banjur ngladeni tamu-tamune. ³² Bareng sore, sasuruping srengenge, wong-wong kang lara lan kang kasurupan dhemit, padha disowanake kabeh marang ngarsane Gusti Yesus. ³³ Wong sakutha kabeh padha kumrubut ana ing ngarep lawang. ³⁴ Gusti Yesus banjur nyarasake wong-wong kang padha nandhang lelara warna-warna lan nundhungi dhemit akeh. Dhemit-dhemit iku ora diparengake calathu, jalaran wis padha ngreti marang Panjenengane.

Gusti Yesus memulang ana ing kutha-kutha liyane

1:35-39

Lk 4:42-44

³⁵ Bareng bangun esuk, nalika isih peteng, Gusti Yesus wungu lan banjur miyos, tumuli tindak menyang panggonan kang sepi

lan ndedonga ana ing kono. ³⁶ Simon lan kanca-kancane iya banjur nusul. ³⁷ Barang wis ketemu, padha matur: “Sadaya sami madosi Paduka.” ³⁸ Paring wangsulane, “Ayo padha menyang panggonan liyane, menyang ing kutha-kutha sing cedhak, Aku arep nggelarake Injil mrono uga, amarga iya iku prelune anggonKu teka.” ³⁹ Panjenengane banjur ndlajahi tanah Galilea kabeh lan nggelarake Injil ana ing papan-papan pangibadah ing kono sarta nundhungi dhemit.

Wong lara budhugen kawarasake

1:40-45

Mt 8:1-4 Lk 5:12-16

⁴⁰ Tumuli ana wong lara budhugen sowan ing ngarsane Gusti Yesus, banjur jengkeng sarta nyuwun tulung marang Panjenengane, ature: “Manawi Paduka karsa, tamtu saged mbirat najis kawula.” ⁴¹ Gusti Yesus trenyuh ing galih marga saka welas, banjur mulung astane, ndemek marang wong mau sarta ngandika: “Aku karsa, birata najismu!” ⁴² Sanalika iku uga ilang lelarane budhug temah wis birat najise. ⁴³ Wong mau banjur enggal kadhawuhan lunga kanthi kaweling wanti-wanti: ⁴⁴ “Poma, kowe aja pisan-pisan kandha-kandha bab iki marang sapa bae, nanging lungaa, awakmu tuduhna marang imam, sarta caosna pisungsung birating najismu, kaya kang wis kadhawuhake dening Nabi Musa, minangka paseksi marang wong kabeh.” ⁴⁵ Ewadene wong mau saundure

banjur martak-martakake lelakon mau, disuwurake menyang ing ngendi-endi, satemah Gusti Yesus ora bisa kanthi ngedheng lumebet ing kutha. Panjenengane lereb ana ing jaba, ana ing panggonan-panggonan kang sepi, naning wong-wong saka ngendi-endi iya meksa padha sowan menyang ing ngarsane.

Wong lumpuh kawarasake

2:1-12

Mt 9:1-8 Lk 5:17-26

2¹ Let sawatara dina, bareng Gusti Yesus wis rawuh maneh ana ing Kapernaum, pawartane enggal sumebar, yen Panjenengane ana ing dalem. ²Mulane banjur akeh wong kang padha kumrubut mrono, nganti kekurangan papan, malah ing ngarep lawang iya wis ora ana panggonan. Gusti Yesus banjur medhar pangandika marang wong-wong mau. ³Tumuli ana wong-wong kang nyowanake wong lumpuh, digotong wong papat. ⁴Nanging ora bisa tekan ing ngarsane, marga saka akehe wong, mulane banjur mbukak payon ing sangingile Gusti Yesus; sawuse mangkono kasur kang dituroni wong lumpuh mau nuli diudhunake. ⁵Bareng Gusti Yesus nguningani pangandele wong-wong mau, banjur ngandika marang kang lumpuh: "He, ngger, dosanmu wis kaapura!" ⁶Nanging ing kono iya ana ahli Toret sawatara, iku padha nggagas: ⁷"Yagene wong iku kok muni mangkono? Iku rak nyenyamah Gusti Allah. Sapa kang

wenang ngapura dosa kajaba mung Gusti Allah piyambak?”⁸ Nanging Gusti Yesus sajroning panggali mirsa marang gagasane wong-wong mau kang mangkono iku, banjur padha dipangandikani: “Kapriye dene kowe padha duwe gagasan mangkono sajroning atimu?”⁹ Endi kang luwih gampang, kandha karo wong lumpuh iku: Dosamu wis diapura, apa kandha: Tangia, paturonmu angkaten lan lumakua.¹⁰ Nanging supaya kowe padha mangreti, yen Putraning Manungsa ana ing donya iki duwe panguwasa ngapura dosa,” -- banjur ngandika marang kang lumpuh: --¹¹ “Aku kandha marang kowe, tangia, paturonmu angkaten lan muliha!”¹² Padha sanalika wong mau banjur tangi, paturone diangkat nuli lunga metu saka ing ngarepane wong-wong mau, temahan wong kabeh padha kaeraman lan banjur ngluhurake Gusti Allah, pangucap: “Kaya mangkene iki aku durung tau tumon.”

Gusti Yesus nimbali Lewi, juru-mupu-beya

2:13-17

Mt 9:9-13 Lk 5:27-32

¹³ Sawise iku Gusti Yesus tindak menyang ing pinggiring sagara maneh; akeh wong kang padha sowan marang ing ngarsane, banjur padha diparingi piwulang.¹⁴ Wasana nalika panjenengane langkung ing kono, mirsa Lewi anake Alfeus linggih ana ing pabeyan, banjur dipangandikani: “Melua Aku!” Lewi tumuli ngadeg ndherekake Panjenengane.

¹⁵ Kacarita nalika Gusti Yesus dhahar ana ing omahe wong mau, akeh juru-mupu-beyan lan wong dosa kang padha ndherek dhahar Panjenengane bebarengan karo para sakabat, amarga akeh wong kang padha ndherekake tindake. ¹⁶ Nalika para ahli Toret saka golongan farisi nyumurupi anggone Gusti Yesus Dhahar bebarengan karo juru-mupu-beyan lan wong dosa iku, bajur padha kandha marang para sakabat: “Yagene iku kok mangan bebarengan karo juru-mupu-beyan lan wong dosa?” ¹⁷ Gusti Yesus mireng, lan banjur ngandika marang wong-wong mau: “Kang butuh dhukun iku dudu wong waras, nanging wong lara. TekaKu iki ora arep ngundang wong sampurna, nanging wong dosa.”

Bab pasa

2:18-22

Mt 9:14-17 Lk 5:33-39

¹⁸ Ing sawijining dina, nalika para sakabate Nabi Yokanan Pambaptis lan para muride wong-wong Farisi lagi padha pasa, ana wong-wong kang sowan ing ngarsane Gusti Yesus sarta matur: “Punapa sababipun dene para sakabatipun Nabi Yokanan kaliyan murid-muridipun tiyang Farisi sami siyam, sakabat panjenengan kok boten?” ¹⁹ Paring wangsulane Gusti Yesus marang wong-wong mau: “Apa bisa para mitraning panganten lanang pasa, nalika mantene isih ana ing kono? Sasuwene panganten isih ana, wong-wong

ora bisa pasa. ²⁰ Nanging bakal tumeka ing titi-mangsane, panganten mau bakal kapethal saka ing wong-wong mau, ing kono banjur bakal padha pasa. ²¹ Ora ana wong kang nambal sandhangan lawas nganggo suwekan anyar, awit manawa mangkono suwekane kang anyar mau bakal nyuwekake, kang anyar nyuwekake kang lawas, temahan saya amba suweke. ²² Mangkono uga ora ana wong kang ngisekake anggur anyar ing impes lawas, amarga yen mangkono anggure bakal ngamohake impes mau, satemah anggure lan impese loro-lorone bakal tanpa guna. Mulane anggur anyar kudune diwadhahi ing impes anyar.”

Gusti Yesus iya Gustine dina Sabat

2:23-28

Mt 12:1-8 Lk 6:1-5

²³ Ing sawijining dina, pinuju dina Sabat, Gusti Yesus tindak nglangkungi pategalan gandum lan sajrone mangkono iku para sakabate padha nyethuti wewulen gandum. ²⁴ Wong-wong Farisi banjur padha matur marang Panjenengane: “Kula aturi mirsani. Punapaa tiyang-tiyang punika sami nindakaken punapa ingkang dados awisan tumrap ing dinten Sabat?” ²⁵ Paring wangsulane Gusti Yesus: “Apa kowe durung tau maca apa kang ditindakake dening Senapati Dawud, nalika karo para pandhereke padha nandhang kakurangan lan kaluwen, ²⁶ yaiku anggone

banjur lumebu ing Padalemaning Allah, nalika Abyatar dadi Imam Agung, nuli dhahar roti cecaosan -- kang ora kena dipangan dening wong liyane kajaba dening para imam -- lan para pandhereke iya banjur padha diparingi uga?" ²⁷ Banjur ngandika maneh: "Dina Sabat iku dianakake kanggo manungsa, ora kok manungsa kanggo dina Sabat, ²⁸ dadi Putraning Manungsa iku uga Gustine dina Sabat."

Wong ceko kawarasake ing dina Sabat

3:1-6

Mt 12:9-14 Lk 6:6-11

3 ¹ Sawuse iku Gusti Yesus rawuh ing papan pangibadah maneh. Ing kono ana wong kang tangane ceko sasisih. ² Wong-wong padha ngulatake, apa bakal marasake wong iku ing dina Sabat, supaya anaa dhadhakan kanggo nglapurake Panjenengane. ³ Gusti Yesus banjur ngandika marang wong kang ceko, "Mara, ngadega ing tengah kene!" ⁴ Nuli ngandika marang wong-wong mau: "Apa kang diparengake ing dina Sabat, tumindak becik apa tumindak ala, nylametake wong apa mateni wong?" Nanging kabeh padha meneng bae. ⁵ Gusti sungkawa panggalihe nguningani wangkoting atine wong-wong iku, banjur padha dipirsani mubeng kalawan duka, nuli dhawuh marang kang ceko: "Jejegna tanganmu!" Tangane banjur diathungake, wis mari. ⁶ Para wong Farisi padha metu lan banjur

sakuthon karo wong Herodhiani sumedya nyedani Panjenengane.

Wong pirang-pirang padha kawaluyakake

3:7-12

⁷ Gusti Yesus dalah para sakabate banjur sumingkir menyang ing sagara, akeh wong saka Galilea kang padha ndherekake. Uga saka ing Yudea ⁸saka ing Yerusalem, saka ing tanah Idumea, saka ing sabrange bengawan Yarden, apadene saka ing tlatahe Tirus lan Sidon iya akeh kang padha sowan, awit wis padha krungu bab apa kang katindakake dening Panjenengane kabeh. ⁹ Gusti Yesus banjur dhawuh marang para sakabate nyadhiyakake prau kagem Panjenengane, amarga saka akehe wong ing kono, dadi supaya Panjenengane aja nganti kadhesek-dhesek. ¹⁰ Mulane mangkono, awit wis akeh wong kang diwarasake, satemah wong kang padha nandhang lelara padha suk-sukan mau arep ndemek Panjenengane. ¹¹ Para dhemit kang padha ndeleng Panjenengane, padha sujud ana ing ngarsane karo bengok-bengkok, "Paduka punika Putranipun Allah!" ¹² nanging padha dilarang wanti-wanti, ora diparengake martakake bab sapa ta Panjenengane iku.

Gusti Yesus miji rasul rolas

3:13-19

Mt 10:1-4 Lk 6:12-16

¹³ Sawise iku Gusti Yesus tumuli minggah ing gunung sarta nimbali sapa wong kang dikarsakake lan iya banjur padha sowan ing ngarsane. ¹⁴ Ana rolas kang ditetepake dadi kanthine, kang kautus nggelarake Injil ¹⁵ sarta kang diparingi panguwasa nundhung setan. ¹⁶ Wong rolas kang kapiji iku yaiku: Simon, kang banjur kaparingan jeneng Petrus, ¹⁷ Yakobus, anake Zebedheus, lan Yokanan sadulure Yakobus, kang karone banjur kaparingan jeneng Boanerges, kang tegese anak gludhug, ¹⁸ nuli Andreas, Filipus, Bartolomeus, Mateus, Tomas, Yakobus anake Alfeus, Tadheus, Simon wong Zelot, ¹⁹ lan Yudas Iskariot, kang ngulungake Panjenengane.

Gusti Yesus lan Beelzebul

3:20-30

Mt 12:22-32 Lk 11:14-23

²⁰ Gusti Yesus tumuli lumebet ing sawijining omah, banjur ana wong akeh kang padha sowan maneh, padha kumrubut, nganti mangan bae padha ora bisa. ²¹ Bareng kulawangsane padha krungu, banjur padha teka arep nyekel Panjenengane, amarga padha ngarani Panjenengane gerah gingsir. ²² Dene

para ahli Toret kang teka saka Yerusalem padha pratela: “Dheweke kapanjangan Beelzebul, lan nundhungi setan demi panggedhening setan.”²³ Wong-wong mau banjur padha katimbangan lan dipangandikani kanthi pasemon: “Kapriye, apa setan bisa nundhung setan?”²⁴ Manawa ana karajan, kang kawulane padha crah, karajan mau ora bisa tulus²⁵ lan manawa ana brayat, kang wargane padha crah, brayat iku ora bisa lestari.²⁶ Mangkono uga manawa Iblis brontak nglawan awake dhewe lan manawa dheweke kabage-bage, ora bakal bisa lestari, nanging mesthi malah wis tekan ing wekasane.²⁷ Ora ana wong kang bisa lumebu omahe wong rosa lan njarah rayah barang darbeke, manawa wong kang rosa mau ora ditalikung dhisik. Sawise mangkono lagi bisa njarah rayah omahe.²⁸ Aku pitutur marang kowe: Satemene sakabehing dosa lan pangala-alane anak-anaking manungsa iku bakal kaapura, malah sakabehing pangala-ala kang diucapake.²⁹ Nanging wong kang ngala-ala marang Sang Roh Suci, ora bakal oleh pangapura salawas-lawase, jalaran kaluputan anggone nindakake dosa kang langgeng.”³⁰ Panjenengane ngandika mangkono iku, jalaran wong-wong mau padha ngarani Panjenengane kapanjangan dhemit.

Gusti Yesus lan kulawargane

3:31-35

Mt 12:46-50 Lk 18:19-21

³¹ Kacarita ingkang ibu lan para sadhereke padha teka, ngadeg ana ing jaba kongkonan ngaturi Panjenengane. ³² Panjenengane lagi lenggah dikupengi wong akeh. Wong-wong iku padha matur: "Lah punika ingkang ibu sarta para sadherek paduka wonten ing jawi, sami badhe pinanggih kaliyan Paduka." ³³ Paring wangsulane Gusti Yesus, "Sapa ibuKu lan sadulur-dulurKu?" ³⁴ Panjenengane mirsani wong-wong kang padha linggih ngupengi Panjenengane, banjur ngandika: "Iki ibuKu lan sadulur-sadulurKu!" ³⁵ Sing sapa nindakake karsaning Allah, iya iku sadulurKu lanang, yaiku sadulurKu wadon, yaiku ibuKu."

Pasemon juru nyebar

4:1-20

Mt 13:1-23 Lk 8:4-15

4 ¹ Ing sawijining dina Gusti Yesus wiwit memulang maneh ana ing pinggiring sagara. Banjur akeh banget wong kang padha nglumpuk ana ing ngarsane, mulane Gusti minggah ing prau kang pinuju labuh lan lenggah ing kono, dene wong kabeh padha ana ing dharatan, ing pinggir sagara. ² Banjur padha diparingi piwulang bab prakara akeh kalawan pasemon. Anggone mulang

pangandikane mangkene: ³“Padha rungokna! Ana juru nyebar metu nyebar wiji. ⁴Anggone nyebar mau ana kang tumiba ing pinggir dalan, nuli ana manuk kang padha teka nucuki wiji-wiji mau nganti entek. ⁵Ana kang tumiba ing lembah kang akeh watune, lemahe mung sathithik. Wijine enggal tuhukul, amarga lemahe tipis. ⁶Nanging bareng srengengene saya dhuwur, banjur alum lan dadi garing amarga ora ana oyode. ⁷Ana maneh kang tumiba ing eren; bareng thethukulan eri iku saya gedhe, wijine kendhah banjur mati, temahan ora metu wohe. ⁸Ana kang tumiba ing lemah becik, iku thukul kanthi subur lan banjur metu wohe ana kang tikel telung puluh, ana kang tikel sawidak, ana kang tikel satus.”
⁹Apamaneh pangandikane: “Sapa kang duwe kuping kanggo ngrungokake, ngrungokna!”

¹⁰Nalika Panjenengane piyambakan, para pandhereke lan para sakabate rolas padha nyuwun katrangan bab pasemon mau.

¹¹Paring wangsulane, “Kowe kabeh wis padha kaparingan kekerane Kratoning Allah, nanging marang wong-wong jaba samubarang kabeh kaparingake kanthi pasemon, ¹²supaya:

Sanadyan ndeleng, ora weruh,
sanadyan krungu, ora ngreti,
supaya aja padha mratobat lan oleh pangapura.”

¹³Tumuli ngandika marang wong-won mau: “Apa kowe ora padha ngreti isining pasemon iki? Manawa mangkono kapriye bisamu ngreti pasemon-pasemon liyane

kabeh? ¹⁴Juru nyebar iku nyebar pangandika. ¹⁵Wong-wong ing pinggir dalan, kang disebari pangandika, yaiku wong-wong kang ngrungokake pangandika, nanging Iblis banjur teka ngilangi pangandika kang disebar ing sajroning atine. ¹⁶Mangkono uga kang disebar ing tanah kang akeh watune, yaiku wong-wong kang ngrungokake pangandika mau lan enggal-enggal nampani kanthi seneng. ¹⁷Nanging ku ora ana oyode, dadi mung bisa tahan sadhela. Bareng ana mangsane katindhes lan kinaniaya, marga saka pangandika mau, banjur padha murtad. ¹⁸Dene sejene yaiku kang kasebar ing eren, iku wong-wong kang padha ngrungokake pangandika, ¹⁹nanging banjur kasusahaning donya iki lan panasaraning kasugihan apadene kamelikan-kamelikan marang bab liya-liyane iku padha sumusup ing ati lan ngendhah pangandika mau, temahan ora metu wohe. ²⁰Wekasan sing disebar ing lemah kang becik, yaiku wong kang ngrungokake sarta nampani pangandika, banjur metu wohe, ana kang tikel telung puluh, ana kang tikel sawidak, lan ana kang tikel satus.”

Pasemon bab damar lan ukuran

4:21-25

Lk 8:16-18

²¹Gusti Yesus banjur ngandika marang wong-wong mau: “Wong nggawa damar iku ora banjur dikurebi tompo utawa didokok

ing longan, nanging banjur ditumpangake ing jodhog. ²² Sabab ora ana barang kang kasidhem, kang ora bakal kalairake, lan ora ana barang kang winadi kang ora bakal kawiyak. ²³ Sing sapa duwe kuping kanggo ngrungokake iku ngrungokna!”

²⁴ Banjur ngandika maneh, “Ematna apa kang padha kokrungokake. Ukuran kang kokanggo ngukur, iku uga bakal kanggo ngukur kowe, sarta kajaba iku tumrap kowe bakal diuwuhi.

²⁵ Amarga sapa kang duwe, bakal diparingi, dene sing ora duwe, kabeh kang kaduwe bakal kapunduhut.”

Pasemon bab wiji kang thukul

4:26-29

²⁶ Gusti Yesus banjur ngandika: “Kratoning Allah iku mangkene: upamane kaya wong kang nyebar wiji ing lemah, ²⁷ nuli yen bengi turu, yen awan tangi, lan wiji mau thukul sarta saya dhuwur, kapriye tumindake, wong mau ora ngreti. ²⁸ Bumi iku metokake woh dhewe, kang dhisik gagange, banjur wewulene, nuli gandume kang mentes-mentes. ²⁹ Manawa wohe wis cukup tuwa, wong mau wiwit ngeriti, amarga wis mangsa panen.”

Pasemon bab wiji sawi

4:30-34

Mt 13:31-35 Lk 13:18-19

³⁰ Gusti Yesus ngandika maneh: “Kratoning Allah iku kita upamakake apa? Utawa kena kita gambar nganggo pasemon apa? ³¹ Kraton iku upamane kaya wiji sawi kang disebar ing lemah. Pancen wiji iki, padha-padha wiji kang ana ing bumi, cilik dhewe. ³² Nanging bareng wis disebar, banjur thukul lan dadi gedhe ngluwihi sakabehing jejanganan liyane, sarta metu pange kang gedhe-gedhe, nganti manuk-manuk ing awang-awang padha bisa nusuh ana ing ayomane.”

³³ Gusti Yesus anggone mulangake pangandika marang wong-wong mau ngagem pasemon akeh kang kaya mangkono iku, laras karo tataraning pangretene, ³⁴ lan ora padha dipangandikani apa-apa kang tanpa pasemon, nanging yen marang para sakabate apa bae diterangake piyambakan.

Gusti nyirep prahara

4:35-41

Mt 8:23-27 Lk 8:22-25

³⁵ Ing dina iku bareng wis sore, Gusti Yesus ngandika marang para sakabate: “Ayo padha menyang sabrang.” ³⁶ Banjur padha ninggal wong akeh mau lan mangkat ndherekake Gusti Yesus kang wis nitih prau, bebarengan

karo prau-prau liyane. ³⁷Tumuli ana prahara gedhe, lan ombake nyemphyok-nyemphyok tumiba ing sajroning prau, nganti praune meh kebak banyu. ³⁸Dene Gusti Yesus ana ing buritan, lagi sare ngagem kajang sirah. Banjur diwungu dening para sakabat, unjuke: “Guru, punapa Paduka boten nggalih, bilih kawula sami badhe tiwas?” ³⁹Panjenengane banjur wungu, angine didukani, lan ngandika marang sagara: “Menenga lan dadia anteng!” Angine nuli mendha lan sagarane dadi anteng maneh. ⁴⁰Banjur ngandika marang para sakabate: “Yagene kowe padha wedi mangkono? Yagene kowe ora padha pracaya?” ⁴¹Wong-wong mau padha dadi wedi banget lan padha guneman: “Sapa ta Panjenengane iku, dene dalasan angin lan sagara kok iya padha ngestokake dhawuhe?”

Gusti Yesus nundhung dhemit ana ing Gerasa

5:1-20

Mt 8:28-34 Lk 8:26-39

5 ¹Sawuse mangkono banjur wis padha tekan ing sabranging sagara, ing tanahe wong Gerasa. ²Lagi bae mandhap saka ing prau, Gusti Yesus disowani ing wong kapanjangan dhemit saka ing pakuburan. ³Wong mau manggon ana ing kono lan wis ora ana wong siji-sija maneh kang saguh mbanda dheweke, sanadyan nganggo rante, ⁴amarga wis kerep dibanda lan dirante, nanging

rantene dipedhot lan blengguning sikil dirucat, temahan ora ana wong siji-sijia kang bisa gawe tutute. ⁵Rina wengi wong mau klambarangan ana ing pakuburan lan ing gunung-gunung karo bengak-bengok sarta ngantemi awake dhewe, nganggo watu. ⁶Bareng wong mau ndeleng Gusti Yesus saka ing kadohan, banjur mlayu menyang ing ngarsane sarta nyembah, ⁷lan mbengok seru: “Paduka preduli punapa kaliyan kawula, dhuh, Gusti Yesus, Putraning Allah ing kang Mahaluhur? Demi Allah sampun ngantos niksa kawula!” ⁸Jalaran sadurunge iku Gusti Yesus wus ngandika marang wong mau: “Heh, dhemit, lungaa saka wong iku!” ⁹Wasana panjenengane banjur ndangu: “Sapa jenengmu?” Atur wangsulane: “Nama kawula Legion, jalaran cacah kawula kathah sanget.” ¹⁰Wong mau nyuwun kanthi adreng supaya dhemit-dhemite aja ditundhung saka wewengkon kono.

¹¹Nalika iku ing ereng-erenging gunung kono ana babi akeh banget kang pinuju golek pangan. ¹²Dhemit-dhemit mau nyuwun marang Panjenengane, ature: “Kawula mug i sami kadhawuhana murugi babi-babi punika, sami badhe kawula lebeti.” ¹³Gusti Yesus marengake. Dhemit-dhemit banjur padha metu lan manjing ing babi-babi mau. Grombolan babi kang cacah kira-kira rong ewu iku banjur gumrudug mudhun saka ing pinggiring jurang ambyur ing sagara, wasana padha mati klelep ana ing kono.

¹⁴ Pangon-pangone babi-babi mau banjur padha mlayu lan nyritakake lelakon iku ana ing kutha lan ing kampung-kampung ing sakiwa tengene. Wong-wong nuli padha metu arep nyumurupi apa kang mentas kalakon iku. ¹⁵ Wong-wong mau padha sowan ing ngarsane Gusti Yesus lan ndeleng wong kang maune kapanjangan dhemit legion linggih ing kono, wis manganggo ganep lan wis waras, satemah padha wedi. ¹⁶ Wong-wong kang padha nyumurupi dhewe lelakon mau padha nyritakake marang wong-wong kang padha teka iku bab apa kang tumindak tumrap wong kang kapanjangan dhemit lan bab babi-babi mau. ¹⁷ Wong-wong mau banjur padha nyuwun kalawan adreng marang Gusti Yesus, supaya Panjenengane nilar wewengkone.

¹⁸ Nalika Gusti Yesus minggah ing prau, wong kang maune kapanjangan dhemit nyuwun kalilanana dherek satindake. ¹⁹ Nanging Gusti Yesus ora marengake, pangandikane marang wong mau: “Muliha menyang omahmu, menyang ing omahe wong-wong ing kampungmu lan critakna kabeh apa kang wis katindakake dening Allah tumrap kowe lan bab anggonmu diparingi sih kawelasan dening Allah.” ²⁰ Wong mau iya banjur mangkat lan wiwit martak-martakake ana ing wewengkon Dekapolis apa kang wis ditindakake dening Gusti Yesus tumrap dheweke; wong-wong padha eram kabeh.

**Gusti Yesus nangekake anake Yairus
lan nyarasake wong wadon
kang lara nggrajag getih**

5:21-43

Mt 9:18-26 Lk 8:40-56

²¹ Sawise Gusti Yesus nyabrang maneh kalawan nitih prau banjur akeh banget wong kang padha nglumpuk ing ngarsane ana ing pinggir sagara, ²² tumuli ana sawijining lurah papan pangibadah, kang jeneng Yairus, sowan in ngarsane. Bareng ndeleng Gusti Yesus banjur sujud ²³ lan nyuwun kanthi adreng, ature: "Anak kawula estri saweg sakit meh pejah, mila mugi Paduka karsaa ngrawuhi lan numpangi asta, supados wilujen lan lestantun gesang." ²⁴ Gusti Yesus banjur tindak bareng karo lurah mau. Wong akeh padha ndherekake, padha suk-sukan ing sacedhake Panjenengane.

²⁵ Nalika samana ing kono ana wong wadon kang lara nggrajag getih wis rolas taun. ²⁶ Wis bola-bali ditambahi dhukun pirang-pirang, nganti kabeh barang darbeke entek, nanging ora bisa waras, malah kosokbaline, larane saya banget. ²⁷ Dheweke wis krungu pawarta bab Gusti Yesus, mulane banjur ndhesel-ndhesel ing satengahe wong akeh nyedhaki Gusti Yesus saka ing buri lan ndemek jubahe. ²⁸ Sabab pamikire: "Angger aku bisa ndemek jubahe bae, aku mesthi mari." ²⁹ padha sanalika anggone nggrajag getih mampet lan krasa

yen awake wis waras, larane wis mari. ³⁰ ing sanalika iku uga Gusti Yesus mangretos, yen ana daya kang metu saka ing sarirane, banjur mengo ana ing satengahe wong akeh ikusarta ndangu, “Sapa sing ndemok jubahku?” ³¹ Para sakabat padha munjuk: “Paduka mirsa anggenipun tiyang-tiyang sami suk-sukan ing sacelak Paduka, lah kok ndangu: Sapa sing ndemok Aku?” ³² Panjenengane banjur mirsani mubeng, karsa nguningani sapa kang tumindak mangkono. ³³ Wong wadon mau sarehne nyumurupi apa kang kalakon tumrap ing dheweke dadine banjur wedi, mulane tumuli maju lan sujud ing ngarsane Gusti Yesus sarta munjuk sablakane. ³⁴ Pangandikane marang wong wadon iku, “He, ngger, pangandemu kang mitulungi kowe. Wis mundura kanthi tentrem rahayu, lan lestraira marine lelaramu iku.”

³⁵ Nalika Gusti Yesus isih ngandika, ana wong saka ing omahe lurah papan pangibadah mau, kang teka lan matur: “Ingkang putra sampun tilar, punapa prelunipun taksih ngribedi Sang Guru?” ³⁶ Nanging Gusti Yesus ora karsa maelu marang pawarta mau, lan banjur ngandika marang lurah papan pangibadah: “Aja wedi, kumandela bae!” ³⁷ Sawise mangkono ora ana wong siji bae kang diparengake ndherek, kajaba Petrus, Yakobus lan Yokanan, sadulure Yakobus. ³⁸ Bareng wis padha tekan ing omahe lurah papan pangibadah, padha ndeleng wong-wong kang pating jlerit, padha nangis lan padha sesambat kanthi suwara sora.

³⁹ Bareng Gusti Yesus lumebet banjur ngandika marang wong-wong mau: “Yagene kowe padha ribut lan nangis? Bocahe ora mati, lagi turu.”

⁴⁰ Nanging wong-wong padha nggeguyu.

Kabeh wong banjur padha didhawuhi metu, banjur nimbali bapa biyunge bocah mau lan kang padha ndherek, sarta lumebet ing kamare bocah mau. ⁴¹ Tangane bocah nuli kaasta kalawan ngandika: “Talita kum,” tegese: “He, ngger, kowe Dakkandhani, tangia!” ⁴² Sanalika iku uga bocahe tangi, ngadeg sarta lumaku, sabab umure wis rolas taun. Kabeh wong kang ana ing kono padha kaeraman. ⁴³ Banjur padha diparingi piweling wanti-wanti, aja nganti ana wong kang ngreti bab iku, tumuli dhawuh menahi mangan bocah mau.

Gusti Yesus ana ing Nasaret katampik

6:1-6

Mt 13:53-58 Lk 4:16-30

6 ¹ Sawise iku Gusti Yesus jengkar saka ing kono lan tindak menyang ing kutha asale, kadherekake dening para sakabate. ² Bareng dina Sabat Panjenengane wiwit memulang ana ing papan pangibadah, sarta akeh banget wong kang padha kumpulan, lan padha kaeraman nalika ngrungokake, banjur padha sapocapan: “Kabeh iku olehe saka ngendi? Lan kawicaksanan apa kang kaparingake marang Dheweke? Sarta mukjijat-mukjijat kang kaya mangkono Dheweke kok bisa nganakake?”

³ Apa iku dudu si tukang kayu, anake Maryam, sadulure yakobus, Yoses, Yudas lan Simon? Lan apa sadulur-sadulure wadon ora padha manggon ing kene?” Banjur padha kacuwun tumrap Panjenengane. ⁴ Tumuli Gusti Yesus ngandika marang wong-wong mau: “Nabi iku ana ing ngendi-endi diajeni, kajaba ana ing panggonan asale lan ing antarane kulawangsane sarta ana ing omahe dhewe.” ⁵ Mulane ana ing kono Panjenengane ora bisa nindakake pangeram-eram babar pisan, kajaba mung marasake wong lara sawatara sarana katumpangan asta. ⁶ Panjenengane ngungun ngraosake anggone wong-wong mau ora padha pracaya, banjur tindak njajah desa karo memulang.

Para rasul rolas kautus

6:7-13

Mt 10:5-15 Lk 9:1-6

⁷ Para sakabat rolas tumuli padha katimbangan lan padha kautus ngloro-ngloro sarta padha kaparingan panguwasa misesani para dhemit, ⁸ apamaneh padha kaweling, aja padha nggawa apa-apa ana ing dalan, kajaba mung teken, aja padha nggawa roti, aja nggawa tas, dhuwit ing sabuk bae iya aja, ⁹ kena nganggo trumpah, nanging aja nggawa klambi rangkep. ¹⁰ Sabanjure padha dipangandikani mangkene, “Yen ana ing sawijining panggonan kowe wis ditampani ana ing omah, kowe mondhoka ana ing kono nganti kowe mangkat saka ing

kono. ¹¹Lan manawa sawijining panggonan emoh nampani kowe lan wong-wong ing kono ora padha gelem ngrungokake kowe, metua saka ing kono, lebu ing sikilmu ketabna. Iku minangka pepenget kanggo wong mau.” ¹²Rasul rolas banjur mangkat lan memulang, supaya wong-wong padha mratobata ¹³lan akeh setan kang padha ditundhungi lan akeh wong lara kang padha dilengani sarta diwarasake.

Nabi Yokanan Pambaptis disedani

6:14-29

Mt 14:1-12 Lk 9:7-9

¹⁴Sang Prabu Herodhes iya midhanget bab Gusti Yesus, sabab Asmane wis kondhang lan wong-wong padha kandha: “Nabi Yokanan Pambpatis wis wungu saka ing antarane wong mati, mulane kadunungan kasekten mangkono.” ¹⁵Ana maneh kang ngucap: “Iku Nabi Elia!” Liyane maneh kandha: “Iku sawijining nabi kaya nabi-nabi sing uwis-uwis.” ¹⁶Nalika Sang Prabu Herodhes midhanget bab iku, banjur ngandika: “Dudu, iku Yokanan, kang wis daktugel gulune, saiki tangi maneh.” ¹⁷Amarga pancen Sang Prabu Herodhes kang dhawuh nyepeng Nabi Yokanan lan mbesta sarta banjur kalebokake ing pakunjaran, marga saka anane lelakon bab Sang Putri Herodhias, garwane Pangeran Filipus sadhereke, kang kapundhut garwa dening Sang Prabu Herodhes. ¹⁸Sabab Nabi

Yokanan banjur matur marang Sang Prabu Herodhes: “Boten kening paduka mundhut garwa garwanipun sadherek paduka!”

¹⁹ Mulane Sang Putri Herodhias ngincim-incim marang Nabi Yokanan lan ngudi bisane nyedani panjenengane, nanging ora bisa, ²⁰ sabab Sang Prabu Herodhes ering marang Nabi Yokanan, amarga mirsa, yen Nabi Yokanan iku mursid lan suci, mulane diayomi. Nanging manawa midhangetake pangandikane Nabi Yokanan, pangalihe banjur kaya diontang-antingake, ewadene remen miyarsakake.

²¹ Wasana Sang Putri Herodhias oleh wewengan yaiku nalika pinuju dina wiyosane Sang Prabu Herodhes, Sang Nata nganakake bujana kanggo para panggedhene, para opsir-opsire lan para wong kang kajejeringan ing tanah Galilea. ²² Ing nalika samana putrane putri Sang Putri Herodhias lumebu lan beksa, njalari sukaning panggalihe Sang Prabu Herodhes lan para tamu-tamune. Sang Nata banjur ngandika marang putri mau: “Kowe nyuwuna marang aku sakarepmu, mesthi bakal dakparingi!” ²³ Malah banjur sumpah, pangandikane: “Apa bae kang koksuwun, bakal dakparingake, sanadyan saparoning krajangku!” ²⁴ Putri mau banjur mundur sarta matur marang kang ibu: “Punapa ingkang kula suwun?” Wangsulane kang ibu: “Sirahe Yokanan Pambaptis.” ²⁵ Putri mau banjur enggal-enggal bali marek ing ngarsane Sang Prabu lan munjuk: “Kawula nyuwun, supados kaparingana sirahipun Yokanan Pambaptis

kawadhahan ing talam!”²⁶ Sang Nata banget sungkawa panggalihe, nanging marga saka supause lan anane para tamu, panjenengane ora karsa nduwa.²⁷ Sang Nata banjur utusan prajurit tamtama nggawa mustakane Nabi Yokanan. Kang kautus banjur mundur, lan nigas Nabi Yokanan ana ing pakunjaran.

²⁸Sawise mangkono mustakane nuli kadekek ing talam lan ditampakake marang putri mau, kang banjur dicaosake marang kang ibu.

²⁹Para sakabate Nabi Yokanan bareng krungu bab iku, banjur padha teka ngukup layone lan disarekake ana ing pakuburan.

Gusti Yesus maringi mangan wong limang ewu

6:30-44

Mt 14:13-21 Lk 9:10-17 Yo 6:1-13

³⁰Sawise mangkono para rasul padha nglumpuk ana ing ngarsane Gusti Yesus lan padha matur apa kang wis padha ditindakake kabeh lan kang diwulangake.³¹ Banjur padha dipangandikani: “Ayo padha menyang papan kang sepi, supaya bisa ndhewe lan padha ngaso sadhela.” Amarga pancen akeh banget wong kang padha teka lunga, nganti mangan bae padha ora kober.³² Banjur padha mangkat nunggang prau menyang ing panggonan kang sepi, ndhewe.³³ nanging nalika padha mangkat, akeh wong kang padha weruh lan nyumurupi sedyane. Ora suwe banjur akeh wong kang padha teka saka ing kutha-kutha

kabeh, kang padha lumaku dharat menyang ing panggonan kono, ndhisiki tekane. ³⁴ Nalika Gusti Yesus ndharat, mirsa wong kang cacahé akeh banget iku, trenyuh panggalihe marga saka welase, jalaran padha katon kaya wedhus kang tanpa pangon. Panjenengane nuli wiwit memulang bab prakara akeh marang wong-wong mau.

³⁵ Bareng wis wiwit peteng, para sakabat padha sowan ing ngarsane lan matur:

“Panggenan punika sepi, mangka sampun wiwit peteng. ³⁶ Tiyang-tiyang punika bok dipun dhawuhi mundur supados sami tumbas tetedhan dhateng ing dhusun-dhusun saha ing kampung-kampung ing sakiwa-tengenipun papan punika.” ³⁷ Nanging paring wangsulane: “Kowe bae padha menehana mangan!”

Unjuke para sakabat: “Dados kawula sami kadhawuhan kesah tumbas roti namung kalih atus dinar, lajeng kadhawuhan nyukani tedha dhateng tiyang-tiyang punika?”

³⁸ Pangandikane Gusti Yesus: “Kowe duwe roti pira? Coba priksanen!” Sawise dititi-priksa, banjur padha munjuk: “Wonten roti gangsal, sarta ulam kalih.” ³⁹ Banjur padha kadhawuhan nata wong-won mau, supaya padha linggih gegrombolan ana ing pasuketan. ⁴⁰ Wong-wong banjur padha linggih gegrombolan, ana kang nyatus, ana kang nyeket. ⁴¹ Sawise Gusti Yesus mendhet roti lima lan iwak loro iku, banjur tumenga ing langit lan mberkahi, rotine tumuli dicuwil-cuwil diparingake marang para sakabat supaya didum-dumake marang

wong kabeh, mangkono uga iwake loro mau iya didum-dumake nganti warata. ⁴²Wong kabeh padha mangan nganti wareg. ⁴³Turahan cuwil-cuwilan padha diklumpukake dadi rolas wakul kebak, mangkono uga turahane iwak. ⁴⁴Anadene kang melu mangan roti iku cacache wong lanang limang ewu.

Gusti Yesus tindak napak ing sagara

6:45-52

Mt 14:22-33 Yo 6:16-21

⁴⁵Sawise iku Gusti Yesus banjur dhawuh marang para sakabate, supaya enggal nunggang prau ndhisiki nyabrang menyang ing Betsaida; nalika samana wong akeh padha kadhawuhan mulih. ⁴⁶Bareng wis padha lunga kabeh, Gusti Yesus banjur minggah ing gunung ndedonga. ⁴⁷Bareng bengi prau mau wis tekan ing satengahing sagara, dene Gusti Yesus ana in dharatan piyambakan. ⁴⁸Bareng mirsa para sakabate rekasa banget anggone ndhayungi praune, marga katampek ing angin, kira-kira jam telu bengi Panjenengane rawuh napak ing banyu sagara, arep nglancangi wong-wong mau. ⁴⁹Nalika padha ndeleng Panjenengane tindak ing banyu, padha ngira, yen iku memedi, tumuli padha bengok-bengok, ⁵⁰sabab kabeh padha weruh, temahan padha kumelap atine. Nanging banjur enggal dipangandikani dening Gusti Yesus: "Padha dienak atimu! Iki Aku, aja wedi!" ⁵¹Banjur minggah ing prau manggihi

para sakabate, angine tumuli mendha. Kabeh padha gumun lan bingung, ⁵²awit sawise lelakon bab roti, meksa durung ngreti, marga saka wangkoting atine.

Gusti Yesus nyarasake wong-wong ing Genesaret kang padha lara

6:53-56

Mt 14:34-36

⁵³Sawise padha nyabrang, banjur tekan ing tanah Genesaret. Tumuli labuh ana ing kono. ⁵⁴Sawise padha mentas saka ing prau, wong-wong nalika iku uga padha ora pangling marang Gusti Yesus. ⁵⁵Mulane banjur padha enggal-enggal martakake bab iku marang wewengkon ing kono kabeh, lan wong-wong lara padha diusungi sapaturne disowanake marang ing ngarsane Gusti Yesus, sanadyan ana ing ngendi bae palerebane. ⁵⁶Menyanga ngendi bae tindake, menyang ing desa-desa, menyang ing kutha-kutha apa menyang ing kampung-kampung, wong-wong padha nyelehake wong lara ana ing pasar lan nyuwun marang Panjenengane, supaya dililani ndemek gombyoking jubahe bae. Dene kabeh kang ndemek jubahe padha dadi waras.

Pepakoning Allah lan ila-ilane wong Yahudi

7:1-23

Mt 15:1-20

7¹ Nuju ing sawijining dina ana wong Farisi sagrombolan lan ahli Toret sawatara teka saka ing Yerusalem, padha sowan ing ngarsane Gusti Yesus.² Wong-wong mau padha nyumurupi sakabate Gusti Yesus sawatara anggone mangan nganggo tangan kang najis, yaiku ora wisuh dhisik.³ Sabab wong Farisi iku kayadene wong-wong Yahudi liyane, sadurunge mangan, wisuh tangan dhisik, amarga padha nggondheli adat tata-carane para leluhure,⁴ lan manawa mulih saka pasar, sadurunge mangan iya sesuci dhisik. Akeh ila-ila liyane maneh kang ditetepi, kayata: bab ngisahi tuwung, kendhi lan piranti-piranti tembaga.⁵ Mulane wong-wong Farisi lan para ahli Toret mau banjur padha matur pitakon: "Punapaa dene sakabat-sakabat Panjenengan sami boten ngenut ila-ilaning para leluhur kita, dene sami nedha mawi tangan najis?"⁶ Paring wangsulane: "Ceples temen pamecane Nabi Yesaya ing ngatase kowe, heh, wong lamis! Sabab wis katulisan:

Bangsa iki anggone ngluhurake Ingsun
kalawan lambe,
nanging atine ngedohi Ingsun.

⁷Tanpa gawe anggone ngabekti marang
Ingsun,
dene kang diwulangake iku pepakoning
manungsa.

⁸Pepakoning Allah koklirwakake, lan netepi
ila-ilaning manungsa.”

⁹Panangadikane maneh mangkene: “Pinter
banget kowe nyingkirake pepakoning Allah,
supaya bisa netepi adat-tata-caramu dhewe.

¹⁰marga ana dhawuhe Nabi Musa mangkene:
Sira ngajenana bapa-biyungira, lan sing sapa
ngipati ipati bapa-biyunge kudu diukum pati.

¹¹Nanging kandhamu: Manawa ana wong kang
matur bapakne utawa biyunge: Gadhahan kula
ingkang kenging kangge ngrukti panjenengan,
sampun kangge kurban -- inggih punika
pisungsung kagem Gusti Allah, -- ¹²ing kono
wong mau wis ora prelu nindakake apa-apa
kanggo bapakne utawa biyunge. ¹³Dadi
pangandikaning Allah kokorakake, jalaran
kowe wis netepi ila-ila. Lan isih akeh bab liyane
kang kaya mangkono, kang koktindakake.”

¹⁴Gusti Yesus banjur nimbali wong akeh
maneh lan padha dipangandikani: “Kabeh
padha ngrungokna lan padha pikiren sing
temenan. ¹⁵Samubarang kang saka ing jaba
lumebu ing manunga, iku ora njalari najis,
nanging apa kang metu saka ing manungsa,
iku kang marakake najis. ¹⁶[Sapa kang duwe
kuping kanggo ngrungokake, ngrungokna!”]

¹⁷Sawise Panjenengane sumingkir saka ing
wong akeh mau lan lumebet ing sawijining
omah, para sakabate banjur nyuwun

katrangan bab tegese pasemon mau. ¹⁸Nuli padha dipangandikani: “Apa kowe iya ora ngreti? Apa kowe ora ngreti, yen samubarang kang saka ing jaba lumebu ing manungsa iku ora bisa marakake najis, ¹⁹amarga ora lumebu ing sajroning ati, nanging lumebu ing weteng, banjur kabuwang ing pakiwan?” Pangandika iku mratelakake, yen sakabehe pangan iku kalal. ²⁰Banjur nyambeti pangandika: “Apa sing metu saka ing manungsa, iku sing marakake najis, ²¹sabab saka ing jero, saka ing sajroning atine manungsa, thukul sakabehing pikiran sing ala, kang lekoh, kadurjanan, gawe pati, ²²laku bandrek, srakah, piala, akal palsu, hawa-nepsu, meri, panyatur ala, gumedhe, tanpa budi. ²³Sakehe piala iki thukul saka ing jero lan marakake najis marang manungsa.”

Wong wadon ing Siro-Fenisia kang pracaya

7:24-30

Mt 15:21-28

²⁴Gusti Yesus banjur jengkar saka ing kono lan tindak menyang ing tlatahe kutha Tirus. Nuli lumebet ing sawijining omah lan ora karsa, yen ngantia kasumurupan ing wong, nanging rawuhe iku ora bisa kasidhem. ²⁵Amarga ing nalika iku uga banjur ana wong wadon, kang anake wadon kapanjangan dhemit, sawise krungu bab Panjenengane, enggal-enggal marek sumungkem ana ing ngarsane. ²⁶Wong

wadon iku bangsa Yunani, saka ing tanah Siro-Fenisia. iku nyuwun marang Gusti Yesus, karsaa nundhung setane saka ing anake. ²⁷Tumuli dipangandikani dening Gusti Yesus: “Cikbene bocah-bocah padha wareg dhisik, sabab dudu samesthine njupuk roti sing disadhiyakake kanggo anak-anak, banjur diuncalake marang kirik.” ²⁸Nanging unjuke wong wadon mau: “Kasinggihan, Gusti, nanging kirik inggih sami nedha kaceranipun putra-putra ing ngandhap meja.” ²⁹Ing kono Gusti Yesus banjur ngandika marang wong wadon iku: “Marga saka tembungmu kang mangkono iku, wis mundura, dhemite wis metu saka ing anakmu.” ³⁰Wong wadon mau tumuli mulih, anake ketemu turon ing amben, dhemite wis lunga.

Gusti Yesus nyarasake wong budheg bisu

7:31-37

³¹Sawise iku Gusti Yesus jengkar saka wilayah Tirus lan tindak menyang sagara Galilea, ing satengah tlatah Dekapolis, nglangkungi Sidon. ³²Banjur ana wong kang nyowanake wong budheg bisu lan nyuwun supaya Gusti Yesus karsaa numpangi asta. ³³Wong mau nuli kapisahake saka wong akeh dening Gusti Yesus, didhewekake. Kupinge banjur dilebeti ing racikane, nuli kecoh lan ndemok ilate wong mau. ³⁴Sawise mangkono Gusti Yesus banjur tumenga ing langit lan unjal ambegan, nuli ngandika marang wong

mau: “Efata!” tegese: mengaa! ³⁵Sanalika kupinge padha kabuka, ilate kaudharan, banjur bisa caturan teteh. ³⁶Wong-wong kang ana ing kono padha kaweling dening Gusti Yesus, supaya aja padha nyritakake lelakon iku marang sapa bae. Nanging saya dilarang, malah saya nemen anggone padha martakake. ³⁷Kabeh wong padha kaeraman banget lan padha calathu: “Panjenengane iku ndadekake becik samubarang kabeh, sing budheg dadi bisa krungu, sing bisu bisa caturan.”

Gusti maringi mangan wong patang ewu

8:1-10

Mt 15:32-39

8 ¹Nalika samana ing kono uga ana wong akeh maneh, kang akeh banget cacache, padha ora ana kang dipangan. Gusti yesus banjur nimbali para sakabate lan ngandika: ²“Atiku trenyuh banget marga saka welasKu marang wong akeh iki. Wis telung dina anggone padha ngetutake Aku, mangka saiki ora ana kang dipangan. ³Ilan manawa padha Dakkon mulih, mangka padha luwe mangkono, bakal padha ambrk ana ing dalan, sabab ana kang adoh sangkane.” ⁴Para sakabate padha munjuk: “Kadospundi anggenipun saged angsal roti wonten panggenan ingkang sepi makaten ingkang kangge nedhani tiyang-tiyang punika ngantos tuwuk?” ⁵Gusti Yesus nuli ndangu: “Kowe duwe roti pira?” Unjuke para sakabat: “Wonten pitu.” ⁶Wong

akeh mau banjur padha kadhawuhan linggih ana ing lemah. Sawuse mangkono Gusti yesus banjur mundhut roti pitu mau, lan sawise saos sokur, nuli dicuwil-cuwil sarta diparingake marang para sakabat supaya didum-dum marang wong akeh mau lan iya banjur diwaratakake. ⁷ Para sakabat iya nggawa iwak sawatara, sawise diberkahi, banjur dhawuh supaya didum-dumake uga. ⁸ Wong-wong tumuli padha mangan nganti wareg. Turahane cuwil-cuwilan banjur diklumpukake dadi pitung wakul. ⁹ Anadene wong kang padha mangan iku cacache watara ana patang ewu. Tumuli padha didhawuhi mulih. ¹⁰ Gusti Yesus banjur engal-enggal nitih prau kanthi para sakabate lan tindak menyang ing tlatahe tanah Dalmanuta.

Wong-wong Farisi padha nyuwun pratandha

8:11-13

Mt 16:1-4

¹¹ Para wong Farisi tumuli padha sowan lan padha bebantahan karo Gusti Yesus. Wong-wong iku padha nyoba marang Panjenengane kanthi nyuwun supaya diparingana pratandha saka ing swarga. ¹² Sajroning panggalihe Gusti Yesus ngesah, banjur ngandika: "Yagene jinis iki kok njaluk pratandha? Aku pitutur marang kowe, satemene jinis iki babar pisan ora bakal kaparingan pratandha." ¹³ Wong-wong mau

tumuli padha ditilar minggah ing prau maneh lan tindak menyang ing sabrang.

Bab ragine wong Farisi lan ragine Prabu Herodhes

8:14-21

Mt 16:5-12

¹⁴ Nalika samana para sakabat lali ora sangu roti, mung ana roti siji ing prau kono.

¹⁵ Gusti Yesus banjur ngengetake marang para sakabate, pangandikane: “Padha sing awas, padha ngwekanana ragine wong Farisi lan ragine Raja Herodhes.” ¹⁶ Para sakabat banjur padha rerasanan: “Anggone ngandika mangkono iku, marga aku padha ora nggawa roti.”

¹⁷ Bareng Gusti Yesus mirsa rerasanane iku, banjur ngandika: “Yagene kowe kok padha rasanan bab anggonmu padha ora nggawa roti? Apa kowe padha durung sumurup lan durung mangreti? Apa atimu wis dableg?”

¹⁸ Kowe wong duwe mripat apa ora ndeleng, kowe duwe kuping apa ora krungu? Apa kowe padha ora kelingan, ¹⁹ nalika aku nyuwil-nyuwil roti kanggo wong limang ewu kae, pirang wakul turahane cuwilan?” Ature para sakabat: “Kalih welas wakul.” ²⁰ “Lan nalika roti pitu kanggo wong patang ewu, anggonmu nglumpukake cuwilan pirang wakul?” Atur wangsulane: “Pitung wakul.”

²¹ Banjur ngandika: “Apa kowe meksa durung mangreti?”

Gusti Yesus nyarasake wong picak ing Betsaida

8:22-26

²² Gusti Yesus banjur rawuh ing Betsaida, tumuli ana wong picak kasowanake ing ngarsane, disuwunake supaya didemeka.

²³ Gusti nuli ngasta tangane wong picak mau lan dituntun menyang ing sajabane desa, tumuli dkecohi mripate lan ditumpangi asta sarta kadangu: “Apa kowe wis bisa ndeleng apa-apa?” ²⁴ Wong mau bajur tumenga lan munjuk: “Kawula ningali tiyang sami lumampah, namung sawanganipun kados wit-witan.” ²⁵ Gusti Yesus numpangake astane maneh ing mripate wong mau, temahan bisa ndeleng temenan lan wis waras, wis bisa ndeleng apa-apa kanthi cetha. ²⁶ Banjur kadhawuhan mulih lan dipangandikani: “Aja mampir ing desa kono!”

Pangakune Petrus

8:27-30

Mt 16:13-20 Lk 9:18-21

²⁷ Sawise iku Gusti Yesus banjur tindak menyang ing desa-desa sakiwa-tengene kutha Kaisarea Filipi kadherekake dening sakabate. Ana ing dalan padha didangu, pangandikane: “Wong-wong padha ngarani Aku iki sapa?”

²⁸ Atur wangsulane: “Wonten ingkang mastani Nabi Yokanan Pambaptis, wonten ugi ingkang

mastani Nabi Elia, sanesipun malih mastani panunggilanipun para nabi.”²⁹ Gusti Yesus banjur ndangu: “Lah yen kowe, Aku iki kokarani sapa?” Petrus matur: “Paduka punika Sang Kristus!”³⁰ Para sakabat banjur padha diwanti-wanti, ora diparengake wara-wara bab iku mau marang sapa bae.

**Gusti Yesus wiwit paring sumurup
bab bakal sangsara lan sedane.**

Petrus kadukanan

8:31-33

Mt 16:21-23 Lk 9:22

³¹ Gusti Yesus tumuli wiwit mulang marang para sakabate, yen Putraning manungsa iku kudu nglampahi sangsara akeh, sarta ditampik dening para pinituwa lan para pangareping imam tuwin para ahli Toret, banjur disedani lan sawise telung dina wungu maneh.³² Bab iki dipangandikakake kanthi ngeblak. Nanging Petrus banjur nggered minggir Gusti Yesus lan ngaturi pepenget Panjenengane.³³ Gusti Yesus nuli minger lan kalawan mirsani para sakabate, Petrus didukani: “Sumingkira, heh, Iblis, sabab kowe ora mikir apa kang digalih dening Gusti Allah, nanging apa kang dipikir dening manungsa.”

Bab manggul salib**8:34--9:1**

³⁴ Gusti Yesus tumuli nimbali wong akeh karo para sakabate sarta padha dipangandikani mangkene: “Sabèn wong kang arep ngetut-buri Aku, iku nyingkura marang awake dhewe, ngangkata salibe lan melua Aku. ³⁵ Amarga sing sapa kumudu-kudu nylametake nyawane, iku bakal kelangan nyawane, nanging sing sapa kelangan nyawane marga saka Aku lan marga saka Injil, iku bakal nylametake nyawane. ³⁶ Apa gunane wong oleh jagad iki kabeh, nanging kelangan nyawane? ³⁷ Awit apa ta kang bisa diwenehake kanggo ngijoli nyawane? ³⁸ Sabab sing sapa isin marga saka Aku lan marga saka tembung-tembungKu ana ing ngarepe jinis kang ora setya lan dosa iki, Putraning Manungsa iya bakal lingsem marga saka wong iku, manawa besuk rawuh ngagem kamulyane Ingkang Rama, ginarebeg ing para malaekat suci.”

9¹ Pangandikane maneh mangkene: “Aku pitutur marang kowe, satemene wong kang ana ing kene iki ana kang bakal ora mati, sadurunge padha ndeleng rawuhe Kratoning Allah kalawan panguwasa.”

Gusti kamulyakake ana ing gunung**9:2-13**

Mt 17:1-13 Lk 9:28-36

²Sawise nem dina Gusti Yesus dhawuh marang Petrus, Yakobus lan Yokanan supaya ndherek bebarengan minggah ing gunung kang dhuwur, prelu miyambak. Tumuli Gusti Yesus santun rupa ana ing ngarepe para sakabat mau. ³Pangagemane katon putih memplak sumorot. Ora ana wong ing donya iki kang bisa mutihake sandhangan nganti kaya mangkono. ⁴Para sakabat banjur padha dikatingali Nabi Elia karo Nabi Musa, kang lagi padha imbal pangandika kalawan Gusti Yesus. ⁵Petrus nuli matur marang Gusti Yesus: "Rabbi, iba saenipun, bilih kawula sami wonten ing ngriki. Prayoginipun kawula sami ngadegaken tarub tiga, satunggal kagem Paduka, satunggal kagem Nabi Musa, satunggalipun malih kagem Nabi Elia." ⁶Angone matur mangkono iku, marga ora ngreti, apa kang kudu diaturake, saka anggone padha banget wedine. ⁷Banjur ana mega teka ngayomi, lan saka ing sajroning mega iku ana suwara kang kaprunggu: "Iki PutraningSun kang Sunkasihi, padha estokna dhawuhe." ⁸Dumadakan nalika padha nyawang ing sakubenge kono, banjur wis ora ana kang katingal maneh, kajaba mung Gusti Yesus piyambak.

⁹Nalika padha mudhun saka ing gunung, Gusti Yesus paring piweling, aja ana kang

kandha-kandha marang sapa-sapaa bae bab apa kang mentas padha dideleng mau, nganti tumeka Putraning Manungsa wis wungu saka ing antarane wong mati. ¹⁰ Para sakabat padha nyathet pangandika mau karo padha takon-tinakon bab tegese “wungu saka ing antarane wong mati”. ¹¹ Banjur padha matur pitakon: “Punapaa dene para ahli Toret kok mratelakaken, bilih Nabi Elia pinasthi rawuh rumiyin?” ¹² Paring wangsulane Gusti Yesus: “Nabi Elia pancen bakal rawuh dhisik prelu mbangun samubarang kabeh. Mung bae, kapriye dene kok ana tulisan kang mratelakake, yen Putraning Manungsa bakal nandhang sangsara akeh sarta disawiyah-wiyah? ¹³ Nanging Aku pitutur ing kowe: Nabi Elia iku pancen wis rawuh, lan banjur digawe sawenang-wenang, cocog karo apa kang wis katulis tumrap panjenengane.”

Gusti Yesus nyarasake bocah kang kapanjangan dhemit

9:14-29

Mt 17:14-21 Lk 9:37-43

¹⁴ Bareng wis padha bali ing panggonane para sakabat liyane, padha ndeleng wong akeh padha ngrubung sakabat-sakabat mau lan ahli Toret sawatara, kang padha diya-diniya karo sakabat-sakabat iku. ¹⁵ Wong akeh iku bareng weruh Gusti Yesus, padha gumun lan banjur enggal-enggal padha methuk. ¹⁶ Gusti Yesus nuli ndangu marang wong-wong mau:

“Kowe iku padha udur bab apa?”¹⁷ Wong akeh mau banjur ana siji kang matur: “Guru, anak kula kula sowanaken dhateng Panjenengan, jalaran kapanjangan dhemit ingkang damel bisunipun.¹⁸ Saben-saben dhemit punika nyandhak anak kula, lajeng dipun banting ing siti, cangkempipun lajeng muruh, untunipun kerot-kerot, badanipun dados kaken. Kula sampun nedha tulung dhateng para sakabat Panjenengan, supados nundhung dhemitipun, nanging sami boten saged.”¹⁹ Gusti Yesus banjur ngandika: “Heh, jinis kang ora duwe pangandel, nganti pira lawase anggonku kudu tetunggalan karo kowe? Nganti pira lawase anggonku kudu nyabari kowe? Bocahe prenekna!”

²⁰ Bocahe banjur diaturake. Bareng roh mau weruh Gusti Yesus, bocahe banjur dieweng-eweng, ditibakake ing lemah lan banjur gulung, cangkeme muruh.²¹ Gusti Yesus banjur ndangu marang bapakne bocah mau: “Wis pira lawase anggonne kataman mangkene iki?” Atur wangsulane: “Sampun wiwit alit mila.²² Sarta asring dipun dhawahaken ing latu utawi wonten ing toya, badhe dipun sirnakaken. Awit saking punika, manawi Panjenengan saged, karsaa paring piwelas dhateng kula.”²³ Paring wangsulane Gusti Yesus: “Kandhamu: Manawi Panjenengan saged. ora ana barang kang mokal tumrap wong kang kumandel!”²⁴ Bapakne bocah mau banjur matur sora: “Kula pitados, mugi karsaa paring pitulungan dhateng kula, ingkang boten

pitados punika!”²⁵ Bareng Gusti Yesus mirsa wong akeh padha teka ngrubung, banjur ndukani dhemite, pangandikane: “Heh, roh kang marakake bisu lan budheg, dhawuhku marang kowe: Metua saka ing bocah iki lan aja koksurupi maneh!”²⁶ Dhemite banjur metu karo jerit-jerit, bocahe diweng-eweng sakatoge, nganti katon kaya bocah mati, malah akeh wong kang alok: “Bocahe wis mati.”²⁷ Gusti Yesus nuli ngasta tangane bocah mau, diadegake, banjur ngadeg.

²⁸ Nalika Gusti Yesus wis lumebet ing sawijining omah, lan mung kaadhep dening para sakabate thok, para sakabat mau matur pitakon, “Punapaa dene kawula sami boten saged nundhung dhemit wau?”²⁹ Paring wangsulane Gusti Yesus: “Jinis iki ora bisa ditundhung kajaba mung sarana pandonga.”

Gusti Yesus paring sumurup kang kaping pindhone bab anggone bakal nandhang sangsara

9:30-32

Mt 17:22-23 Lk 9:43-45

³⁰ Tumuli padha mangkat saka ing kono, nratas ing tanah Galilea, karsane Gusti Yesus aja ana wong kang weruh,³¹ amarga lagi paring piwulang marang para sakabate, pangandikane: “Putrane Manungsa bakal kaulungake marang tangane wong, bakal disedani, nanging sawise disedani, ing telung dinane bakal wungu maneh.”³² Para sakabat

padha ora ngreti marang pangandika mau,
nanging padha ora wani miterang.

Bab sapa kang dhuwur dhewe

9:33-37

Mt 18:1-5 Lk 9:46-48

³³ Sawise mangkono banjur padha teka ing kutha Kapernaum. Bareng wis ana ing dalem, Gusti Yesus ndangu marang para sakabate: “Apa sing padha kokrembung ana ing dalam mau?” ³⁴ Nanging kabeh padha meneng bae, sabab nalika ana ing dalam mau padha padudon bab sapa kang dhuwur dhewe ing antarane para sakabat iku. ³⁵ Gusti Yesus banjur lenggah, sakabat rolas padha ditimbali lan dipangandikani mangkene: “Sing sapa kapengin dadi pangarep, iku dadia kang keridhewe lan dadia paladene wong kabeh.”

³⁶ Gusti Yesus banjur mundhut bocah cilik, diadegake ing tengah, nuli dirangkul sarta ngandika marang para sakabat: ³⁷ “Sing sapa nampani bocah pepadhane iki atas jenengKu, iku ateges Aku kang ditampani. lan sing sapa nampani Aku, iku dudu Aku kang ditampaani, nanging kang ngutus Aku.”

Kang ora nyulayani iku ngrojongi

9:38-41

Lk 9:49-50

³⁸ Yokanan matur marang Gusti Yesus: “Guru, kawula sami sumerep tiyang ingkang sanes

golongan kawula, nundhung setan atas asma Paduka, lajeng kawula awisi, amargi sanes golongan kawula sadadya.”³⁹ Nanging paring wangsulane Gusti Yesus: “Aja kokpenging, awit ora ana wong kang nindakake mukjijat atas jenengKu, banjur ngala-ala Aku.”⁴⁰ Sing sapa ora nyulayani kita dadi ngrojongi kita.⁴¹ Aku pitutur marang kowe: Satemene sing sapa aweh ngombe marang kowe banyu sacangkir, marga kowe iku pandherek Sang Kristus, iku mesthi bakal tanpa ganjaran.”

Bab sesandhungan

9:42-50

Mt 18:6-9 Lk 17:1-2

⁴² “Sing sapa dadi sandhungan tumrap para cilik kang padha pracaya iki, iku luwih becik manawa dikalungana watu panggilingan lan dicemplungna ing sagara.⁴³ Sarta manawa tanganmu dadi sandhungan tumrap kowe, kethoken, amarga luwih becik kowe lumebu ing urip kalawan kuthung, katimbang ganep tanganmu nanging dibuwang menyang ing naraka, ing geni kang ora kena disirep; ⁴⁴ [kang singgate ora mati, lan ora kasirep genine.] ⁴⁵ Lan manawa sikilmu dadi sandhungan tumrap kowe, kethoken, awit luwih becik kowe lumebu ing urip kalawan buntung, katimbang karo ganep sikilmu, nanging kacemplungake ing naraka; ⁴⁶ [kang singgate oar mati, lan ora kasirep genine.] ⁴⁷ Lan manawa mripatmu dadi sandhungan,

cuplaken, awit luwih becik kowe lumebu ing Kratonin Allah kalawan pece, katimbang karo ganep mripatmu, nanging kacemplungake ing naraka, ⁴⁸kang singgate ora mati lan genine ora kasirep.

⁴⁹Awit saben wong bakal dibumboni geni.

⁵⁰Uyah iku pancen gedhe paedhahe, nanging manawa ilang asine, kang kagawe mulihake rasane apa?

Kowe padha tansah duwea uyah ana ing batinmu lan padha tansah rukuna.”

Bab pegatan

10:1-12

Mt 19:1-9

10 ¹Gusti Yesus tumuli jengkar saka ing kono tindak menyang ing tlatahe tanah Yudea lan tlatahe sabrange bengawan Yarden. Ana ing kono iya banjur akeh wong kan padha kumrubut sowan ing ngarsane lan kaya adate tumuli padha diparingi piwulang. ²Banjur ana wong Farisi kang padha sowan, sedyane arep nyoba marang Gusti Yesus, unjuke: “Punapa tiyang jaler dipun kengingaken megat semahipun?” ³nanging paring wangsulane: “Dhawuhe nabi Musa marang kowe kapriye?” ⁴Atur wangsulane wong-wong mau: “Nabi Musa marengaken megat, nanging kedah nyukani serat pegat.” ⁵Pangandikane Gusti Yesus: “Iya marga saka wangkoting atimu iku, mula Nabi Musa banjur macak pepakon iku tumrap ing kowe. ⁶Amarga wiwit dumadining

jagad Allah nitahake manungsa iku arupa lanang lan wadon. ⁷Mulane wong lanang iku kudu ninggal bapa-biyunge lan rumaket marang rabine, ⁸sarta loro-lorone iku banjur dadi daging siji, temah wis ora ana loro maneh, nanging mung siji. ⁹Kang iku apa kang wis didadekake siji dening Allah iku, ora kena dipisah dening manungsa.”

¹⁰Bareng wis padha ana ing omah, para sakabat padha miterang bab iku maneh marang Gusti Yesus. ¹¹Banjur padha dipangandikani mangkene: “Sing sapa megat bojone banjur rabi oleh wong wadon liyane, iku dadi laku jina tumrap rabine mau. ¹²Lan manawa bojone mau ninggal sing lanang, banjur omah-omah oleh wong lanang sejene, iku iya laku jina.”

Gusti Yesus mbarkahi bocah-boah

10:13-16

Mt 19:13-15 Lk 18:15-17

¹³Sawise iku nuli ana wong kang padha nyowanake bocah-bocah menyang ing ngarsane Gusti Yesus, supaya padha diasta, nanging padha disrengeni dening para sakabat. ¹⁴Bareng Gusti Yesus mirsa, Panjenengane duka, sarta para sakabat padha dipangandikani mangkene: “Cikben bocah-bocah padha sowan marang Aku, aja kokpenggak, amarga wong kang kaya mangkono iku kang nduweni Kratoning Allah. ¹⁵Aku pitutur marang kowe: Satemene sing

sapa anggone nampani Kratoning Allah ora kaya bocah cilik, iku ora bakal lumebu ing kono.”¹⁶ Bocah-bocah mau tumuli padha dirangkuli sarta padha dibarkahi kalawan katumpangan asta.

Wong sugih angel bisane lumebu ing Kratoning Allah

10:17-27

Mt 19:16-26 Lk 18:18-27

¹⁷ Nalika Gusti Yesus arep nglajengake tindake, ana wong kang mlayu-mlayu sowan ing ngarsane, banjur sujud lan matur pitakon: “Dhuh, Guru ingkang utami, punapa ingkang kedah kula lampahi, supados angsal gesang langgeng?”¹⁸ Paring wangsulane Gusti Yesus: “Yagene kowe ngarani Aku utama? Ora ana kang utama, kajaba mung siji: Gusti Allah.”¹⁹ Kowe mesthine wis sumurup pepakon: Sira aja memateni, aja laku jina, aja nyenyolong, aja ngucapake paseksi goroh, aja gawe pituna marang wong; sira ngajenana bapa-biyungira!”²⁰ Wong mau banjur matur: “Guru, sadaya punika sampun kula tetepi wiwit alit mila.”²¹ Gusti Yesus nuli mirsani wong mau kanthi raos tresna, banjur ngandika: “Mung kari saprakara kakuranganmu: Mundura, barang darbekmu dolana kabeh, pepayone wenehna marang wong-wong miskin, temahan kowe bakal tanpa bandha kaswargan, banjur balia mreng, melua Aku!”²² Bareng krungu pangandika mangkono iku, wong mau gela

atine, banjur mundur kalawan sedhieh, amarga akeh barang darbeke.

²³ Gusti Yesus banjur mirsani ngiwa nengen marang para sakabate lan ngandika, “Pancen angel banget tumrapping wong sugih bisane mlebu ing Kratoning Allah.” ²⁴ Para sakabat padha gumun ngrungokake pangandikane iku. Nanging Gusti Yesus tumuli ngandika maneh: “He, bocah-bocah, lumebu ing Kratoning Allah iku pancen angel banget. ²⁵ Luwih gampang unta nalusup ing bolonganing dom katimbang karo wong sugih bisane lumebu ing Kratoning Allah.” ²⁶ Para sakabat saya mundhak gumune, banjur padha rerasanan: “Yen mangkono sapa ta kang bisa tanpa karahayon?” ²⁷ Gusti Yesus mirsani wong mau kabeh lan ngandika: “Tumrapping manungsa iku mokal, nanging ora mangkono tumrapping Allah. Amarga tumrapping Allah samubarang kabeh bisa kalakon.”

Ganjaran tumrap para pandhereke Gusti Yesus

10:28-31

Mt 19:27-30 Lk 18:28-30

²⁸ Petrus tumuli matur marang Gusti Yesus: “Lah kawula punika sampun sami nilar samukawis sadaya lajeng sami ndherek Paduka.” ²⁹ Paring wangsulane Gusti Yesus: “Aku pitutur marang kowe: Satemene saben wong kang marga saka Aku lan marga saka Injil ninggal omahe, sadulure lanang apa wadon, ibune apa bapakne, anak-anake

utawa pategalane, ³⁰wong iku, saiki, ing wektu iki uga, bakal tanpa sembulih tikel satus: omah, sadulur lanang, sadulur wadon, ibu, anak lan pategalan sanadyan kanthi panganiaya maneka warna, lan ing jaman besuk bakal tanpa urip langgeng. ³¹nanging para pangarep akeh kang bakal dadi pamburi, lan para pamburi bakal dadi pangarep.”

**Gusti Yesus paring sumurup
kang kaping telune bab anggone
bakal nandhang sangsara**

10:32-34

Mt 20:17-19 Lk 18:31-34

³²Nalika samana lagi padha bebarengan munggah menyang ing Yerusalem, Gusti Yesus tindak ana ing ngarep. Para sakabat padha ngungun, sarta wong-wong kang ndherekake padha rumangsa wedi. Sakabat rolas nuli ditimbali maneh, banjur wiwit dipangandikani bab apa kang bakal kalakon tumrap ing sarirane, ³³pangandikane: “Saiki aku kabeh menyang Yerusalem lan Putraning Manungsa bakal kaulungake marang para pangareping imam lan para ahli Toret, banjur bakal kaukum pati lan bakal kaulungake marang bangsa-bangsa kang durung wanuh marang Allah, ³⁴lan bakal dipoyoki, diidoni, disapu sarta dipateni lan sawise telung dina bakal tangi.”

Panyuwune Yakobus lan Yokanan.

Ora ngereh, nanging ngladeni

10:35-45

Mt 20:20-28

³⁵Yakobus lan Yokanan, anak-anake Zebedheus, padha nyedhaki Gusti Yesus lan matur: “Guru, kawula sami nyuwun, mugi Paduka karsaa ngabulaken panyuwunan kawula.” ³⁶Paring wangsulane Gusti Yesus: “Karepmu Dakkapakake?” ³⁷Unjuke: “Benjing wonten ing kamulyan Paduka, keparenga kawula linggih satunggal ing tengen, satunggal wonten ing kiwa Paduka.” ³⁸Nanging Gusti Yesus ngandika: “Kowe padha ora ngreti apa kang padha koksuwun. Apa kowe bisa ngombe ing tuwung kang bakal Dakunjuk lan dibaptis kalawan baptis kang bakal Daktampani?” ³⁹Atur wangsulane: “Inggih saged.” Pangandikane Gusti Yesus: “Pancen, kowe bakal padha ngombe ing tuwung, kang bakal Dakunjuk, lan bakal dibaptis kalawan baptis kang bakal Daktampani. ⁴⁰Nanging bab linggih ing tengenKu lan ing kiwaKu iku Aku ora wenang marengake. Iku bakal kaparingake marang wong-wong kang wis cinadhang.”

⁴¹Bareng sakabat kang sapuluh krungu kang mangkono iku, padha nepsu marang Yakobus lan Yokanan. ⁴²Nanging banjur padha ditimbali Gusti Yesus sarta dipangandikani: “Kowe padha ngreti, yen kang jeneng pamarentahing

bangsa-bangsa iku masesani rakyaté, lan para panggedhé padha kaampilan panguwasa ngereh marang rakyat mau. ⁴³ Nanging ana ing antaramu ora mangkono. Sing sapa kapengin dadi gedhé ana ing antaramu, iku dadia paladenmu, ⁴⁴ sarta sing sapa kapengin dadi pangarep ana ing antaramu, iku dadia bature wong akeh. ⁴⁵ Amarga Putraning manungsa iku rawuhe ora supaya diladeni, nanging sumedya ngladosi lan masrahake nyawane minangka panebuse wong akeh.”

Gusti Yesus nyarasake Bartimeus

10:46-52

Mt 20:29-34 Lk 18:35-43

⁴⁶ Banjur padha tekan ing kutha Yerikho. Nalika Gusti Yesus tindak miyos saka ing Yerikho, kadherekake dening para sakabate lan wong akeh gumrudug, ana wong ngemis wuta, jenenge Bartimeus, anake Timeus, linggih ndheprok ing pinggir dalan. ⁴⁷ Bareng krungu, yen iku Gusti Yesus saka ing Nasaret, banjur wiwit nguwuh-uwuh, unjuka: “Dhuh, Gusti Yesus, tedhkipun Sang Prabu Dawud, kawula mugi Paduka welasi!” ⁴⁸ Banjur disendhu ing wong akeh, dikon meneng. Nanging malah saya seru anggone nguwuh-uwuh: “Dhuh, tedhkipun Sang Prabu Dawud, kawula mugi Paduka welasi!” ⁴⁹ Gusti Yesus tindake tumuli kendel lan dhawuh: “Undangen mrene!” Wong picak mau banjur diparani wong akeh lan dikandhani: “Wis, sing tatag

atimu, ngadega, kowe ditimbali.”⁵⁰ Wong ngemis mau banjur cucul jubahe, tumuli ngadeg lan enggal-enggal sowan menyang ing ngarsane Gusti Yesus.⁵¹ Gusti Yesus ndangu: “Karepmu Dakkapakake?” Wong picak mau matur: “Rabbuni, mugi kawula sageda ningali!”⁵² Gusti Yesus banjur ngandika: “Wis, mundura, pangandemu kang mitulungi kowe!” Padha sanalika wong picak mau bisa ndeleng, banjur ndherekake tindake Gusti Yesus.

Gusti Yesus diarak rawuh ing Yerusalem

11:1-11

Mt 21:1-9 Lk 19:28-38 Yo 12:12-15

11¹ Barang lakune wis cedhak Yerusalem, cedhak ing desa Betfage lan Betania, ing gunung Zaitun, Gusti Yesus tumuli ngutus sakabat loro,² padha kaweling mangkene: “Padha menyanga ing desa ngarepmu iku. Yen kowe mengko wis mlebu ing kono, kowe bakal mrangguli beloancangan, kang durung tau ditunggangi ing wong. Iku uculana lan gawanen mrene.³ Dene manawa ana wong kang ngaruh-aruhi kowe: Kadospundi panjenengan kok makaten, banjur wangsulana: Punika kagem Gusti, mangke enggal badhe dipun wangsulaken malih.”⁴ Kang kautus banjur mangkat, belone iya katemu dicancang ana ing jaban lawang ing pinggir dalan, nuli diuculi.⁵ Wong sawatara kang ana ing kono padha takon: “Punika kadospundi, kok belonipun panjenengan

uculi?" ⁶Iku iya diwangsulni kaya piwelingne Gusti Yesus, temah wong-wong mau padha meneng bae. ⁷Belone banjur dituntun menyang ing ngarsane Gusti Yesus, nuli dilarabi ing jubahe, Gusti Yesus banjur nitih. ⁸Akeh wong kang padha njereng jubahe ana ing dalan, ana maneh kang nyebar pang-pang ijo anggone mbabadi ing pategalan. ⁹Wong-wong kang mlaku ana ing ngarep lan kang mlaku ana ing buri padha nguwuh-uwuh,

"Hosanna!

Binarkahana kang rawuh atas asmaning Pangeran.

¹⁰Binarkahana Kraton kang rawuh, Kratone leluhur kita Sang Prabu Dawud, hosanna ing ngaluhur!"

¹¹Bareng wis rawuh ing Yerusalem, Gusti Yesus banjur lumebet ing Padaleman Suci, mirsani samubarang kabeh kang ana ing kono, nanging sarehne wis sore, banjur tindak menyang Betania, kadherekake sakabate rolas.

Gusti Yesus nyupaosi wit anjir

11:12-14

Mt 21:18-19

¹²Esuke nalika padha mangkat saka ing Betania, Gusti Yesus kerapan. ¹³Bareng mirsa ing kadohan ana wit anjir kang wis ana godhonge, tumuli dipurugi, bokmanawa bisa manggih apa-apa. Nanging sarawuhe

ing kono, ora manggih apa-apa kajaba mung godhong, amarga pancen durung mangsa woh anjir. ¹⁴Ing kono Gusti Yesus banjur ngandikani wit iku: “Aja nganti ana wong kang mangan wohmu maneh ing salawas-lawase!” Para sakabat padha krungu pangandikane iku.

Gusti Yesus nundhungi wong kang padha dol-tinuku ana ing Padaleman Suci

11:15-19

Mt 21:12-13 Lk 19:45-48 Yo 2:13-16

¹⁵Lakune wis padha tekan ing Yerusalem, Gusti Yesus bareng wis lumebet ing Padaleman Suci, banjur tumandang nundhungi wong-wong kang padha dol-tinuku ana ing plataraning Padaleman Suci. Meja-meja pareyalan lan bangku-bangkune wong adol manuk dara padha digolingake ¹⁶sarta ora marengake wong nggawa barang-barang liwat ing plataraning Padaleman Suci. ¹⁷Wong-wong banjur padha diparingi piwulang, pangandikane: “Apa ora ana tulisan kang muni: PadalemaningSun kasebut dalem pamujan kanggo sakehing bangsa? Nanging wis kokdadekake kedhung begal!” ¹⁸Para pangareping imam lan para ahli Toret padha krungu lelakon iku, banjur mbudidaya bisane nyedani Panjenengane, amarga padha wedi marang Panjenengane, awit wong akeh padha kaeraman kabeh ngrungokake piwulange. ¹⁹Bareng wis sore Gusti Yesus jengkar saka ing kutha kadherekake para sakabat.

Wit anjir kang wis mati**Piwulang bab ndedonga****11:20-26***Mt 21:20-22*

²⁰ Esuk uthuk-uthuk, nalika padha liwat ing panggonane wit anjir mau, para sakabat padha weruh, yen wite wis garing dalasan oyod-oyode pisan. ²¹ Petrus banjur kelingan apa kang wis kelakon, nuli matur marang Gusti Yesus: “Rabbi, cobu kapirsanana, wit anjir ingkang Paduka supausi punika sampun garing.” ²² Paring wangsulane Gusti Yesus: “Padha kumandela marang Allah! ²³ Aku pitutur marang kowe: Satemene sing sapa calathu marang gunung iki: Mumbula lan nyegura ing sagara, uger sajroning batin ora mangu-mangu, nanging pracaya yen apa kang diucapake iku mesthi kalakon, mesthi iya bakal kalakon. ²⁴ Mulane Aku pitutur marang kowe: Apa bae kang koksuwun lan kokdongakake, padha ngandela yen kowe wus kaparingan, dadi iku mesthi iya bakal kaparingake marang kowe. ²⁵ lan yen kowe padha ngadeg ndedonga, mangka ana panggresahmu marang wong ing sajroning atimu, iku apuranen dhisik, supaya Ramamu kang ana ing swarga iya ngapura sakabehing kaluputanmu. ²⁶ [Balik manawa kowe padha ora ngapura, Ramamu kang ana ing swarga iya bakal ora ngapura ing kaluputanmu.]”]

Pitakon bab panguwaose Gusti Yesus**11:27-33***Mt 21:23-27 Lk 20:1-8*

²⁷ Kacarita lakune wis padha tekan ing Yerusalem. Nalika Gusti Yesus lagi lumampah ana ing plataraning Padaleman Suci, tumuli ana pangareping imam, ahli-ahli Toret lan pinituwa-pinituwa kang padha sowan ing ngarsane ²⁸ lan matur pitakon: “Panjenengan nindakaken makaten-makaten punika kanthi panguwaos ingkang pundi? Tuwin sinten ingkang maringi panguwaos kangge nindakaken punika sadaya?” ²⁹ Paring wangsulane Gusti Yesus: “Aku Daktakon saprakara dhisik marang kowe kabeh. Iku wangsulana dhisik, mengko Aku iya bakal ngandhakake marang kowe, Aku nindakake kabeh-kabeh iku kanthi panguwasa sing endi. ³⁰ Pambaptise Nabi Yokanan iku saka ing swarga apa saka manungsa, mara wangsulana.” ³¹ Wong-wong mau banjur padha rembugan mangkene: “Upama aku padha kandha: Saka ing swarga, mesthi diwangsulni: Yen mangkono, yagene kowe padha ora pracaya? ³² Nanging masa iya aku bakal padha kandha: Saka manungsa!” Sabab padha wedi marang wong akeh, awit kabeh padha nganggep, yen Nabi Yokanan iku nabi temenan. ³³ Banjur padha matur marang Gusti Yesus: “Kula sami boten sumerep.” Pangandikane Gusti Yesus marang wong-wong

mau: “Yen mangkono, Aku iya ora kandha marang kowe, Aku nindakake samubarang kabeh iku kanthi panguwasa sing endi.”

Pasemon bab wong-wong kang nggarap kebon anggur kang duraka

12:1-12

Mt 21:33-46 Lk 20:9-19

12 ¹Gusti Yesus banjur wiwit ngandika marang wong-wong mau kalawan pasemon, “Ana wong gawe pakebonan anggur lan dipageri mubeng. Nuli ndhudhuk jugangan papan pameresan sarta ngadegake panggung panjagan. Sawise mangkono pakebonan iku disewakake marang wong-wong kang bakal padha nggarap, banjur lelungan menyang tanah ngamanca. ²Bareng wus tumeka ing mangsane, wong mau kongkonan batur marani saperanganing pametune pakebonan menyang wong sing padha nggarap. ³Nanging batur iku banjur dicekel dening wong-wong mau lan digebugi banjur dikon bali nglenthung. ⁴Kang duwe pakebonan tumuli kongkonan batur liyane. Wong iki dipenthungi nganti tatu sirahe sarta diwirang-wirangake. ⁵Banjur ana batur siji maneh kang dikongkon, iki malah dipateni. Lan isih akeh maneh liyane, ana kang digebugi lan ana kang dipateni. ⁶Saiki mung kari siji, yaiku anake kang ditresnani. Wasana iki iya dikongkon marang wong-wong mau, pamikire: Anakku mesthine dieringi. ⁷Nanging wong-wong kang nggarap pakebonan mau

nuli padha rembugan mangkene: Lah iku ahli warise, ayo padha dipateni bae, mengko warisane banjur kita kang nduweni. ⁸Mulane iya banjur dicekel lan dipateni, nuli dibuwang menyang ing sajabaning kebon anggur. ⁹Saiki, apa kang bakal ditindakake dening kang duwe pakebonan anggur iku? Mesthi bakal teka mrono, wong-wong kang nggarap bakal padha ditumpes, kebone anggur nuli dipitayakake marang wong sejene. ¹⁰Apa kowe durung tau maca nas iki:

Watu kang dibuwang dening para juru gawe omah

iku wis dadi watu kang baku ana ing pojok.

¹¹Iku pakaryaning Pangeran, sawijining bab kang nggumunake ing pandeleng kita.”

¹²Wong-wong mau banjur padha mbudi-daya nyekel Gusti Yesus, amarga padha ngreti, yen sing dikarepake dening pasemon mau dheweke kabeh. Nanging padha wedi marang wong akeh, mulane banjur padha mundur, Panjenengane ditogake bae.

Bab caos pajeg marang Sang Nata Agung

12:13-17

Mt 22:15-22 Lk 20:20-26

¹³Wong-wong mau banjur kongkonan wong Farisi lan wong Herodhian sawatara sowan ing ngarsane, sedyane arep nyengkolong Panjenengane sarana pitakonan. ¹⁴Kongkonan mau padha ngadhep lan matur: “Guru, kula

sami sumerep, bilih Panjenengan punika jujur, tuwin boten ajrih dhateng sinten kemawon, amargi Panjenengan boten mawang tiyang, nanging mulangaken bab margining Allah ing saleresipun. Caos paos dhateng Sang Nata Agung punika punapa dipun kengingaken? Kula kedah nyaosi punapa boten?"¹⁵ Nanging Gusti Yesus mirsa marang lamise wong-wong mau, banjur ngandika: "Yagene kowe padha nyoba marang Aku? Aku jupukna dhuwit dinar siji, arep Dakdeleng!"¹⁶ Banjur dicaosi siji. Panjenengane nuli ndangu: "Iki gambare sapa lan iki tulisane sapa?" Atur wangsulane wong-wong mau: "Gambar saha seratanipun Sang Nata Agung."¹⁷ Pangandikane Gusti Yesus maneh: "Mulane Sang Nata Agung caosana kang dadi kagungane Sang Nata Agung, lan marang Gusti Allah kang dadi kagungane Gusti Allah." Wong-wong mau padha kaeraman marang Panjenengane.

Atur pitakone wong Saduki bab patangen

12:18-27

Mt 22:23-33 Lk 20:27-40

¹⁸Tumuli ana wong Saduki sawatara kang sowan ing ngarsane, yaiku kang duwe panemu, yen patangen saka ing antarane wong mati iku ora ana; iku padha matur pitakon: ¹⁹"Guru, nabi Musa sampun maringi dhawuh dhateng kula sadaya: Manawi wonten tiyang ingkang gadhah sadherek jaler tilar donya, nilar semah boten tilar anak, punika

sadherekipun wau kedah ningkah ingkang estri, supados saged gadhah turun kangge sadherekipun ingkang tilar wau. ²⁰ Kalampahan wonten sadherek jaler pitu; ingkang kapisan emah-emah, nanging tilar donya boten tilar anak. ²¹ Inggih estri lajeng dipun ningkah dening sadherekipun ingkang angka kalih, lan ugi tilar donya boten tilar anak. Makaten ugi ingkang angka tiga. ²² Makaten ing salajengipun, pitu-pitunipun sami boten tilar anak. Wasana sapengkeripun sadaya punika, tiyang estri wau inggih lajeng pejah. ²³ Benjing dinten patangen, manawi tiyang-tiyang wau sami tangi, sinten ingkang dados semahipun tiyang estri punika? Amargi pitu-pitunipun sampun sami dados semahipun." ²⁴ Banjur padha diparingi wangsulan: "Kowe iku padha kesasar, iku amarga kowe ora padha ngreti marang Kitab Suci lan marang panguwasane Gusti Allah. ²⁵ Awit manawa wong wis tangi saka ing antarane wong mati, iku ora omah-omah utawa ora diomah-omahake, nanging uripe kaya malaekat ing swarga. ²⁶ Lan uga bab tangine wong mati, apa kowe ora maca ing kitab Musa, bab grumbul eri, anggone Gusti Allah ngandika marang Nabi Musa: Ingsun iki Allahe Abraham, Allahe Ishak, lan Allahe Yakub? ²⁷ Panjenengane iku dudu Allahe wong mati, nanging Allahe wong urip. Kesasar banget kowe iku!"

Pepakon kang gedhe dhewe**12:28-34**

Mt 22:34-40 Lk 10:25-28

²⁸ Banjur ana sawijining ahli Toret, kang krungu anggone padha bebantahan lan ngreti, manawa paring wangsulane Gusti Yesus marang wong-wong mau wis prayoga, iku nuli sowan ing ngarsane lan matur pitakon: "Pepaken ingkang ageng piyambak punika ingkang pundi?" ²⁹ Paring wangsulane Gusti Yesus: "Pepakon kang gedhe dhewe iku mangkene: Rungokna, heh, wong Israel, Pangeran Allah kita iku siji. ³⁰ Sira tresnaa marang Allahira kalawan gumolonging atinira, lan kalawan gumolonging nyawanira, sarta kalawan gumolonging budinira apadene kalawan sakabehing kakuwatanira. ³¹ Dene pepakon kang kapindho yaiku: Sira tresnaa marang ing sapepadhanira kaya marang awakira dhewe. Ora ana pepakon liyane kang ngungkuli pepakon loro iku." ³² Ahli Toret mau matur marang Gusti Yesus: "Kasinggihan, Guru, pangandika Panjenengan punika leres, bilih Gusti Allah punika namung satunggal, boten wonten sanesipun kajawi punika. ³³ Pancen, tresna dhateng Gusti Allah kalayan gumolonging manah, kalayan gumolonging budi, saha kalayan sadaya kakiyatan, punapa dene tresna dhateng sasami-sami kadosdene punika dhateng badanipun piyambak, punika langkung dening utami yen katimbang

kalian sadaya kurban obaran tuwin kurban sembelehan.”³⁴ Gusti Yesus mirsa, yen wangsulane wong mau kanthi pambudi, mulane banjur ngandika: “Kowe iku ora adoh karo Kratoning Allah!” Sabanjure ora ana wong kang wani matur apa-apa maneh marang Gusti Yesus.

Gegayutane Gusti Yesus karo Sang Prabu Dawud

13:35-37

Mt 22:41-46 Lk 20:41-44

³⁵ Ing sawijining dina, nalika pinuju paring piwulang ana ing Padaleman Suci, Gusti Yesus ngandika: “Kapriye dene para ahli Toret bisa ngarani, yen Sang Kristus iku tedhake Sang Nata Dawud?”³⁶ Mangka Sang Prabu Dawud piyambak marga saka katuntun dening Roh Suci ngandika mangkene:

Dhawuhe Pangeran marang Gustiku:

Sira lenggaha ing tengeningSun,
nganti kabeh mungsuhira wus padha
Sunselehake ing sangisoring
tlapanira.

³⁷ Sang Prabu Dawud piyambak nyebat Gusti, nanging kapriye dene dadi tedhake?” Anadene akeh banget wong kang padha dhemen ngrungokake pangandikane.

Gusti Yesus paring piwulang, supaya padha ngati-ati marang para ahli Toret

12:38-40

Mt 23:5-7 Lk 20:45-47

³⁸Ing sajroning piwulange iku Gusti Yesus ngandika: “Sing padha ngati-ati marang para ahli Toret, kang padha dhemen mlaku-mlaku nganggo jubah dawa lan seneng diormati ana ing pasar-pasar, ³⁹kang padha dhemen linggih ing ngarep dhewe ana ing papan pangibadah lan ana ing pambujanan, ⁴⁰kang padha nguntal omahe para randha, lan kekedhok donga kang dawa. Wong-wong iku mesthi bakal luwih abot paukumane.”

Pisungsunge randha miskin

12:41-44

Lk 21:1-4

⁴¹Nalika Gusti Yesus lenggah ing ngarep pethi pisungsung, mirsani wong akeh anggone padha nglebokake dhuwit ing pethi mau. Wong kang sugih-sugih akeh kang padha nyemplungake pisungsung akeh. ⁴²Banjur ana sawijining randha miskin kang iya nglebokake pisungsung, kehe rong igar, yaiku sadhuwit. ⁴³Para sakabat banjur padha ditimbali lan dipangandikani: “Aku pitutur marang kowe: sanyatane pisungsunge randha miskin iku luwih akeh katimbang sakabehing wong kang padha nyemplungake dhuwit ing

pethi pisungsung, ⁴⁴ amarga kabeh padha misungsung saka ing kaluwihane, dene randha iki nyaosake saka ing kakurangane, malah kabeh kang dadi duweke, yaiku kabeh kang minangka panguripane.”

KHOTBAH

BAB WEKASANING JAMAN

Bab rusake Padaleman Suci

13:1-2

Mt 24:1-2 Lk 21:5-6

13 ¹ Nalika Gusti Yesus jengkar saka ing Padaleman Suci, ana sawijining sakabat kang matur: “Guru, cobu mirsanana kekahipun sela-sela punika saha endahipun yeyasan punika!” ² Gusti Yesus banjur paring wangsulan, pangandikane: “Kowe nyawang yeyasan kang gedhe endah iki? Besuk bakal ora ana watu kang lestari tumumpang ing watu liyane, kabeh bakal padha dijugrugi.”

Wiwitane sangsara

13:3-13

Mt 24:3-14 Lk 21:7-19

³ Bareng Gusti Yesus lenggah ing gunung Zaitun adhep-adhepan karo Padaleman Suci, Petrus, Yakobus, Yokanan lan Andreas matur pitakon dhewekan marang Panjenengane:

⁴“Paduka mug i karsaa paring sumerep, benjing punapa kelampahanipun bab punika saha punapa ingkang badhe dados alamatipun, manawi sadaya punika wau sampun badhe kelampahan?”

⁵Gusti Yesus bajur wiwit ngandika: “Kowe padha sing awas, aja nganti kowe disasarake ing wong! ⁶Bakal akeh wong kang padha teka nganggo jenengKu lan calathu: Iya aku iki, sarta bakal nasarake wong pirang-pirang. ⁷Lan manawa kowe padha krungu swaraning perang utawa kabar-kabar perang, aja padha kaget, sabab iku kabeh kudu kalakon, ewadene iku isih durung pungkasane. ⁸Awit bangsa bakal merangi bangsa, karajan merangi karajan. Bakal ana lindhu ing pirang-pirang panggonan, apadene bakal ana pailan. Iku mau kabeh mung dadi wiwitaning sangsara, ngarepake jaman anyar.

⁹Nanging kowe sing awas, sing ngati-ati! Kowe bakal padha diladekake marang pradata agama, lan kowe bakal padha digebugi ana ing papan pangibadah sarta bakal disebakake marang ngarsane para kang ngasta panguwasa lan para raja marga saka Aku, minangka paseksi ana ing ngarsane. ¹⁰Nanging Injil kudu diwartak-wartakake dhisik marang sakabehing bangsa. ¹¹Dene manawa kowe diirid diladekake, kowe aja sumelang ing bab apa kang bakal dadi aturmu, nanging aturna apa kang nalika iku diparingake marang kowe amarga dudu kowe, kang calathu, nanging Sang Roh Suci.

¹² Sadulur bakal ngulungake padha sadulur marang paukuman pati, bapa ngulungake anake sarta ana-anak bakal padha mbalela marang wong-tuwane lan mateni wong-tuwane. ¹³ Kowe bakal padha disengiti dening wong marga saka asmaKu, nanging sing sapa mantep nganti tumeka ing wekasan, iku bakal rahayu.”

Bab sangsara gedhe lan kristus-kristus palsu

13:14-23

Mt 24:15-28 Lk 21:20-24

¹⁴ “Manawa kowe padha weruh pangrusak kang ambek siya ngadeg ana ing papan kang dudu samesthine -- sing padha maca padha migatekna -- wong-wong kang ana ing tanah Yudea padha ngungsia menyang ing pagunungan. ¹⁵ Kang pinuju ana ing payon, aja mudhun njupuk barang saka ing omahe ¹⁶ lan wong kang lagi ana ing pategalan iya aja mulih njupuk sandhangane. ¹⁷ Nanging sangsara banget para ibu kang lagi ngandheg utawa kang nusoni ing mangsa iku. ¹⁸ padha ndedongaa, supaya kalakone iku kabeh aja mbeneri mangsa padhidhing. ¹⁹ Amarga ing nalika iku bakal ana kasangsaran kang ora ana pepadhane wiwit dumadining donya, kang katitahake dening Pangeran, nganti tumeka ing saiki lan kang ing besuk iya bakal ora kalakon maneh. ²⁰ Lan saupama Pangeran ora ngungkret wektune, ora ana kumelip kang

lestari slamet; nanging amarga saka para pepilihan, kang wis kapilih dening Pangeran, wektune kaungkret.

²¹Ing nalika iku manawa ana wong kang kandha marang kowe: Delengen, Sang Kristus ana ing kene, utawa: Delengen, Sang Kristus ana ing kana, aja kokandel. ²²Sabab bakal ana kristus-kristus lan nabi-nabi palsu kang jumedhul lan kang nganakake pratandha-pratandha sarta mukjijat-mukjijat, karepe, yen bisa arep nasarake para pepilihan. ²³Mulane sing padha ngati-ati! Sadurunge iku kabeh wis Daktuturake marang kowe.”

Rawuhe Putraning Manungsa

Pasemon bab wit anjir

13:24-32

Mt 24:29-36 Lk 21:25-33

²⁴“Ananging ing wektu iku, sawise kasangsaran mau kalakon, srengenge bakal dadi peteng lan rembulan ora bakal samunar ²⁵sarta lintang-lintang bakal padha tiba saka ing langit, apadene pikukuhing langit bakal padha gonjing. ²⁶Ing nalika iku wong bakal padha weruh Putraning Manungsa rawuh nitih mega kalawan ngagem sakabehing panguwasa lan kamulyane. ²⁷Ing wektu iku uga para malaekate bakal kadhawuhan metu nglumpukake para pepilihane saka ing keblat papat, wiwit ing wekasaning bumi nganti tekan ing wekasaning langit.

²⁸ Padha methika piwulang saka ing pasemon bab wit anjir. Samangsa pangpange wiwit memes lan semi, iku kowe padha ngreti, yen wis meh mangsa panas. ²⁹ Mangkono uga, manawa kowe padha sumurup sakabehing kadadean mau, padha ngretia, yen wis cedhak, wis ana in ngarep lawang. ³⁰ Aku pitutur marang kowe: Sanyatane jinis iki ora bakal sirna sadurunge iku mau kabeh kalakon. ³¹ langit lan bumi bakal sirna, nanging tembungku ora bakal sirna.

³² Nanging mungguh dinane lan wayahe, iku ora ana wong kang sumurup, para malaekat ing swarga ora ngreti, sarta Sang Putra iya ora, kajaba mung Sang Rama.”

Piwulang bab jumaga

13:33-37

³³ “Sing padha ngati-ati lan tansah padha meleka! Sabab kowe ora padha sumurup ing wektune. ³⁴ Upamane kaya wong lelungan, omahe ditinggal dipasrahake marang para bature, kang siji-sijine padha diwenehi kawajiban dhewe-dhewe sarta juru regol dikon melek. ³⁵ Mulane padha meleka, awit kowe ora sumurup, kapan tekane kang duwe omah mau, ngarepake bengi, apa tengah wengi, utawa wayah jago kluruk, apa bangun esuk. ³⁶ iku supaya manawa dheweke teka, aja nganti kowe tinemu lagi turu. ³⁷ Apa kang wis Dakpangandikakake marang kowe, iku

Dakwarahake marang sakabehing wong:
Padha meleka!”

Ngrantam nyedani Gusti Yesus

14:1-2

Mt 26:1-5 Lk 22:1-2 Yo 11:45-53

14¹ Kacarita kurang rong dina wis riyaya Paskah lan riyaya Roti Tanpa Ragi. Para pangareping imam lan para ahli Toret padha golek dalan bisane nyekel lan nyedani Gusti Yesus kalawan paekan ²sabab tembungge: “Aja ing wektu riyaya, supaya ora nggegerake wong akeh.”

Gusti Yesus dhahar ana ing desa Betania sarta kajebadan dening Maryam

14:3-9

Mt 26:6-13 Yo 12:1-8

³Ing nalika Gusti Yesus ana ing desa Betania, ana ing omahe Simon Budhug lan pinuju dhahar, ana wong wadon kang marak karo nggawa gendul watu isi lenga jebad nared tulen, kang akeh ajine. Gendule nuli dipecah, lengane banjur diesokake ing mustakane Gusti Yesus. ⁴Pratingkah mangkono iku ndadekake muring-muringe sawenehing wong lan padha rasanan: “Yagene lenga jebad iku diebreh-ebreh mangkono? ⁵Sabab saupama diedola, mesthi payu luwih saka telung atus dinar, kena didanakake marang wong miskin.” Wong wadon mau banjur disrengeni. ⁶Nanging

Gusti Yesus ngandika: “Nengna bae wong iku. Yagene kowe padha gawe ribeding atine? Wong iku nindakake panggawe becik marang Aku. ⁷Sabab wong miskin iku salawase ana ing kowe, kowe bisa mitulungi sawanci-wanci, nanging Aku ora bakal salawase ana ing kowe. ⁸Wong iku wus nindakake apa kang bisa ditindakake. SariraKu wus dijebadi minangka pacawisan tumrap anggonKu bakal kasarekake. ⁹Aku pitutur marang kowe: Satemene anaa ing ngendi bae Injil kawartakake ing saindenging jagad iki, apa kang ditindakake iku iya bakal kacaritakake minangka pangeling-eling marang dheweke.”

Yudas arep ngloropake Gusti Yesus

14:10-11

¹⁰Sawuse mangkono, Yudas Iskariot, kang kagolong sakabat rolas, lunga nemoni para pangareping imam arep ngulungake Gusti Yesus. ¹¹Iku bareng krungu padha bungah sarta janji bakal ngopahi dhuwit dheweke. Yudas banjur golek dalan kang prayoga bisane ngulungake Gusti Yesus.

Bujana Paskah kang wekasan

14:12-21

Mt 26:17-25 Lk 22:7-14, 21-23 Yo 13:21-30

¹²Nalika dina kapisan ing riyaya Roti Tanpa Ragi, yaiku dina panyembelehing wedhus Paskah, para sakabate Gusti Yesus

padha matur: “Karsa Paduka, kawula sami kadhawuhan cecawis Paskah kagem Paduka wonten ing pundi?” ¹³ Gusti Yesus banjur ngutus sakabat loro kalawan dipangandikani mangkene: “Padha menyanga kutha; ana ing kana kowe bakal kapethuk karo wong ngindhiti jun isi banyu. Iku etutna, ¹⁴ lan kandhaa marang wong kang duwe omah, kang dileboni wong mau: Piwelingipun Guru: Endi kamar kang dicawisake, kang bakal Dakanggo dhahar Paskah karo para sakabatKu? ¹⁵ Wong mau banjur bakal nuduhake kamar kang jembar ana ing loteng, kang wis katata miranti. Padha nyawisna Paskah ana ing kono kanggo aku kabeh!” ¹⁶ Karone banjur padha mangkat lan satekane ing kutha, tinemune iya kaya kang wis kapangandikakake dening Gusti Yesus. Banjur padha nyawisake Paskah.

¹⁷ Bareng sore Gusti Yesus rawuh ing kono kadherekake sakabate rolas. ¹⁸ nalika padha linggih mangan, Gusti Yesus ngandika:

“Aku pitutur ing kowe: satemene ana panunggalanmu siji kang bakal ngulungake Aku, yaiku kang ndherek dhahar Aku.”

¹⁹ Kabeh banjur padha sedhih atine, lan padha matur genti-genti: “Rak sanes kawula ta, Gusti?” ²⁰ Paring wangsulane: “Wong iku salah sawijining panunggalamu rolas iki, kang nyelupake roti ing pinggan karo Aku. ²¹ Putraning Manungsa pancen bakal jengkar ngetrepi apa kang wis katulis tumrap Panjenengane, nanging bilai wong kang dadi

margane Putraning manungsa kaulungake. Luwih becik, saupama wong iku ora lair.”

**Gusti Yesus netepake
pranatan Bujana Suci**

14:22-25

Mt 26:26-29 Lk 22:15-20 1Kr 11:23-25

²² Nalika padha mangan, Gusti Yesus banjur mundhut roti, sawise dibarkahi tumuli dicuwil-cuwil sarta diparingake marang para sakabat, kalawan ngandika: “Padha tampanana, iki sariraKu.” ²³ Sawise mangkono, Gusti Yesus banjur mundhut tuwung, lan sawise saos sokur tuwung nuli diparingake marang para sakabat. Kabeh banjur padha ngombe saka ing tuwung mau. ²⁴ Pangandikane Gusti Yesus: “Iki getihKu, getihing prajanjian, kang diwutahake kanggo wong akeh. ²⁵ Aku pitutur marang kowe: Satemene Aku ora bakal ngombe maneh saka pametune wit anggur, nganti tumeka dinane Aku bakal ngombe kang anyar ana ing Kratoning Allah.”

**Gusti Yesus paring sumurup bab
anggone para sakabat bakal
padha nyingkur Panjenengene.**

Petrus bakal nyelaki Gusti

14:26-31

Mat 26:30-35 Lk 22:31-34 Yo 13:36-38

²⁶ Sawise padha ngrepekake kidung pamuji, banjur padha menyang ing gunung Zaitun.

²⁷ Gusti Yesus nuli ngandika: "Kowe kabeh bakal padha kacuwan marga saka Aku. Sabab ana tulisan mangkene: Ingsun bakal nggebag juru pangon, sarta wedhus-wedhuse bakal padha pating slebar. ²⁸ Nanging sawise Aku katangekake, Aku bakal ndhisiki kowe menyang ing tanah Galilea." ²⁹ Petrus banjur munjuk: "Sanadyan sadaya sami kacuwan, kawula temtu boten." ³⁰ Pangandikane Gusti Yesus: "Aku pitutur marang kowe: Satemene ing dina iki, ing bengi iki uga, sadurunge jago kluruk ping pindho, kowe bakal wis nyelaki Aku kaping telu." ³¹ Nanging Petrus saya nemen anggone munjuk: "Sanadyan kawula ngantos pejah sesarengan kaliyan Paduka, kawula boten badhe nyelaki Paduka." Liya-liyane iya padha munjuk mangkono.

Ana ing taman Getsemani**14:32-42**

Mt 26:36-46 Lk 22:39-46

³² Bareng padha tekan ing panggonan kang aran Getsemane, Gusti Yesus ngandika marang para sakabat: "Padha linggiha ana ing kene, sajrone Aku ndedonga." ³³ Petrus, Yakobus lan Yokanan padha kadhawuhan ndherek. Panjenengane kraos ajrih banget lan gumeter, ³⁴ banjur ngandika marang sakabat-sakabat mau: "Aku prihatin banget, rasane nganti kaya arep mati. Kowe padha anaa ing kene lan meleka." ³⁵ Panjenengane banjur mlampah sawatara tindak, nuli sumungkem ing bumi sarta ndedonga, manawa pancen diparengake, muga wektu iku sumingkira saka ing Panjenengane. ³⁶ Ature: "Dhuh Abba, Rama, kagem Paduka boten wonten barang ingkang mokal, mila mugu karsaa nyingkiraken tuwung punika saking Kawula, nanging sampun ngantos kajeng Kawula, namunga ing sakarsa Paduka."

³⁷ Sawise mangkono Panjenengane banjur wangsul, katelune padha katemu turu. Nuli ngandika marang Petrus: "Simon, kowe kok turu? Apa kowe ora kuwat melek sajam bae?" ³⁸ Padha meleka lan ndedongaa, supaya kowe ora tumiba ing pangodha; roh iku cumadhang, nanging daging iku ringkih." ³⁹ Banjur tindak maneh lan ndedonga kaya sing dhisik mau. ⁴⁰ Bareng wangsul, para sakabate lagi padha

туру, amarga mripate mbliyut sarta ora padha ngreti kudu ngaturake wangsulan kapriye marang Panjenengane.

⁴¹ Bareng wangsul kaping telune banjur ngandika: "Saiki turua lan ngaso. Wis samene bae, iki wis wancine, delengen, Putraning Manungsa diulungake marang tangane para wong dosa. ⁴²Tangia, ayo padha lunga, sing ngulungake Aku wis cedhak."

Gusti Yesus dicepeng

14:43-52

Mt 26:47-56 Lk 22:47-53 Yo 18:1-11

⁴³ Nalika Gusti Yesus isih ngandika, Yudas kang dadi panunggalane sakabat rolas, dumadakan teka bebarengan karo wong sagrombolan kang padha asikep pedhang lan penthung, yaiku utusane para pangareping imam, ahli Toret lan para pinituwa. ⁴⁴ Wong kang ngulungake Panjenengane wis awuh tandha marang wong-wong mau mangkene: "Wong kang dakcucup, yaiku wonge, cekelen lan dhabyangen sing kenceng." ⁴⁵ Bareng wis tekan ing kono Yudas banjur marepeki Gusti Yesus sarta matur: "Rabbi," nuli nucup. ⁴⁶ Wong-wong mau banjur padha ngebyuk nyekel Gusti Yesus. ⁴⁷ Salah sawijining wong kang ana ing kono ngunus pedhange lan banjur disabetake marang abding Imam Agung, temah perung kupinge. ⁴⁸ Gusti Yesus ngandika marang wong-wong mau: "Apa kokkira Aku iki begal, kok dadi kowe padha

mrene nyekel Aku kanthi asikep gegaman pedhang lan penthung? ⁴⁹Mangka saben dina Aku ana ing satengahmu, memulang ana ing Padaleman suci; Aku ora kokcekel. Nanging surasaning Kitab Suci pancen kudu kayektenan.”

⁵⁰Para sakabat banjur padha lumayu, ninggal Panjenengane.

⁵¹Nalika samana ana wong nom-noman ndherekake Gusti Yesus, kang mung kemul lawon, iku iya arep dicekel, ⁵²nanging tumuli ninggal lawone, lumayu wuda.

Gusti Yesus ana ing ngarepe pradata Yahudi

14:53-65

Mt 26:57-68 Lk 22:54-55, 63-71 Yo 18:12-14, 19-24

⁵³Gusti Yesus banjur kadhabyang menyang ing daleme Imam Agung. Para pangareping imam, pinituwa lan ahli Toret padha nglumpuk ana ing kono. ⁵⁴Kacrita Petrus ngodhol marang Gusti Yesus nganti tekan ing plataraning Imam Agung, banjur linggih awor para abdi, karo api-api.

⁵⁵Para pangareping imam, malah sapepake pradata, padha golek paseksen kang kanggo nggugat Gusti Yesus, supaya bisa dipatrapi paukuman pati, nanging ora oleh. ⁵⁶Akeh wong kang padha ngaturake paseksen palsu, nanging siji lan sijine ora bisa gathuk. ⁵⁷Banjur ana wong sawatara kang ngaturake paseksen rerekan, nglawan Gusti Yesus kalawan

pandakwa mangkene: ⁵⁸“Kula sampun sami mireng tiyang punika wicanten makaten: Padaleman Suci gaweaning manungsa iki arep Dakrubuhake, lan sajroning telung dina aku bakal ngadegake liyane, kang dudu gaweaning manungsa.” ⁵⁹Paseksen iki uga cengkah karo paseksen liyane.

⁶⁰Imam Agung banjur jumeneng ana ing satengahing parepatan nuli ndangu marang Gusti Yesus: “Apa Kowe ora mangsuli apa-apa tumrap pandakwaning seksi-seksi marang Kowe iku?” ⁶¹Nanging Gusti Yesus kendel bae, ora maringi wangsulan apa-apa. Imam Agung ndangu maneh marang Panjenengane: “Apa Kowe Sang Kristus, Putraning Kang Mahapinuji?” ⁶²Paring wangsulane Gusti Yesus: “Iya Aku iki Panjenengane, lan kowe kabeh bakal padha ndeleng Putraning Manungsa lenggah ing satengene Kang Mahakuwasa lan rawuh nitih meganing langit.” ⁶³Imam Agung banjur nyuwek-nyuwek pangagemane lan ngandika: “Apa prelune isih nganggo seksi maneh?” ⁶⁴Panjenengan sadaya sampun mireng anggenipun nyenyamah Gusti Allah, kadospundi panimbang panjenengan?” Wong-wong kabeh padha sarujuk, yen Panjenengane kudu diukum pati. ⁶⁵Banjur ana wong sawatara kang wiwit ngidoni Panjenengane, nutupi pasuryane lan ngantemi karo kandha: “Heh, Nabi, coba mecaa!” Dalasan para abdi iya padha napuki.

Petrus nyelaki Gusti Yesus**14:66-72**

Mt 26:69-75 Lk 22:56-62 Yo 18:15-18, 25-27

⁶⁶ Nalika iku Petrus isih ana ngisor, ana ing plataran. Banjur ana wong wadon, abdine Imam Agung, kan teka, ⁶⁷ lan bareng weruh Petrus api-api, ditamatake raine, banjur alok: "Sampeyan niku enggih melu Yesus, tiyang Nasaret niku." ⁶⁸ Nanging Petrus selak, wangsulane: "Kula boten ngreti sing mang karepake niku." Petrus banjur menyang ing pandhapa. ⁶⁹ Bareng wong wadon mau weruh Petrus maneh, banjur kandha-kandha marang wong-wong kang ana ing kono: "Tiyang niki enggih tunggale nika." ⁷⁰ Nanging Petrus selak maneh. Ora let suwe wong-wong kang ana ing kono padha calathu marang Petrus: "Sampeyan niku genah tunggale, napa malih sampeyan tiyang Galilea!" ⁷¹ Ing kono Petrus banjur wiwit nyupatani lan sumpah: "Kula boten wanuh kalih tiyang sing mang kandhakake niku!" ⁷² Nalika iku jago tumuli kluruk kaping pindhone. Petrus banjur kelingan marang pangandikane Gusti Yesus marang dheweke: "Sadurunge jago kluruk ping pindho, kowe wis nyelaki Aku kaping telu." Banjur nangis senggruk-senggruk.

Gusti Yesus ana ing ngarsane Sang Pilatus**15:1-15**

Mt 27:1-2, 11-26 Lk 23:1-5, 13-25 Yo 18:28--19:16

15¹ Bareng wayah bangun esuk para pangarepe imam, karo para pinituwa lan para ahli Toret sarta kabeh warganing Pradata Agama wis padha gilig rembuge. Gusti Yesus banjur kabesta lan didhabyang diladekake marang ngarsane Sang Pilatus.² Sang Pilatus nuli ndangu marang panjenengane: "Punapa Panjenengan ratunipun tiyang Yahudi?" Gusti Yesus mangsuli, pangandikane: "Panjenengan piyambak ingkang ngandika makaten."³ Para pangarepe imam banjur padha ngaturake panggugat pirang-pirang prakara tumrap Gusti Yesus.⁴ Sang Pilatus ndangu maneh marang Panjenengane, pangandikane: "Punapa Panjenengan boten mangsuli punapa-punapa? Mangka kathah sanget pandakwanipun tiyang-tiyang punika dhateng Panjenengan."⁵ Nanging Gusti Yesus ora mangsuli apa-apa maneh, temah Sang Pilatus eram.

⁶ Wis dadi adat kalumrahan saben dina gedhe Sang Pilatus ngluwaru wong ukuman siji, sing dikarepake dening wong akeh.⁷ Nalika samana ana wong sing jenenge Barabas, sing lagi diukum bebarengan karo pambrontak liyane sawatara, kang sajrone ngraman mau wis mateni wong.⁸ Nalika samana banjur ana wong akeh kang padha teka lan nyuwun, supaya adat kalumrahan mau dilestarekake.

⁹Sang Pilatus mangsuli lan ndangu: “Apa karepmu supaya aku ngluwari ratune wong Yahudi iki?” ¹⁰Jalaran pancen mirsa, yen para pangarepe imam anggone ngulungake Gusti Yesus iku marga saka drengkine. ¹¹Nanging para pangarepe imam mau padha nojok-ojoki wong akeh supaya nyuwun luware Barabas. ¹²Sang Pilatus banjur mangsuli maneh lan ndangu marang wong-wong mau: “Yen mangkono, wong kang kokarani ratune wong Yahudi iku dakkapakake?” ¹³Wong-wong nuli padha nguwuh-uwuh maneh: “Kasaliba kemawon!” ¹⁴Sang Pilatus nuli ngandika: “Dosane apa ta?” Nanging wong-wong saya seru anggone padha nguwuh-uwuh: “Kasaliba!” ¹⁵Sarehne Sang Pilatus karsa damel mareming atine wong akeh, mulane Barabas banjur diluwari, dene Gusti Yesus banjur disapu lan sawise mangkono nuli dipasrahake supaya disalib.

Gusti Yesus kagawe sawenang-wenang

15:16-20a

Mt 27:27-31 Yo 19:2-3

¹⁶Gusti Yesus banjur kadhabyang dening para prajurit menyang ing plataran jero, ing gedhong pangadilan, sarta banjur padha ngundang kanca-kancane sagolongan kabeh. ¹⁷Gusti Yesus nuli diagemi jubah wungu. Wong-wong mau banjur nganam makutha eri diagemake ing mustakane. ¹⁸Sawise mangkono banjur padha wiwit ngurmati

Panjenengane, pangucap: “Ngaturaken salam, dhuh ratunipun tiyang Yahudi.”

¹⁹ Mustakane banjur dipenthungi nganggo glagah, diidoni lan disembah karo jengkeng.

²⁰ Sawise disawenang-wenang mangkono iku, agemane jubah wungu dicopot lan disantuni pangagemane piyambak.

Gusti Yesus kasalib

15:20b-32

Mt 27:32-44 Lk 23:26, 33-43 Yo 19:17-24

(15-20b) Sawise mangkono Gusti Yesus banjur kadhabyang metu arep disalib. ²¹ Nalika samana ana wong liwat jenenge Simon, wong Kirene, bapakne Aleksander lan Rufus, lagi bali saka ing pategalan. Iku dipeksa dikon manggul salibe Gusti Yesus.

²² Gusti Yesus banjur diirid menyang pangonan kang aran Golgota, tegese: pacumplungan. ²³ Tumuli dicaosi ngunjuk anggur kang dicampuri mur, nanging ora karsa.

²⁴ Gusti Yesus banjur disalib, pangagemane nuli diedum-edum sarana diundhi, supaya kasumurupana pandumane dhewe-dhewe.

²⁵ Nalika Gusti yesus kasalib iku mbeneri wayah jam sanga. ²⁶ Ing sadhuwure ana tulisan, kang mratelakake apa sababe kaukum, unine: “Ratune wong Yahudi.”

²⁷ Ana begal loro kang disalib bebarengan karo Gusti Yesus, kang siji ana ing tengen, sijine ana ing kiwane Panjenengane.

²⁸ [Iya iku kayektenane tulisan kang mangkene: “Panjenengane kaetang awor kalawan wong durjana.”]

²⁹ Wong-wong kang padha liwat ing kono, padha ngala-ala Panjenengane, padha calathu kambi gedheg-gedheg, “Heh, Kowe sing arep ngrubuhake Padaleman Suci lan arep mbangun maneh sajrone telung dina,
³⁰ mudhuna saka ing salib, luwarana awakMu!”

³¹ Mangkono uga para pangarepe imam karo para ahli Toret, iya padha moyoki lan padha sapocapan mangkene: “Wong liya padha ditulungi, nanging nulungi awake dhewe ora bisa! ³² Sang Kristus, ratune Israel iku cikben mudhun saka ing salib, supaya aku bisa ndeleng lan pracaya.” Dalasan wong loro kang kasalib bareng karo Panjenengane iku iya memada marang Panjenengane.

Gusti Yesus seda

15:33-41

Mt 27:45-56 Lk 23:44-49 Yo 19:28-30

³³ Bareng jam rolas ana pagowong kang nglimputi satanah kabeh nganti jam telu.

³⁴ Lan ing wayah jam telu iku mau Gusti Yesus nguwuh kalawan swara sora: “Eloi, Eloi, lama sabakhtani?” Iku tegese: “Dhuh, Allah Kawula, Allah Kawula, punapaa Kawula Paduka tegakaken?” ³⁵ Ana wong sawatara kang padha ngadeg ing kono, bareng krungu kang mangkono mau, padha ngucap: “Rungokna, Dheweke ngundang Nabi Elia.” ³⁶ Banjur

ana wong kang enggal-enggal teka nggawa jamur karang, dicelupake ing anggur kecut, dislundepake ing glagah, tumuli dicaosake marang Gusti Yesus supaya diunjuk, sarta ngucap mangkene, "Iya, coba padha dienteni lan dideleng, Nabi Elia apa rawuh ngudhunake Dheweke." ³⁷ Gusti Yesus banjur nyuwara sora lan masrahake nyawane. ³⁸ Nalika iku gubahe Padaleman Suci banjur suwek dadi loro, wiwit ing dhuwur tumeka ing ngisor. ³⁹ Panggedhene prajurit, kang ngadeg ana ing ngarsane Gusti Yesus, bareng nyumurupi anggone seda mangkono iku, banjur ngucap: "Sanyata, wong iku Putraning Allah."

⁴⁰ Uga ana wong wadon sawatara kang padha nyawang saka ing kadohan, panunggalane kayata Maryam Magdalena, Maryam ibune Yakobus Anom lan Yoses, sarta Salome. ⁴¹ Iku kabeh wis ndherekake tindake Gusti Yesus lan ngladosi ing kabetahane nalika ana ing tanah Galilea. Lan ing kono iya isih ana wong wadon liyane kang akeh cacahé, kang padha teka ing Yerusalem bebarengan karo Gusti Yesus.

Gusti Yesus kasarekake

15:42-47

Mt 27:57-61 Lk 23:50-56 Yo 19:38-42

⁴² Nalika samana wayahe wis sore, lan iku dina pacawisan, yaiku dina ngarepake Sabat.

⁴³ Mulane Yusuf, wong Arimatea, warganing Pradata Agung kang kajen keringan, kang uga nganti-anti marang Kratoning Allah,

banjur nekad sowan ngadhep marang ing ngarsane Sang Pilatus nyuwun layone Gusti Yesus. ⁴⁴ Sang Pilatus eram, dene Gusti Yesus wis seda. Banjur nimbali panggedhening prajurit lan ndangu, apa Gusti Yesus wis seda. ⁴⁵ Sawuse midhangetake paturane panggedhe prajurit mau, banjur maringake layone marang Yusuf. ⁴⁶ Yusuf nuli tuku mori alus, layone Gusti Yesus banjur diudhunake, sarta diulesi mori mau. Sawise mangkono layon nuli disarekake ing kubur tahanan ing parang. Lawangane kubur banjur ditutupi watu kang diglundhungake mrono. ⁴⁷ Maryam Magdalena lan Maryam ibune Yoses padha weruh prenahe sumarene Gusti Yesus.

Wungune Gusti Yesus

16:1-8

Mt 28:1-10 Lk 24:1-12 Yo 20:1-10

16 ¹ Bareng dina Sabat wis kliwat, Maryam Magdalena lan Maryam ibune Yakobus apadene Salome padha tuku anggi-anggi, banjur arep menyang pasarean njebadi Gusti Yesus. ² Wayah esuk uthuk-uthuk ing dina kapisan ing minggu iku, mbarengi pletheking srengenge, wong wadon mau padha teka ing pasarean. ³ Banjur padha sapocapan mangkene: “Sapa sing bakal nulungi ngglundhungake watune saka ing lawangane pasarean?” ⁴ Nanging bareng padha ndeleng saka ing cedhakan, banjur katon, yen watune sing pancen gedhe temenan iku, wus

gumlimpang. ⁵ Nuli padha lumebu in pasarean lan padha weruh priya nom-noman lenggah ing sisih tengen, ngagem jubah putih, temahan padha kaget. ⁶ Nanging priya nom-noman iku banjur ngandika marang para wong wadon mau: "Aja padha wedi! Kowe padha nggoleki Gusti Yesus saka ing Nasaret, kang wis kasalib, Panjenengane wis wungu. Ora ana in kene. Padha delengen! Iki panggonan kang kanggo nyarekake Panjenengane. ⁷ Nanging saiki padha lungaa, para sakabate lan Petrus kandhanana: Panjenengane ngrumiyini kowe kabeh menyang ing tanah Galilea. Ana ing kana kowe bakal padha ndeleng Panjenengane, kaya kang wis dipangandikakake marang kowe kabeh." ⁸ Wong-wong wadon mau banjur metu padha mlayu saka ing pasarean, amarga padha kataman giris lan gumeter, dadi ora tutur apa-apa marang sapa-sapa, marga saka wedine.

Kanthi ringkes kabeh piwelingé malaekat mau wis ditekakake marang Petrus lan kanca-kancane. Sawise iku Gusti Yesus piyambak lumantar para sakabate martakake kabar kang suci lan kang ora bakal kena kasirnakake, yaiku bab karahayon kang langgeng iku wiwit saka ing wetan nganti tekan ing kulon.

Gusti Yesus ngatingal bola-bali lan ngutus para sakabate

16:9-18

⁹ Bareng Gusti Yesus wus wungu ing dina kapisan ing minggu iku, Panjenengane banjur ngatingal marang Maryam Magdalena, yaiku kang biyen kapanjangan dhemit pitu, nanging wis padha ditundhungi dening Gusti Yesus.

¹⁰ Wong wadon mau nuli lunga awèh pawarta bab iku mau marang kabèh wong, kang biyen tansah ndhèrek Gusti Yesus, lan kang ing wektu iku pinuju padha susah lan nangis.

¹¹ nanging bareng padha krungu, yèn Gusti Yesus gesang lan wis dideleng Maryam, padha ora ngandel.

¹² Sawise iku, Panjenengane ngatingal kalawan ngagem rupi seje marang wong loro panunggalane, nalika karone padha lumaku menyang ing jaban kutha. ¹³ Wong loro mau banjur bali padha awèh pawarta bab iku marang kanca-kanca liyane, nanging iya padha ora ngandel.

¹⁴ Sawuse mangkono Gusti Yesus ngatingal marang sakabat sawelas, nalika lagi padha mangan, sarta banjur padha ditutuh bab cupeting pangandele lan dableging atine, dene kok padha ora ngandel marang critane wong-wong kang wis padha ndeleng Panjenengane sawuse wungu. ¹⁵ Banjur ngandika marang para sakabat mau: "Padha njlajahana jagad iki kabèh, Injil wartakna marang sakabehing

tumitah. ¹⁶Sapa kang pracaya lan kabaptis, bakal rahayu, nanging sing sapa ora pracaya, bakal kaukum. ¹⁷Wong kang pracaya iku bakal padha kinanthenan pratandha mangkene: Marga saka sawabe AsmaKu baka padha bisa nundhungi dhemit, bakal padha calathu nganggo basa-basa anyar. ¹⁸Bakal padha nyekel ula, lan sanadyan ngombe racun kang mateni, ora bakal ndadekake cilakane. Wong lara kang ditumpangi tangane bakal waras.”

Gusti Yesus mekrad

16:19-20

¹⁹Sawise ngandika mangkono marang para sakabat, Gusti Yesus banjur kasengkakake menyang ing swarga lan lenggah in satengene Gusti Allah. ²⁰Dene para sakabat mau iya banjur padha ngabarake Injil menyang ing ngendi-endi, sarta Gusti paring pambiyantu, sumebaring pangandika kinanthenan paseksen pratandha mawarna-warna.

LUKAS

Bebuka

1:1-4

1 ¹ Sampun kathah tiyang ingkang sami ndhapuk cariyos bab lelampahan-lelampahan ingkang dumados wonten ing kalangan kita, ² kadosdene ingkang sami kita tampeni saking tiyang-tiyang, ingkang wiwit sakawit sami nyumerepi piyambak lan sami dados paladosing Pangandika. ³ Awit saking punika, sasampunipun kula nitipriksa sadaya kadadosan wau wiwit ing wiwitanipun kanthi saestu, kakencenganing manah kula, lajeng kula dadosaken buku ingkang isinipun tumata saha ingkang lajeng kula aturaken ing ngarsa panjenengan punika, dhuh, Sang Teofilus, ⁴ ing pangangkah, supados panjenengan saged nguningani, bilih sadaya ingkang sampun kawulangaken dhateng panjenengan punika saestu leres.

Wasita bab bakal miyose Nabi Yokanan Pambaptis

1:5-25

⁵ Nalika jamane Sang Prabu Herodhes, nata ing tanah Yudea, ana sawijining imam, jenenge Zakharia, kalebu golongan Abia. Bojone uga

trahe Harun, jenenge Elisabet. ⁶ Sakarone padha mursid ana ing ngarsane Allah lan tansah nindakake pepakon lan pranataning Pangeran, ora ana kang luput. ⁷ Nanging ora duwe anak, sabab Elisabet iku gabug lan karone wis padha tuwa.

⁸ Ing sawijining dina, nalika pinuju giliraning golongane, Zakharia ngimami ana ngarsaning Pangeran. ⁹ Sabab nalika diundhi kaya adate, kanggo namtokake imam kang maju ing gawe, dheweke kang katuding lumebu ing Padaleman Suci ngobong dupa. ¹⁰ Nalika samana umat kabeh kumpul ana ing jaba padha sembahyang ing wektu pangobonging dupa. ¹¹ Imam Zakharia banjur dikatingali malaekating Pangeran, jumeneng ing satengahing misbyah padupan. ¹² Imam Zakharia bareng weruh kaget lan wedi. ¹³ Nanging malaekat mau banjur ngandika: "Aja wedi, Zakharia, awit pandongamu wis kabul, lan Elisabet, bojomu, bakal nglairake anakmu lanang, iku jenengna Yokanan. ¹⁴ Iku bakal ndadekake bungah lan renamu, apadene akeh wong kang bakal bungah marga saka laire bocah mau. ¹⁵ Mulane mangkono awit iku bakal pinunjul ana ing ngarsaning Pangeran, lan bakal ora ngombe anggur utawa liya-liyane kang mendemi, sarta bakal kapenuhan ing Roh Suci wiwit saka ing guwagarbane ibune. ¹⁶ Apadene bakal njalari akeh wong Israel padha mratobat marang Pangeran, Allahe, ¹⁷ tuwin bakal lumaku dadi cecala ndhisiki tindake Pangeran kanthi roh lan panguwasane Elia, supaya bisaa mbalekake

atine para bapa marang para anak, sarta nuntun wong mursal marang kamursidan, dadine nyawisake umat kang sembada tumrap ing Pangeran!”¹⁸ Zakharia banjur munjuk marang malaekat mau: “Kadospundi anggen kawula saged mangretos, bilih bab punika saestu badhe kalampahan? Sabab kawula sampun sepuh, saha semah kawula sampun lungse ing wanci.”¹⁹ Paring wangsulane malaekat: “Aku iki Gabriel sing ngladosi Gusti Allah lan aku diutus ndhawuhi kowe, sarta nglantarake pawarta kabungahan iki marang kowe.”²⁰ Lah, kowe bakal bisu lan ora bisa caturan nganti tekan titimangsa kalakone iku kabeh, amarga kowe ora ngandel marang kandhaku kang mesthi bakal kalakon ing wektu kang wis katamtokake.”

²¹ Kacarita wong akeh, kang padha ngenteni Imam Zakharia, padha gumun, dene suwe temen anggone ana ing Padaleman Suci.

²² Bareng metu, ora bisa ngucap marang wong akeh iku, banjur padha mangreti, yen Zakharia mentas tanpa wahyu ana ing Padaleman Suci. Wasana mung awesh sasmita bae jalaran tetep bisu.²³ Bareng ing dina rampunging kawajibane, Zakharia banjur mulih.

²⁴ Kacarita ora let suwe Elisabet, bojone nuli ngandheg lan sajroning limang sasi ora tau metu-metu, pangucap: ²⁵“Ya iki pandamele Pangeran marang aku anggone karsa ngluwari aku saka ing kawiranganku ana ing ngareping wong.”

Wasita bab bakal miyose Gusti Yesus

1:26-38

²⁶ Bareng wis nem sasine Gusti Allah ngutus malaekat Gabriel menyang ing sawijining kutha ing tanah Galilea kang aran Nasaret, ²⁷ manggihi prawan kang pacangan karo wong kang aran Yusuf, tedhake Sang Prabu Dawud. Prawn mau jenenge Maryam. ²⁸ Nalika malaekat mau lumebu ing omahe Maryam, banjur ngandika: “Bagea, kowe kang kinasihan, Pangeran tansah nganthi marang kowe.” ²⁹ Krungu pangandika mangkono iku Maryam kaget, lan nggagas, apa tegese iku. ³⁰ Malaekat nuli ngandika: “Aja wedi, Maryam, awit kowe oleh sih-kanugrahan ana ing ngarsaning Pangeran. ³¹ Lah kowe bakal ngandheg lan bakal mbabar Putra kakung. Iku asmakna Yesus. ³² Panjenengane bakal pinunjul lan bakal kasebut Putraning Allah Kang Mahaluhur. Apadene Gusti Allah bakal maringi marang Panjenengane dhampare Sang Prabu Dawud, leluhure. ³³ Sarta Panjenengane bakal jumeneng dadi Ratuning para turune Yakub nganti salawas-lawase, tuwin kratone iku bakal ora ana wekasane.” ³⁴ Maryam banjur matur marang malaekat mau: “Punika sagedipun kalampahan kadospundi, jalaran kawula dereng emah-emah?” ³⁵ Paring wangsulane malaekat: “Roh Suci bakal nedhaki kowe, sarta kuwasane Kang Mahaluhur bakal ngayomi kowe; mulane Putra kang bakal miyos

iku bakal kasebut suci, Putraning Allah. ³⁶ Lah Elisabet, sanakmu, kang wis tuwa iku, iya lagi ngandhut anak lanang, dene saprene wis nem sasi, mangka wis diarani gabug. ³⁷ Amarga tumraping Allah ora ana barang kang mokal.” ³⁸ Maryam banjur munjuk, “Sumangga, kawula punika abdinipun Pangeran, kadhatengana kadosdene ingkang Paduka ngandikakaken.” Sawise mangkono malaekat banjur tindak, niar Maryam.

Maryam tilik Elisabet

1:39-45

³⁹ Nalika samana Maryam banjur enggal-enggal mangkat menyang kutha ing pagunungan tanah Yehuda. ⁴⁰ Bareng lumebu ing omahe Zakharia tumuli uluk-salam marang Elisabet. ⁴¹ Kocapa nalika Elisabet krungu uluk-salame Maryam, bayi kandhutane nggronjal, wasana Elisabet banjur kapenuhan ing Roh Suci ⁴² sarta kalawan sora calathu: “Kowe iku binarkahan ana ing antarane wong wadon kabeh, apamaneh binarkahana wohing kandhutanmu. ⁴³ Sapa ta aku iki, dene nganti karawuhan ibune Gustiku? ⁴⁴ Amarga sanyatane, bareng uluk-salammu umama ing kupingku, bayi kandhutanku nggronjal, marga saka senenge. ⁴⁵ Lah rahayu, kang wis pracaya iku, salam apa kang dipangandikakake dening Pangeran marang wong iku, mesthi bakal kalakon.”

Pamujine Maryam**1:46-56**

- ⁴⁶ Maryam banjur ngucap mangkene:
“Nyawaku ngluhurake Pangeran
⁴⁷ lan aku bungah marga saka Allah,
 Juruslametku.
- ⁴⁸ Sabab Panjenengane wis ngudaneni
 asoring abdine.
Lah wiwit saiki sakehing turun bakal ngaran
 aku rahayu,
- ⁴⁹ jalaran Kang Mahakuwasa wis nindakake
 pakaryan-pakaryan kang pinunjul
 marang aku sarta suci asmane.
- ⁵⁰ Tuwin rahmate turun-tumurun tumrap
 wong kang wedi asih marang
 Panjenengane.
- ⁵¹ Panjenengane ngatingalake panguwaose
 kaawan pakaryaning astane lan
 mbuyarake wong kang angkuh atine.
- ⁵² Panjenengane nglorod wong-wong kang
 kuwasa saka ing kalenggahane, lan
 ngumurake wong kang asor.
- ⁵³ Panjenengane ngluberake samubarang
 kang becik marang wong kang keluwen,
 lan wong kang sugih padha tinundhung
 legeh.
- ⁵⁴ Panjenengane nulungi Israel, abdine, awit
 enget marang rahmate,
- ⁵⁵ kaya kang wis kaprasetyakake marang
 leluhur kita, marang Rama Abraham

lan turun-turune, kanggo ing salawas-lawase.”

⁵⁶ Maryam anggone ana ing omahe Elisabet mau watara telung sasi, banjur mulih.

Miyose Nabi Yokanan Pambaptis

1:57-66

⁵⁷ Bareng Elisabet anggone ngandheg wis tekan ing leke, banjur nglairake jabang-bayi lanang.

⁵⁸ Nalika tangga-teparone lan sanak-sadulure krungu pawarta yen Gusti Allah wis paring sih kamurahane kang samono gedhene iku, padha melu bungah. ⁵⁹ Ing wolang dinane wong-wong mau padha teka njenengi, anggone bayine bakal ditetaki lan bakal dijenengake Zakharia manut jenenge bapakne. ⁶⁰ Nanging ibune calathu: “Aja, jenenge kudu Yokanan.”

⁶¹ Pangucape wong akeh mau: “Sanak-sanakmu ora ana sing jenenge mangkono.”

⁶² Banjur padha takon marang bapakne kanthi sasmita, bakal dijenengake sapa. ⁶³ Zakharia nuli njaluk sabak lan nulis: “Jenenge kudu Yokanan.” Wong kabeh padha gumun. ⁶⁴ Padha sanalika cangkeme lan ilate padha kabuka lan banjur bisa calathu lan ngluhurake Gusti Allah.

⁶⁵ Para tangga-teparone padha ketaman ing wedi, apadene lelakon mau banjur tansah dadi rerasanane wong-wong ing pagunungan Yudea kabeh. ⁶⁶ Lan kabeh wong sing padha krungu, padha tansah mikir sarta ngucap: “Bocah iki

bakale dadi apa ta besuk?" Amarga kaayoman ing astaning Pangeran.

Pamujine Zakharia

1:67-80

⁶⁷ Zakharia, bapakne, marga saka kapenuhan ing Roh Suci, banjur medhar wangsit, pangucape:

⁶⁸ "Pinujia Pangeran, Allaha Israel, sabab wis nuweni umate lan paring pangluwaran.

⁶⁹ Panjenengane nukulake sunguning karahayon

kanggo kita ana ing tedhake Sang Prabu Dawud, abdine,

⁷⁰ -- kaya kang wis kapangandikakake wiwit kuna mula lumantar para nabine kang suci --

⁷¹ supaya kita luwar saka ing mungsuh-mungsuh kita lan saka ing tangane kabeh wong kang padha sengit marang kita.

⁷² Supaya leluhur kita bisa nyumerepi sih-rahmate lan anggone enget marnag prajanjiane kang suci,

⁷³ yaiku supaos kang dipangandikakake marang Rama Abraham, leluhur kita, yen Panjenengane paring kanugrahan marang kita,

⁷⁴ supaya kita luwar saka ing tanganing mungsuh,

bisa ngabekti marang Panjenengane tanpa
rasa wedi,

⁷⁵ing sajroning kasucen lan kabeneran ana
ing ngarsane,

sajege urip kita.

⁷⁶Dene kowe, ngger, anakku, bakal kasebut
nabining Allah Kang Mahaluhur,

amarga kowe bakal lumaku dadi cecala
ndhisiki tindake Pangeran prelu nyawisake
dalam kagem Panjenengane,

⁷⁷lan ngretekake umate marang dalaning
karahayon,

adhedasar pangapuraning dosa-dosane

⁷⁸marga saka rahmat lan sih-piwelase Allah
kita,

kang bakal kaasta anggone bakal ngrawuhi
kita saka ing ngaluhur, Sang Surya-esuk

⁷⁹karsa madhangi sakabehing wong kang
padha andhok ing pepeteng lan ana ing
wayanganing pati,

apadene ngenerake sikil kita marang
dalaning karahayon.”

⁸⁰Kacarita bocah mau mundhak-mundhak
gedhene lan saya kasantosakake rohe sarta
banjur manggon ing pasamunan nganti
tumeka ing dina anggone bakal ngaton
marang Banisrael.

Miyose Gusti Yesus

2:1-7

Mt 1:18-25

2¹ Nalika samana Sang Nata Agung Agustus paring dhawuh, supaya wong saindenging karajan agung dicacahake. ²Iki cacah-jiwa kang kapisan kang dianakake nalika Sang Kirenius jumeneng walinagara ing Siria. ³Wong-wong banjur padha mangkat kabeh arep ndhaftarake, sawiji-wijine menyang ing kuthane dhewe-dhewe.

⁴Mangkono uga Yusuf iya mangkat saka ing kutha Nasaret tanah Galilea menyang ing tanah Yudea, menyang ing kuthane Sang Prabu Dawud, kang aran Betlehem -- amarga asale saka ing brayat lan tedhake Sang Prabu Dawud -- ⁵supaya didhaftarake bebarengan karo Maryam, pacangane, kang lagi ngandheg.

⁶Bareng wis tekan kono, Maryam anggone ngandheg wis tekan ing leke, ⁷banjur mbabar Putra kakung, kang pambajeng, nuli digedhong lan diselehake ing pemakanan, sabab ana ing papan panginepan padha ora komanan panggonan.

Para pangon ing Betlehem

2:8-20

⁸Kacarita ing jajahan kono ana pangon-pangon kang padha nginep ing ara-ara njaga pepanthaning kewane. ⁹Dumadakan

ana malaekating Pangeran jumeneng ing sacedhake sarta padha kasorotan ing cahya kamulyane Pangeran temahan padha wedi banget. ¹⁰Malaekat mau tumuli ngandika marang wong-wong mau: “Aja padha wedi, lan kowe padha dakwartani kabungahan gedhe, kang bakal tumrah marang sabangsa kabeh: ¹¹Ing dina iki wis miyos Juru-slametmu, yaiku Sang Kristus, kang jumeneng Gusti, ana ing kuthane Dawud. ¹²Dene kang minangka tengeran marang kowe, mangkene: Kowe bakal mrangguli bayi kagedhong sumeleh ing pamakanan.” ¹³Dumadakan banjur ana balatantra swarga kang akeh banget cacache, kang mbarengi malaekat mau sarta padha memuji marang Gusti Allah, sabdane: ¹⁴“Kamulyakna Gusti Allah kang ana ing ngaluhur lan tentrem-rahayu anaa ing bumi, ing antarane manungsa kang dadi renaning panggalihe.” ¹⁵Kacarita sapengkere para malaekat menyang ing swarga, para pangon mau padha sapocapan mangkene: “Ayo, padha menyang ing Betlehem, ndeleng apa sing wis kalakon ing kana, kaya sing wis dipangandikakake dening Pangeran marang kita.” ¹⁶Banjur enggal-enggal mangkat, tumuli ketemu karo Maryam lan Yusuf, apadene Sang Jabang-bayi, kang sumeleh ing pamakanan. ¹⁷Bareng wus padha nyumurupi, banjur padha nyritakake apa kang wis dipangandikakake tumrap Sang Putra iku. ¹⁸Kabeh wong kang padha krungu, padha gumun marang critane pangon-pangon mau. ¹⁹Nanging Maryam

nyathet iku mau kabeh ana ing sajroning atine lan dirasak-rasakake. ²⁰ Para pangon tumuli padha bali kalawan memuji lan ngluhurake Allah, marga sabarang kang wis dirungu lan wis dideleng, cocog karo kang wis dipangandikakake marang wong-wong mau.

Gusti Yesus disupiti lan dicaosake marang Pangeran

2:21-24

²¹ Bareng wis ganep wolung dina, Sang Timur disupiti lan asmane katetepake Yesus, yaiku asma kang dipangandikakake dening malaekat sadurunge Panjenengane kinandhut ing guwa-garba.

²² Nalika wis puput dinaning panucene miturut angger-anggere Nabi Musa, Sang Timur banjur kabekta menyang Yerusalem arep dicaosake marang Pangeran, ²³ kaya kang katulisan ing angger-anggering Pangeran: “Sakabehing anak lanang pambarep kudu kasucekake kagem Gusti Allah,” ²⁴ lan padha saos kurban, manut apa kang kadhawuhake ana ing angger-anggering Pangeran, arupa manuk deruk sajodho utawa piyik dara loro.

Simeon lan Hana

2:25-40

²⁵ Ing kutha Yerusalem ana sawijining wong jenenge Simeon, wong mursid lan ngabekti marang Allah, kang nganti-anti marang

panglipuring Israel sarta kang ingayoman ing Roh Suci. ²⁶Iku wis pinaringan wangsit dening Sang Roh Suci, yen bakal ora mati sadurunge ndeleng Sang Kristus, yaiku kang Jinebadan dening Pangeran. ²⁷Marga saka pitedahe Sang Roh Suci, Simeon menyang Padaleman Suci. Nalika Gusti Yesus, Sang Timur, dibopong mlebu dening rama ibune, lan bakal katindakake kaya kang wis katamtokake dening angger-anggering Toret, ²⁸Simeon banjur mbopong Sang Timur kalawan memuji marang Gusti Allah, unjuke:

²⁹“Dhuh, Pangeran, sapunika Paduka marengaken kawula kesah kalayan temrem rahayu, miturut pangandika Paduka,

³⁰sabab mripat kawula sampun nyumerepi karahayon peparing Paduka,

³¹ing kang sampun Paduka cawisaken women ing sangajenging bangsa sadaya,

³²inggih punika pepadhang ing kang minangka wedharan tumrap bangsa-bangsa sanes saha ing kang dados kamulyaning umat Paduka, Israel.”

³³Rama-ibune kaeraman banget marang kabeh kang diucapake tumrap Panjenengane mau. ³⁴Simeon banjur mberkahi lan calathu marang Maryam, kang ibu: “Lah iki wis pinasthi dadi marganing tiba lan tangine wong ing Israel pirang-pirang, lan dadi tetengeran kang bakal nukulake padudon ³⁵-- lan atimu dhewe bakal katuwek ing pedhang -- supaya kalairna pikiraning atine wong akeh.”

³⁶ Lan maneh ing kono iya ana nabi wadon, jenenge Hana, anake Fanuel, saka taler Asyer, wis tuwa banget. Sawise omah-omah banjur urip bebarengan karo bojone pitung tahun, ³⁷ lan saiki wis randha, kang umure wolung puluh papat taun. Ora mengeng saka ing Padaleman Suci, rina wengi anggone ngabekti kalawan pasa lan ndedonga. ³⁸ Nalika iku dheweke iya mrono lan ngunjukake panuwun marang Gusti Allah, sarta nyaritakake bab Sang Timur mau marang sakabehing wong kang padha nganti-anti marang pangluwarane Yerusalem.

³⁹ Sawise ngrampungake kabeh kang kudu dilakoni miturut angger-anggere Pangeran, banjur padha mulih menyang ing kutha panggonane, yaiku ing Nasaret ing tanah Galilea. ⁴⁰ Sang Putra mau mindhak-mindhak agenge, lan dadi santosa, kapenuhan ing kawicaksanan sarta sinungan ing sih-kanugrahaning Allah.

Gusti Yesus yuswa rolas taun ana ing Padaleman Suci

2:41-52

⁴¹ Ing saben taun samangsa riyaya Paskah, rama-ibune Gusti Yesus menyang ing Yerusalem. ⁴² Bareng Gusti Yesus wis yuswa rolas taun, padha menyang Yerusalem kaya adate yen pinuju dina gedhe iku. ⁴³ Salebare pahargyan, nalika padha mulih, Gusti Yesus kantun ana ing Yerusalem, rama-ibune ora

sumurup. ⁴⁴ Sarehne dikira yen Panjenengane awor karo wong-wong sing padha mulih tunggal dalan, mulane padha mbacutake lakune nganti sadina, banjur padha nggoleki Panjenengane ana ing antarane para sanak kadang lan para pitepungane. ⁴⁵ Bareng ora ketemu, banjur padha bali menyang Yerusalem karo nggoleki terus. ⁴⁶ Kacarita sawise telung dina ketemu ana ing Padaleman Suci lagi lenggah ana ing satengahe para alim-ulama, mirengake piwulange, sarta tetaken. ⁴⁷ Kabeh wong kang ngrungokake pangandikane padha kaeraman marang kapinterane lan wangsulane. ⁴⁸ Bareng rama-ibune weruh padha njenger. Kang ibu banjur calathu marang Panjenengane: “Angger, yagene Kowe kok mangkono marang aku. Bapakmu lan aku padha nggoleki Kowe kalawan susah.” ⁴⁹ Ature marang rama-ibune: “Punapaa dene panjenengan madosi Kula? Panjenengan punapa boten mirsa, bilih Kula kawajiban wonten ing dalemipun Rama Kula?” ⁵⁰ Rama-ibune padha ora nyandhak marang apa kang dipangandikakake iku. ⁵¹ Panjenengane banjur kondur bebarengan karo kang rama lan kang ibu menyang ing Nasaret; sabanjure Panjenengane lestantun kaemong dening rama-ibune. Dene kang ibu nyathet prakara iku mau kabeh ana ing sajroning atine.

⁵² Kacarita Gusti Yesus saya mindhak ageng, lan saya mindhak kawicaksanane apadene saya wuwuh antuk sihing Allah lan manungsa.

Nabi Yokanan Pambaptis

3:1-20

Mt 3:1-12 Mk 1:1-8 Yo 1:19-28

3¹ Nalika Sang Nata Agung Tiberius anggone ngasta paprentahan wis nyandhak limalas taune, kalane Sang Pontius Pilatus jumeneng walinagara ing tanah Yudea, lan Sang Prabu Herodhes jumeneng ratu-wilayah tanah Galilea, Sang Prabu Filipus sadhereke jumeneng ratu-wilayah Iturea lan Trakhonitis, sarta Sang Prabu Lisanius jumeneng ratu wilayah Abilene, ²ing kalane Sang Hanas lan Sang Kayafas jumeneng Imam Agung, Gusti Allah paring pangandika marang Nabi Yokanan; putrane Imam Zakharia, ana ing ara-ara-samun. ³Nabi Yokanan banjur ndlajahi imbange bengawan Yarden kabeh sarta nguwuh-uwuh: "Padha mratobata, lan pasrahna awakmu supaya dibaptis, Gusti Allah bakal ngapura dosamu kabeh." ⁴Iki cocok karo kang tinulis ing kitab pamedharwangsite Nabi Yesaya:

"Ana swaraning wong kang nguwuh-uwuh ana ing ara-ara-samun.

Padha nyawisna margining Pangeran,
lencengna lurung-lurunge!

⁵Saben jurang bakal kaurugan, lan saben gunung lan punthuk bakal karata; kang menggak-menggok bakal kalencengake, kang mendhak-mandhukul bakal karata,

⁶ apadene sakabehing daging bakal weruh karahayon kang saka ing Pangeran.”

⁷ Nabi Yokanan banjur ngandika marang wong akeh kang padha teka nyuwun baptis: “Heh, tetesaning ula bedhudhak, sapa kang akon kowe nyingkiri bebendu kang bakal tumempuh?” ⁸ Mulane padha metokna woh kang sembada tumrap pamratobat. Lan aja padha nduweni pangrasa: Rama Abraham iku rama kita! Awit aku pitutur marang kowe: Gusti Allah kuwaos karya trahing Rama Abraham saka watu-watu iki! ⁹ Wadunge wis cumepak ana ing poking wit, lan saben wit kang ora metokake woh kang becik, bakal ditegor sarta dicemplungake ing geni.”

¹⁰ Wong akeh mau banjur padha matur pitakon: “Manawi makaten, punapa ingkang kedah sami kula tindakaken?” ¹¹ Paring wangsulane: “Sapa kang duwe klambi loro, wong kang ora duwe wenahana siji, lan sing sapa duwe pangan, iya tumindaka mangkono.”

¹² Ana juru-mupu-beya kang uga padha teka arep nyuwun baptis, iku padha matur pitakon: “Guru, kula kedah sami nglampahi punapa?” ¹³ Paring wangsulane: “Aja padha mupu ngluwihi kang wis katamtokake tumrap kowe!” ¹⁴ Para prajurit uga matur pitakon: “Lah kula, punapa ingkang kedah sami kula lampahi?” Paring wangsulane Nabi Yokanan: “Aja ngrampas lan aja memeres, nrimaa ing blanjamu dhewe.”

¹⁵ Nanging sarehne wong akeh padha nganti-anti lan padha nggagas, apa baya iki

Sang Kristus, ¹⁶ Nabi Yokanan banjur paring wangsulan, pangandikane: “Aku iki mbaptisi kowe nganggo banyu, nanging Panjenengane kang panguwasane ngungkuli aku, iku bakal rawuh lan sanadyan mung nguculi ageme trumpah bae, aku ora patut. Iku bakal mbaptisi kowe kalawan Roh Suci lan geni.

¹⁷ Panjenengane wis ngasta tampah kaagem ngresiki panutone nganti resik babar pisan sarta kaagem nglumpukake gandume ing lumbunge, nanging mrambute bakal diobong ing geni kang ora kena sinirep.”

¹⁸ Aliya saka iku isih akeh piwulange kang diparingake sajrone nggelarake Injil marang wong akeh. ¹⁹ Ananging bareng panjenengane melehake Sang Nata-wilayah Hero0dhes, bab lelakone karo Sang Putri Herodhias, garwane sadhereke, tuwin bab anggone nindakake sakabehing piala liya-liyane, ²⁰ Sang Prabu saya wewah durakane, yaiku anggone banjur ngunjara Nabi Yokanan.

Gusti Yesus kabaptis

3:21-22

Mt 3:13-17 Mk 1:9-11 Yo 1:32-34

²¹ Kacarita, nalika wong akeh iku wis padha kabaptis lan Gusti Yesus uga dibaptis sarta lagi ndedonga, langit tumuli piyak, ²² banjur katedhakan ing Roh Suci apindha manuk dara. Nuli ana swara kang kaprungu saka ing langit mangkene: “Sira iku PutraningSun

kang Sunkasihi, kang dadi keparenging panggalihingSun.”

Sarasilahe Gusti Yesus

3:23-38

Mt 1:1-17

²³ Nalika Gusti Yesus wiwit makarya iku kurang luwih yuswa telung puluh taun lan manut pangirane wong-wong, Panjenengane iku putrane Rama Yusuf, tedhake Eli, ²⁴ tedhake Matat, tedhake Lewi, tedhake Malkhi, tedhake Yanai, tedhake Yusuf, ²⁵ tedhake Matica, tedhake Amos, tedhake Nahum, tedhake Hesli, tedhake Nagai, ²⁶ tedhake Maat, tedhake Matica, tedhake Simei, tedhake Yosekh, tedhake Simej, tedhake Yoda, ²⁷ tedhake Yohanan, tedhake Resa, tedhake Zerubabel, tedhake Sealtiel, tedhake Neri, ²⁸ tedhake Malkhi, tedhake Adi, tedhake Kosam, tedhake Elmadam, tedhake Er, ²⁹ tedhake Yesua, tedhake Eliezer, tedhake Yorim, tedhake Matat, tedhake Lewi, ³⁰ tedhake Simeon, tedhake Yehuda, tedhake Yusuf, tedhake Yonam, tedhake Elyakim, ³¹ tedhake Melea, tedhake Mina, tedhake Matata, tedhake Natan, tedhake Sang Prabu Dawud, ³² tedhake Isai, tedhake Obed, tedhake Boas, tedhake Salmon, tedhake Nahason, ³³ tedhake Aminadab, tedhake Admin, tedhake Arni, tedhake Hezron, tedhake Peres, tedhake Yehuda, ³⁴ tedhake Yakub, tedhake Iskak, tedhake Rama Abraham, tedhake Terah, tedhake Nahor, ³⁵ tedhake

Serug, tedhake Rehu, tedhake Peleg, tedhake Eber, tedhake Salmon, ³⁶tedhake Kenan, tedhake Arpakhsad, tedhake Sem, tedhake Nuh, tedhake Lamekh, ³⁷tedhake Metusalah, tedhake Henokh, tedhake Yared, tedhake Mahaleel, tedhake Kenan, ³⁸tedhake Enos, tedhake Set, tedhake Rama Adam, Putraning Allah.

Gusti Yesus kagodha dening Iblis

4:1-13

Mt 4:1-11 Mk 1:12-13

4 ¹Gusti Yesus, kang penuh ing Roh Suci, wangsul saka bengawan Yarden, banjur kapurugake dening Roh Suci menyang ing ara-arasamun. ²Ana ing kono lawase patang puluh dina lan banjur kagodha dening Iblis. Sajrone ana ig kono iku Panjenengane ora dhahar apa-apa sarta sawise iku kraos kerapan. ³Iblis nuli matur marang Gusti Yesus: “Manawi Panjenengan Putraning Allah, sumangga sela punika kadhawuhana dados roti.” ⁴Paring wangsulane Gusti Yesus: “Ana tulisan mangkene: Uripe manungsa iku ora mung saka roti bae.”

⁵Iblis tumuli nambut Gusti Yesus munggah ing ppan kang dhuwur sarta banjur nedahake krajan ing jagad marang Panjenengane ing sakedhap netra. ⁶Iblis nuli matur: “Panjenengan badhe kula caosi panguwaos punika sadaya dalah kamulyanipun, awit punika sadaya sampun dipun pasrahaken

dhateng kula saha kula saged nyukakaken dhateng sinten ingkang kula kajengaken.

⁷Milanipun manawi Panjenengan nyembah dhateng kula, sadaya punika badhe dados kagungan Panjenengan.” ⁸Nanging Gusti Yesus mangsuli pangandikane: “Ana tulisan mangkene: Pangeran Allahira, iku kang kudu sira sembah, sarta iya mung Panjenengane iku kang kudu sira abekteni!”

⁹Sawise iku Iblis tumuli nambut Gusti Yesus menyang ing kutha Yerusalem lan kajumenengake ing wuwunganing Padaleman Suci, banjur matur: “Manawi Panjenengan Putraning Allah, sumangga kula aturi anjlog saking ngriki mangandhap, ¹⁰awit wonten seratan makaten: Tumraping Sira, Panjenengane bakal dhawuh marang para malaekate supaya rumeksa marang Sira ¹¹lan iku bakal padha nadhahi Sira ana ing tangane, supaya sikilira aja nganti kesandhung ing watu.” ¹²Paring wangsulane Gusti Yesus: “Ana pangandika mangkene: Sira aja nyoba marang Pangeran Allahira!”

¹³Iblis sawise rampung panggodhane banjur mundur saka ing ngarsane, sumedya angon mangsa.

Gusti Yesus kondur menyang ing tanah Galilea

4:14-15

Mt 4:12-17 Mk 1:14-15

¹⁴ Gusti Yesus banjur kondur menyang ing tanah Galilea kalawan ngagem panguwasaning Roh. Anadene pawarta bab Panjenengane iku tumuli sumebar ana ing jajahan kono kabeh.

¹⁵ Nalika samana Panjenengane memulang ana ing papan-papan pangibadah ing kono sarta wong akeh padha ngalembana.

Gusti Yesus ana ing kutha Nasaret katampik

4:16-30

Mt 13:53-58 Mk 6:1-6

¹⁶ Gusti Yesus nuli rawuh ing kutha Nasaret, panggonane nalika kagulawenthah, lan kaya adate bareng dina Sabat banjur rawuh ing papan pangibadah sarta jumeneng arep maos Kitab Suci. ¹⁷ Nuli dicaosi kitabe Nabi Yesaya. Bareng kabukak, manggih nas kang surasane mangkene:

¹⁸ “Rohe Pangeran ngayomi Ingsun awit Panjenengane wis njebadi Ingsun, kadhawahan martakake kabar becik marang wong-wong miskin; lan Panjenengane wis ngutus marang Ingsun

¹⁹ martakake luware para wong kang kinunjara,
sarta pulihe pandelenge wong wuta,
ngluwari wong-wong kang katindhes,
ngundhangake taun kang dadi keparenge
Pangeran.”

²⁰ Sawise mangkono kitab banjur kagulung kaparingake maneh marang kang kawajiban, nuli lenggah. Kabeh wong kang ana ing papan pangibadah padha mandeng marang Panjenengane. ²¹ Gusti Yesus banjur paring piwulang, pangandikane: “Ing dina iki pangandika iki wis kayektenan, sajrone kowe padha ngrungokake.” ²² Kabeh wong padha nganggep bener marang Panjenengane apadene padha kaeraman marang aruming pitembungan kang dipangandikakake, banjur padha cluluk mangkene: “Apa Iku dudu anake Yusuf?” ²³ Gusti Yesus tumuli ngandika: “Kowe mesthi bakal ngucapake paribasan marang Aku mangkene: Heh, dhukun, warasna awakmu dhewe. Kabeh kang padha dakrungu bab kang wis kalakon ana ing kutha Kapernaum, iku tindakna uga ana ing kene, ana ing tanah asalmu kene.” ²⁴ Lan pangandikane maneh: “Aku pitutur marang kowe, sanyatane ora ana nabi kang kajen ana ing tanah asale. ²⁵ Sarta Aku kandha marang kowe, lan kandhaKu iki bener: Dhek jamane Nabi Elia, nalika langit mineb lawase telung taun nem sasi, kang njalari anane pailan kang nggegirisi ana ing satanah kabeh, sanadyan ing Israel akeh randhane, ²⁶ ewasamono Nabi Elia ora diutus

menyang ing salah sawijining randha-randha mau, nanging menyang ing omahe wong wadon randha ing kutha Sarfat, ing tanah Sidon. ²⁷ Apadene nalika jamane Nabi Elisa ing tanah Israel akeh wong kang budhugen, nanging siji bae ora ana kang kabirat najise, kajaba Naaman, wong Siria.” ²⁸ Kabeh wong kang ana ing papan pangibadah kono padha nepsu banget, krungu kang mangkono iku. ²⁹ Banjur padha ngadeg, Gusti Yesus dilarak menyang ing sajabaning kutha, terus didhabyang menyang ing pinggiring gunung, kang didegi kutha mau, arep dijorogake saka ing kono. ³⁰ Nanging Panjenengane banjur tindak nratas ing tengahe wong-wong mau, nuli jengkar saka ing kono.

Gusti Yesus ana ing papan pangibadah ing kutha Kapernaum

4:31-37

Mk 1:21-28

³¹ Gusti Yesus banjur rawuh ing kutha Kapernaum, sawijining kutha ing tanah Galilea, tumuli memulang ana ing kono ing saben dina Sabat. ³² Wong-wong padha kaeraman krungu piwulange, amarga pangandikane kanthi panguwasa.

³³ Ing papan pangibadah kono ana wong kang kapanjangan dhemit, iku nguwuh kanthi swara seru: ³⁴ “Dhuh, Gusti Yesus saking Nasaret, Paduka tumut-tumut punapa dhateng kawula? Punapa rawuh Paduka badhe ngrisak

kawula? Kawula mangretos, Paduka punika sinten, inggih punika Sang Suci kagunganipun Gusti Allah.”³⁵ Nanging banjur didukani dening Gusti Yesus, pangandikane: “Menenga! Metua saka wong iku!” Wonge banjur kalarak dening dhemit mau, kabanting ing satengahing wong akeh; dhemite nuli metu lan babar pisan ora njalari larane wong mau.³⁶ Kabeh wong padha eram, banjur padha rasanan: “Tembunge kok ngedab-edabi banget! Kalawan wibawa lan panguwasa anggone ndawuhi para dhemit, temah padha metu.”³⁷ Pawarta bab Panjenengane iku banjur sumebar tekan ing ngendi-endi ing tanah kono.

Gusti Yesus nyarasake ibune maratuwa Petrus lan wong liya-liyane

4:38-41

Mt 8:14-17 Mk 1:29-34

³⁸ Sawise iku Gusti Yesus jengkar saka ing papan pangibadah kono lan tindak menyang ing omahe Simon. Nalika iku ibune maratuwa Simon lagi lara panastis banget, banjur disuwunake pitulungan marang Panjenengane.

³⁹ Gusti Yesus nuli jumeneng ing sandhinge, lelarane didukani, wasana sing lara banjur mari, nuli tangi lan ngladeni para tamune.

⁴⁰ Bareng wis surup, wong-wong padha nyowanake sanak sadulure kang lara warna-warna. Iku genti-genti padha ditumpangi astane, temah padha mari.⁴¹ Iya akeh wong kang dhemite metu kalawan nguwuh

seru: “Paduka punika Putranipun Allah.” Nanging banjur didukani, ora diparengake calathu mangkono, awit padha sumurup, yen Panjenengane iku Sang Kristus.

Gusti Yesus memulang ana ing kutha-kutha liyane

4:42-44

Mk 1:35-39

⁴² Bareng wis esuk Gusti Yesus miyos lan banjur tindak menyang ing panggonan kang sepi. Nanging wong akeh padha nggoleki lan iya ketemu. Kabeh padha nggondheli Gusti Yesus, supaya aja padha ditilar. ⁴³ Nanging padha dipangandikani: “Injile Kratoning Allah iku iya kudu Dakwartak-wartakake menyang ing kutha-kutha liyane uga, sabab iya iku prelune anggonku kautus.” ⁴⁴ Panjenengane banjur memulang ana ing papan-papan pangibadah ing tanah Yudea.

Juru-amek-iwak kadadekake Juru-amek-wong

5:1-11

Mt 4:18-22 Mk 1:16-20

5 ¹ Ing sawijining dina Gusti Yesus pinuju jumeneng ana ing pinggiring sagara Genesaret, wong akeh padha ngangseg arep ngrungokake pangandikane Gusti Allah. ² Nuli mirsa prau loro ana ing pinggir sagara, juru-amek-iwak wis padha mentas

lagi ngumbah jalane. ³ Panjenengane banjur minggah ing salah sijine prau iku, yaiku praune Simon, lan dhawuh, supaya praune rada didohake saka ing dharatan. Banjur lenggah lan memulang marang wong akeh mau saka ing prau. ⁴ Bareng wis rampung, tumuli ngandika marang Simon: “Mancala menyang ing panggonan kang jero, jalamu tibakna supaya oleh iwak.” ⁵ Simon mangsuli, unjuke: “Guru, sampun sadalu muput anggen kawula sami nyambutdamel kanthi saestu, boten angsal punapa-punapa, ewadene margi saking dhawuh Paduka, kawula inggih badhe ndhawahaken jala.” ⁶ Sawise ditibakake, padha oleh iwak akeh banget, nganti jalane bedhah. ⁷ Kancane kang ana ing prau sijine padha diawe, dikon teka ngrewangi. Iya banjur padha teka, praune loro pisan diemoti, kebak nganti meh kerem. ⁸ Nalika Simon nyumurupi kang mangkono iku, banjur nyungkemi jengkune Gusti Yesus sarta munjuk: “Gusti, Paduka mugi karsaa nilar kawula, awit kawula punika tiyang dosa.” ⁹ Amarga Simon sakancane kabeh padha sumlengeren, dene samono akehe iwake sing kena. ¹⁰ Samono uga Yakobus lan Yokanan, anak-anake Zebedheus, kang padha dadi rewange Simon. Gusti Yesus nuli ngandika marang Simon: “Aja wedi, wiwit saiki kowe bakal padha amek wong.” ¹¹ Sawise minggirake praune, banjur padha ninggal samubarang kabeh sarta ndherekake Gusti Yesus.

Gusti Yesus nyarasake wong budhugen**5:12-16**

Mt 8:1-4 Mk 1:40-45

¹² Kacarita nalika Gusti Yesus ana ing sawijining kutha, ana wong kang awake sakojur budhugen. Bareng ndeleng Gusti Yesus banjur sumungkem ing bumi lan matur: "Gusti, manawi Paduka karsa, tamtu saged mbirat najis kawula." ¹³ Gusti nuli mulung astane, ndemek wong mau kalawan ngandika: "Aku karsa, birata najismu!" Sanalika iku uga lelarane budhug sirna. ¹⁴ Wong mau tumuli diwaleri, supaya aja kandha-kandha marang wong sarta dipangandikani: "Lungaa, awakmu tuduhna marang imam lan nyaosna kurbaning pasucenmu, kaya kang wis diprentahake dening Nabi Musa, minangka paseksi marang kowe." ¹⁵ Ewasamono pawarta bab Gusti Yesus iku malah saya sumebar nganti adoh, lan banjur akeh wong kang padha gumrudug sowan ing ngarsane arep ngrungokake pangandikane sarta supaya lelarane kawarasake. ¹⁶ Nanging Gusti Yesus banjur sumingkir menyang ing papan-papan kang sepi ndedonga.

Gusti Yesus nyarasake wong lumpuh**5:17-26***Mt 9:1-8 Mk 2:1-12*

¹⁷Ing sawijining dina nalika Gusti Yesus pinuju memulang, ana wong Farisi lan ahli Toret sawatara kang padha lungguh ngrungokake. Iku padha teka saka ing desa-desa ing tanah Galilea lan Yudea, sarta saka ing kutha Yerusalem. Kawasaning Pangeran ana ing Panjenengane, mula saged paring kawarasan marang wong lara. ¹⁸Banjur ana wong sawatara kang teka ngusung wong lumpuh ana ing paturone; iku padha mbudidaya bisane mlebu nyowanake marang ing ngarsane Gusti Yesus. ¹⁹Sarehne ora bisa nggawa mlebu, marga saka akehing wong kang ana ing kono, banjur padha munggah ing payon, nuli mbukak payon iku lan wong kang lara diudhunake sapaturne menyang ing satengahe wong akeh pas ana ing ngarsane Gusti Yesus. ²⁰Gusti Yesus bareng mirsa pangandele wong-wong mau, tumuli ngandika: "He, sadulur, dosamu wis kaapura."²¹Nanging para ahli Toret lan para wong Farisi padha mikir sajroning ati: "Sapa ta wong iki, dene nyenyamah marang Allah mangkono? Sapa sing bisa ngapura dosa kajaba Gusti Allah Piyambak?"²²Nanging Gusti Yesus nguningani pikirane wong-wong mau, mulane banjur ngandika: "Apa sing padha kokpikir ing sajroning atimu?"²³Gampang endi dhawuh:

dosamu wis kaapura, karo dhawuh: Ngadega, lumakua? ²⁴Nanging supaya kowe padha ngreti, yen Putraning Manungsa iku kuwasa ngapura dosa ana ing bumi,” banjur ngandika marang kang lumpuh iku: “DhawuhKu marang kowe: Ngadega, paturonmu angkaten lan muliha!” ²⁵Sanalika iku uga wong mau banjur ngadeg ana ing ngarepe wong akeh mau, ngangkat paturone, tumuli mulih kalawan ngluhurake Gusti Allah. ²⁶Wong kabeh padha kaeraman lan padha ngluhurake Gusti Allah sarta padha wedi banget pangucape: “Dina iki aku kabeh wus padha nyumurupi barang-barang kang nggumunake banget.”

Lewi juru-mupu-beya ndherek Gusti Yesus

5:27-32

Mt 9:9-13 Mk 2:13-17

²⁷Sawise mangkono Gusti Yesus banjur tindak. Nuli mirsa juru-mupu-beya linggih ana ing pabeyan, jenenge Lewi. Iku dipangandikane mangkene: “Melua aku!”

²⁸Lewi banjur ngadeg, samubarang kabeh ditinggal lan ndherek Gusti Yesus.

²⁹Lewi tumuli nganakake bujana gedhe kagem Panjenengane ana ing omahe lan akeh juru-mupu-beya lan wong-wong liyane kang padha melu ngepung. ³⁰Para wong Farisi lan ahli Toret padha grundelan karo para sakabate Gusti Yesus, tembunge: “Yagena kowe padha mangan lan ngombe awor karo

juru-mupu-beya lan wong dosa?" ³¹ Gusti Yesus banjur paring wangsulan, pangandikane: "Wong waras iku ora butuh dhokter, mung sing lara. ³² TekaKu ora ngundang wong sampurna, nanging wong dosa, supaya padha mratobat."

Bab pasa

5:33-39

Mt 9:14-17 Mk 2:18-22

³³ Wong-wong Farisi mau banjur matur maneh marang Gusti Yesus: "Para sakabatipun Yokanan asring sami siyam sarta sembahyang, makaten ugi sakabatipun para tiyang Farisi, nanging punapaa dene para sakabat Panjenengan kok sami nedha kaliyan ngombe?" ³⁴ Paring wangsulane Gusti Yesus: "Apa bisa para mitraning panganten lanang dikon pasa, sajroning pangantene isih ana? ³⁵ Nanging bakal ana wektune, pangantene kapethal saka ing antarane, ing kono banjur bakal padha pasa."

³⁶ Lan maneh Panjenengane iya paring pasemon marang wong-wong mau: "Ora ana wong golek tambalan kalawan nyuwek klambi anyar kanggo nambal klambi lawas. Yen mangkono, kang anyar iku bakal suwek, tur tambalan kang anyar mau ora cocog karo kang lawas. ³⁷ Mangkono uga ora ana wong kang ngisekake anggur kang anyar ana ing impes lawas, awit manawa mangkono, anggur anyar mau bakal mbedhahake impese, dadine anggure wutah, impese rusak. ³⁸ Nanging

anggur anyar iku kudu diwadhahi ing impes anyar uga. ³⁹Lan ora ana wong kang wis ngombe anggur lawas banjur kepengin ngombe anggur anyar, sabab banjur bakal ngucap: Anggur kang lawas iku enak banget.”

Gusti Yesus iku iya Gustine dina Sabat

6:1-5

Mt 12:1-8 Mk 2:23-28

6 ¹Ing sawijining dina, pinuju dina Sabat, nalika Gusti Yesus tindak nglangkungi pategalan gandum, para sakabate padha methiki wewulen, banjur dipusus ing tangane, isine dipangan. ²Nanging banjur ana wong Farisi sawatara kang padha ngaruh-aruhi: “Yagene kowe padha nindakake kang ora diparengake ing dina Sabat?” ³Gusti Yesus tumuli paring wangsulan, pangandikane: “Apa kowe padha maca bab apa kang katindakake dening Senapati Dawud sapandhereke kabeh nalika keluwen, ⁴anggone banjur lumebet ing Padaleman Suci, mundhut roti cecaosan, nuli didhahar, lan para pandhereke iya banjur padha diparingi, mangka ora ana kang kawenangake mangan iku kajaba mung para imam.” ⁵Nuli ngandika maneh: “Putraning Manungsa iku Gustine dina Sabat.”

Gusti Yesus nyarasake wong ceko ing dina Sabat

6:6-11

Mt 12:9-14 Mk 3:1-6

⁶Kacarita pinuju ing dina Sabat liyane Gusti Yesus lumebet ing papan pangibadah banjur memulang. Ing kono ana wong kang ceko tangane tengen. ⁷Para ahli Toret lan para wong Farisi padha ngulatake, apa bakal nyarasake wong ing dina Sabat, iku supaya bisa oleh dhadhakan anggone ngluputake Panjenengane. ⁸Nanging Panjenengane ora kekilapan marang kang dadi osiking atine wong-wong mau, tumuli ngandika marang kang ceko: “Ngadega, mapana ing tengah kene!” Wonge banjur ngadeg mapan. ⁹Gusti Yesus tumuli ngandika marang wong-wong mau: “Aku takon marang kowe: Apa kang kepareng ditindakake ing dina Sabat, gawe becik, apa gawe ala, nylametake apa ngrusak nyawa?” ¹⁰Sawise ngandika mangkono nuli mirsani mubeng marang wong-wong mau, banjur ngandika marang kang ceko: “Tanganmu athungna!” Wong mau iya banjur nindakake mangkono, wasana tangane waras. ¹¹Wong akeh mau tumuli padha nepsu banget, sarta padha rembugan bab apa kang bakal katindakake tumrap Gusti Yesus.

Gusti Yesus nimbali rasul rolas

6:12-16

Mt 10:1-4 Mk 3:13-19

¹² Kacarita ing nalika samana Gusti Yesus minggah ing gunung ndedonga; nganti sawengi natas anggone ndedonga. ¹³ Bareng wis raina para sakabate padha ditimbali, banjur dipilih rolas, kang padha dijenengake rasul, yaiku: ¹⁴ Simon, kang uga diparingi jeneng Petrus, lan Andreas sadulure Simon, Yakobus lan Yokanan, Filipus lan Bartolomeus, ¹⁵ Mateus lan Tomas, Yakobus anake Alfeus, lan Simon kang karan wong Zelot, ¹⁶ Yudas anake Yakobus lan Yudas Iskariot kang ing tembe laku cidra.

Gusti Yesus memulang lan nyarasake wong pirang-pirang

6:17-19

Mt 4:23-25

¹⁷ Sawise iku Gusti Yesus banjur mandhap kadherekake dening para sakabate, tumuli kendel ana ing sawijining papan kang rata, akeh banget wong kang banjur padha nglumpuk ana ing kono, para sakabat lan wong-wong liyane, kang teka saka ing tanah Yudea kabeh lan saka ing Yerusalem, sarta saka ing tanah pasisire Tirus lan Sidon. ¹⁸ Anggone padha mrana iku arep ngrungokake pangandikane lan supaya kawarasake lelarane,

apadene wong-wong kang kasurupan ing roh reged iya padha kawarasake. ¹⁹Lan woh akeh iku mau kabeh padha mbudidaya bisane ndemek Panjenengane, awit banjur ana daya kang metu saka ing Panjenengane, temah kabeh padha diwarasake.

Wong apa kang rahayu lan kang bilai

6:20-26

Mat 5:1-12

²⁰ Gusti Yesus banjur mirsani para sakabate lan ngandika:

“Rahayu kowe kang padha mlarat, amarga kowe kang padha nduweni Kratoning Allah.

²¹ Rahayu kowe kang saiki padha kaluwen, amarga kowe bakal padha kawaregan. Rahayu kowe kang saiki nangis, awit kowe bakal gumuyu.

²² Rahayu kowe, manawa marga saka Putraning Manungsa, kowe padha disengiti ing wong, disingkang-singkang sarta diwewada apadene jenengmu dianggep ala lan diemohi.

²³ Ing dina iku kowe padha bungah-bungaha lan suka-sukaa, amarga sanyata bakal gedhe ganjaranmu ana ing swarga; amarga para nabi iya digawe mangkono dening para leluhure.

²⁴ Nanging bilai kowe, heh, para wong sugih, awit kowe wis padha tanpa panglipur saka kasugihanmu.

- ²⁵ Bilai kowe, kang saiki wareg, amarga kowe bakal luwe. Bilai kowe, kang saiki gumuyu, amarga kowe bakal nandhang susah lan nangis.
- ²⁶ Bilai kowe, manawa wong kabeh padha ngalembana marang kowe, awit iya kaya mangkono iku panggawene para leluhure marang para nabi palsu.”

Bab nresnani mungsuh

6:27-36

Mt 5:38-48

²⁷“Nanging kowe kang padha ngrungokake marang Aku, padha Dakpituturi: Padha tresnaa marang mungsuhmu, wong kang sengit marang kowe, padha becikana. ²⁸ Wong kang nyupatani kowe, padha suwunna berkah; wong kang sawenang-wenang marang kowe, padha dongakna becik. ²⁹ Sing sapa nangani pipimu sasisih, sisihe pisan ulungna, lan sing sapa ngrebut jubahmu, cikben ngepek kotangmu pisan. ³⁰ Wong kang njejaluk marang kowe, wenehana, lan aja njaluk baline marang darbekmu kang wis dijupuk ing wong. ³¹ Apa kang kokkarepake tumrap kang tumanduk marang kowe, iku iya tandukna marang wong. ³² Sarta manawa kowe tresna marang wong kang nresnani kowe, iku apa jasamu? Amarga wong dosa iya padha nimbangni katresnaning liyan. ³³ Awit manawa kowe padha gawe becik marang kang mbeciki kowe, iku jasamu apa? Wong dosa rak iya

padha tumindak mangkono. ³⁴Lan maneh manawa kowe ngutangi marang wong kanthi pangarah supaya oleh apa-apa saka dheweke, iku apa jasmu? Wong dosa rak iya padha ngutangi marang padha wong dosa, supaya padha tampane. ³⁵Nanging kowe, padha tresnaa marang satrumu, padha becikana sarta silihana tanpa pangarep-arep piwelase, temah bakal gedhe ganjaranmu, apamaneh kowe bakal padha dadi putraning Allah Kang Mahaluhur, amarga Panjenengane nindakake kasaenan marang wong kang padha ora weruh ing kabecikan lan para wong ala. ³⁶Kowe sing padha ambek welasan, kaya anggone Ramamu iya ambek welasan.”

Bab ngukumi

6:37-42

Mt 7:1-5

³⁷“Aja padha ngukumi, supaya kowe iya ora bakal padha diukumi. Lan aja padha ngadili, supaya kowe iya ora padha diadili. Padha ngapuraa, supaya kowe iya diapura. ³⁸Padha weweha, supaya kowe iya diwenehi. Takeran kang apik, kang ditetel-tetel, kang dioyog lan kang luber, bakal kaesokake ing pangkonmu, amarga ukuran kang kokanggo ngukur, iku iya bakal kanggo ngukur kowe.”

³⁹Gusti Yesus banjur ngandika maneh marang wong-wong mau kalawan pasemon mangkene: “Wong picak apa bisa nuntun wong

picak? Apa karone ora bakal kecemplung ing luwangan?

⁴⁰ Murid iku ora ngungkuli gurune, nanging sing sapa wis tamat pasinaone, bakal padha karo gurune.

⁴¹ Yagene kowe nyumurupi tatal kang ana ing mripate sadulurmu, mangka glondhong kang ana ing mripatmu, kowe ora sumurup?

⁴² Kapriye dene kowe bisa tutur marang sadulurmu: Sadulur, tatal kang ana ing mripatmu iku dakilangane. Mangka glondhong kang ana ing mripatmu, kowe ora sumurup. Heh, wong lamis, glondhong kang ana ing mripatmu iku ilangana dhisik, temah kowe bakal bisa ndeleng kalawan cetha lan bisa ngilangi tatal kang ana ing mripate sadulurmu!”

Wit lan wohe

6:43-45

Mt 12:33-35

⁴³ “Amarga ora ana wit kang becik kang metokake woh kang ala, lan iya ora ana wit kang ala kang metokake woh kang becik.

⁴⁴ Sabab saben wit iku ketitik saka wohe. Awit ora ana woh anjir dipethik saka tethukulan eri, lan ora ana woh anggur diundhuh saka grumbul eri. ⁴⁵ Wong kang becik iku metokake barang kang becik saka ing simpenaning atine kang becik, dene wong kang ala iku metokake barang kang ala saka ing simpenaning atine

kang ala. Sabab kang diucapake dening cangkem, iku mbludag saka ing sajroning ati.”

Bab krungu lan nglakoni

6:46-49

Mt 7:24-27

⁴⁶“Geneya kowe kok nyebut Aku: Gusti, Gusti, mangka kowe padha ora nglakoni pituturKu? ⁴⁷Saben wong kang marani Aku lan ngrungokake pituturKu sarta ditindakake -- kowe Daksumurupake wong iku kena dipadhakake sapa --. ⁴⁸Iku padhane kaya wong kang ngedegake omah: Wong iku gawe kalenan kang jero, sarta pandhemene kapasitas ing padhasan. Bareng ana banjir lan banjir mau nrajang omah iku, omah iku ora bisa gonjing amarga santosa banget.

⁴⁹Nanging sing sapa ngrungokake pituturKu mangka ora dilakoni, iku padhane kaya wong kang ngadegake omah tanpa pandhemen. Bareng ana banjir kang nrajang, omah iku ambruk, sarta banget rusake omah iku.”

Gusti Yesus nyarasake abdi opsir ing Kapernaum

7:1-10

Mt 8:5-13 Yo 4:46-53

7¹ Bareng wis rampung anggone ngandika marang wong akeh, Gusti Yesus banjur lumebet ing kutha Kapernaum. ²Ing kono ana sawijining opsir penatus kang duwe batur,

kang banget kanggepe, iku lara banget lan wis meh mati. ³ Bareng opsir mau krungu bab Gusti Yesus, tumuli kongkonan pinituwane wong Yahudi sawatara, sowan ing ngarsane, nyuwun supaya Panjenengane karsa rawuh nyarasake batur mau. ⁴ Wong-wong mau iya banjur sowan sarta nyuwun tulung kanthi adreng, ature: "Tiyang punika pantes kapitulungan, ⁵ amargi tresna dhateng bangsa kita, saha inggih tiyang punika ingkang ngyasakaken kita papan pangibadah." ⁶ Gusti Yesus banjur tindak bebarengan karo wong-wong mau. Bareng wis cedhak karo omahe opsir iku, opsir iku kongkonan mitrane matur marang Panjenengane: "Dhuh, Gusti, mug i sampun dados damel Paduka, amargi kawula boten pantes Paduka rawuhi; ⁷ awit saking punika kawula inggih sampun rumaos boten pantes sowan ing ngarsa Paduka. Nanging Paduka mug i karsaa ngandika satembung kemawon, rencang kawula tamtu badhe saras. ⁸ Amargi kawula piyambak inggih tiyang ingkang kaprentah, sarta inggih mbawahaken prajurit. Manawi kawula aken dhateng salah satunggaling prajurit punika: Lungaa, piyambakipun inggih lajeng kesah. Punapa dene manawi kawula aken dhateng satunggalingipun: Mrenea, inggih lajeng dhateng; utawi dhateng rencang kawula: Iki tindakna, inggih lajeng dipun tindakaken." ⁹ Bareng Gusti Yesus midhanget atur mangkono iku, Panjenengane eram, nuli minger mirsani wong akeh kang padha ndherek lan ngandika: "Aku

pitutur marang kowe, pangandel kang samene gedhene iki Aku durung tau tumon, sanadyan ing antarane wong Israel!”

¹⁰ Bareng kongkonan mau wis padha bali lan wis tekan ing ngomah, bature wis ketemu waras.

Anak randha ing Nain kauripake

7:11-17

¹¹ Sawise iku Gusti Yesus tindak menyang ing sawijining kutha kang aran Nain. Para sakabate padha ndherekake, lan iya ana wong akeh kang padha gumrudug melu ndherek uga. ¹² Bareng tindake wis cedhak karo sakethenging kutha, ana layon kapikul metu, iku anak ontang-anting, embokne wis randha. Akeh wong saka ing kutha kang padha ngiringake. ¹³ Nalika Gusti mirsa randha mau, trenyuh banget panggalihe marga saka welase, banjur ngandika marang randha mau: “Aja nangis!” ¹⁴ Gusti Yesus banjur nyelaki bandhosa, lan didemek. Kang padha mikul mandheg. Gusti ngandika: “He, bocah anom, Aku dhawuh marang kowe: Tangia!” ¹⁵ Kang mati tumuli njenggelek, linggih lan wiwit guneman, banjur dipasrahake marang embokne. ¹⁶ Kabeh wong padha wedi lan banjur padha ngluhurake Gusti Allah, pangucape: “Ana nabi agung kang jumeneng ing tengah-tengah kita, sarta Gusti Allah wis nuweni umate.” ¹⁷ Pawarta bab Gusti Yesus

iku banjur sumebar ing satanah Yudea lan ing tanah-tanah sakiwa tengene kabeh.

Gusti Yesus lan Nabi Yokanan Pambaptis

7:18-35

Mt 11:2-19

¹⁸ Nalika Nabi Yokanan mireng pawarta bab lelakon iku kabeh saka para sakabate, ¹⁹ banjur nimbali sakabate loro, kadhawuhan matur marang Gusti: “Punapa Paduka punika ingkang pinasthi rawuh, punapa kawula taksih kedah ngentosi sanesipun?” ²⁰ Bareng wis padha ana ing ngarsane Gusti Yesus, banjur matur: “Kawula sami kautus dening Nabi Yokanan Pambaptis, kadhawuhan matur pitaken: Punapa Paduka punika ingkang pinasthi rawuh, punapa kawula taksih kedah ngentosi sanesipun?” ²¹ Nalika samana Gusti Yesus pinuju nyarasake wong akeh kang padha nandhang sawarnaning lelara lan memala sarta kang kasurupan dhemit, apadene akeh wong picak kang padha kaparingan pandeleng. ²² Gusti Yesus banjur paring wangsulan, pangandikane: “Padha mundura, aturna marang Nabi Yokanan apa kang kok deleng lan kokrungu: Wong picak padha ndeleng, wong lumpuh padha lumaku, wong budhugen padha kabirat najise, wong budheg padha krungu, wong mati padha katangekake, lan wong mlarat padha kawartanan Injil. ²³ Lan rahayu wong kang ora kecuwan ing bab Aku.”

²⁴ Bareng utusane Nabi Yokanan wis padha mundur, Gusti Yesus banjur wiwit medhar pangandika marang wong akeh iku bab Nabi Yokanan, mangkene: “Apa prelumu menyang ing ara-ara samun? Ndeleng glagah kang mobat-mabit marga kanginan?” ²⁵ Utawa arep apa kowe mrana iku? Apa arep ndeleng wong kang manganggo sarwa alus? Wong kang manganggo endah lan kang uripe mewah iku panggonane ana ing kraton. ²⁶ Dadi apa prelumu mrana? Apa ndeleng nabi? Iya bener, lan Aku pitutur marang kowe, malah ngungkuli nabi. ²⁷ Awit ana pangandika bab dheweke, mangkene:

Lah Ingsun dhawuh marang utusaningSun
supaya ndingini Sira,

lan nyawisake dalaniRa ana ing ngarepiRa.

²⁸ Aku pitutur marang kowe: Ing antarane wong kang kalairake dening wong wadon ora ana kang ngungkuli Nabi Yokanan, nanging kang cilik dhewe ana ing Kratoning Allah iku ngungkuli dheweke.” ²⁹ Wong akeh kang padha ngrungokake pangandikane, kalebu uga para juru-mupu-beya, kabeh padha nganggep marang adiling Pangeran, amarga wis padha dibaptis dening Nabi Yokanan. ³⁰ Nanging para wong Farisi lan para ahli Toret padha nampik marang karsane Gusti Allah tumrap awake dhewe, sarana anggone padha ora gelem dibaptis dening Nabi Yokanan.

³¹ Gusti Yesus banjur ngandika: “Wong jinis iki bakal Dakupamakake apa lan apa padhane?”

³² Wong-wong iku upamane kaya bocah-bocah

kang linggih ana ing pasar lan kang padha ngucap saur-sauran:

Kowe wis padha daksulingi, kok ora njoged.

Aku wis padha ngidungake kidung pangadhuh, kowe kok ora nangis.

³³ Marga saka tekane Nabi Yokanan Pambaptis iku ora mangan roti sarta ngombe anggur, kowe banjur calathu: Iku wong kepanjangan dhemit. ³⁴ Sawise iku Putraning Manungsa rawuh, Panjenengane dhahar lan ngunjuk. Kowe banjur calathu: Delengen, Iku rak wong grangsangan lan karem anggur, kancane para juru-mupu-beya lan wong dosa. ³⁵ Nanging kawicaksananing Allah iku kabenerake dening sakehing wong kang padha nampani.”

Gusti Yesus dijebadi dening wong wadon tunasusila

7:36-50

³⁶ Tumuli ana salah sawijining wong Farisi kang ngaturi dhahar Gusti Yesus ana ing omahe. Gusti Yesus iya banjur rawuh, nuli lenggah dhahar. ³⁷ Ing kutha kono ana wong wadon kang wis kondhang anggone dadi wong dosa. Nalika krungu, yen Gusti Yesus lagi dhahar ana ing omahe wong Farisi mau, dheweke banjur mrono karo nggawa gendul marmer isi lenga wangi, ³⁸ nuli ngadeg karo nangis ana ing sawingkinge sampeyane Gusti Yesus, nganti luhe crocosan nibani sampeyane, banjur diusapi kalawan

rambute, diujungi sarta dijebadi kalawan lengane wangi mau. ³⁹Bareng wong Farisi kang ngaturi rawuh Gusti Yesus weruh kang kaya mangkono iku, dheweke banjur duwe osik mangkene: “Manawa Dheweke iku Nabi, mesthine ngreti, sapa lan wong apa sing nggepok awake iku; mesthi ngreti, yen iku wong dosa.” ⁴⁰Gusti Yesus banjur ngandika marang dheweke: “Simon, ana prakara kang arep Dakkandhakake marang kowe.” Simon mangsuli, ature: “Sumangga, kapangandikakna, Guru.”

⁴¹“Ana wong loro kang padha duwe utang marang wong potang, kang siji limang atus dinar, sijine seket dinar. ⁴²Sarehne padha ora bisa nyaur, kang potang banjur nglilakake utange wong loro mau. Wong loro iku sing endi sing luwih tresna marang dheweke?”

⁴³Atur wangsulane Simon: “Kula kinten inggih ingkang sambutanipun kathah, lajeng dipun lilakaken punika.” Pangandikane Gusti Yesus: “Bener penemumu iku.” ⁴⁴Banjur ngandika marang Simon maneh kalawan mirsani wong wadon mau: “Kowe weruh wong wadon iki? Aku mau mlebu ing omahmu, kowe ora menehi banyu kanggo wisuh sikil, nanging wong iki nelesi sikilKu nganggo luh, banjur diusapi kalawan rambute. ⁴⁵Kowe ora ngambung Aku, nanging wiwit nalika Aku lumebu, wong wadon iki tansah ngambungi sikilKu. ⁴⁶Kowe ora nglengani sirahKu, nanging wong wadon iki njebadi sikilKu nganggo lenga wangi. ⁴⁷Mulane Aku pitutur marang kowe: Dosane

kang akeh iku wis kaapura, amarga wis nindakake katresnan akeh. Nanging kang kaapura sathithik, iya nindakake katresnan sathithik.”⁴⁸ Banjur ngandika marang wong wadon mau: “Dosamu wis kaapura.”⁴⁹ Wong kang padha linggih mangan bebarengan karo Panjenengane, padha mosik mangkene: “Sapa ta, Dheweke iku, dene kok nganti bisa ngapura dosa?”⁵⁰ Nanging Gusti Yesus nuli ngandika marang wong wadon mau: “Pangandemu kang mitulungi kowe, mundura kalawan tentrem rahayu!”

Para wong wadon kang ngladosi Gusti Yesus

8:1-3

8¹ Sawise iku ora let suwe Gusti Yesus banjur tindak njajah kutha-kutha lan desa-desa martakake Injil Kratoning Allah, kadherekake dening sakabate rolas,² lan uga dening wong wadon sawatara kang wis padha kawarasake anggone kasurupan dhemit utawa anggone nandhang lelara warna-warna, yaiku Maryam kang karan Magdalena, kang wis katundhung dhemite pitu,³ Yohana, somahe Khuza, juru-gedhonge Sang Prabu Herodhes, Susana lan liyane maneh isih akeh. Wong-wong wadon iki padha ngladeni Gusti sapandhereke kalawan barang darbeke.

Pasemon juru nyebar**8:4-15**

Mt 13:1-23 Mk 4:1-20

⁴Nalika wong akeh padha gumrudug teka, yaiku wong-wong kang saka ing kutha ngendi-endi, Gusti Yesus banjur ngandika kanthi pasemon: ⁵“Ana juru nyebar metu nyebar wijine, saperangan tumiba ing pinggir dalan, banjur kapidak-pidak ing wong lan manuk-manuk ing awang-awang padha nucuki nganti entek. ⁶Ana kang tumiba ing padhasan, lan bareng wis thukul banjur garing, amarga ora oleh bnayu. ⁷Ana maneh kang tumiba ing satengahe thethukulan eri, banjur thukul bebarengan, temahan wijine mati kelindhah. ⁸Lan ana uga kang tumiba ing lemah becik, iku thukul sarta metu wohe tikel satus.”

Sawise ngandika mangkono Gusti Yesus banjur nguwuh mangkene: “Sapa kang duwe kuping kanggo ngrungokake, ngrungokna!”

⁹Para sakabate padha matur pitakon, apa tegese pasemon mau. ¹⁰Gusti Yesus tumuli mangsuli, pangandikane: “Kowe kang padha diparengake nyumurupi kekerane Kratoning Allah, nanging wong liyane padha kaparingan kang adhapur pasemon, supaya sanadyan padha ndeleng, ora weruh, lan sanadyan padha krungu, ora ngreti. ¹¹Dene pasemon mau tegese mangkene: Wiji iku pangandikaning Allah. ¹²Kang tumiba ing pinggir dalan iku wong kang wis padha

krungu, banjur diparani Iblis, pangandika mau tumuli diilangi saka ing sajroning atine, supaya aja padha pracaya lan kapitulungan rahayu. ¹³Kang tumiba ing padhasan iku wong kang bareng krungu pangandika mau banjur ditampani kalawan bungah, nanging iku ora ana oyode, anggone pracaya mung sadhela lan bareng kena cobaning ngaurip banjur padha murtad. ¹⁴Kang tumiba ing thethukulan eri iku wong kang padha ngrungokake pangandika, nanging sajrone thukul iku tumuli kelindhah ing rasa sumelang, kasugihan lan kanikmataning ngaurip satemah ora bisa metokake woh kang mateng. ¹⁵Anadene kang tumiba ing lemah becik iku wong kang sawise padha ngrungokake pangandika, tumuli disimpen ing sajroning ati kang becik, sarta mantep lan metokake woh.”

Pasemon bab diyan

8:16-18

Mk 4:21-25

¹⁶“Ora ana wong nyumed diyan, kok banjur ditutupi ing wewadhah utawa didekek ing longan, nanging mesthi tumuli ditumpangake ing jodhog, supaya kabeh wong kang lumebu ing omah padha bisa ndeleng padhange.

¹⁷Sabab ora ana barang kasidhem, kang ora bakal kasumurupan, ora ana wadi, kang ora bakal kaweruhan temahan kawiyak.

¹⁸Awit saka iku, patrapmu ngrungokake iku gatekna. Amarga sapa kang duwe iku bakal

kaparingan, nanging sing sapa ora duwe, iku bakal kapundhutan dalah apa kang kanyana duweke.”

Kulawargane Gusti Yesus

8:19-21

Mt 12:46-50 Mk 3:31-35

¹⁹ Gusti Yesus banjur dipurugi dening kang ibu lan sadherek-sadherekke, nanging marga saka akehe wong, ora bisa padha ketemu.

²⁰ Tumuli ana wong kang ngunjuku uninga, ature: “Ingkang ibu saha sadherek-sadherek Paduka wonten ing jawi badhe kepanggih kaliyan Paduka.” ²¹ Nanging Panjenengane mangsuli, pangandikane: “IbuKu lan sadulur-sadulurKu iku wong kang padha ngrungokake pangandikaning Allah lan banjur dilakoni.”

Gusti Yesus nyirep prahara

8:22-25

Mt 8:23-27 Mk 4:35-41

²² Ing sawijining dina Gusti Yesus nitih prau kadherekake para sakabate, tumuli padha dipangandikani mangkene: “Ayo padha menyang ing sabranging sagara.” Banjur padha mangkat. ²³ Nalika lagi padha lelayaran iku, Gusti Yesus kesaren. Dumadakan ana prahara ing sagara kono, satemah praune kisenan banyu, mbebayani. ²⁴ Para sakabat banjur sowan, ngwungu Gusti Yesus, unjuke: “Guru, Guru, kawula sami katiwasan!”

Panjenengane iya tumuli wungu, angin lan banyu kang ngamuk iku padha didukani, temah lerem, kaananing sagara dadi anteng. ²⁵ Panjenengane nuli ngandika: “Pangandelmu iku ana ing ngendi?” Kabeh padha wedi lan kaeraman, sarta padha sapocapan mangkene: “Sapa baya Panjenengane iku, dene nganti angin lan banyu padha ngestokake dhawuhe?”

Wong kepanjangan dhemit ing kutha Gerasa kawaluyakake

8:26-39

Mt 8:28-34 Mk 5:1-20

²⁶ Kacarita lakune wis tekan ing tanahe wong Gerasa, ing sabrange tanah Galilea. ²⁷ Bareng Gusti Yesus wis minggah ing dharatan, tumuli ana wong lanang saka ing kutha kono kang sowan ing ngarsane, wong iku kepanjangan dhemit akeh, sarta wis suwe anggone ora nganggo sandhangan lan ora saba ing omah, nanging mung ana ing pakuburan bae. ²⁸ Nalika ndeleng Gusti Yesus banjur mbengok lan sumungkem ing bumi ana ing ngarsane sarta banjur matur kalawan swara sora: “Punapa urusan Paduka kaliyan kawula, dhuh Sang Yesus, Putraning Allah ingkang Mahaluhur? Kawula nyuwun, mugi Paduka sampun ngantos misakit kawula.” ²⁹ Anggone matur mangkono iku amarga Gusti Yesus wis dhawuh supaya dhemite padha metu saka wong mau. Awit wong iku wis kerep dilarak-larak ing dhemit mau, mulane

minangka panjagane banjur dirante lan diblenggu, nanging tumuli dibedhat, wonge nuli digiring dening dhemite menyang ing papan-papan kang sepi. ³⁰ Gusti Yesus banjur ndangu: “Sapa jenengmu?” Atur wangsulane: “Legion,” awit dhemit kang nyurupi iku akeh. ³¹ Dhemit-dhemit iku nuli nyuwun marang Gusti Yesus, aja nganti didhawuhi lumebu ing juranging pati.

³² Kacarita ing kono ana babi kang akeh banget cacahé kang lagi padha mangan ana ing ereng-erenging gunung. Dhemit-dhemit mau banjur nyuwun, supaya diparengake lumebu ing babi-babi iku. Iku diparengake.

³³ Dhemit-dhemit mau banjur padha metu lan manjing ing babi. Pepanthan babi iku tumuli gumrudug mlayu ing tepining jurang lan ambyur ing sagara dadi lan patine.

³⁴ Bareng para pangon babi padha nyumurupi lelakon mangkono iku, banjur padha mlayu lan nyritakake bab iku ana ing kutha lan ing kampung-kampung ing sakiwa tengene. ³⁵ Wong-wong nuli padha metu arep nyumurupi apa kang mentas kalakon. Banjur padha sowan ing ngarsane Gusti Yesus sarta padha nyumurupi wong kang wis ditinggal dening setan-setane mau linggih cedhak ing sampeyane Gusti Yesus, wis manganggo lan wis waras. Wasana padha wedi. ³⁶ Wong-wong kang wis padha nyumurupi dhewe iku padha martani marang kang lagi padha teka iku, kapriye anggone wong kang kepanjangan dhemit iku kaluwaran.

³⁷ Wasana kabeh wong ing laladane tanah Gerasa padha nyuwun marang Gusti Yesus, supaya karsaa linggar saka ing kono, marga padha wedi banget. Panjenengane banjur minggah ing prau lan wangsul nyabrang.

³⁸ Wong kang wus koncatan dhemit mau nyuwun supaya diparengna ndherek, nanging Gusti Yesus ndhawuhi lunga, pangandikane:

³⁹ "Kowe muliha menyang ing omahmu lan martak-martakna kabeh apa kang wis katandukake dening Allah marang kowe." Wong mau iya banjur lunga lan ndlajahi Sakutha kabeh kalawan nyritakake apa kang wis katindakake dening Gusti Yesus tumrap ing awake.

Anake Yairus lan wong wadon lara nggrajag getih

8:40-56

Mt 9:18-26 Mk 5:21-43

⁴⁰ Kacarita bareng Gusti Yesus wangsul, banjur dipethuk dening wong akeh, awit kabeh pancen padha nggenteni rawuhe. ⁴¹ Banjur ana wong kang sowan, jenenge Yairus, lurah papan pangibadah, nuli tumungkul sujud ana ing ngarsane Gusti Yesus, nyuwun supaya Gusti Yesus karsaa rawuh ing omahe, ⁴² amarga anake wadon ontang-anting, kang kira-kira umur rolas taun meh mati. Gusti Yesus nalika tindak mrana, sarirane kadhesek-dhesek ing wong akeh.

⁴³ Nalika samana ana wong wadon kang lara nggrajag getih wis rolas taun lawase, ora waras-waras, sanadyan wis ditambahi sapa bae. ⁴⁴ Iku banjur maju nyedhaki Gusti Yesus saka ing wingking lan ndemek gombyoking jubahe. Padha sanalika pampet anggone nggrajag getih. ⁴⁵ Gusti Yesus banjur ngandika: “Sapa kang ndemek Aku?” Sarehne ora ana sing ngaku, Petrus nuli matur: “Guru tiyang kathah sami ngrubung lan sami ndhesek Paduka makaten.” ⁴⁶ Nangig Gusti Yesus ngandika: “Ana wong kang ndemek Aku, sabab Aku krasa ana daya kang metu saka ing Aku.” ⁴⁷ Bareng wong wadon iku mau ngreti, yen kauningan, banjur marek kalawan gumeter, sumungkem ing ngarsane apadene tumuli mratelakake marang wong akeh, apa sababe ndemek Panjenengane sarta anggone sanalika banjur waras. ⁴⁸ Gusti Yesus nuli ngandika marang wong mau: “He, anakku, pangandemu kang wis mitulungi kowe, mundura kalawan tentrem rahayu!” ⁴⁹ Nalika Gusti Yesus isih ngandika, ana krabate kepala papan pangibadah iku kang teka lan matur: “Ingkang putra sampun tilar donya. Sampun ngribedi Sang Guru.” ⁵⁰ Nanging Gusti Yesus mireng sarta banjur ngandika marang Yairus: “Aja wedi, kumandela bae, anakmu bakal slamet.” ⁵¹ Sarawuhe ing omahe Yairus, Gusti Yesus ora marengake wong siji-sijia ndherek mlebu Panjenengane, kajaba Petrus, Yokanan lan Yakobus tuwin bapakne sarta ibune bocahe. ⁵² Kabeh wong

padha nangisi bocahe kalawan ngadhuh-adhuh. Nanging Gusti Yesus ngandika: "Aja padha nangisi, bocahe ora mati, mung turu."

⁵³ Kabeh padha nggeguyu Panjenengane, amarga padha weruh, yen bocahe wis mati.

⁵⁴ Gusti Yesus banjur ngasta tangane kang mati sarta nguwuh, pangandikane: "He, ngger, tangia!"

⁵⁵ Nyawane bocah mau tumuli bali lan sanalika iku uga bocahe tangi. Gusti Yesus banjur dhawuh menahi mangan.

⁵⁶ Wong tuwane bocah mau padha kaeraman, nanging padha diwaleri, ora diparengake martak-martakake lelakon mau marang wong.

Para rasul padha kautus

9:1-6

Mt 10:5-15 Mk 6:7-13

9¹ Kacarita Gusti Yesus nimbali sakabate rolas, padha kaparingan kasekten lan panguwasa misesani dhemit lan marasake lelara. ² Banjur padha diutus martakake Kratoning Allah lan marasake wong lara, ³ sarta padha dipangandikani mangkene: "Aja padha nggawa apa-apa kanggo ana ing dalan, aja nggawa teken utawa sangu roti utawa dhuwit, utawa klambi rangkep. ⁴ Lan manawa kowe wis ditampani ana ing sawijining omah, kowe terusa ana ing kono lan anggonmu mbacutake lakumu iya sakaa ing kono. ⁵ Dene manawa ana wong kang ora gelem nampani kowe, metua saka ing kutha kono lan ketabna lebu kang ana ing sikilmu, iku minangka

pepenget tumrap wong mau.”⁶ Para sakabat banjur padha mangkat njajah sakehing padesan, ngabarake Injil sarta marasake wong lara saenggon-enggon.

Sang Prabu Herodhes lan Gusti Yesus

9:7-9

Mt 14:1-12 Mk 6:14-29

⁷ Kocapa Sang Prabu Herodhes, nata-wilayah, mireng sakabehing lelakon mau, banjur rumaos kemengan, awit ana wong kang kandha, yen Nabi Yokanan wungu saka ing antarane wong mati.⁸ Ana maneh kang kandha, yen Nabi Elia ngatingal maneh, lan uga ana kang kandha, yen salah sawijining nabi jaman kuna wungu.⁹ Nanging Sang Prabu Herodhes ngandika: “Yokanan wis daktigas gulune. Sapa ta Wong iki, kang wis kawartakake mangkono iku?” Tumuli ngudi bisane ketemu karo Gusti Yesus.

Gusti Yesus maringi mangan wong limang ewu

9:10-17

Mt 14:13-21 Mk 6:30-44 Yo 6:1-14

¹⁰ Bareng para rasul wis padha bali, padha matur marang Gusti Yesus bab apa kang wis padha katindakake. Banjur padha didhawuhi ndherek nyingkir menyang ing sawijining kutha kang aran Betsaida, dadi mung para sakabat karo Panjenengane bae.¹¹ Nanging

wong akeh iya padha weruh, lan tumuli padha nututi. Kabeh padha ditampani dening Gusti Yesus lan padha dipangandikani bab Kratoning Allah. Dene kang nandhang lelara padha kawarasake.

¹² Bareng wis sore para sakabat rolas padha sowan ing ngarsane sarta matur: "Tiyang kathah punika bok sami dipun dhawuhi kesah dhateng dhusun utawi kampung-kampung sakiwa tengenipun ngriki, pados pasipengan saha tedha, amargi kita wonten ing ngriki punika wonten ing panggenan ingkang sepi."

¹³ Nanging banjur padha dipangandikani: "Kowe bae padha menehana mangan!" Atur wangsulane: "Punika namung wonten roti gangsal kaliyan ulam loh kalih, kajawi ta manawi kawula lajeng sami kesah tumbas tetedhan kangge sadaya tiyang punika."

¹⁴ Amarga ing kono kira-kira ana wong lanang limang ewu. Gusti Yesus banjur dhawuh marang para sakabat: "Padha konen linggih panthan-panthan, kira-kira nyeket-nyeket."

¹⁵ Para sakabat padha ngestokake dhawuh mau, kabeh wong dikon linggih. ¹⁶ Gusti Yesus nuli mundhut roti lima lan iwak loh loro mau, banjur tumenga ing langit, tumuli paring berkah lan sawise mangkono rotine banjur dicuwil-cuwil diparingake marang para sakabat supaya diratakake marang wong akeh. ¹⁷ Kabeh padha mangan nganti wareg. Turahane diklumpukake dadi rolas wakul.

Petrus nglairake pracayane

9:18-21

Mt 16:13-20 Mk 8:27-30

¹⁸Ing sawijining dina nalika Gusti Yesus pinuju ndedonga piyambakan, para sakabate padha sowan ing ngarsane. Banjur padha didangu: "Wong akeh iku padha ngarani Aku iki sapa?" ¹⁹Atur wangsulane: "Nabi Yokanan Pambaptis. Wonten ugi ingkang mastani Nabi Elia, wonten malih ingkang mastani salah satunggaling nabi ing jaman kina ingkang sampun wungu." ²⁰Gusti Yesus nuli ndangu marang para sakabat: "Lah yen kowe, Aku iki kokarani sapa?" Atur wangsulane Petrus: "Sang Kristusipun Gusti Allah." ²¹Banjur padha diwaleri dening Gusti Yesus, ora diparengake ngandhakake bab iku marang wong.

Gusti Yesus paring sumurup kang kapisan bab anggone bakal nandhang sangsara

Sarat-sarate wong ndherek Panjenengane

9:22-27

Mt 16:21-28 Mk 8:31--9:1

²²Gusti Yesus ngandika maneh: "Putraning Manungsa iku pinesthi nandhang sangsara akeh sarta katampik dening para pinituwa lan para pangareping imam apadene para ahli Toret, nuli disedani, lan ing telung dinane bakal kawungokake." ²³Kabeh banjur

padha dipangandikani: “Sabèn wong kang kepengin ngetutburi Aku, iku kudu nyingkur awake dhewe, saben dina manggul salibe lan ngetutake Aku. ²⁴ Sabab sing sapa kumudu-kudu rumeksa marang nyawane, iku bakal kelangan nyawane; nanging sing sapa kelangan nyawane marga saka Aku, iku bakal nylametake nyawane. ²⁵ Apa gunane wong bisa ndarbeni donya iki kabeh, yen banjur tiwas lan nandhang kapitunan awake dhewe? ²⁶ Awit sing sapa isin marga saka Aku lan pituturKu, Putraning Manungsa iya bakal lingsem marga saka wong iku, besuk manawa Panjenengane rawuh kanthi kamulyane piyambak, lan kamulyane Sang Rama sarta para malaekat suci. ²⁷ Aku pitutur marang kowe: Satemene ing antarane wong kang ana ing kene iki, ana kang bakal padha ora ngrasakake pati, manawa durung nyumurupi Kratoning Allah.”

Gusti kamulyakake ana ing gunung

9:28-36

²⁸ Kira-kira wolung dina sawise paring piwulang mau kabeh, Gusti Yesus banjur minggah ing gunung arep ndedonga; Petrus, Yokanan lan Yakobus kadhawuhan ndherek. ²⁹ Kacarita, nalika Panjenengane ndedonga iku, pasuryane banjur santun, pangagemane dadi putih mancorong. ³⁰ Tumuli ana priya loro padha imbal pangandika karo Panjenengane, yaiku Nabi Musa lan Nabi Elia. ³¹ Karone padha ngatingal ngagem kamulyan, sarta padha

reraosan bab anggone Gusti Yesus bakal tindak menyang ing Yerusalem ngrampungake pakaryane. ³² Nalika samana Petrus sakancane padha keturon; bareng tangi padha ndeleng Gusti Yesus sajroning kamulyane, lan priya loro kang padha jumeneng cedhak. ³³ Kocapa, bareng priya loro mau lagi padha arep mundur saka ing ngarsane, Petrus munjuk marang Gusti Yesus: “Guru, kawula sadaya sami rumaos begja sanget wonten ing ngriki. Mugi kawula sami kalilana sapunika damel tarub tiga, satunggal kagem Paduka, satunggal kagem Nabi Musa, satunggalipun kagem Nabi Elia.” Nanging Petrus ora ngreti apa kang diaturake iku. ³⁴ Sajrone matur mangkono iku banjur ana mega teka ngayomi. Bareng padha kalimputan ing mega mau padha wedi. ³⁵ Ing mega kono tumuli ana swara keprungu mangkene: “Iki PutraningSun kang Sunpilih, padha estokna dhawuhe!” ³⁶ Nalika swara iku keprungu, Gusti Yesus ketinggal piyambakan. Para sakabat padha nyimpen lelakon iku lan nalika samana padha ora martakake apa kang kadeleng mau marang sapa-sapa.

Gusti Yesus nundhung dhemite bocah ayan

9:37-43a

Mt 17:14-21 Mk 9:14-29

³⁷ Esuke, bareng padha mudhun saka ing gunung, ana wong akeh kang gumrudug sowan ing ngarsane Gusti Yesus. ³⁸ Ana siji

kang nguwuh, unjuko: “Gusti, kawula nyuwun, mugi Paduka karsaa mirsani anak kawula, anak kawula namung satunggal punika.

³⁹ Saben-saben piyambakipun dipun tempuh dening dhemit, lajeng dadakan njerit, nunten dipun ontang-antingaken ngantos muruh cangkempipun. Dhemit punika tanpa kendel anggenipun nyiksa saha meh boten nate purun ngeculaken. ⁴⁰ Kawula sampun nedha tulung dhateng para sakabat Paduka, supados nundhung dhemit punika, nanging boten saged.” ⁴¹ Gusti Yesus banjur ngandika: “Heh, jinis kang ora pracaya lan kang keblinger, nganti pira lawase anggonku kudu tetunggalan karo kowe lan nyabari kowe? Anakmu gawanen mreng!” ⁴² Lan nalika bocah mau nyedhaki Gusti Yesus, banjur dibanting dening dhemite lan diontang-antingake. Nanging dhemit mau nuli didukani dening Gusti Yesus lan bocahe diwarasake sarta dipasrahake marang bapakne. ⁴³ Kabeh wong padha kaeraman, marga saka nyumurupi kuwasaning Allah kang samono gedhene iku.

**Gusti Yesus paring sumurup
kaping pindhone bab anggone
bakal nandhang sangsara**

9:43b-45

Mt 17:22-23 Mk 9:30-32

(17-43b) Nalika wong kabeh isih padha kaeraman awit saka sakehe pandamele, Gusti Yesus tumuli ngandika marang para sakabate:

⁴⁴“Rungokna lan wigatekna kabeh tembungku iki: Putraning Manungsa bakal diulungake marang tanganing wong.” ⁴⁵Nanging para sakabat ora ngreti marang pangandika iku, amarga tegese isih peteng tumrap dheweke kabeh, mulane ora bisa mudheng. Ewasamono padha ora wani miterang bab pangandika mau.

Bab sapa sing pinunjul ing antarane para sakabat

9:46-48

Mt 18:1-5 Mk 9:33-37

⁴⁶Kacarita para sakabat padha padudon bab sapa sing pinunjul saka ing antarane. ⁴⁷Nanging Gusti Yesus ora kekilapan tumrap pikirane wong-wong iku. Banjur mundhut bocah cilik siji, diadegake ing sandhinge ⁴⁸sarta ngandika marang para sakabate: “Sing sapa nampani bocah iki atas saka jenengku, dadi Aku kang ditampani; lan sing sapa nampani Aku, iku dadi nampani kang ngutus Aku. Awit kang cilik dhewe ing antaramu kabeh, iku kang gedhe dhewe.”

Kang ora nyulayani dadi nyarujuki

9:49-50

Mk 9:38-40

⁴⁹Yokanan tumuli matur: “Guru, kawula sami sumerep tiyang nundhung dhemit atas asma Paduka, lajeng kawula penging, amargi

sanes patunggilan kita.”⁵⁰ Gusti Yesus banjur ngandika: “Aja kokpenggak, sabab sing sapa ora nyulayani marang kowe, iku dadi nyarujuki.”

Gusti Yesus katampik dening wong Samaria

9:51-56

⁵¹ Bareng wis cedhak wektune anggone bakal kasengkakake menyang ing swarga, Gusti Yesus banjur nggalih arep tindak menyang ing Yerusalem, ⁵² tumuli ngirimake utusan sawatara, kang ndhisiki Panjenengane. Iku padha mangkat, banjur padha lumebu ing sawijining desane wong Samaria arep cecawis kagem Panjenengane. ⁵³ Nanging wong-wong Samaria padha ora gelem nampani rawuhe, amarga anggone tindak iku menyang Yerusalem. ⁵⁴ Nalika sakabate loro, yaiku Yakobus lan Yokanan, nyumurupi kang mangkono iku, banjur matur: “Gusti, punapa Paduka ngarsakaken supados kawula sami ndhatengaken latu saking langit, numpes tiyang-tiyang punika?” ⁵⁵ Nanging Gusti Yesus nuli minger ndukani sakabat-sakabat mau. ⁵⁶ Banjur padha mlembar menyang ing desa liyane.

Bab ndherek Gusti Yesus**9:57-62***Mt 8:19-22*

⁵⁷ Nalika padha mbacutake lakune, ana ing tengah dalan iku ana wong kang matur marang Gusti Yesus: "Kawula badhe ngetut wingking Paduka, dhatenga pundi kemawon tindak Paduka." ⁵⁸ Paring wangsulane Gusti Yesus: "Asu ajag padha duwe rong lan manuk padha duwe susuh, nanging Putraning Manungsa ora kagungan papan kagem nyelehake mustakane." ⁵⁹ Banjur ngandika marang wong liyane: "Melua Aku." Ature wong mau: "Keparenga kawula kesah ngubur bapak kawula rumiyin." ⁶⁰ Nanging pangandikane Gusti Yesus: "Cikben wong mati padha ngubur wong mati, nanging kowe iku lungaa, ngundhangna Kratoning Allah ana ing ngendi-endi."

⁶¹ Lan ana liyane maneh kang matur: "Kawula badhe ngetut wingking Paduka, Gusti, nanging keparenga kawula pamitan rumiyin dhateng brayat kawula." ⁶² Nanging Gusti Yesus ngandika: "Sabèn wong kang wis nyekel waluku, mangka banjur tumoleh marang kang ana ing buri, iku ora pantes tumrap Kratoning Allah."

Gusti Yesus ngutus sakabat pitung puluh**10:1-12**

10 ¹Sawise iku Gusti nuding wong pitung puluh maneh padha diutus ngloro-ngloro ndhisiki Panjenengane, menyang ing saben kutha lan panggonan kang bakal dirawuhi. ²Kabeh padha dipangandikani: "Panene pancen gedhe, nanging sing derep mung sathithik. Mulane padha nyenyuwuna marang kang Kagungan panen, supaya karsaa ngintunake wong-wong kang derep ing panen. ³Padha mangkata, lah kowe padha Dakutus kayadene cempe menyang ing satengahe asu ajag. ⁴Aja padha nggawa kanthong utawa cangklong tuwin trumpah sarta sajrone ana ing dalan iku aja uluk salam karo sapa bae. ⁵Manawa kowe lumebu ing sawijining omah, padha ngucapa mangkene dhisik: Tentrem rahayu mug i wontena ing dalem ngriki. ⁶Anadene manawa ing kono ana anaking tentrem rahayu, ulukmu salam bakal lestari ana ing kono. Manawa ora ana, ulukmu salam bakal bali marang kowe. ⁷Kowe tetepa ana ing kono, mangana lan ngombea apa kang disuguhake marang kowe, amarga wong nyambut-gawe iku wis samesthine oleh pituwas. Aja ngolah-ngalih pamondhokmu. ⁸Lan manawa kowe lumebu ing sawijining kutha sarta ditampani ana ing kono, mangana apa kang disuguhake marang kowe, ⁹wong kang padha lara ing

kono padha warasna, apamaneh wong-wong padha tuturana: Kratoning Allah wis nyedhaki kowe. ¹⁰ Nanging manawa kowe lumebu ing sawijining kutha mangka kowe ora ditampani, lungaa menyang ing dalan-dalan gedhe ing kutha iku sarta nguwuha mangkene: ¹¹ Dalasan bleduging kuthamu kang tumempel ing sikilku dakketabake ana ing ngarepmu, nanging sumurupa: Kratoning Allah wis cedhak. ¹² Aku pitutur marang kowe: Ing dina iku Sodom bakal luwih entheng tanggungane katimbang karo kutha iku.”

Gusti Yesus meca bab bakal katemahane kutha sawatara

10:13-16

Mt 11:20-24

¹³ “Bilai kowe kutha Khorazim! Bilai kowe kutha Betsaida! Amarga saupama ing kutha Tirus lan ing kutha Sidon ana mukjijat-mukjijat kaya kang kalakon ana ing tengah-tengahmu, mesthi wis biyen-biyen anggone mratobat kalawan manganggo bagor lan linggih ing awu. ¹⁴ Nanging besuk ing dinane pangadilan tanggungane Tirus lan Sidon bakal luwih entheng katimbang karo kowe! ¹⁵ Apadene kowe kutha Kapernaum, apa kowe bakal kaluhurake nganti sundhul ing langit? Ora, kowe bakal ambles tumeka ing teleng palimengan.

¹⁶ Sing sapa ngrungokake kowe, iku ngrungokake Aku lan sing sapa nampik

marang kowe, iku nampik marang Aku. Mangka kang nampik marang Aku, iku nampik marang Panjenengane kang ngutus Aku.”

Baline para sakabat pitung puluh

10:17-20

¹⁷ Kacarita sakabat pitung puluh mau padha bali kanthi bungah sarta padha munjuk:

“Gusti, dalasan para dhemit sami nungkul dhateng kawula awit saking asma Paduka.”

¹⁸ Gusti Yesus banjur ngandika: “Aku ndeleng Iblis tiba saka ing langit kaya cumlereting kilat. ¹⁹ Lah kowe wis padha Dakparingi panguwasa ngidaki ula lan kalajengking, tuwin nahan kakuwataning mungsuh, satemah ora ana kang mbebayani tumrap kowe. ²⁰ Nanging sanadyan mangkono, aja padha mbungahi marga saka roh-roh iku padha nungkul marang kowe, nanging padha bungaha marga jenengmu wis katulisan ana ing swarga.”

Gusti Yesus ngaturake panuwun

10:21-24

Mt 11:25-27, 13:16-17

²¹ Ing nalika iku Gusti Yesus sukarena ing sajroning panggalihi banjur matur: “Dhuh, Rama, Gustinipun langit kaliyan bumi. Kawula ngunjukaken gending panuwun, dene prakawis punika sadaya Paduka damel wados tumrap para winasis, nanging Paduka lairaken dhateng lare alit. Inggih, Rama, Kawula saos panuwun

wonten ing ngarsa Paduka, dene punika ingkang dados keparenging panggali Paduka.²² Samubarang kabeh wis kapasrahake marang Aku dening RamaKu lan ora ana wong kang sumurup sang putra iku sapa, kajaba Sang Rama, mangkono uga Sang Rama iku sapa, kajaba Sang Putra lan wong kang kawedharan dening Sang Putra, marga saka keparenging panggalihe.”

²³ Sawise mangkono Gusti Yesus banjur minger mirsani para sakabate sarta dipangandikani piyambak: “Begja mripat kang ndeleng apa kang padha kokdeleng.

²⁴ Amarga Aku pitutur marang kowe: Akeh nabi lan ratu kang kepengin nyumurupi kang padha kokdeleng, nanging ora kalakon, sarta kang kepengin ngrungokake apa kang kokrungokake, nanging ora bisa kalakon.”

Pasemon bab wong Samaria kang welasan

10:25-37

²⁵ Ing sawijining dina ana ahli Toret ngadeg sumedya nyoba marang Gusti Yesus, ature: “Guru, punapa ingkang kedah kula lampahi, amrih kula angsal gesang langgeng?”²⁶ Paring wangsulane Gusti Yesus: “Kang katulisan ing Toret kapriye? Apa kang kokwaca ing kono?”²⁷ Atur wangsulane wong iku: “Kowe tresnaa marang Pangeran, Allahmu, kalawan gumolonging nyawamu sarta kalawan sakabehing kakuwatanmu apadene kalawan gumolonging budimu. Lan marang

sapepadhamu dikaya marang awakmu dhewe.”
²⁸ Pangandikane Gusti Yesus marang wong mau: “Wangsulanmu iku bener; iku lakonana, temah kowe bakal urip.”²⁹ Nanging sarehne wong mau arep mbenerake awake dhewe, mulane banjur matur marang Gusti Yesus: “Lajeng ingkang dados sesami kula punika sinten?”³⁰ Paring wangsulane Gusti Yesus: “Ana wong lumaku mudhun saka ing kutha Yerusalem menyang ing kutha Yerikho; iku tumiba ing tanganing begal, banjur ora mung diblejedi bae, nanging nganggo dipilara nganti setengah mati, nuli ditinggal.”³¹ Kapinujon ana imam kang liwat ing kono. Bareng weruh wong mau, terus lumaku bae, metu ing sabrange dalan.³² Mangkono uga wong Lewi, kang satekane ing kono lan weruh wong mau iya mung liwat bae, metu ing sabrange dalan.³³ Tumuli ana wong Samaria, kang lelungan uga liwat ing kono. Bareng weruh wong mau, trenyuh atine marga saka welase.³⁴ Wong mau banjur diparani, tatu-tatune diperban, sawise mangkono nuli dikopoh lenga lan anggur, banjur ditunggangake ing kuldine digawa menyang ing panginepan sarta dirukti.³⁵ Esuke kang duwe panginepan diwenahi dhuwit rong dinar, sarta diweling: Tiyang punika kula aturi mulasara, bab wragadipun, langkungipun saking samanten, kula ingkang badhe nglintoni, benjing manawi kula wangsul.³⁶ Lah manut panemumu, wong telu iku sing endi sing dadi pepadhane wong sing dibegal mau?”³⁷ Atur wangsulane: “Inggih tiyang

ingkang nandukaken kawelasan dhateng piyambakipun punika.” Pangandikanae Gusti Yesus: “Wis mundura, lan nglakonana mangkono uga!”

Maryam lan Marta

10:38-42

³⁸ Kacarita anggone padha lumaku ndherekake Gusti Yesus tekan ing sawijining desa. Ana ing kono Panjenengane ditampani dening wong wadon kang aran Marta ana ing omahe. ³⁹ Wong iku duwe sadulur wadon jenenge Maryam, iku linggih cedhak ing sampeyane Gusti lan tansah ngrungokake pangandikane, ⁴⁰ dene Marta ribut banget anggone leladi, mulane banjur marek sarta munjuk: “Gusti, punapa Paduka boten nggalih, bilih sadherek kawula metelaken kawula lelados piyambak? Mila mugi Paduka dhawuhi ngrencangi kawula.” ⁴¹ Nanging Gusti mangsuli, pangandikane: “Marta, Marta, kowe iku nyumelangake lan nggrantesake prakara akeh, ⁴² mangka kang prelu iku mung siji: Maryam wis milih panduman kang becik dhewe, kang ora bakal kajupuk saka ing dheweke.”

Bab ndedonga**11:1-13***Mt 6:9-13, 7:7-11*

11 ¹Ing sawijining dina Gusti Yesus ndedonga ana ing salah sawijining panggonan; bareng wis kendel, ana sakabate siji kang munjuk: “Gusti, kawula mugé sami Pduka wulang ndedonga, sami kados ingkang dipun wulangaken dening Nabi Yokanan dhateng para sakabatipun.” ²Gusti Yesus banjur mangsuli, pangandikane: “Manawa kowe padha ndedonga, padha munjuka mangkene:

Dhuh Rama, asma Paduka mugé kasucekna; Kraton paduka mugé rawuha.

³Kawula mugé kaparingana rejeki kawula ing saben dintenipun ing sacekapipun.

⁴Saha mugé karsaa ngapuntèn dosa kawula, awitdene kawula inggih sami ngapuntèn dhateng saben tiyang ingkang kalepatan dhateng kawula.

Punapa malih mugé kawula sampun ngantos katandukaken dhateng ing panggodha.”

⁵Banjur padha dipangandikani maneh mangkene: “Manawa panunggalanmu ing wayah tengah wengi menyang ing omahe mitrane lan kandha: Sadulur, bok aku kokutangi roti telu bae. ⁶Sabab ana mitraku kang lelungan mampir ing omahku, mangka aku ora duwe apa-apa, kang kena daksuguhake; ⁷apa iya sing ana ing sajroning

omah bakal mangsuli: Aja ngribedi aku, ta, lawange wis dakkancing, aku lan anak-anakku wis padha mapan turu, aku ora bisa tangi menehi kowe. ⁸Aku pitutur marang kowe: Sanadyan oraa tangi lan menehi, marga iku mitrane, nanging marga saka anggone ora idhep isin iku, mesthi iya bakal banjur tangi uga, menehi apa kang dibutuhake.

⁹Mulane aku pitutur ing kowe: Nyenyuwuna, temah bakal kaparingan; padha ngupayaa, temah bakal oleh, padha thothok-thothoka, temah bakal kawenganan. ¹⁰Amarga saben wong kang nyenyuwun, bakal tanpa, lan kang golek, bakal oleh, tuwin kang thothok-thothok, iku bakal kawenganan.

¹¹Sapa ta panunggalanmu kang jeneng bapa, manawa dijaluki iwak anake, bakal menehi ula, kanggo ijole iwak? ¹²Utawa, manawa njaluk endhog, apa iya banjur diwenahi kalajengking?

¹³Dadi, yen kowe, sanadyan ala, padha mangreti ing bab paweweh kang becik marang anak-anakmu, apamaneh Ramamu kang ana ing swarga mesthi bakal maringi Roh Suci marang kang padha nyenyuwun.”

Gusti Yesus lan Beelzebul

11:14-23

Mt 12:22-30 Mk 3:22-27

¹⁴Ing sawijining dina Gusti Yesus nundhung dhemit kang marakake bisu marang wong. Bareng dhemite wis metu, wonge bisa calathu. Wong akeh padha kaeraman. ¹⁵Nanging ana

saweneh kang padha ngucap mangkene: “Anggone nundhung dhemit iku nganggo panguwasane Beelzebul panggedhening para dhemit.”¹⁶ Lan ana maneh kang padha nyoba marang Gusti Yesus, nyuwun pratandha saka ing swarga.¹⁷ Nanging Gusti Yesus ora kekilapan marang pikirane wong-wong mau, mulane banjur ngandika: “Sabene krajan kang pecah, iku mesthi rusak, lan sabene brayat kang wargane padha dredah, mesthi rusak.¹⁸ Manawa Iblis iku uga dredah karo awake dhewe, kapriye bisane tulus krajanane?”¹⁹ Dadi, yen Aku nundhung dhemit iku nganggo panguwasane Beelzebul, para muridmu anggone nundhung nganggo panguwasane sapa? Mulane iya iku kang bakal padha njeksani kowe.²⁰ Nanging manawa Aku nundhung dhemit nganggo panguwasaning Allah, dadine Kratoning Allah wis nekani kowe.²¹ Manawa ana wong kang rosa sarta sikep gegaman ganep ngreksa bale omahe dhewe, barang darbeke bakal slamet.²² Nanging manawa katekan wong kang luwih rosa sarta banjur ditempuh lan dikalahake, kabeh gegamane kang diandelake bakal dirampas, la barang darbeke bakal diedum-edum dadi jarahan.

²³ Sing sapa ora nyarujuki Aku, iku nglawan marang Aku sarta sing sapa ora melu anggonku nglumpukake, iku dadi mbuyarake.”

Dhemite bali maneh**11:24-26***Mt 12:43-45*

²⁴“Samangsa dhemit iku wis metu saka ing wong, banjur nglembara menyang ing papan-papan kang mluwa golek palereman, nanging sarehne ora oleh, nuli muni mangkene: Dakulihane tilas omahku. ²⁵Banjur bali, omahe ketemu wis disaponi resik lan tumata becik. ²⁶Tumuli metu lunga ngajak dhemit pitu liyane kang luwih ala katimbang karo dheweke, sarta banjur padha mlebu lan manggon ana ing kono, satemah wong mau alane ngungkuli sakawit.”

Sapa kang rahayu**11:27-28**

²⁷Nalika Gusti Yesus isih ngandika, ana sawijining wong wadon saka ing satengahe wong akeh kang nguwuh marang Panjenengane, unjuke: “Rahayu ibu ingkang sampun nggarbini Paduka saha payudara ingkang sampun Paduka sesep.” ²⁸Nanging Gusti Yesus banjur ngandika: “Kang rahayu iku wong-wong kang padha ngrungokake pangandikaning Allah lan digatekake.”

Wong kang padha nyuwun pratandha**11:29-32***Mt 12:38-42*

²⁹ Bareng wong akeh padha ngrubung Panjenengane, Gusti Yesus nuli ngandika: “Jinis iki ala, kok padha nyuwun pratandha, nanging ora bakal padha kaparingan kajaba mung pratandhane Nabi Yunus. ³⁰ Sabab kayadene Nabi Yunus anggone dadi pratandha tumrap wong-wong ing kutha Niniwe, samono uga Putraning Manungsa iya bakal dadi pratandha tumrap jinis iki. ³¹ Besuk ing dinane pangadilan, ratu putri saka ing tanah Kidul bakal maju bareng karo jinis iki lan bakal ngukumi wong-wong iku. Amarga ratu iki rawuh saka ing pungkasaning bumi arep mirengake kawicaksanane Sang Prabu Suleman, mangka satemene kang ana ing kene iki ngungkuli Sang Prabu Suleman. ³² Besuk ing dina pangadilan, wong-wong ing Niniwe bakal padha tangi bebarengan karo jinis iki, lan bakal ngukumi wong-wong iki. Amarga wong-wong Niniwe iku bareng ngrungokake pituture Nabi Yunus banjur padha mratobat, mangka satemene kang ana ing kene iki ngungkuli Nabi Yunus.”

Bab damaring badan

11:33-36

³³“Ora ana wong nyumed damar kang banjur didekek ing longan utawa ditutupi ing tompo, nanging didekek ing jodhog, supaya kabeh wong kang lumebu bisa ndeleng padhange. ³⁴Mripatmu iku dadi damaring badanmu. Manawa mripatmu waras, badanmu sakojur kapadhang, nanging manawa mripatmu ora waras, badanmu dadi peteng. ³⁵Mulane sing awas, pepadhang kang ana ing kowe iku aja nganti dadi peteng. ³⁶Manawa badanmu sakojur padhang lan ora ana perangane kang peteng, mesthi kabeh dadi padhang, iya kaya yen kowe kena ing soroting damar.”

Gusti meleh-melehake wong Farisi lan para ahli Toret

11:37-54

Mt 23:1-36 Mk 12:38-40 Lk 20:45-47

³⁷Bareng Gusti Yesus wis rampung anggone memulang, ana sawijining wong Farisi ngaturi dhahar ana ing omahe. Panjenengane iya banjur lumebet sarta lenggah dhahar. ³⁸Wong Farisi mau bareng weruh dadi gumun, dene Gusti Yesus sadurunge dhahar kok ora wijk dhisik. ³⁹Nanging Gusti Yesus banjur ngandika marang wong-wong mau: “Kowe para wong Farisi, kowe padha ngresiki jabaning tuwung lan pinggan, nanging ing jeromu kebak isi

rampasan lan piala. ⁴⁰ Heh, wong-wong bodho, Panjenengane kang nitahake jabane apa ora nitahake jerone? ⁴¹ Mung bae isine iku danakna, lah ing mengko kabeh-kabehe bakal dadi resik tumrap kowe. ⁴² Nanging bilai kowe, heh, para wong Farisi, amarga kowe padha mbayar pra sapuluhan kanggo majegi godhong merdinah, inggu lan sawarnane jejanganan, nanging kowe padha nglirowakake kaadilan lan katresnaning Allah. Sing siji kudu dilakoni, lan sijine aja dilirwakake. ⁴³ Bilai kowe, heh, wong-wong Farisi, amarga kowe padha seneng linggih ing ngarep ana ing papan pangibadah lan seneng tanpa pakurmatan ana ing pasar. ⁴⁴ Bilai kowe, amarga kowe iku kayadene kuburan kang tanpa tenger; wong-wong kang lumaku ing sadhuwure ora weruh.”

⁴⁵ Tumuli ana sawijine ahli Toret kang mangsuli, ature: “Guru, manawi Panjenengan ngandika makaten punika, ateges ugi ngremehaken golongan kula.” ⁴⁶ Nanging Panjenengane banjur mangsuli, pangandikane: “Kowe iya padha bilai, heh, ahli-ahli Toret, amarga kowe padha ngemoti gegawan kang ora bisa kaangkat marang wong, nanging kowe dhewe ora nganti ndumuk gegawan iku kalawan drijimu siji bae. ⁴⁷ Bilai kowe; amarga kowe padha mbangun pasareane para nabi, mangka leluhurmu dhewe kang nyedani. ⁴⁸ Dadine kowe padha ngaku, yen kowe padha mbenerake pratingkahe leluhurmu, sabab iku padha nyedani para nabi mau, dene kowe padha mbangun pasareane. ⁴⁹ Mulane

kawicaksananing Allah ngandika: Ingsun bakal ngutus para nabi lan para rasul, marang wong-wong iku, sarta panunggalane iku ana saparo kang bakal dipateni lan kang dianiaya.⁵⁰ Supaya jinis iki katempuhna getihe sakehe para nabi kang wis kawutahake wiwit nalika bumi katitahake,⁵¹ wiwit saka getihe Habel nganti getihe Zakharia, kang kapatenan ana ing antarane misbyah lan Padalemaning Allah. Malah Aku pitutur ing kowe: Jinis iki mesthi bakal katempuhake.⁵² Bilai kowe, heh, para ahli Toret, amarga kowe wus padha njupuk kuncining kawruh; kowe dhewe ora lumebu, nanging wong kang arep lumebu padha kokalang-alangi.”

⁵³ Bareng Gusti Yesus wis jengkar saka ing papan kono, para ahli Toret lan para wong Farisi padha ngincim-incim marang Panjenengane lan ngebyuki Panjenengane kalawan prakara warna-warna,⁵⁴ apadene padha ngudi mancing-mancing, supaya krungu pangandika kang mijil saka ing lesane, kang kena kanggo dhadhakan nangkep Panjenengane.

Piwulang, kang mligi kanggo para sakabat

12:1-12

Mt 10:26-33, 19-20

12¹ Nalika samana ewon wong kang padha nglumpuk, nganti padha suk-sukan. Gusti Yesus banjur paring piwulang, kang dhisik marang para sakabate, pangandikane:

“Padha diawas marang ragine wong Farisi, yaiku bab lamising budine. ²Ora ana barang kang katutupan kang ora bakal kawiyak, lan ora ana barang kang kasidhem kang ora bakal kaweruhan. ³Mulane apa kang kokkandhakake ana ing petengan iku bakal kaprungu ana ing padhangan, sarta apa kang kokkandhakake kalawan bisik-bisik ana ing kamar, iku bakal kawartakake saka ing payon. ⁴Aku pitutur marang kowe, heh, mitra-mitraKu, aja wedi marang wong-wong kang bisa mateni badan, nanging sawise mangkono ora bisa apa-apa maneh. ⁵Kowe padha Daktuduhi, sapa kang kudu kokwedeni. Padha wedia marang Panjenengane, kang sawise mateni iya kawasa nyemplungake wong menyang ing naraka. Sabenere Aku pitutur marang kowe: Iya Panjenengane iku kang kudu kokwedeni. ⁶Manuk emprit lima rak mung payu rong dhuwit? Ewasamono ora ana siji-sijia kang disupekake dening Gusti Allah, ⁷ malah dalasan rambuting sirahmu iku wis dietung kabeh. Mulane aja padha wedi, ajimu rak ngungkuli manuk emprit pirang-pirang. ⁸Aku pitutur ing kowe: Saben wong kang ngakoni Aku ana ing sangareping wong, iku iya bakal diakoni dening Putraning Manungsa ana ing ngareping para malaekating Allah. ⁹Nanging sing sapa nyelaki Aku ana ing ngareping wong, iya bakal diselaki ana ing ngarepane para malaekating Allah. ¹⁰Sing sapa ngucapake tembung kang nglawan marang Putraning Manungsa, iku bakal diapura, nanging sing sapa nyenyamah

marang Sang Roh Suci, iku bakal ora diapura. ¹¹Manawa kowe padha diladekake marang ngarsane para pradata-agama, apa marang ngarsane para pamarentah utawa para kang ngasta panguwasa, aja padha sumelang, kapriye lan apa kang kudu kokaturake ana ing panjawabmu. ¹²Amarga ing wektu iku uga Sang Roh Suci bakal muruki kowe apa kang kudu kokaturake.”

Bab budi kethaha lan pasemon bab wong sugih kang bodho

12:13-21

¹³Tumuli ana wong panunggalane wong akeh iku kang matur marang Gusti Yesus: “Guru, Paduka mugè karsaa ndhawuhi sadherek kawula, supados andum warisan kaliyan kawula.” ¹⁴Nanging Gusti Yesus ngandika marang wong mau: “Sadulur, sapa sing ngangkat Aku dadi hakim utawa dadi panengah ana ing antaramu?” ¹⁵Banjur ngandika marang wong akeh: “Sing padha awas, wekanana sakabehing budi kethaha, sabab sanadyan wong duwe bandha nganti akeh banget, uripe wong iku ora gumantung marang kasugihane iku.”

¹⁶Sawise mangkono banjur padha dipangandikani kalawan pasemon mangkene: “Ana sawijining wong sugih, pametuning palemahane akeh banget. ¹⁷Banjur mikir: Kapriye ya, rekane, aku ora duwe enggon kanggo nyimpen pametu samono akehe iku.

¹⁸Tumuli calathu: Wis, enake mangkene bae: lumbung-lumbungku dakbubrahane, banjur gawe sing luwih gedhe, kabeh gandumku lan barang-darbekku daksimpene ana ing kono. ¹⁹Nyawaku nuli dakkandhanane: Heh, nyawaku, kowe wis duwe bandha akeh banget, cukup kanggo urip pirang-pirang taun, mulane ngaso, mangana, ngombea lan seneng-senenga. ²⁰Ananging dhawuhe Gusti Allah marang wong mau: Heh, wong kang tanpa budi, bengi iki uga nyawanira bakal kapundhut saka ing sira. Lan apa kang wis sira cawisake iku, kanggo apa bakale? ²¹Iya kaya mangkono iku kadadeane wong kang nglumpukake bandha kanggo awake dhewe, mangka ora duwe kasugihan ana ing ngarsaning Allah.”

Bab sumelang lan bab bandha kaswargan

12:22-34

Mt 6:25-34, 19-21

²²Gusti Yesus banjur ngandika marang para sakabate: “Mulane Aku pitutur marang kowe: Aja padha sumelang ing bab uripmu, apa kang bakal kokpangan, lan aja sumelang ing bab awakmu, apa kang bakal koksandhang. ²³Amarga urip iku ajine ngungkuli pangan lan badan iku ngungkuli sandhangan. ²⁴Padha delengen, manuk gagak iku ora padha nyebar lan ora derep apadene ora duwe gudhang utawa lumbung, ewasamono padha diparingi pangan dening Gusti Allah. Ajimu

rak ngungkuli manuk-manuk iku banget!

²⁵ Sapa ta panunggalanmu kang marga saka sumelang bisa nyambungi umure saasta?

²⁶ Dadi yen kowe bab kang sepele dhewe bae ora bisa, kapriye dene kok nyumelangake bab liya-liyane?

²⁷ Padha tamatna kembang bakung kae, ora ngantih ora nenun, ewadene pituturKu marang kowe: Sang Prabu Suleman sajrone sagunging kaluhurane, pangagemane ora ngungkuli endahe salah sijine kembang iku.

²⁸ Dadi, yen suket ing ara-ara, kang saiki isih ana, sesuk kabuwang ing geni, iku dipanganggoni dening Gusti Allah nganti kaya mangkono, saya maneh kowe, heh, wong kang cupet ing pangandel!

²⁹ Mulane aja padha mrihatinake apa kang bakal kokpangan lan kokombe sarta aja melang-melang.

³⁰ Awit iku kabeh kang diupaya dening wong kang ora wanuh marang Gusti Allah. Ramamu rak ora kekilapan, yen iku kabeh dadi kabutuhanmu.

³¹ Nanging Kratoning Allah iku padha upayanen, nuli kabeh iku mau bakal diuwuhake marang kowe.

³² Aja padha wedi, heh pepanthan cilik! Amarga Ramamu wis kepareng maringake Kraton iku marang kowe.

³³ Barang darbekmu dolana kabeh, banjur dedanaa! Gawe kanthong-kanthong kang ora bisa lawas, nglumpukna rajabrana ing swarga, kang ora bakal entek, kang ora bakal katekanan maling sarta ora bakal karusak dening renet.

³⁴ Amarga ing ngendi dununge bandhamu, iya ing kono dununging atimu.”

Bab kawaspadan**12:35-48***Mt 24:43-51*

³⁵“Lambungmu ajeg sabukana lan damarmu ajeg muruba. ³⁶Sarta kowe padha kayaa wong-wong kang nganti-anti rawuhe bendarane saka pahargyan memanton, supaya manawa wis kondur lan thothok-thothok lawang, enggal bisa ngengani lawang. ³⁷Begja para abdi kang sarawuhe bendarane ketemu melek. Aku pitutur ing kowe: Satemene bendara mau bakal sabukan, abdine padha didhawuhi mangan bebarengan, bendarane bakal nyedhaki ngladeni. ³⁸Lan manawa rawuhe ing tengah wengi utawa ing wayah bangun esuk mangka para abdi mau ketemu mangkono, begja wong-wong iku. ³⁹Nanging sumurupa: Saupama kang duwe omah ngreti tekane maling jam pira, mesthi ora bakal ngetogake bae omahe dibabah. ⁴⁰Mulane kowe kabeh padha tansah rumantia, awit rawuhe Putraning Manungsa iku ing wektu kang ora koknyana.”

⁴¹Petrus banjur munjuk: “Gusti, ingkang Paduka karsakaken kanthi pasemon punika punapa kawula sakanca, punapa inggih dhateng tiyang sadaya?” ⁴²Paring wangsulane Gusti: “Sapa ta kang dadi pitayaning omah kang setya lan pinter, kang bakal diangkat dening bendarane dadi tetuwaning para abdi kang nyadhongi pangan marang dheweke

kabeh ing wayah kang wis katemtokake?

⁴³ Begja abdi kang ketemu nindakake kawajibane nalika bendarane rawuh. ⁴⁴ Aku pitutur marang kowe: Satemene bendarane mau mesthi bakal ngangkat dheweke dadi abdi kang tinanggenah rumeksa marang sabarang kagungane bendarane kabeh.

⁴⁵ Nanging manawa abdi mau duwe gagasan mangkene: Bendaraku kok ora rawuh-rawuh, banjur wiwit nggitiki para abdi lanang lan wadon, sarta mangan lan ngombe nganti mendem, ⁴⁶ samangsa bendarane rawuh ing dina kang ora kanyana lan ing wayah kang ora disumurupi, mesthi wong mau bakal dipateni lan dianggep padha bae karo wong kang ora setya.

⁴⁷ Anadene abdi kang ngreti marang karsane bendarane, mangka ora cecawis utawa ora nindakake apa kang dikarsakake dening bendarane, iku bakal digebugi marambah-rambah. ⁴⁸ Nanging sing ora ngreti marang karsane bendarane, mangka banjur nindakake apa kang kagolong kena ing ukuman gebug, iku bakal tanpa paukuman gebug, sawatara. Saben wong kang kaparingan akeh, iku bakal kapundhutan akeh, sarta kang dipracaya akeh, bakal kapundhutan luwih dening akeh.”

Rawuhe Gusti nuwuhake crah

12:49-53

Mt 10:34-36

⁴⁹“TekaKu iki nibakake geni ing bumi lan apa kang Dakkarepake, manawa wis murub?
⁵⁰Aku kudu nampani baptis lan sapira gedhene kasusahaning atiKu, sadurunge iku rampung!
⁵¹Apa pangiramu, tekaKu ing bumi iki nggawa karukunan? Ora, Aku pitutur marang kowe: Aku ora nggawa katentreman, nanging nuwuhake crah. ⁵²Amarga wiwit saiki wong lima kang tunggal saomah bakal crah, kang telu karo kang loro, kang loro karo kang telu. ⁵³Kabeh bakal padha crah, bapa karo anake lanang, lan anak lanang karo bapakne, embok karo anake wadon, lan anak wadon karo embokne, embok maratuwa karo mantune wadon, lan mantu wadon karo embokne maratuwa.”

Bab ilapating mangsa-kala

12:54-59

⁵⁴Ana maneh pangandikane Gusti Yesus marang wong akeh: “Manawa kowe padha weruh mendhung jumedhul ing sisih kulon, kowe banjur bisa kandha: Arep udan, lan tumuli iya kalakon mangkono. ⁵⁵Sarta manawa kowe weruh angin saka kidul, kowe banjur kandha: Mengko bakal panas gumemplang, lan iku iya tumuli kalakon mangkono. ⁵⁶Heh,

wong lamis, semuning bumi lan langit kowe padha bisa niteni, yagene kowe ora bisa niteni kaanane jaman saiki?

⁵⁷ Lan maneh yagene kowe padha ora netepake dhewe apa kang bener? ⁵⁸ Amarga, manawa kowe karo lawananmu padha arep ngadhep marang ing ngarsane pamarentah, ana ing dalan ngudia rukun karo wong mau, supaya kowe aja nganti diladekake ing ngarsane hakim, lan hakim banjur masrahake kowe marang pambantune sarta pambantu iki tumuli nglebokake kowe marang ing pakunjaran. ⁵⁹ Aku pitutur marang kowe: Kowe ora bakal metu saka ing kono sadurunge utangmu sah."

Dosa lan kasangsaran

13:1-5

13 ¹ Nalika samana ana wong sawatara kang padha sowan ing ngarsane Gusti Yesus ngaturi uninga bab wong-wong Galilea kang padha kawutahake getihe dening Sang Pilatus, diworake ing getih kurban kang diunjukake dening wong-wong mau. ² Paring wangsulane Gusti Yesus: "Apa pangiramu wong-wong Galilea iki luwih gedhe dosane katimbang karo dosane wong-wong Galilea liyane kabeh, jalaran banjur ketaman lelakon kang kaya mangkono iku? ³ Ora, kandhaKu marang kowe. Nanging manawa kowe ora padha mratobat, kowe bakal padha tiwas kabeh kanthi patrap mangkono. ⁴ Utawa

maneh apa pangiramu wong wolulas kang padha mati kerubuhan menara ing Siloam kae kaluputane ngluwihi wong ing Yerusalem liyane kabeh? ⁵Aku pitutur marang kowe: Ora. Nanging manawa kowe kabeh padha ora mratobat, bakal tiwas kanthi patrap mangkono.”

Pasemon bab wit anjir kang ora awoh

13:6-9

⁶Gusti Yesus banjur paring pasemon mangkene: “Ana wong kang duwe wit anjir, kang katandur ing pakebonane anggur, banjur diparani digoleki wohe, nanging ora oleh. ⁷Tumuli calathu marang kang ngurus kebon anggur iku: Iki wis telung taun aku golek wohe, kok ora ana. Mulane tegoren bae wit iki! Kanggo apa urip ana ing lemah kene tanpa guna! ⁸Wangsulane wong mau: Bendera, kajengipun gesang sataun engkas, siti sakubengipun badhe kula paculi lan wit punika badhe kula rabuk, ⁹bokmanawi taun ngajeng saged awoh; manawi boten, inggih lajeng kategora kemawon.”

Gusti Yesus nyarasake wong wungkuk ing dina Sabat

13:10-17

¹⁰Ing sawijining dina, pinuju dina Sabat, Gusti Yesus memulang ana ing salah sawijining papan pangibadah. ¹¹Ing kono ana wong

wadon kang kapanjangan dhemit wis wolulas taun, satemah banjur lara lan dadi wungkuk, ora bisa ngadeg jejeg. ¹² Bareng Gusti Yesus mirsa wong mau, banjur ditimbali sarta dipangandikani mangkene: “He, mbok, lelaramu wis mari.” ¹³ Tumuli ditumpangi asta, lan sanalika iku uga wong wadon mau bisa ngadeg jejeg maneh lan banjur ngluhurake asmaning Allah. ¹⁴ Nanging kepalane papan pangibadah iku nepsu, jalaran Gusti Yesus nyarasake wong ing dina Sabat, banjur calathu marang wong akeh: “Dina iku ana enem sing kanggo nyambut-gawe. Mulane tekaa ing salah sijine dina iku supaya diwarasake, nanging aja ing dina Sabat.” ¹⁵ Nanging Gusti mangsuli, pangandikane: “Heh, wong-wong lamis, apa panunggalanmu ing dina Sabat ora nguculi sapine utawa kuldine saka ing kandhang banjur diombekake. ¹⁶ Apamaneh wong wadon iki, kang wis wolulas taun lawase kabanda dening Iblis, apa ora prelu diuculi bebandane ing dina Sabat, amarga iki tedhak turune Rama Abraham?” ¹⁷ Nalika Panjenengane ngandika mangkono iku, kabeh kang nglawan padha kisinin, dene wong akeh padha bungah awit saka anane kabeh kang katindakake dening Panjenengane kang sarwa luhur iku.

Pasemon bab wiji sawi lan ragi

13:18-21

Mt 13:31-33 Mk 4:30-32

¹⁸ Gusti Yesus banjur ngandika: "Kratone Allah iku upamane apa, lan kena Dakupamakake apa? ¹⁹ Iku kena diupamakake wiji sawi, kang kajupuk lan kasebar dening wong ana ing pakebonane, banjur thukul lan dadi uwit, nganti manuk-manuk ing awang-awang padha nusuh ana ing pang-pange." ²⁰ Lan pangandikane maneh mangkene: "Kratone Allah iku, kena Dakupamakake apa? ²¹ Iku upamane kayadene ragi kang dijupuk dening wong wadon lan dicarubake ing glepung trigu telung taker, nganti kemrasukan kabeh."

Bab lawang kang ciyut

13:22-30

²² Gusti Yesus banjur ndlajahi kutha-kutha lan desa-desa sinambi memulang lan nglajengake tindake menyang ing Yerusalem.

²³ Tumuli ana wong kang munjuk mangkene: "Gusti, tiyang ingkang kapitulungan wilujeng punika punapa namung sakedhik?" ²⁴ Paring wangsulane Gusti Yesus marang wong-wong kang ana ing kono: "Padha mbudidayaa lumebu ing lawang kang ciyut! Sabab Aku pitutur marang kowe: Akeh wong kang ngudi lumebu, nanging ora bisa. ²⁵ Manawa kang kagungan dalem wis jumeneng lan wis

ngancing lawang, lan kowe wiwit ngadeg ana ing jaba ndhodhog lawang kalawan matur: Gusti, kawula nyuwun kori! Panjenengane bakal mangsuli mangkene: Aku ora ngreti, kowe iku saka ngendi. ²⁶Kowe bakal matur: Kawula sampun nate sami nedha lan ngombe wonten ing ngarsa Paduka, sarta Paduka sampun paring piwulang wonten ing margi-margi ing kitha kawula. ²⁷Nanging Panjenengane bakal ngandika marang kowe: Aku ora ngreti, kowe iku saka ing ngendi, padha sumingkira saka ing ngarepKu, heh wong kang padha gawe piala! ²⁸Ing kono bakal ana panangis lan keroting untu, samasa kowe bakal padha weruh Rama Abraham lan Rama Iskak sarta Rama Yakub apadene sakabehing nabi padha ana ing Kratoning Allah, mangka kowe dhewe padha kabuwang menyang ing jaba, ²⁹sarta bakal ana wong kang padha teka saka ing wetan lan kulon lan tuwin saka ing lor lan kidul, padha bakal linggih mangan ana ing Kratoning Allah. ³⁰Lah ana pamburi kang bakal padha dadi pangarep, lan ana pangarep kang bakal padha dadi pamburi.”

**Gusti Yesus pinasthi seda ana
ing Yerusalem lan nutuh
marang kutha Yerusalem**

13:31-35

Mt 23:37-39

³¹Ing nalika iku ana wong Farisi sawatara kang padha sowan lan matur marang Gusti

Yesus: “Panjenengan kula aturi sumingkir saking ngriki, awit Sang Prabu Herodhes badhe ngangkah nyedani Panjenengan.”

³² Paring wangsulane Gusti Yesus: “Padha lungaa, kandhaa marang asu wawar iku: Aku nundhungi dhemit lan marasake wong, ing dina iki lan sesuk, dene ing telung dinane Aku bakal wis rampung. ³³ Nanging ing dina iki, lan sesuk tuwin besuk emben Aku kudu nerusake lakuKu, amarga ora samesthine kang jeneng nabi dipateni ora ana ing Yerusalem. ³⁴ Yerusalem, Yerusalem, kowe kang mateni para nabi lan mbenturi watu marang wong-wong kang padha diutus nemoni kowe. Wis makaping-kaping anggonKu arep nglumpukake anak-anakmu, padha kaya babon anggone nglumpukake kuthuk-kuthuke ana ing sangisoring swiwine, nanging kowe ora ngolehake. ³⁵ Lah omahmu bakal kapasrahake suwung marang kowe. Nanging Aku pitutur marang kowe: Kowe bakal padha ora ndeleng Aku maneh nganti tumeka ing wektune kowe padha calathu mangkene: Binerkahana kang rawuh atas asmaning Pangeran.”

Gusti nyarasake wong ing dina Sabat maneh

14:1-6

14 ¹ Ing sawijining dina, pinuju dina Sabat, Gusti Yesus rawuh ing omahe sawijining panggedhene wong Farisi, arep dhahar roti ana ing kono. Kabeh wong kang ana ing

kono padha ngulatake Panjenengane kanthi temenan. ²Lah ing kono tumuli ana wong lara busung ngadeg ing ngarsane. ³Gusti Yesus banjur ngandika marang para ahli Toret lan para wong Farisi mangkene: “Marasake wong ing dina Sabat iku kena apa ora?” ⁴Kabeh padha meneng bae. Panjenengane banjur ngasta tangane wong kang lara mau lan diwarasake sarta didhawuhi lunga. ⁵Sawise mangkono banjur ngandika marang wong-wong mau: “Sapa panunggalanmu, kang anake utawa sapine kecemplung ing sumur, ora banjur enggal-enggal nulungi dientasake, sanadyan ing dina Sabat?” ⁶Wong-wong mau ora ana kang bisa ngaturi wangsul.

Bab lungguh ing ngarep dhewe utawa ing buri dhewe

14:7-11

⁷Bareng Gusti Yesus mirsa dhayoh-dhayoh padha milih papan palinggihan ing ngarep dhewe, banjur padha dipangandikani pasemon mangkene: ⁸“Manawa kowe diulemi jagong manten, kowe aja linggih ing ngarep dhewe, awit bokmanawa kang duwe gawe wis ngulemi wong kang luwih dhuwur pangkate tinimbang karo kowe, ⁹supaya wong kang ngulemi kowe lan wong mau aja padha marani kowe lan calathu marang kowe: Kula aturi mingser, palenggahan punika kagem sadherek punika. Kowe banjur kapeksa ngalih linggih ing buri dhewe kalawan wirang. ¹⁰Mulane, manawa

kowe diulemi, linggiha ing buri dhewe. Bokmanawa mengko sing duwe omah banjur marani lan calathu marang kowe: Sadherek, mangga kula aturi lenggah ing ngajeng. Temahan kowe katon anggonmu kajen ana ing ngarepane para dhayoh liyane kabeh. ¹¹ Sabab sing sapa ngluhurake awake dhewe, bakal kaasorake, lan sing sapa ngasorake awake dhewe bakal diluhurake.

Sapa kang wajib diulemi

14:12-14

¹² Gusti Yesus uga banjur ngandika marang wong kang ngaturi rawuh Panjenengane: “Manawa kowe nganakake pista ing wayah awan utawa bengi, kowe aja ngulemi mitra-mitramu, utawa sadulur-sadulurmu, utawa sanak-kadangmu utawa tangga-teparomu kang sugih-sugih, amarga iku bakal padha males genti ngulemi kowe, dadi kowe wis oleh piwales. ¹³ Nanging, manawa kowe nganakake pista, ngulemana wong-wong kang mlarat, kang cacad, kang lumpuh lan kang wuta. ¹⁴ Yen mangkono kowe bakal rahayu, amarga wong iku kabeh ora padha duwe kang dianggo males marang kowe. Dene kowe bakal tanpa piwales besuk ing dina patangening para wong mursid.”

Pasemon bab wong-wong kang padha ngaturake pawadan

14:15-24

Mt 22:1-10

¹⁵ Krungu pangandika kang mangkono iku, ana sawijining dhayoh kang matur marang Gusti Yesus: "Rahayu tiyang ingkang sami badhe kasegah nedha wonten ing Kratoning Allah." ¹⁶ Nanging Gusti Yesus ngandika marang wong mau: "Ana wong nganakake pista gedhen lan ngulemi wong akeh. ¹⁷ Bareng wis ndungkap wayahe bujana, bature dikongkon pratela marang wong kang padha diulemi: Sumangga sami karsaa rawuh, amargi sadaya-sadayanipun sampun cumawis. ¹⁸ Nanging kabeh padha bebarengan nyuwun ngapura. Wong kang kapisan matur mangkene: Kula mentas tumbas pategilan, kula badhe ningali mrika, mila kula nyuwun pangapunten. ¹⁹ Wong liyane matur mangkene: Kula mentas tumbas lembu gangsal rakit, kula badhe kesah nyobi lembu-lembu punika, mila nyuwun pangapunten. ²⁰ Wong liyane maneh matur: Kula saweg kemawon emah-emah, mila boten saged sowan. ²¹ Batur mau banjur mulih ngaturake iku kabeh marang lurahe. Kang duwe omah nepsu banget sarta calathu marang bature: Enggal menyanga ing dalan-dalan lan lurung-lurung kutha, wong mlarat, wong cacad, wong picak lan wong

lumpuh padha iriden mrene. ²² Bature tumuli matur: Bendara, sadaya dhawuh panjenengan sampun kalampanan, ewasamanten papanipun taksih tirah. ²³ Lurahe banjur calathu marang bature: Menyanga ing lurung-lurung lan ing dalan-dalan cilik, wong-wong sing ana ing kono padha peksanen mlebu mrene, amarga omahku kudu kebak. ²⁴ Awit aku pitutur marang kowe: Wong kang padha diulemi dhisik mau siji bae ora ana kang bakal ngrasakake suguhanku.”

Aja gumampang manjing dadi pandhereke Gusti Yesus

14:25-35

²⁵ Kacarita Gusti Yesus banjur tindak kadherekake wong akeh gumrudug. Gusti tumuli minger ngandika marang wong-wong mau: ²⁶ “Manawa ana wong kang sowan ing ngarsaku, mangka ora sengit marang bapakne, ibune, bojone, anak-anake, sadulur-sadulure lanang utawa wadon, malah nyawane dhewe pisan, iku ora bisa dadi siswaKu. ²⁷ Sing sapa ora manggul salibe lan ngetut buri Aku, iku ora bisa dadi siswaKu.

²⁸ Sabab sapa ta panunggalanmu kang arep ngadegake manara, ora linggih dhisik ngetung-etung, apa dhuwite cukup kanggo nragadi nganti sarampunge. ²⁹ Supaya manawa wis rampung pandhemene, mangka ora bisa mbacutake, sakehe wong kang weruh aja nganti padha moyoki ³⁰ mangkene: Wong

iku ngadani gegawean, nanging kok ora bisa ngrampungake!

³¹Utawa, ratu ngendi sing arep andon perang mungsuh ratu liyane, kok ora lenggah dhisik prelu nggalih-nggalih, apa wadyabala saleksa iku cukup kanggo nglawan mungsuh kang nekani kalawan nggawa bala rong leksa? ³²Manawa ora, mesthi banjur utusan, mumpung mungsuh iku isih adoh, prelu nakokake prajanjian-prajanjiane bedhamen.

³³Mangkono uga saben wong panunggalanmu, kang ora bisa ninggal sabarang darbeke kabeh, iku ora bisa dadi siswaKu.

³⁴Uyah iku pancen apik, nanging manawa uyah iku ilang asine, apa kang kanggo mulihake rasane? ³⁵Wis ora ana gunane, kanggoa tegal utawa kanggoa rabuk, mung banjur dibuwang bae. Sing sapa duwe kuping kanggo ngrungokake, ngrungokna!

Pasemon bab wedhus kang ilang

15:1-7

Mt 18:12-14

15 ¹Para juru-mupu-beya lan wong dosa iku adate padha sowan ing ngarsane Gusti Yesus ngrungokake piwulange. ²Wong Farisi lan para ahli Toret satemah padha kedumelan, pangucap: “Wong iku kok nampani wong dosa lan mangan bebarengan.”

³Panjenengane banjur paring pasemon mangkene: ⁴“Sapa panunggalanmu, kang duwe wedhus satus, mangka ana siji sing

ilang, apa ora banjur nggoleki sing ilang iku nganti saketemune, sing sangang puluh sanga ditinggal ana ing ara-ara samun? ⁵Lan manawa wis ketemu, nuli dipanggul kalawan bungah ⁶sarta satekane ing omahe, banjur ngundangi mitra-mitrane lan tangga teparone lan padha dikandhani: Ayo, padha bebarengan bungah-bungah karo aku, sabab wedhusku sing ilang wis ketemu. ⁷Aku pitutur marang kowe: Iya kaya mangkono iku ing swarga bakal ana kabungahan gedhe marga ana wong dosa siji kang mratobat, ngluwihi kabungahan kang tumrap wong sangang puluh sanga kang ora usah mratobat.”

Pasemon bab dhuwit dirham kang ilang

15:8-10

⁸“Utawa endi ana wong wadon duwe dhuwit dirham sapuluh, mangka ilang siji, kok ora banjur nyumed damar lan nyaponi omahe, nggoleki njlimet nganti saketemune? ⁹Lan manawa wis ketemu, banjur ngundangi mitra-mitrane lan tangga teparone sarta padha dicritani mangkene: Dhuwitku dirham sing ilang wis ketemu. Ayo, padha bungah-bungah bebarengan karo aku. ¹⁰Aku pitutur marang kowe: Samono uga para malaekate Gusti Allah bakal padha bungah-bungah, jalaran ana wong dosa siji kang mratobat.”

Pasemon bab anak kang ilang

15:11-32

¹¹ Gusti Yesus ngandika maneh: “Ana wong duwe anak lanang loro. ¹² Anak kang wuragil matur marang bapakne: “Bapak, keparenga kula nyuwun saperanganing barang darbek kita ingkang dados hak kula. Bapakne iya banjur mbage-bage barang darbeke, diwenehake marang sakarone. ¹³ Let sawatara dina kang wuragil mau banjur ngedoli bageane kabeh, sawise mangkono nuli lunga menyang nagara kang adoh. Ana ing kana barang darbeke diebreh-ebreh dianggo nguja kekarepane. ¹⁴ Bareng wis entek kabeh, ing tanah kono ana pailan kang nggegirisi, dheweke banjur wiwit nandhang kakurangan. ¹⁵ Tumuli lunga lan nyambut-gawe ana ing wewengkoning sawijining wong ing tanah kono, banjur dikon angon babi-babine ana ing pategalane. ¹⁶ Nuli kepengin ngiseni wetenge kalawan ampas pakan babi iku, nanging ora ana wong kang gelem menehi. ¹⁷ Banjur eling marang kaanane, mangkene panggagase: Buruhe bapakku pirang-pirang lan padha bisa mangan mubra-mubru, mangka aku ana ing kene mati kaliren. ¹⁸ Aku dakmulih menyang ing daleme bapakku lan matur: Bapak, kula sampun nglampahi dosa dhumateng swarga lan dhumateng bapak, ¹⁹ kula sampun boten pantes kawastanan putranipun bapak malih; keparenga namung dados satunggaling

berahipun bapak kemawon. ²⁰ Banjur ngadeg lan mulih marani bapakne. Nalika isih adoh, bapakne wis ngawasake tekane, atine trenyuh banget marga saka welase. Tumuli diplayoni, banjur dirangkul lan diambungi. ²¹ Anake matur: Bapak, kula sampun nglampahi dosa dhumateng ing swarga tuwin dhumateng bapak. Kula sampun boten pantes kawastanan putranipun bapak malih. ²² Nanging bapakne prentah marang batur-bature: Enggal jupukna jubah kang apik dhewe, nuli enggokna, drijine enggonana ali-ali lan enggonana sepatu sikile. ²³ Banjur njupuka pedhet sing lemu, belehen. Ayo padha mangan lan seneng-seneng. ²⁴ Sabab anakku iki wis mati, urip maneh, wis ilang, ketemu. Banjur padha wiwit sukan-sukan. ²⁵ Nanging anake pambarep lagi ana ing pategalan. Bareng mulih lan wis cedhak karo omahe, krungu swaraning suling lan wong kang padha tetembangan jejogedan. ²⁶ Banjur ngundang salah sawijining batur lan ditakoni, apa tegese iku kabeh. ²⁷ Ature batur: Punika ingkang rayi rawuh, dene ingkang rama sampun dhawuh mragat pedhet ingkang lema, amargi kepanggih malih kaliyan putranipun kanthi wilujeng. ²⁸ Anak pambarep mau temah nepsu lan ora gelem lumebu ing omah. Bapakne nuli metu lan ngrerepa. ²⁹ Nanging diwangsuli mangkene: Sampun mataun-taun anggen kula ngladosi bapak lan boten nate nerak wewaleripun bapak, nanging bapak boten nate maringi cempe satunggal kemawon, kangge bingah-bingah

kaliyan kanca-kanca kula. ³⁰ Nanging sareng putranipun bapak ingkang ngebreh-ebreh raja-darbekipun bapak, kadamel mblunthah kaliyan sundel-sundel, saweg kemawon dhateng, bapak lajeng mragat pedhet leman kangge piyambakipun. ³¹ Bapakne calathu: Anakku, engger, kowe iku salawase nunggal karo aku, lan apa saduwekku iku duwekmu. ³² Aku kabeh wis samesthine kudu padha bungah-bungah lan seneng-seneng, jalaran adhimu wis mati urip maneh, wis ilang ketemu.”

Pasemon bab juru-gedhong kang ora temen

16:1-9

16 ¹ Ana maneh pangandikane Gusti Yesus marang para sakabate: “Ana wong sugih duwe juru-gedhong. Iku diwaduli, manawa juru-gedhong mau ngawut-awut barang darbeke. ² Mulane banjur diundang lan dicalathoni mangkene: Kapriye, dene aku nganti krungu bab tumindakmu kang mangkono iku? Mara, aku wenehana palapuran tumrap rereksanmu, amarga kowe wis ora kena mbanjurake pagaweanmu dadi juru-gedhong. ³ Juru-gedhong mau nuli mikir: Gek aku arep nyambut-gawe apa? Aku dipocot anggonku dadi juru-gedhong. Macul aku ora bisa, ngemis aku isin. ⁴ Iya, aku wis oleh dalan, supaya manawa aku sida dipocot saka ing pagaweanku dadi juru-gedhong, ana wong

kang gelem ngukup aku ana ing omahe.
⁵Wong kang padha utang marang lurahe padha diundangi siji-siji. Wong kang kapisan dicalathoni mangkene: Pira utangmu marang lurahku? ⁶Wangsulane: Lisah satus tong. Banjur dikandhani: Enya iki layang-utangmu. Linggiha, gawea layang-utang liyane, saiki uga, kang muni: Seket tong. ⁷Wong kang kapindho ditakoni: Lah kowe utangmu pira? Wangsulane wong mau: Gandum satus dhacin. Banjur dikandhani: Enya iki layang-utangmu. Gawea layang-utang liyane, tulisen: Wolung puluh dhacin. ⁸Lurahe banjur ngalem marang juru-gedhong kang ora temen iku, marga saka anggone duwe akal kang mangkono iku, sabab para anaking jagad iki tumrap kang tunggal golongan, akale ngluwihi para ahli-warising pepadhang.

⁹Lan Aku pitutur marang kowe: Padha memitrana kalawan migunakake Mamon kang ora temen iku, supaya manawa kowe koncatan Mamon iku, kowe banjur ditampani ana ing tarub kang langgeng.”

Bab temen tumrap prakara kang sapele

Pitutur warna-warna

16:10-18

¹⁰“Sing sapa tumemen ing bab prakara kang sepele, iya tumemen ing bab prakara kang wigati. Lan sing sapa ora tumemen bab prakara kang sapele, iku iya ora tumemen

ing bab prakara kang wigati. ¹¹ Dadi, manawa kowe ora tumemen ing bab Mamon, kang ora temen iku, sapa kang bakal mitayakake barang kang sanyata marang kowe? ¹² Lan manawa kowe ora tumemen tumrap baranging liyan, sapa kang bakal menehake barangmu dhewe marang kowe?

¹³ Ora ana batur kang bisa ngladeni bandara loro. Amarga manawa mangkono, mesthi bakal sengit marang kang siji lan tresna marang sijine, utawa setya marang kang siji lan nyepelekake marang sijine. Ora bisa kowe ngawula marang Gusti Allah lan marang Mamon.”

¹⁴ Iku mau kabeh iya kaprunggu dening wong-wong Farisi, kang padha karem bandha, banjur padha ngencepi Panjenengane. ¹⁵ Gusti Yesus banjur ngandika marang wong-wong mau: “Kowe iku padha mbenerake awakmu dhewe ana ing ngarepaning wong, nanging Gusti Allah nguningani isining atimu. Sabab apa kang dianggep pinunjul dening manungsa, iku sinengitan dening Allah.

¹⁶ Angger-anggering Toret lan kitab-kitabe para nabi iku kanggone nganti tumeka jamane Nabi Yokanan. Wiwit ing wektu iku Injil Kratoning Allah kaundhangake lan saben wong rebutan arep lumebu ing kono. ¹⁷ Ananging luwih gampang sirnane langit lan bumi, katimbang karo bataling titik siji kang ana ing angger-anggering Toret. ¹⁸ Saben wong kang megat rabine, banjur rabi liyane, iku dadi laku jina; lan sing sapa ngrabeni wong wadon kang

dipegat dening sing lanang mau, iku iya laku jina.”

Pasemon bab wong sugih lan Lazarus

16:19-31

¹⁹“Ana wong sugih kang tansah manganggo jubah wungu lan kain kang alus, sarta saben dina mangun suka ngeram-eramake. ²⁰Lan ana wong ngemis jenenge Lazarus, awake sakojur gudhigen; ngglungsar ana ing sacedhake regoling omahe wong sugih mau ²¹sarta banget kapengin ngilangake luwene kalawan gogrogan saka ing mejane wong sugih iku. Nanging malah diparani asu-asu sing padha ndilati gudhige. ²²Kacarita wong miskin mau mati, banjur digawa dening para malaekat menyang ing pangkone Rama Abraham. ²³Wong sugih mau iya mati lan banjur dikubur. Lan nalika dheweke ana ing sajroning teleng-palimengan sarta nandhang sangsara iku tumenga, nuli sumurup Rama Abraham ana ing kadohan mangku Lazarus. ²⁴Banjur nguwuh-uwuh, ature: Dhuh, Rama Abraham, mugi karsaa paring kawelasan dhateng kula. Lazarus mugi kadhawuhana nyelupaken pucuking drijinipun wonten ing toya, kangge ngasrepaken ilat kula, amargi kula nandhang sangsara sanget wonten ing latu murub punika. ²⁵Nanging Rama Abraham mangsuli, pangandikane: Angger, elinga, yen kowe wis tanpa samubarang kang becik salawase uripmu, nanging Lazarus tanpa

samubarang kang ora apik. Saiki dheweke tanpa panglipur, dene kowe nandhang sangsara banget. ²⁶Kajaba saka iku ing antarane aku lan kowe ana jurang kang ora kena diliwati, supaya wong ing kene kang arep menyang ing panggonanmu utawa wong kang ana ing panggonanmu arep mrene ora bisa. ²⁷Ature wong mau: Manawi makaten, panyuwun kula, dhuh Rama, Lazarus mugi kadhawuhana dhateng ing griyanipun bapa kula, ²⁸awit sadherek kula taksih gangsal, supados sami kaengetna kanthi saestu, amrih ing benjingipun sampun sami lumebet ing papan ingkang sangsara punika. ²⁹Nanging pangandikane Rama Abraham: Iku wis duwe paseksene Nabi Musa lan para nabi liyane. Iya iku kang kudu padha dirungokake. ³⁰Ature wong mau: Boten, Rama Abraham, nanging manawi wonten patunggilanipun tiyang pejah ingkang ndhatengi, tamtu sami badhe mratobat. ³¹Pangandikane Rama Abraham: Manawa ora padha ngrungokake paseksene Nabi Musa lan para nabi liyane, mesthi iya ora kena dikandhani, sanadyan ana wong kang tangi saka ing antarane wong mati.”

Pitutur warna-warna

17:1-6

17 ¹Gusti Yesus ngandika marang para sakabate: “Ora kena ora mesthi bakal ana panasaran, nanging bilai kang nganakake. ²Luwih becik manawa wong

iku dikalungana ing watu panggilingan lan banjur dicemplungake ing sagara, katimbang nasarake salah sijine wong kang ringkih iki. ³Reksanen awakmu dhewe! Manawa sadulurmu duwe kaluputan welehna; manawa kaduwung apuranen. ⁴Saupama anggone kaluputan marang kowe ngantia kaping pitu sadina lan kaping pitu uga anggone marani kowe sarta pratela: Aku kaduwung, iya kudu kokapura.”

⁵Para rasul nuli munjuk marang Gusti: “Kawula mugi sami kaparingana kapitadosan!”
⁶Paring wangsulane Gusti: “Manawa kowe duwe pangandel kang gedhene sawiji sawi bae, yen kowe calathu marang wit anjir alas iki: Rungkada, tumancepa ing sagara; mesthi bakal ngestokake marang pakonmu.”

Lurah lan batur

17:7-10

⁷“Sapa panunggalanmu kang duwe batur, kang mluku utawa angon raja-kayane, saulihe saka ing pategalan apa banjur dicalathoni: Ayo, endang mangan! ⁸Apa ora malah kosokbaline, dicalathoni mangkene: Aku cawisana mangan, kowe banjur sabukana lan ngladenana nganti sarampunge anggonku mangan lan ngombe. Lan sawise iku kowe kena mangan lan ngombe. ⁹Apa batur mau banjur diwenehi panarima, marga saka anggone wis nglakoni apa kang diprentahake?
¹⁰Mangkono uga kowe. Manawa kowe wis

nglakoni kabeh kang kaprentahake marang kowe, kowe padha munia: Aku kabeh iki abdi-abdi kang tanpa guna, amarga mung nglakoni apa kang padha kudu daktindakake.”

Gusti nyarasake wong budhugen sapuluh

17:11-19

¹¹ Kacarita nalika Gusti Yesus tindak menyang ing Yerusalem, miyos ing sauruting tapel-watese tanah Samaria lan Galilea.

¹² Bareng lumebet ing sawijining desa, ana wong lara budhugen sapuluh sowan marang ing ngarsane, nanging mung ngadeg kapara adoh, ¹³ sarta padha nguwuh seru, unjoke: “Dhuh, Gusti Yesus, Sang Guru, kawula mugi sami Paduka welasi!” ¹⁴ Panjenengane nuli mirsani wong-wong mau lan ngandika: “Kowe padha lungaa, awakmu tuduhna marang imam!” Kocapa, sajrone padha lumaku iku, padha birat najise. ¹⁵ Ana siji kang bareng weruh yen wis waras, banjur cengkelak bali kanthi ngluhurake Gusti Allah kalawan suwara sora. ¹⁶ Nuli nyungkemi padane Gusti Yesus, ngunjukake panuwun. Mangka iku wong Samaria. ¹⁷ Gusti Yesus banjur ngandika: “Apa ora wong sapuluh kang birat najise? Lah kang sanga endi? ¹⁸ Apa panunggalane iku ora ana kang bali ngluhurake Gusti Allah, kajaba mung wong manca iki?” ¹⁹ Banjur ngandika marang wong mau: “Ngadega, lungaa, pangandemu kang wus mitulungi kowe.”

Bab bakal rawuhe Kratoning Allah**17:20-37**

Mt 24:23-28, 36-41

²⁰ Bareng wong Farisi padha matur pitakon bab besuk kapan bakal rawuhe Kratoning Allah, Gusti Yesus nuli paring wangsulan, pangandikane: “Rawuhe Kratoning Allah iku tanpa pratandha-pratandha kang katon, ²¹ sarta wong iya ora bisa kandha: Lah ana ing kene, utawa ana ing kana! Amarga satemene Kratoning Allah iku ana ing antaramu.”

²² Banjur ngandika marang para sakabate: “Bakal tumeka ing wektune, kowe padha kapengin nyumurupi sawijining dinane Putraning Manungsa, nanging ora bakal bisa nyumurupi. ²³ Sarta wong bakal ngandhani kowe: Lah, ana ing kana; lah ana ing kene! Kowe aja mrana lan aja kelu. ²⁴ Awitdene kaya kilat anggone gumebyar saka ing tepining langit ing sisih kene tekan ing sisih kana, iya kaya mangkono uga ing dina bakal rawuhe Putraning Manungsa. ²⁵ Nanging Panjenengane kudu nandhang sangsara akeh dhisik lan katampik dening jinis iki. ²⁶ Sarta kayadene nalika jamane Nabi Nuh, iya kaya mangkono kaanane besuk ing dina-dinane Putraning Manungsa. ²⁷ Wong-wong padha mangan lan ngombe, padha omah-omah lan diomah-omahake, nganti tumeka ing dinane Nabi Nuh lumebet ing prau; banjur ana banjir gedhe, kang numpes wong kabeh. ²⁸ Uga kaya kang

kalakon nalika jamane Lut: wong-wong padha mangan lan ngombe, padha dol-tinuku, padha nenandur lan padha yeyasa. ²⁹Nanging ing dina lungane Lut metu saka ing kutha Sodom, banjur ana udan geni lan udan walirang saka ing langit, kang numpes wong kabeh. ³⁰Iya kaya mangkono besuk ing dina ngatingale Putraning Manungsa. ³¹Sing sapa ing dina iku pinuju ana ing payon, mangka barang-barange ana ing jero omah, aja mudhun njupuki; mangkono uga kang lagi ana ing pategalan, aja mulih. ³²Elinga marang bojone Lut! ³³Sing sapa ngudi rumeksa marang nyawane, bakal kelangan nyawane, lan sing sapa kelangan nyawanr, iku bakal nylametake nyawane. ³⁴Aku pitutur marang kowe: Ing bengi iku bakal ana wong loro kang tunggal saturdayon, kang siji bakal kapulung, sijine bakal katilar. ³⁵Ana wong wadon loro kang lagi padha giling, kang siji bakal kapulung, sijine bakal katilar. ³⁶Manawa ana wong loro ana ing pategalan, kang siji bakal kapulung, sijine bakal katilar.” ³⁷Para sakabat banjur padha munjuk marang Gusti Yesus: “Wonten ing pundi, Gusti?” Paring wangsulane: “Ing ngendi ana mayit, iya ing kono manuk-manuk garudha bakal padha nglumpuk.”

Pasemon bab hakim kang tumindak sawenang-wenang

18:1-8

18 ¹Gusti Yesus paring pasemon marang para sakabate, kang wose supaya tansah padha ndedonga, aja nganti bosen. ²Pangandikane: “Ing sawijining kutha ana hakim kang ora wedi marang Gusti Allah lan ora mreduli marang wong. ³Ing kutha kono ana randha kang pijer marani hakim mau lan matur: Kula mugni panjenengan rencangi anggen kula prakawisan kaliyan lawan kula. ⁴Hakim mau sawatara lawase ora gelem, nanging wasana banjur nggagas mangkene: Sanadyan aku ora wedi marang Gusti Allah lan ora mreduli marang wong siji-sijia, ⁵mung bae sarehne randha iki tansah ngrubedi aku, prayogane dakolehne adil bae, supaya aja pijer teka lan wekasane aku diamuk.” ⁶Gusti banjur ngandika: “Padha wigatekna apa kang dikandhakake dening hakim kang ambek sawenang-wenang iku! ⁷Apa Gusti Allah ora bakal maringi adil marang para pepilihane kang rina wengi padha sesambat marang Panjenengane? Lan apa Panjenengane anggone arep paring pitulungan diundur-undur? ⁸Aku pitutur marang kowe: Panjenengane bakal enggal maringi adil. Nanging manawa Putraning Manungsa rawuh, apa bakal manggih pangandel ana ing bumi?”

Pasemon bab wong Farisi lan juru-mupu-beya

18:9-14

⁹Lan marang wong sawatara kang nganggep awake dhewe sampurna sarta ngremehake marang wong liya, Panjenengane paring pasemon mangkene: ¹⁰“Ana wong loro padha mlebu ing Padaleman Suci arep ndedonga; kang siji wong Farisi, sijine juru-mupu-beya. ¹¹Wong Farisi iku ngadeg lan ndedonga sajroning atine mangkene: Dhuh Allah, kawula ngunjukaken genging panuwun wonten ing ngarsa Paduka, dene kawula boten sami kaliyan tiyang-tiyang sanes, sanes rampog, sanes tiyang ingkang tumindak sawenang-wenang, sanes tiyang ingkang lampah jina saha boten kados juru-mupu-beya punika. ¹²Kawula siyam kaping kalih saminggu. Sadaya pamedal kawula, kawula pisungsungaken sapradasanipun. ¹³Kosokbaline juru-mupu-beya iku mung ngadeg ana ing kadohan, malah tumenga marang ing langit bae ora wani, nanging mung tebah-tebah dhadha sarta munjuk mangkene: Dhuh Allah, kawula tiyang dosa mugil Paduka welasi. ¹⁴Aku pitutur marang kowe: Wong iki saundure mulih kaanggep sampurna, dene sijine mau ora. Awit sing sapa ngluhurake awake dhewe, bakal kaasorake, dene kang ngasorake awake dhewe, iku bakal kaluhurake.”

Gusti Yesus mberkahi bocah-bocah

18:15-17

Mt 19:13-15 Mk 10:13-16

¹⁵Tumuli ana wong kang padha teka nyowanake anak-anake kang isih cilik marang ing ngarsane, supaya padha diasta. Sumurup kang mangkono iku para sakabate padha nepsu marang wong-wong mau. ¹⁶Nanging banjur padha ditimbali dening Gusti Yesus sarta padha dipangandikani: “Cikben bocah-bocah padha marani Aku, aja kokpenggak, sabab wong-wong kang kaya mangkono iku kang nduweni Kratoning Allah. ¹⁷Aku pitutur marang kowe: Satemene sing sapa anggone nampani Kratoning Allah ora kaya bocah cilik, iku ora bakal lumebu ing kono.”

Wong sugih angel anggone bisa lumebu ing Kratoning Allah

18:18-27

Mt 19:16-26 Mk 10:17-27

¹⁸Kacarita ana sawijining panggedhe matur pitakon marang Gusti Yesus mangkene: “Dhuh, Guru ingkang utami, punapa ingkang kedah kula lampahi, amrih angsal gesang langgeng?” ¹⁹Paring wangsulane Gusti Yesus: “Yagene kowe ngarani Aku utama? Ora ana wong siji bae kang utama kajaba mung Gusti Allah piyambak. ²⁰Mesthine kowe wis nyumurupi kabeh pepakone Gusti Allah: Sira aja laku jina,

aja memateni, aja nyenyolong, aja ngucapake paseksi goroh, ngajenana bapa biyungira.”

²¹ Unjuke wong mau: “Punika sadaya sampun kula lampahi wiwit anem mila.” ²² Mireng kang mangkono iku Gusti Yesus banjur ngandika: “Isih ana siji kang kudu koklakoni: kabeh barang darbekmu edolana lan edum-edumna marang wong-wong miskin, temah kowe bakal duwe bandha ana ing swarga, nuli mrenea, melua Aku.” ²³ Bareng wong mau krungu pangandika iku, banjur sedhik banget, amarga kaliwat sugihe. ²⁴ Banjur dipandeng dening Gusti Yesus sarta dipangandikani: “Pancen angel banget tumrapping wong sugih dhuwit, bisane lumebu ing Kratoning Allah. ²⁵ Amarga gampang unta nlusup ing bolonganing dom, katimbang karo wong sugih lumebu ing Kratoning Allah.” ²⁶ Wong-wong kang pada krungu padha calathu: “Yen mangkono, sapa kang bisa oleh karahayon?” ²⁷ Pangandikane Gusti Yesus: “Apa kang mokal tumrapping manungsa, iku ora mokal tumrapping Allah.”

Pituwase ndherek Gusti Yesus

18:28-30

Mt 19:27-30 Mk 10:28-31

²⁸ Petrus munjuk: “Kawula punika smapun sami nilar sadaya gadhahan kawula lajeng ndherek Paduka.” ²⁹ Pangandikane Gusti Yesus: “Aku pitutur marang kowe, satemene saben wong kang marga saka Kratoning Allah ninggal omahe, bojone utawa sadulure, wong

tuwane utawa anak-anake, ³⁰ iku bakal tanpa piwales tikel-matikel, ing jaman saiki uga, lan ing jaman kang bakal kalakon bakal tanpa urip langgeng.”

**Gusti Yesus paring sumurup
kang kaping telune bab anggone
bakal nandhang sangsara**

18:31-34

Mt 20:17-19 Mk 10:32-34

³¹ Gusti Yesus banjur nimbali sakabate rolas sarta dipangandikani mangkene: “Saiki Aku kabeh padha menyang Yerusalem lan kabeh kang katulisan dening para nabi tumrap Putraning Manungsa, iku bakal kayektenan.

³² Sabab Panjenengane bakal dipasrahake marang bangsa-bangsa kang ora wanuh marang Allah, dipoyoki, disiya-siya lan diidoni, ³³ sarta disapu banjur disedani, lan ing telung dinane bakal wungu.” ³⁴ Nanging para sakabat padha ora mangreti babar pisan bab iku kabeh; padha kasamaran sarta padha ora nyandhak marang isining pangandika mau.

**Gusti Yesus nyarasake wong wuta
ing sacedhake kutha Yerikho**

18:35-43

Mt 20:29-34 Mk 10:46-52

³⁵ Bareng tindake Gusti Yesus wis meh tekan ing kutha Yerikho, ana wong wuta linggih ing pinggir dalan, ngemis. ³⁶ Nalika

krungu wong akeh padha liwat, wong mau takon: “Apa iku?” ³⁷ Ana wong kang mangsuli: “Gusti Yesus Nasarani langkung.” ³⁸ Dheweke banjur nguwuh-uwuh: “Dhuh, Gusti Yesus, Tedhkipun Sang Prabu Dawud, kawula mugi Paduka welasi!” ³⁹ Wong-wong kang padha lumaku ing ngarep padha nyendhu wong mau, dikon meneng. Nanging panguwuhe malah saya seru: “Dhuh, Tedhkipun Sang Prabu Dawud, kawula mugi Paduka welasi!” ⁴⁰ Gusti Yesus banjur kendel lan dhawuh nyowanake wong mau. Bareng wis ana ing ngarsane, Gusti Yesus ndangu: ⁴¹ “Karepmu dakkapakake?” Unjuke: “Dhuh, Gusti, kawula mugi sageda ningali.” ⁴² Gusti Yesus nuli ngandika marang dheweke: “Bisaa ndeleng! Pangandelmumu kang mitulungi kowe.” ⁴³ Sanalika iku uga wong mau bisa ndeleng, banjur ndherekake tindake Gusti Yesus kambi ngluhurake Gusti Allah. Kabeh wong kang padha nyumurupi lelakon iku padha saos puji marang Gusti Allah.

Carita bab Zakheus

19:1-10

19 ¹ Gusti Yesus banjur lumebet ing kutha Yerikho lan tindak nratas ing kutha kono. ² Ing kono ana wong aran Zakheus, juru-mupu-beya kang sugih. ³ Iku ngudi bisane ndeleng Gusti Yesus iku kaya apa, nanging ora bisa marga saka cendheke dedege, kaling-kalingan wong akeh. ⁴ Mulane banjur lumayu ndhisiki wong akeh, nuli menek ing

wit anjir supaya bisa ndeleng Gusti Yesus, kang bakal langkung ing kono. ⁵Nalika Gusti Yesus rawuh ing panggonan kono, banjur tumenga lan ngandika: "Zakheus, enggal mudhuna, amarga dina iki Aku prelu leren ana ing omahmu." ⁶Zakheus enggal-enggal mudhun lan nampani Gusti Yesus kalawan bungah. ⁷Nanging kabeh wong kang weruh padha pating kadumel, pangucap: "Kok karsa lereb ana ing omahe wong dosa." ⁸Nanging Zakheus banjur ngadeg lan munjuk marang Gusti: "Gusti, sabarang gadhahan kawula, sapalih badhe kawula sukakaken dhateng tiyang miskin sarta manawi wonten tiyang ingkang sakinten kawula pendheti punapa-punapanipun kanthi patrap ingkang boten sae, badhe kawula wangsulaken tikel sakawan." ⁹Pangandikane Gusti Yesus: "Ing dina iki omah iki katekan karahayon, amarga wong iki iya tedhake Rama Abraham. ¹⁰Sabab Putraning Manungsa iku rawuhe prelu nggoleki lan mitulungi rahayu marang wong kang katriwal."

Pasemon bab dhuwit sapuluh mina

19:11-27

Mt 25:14-30

¹¹Gusti Yesus banjur paring pasemon marang wong kang padha ngrungokake pangandikane, sabab tindake wis cedhak kutha Yerusalem sarta panyanane wong-wong mau yen Kratoning Allah bakal enggal kababar.

¹² Panjenengane banjur ngandika: “Ana sawijining priyagung tindak menyang ing tanah adoh bakal kajumenengake ratu ana ing kana, nuli kondur. ¹³ Banjur nimbali abdine sapuluh, padha kapasrahan dhuwit sapuluh mina, pangandikane: Dhuwit iki anggonen dagang nganti tumeka sakondurku. ¹⁴ Nanging panjenengane iku disengiti ing wong-wong ing nagarane, mulane tumuli padha nusuli kongkonan, padha dikon munjuk: Kawula sami boten trimah, manawi tiyang punika jumeneng ratu, ngereh kawula sadaya.

¹⁵ Kacarita nalika panjenengane kondur, sawise kajumenengake dadi ratu, banjur dhawuh nimbali para abdine, kang padha dipasrahi dhuwit, awit kapengin nguningani bebathene siji-sijine anggone laku dagang. ¹⁶ Wong kang kapisan seba lan munjuk: Gusti, kagungan dalem arta samina angsal bathi sadasa mina. ¹⁷ Pangandikane Gustine: Apik banget pagaweanira, heh, abdi kang becik. Sarehne sira tumemen ing bab kang sapele, mulane sira sunparengake nguwasani kutha sapuluh.

¹⁸ Nuli kang kapindho seba sarta munjuk: Gusti, kagungan dalem arta samina angsal bathi gangsal mina. ¹⁹ Pangandikane marang wong iku: Dene sira nguwasanana kutha lima.

²⁰ Abdi kang katelu seba lan munjuk: Gusti, lah punika kagungan dalem arta samina, kawula simpen, kawula bundheli ing kacu.

²¹ Awit kula ajrih dhumateng panjenengan dalem. Amargi panjenengan dalem punika kereng, karsa mundhut ingkang sanes

panjenengan dalem lampahaken, punapa dene ngundhuh ingkang sanes sebaran dalem. ²²Pangandikane marang wong mau: Heh, abdi kang ala, sira bakal sunadili manut ujarira dhewe. Sira wus mangreti, manawa ingsun iki wong kang kereng, kang mundhut kang ora sunlakokake, sarta ngundhuh kang dudu sebaraningsun. ²³Yen mangkono, yagene dhuwittingsun ora sira pasrahake marang wong kang nglakokake dhuwit, supaya sarawuhingsun kenaa sunpundhut dalah saanakane. ²⁴Banjur ngandika marang wong-wong kang ana ing kono: Jupuken dhuwit samina iku, wenehna marang kang nggawa sapuluh mina. ²⁵Unjuke wong-wong mau: Gusti, piyambakipun sampun mbekta sadasa mina. ²⁶Paring wangsulane: Ingsun pitutur marang sira, saben wong kang duwe, iku bakal kaparingan, nanging kang ora duwe, iku bakal kapundhutan, iya dalah kang kaduwe. ²⁷Nanging kabeh satruningsun iki, kang padha ora seneng manawa ingsun jumeneng dadi ratune, iku padha sira ladekna mreng, padha patenana ana ing ngarsaningsun.”

Gusti Yesus diarak lumebet ing kutha Yerusalem

19:28-44

Mt 21:1-9 Mk 11:1-10 Yo 12:12-15

²⁸Sawise ngandika mangkono, Gusti Yesus banjur tindak ngrumiyini wong-wong mau, menyang ing kutha Yerusalem.

²⁹ Bareng wis cedhak desa Betfage lan Betania kang dumunung ing gunung kang aran gunung Zaitun, Gusti Yesus nuli ngutus sakabate loro ³⁰ kalawan kaparingan piweling mangkene: “Padha menyanga ing desa ing ngarep kae. Salebumu ing kono, kowe bakal mrangguli belo kuldi cancangan, kang durung tau ditunggangi ing wong. Iku uculana lan gawanen mrene. ³¹ Lan manawa ana wong kang takon marang kowe: Punapa kok panjenengane uculi, wangsulana mangkene: Gusti ingkang mbetahaken.” ³² Kang kautus banjur padha mangkat lan tinemune kaya sapangandikane Gusti Yesus mau. ³³ Nalika lagi padha nguculi kuldi mau, wong kang duwe kuldi padha ngaruh-aruhi: “Sabab punapa kuldinipun kok panjenengan uculi?” ³⁴ Wangsulane utusan: “Gusti ingkang mbetahaken.” ³⁵ Kuldine tumuli dituntun menyang ing ngarsane Gusti Yesus, banjur dilarabi jubahe, Gusti Yesus nuli dilawani anggone nitih belo iku. ³⁶ Sasuwene tindak, para sakabate padha njereng jubahe ana ing dalan kang dilangkungi. ³⁷ Bareng cedhak karo kutha Yerusalem, ana ing dalan kang mudhun saka ing gunung Zaitun, kabeh para siswa kang ndherekake tindake padha wiwit giyak-giyak lan memuji marang Gusti Allah kanthi swara sora marga saka anane mukjijat-mukjijat, kang wis padha dideleng. ³⁸ Mangkene pangucap:

“Binerkahana Sang Prabu ingkang rawuh atas asmaning Pangeran, tentrem rahayu

wonten ing swarga, saha kamulyan wonten ing luhuring ngaluhur!”

³⁹Ana wong Farisi sawatara kang awor karo wong akeh, iku matur marang Gusti Yesus: “Guru, para siswa Panjenengan punika kula aturi ndukani.” ⁴⁰Paring wangsulane: “Aku pitutur ing kowe: Manawa wong iku padha meneng, watu-watu iki bakal padha nguwuh-uwuh.”

⁴¹Bareng tindake wis saya cedhak lan mirsa kutha iku banjur dimuwuni, ⁴²pangandikane: “Adhuh, iba becike manawa ing dina iki uga kowe nyumurupi apa kang prelu kanggo tentrem rahayumu! Nanging ing saikine bab iku sinamar tumrap mripatmu. ⁴³Sabab bakal tumeka wektune, mungsuhmu padha makuwon ing saubengmu, sarta ngepung lan ngrampid kowe saka ing ngendi-endi. ⁴⁴Kowe bakal kagempur nganti wrata karo lemah bareng karo anak-anakmu, sarta mungsuhmu ora bakal nglestarekake watu kang siji tumumpang ing watu liyane ing tembokmu, awit kowe ora nyumurupi wayahe anggone Gusti Allah nuweni kowe.”

Gusti Yesus nucekake Padaleman Suci

19:45-48

Mt 21:12-13 Mk 11:15-18 Yo 2:13-16

⁴⁵Gusti Yesus banjur lumebet ing Padaleman Suci, wong kang padha dedagangan ana ing kono padha ditundhungi kabeh, ⁴⁶padha dipangandikani mangkene: “Ana tulisan:

PadalemaningSun iku dalem pamujan, kok kokdadekake susah begal.”

⁴⁷ Saben dina Panjenengane memulang ana ing Padaleman Suci. Para pangareping imam lan para ahli Toret apadene para panggedhening bangsa Israel padha ngudi nyirnakake Panjenengane, ⁴⁸ nanging padha ora ngreti patrape kapriye, amarga kabeh wong padha tansah ngraketi Panjenengane sarta padha kapengin ngrungokake piwulange.

Pitakonan bab panguwasane Gusti Yesus

20:1-8

Mt 21:23-27 Mk 11:27-33

20 ¹ Ing sawijining dina nalika Gusti Yesus pinuju memulang marang wong akeh ana ing Padaleman Suci sarta martakake Injil, para pangareping imam, para ahli Toret lan para pinituwa padha sowan ing ngarsane ² tuwin munjuk marang Gusti Yesus: “Kula sami kapangandikanana, menggah anggen Panjenengan nindakaken samukawis sadaya punika kanthi panguwaos ingkang pundi, saha sinten ingkang maringi panguwaos punika dhateng Panjenengan?” ³ Paring wangsulane Gusti Yesus: “Aku iya arep takon saprakara marang kowe. Aku kandhanana: ⁴ Pambaptise Nabi Yokanan iku saka swarga apa saka manungsa?” ⁵ Wong-wong mau banjur padha rembugan, ujare: “Manawa aku padha kandha: Saka ing swarga, Dheweke mesthi calathu: Yagene kowe padha ora nganggep? ⁶ Nanging

yen aku padha kandha: Saka manungsa, wong-wong mesthi bakal padha mbenturi watu marang kita, amarga padha yakin, yen Yokanan iku nabi.”⁷ Nuli padha matur, yen padha ora ngreti saka ngendi baptisane iku.⁸ Gusti Yesus banjur ngandika: “Yen mangkono Aku iya ora gelem kandha marang kowe, kalawan panguwasa sing endi anggonKu nglakoni samubarang kabeh iku.”

Pasemon bab wong tani kang padha nggarap pakebonan anggur

20:9-19

Mt 21:33-46 Mk 12:1-12

⁹Gusti Yesus banjur paring pasemon mangkene marang wong akeh: “Ana wong gawe pakebonan anggur, nuli disewakake marang wong-wong tani, banjur lelungan menyang ing tanah ngamanca nganti sawatara lawase.¹⁰ Bareng wis tumeka ing mangsane, tumuli kongkonan batur siji nemoni wong-wong mau, padha dikon ngladekake pandumaning pametune pakebonan. Nanging batur iku banjur digebugi dening wong-wong tani mau, lan dikon bali nglenthung.

¹¹Sawise mangkono dheweke kongkonan batur liyane, nanging iku iya digebugi lan diwirang-wirangake dening para wong tani mau lan dikon bali nglenthung.¹² Sabanjure nuli kongkonan maneh kang kaping telune, nanging iku iya ditatoni dening wong-wong mau sarta tumuli diuncalake menyang ing

sajabaning kebon. ¹³ Kang duwe pakebonan banjur calathu mangkene: Apa saiki sing kudu daktindakake? Dakkongkonan anakku kang kekasih, mesthi bakal dieringi. ¹⁴ Nanging bareng wong-wong tani iku weruh anake mau, banjur padha rembugan: Iku ahli-warise, ayo dipateni bae, supaya warisane dadi duwekku kabeh. ¹⁵ Anake mau banjur diuncalake menyang ing sajabaning pakebonan anggur sarta banjur dipateni. Saiki apa kang bakal dilakoni dening kang duwe pakebonan anggur iku tumrap wong-wong mau? ¹⁶ Dheweke bakal teka lan nyirnakake wong-wong tani mau sarta kebone anggur banjur disewakake marang wong-wong liyane.” Krungu kang mangkono iku wong-wong mau banjur kandha: “Aja pisan-pisan nganti kalakon iku!” ¹⁷ Nanging Gusti Yesus tumuli mandeng marang wong-wong iku lan ngandika: “Manawa mangkono apa tegese nas iki: Watu kang tinampik dening para juru gawe omah, iya iku kang wis dadi watu ing pojok. ¹⁸ Sing sapa tiba ing watu iku, bakal ajur mumur, lan sing sapa ketiban, bakal remuk.” ¹⁹ Para ahli Toret lan para pangareping imam banjur padha ngudi nyepeng Panjenengane nalika iku uga, amarga padha ngreti, yen dheweke kabeh kang dikarsakake ana ing pasemon iku, nanging padha wedi marang wong akeh.

Bab ngaturake pajeg marang Sang Nata Agung

20:20-26

Mt 22:15-22 Mk 12:13-17

²⁰ Marga saka iku padha tansah mindeng marang Gusti Yesus. Banjur nglakokake telik kang sangadi mursid, supaya padha nyengkolong Panjenengane sarana pitakonan temah bisa ngladekake Panjenengane marang wewenang lan panguwasane wali-nagara.

²¹ Wong-wong mau padha ngaturake pitakonan marang Panjenengane mangkene: "Guru, kula sami mangretos, bilih sadaya pangandika tuwin piwulang Panjenengan punika leres sarta bilih Panjenengan boten pados pangalembana, nanging kalayan temen-temen mulangaken margining Allah." ²² Kula sami ngaturaken paos dhateng Sang Nata Agung punika kenging punapa boten?" ²³ Nanging Gusti Yesus ora kakilapan marang kaculikane wong-wong mau, mulane banjur ngandika: ²⁴ "Aku tuduhana dhuwit dinar. Iki gambare sapa lan iki tulisane sapa?" Atur wangsulane kang kadangu: "Gambaripun lan seratanipun Sang Nata Agung." ²⁵ Gusti Yesus nuli ngandika: "Yen mangkono, Sang Nata Agung caosana kang wajib kokcaosake marang Sang Nata Agung, lan marang Gusti Allah kang wajib kacaosake marang Gusti Allah." ²⁶ Dadine Gusti Yesus ora kena dicengkolong ana ing ngarepe wong akeh. Wong-wong mau padha kaeraman

krungu paring wangsulane iku lan banjur padha meneng.

Pitakone wong Saduki bab tangine wong mati

20:27-40

Mt 22:23-33 Mk 12:18-27

²⁷ Nuli ana wong Saduki sawatara, yaiku kang ora ngakoni anane patangen, padha sowan ing ngarsane Gusti Yesus lan matur pitakon marang Panjenengane: ²⁸ “Guru, Nabi Musa paring dhawuh dhateng kula sadaya makaten: Manawa ana wong kang duwe sadulur lanang, tinggal donya, mangka bojone isih urip, nanging ora tinggal anak, sadulure mau wajib ngrabeni bojone iku, supaya bisa nukulake turun kanggo sing tinggal donya mau. ²⁹ Kalampahan wonten sadherek jaler pitu, ingkang angka satunggal emah-emah, wusana lajeng tilar donya boten tilar anak. ³⁰ Tiyang estri wau lajeng kaningkah dening ingkang angka kalih, ³¹ lajeng kaningkah dening ingkang angka tiga, tuwin makaten salajengipun, urut-urutan karabi dening sadherek pitu wau, nanging sadaya sami ngajal boten tilar anak. ³² Wekasanipun tiyang estri punika inggih tilar donya. ³³ Lah sapunika kadospundi tiyang estri punika, benjing dinten patangen, lajeng sinten ingkang dados semahipun, amargi pitu-pitunipun sami nate dados semahipun?” ³⁴ Gusti Yesus nuli paring wangsulan, pangandikane: “Wong-wong ing

donya iki, padha omah-omah lan diomah-omahake, ³⁵ nanging wong-wong kang padha kaanggep pantes tanpa panduman ana ing jagad liyane iku, lan ana ing patangen saka ing antarane wong mati, iku bakal ora omah-omah lan ora diomah-omahake. ³⁶ Sabab padha ora bisa mati maneh; kaanane kaya para malaekat sarta padha dadi putraning Allah, awit wis padha katangekake. ³⁷ Anadene mungguh tangine wong mati iku, Nabi Musa iya wis mratelakake ana ing sajroning carita bab grumbul eri, anggone nyebut Pangeran: Allahe Abraham, Allahe Iskak, tuwin Allahe Yakub. ³⁸ Panjenengane iku dudu Allahe wong mati, nanging Allahe wong urip, awit kang ana ing ngarsane kabeh iku wong urip." ³⁹ Krungu pangandika kang mangkono iku banjur ana ahli Toret sawatara matur: "Guru, paring wangsulan Panjenengan punika kasinggihan sanget." ⁴⁰ Awit wong-wong mau wis padha ora wani matur pitakon apa-apa maneh marang Gusti Yesus.

Gegayutane Gusti Yesus karo Sang Prabu Dawud

20:41-44

Mt 22:41-46 Mk 12:35-37

⁴¹ Gusti Yesus banjur ndangu marang wong-wong mau: "Kapriye dene wong kok bisa ngarani Sang Kristus iku tedhake Sang Prabu Dawud, ⁴² mangka Sang Prabu Dawud

piyambak ana ing Kitab Masmur ngandika mangkene:

Dhawuhe Pangeran marang Gustiku:
Sira lenggaha ana ing tengeningSun,
⁴³ nganti tumeka mungsuhira wis padha
Ingsun dadekake ancik-anciking
talapakanira.

⁴⁴ Dadi Sang Prabu Dawud nyebut
Panjenengane Gusti, kapriye dene uga dadi
tedhake?"

**Gusti Yesus paring pitedah, supaya
padha ngawekani para ahli toret**

20:45-47

Mt 23:5-7 Mk 12:38-40

⁴⁵ Nalika wong kabeh padha ngrungokake,
Gusti Yesus banjur ngandika marang para
sakabate: ⁴⁶ "Padha ngawekanana para ahli
Toret, kang padha seneng mlaku-mlaku
nganggo jubah landhung lan seneng tanpa
pakurmatan ana ing pasar sarta seneng
linggih ing ngarep dhewe ana ing papan
pangibadah lan ing papan kang ingajenan
ana ing pahargyan, ⁴⁷ kang padha mangan
omahe randha-randha nganti entek, sarta
kang nasarake wong kalawan donga kang
dawa-dawa. Wong iku mesthi bakal tanpa
paukuman kang luwih abot."

Pisungsunge randha miskin

21:1-4

Mk 12:41-44

21¹ Bareng Gusti Yesus tumenga, mirsa wong-wong sugih padha nglebokake pisungsunge ana ing pethi pisungsung.
²Tumuli iya mirsani randha miskin kang nglebokake pisungsung rong igar. ³Banjur ngandika: "Aku pitutur marang kowe: Satemene kang dipisungsungake randha miskin iku luwih akeh katimbang wong kabeh iku. ⁴Amarga wong-wong kabeh iku ngaturake pisungsung saka kasugihane, nanging randha iki ngaturake saka ing kamiskinane, malah nyaosake sakabehing darbeke kang kanggo urip."

Padaleman Suci bakal gempur

21:5-6

Mt 24:1-2 Mk 13:1-2

⁵Bareng ana wong sawatara kang padha rembugan bab Padaleman Suci lan padha ngalem dene nganggo rinengga ing watu-watu kang endah sarta pisungsung warna-warna, Gusti Yesus banjur ngandika: ⁶"Apa kang padha kokdeleng iku bakal tumeka ing wektu ora ana watu siji bae kang lestari tumumpang ing watu liyane; kabeh bakal padha digempur."

Wiwitaning sangsara**21:7-19**

Mt 24:3-14 Mk 13:3-13

⁷ Wong-wong mau banjur padha matur pitakon: “Guru, benjing punapa kalampahanipun punika? Saha punapa ngalamatipun manawi punika badhe kalampahan?” ⁸ Paring wangsulane: “Sing padha waspada, supaya kowe aja nganti disasarake. Amarga bakal ana wong akeh kang padha teka nganggo jenengku lan calathu: Iya aku iki Panjenengane lan iki wus ndungkap wektune. Kowe aja ngetut-buri wong-wong iku. ⁹ Sarta manawa kowe krungu pawarta bab peperangan lan kraman, aja padha kaget. Awit iku kabeh mesthi kudu kalakon dhisik, ewadene iku durung ateges, yen bakal enggal tumeka ing wekasaning jaman.”

¹⁰ Panjenengane banjur ngandika marang wong-wong mau: “Bakal ana bangsa kang nglawan padha bangsa, karajan nglawan padha karajan, ¹¹ lan bakal ana lindhu kang nggegirisi sarta ing kana kene bakal ana pageblug pes lan pailan, apadene bakal kalakon uga ana bab-bab kang ngagetake tuwin ilapat-ilapat kang nggegirisi saka ing langit. ¹² Nanging sadurunge iku kabeh, kowe bakal padha dicekel lan dikaniaya; kowe bakal dipasrahake menyang ing papan-papan pangibadah lan ing pakunjaran-pakunjaran sarta bakal padha diirid marang ing ngarsane

para ratu lan para panguwasa marga saka jenengKu. ¹³Iku bakal dadi jalarane kowe kabeh bakal padha nglairake paseksen. ¹⁴Mulane sing padha mantep bae, aja ngrancang-ngrancang dhisik bab kapriye anggonmu bakal mangsuli. ¹⁵Sabab Aku dhewe kang bakal maringi marang kowe tembung-tembung lan kawicaksanaan, satemah kowe ora bisa dilawan utawa dibantah dening mungsuh-mungsuhmu. ¹⁶Apamaneh kowe bakal iya padha diulungake dening wong tuwamu, sadulur-sadulurmu, kadang-kadeyanmu lan pawong mitramu sarta ana panunggalanmu sawatara kang bakal dipateni, ¹⁷apadene kowe bakal padha disengiti dening wong kabeh marga saka jenengKu. ¹⁸Nanging ora ana rambutmu saeler bae kang bakal ilang. ¹⁹Manawa kowe padha tetep mantep, kowe bakal padha nampani uripmu.”

Bab gempure kutha Yerusalem

21:20-24

Mt 24:15-21 Mk 13:14-19

²⁰“Manawa kowe nyumurupi kutha Yerusalem kakepung ing wadyabala, mangretia, yen gempure wis cedhak. ²¹Ing nalika iku wong-wong kang ana ing tanah Yudea padha ngungsia menyang ing pagunungan, lan wong-wong kang ana ing jero kutha padha sumingkira, sarta wong-wong kang ana ing padesan aja lumebu ing kutha maneh, ²²amarga yaiku mangsa tekane piwales, kang

dadi kayektene sabarang kang wis katulisan kabeh. ²³Nanging mesakake banget para wong kang lagi ngandheg, utawa kang lagi nusoni bayi ing wektu iku! Amarga bakal ana kasangsaran gedhe ing saindenging nagara lan bangsa iki bakal tampa deduka. ²⁴Wong-wong mau bakal padha tiwas kena landheping pedhang sarta bakal padha kabandhang dadi tawananing bangsa-bangsa kabeh, sarta kutha Yerusalem bakal kaicak-icak dening bangsa kang ora wanuh marang Gusti Allah, nganti tumeka sarampunge jamane bangsa-bangsa iku.”

Rawuhe Putraning Manungsa

Pasemon bab wit anjir

21:25-33

Mt 24:29-35 Mk 13:24-31

²⁵“Apadene bakal ana ilapat-ilapat ing srengenge, ing rembulan lan ing lintang-lintang, sarta ing bumi para bangsa bakal padha wedi lan bingung marga saka gumlegering sagara lan alun. ²⁶Wong-wong bakal padha semapat dening giris amarga kuwatir marang apa kang bakal nekani jagad; amarga kabeh panguwasaning langit bakal gonjing. ²⁷Ing nalika iku wong bakal padha nyumurupi Putraning Manungsa rawuh nitih mega, ngagem panguwasa lan kamulyan gedhe. ²⁸Anadene manawa iku kabeh wiwit kalakon, padha njenggeleka lan

tumengaa, amarga wis cedhak anggonmu bakal kaluwaran.”²⁹ Gusti Yesus banjur paring pasemon mangkene: “Padha mawanga wit anjir lan wit apa bae.³⁰ Manawa kowe padha nyumurupi yen wis padha semi, kowe padha ngreti dhewe, yen wis ngarepake mangsa panas.³¹ Mangkono uga manawa kowe padha nyumurupi lelakon mau, padha mangretia yen Kratoning Allah wis cedhak.³² Aku pitutur marang kowe: Satemene jinis iki bakal ora sirna sadurunge iku mau kalakon kabeh.³³ Langit lan bumi bakal padha sirna, nanging tembungku ora bakal sirna babar pisan.”

Piwulang bab jumaga

21:34-38

³⁴“Padha jaganen awakmu dhewe, atimu aja nganti kabotan dening pista gedhen lan mendem, tuwin dening kasusahaning ngaurip sarta supaya Dinaning Pangeran mau aja nganti tumempuh marang kowe kalawan dadakan kayadene kalajiret.³⁵ Amarga iku bakal nungkebi marang sakabehing wong kang dumunung ing bumi iki.³⁶ Padha tansah jumagaa lan ndedongaa, supaya kowe diparingana kakuwatan kang njalari kowe padha ora bakal katempuh dening apa kang bakal kalakon iku lan supaya kowe padha bisa tahan anggonmu ana ing ngarsane Putraning Manungsa.”

³⁷Kacarita Gusti Yesus yen awan memulang ana ing Padaleman Suci, dene yen bengi miyos

lan lereb ana ing gunung kang aran gunung Zaitun. ³⁸Lan esuke wong-wong kabeh padha sowan ing ngarsane ana ing Padaleman Suci, ngrungokake pangandikane.

Rancangan nyedani Gusti Yesus

22:1-2

Mt 26:1-5 Mk 14:1-2 Yo 11:45-53

22 ¹Nalika samana wis ngarepake riyaya Roti Tanpa Ragi, kang aran Paskah. ²Para pangareping imam lan para ahli Toret padha golek dalan, anggone bisa nyedani Panjenengane, amarga padha wedi karo wong akeh.

Yudas kasurupan iblis banjur saguh ngulungake Gusti Yesus

22:3-6

Mt 26:14-16 Mk 14:10-11

³Yudas, kang peparab Iskariot, panunggalane sakabat rolas tumuli kasurupan dening iblis, ⁴banjur lunga marani para pangareping imam lan para lelurahing jaga-baya Padaleman Suci, prelu rembugan bab anggone bakal ngulungake Gusti Yesus. ⁵Iku padha bungah lan sarujuk bakal padha aweh opah. ⁶Yudas nyaguh sarta wiwit nalika iku tansah golek dalan bisane ngulungake Gusti Yesus, ora nganti kasumurupan ing wong akeh.

Pacawisan Paskah**22:7-13***Mt 26:17-19 Mk 14:12-16*

⁷ Bareng dina riyaya Roti Tanpa Ragi, yaitu dina anggone wong-wong padha nyembeleh cempening Paskah, ⁸ Gusti Yesus banjur ngutus Petrus lan Yokanan, dhawuhe: “Kowe padha lungaa, nyawisna Paskah kang bakal padha dakpangan.” ⁹ Unjuke wong loro mau: “Karsa Paduka anggen kawula sami nyawisaken wonten ing pundi?” ¹⁰ Paring wangsulane Gusti Yesus: “Manawa kowe padha lumebu ing kutha, kowe bakal kepethuk wong kang nggawa kendhi isi banyu, iku banjur etutna tekan ing omah kang dileboni ¹¹ lan matura marang kang duwe omah iku: Sang Guru ndangu dhateng panjenengan: Endi kamare, sing kena Dakanggo mangan Paskah bebarengan karo para sakabatKu? ¹² Wong iku banjur nuduhake marang kowe kamar gedhe ing dhuwur kang wis katata miranti. Kowe padha nganakna pacawisan ana ing kono.” ¹³ Karone banjur padha mangkat, tinemune iya trep kaya kang kapangandikakake dening Gusti Yesus. Nuli padha nyawisake Paskah.

Gusti mranata Bujana Suci**22:14-23**

Mt 26:20-29 Mk 14:17-25 Yo 13:21-30 1Kr 11:23-25

¹⁴ Bareng wis tumeka ing wayahe, Gusti Yesus banjur lenggah dhahar bebarengan karo para rasule. ¹⁵ Tumuli padha dipangandikani: “Aku wis kapengin banget mangan Paskah iki bebarengan karo kowe kabeh, sadurunge Aku nandhang sangsara. ¹⁶ Awit Aku pitutur marang kowe: Aku ora bakal mangan iku maneh, nganti tumekane iku wis kayektenan ana ing Kratoning Allah.” ¹⁷ Sawise mangkono Panjenengane banjur mundhut tuwung, saos sokur nuli ngandika: “Iki tampanana lan edumen kang warata, ¹⁸ sabab Aku pitutur marang kowe: wiwit saiki iki Aku ora bakal ngombe pametuning wit anggur maneh, nganti tumeka sawise Kratoning Allah rawuh.” ¹⁹ Tumuli mundhut roti, saos sokur, banjur nyuwil-nyuwil roti mau kaparingake marang para sakabat kalawan ngandika: “Iki badanKu kang kaparingake marga saka kowe. Iki tindakna minangka pangeling-eling marang Aku.” ²⁰ Mangkono uga tuwunge sawise dhaharan, pangandikane: “Tuwung iki prajanjian anyar kang sarana getihKu, kang kawutahake marga saka kowe!

²¹ Nanging, lah tangane wong kang ngulungake Aku, nunggal karo Aku ana ing meja kene. ²² Sabab Putraning Manungsa pancen bakal jengkar miturut ing pepesthen,

nanging bilai wong kang dadi margane anggone kaulungake.”²³ Banjur padha wiwit takon-tinakon, panunggalane iku sapa baya kang bakal tumindak mangkono.

Kang cilik dhewe bakal dadi pangarep

22:24-30

Mt 26:31-35 Mk 14:27-31 Yo 13:36-38

²⁴ Kacarita para sakabat iya padha diya-diniya bab panunggalane sapa kang bakal dianggep dhuwur dhewe. ²⁵ Gusti Yesus banjur ngandika marang wong-wong mau: “Ratu-ratune para bangsa iku mrentah marang kawulane lan kang padha nguwasani iku diarani pangayoman. ²⁶ Nanging kowe kabeh iku ora mangkono, malah kang dhuwur dhewe ana ing antaramu iku dadia kaya kang anom dhewe lan kang dadi panuntun dadia kang ngladeni. ²⁷ Amarga sapa ta kang luwih dhuwur: kang linggih mangan, apa kang ngladeni? Rak kang linggih mangan? Ananging Aku iki ana ing tengah-tengahmu kayadene kang ngladeni. ²⁸ Kowe kabeh iku kang tansah tetunggalan karo Aku sajrone Aku kena ing godha-rencana. ²⁹ Sarta Aku wus nyawisake Kraton kanggo kowe kabeh kayadene RamaKu wus nyawisake marang Aku, ³⁰ supaya kowe padha bisa mangan lan ngombe tunggal sameja karo Aku ana ing KratonKu. Apamaneh kowe bakal padha linggih ing dhampar lan ngadili talere Israel rolas.”

Pamecane Gusti bab anggone Petrus bakal nyelaki Panjenengane

22:31-34

³¹ “Simon, Simon, lah Iblis banget anggone nginteri kowe kabeh, kaya gandum, ³² nanging kowe wis dakdongakake, supaya pracayamu ora ilang. Lan kowe, manawa wis mratobat, sadulur-sadulurmu padha santosakna.” ³³ Atur wangsulane Petrus: “Gusti, kawula cumadhang mbelani Paduka, sanadyan ngantosa dipun kunjara lan dumuginipun pejah pisan.”

³⁴ Nanging Gusti Yesus ngandika: “Aku pitutur marang kowe, Petrus: ing dina iki bakal ora ana jago kluruk, sadurunge kowe nyelaki Aku nganti ping telu.”

Bab kanthong lan pedhang

22:35-38

³⁵ Gusti Yesus banjur ngandika maneh: “Nalika kowe padha dakutus kae, ora nggawa rajut, kanthong utawa trumpah, apa kowe tau padha kekurangan apa-apa?” ³⁶ Ature para sakabat: “Boten babar pisan.” Pangandikane Gusti Yesus: “Nanging saiki iki, sing sapa duwe rajut, kagawaa, mangkono uga kang duwe kanthong; lan kang ora duwe pedhang, ngedola jubahe kanggo tuku. ³⁷ Amarga Aku pitutur marang kowe, nas ing Kitab Suci iki iya kudu kayektenan tumraping Aku:

Panjenengane bakal kaetang kagolongake para durjana.

Amarga apa kang katulis tumrap ing Aku iku lagi kalakon.”³⁸ Unjuke para sakabat: “Gusti, punika wonten pedhang kalih.” Paring wangsulane Gusti Yesus: “Wis cukup.”

Ana ing taman Getsemane

22:39-46

Mt 26:36-46 Mk 14:32-42

³⁹ Gusti Yesus banjur miyos tedhak menyang ing gunung Zaitun kaya adate, kadherekake dening para sakabate uga. ⁴⁰ Sarawuhe ing kono, para sakabate padha dipangandikani: “Padha nyenyuwuna, supaya aja nganti klebu ing panggodha.” ⁴¹ Panjenengane banjur misah dohe kira-kira sapambalang, nuli jengkeng ndedonga, ature: ⁴² “Dhuh Rama, manawi Paduka marengaken, mugu tuwung punika kapundhuta saking Kawula. Nanging sampun pikajeng Kawula, namung karsa Paduka ingkang kalampahana.” ⁴³ Banjur dikatingali malaekat saka ing langit kang nyantosakake Panjenengane. ⁴⁴ Panjenengane giris banget lan saya ngepeng anggone ndedonga. Riwene nganti kaya tetesing getih kang padha tumiba ing lemah. ⁴⁵ Banjur jumeneng saka anggone ndedonga lan tindak murugi para sakabate, ketemu padha turu, marga saka susahe. ⁴⁶ Nuli padha dipangandikani: “Yagene kowe padha turu? Tangia lan ndedongaa, supaya aja padha klebu ing panggodha.”

Gusti Yesus kacepeng**22:47-53**

Mt 26:47-56 Mk 14:43-50 Yo 18:1-11

⁴⁷ Sajrone isih ngandika, ana wong sagrombolan teka, kairid dening sawijining panunggalane sakabat rolas kang jenenge Yudas, iku banjur mrepeki Gusti Yesus arep nucup. ⁴⁸ Gusti Yesus banjur ngandika marang dheweke: “Heh, Yudas, anggonmu ngulungake Putraning Manungsa apa sarana nucup?”

⁴⁹ Kang padha ndherek Gusti Yesus, bareng ngreti apa kang bakal kalakon banjur padha munjuk: “Gusti, punapa kepareng kawula pedhang?” ⁵⁰ Sawijining panunggalane tumuli medhang abdine Imam Agung, kupinge tengen kaperung. ⁵¹ Nanging Gusti Yesus ngandika: “Wis ta, samono bae! Kupinge banjur kaasta kawasake.

⁵² Gusti Yesus tumuli ngandika marang para pangareping imam lan para lelurahing jaga-baya Padaleman Suci sarta para pinituwa kang padha teka sumedya nyekel Panjenengane: “Apa Aku iki kokanggep begal, dene anggonmu padha teka sikep gegaman pedhang lan penthung? ⁵³ Mangka saben dina Aku ana ing tengahmu, ana ing Padaleman Suci, kowe ora padha nyekel Aku. Nanging iki wektumu, lan iya iki panguwasane pepeteng iku.”

Petrus nyelaki Gusti Yesus**22:54-62***Mt 26:57-58, 69-75 Mk**14:53-54, 66-72 Yo 18:12-18, 25-27*

⁵⁴ Gusti Yesus banjur dicepeng lan digawa lunga saka ing panggonan kono, diirid menyang ing dalem ing Imam Agung. Anadene Petrus ngetutake saka ing kadohan.

⁵⁵ Wong-wong padha gawe bedhiyang ana ing satengahing plataran lan banjur padha linggih ngubengi bedhiyang iku. Petrus iya melu linggih ing kono. ⁵⁶ Nuli ana parekan weruh Petrus linggih ing ngarepe bedhiyang, banjur ditamatake, tumuli alok: "Wong iku iya tetunggalan karo Dheweke." ⁵⁷ Nanging Petrus selak, pangucap: "Boten, kula boten wanuh kalih wong niku!" ⁵⁸ Ora let suwe ana wong liyane kang weruh dheweke lan banjur calathu: "Samang niku enggih tunggale." Nanging wangsulane Petrus: "Dede, kula dede." ⁵⁹ Lan kira-kira let sajam ana wong liyane maneh kang calathu tanpa ringa-ringa: "Tenan, wong iki iya tunggale Dheweke, sabab iki iya wong Galilea." ⁶⁰ Nanging Petrus mangsuli, pangucap: "Dede, kula boten ngreti sing mang kandhakke niku." Sanalika iku uga, bareng Petrus wis kandha mangkono iku, ana jago kluruk. ⁶¹ Gusti Yesus banjur minger mirsani Petrus. Petrus nuli kelingan, yen Gusti wis ngandika marang dheweke: "Sadurunge jago kluruk ing dina iki, kowe wis

nyelaki Aku kaping telu.”⁶² Petrus nuli metu lan nangis kelara-lara.

Gusti Yesus kaladosake marang ngarsane Pradata Agama

22:63-71

Mt 26:63-68 Mk 14:60-65 Yo 18:19-24

⁶³Anadene Gusti Yesus dipoyoki dening wong-wong, kang padha nahan Panjenengane, sarta digebugi. ⁶⁴Pasuryane ditutupi dening wong-wong lan disuwuni pirsu: “Coba, bedheken sapa kang nggebugi Kowe iku?”
⁶⁵Aliya iku isih akeh maneh panguman-umane marang Panjenengane.

⁶⁶Bareng esuke para pinituwaning bangsa Yahudi, para pangareping imam lan para ahli Toret padha nganakake parepatan, Gusti Yesus banjur diladekake marang ngarsane pradataning agamane. ⁶⁷Nuli didangu: “Manawa Kowe iki Sang Kristus, kandhaa marang aku kabeh.” Paring wangsulane Gusti Yesus: “Sanadyan Aku kandhaa marang kowe kabeh, kowe bakal padha ora ngandel; ⁶⁸lan sanadyan Aku takona apa-apa, kowe kabeh bakal ora mangsuli. ⁶⁹Wiwit saiki Putraning Manungsa wis lenggah ana ing satengening Allah Kang Mahakuwasa.” ⁷⁰Wong-wong mau banjur padha calathu: “Yen mangkono, Kowe iku Putraning Allah?” Paring wangsulane Gusti Yesus: “Kowe dhewe padha kandha, yen Aku iki Putraning Allah.” ⁷¹Banjur padha calathu: “Apa prelune kita isih padha golek paseksi

maneh. Kita wis padha krungu dhewe saka pangucapene.”

Gusti Yesus ana ing ngarsane Sang Pilatus

23:1-7

Mt 27:1-2, 11-14 Mk 15:1-5 Yo 18:28-38

23¹ Ing kono kabeh warga pradata banjur padha ngadeg, Gusti Yesus diladekake marang ngarsane Sang Pilatus. ² Nuli wiwit padha nggugat, ature: “Kula sadaya sampun sami nyumerepi, bilih Tiyang punika nasaraken bangsa kula, sami dipun penging ngaturaken paos dhateng Sang Nata Agung, saha ngaken, bilih Piyambakipun punika Sang Ratu.” ³ Sang Pilatus banjur ndangu marang Gusti Yesus: “Punapa Panjenengan punika Ratunipun tiyang Yahudi?” Paring wangsulane Gusti Yesus: “Panjenengan piyambak sampun mastani.” ⁴ Sang Pilatus nuli ngandika marang para pangareping imam lan marang wong akeh iku: “Tumraping aku wong iki ora tinemu kaluputane.” ⁵ Nanging wong-wong mau saya banget panggugate, ature: “Tiyang punika damel balelanipun rakyat kalayan piwulangipun wonten ing tanah Yudea sadaya, kawiwitan wonten ing tanah Galilea, lan sapunika sampun dumugi ing ngriki.” ⁶ Bareng midhanget atur mangkono iku Sang Pilatus banjur ndangu, apa Wong iku wong Galilea. ⁷ Bareng mirsa yen Gusti Yesus iku kalebet bawaha Sang Prabu Herodhes, nuli kaladosake

marang ngarsane Sang Prabu Herodhes, kang ing wektu iku pinuju ana ing kutha Yerusalem.

Gusti Yesus ana ing ngarsane Sang Prabu Herodhes

23:8-12

⁸ Bareng Sang Prabu Herodhes mirsa Gusti Yesus, banget renane, amarga wis suwe anggone kapengin mirsa, awit wis kerep mireng bab Panjenengane, apadene ngajeng-ajeng nguningani anggone nganakake pratandha. ⁹ Akeh kang didangokake marang Gusti Yesus, nanging Panjenengane ora paring wangsulan sathithik-thithika. ¹⁰ Nalika samana para pangareping imam lan para ahli Toret padha maju lan ngaturake panggugat-panggugat kang abot. ¹¹ Sang Prabu Herodhes dalah para prajurite banjur padha nglelingsem lan moyoki Panjenengane, tumuli diagemi jubah kang endah banget sarta banjur diwangsulake marang ngarsane Sang Pilatus. ¹² Ing dina iku uga Sang Prabu Herodhes karo Sang Pilatus banjur padha memitran, awit maune padha sesatron.

Gusti Yesus ana ing ngarsane Sang Pilatus maneh

23:13-25

Mt 27:15-26 Mk 15:6-15 Yo 18:38--19:16

¹³ Sang Pilatus banjur nimbali para pangareping imam lan para panggedhe sarta

wong akeh, padha kadhawuhan nglumpuk,
¹⁴nuli padha dipangandikani mangkene:

“Kowe padha ngladekake Wong iki marang aku kokdakwa gawe balelaning rakyat. Kowe padha sumurup dhewe, yen wis dakpriksa, nanging mungguh ing aku bab kang kokgugatake kabeh tumrap Wong iku ora tinemu ana ing Dheweke. ¹⁵Dalasan Sang Nata Herodhes iya ora, sabab Wong iku banjur dibalekake mrene. Satemene apa kang ditindakake iku ora ana kang katrap ing paukuman pati. ¹⁶Mulane mung bakal dakajar, banjur dakluwari.”

¹⁷(Sabab Panjenengane ing dina riyaya iku wajib ngluwari wong siji kanggo wong-wong mau.) ¹⁸Nanging wong kabeh mau tumuli padha nguwuh-uwuh bebarengan: “Kasirnakna Tiyang punika! Barabas kaluwarana!”

¹⁹Barabas iku kalebokake ing pakunjaran marga kasangkut ing pambrontakan ing sajroning kutha lan gawe pepati. ²⁰Sang Pilatus ngandikani maneh marang wong-wong mau, karsane ngluwari Gusti Yesus. ²¹Nanging wong-wongl padha mangsuli kanthi keras uga panguwuh: “Kasaliba, kasaliba!”

²²Pangandikane Sang Pilatus kang kaping telune: “Nglakoni piala apa ta Wong iki sabenere? Aku ora bisa nemokake kaluputane kang kena ing paukuman pati. Dadi mung bakal dakajar banjur dakluwari.” ²³nanging kalawan bengok-bengok wong-wong padha nyuwun kanthi adreng, supaya Panjenengane kasalib, lan wekasane wong-wong mau menang kalawan bengok-bengok iku. ²⁴Sang

Pilatus banjur ndhawuhake karampungan, panyuwune wong-wong mau dikabulake.

²⁵Sarta nuli ngluwari wong kang kalebokake ing pakunjarang marga kasangkut ing pambrontakan lan mateni wong, ngetrepi panyuwune wong-wong mau, dene Gusti Yesus nuli kapasrahake marang wong-wong mau ing sakarep-karpe.

Gusti Yesus kairid bakal kasalib

23:26-32

²⁶Nalika padha ngirid Gusti Yesus iku, ana wong kang jenenge Simon, saka ing kutha Kirene, kang lagi teka bae saka ing jaban kutha, iku diandheg banjur dikon manggul salibe lan mlaku ing wingkinge Gusti Yesus. ²⁷Sarta ana wong akeh kang padha ndherekake Panjenengane, akeh wong wadon panunggalane iku kang padha ngadhuh-adhuh lan nangisi Panjenengane. ²⁸Gusti Yesus nuli minger mirsani wong-wong mau lan ngandika: "He anak-anake wadon Yerusalem, aja padha nangisi Aku, awakmu dhewe bae lan anak-anakmu padha tangisana! ²⁹Amarga sumurupa, bakal tumeka ing wektune wong padha duwe pangucap mangkene: Rahayu wong wadon kang gabug, lan weteng kang ora tau nglairake anak, sarta susu kang ora tau nusoni. ³⁰Wong-wong banjur bakal padha calathu marang gunung-gunung: Aku jugrugana! Lan marang punthuk-punthuk: Aku urugana! ³¹Amarga manawa kaya mangkene

iki panggawene wong marang kayu kang urip, saya maneh kang garing bakal dikapakake?”

³²Ana durjana loro kang uga padha kairid kang bakal diukum pati bebarengan karo Panjenengane.

Gusti Yesus kasalib

23:33-43

Mt 27:33-44 Mk 15:22-32; Yo 19:17-24

³³Satekane ing panggonan kang aran Pacumplungan, Gusti Yesus banjur disalib ana ing kono, mangkono uga durjana loro mau, kang siji ana ing tengen, sijine ana ing kiwane Gusti Yesus. ³⁴Gusti Yesus tumuli munjuk: “Dhuh Rama, tiyang-tiyang punika mugè Paduka apunten, amargi sami boten mangretos punapa ingkang dipun tindakaken.” Pangagemane banjur kaedum-edum sarana kaundhi. ³⁵Wong akeh padha ngadeg nonton. Para panggedhe padha nyenyampahi Panjenengane, pangucap: “Wong-wong liya padha dipitulungi, cikben saiki mitulungi Awake dhewe, manawa pancen Sang Kristus, Pilihane Gusti Allah!” ³⁶Mangkono uga para prajurit iya padha memoyoki Panjenengane lan padha nyaosi anggur kecut ³⁷karo ngucap: “Manawa Kowe ratune wong Yahudi, mara tulungana Awakmu dhewe!” ³⁸Ing sadhuwure mustakane ana tulisan, kang unine mangkene: “Iki ratune wong Yahudi.”

³⁹Durjana kang padha digantung mau ana siji kang ngala-ala marang Gusti Yesus,

pangucape: “Apa Kowe dudu Sang Kristus? Mara, tulungana Awakmu dhewe lan aku kabeh.”⁴⁰ Nanging sing siji banjur nyaruwe dheweke, ujure: “Apa kowe ora wedi, uga ora wedi marang Gusti Allah, mangka kowe tanpa paukuman padha?”⁴¹ Aku lan kowe iku pancen wis sabenere diukum, padha tanpa piwales kang murwat karo panggawe kita, bareng Panjenengane iki ora nindakake kaluputan apa-apa.”⁴² Banjur munjuk: “Dhuh Gusti Yesus, mugi Paduka karsaa ngengeti dhateng kawula, manawi Paduka rawuh ing Kraton Paduka.”⁴³ Paring wangsulane Gusti Yesus: “Aku pitutur marang kowe, satemene ing dina iki uga kowe bakal bebarengan karo Aku ana ing Pirdus.”

Sedane Gusti Yesus

23:44-49

Mt 27:45-46 Mk 15:33-41 Yo 19:28-30

⁴⁴ Bareng watara jam rolas, banjur ana pagowong kang nglimputi satanah kabeh, nganti jam telu⁴⁵ amarga srengenge ora sumorot. Kacarita gubahing Padaleman Suci suwek ing tengah dadi loro.⁴⁶ Gusti Yesus banjur nguwuh kalawan swara sora: “Dhuh Rama, Kawula masrahaken nyawa Kawula wonten ing asta Paduka.” Sawise matur mangkono banjur masrahake nyawane.

⁴⁷ Nalika panggedhening prajurit nyumurupi lelakon iku, tumuli ngluhurake Gusti Allah, pangucape: “Nyata, yen Wong iki tanpa

kaluputan.”⁴⁸ Sakehe wong kang padha gegrombolan nonton, bareng wis nyumurupi apa kang kalakon mau, padha mulih kalawan tebah-tebah dhadha.⁴⁹ Sakabehe wong kang wis wanuh marang Gusti Yesus, kalebu uga para wong wadon kang padha ndherekake Panjenengane saka ing tanah Galilea, padha ngadeg ana ing kadohan, ndeleng lelakon iku kabeh.

Gusti Yesus kasarekake

23:50-56

Mt 27:57-61 Mk 15:42-47 Yo 19:38-42

⁵⁰ Ana wong kang jenenge Yusuf, warganing Pradata Agung, wong kang becik lan mursid.
⁵¹ Iku ora melu nyarujuki putusan lan tumindak ing Pradata, asale saka ing Arimatea, sawijining kutha Yahudi, kang nganti-anti marang Kratoning Allah.⁵² Iku seba ing ngarsane Sang Pilatus, nyuwun layone Gusti Yesus.⁵³ Sawise layon diandhapake, banjur diulesi mori alus, sarta disarekake ing kubur kang tinatah ing pepunthuk parang, tuwin kang durung tau kanggo.⁵⁴ Nalika samana pinuju dina pacawisan, ngarepake Sabat.
⁵⁵ Apamaneh wong-wong wadon kang wis ndherekake Gusti Yesus saka ing tanah Galilea, iku iya padha melu ngiringake sarta maspadakake pasarean mau lan patrap anggane nyarekake layone.⁵⁶ Saulihe banjur padha nyawisake anggi-anggi lan lenga jebad.

Dene ing dina Sabat padha leren, netepi ing angger-angger.

Wungune Gusti Yesus

24:1-12

Mt 28:1-10 Mk 16:1-8 Yo 20:1-10

24¹ Ananging bareng dina kapisan ing minggu iku, ing wayah esuk umun-umun, wong-wong wadon mau padha menyang ing pasarean, karo nggawa anggi-anggi kang wis dicawisake. ² Watune tinemu wis kaglimpangake saka ing pasarean. ³ Bareng padha lumebu, layone Gusti Yesus ora ketemu. ⁴ Nalika lagi padha ngadeg kalawan kuwur atine marga saka kaanan kang mangkono iku, dumadakan ana priya loro padha jumeneng ing cedhake, pangagemane mancorong. ⁵ Wong-wong mau padha wedi lan padha tumungkul. Nanging priya loro mau nuli padha ngandika mangkene: "Yagene, dene kowe padha nggoleki Kang Gesang ana ing antarane wong mati? ⁶ Panjenengane ora ana ing kene, wis wungu. Elinga marang apa kang wus kapangandikakake marang kowe kabeh, nalika isih ana ing tanah Galilea, ⁷ yaiku, yen Putraning Manungsa pinasthi kaulungake marang tanganing wong-wong dosa lan banjur kasalib, sarta wungu ing telung dinane." ⁸ Wong-wong wadon mau iya nuli kelingan marang pangandikane Gusti Yesus iku. ⁹ Lan sabaline saka ing pasarean, banjur padha nyritakake iku kabeh marang sakabat sawelas

lan marang sadulur liyane kabeh. ¹⁰ Dene wong-wong wadon mau yaiku Maryam saka Magdala, lan Yohana sarta Maryam ibune Yakobus, tuwin wong-wong wadon liyane kang padha bebarengan uga nyritani marang para rasul. ¹¹ Nanging tembung-tembunge iku dianggep ngayawara, padha ora ngandel marang wong-wong wadon iku.

¹² Ewasamono Petrus banjur ngadeg lan mangkat rerikatan menyang ing pasarean. Bareng nginguk manjero, mung weruh ulese thok. Nuli lunga lan mikir-mikir, apa ta kira-kira sing mentas kalakon iku.

Gusti Yesus ngatingal marang wong loro kang padha menyang ing desa Emaus

24:13-35

¹³ Ing dina iku uga ana wong loro, panunggalane para sakabat, padha menyang ing desa kang aran Emaus, dohe saka ing Yerusalem watara pitung mil. ¹⁴ Wong loro mau padha rasanan bab kabeh kang mentas kalakon. ¹⁵ Nalika lagi padha rembugan lan bebantahan, Gusti Yesus piyambak rawuh nyelaki lan banjur nyarengi ing lakune. ¹⁶ Nanging wong mau mripate padha kalimputan, mulane padha pangling karo Panjenengane. ¹⁷ Gusti Yesus tumuli ngandika marang wong loro iku: “Apa sing padha kokrembug sajrone lumaku iki?” Banjur padha mandheg kalawan sedhih. ¹⁸ Kang siji kang jenenge Kleopas, mangsuli: “Punapa namung

Panjenengan piyambak tiyang manca ing Yerusalem, ingkang boten uninga bab ingkang mentas kelampahan wonten ing ngriku ing salebetipun sawatawis dinten punika?”

¹⁹ Paring wangsulane: “Lelakon apa ta iku?”

Unjuke kang kadangu: “Lelampahanipun Sang Yesus Nasarani, ingkang jumeneng nabi, ingkang kuwaos ing pandamel saha ing pangandika wonten ing ngarsaning Allah sarta wonten ing ngajengipun bangsa kula sadaya. ²⁰ Nanging para pangajengipun imam saha para pangageng kula sami ngulungaken Panjenenganipun dhateng ing paukuman pejah, lajeng dipun salib. ²¹ Mangka kula sadaya kala rumiyin sami gadhah pangajeng-ajeng, inggih Panjenenganipun punika ingkang rawuh badhe ngluwari bangsa Israel. Nanging sapunika sampun dumugi ing tigang dintenipun, sasampunipun punika wau sadaya kalampahan. ²² Namung kemawon lajeng wonten tiyang estri sawatawis panunggilan kula ingkang sami damel kaget kula: Enjing umun-umun sampun sami dhateng ing pasarean, ²³ layonipun boten pinanggih. Lajeng sami wangsul, cariyos, bilih sami sumerep malaekat, ingkang sami ngandika, bilih Panjenenganipun gesang.

²⁴ Nunten wonten kanca kula sawatawis ingkang sami dhateng pasarean, dene pinanggihipun pancen leres ingkang dipun cariyosaken para tiyang estri wau, nanging boten sami sumerep Panjenenganipun.”

²⁵ Gusti Yesus tumuli ngandika marang

wong-wong mau: “Heh wong kang padha tanpa budi lan kang randhat ing pamikir, temah ora pracaya marang samubarang kabeh, kang wis kapangandikakake dening para nabi! ²⁶ Sang Kristus apa ora pinasthi nandhang iku mau kabeh, banjur lumebet ing kamulyane?” ²⁷ Tumuli padha diparingi katrangan bab sabarang kang wis katulisan ing Kitab Suci kabeh tumrap Panjenengane, wiwit kitab-kitabe Nabi Musa lan kitab-kitabe para nabi.

²⁸ Bareng wis cedhak ing desa kang kaparanan, Gusti Yesus kaya-kaya arep nglajengake tindake. ²⁹ Nanging dicandhet dening wong-wong mau, unjuke: “Kula aturi kendel wonten ing griya kula, awit sampun ngajengaken dalu, surya sampun serap.” Panjenengane iya banjur lumebet karo wong-wong mau. ³⁰ Bareng lenggah arep dhahar bebarengan, nuli mundhut roti, diberkahi banjur dicuwil-cuwil, diparingake marang karone. ³¹ Nalika iku mripate banjur kabuka, temah ora pangling karo Panjenengane, nanging Gusti Yesus banjur musna saka ing pandelenge. ³² Wong loro mau tumuli padha sapocapan mangkene: “Atiku rak wis padha ngangah-angah, nalika Panjenengane ngandika marang aku kabeh ana ing dalan lan nalika Panjenengane nerangake Kitab Suci marang kowe lan aku?”

³³ Banjur padha ngadeg lan bali menyang Yerusalem. Ana ing kono padha nyumurupi sakabat sawelas padha kumpulan karo para

sadulur-sadulur liyane, ³⁴ sarta iku padha ngucap: “Gusti nyata yen wis wungu lan wis ngatingal marang Simon.” ³⁵ Wong loro mau iya tumuli nyaritakake lelakone ana ing dalan, sarta kapriye anggone mari pangling marang Gusti Yesus, sajrone nyuwil-nyuwil roti.

Gusti ngatingal marang para siswane kabeh

24:36-49

Yo 20:19-23

³⁶ Nalika padha rembugan bab iku mau, Gusti dumadakan jumeneng ana ing tengage sarta ngandika: “Tentrem rahayu anaa ing kowe kabeh.” ³⁷ Kabeh padha kaget kaworan wedi, lan ngira weruh memedi. ³⁸ Nanging Panjenengane banjur ngandika: “Yagene kowe padha kaget lan apa sababe dene kowe padha kethukulan rasa mangu-mangu ana ing sajroning atimu? ³⁹ Delengen tanganKu lan sikilKu, iki Aku dhewe; grayangana Aku lan satitekna, yen memedi rak ora ana daginge lan balunge, kaya kang padha kokdeleng ana ing Aku iki.” ⁴⁰ Ngandika mangkono iku karo nedahake astane lan sampeyane. ⁴¹ Bareng kabeh durung padha ngandel marga saka bungahe lan isih padha kaeraman, Panjenengane nuli ngandika: “Ing kene apa ana sing kena dipangan?” ⁴² Banjur dicaosi iwak gorengan sairis. ⁴³ Iku tumuli ditampeni lan didhahar ana ing ngarepe wong-wong mau.

⁴⁴ Banjur padha dipangandikani mangkene: “Yaiki pituturKu kang Dakkandhakake marang kowe kabeh, nalika Aku isih nunggal karo kowe, yaiku yen kabeh kang wis katulisan tumraping Aku ana ing sajroning kitab-Torete Nabi Musa lan kitabe para nabi sarta kitab Masmur, iku kudu kayektenan.”

⁴⁵ Panjenengane banjur mbuka pikirane wong-wong mau supaya padha ngreti marang Kitab Suci. ⁴⁶ Pangandikane: “Ana kang katulisan mangkene: Sang Kristus pinasthi nandhang sangsara lan ing telung dinane wungu saka ing antarane wong mati.

⁴⁷ Karodene maneh: pawarta bab pamratobat lan apuraning dosa kudu kaundhangake marang sakabehing bangsa atas asmane, wiwit saka ing Yerusalem. ⁴⁸ Dene kowe kang padha dadi seksine bab iku mau kabeh.

⁴⁹ Sabanjure kowe bakal padha Dakkirim apa kang wis dijanjekake dening RamaKu. Nanging kowe padha anaa ing kutha kene dhisik, nganti kowe wis padha kaparingan kasekten saka ing ngaluhur.”

Mekrade Gusti Yesus

24:50-53

⁵⁰ Sawise mangkono para sakabate banjur kadhawuhan ndherek Gusti Yesus menyang ing jaban kutha, menyang ing sacedhake desa Betania. Ana ing kono Panjenengane nuli ngangkat astane, para sakabat padha diberkahi, ⁵¹ lan nalika mberkahi mau,

Panjenengane banjur nilar para sakabate tuwin mitrane menyang ing swarga.⁵² Para sakabat banjur padha sujud nyembah marang Panjenengane, nuli padha bali menyang ing Yerusalem kalawan bungah banget,⁵³ sarta tansah padha ana ing Padaleman Suci lan ngluhurake Gusti Allah.

YOKANAN

Sang Sabda kang manjalma

1:1-18

1 ¹ Ing kala purwa Sang Sabda iku ana, dene Sang Sabda iku nunggil karo Gusti Allah sarta Sang Sabda iku Gusti Allah. ² Wiwitane Panjenengane iku nunggil karo Gusti Allah. ³ Samubarang kabeh dumadine dening Sang Sabda, lan samubarang kang dumadi ora ana sawiji-wijia kang ora didadekake dening Sang Sabda. ⁴ Sang Sabda kang kadunungan urip, sarta urip iku kang dadi pepadhanging manungsa. ⁵ Anadene Sang Padhang nelahi sajroning pepeteng, lan ora kalindhah dening pepeteng iku. ⁶ Ana priya rawuh kautus dening Allah asmane Yokanan. ⁷ Rawuhe dadi seksi, kapatah nek seni bab Sang Padhang, supaya dadia lantaranane wong kabeh padha percaya. ⁸ Panjenengane iku dudu Sang Padhang piyambak, mung kapatah nek seni bab Sang Padhang. ⁹ Sang Padhang kang sajati kang madhangi saben wong, iku lagi ngrawuhi jagad.

¹⁰ Panjenengane wus ana ing jagad, dhasar jagad iku dumadine iya dening Panjenengane, nanging jagad iku ora wanuh marang Panjenengane. ¹¹ Rawuhe murugi kagungane, nanging para kagungane iku ora gelem

nampani. ¹² Nanging sapa bae kang nampani Panjenengane iku diparingi wewenang dadi para putraning Allah iya iku kang padha pracaya marang asmane, ¹³ kang laire ora saka ing getih, iya ora saka pakaremaning daging utawa saka karepe wong lanang, nanging saka ing Allah.

¹⁴ Anadene Sang Sabda wus dadi daging sarta makuwon ana ing antara kita, lan aku wus padha nyawang kamulyane, iya iku kamulyan kang kaparingake marang Panjenengane kang jumeneng Putrane ontang-anting Sang Rama, kang kapenuhan ing sih-rahmat lan kayekten. ¹⁵ Nabi Yokanan nek seni mungguh Panjenengane sarta nguwuh-uwuh, pangandikane: “Iya iki kang dakkarepake nalika aku pitutur mangkene: Kang rawuh nungka aku iku wus ngrumiyini aku, amarga anane sadurunge aku.” ¹⁶ Saka ing kasampurnane kita kabeh wus tanpa ganjaran sih mawantu-wantu. ¹⁷ Sabab angger-angger iku anggone kaparingake lantaran Nabi Musa, dene sih-rahmat lan kayekten iku dumadine dening Sang Yesus Kristus.

¹⁸ Ora ana wong siji-sijia kang wus tau weruh Gusti Allah. Sang Putra ontang-anting kang ana ing pangkone Sang Rama, iku kang nerangake kawontenane.

Paseksene Nabi Yokanan Pambaptis

1:19-28

Mt 3:1-12 Mk 1:1-8 Lk 3:3-6, 15-17

¹⁹ Iki paseksene Nabi Yokanan nalika wong Yahudi saka ing Yerusalem kongkonan para imam lan para wong Lewi, dikon matur pitakon: "Panjenengan punika sinten?" ²⁰ Nabi Yokanan ngaken kanthi bares: "Aku iki dudu Sang Kristus." ²¹ Pitakone kongkonan: "Manawi makaten panjenengan punika sinten? Punapa Nabi Elia?" Paring wangsulane Nabi Yokanan: "Dudu." ²² Ing kono ature kongkonan: "Panjenengan punika sinten, supados kula sami saged mratelakaken dhateng ingkang kengkenan kula. Pengaken panjenengan tumrap sarira panjenengan kadospundi?" ²³ Pangandikane Nabi Yokanan: "Aku iki swarane wong kang nguwuh-uwuh ana ing pasamunan: Padha ngencengna margi ambah-ambahane Pangeran! Kaya kang wus dipangandikakake dening Nabi Yesaya."

²⁴ Mungguh ing antarane para kongkonan mau ana wonge Farisi sawatara. ²⁵ Iku banjur nyuwun pirsa maneh: "Manawi panjenengan sanes Sang Kristus, sanes Nabi Elia, sanes nabi ingkang sami kula antos-antos, punapaa dene panjenengan kok mawi mbaptis?" ²⁶ Nabi Yokanan mangsuli, pangandikane: "Aku iki anggonku mbaptis nganggo banyu, nanging wus ana kang jumeneng ing tengahmu, kowe padha ora weruh, ²⁷ iya iku kang

rawuhe nungka aku. Ambok nguculi jangeting trumpahe bae aku ora patut.”

²⁸ Mungguh kelakone iku mau ana ing Betania, ing sabrange bengawan Yarden, panggonane Nabi Yokanan mbaptis.

Nabi Yokanan nedahake Gusti Yesus

1:29-34

²⁹ Esuke Nabi Yokanan mirsa Gusti Yesus murugi, Nabi Yokanan mau banjur ngandika: “Delengen iku Cempening Allah kang ngilangi dosane jagad. ³⁰ Iya Panjenengane iku kang dakkarepake nalika aku kandha mangkene: Ana priya rawuh nungka aku, kang wus ngrumiyini aku, amarga anane sadurunge aku. ³¹ Ing maune aku iya ora wanuh marang Panjenengane, nanging supaya Panjenengane kalairna marang Banisrael, mulane tekaku nganggo mbaptis ing banyu.”

³² Lan maneh paseksene Nabi Yokanan mangkene: “Aku wus ndeleng Roh tumedhak saka ing swarga kaya manuk dara, dedalem ing sarirane. ³³ Maune aku iya ora wanuh karo Panjenengane, nanging kang ngutus aku mbaptisi ing banyu, wus ngandika marang aku: Manawa sira weruh Roh iku nedhaki sawijining wong lan dedalem ing sarirane Wong mau, iya iku kang bakal mbaptis sarana Roh Suci. ³⁴ Anadene aku wus ndeleng lan nek seni yen iku Putraning Allah.”

Sakabate Gusti Yesus kang kawitan

1:35-51

³⁵ Esuke Nabi Yokanan jumeneng ana ing papan kono maneh, karo sakabate loro. ³⁶ Nalika padha weruh Gusti Yesus langkung, Nabi Yokanan ngandika: “Lah iku Cempening Allah!” ³⁷ Sakabate loro mau padha krungu anggone Nabi Yokanan ngandika mangkono iku, banjur ndherekake tindake Gusti Yesus. ³⁸ Gusti Yesus tumuli noleh mirsa yen sakabat mau padha ndherekake, banjur didangu: “Kowe padha golek apa?” Unjuke kang didangu: “Rabbi (tegese: Guru), pakendelan Paduka wonten ing pundi?” ³⁹ Pangandikane Gussti Yesus: “Ayo, kowe bakal padha weruh!” Tumuli padha mara lan weruh marang pakendelane, sarta ing dina iku banjur padha tetunggalan karo Panjenengane, dene mungguh wayahe iku watara jan papat. ⁴⁰ Dene sakabat loro kang wus krungu pangandikane Nabi Yokanan banjur ndherekake Gusti Yesus iku, kang siji yaiku Andreas, sadulure Simon Petrus. ⁴¹ Dhisike Andreas ketemu karo Simon, sadulure, banjur dikandhani: “Aku wus padha ketemu karo Sang Mesih (tegese: Kristus).” ⁴² Simon mau tumuli diirid menyang ngarsane Gusti Yesus. Gusti Yesus banjur mandeng Simon sarta ngandika: “Kowe iku Simon anake Yokanan. Kowe bakal dijenengake Kefas (tegese: Petrus)

⁴³ Esuke maneh Gusti Yesus karsa tindak menyang ing tanah Galilea. Panjenengane pinanggih karo Filipus, banjur ngandika: “Melua Aku!” ⁴⁴ Filipus mau wong saka ing Betsaida, kuthane Andreas lan Petrus. ⁴⁵ Filipus ketemu Natanael, banjur dituturi mangkene: “Aku wus padha ketemu karo kang kasebutake dening Nabi Musa sajroning Toret sarta dening para nabi, iya iku Gusti Yesus putrane Bapak Yusuf, saka ing Nasaret.” ⁴⁶ Pangucape Natanael: “Saka Nasaret apa ana barang kang becik?” ⁴⁷ Wangsulane Filipus: “Ayo, ndelenga!” Bareng Gusti Yesus mirsa Natanael sowan ing ngarsane, banjur ngandika bab dheweke: “Lah, iku wong Israel sajati, kang ora kadunungan cidra.” ⁴⁸ Natanael banjur munjuk: “Paduka nguningani kawula saking pundi?” Gusti Yesus mangsuli pangandikane: “Sadurunge kowe diajak dening Filipus, Aku weruh kowe ana ing sangisore wit anjir.” ⁴⁹ Natanael munjuk maneh: “Dhuh Rabbi, paduka punika Putranipun Allah, Paduka punika Ratanipun Israel.” ⁵⁰ Gusti Yesus mangsuli pangandikane: “Olehmu pracaya iku apa awit anggon-Ku pitutur ing kowe: Aku weruh kowe ana ing sangisore wit anjir? Kowe bakal weruh lelakon-lelakon kang luwih elok katimbang karo iku.” ⁵¹ Banjur dipangandikani dening Gusti Yesus mangkene: “Satemene pitutur-Ku ing kowe, kowe bakal padha weruh langit menga, lan para malaekating Allah padha mudhun lan munggah marang Putraning Manungsa.”

Manten ing desa Kana

2:1-11

2¹ Nalika ing dina katelune ing desa Kana tanah Galilea ana manten, sarta kang ibune Gusti Yesus ana ing kono. ² Gusti Yesus dalah para sakabte, uga diulemi mrono. ³ Bareng padha kekurangan anggur, kang ibune Gusti Yesus tumuli ngandika marang Panjenengane: "Padha kentekan anggur." ⁴ Pangandikane Gusti Yesus: "Ibu, panjenengan ngarsakaken punapa dhateng Kula? Dereng dumugi wekdal Kula." ⁵ Nanging kang ibune Gusti Yesus banjur dhawuh marang para paladen: "Apa sadhawuhe marang kowe padha lakonana." ⁶ Ing kono ana genthong watu wadhah banyu nenem, sadhiyan kanggo sesuci manut adate wong Yahudi, isine saben genthong mau rong klenthing utawa telung klenthing. ⁷ Gusti Yesus tumuli dhawuh marang para paladen mau: "Genthonge pada kebakana banyu!" Tumuli iya diiseni nganti kebak. ⁸ Gusti Yesus banjur ngandika: "Saiki cidhuken, lan aturna marang pitayaning gawe!" Banjur kelakon digawa. ⁹ Pitayaning gawe bareng ngicipi banyu kang wus dadi anggur mau -- lan dheweke ora sumurup pinangkane, awit kang sumurup mung para paladen kang padha nyidhuki banyune -- tumuli ngaturi panganten lanang, ¹⁰ sarta matur: "Saben tiyang nyegah anggur punika ingkang sae rumiyin. Dene manawi para tamu anggenipun ngunjuk sampun

kathah lajeng saweg nyegahaken ingkang kirang sae. Nanging Panjenengan kok nyimpen anggur ingkang sae ngantos sapunika.”

¹¹Prakara mau katindakake dening Gusti Yesus ana ing Kana tanah Galilea, dadi wiwitaning mukjijat-mukjijat, lan srana mangkono Panjenengane wus mbabarake kaluhurane. Para sakabate tumuli padha pracaya marang Panjenengane.

Gusti Yesus ana ing kutha Kapernaum

2:12

¹²Sawuse mangkono Gusti Yesus banjur tindak menyang ing kutha Kapernaum, bebarengan karo kang ibu lan para sadhereke tuwin para sakabate; nanging ana ing kono mung kendel sawatara dina bae.

Gusti Yesus nyucekake Padaleman Suci

2:13-25

Mt 21:12-13 Mk 11:15-17 Lk 19:45-46

¹³Nalika ngarepake riyayane Paskah wong Yahudi, Gusti Yesus tindak menyang Yerusalem. ¹⁴Ana ing Padaleman Suci Gusti Yesus mirsa wong-wong kang adol sapi, wedhus, manuk dara, apadene wong-wong preyalan padha dhasar ana ing kono.

¹⁵Panjenengane mundhut tampar kagem pecut, banjur nundhungi wong-wong mau kabeh dalah wedhuse lan sapine, saka ing Padaleman Suci. Dhuwite preyalan-preyalan

padha disuntaki, mejane padha digolingake.
¹⁶ Bakul-bakul dara padha kadhawuhan mangkene: “Kabeh iki padha singkirna saka ing kene! Padalemane Rama-Ku aja kokgewe omah padagangan.” ¹⁷ Para sakabate tumuli kelingan manawa ana tulisan mangkene: “Katresnan Kawula dhateng Padaleman Paduka punika ngantos nggrantesaken Kawula.” ¹⁸ Wong-wong Yahudi tumuli nyela atur marang Gusti Yesus: “Panjenengan saged damel mukjijat punapa ingkang saged Panjenengan ketingalaken dhateng kula sadaya, dene Panjenengan kok nindakaken pratingkah kados makaten?” ¹⁹ Gusti Yesus mangsuli pangandikane: “Padaleman Suci iki bubrahen, sajroning telung dina bakal Dakdegake maneh.” ²⁰ Unjuke wong Yahudi: “Padaleman Suci punika kabangun ing salebetipun kawandasa nem taun, mangka Panjenengan kok badhe, ngadegaken salebeting tigang dinten?” ²¹ Nanging kang dipangandikakake Padaleman Suci iku sarirane piyambak. ²² Ing tembe, sawuse Gusti Yesus wungu saka ing antarane wong mati, para sakabate lagi padha kelingan, yen Panjenengane wus tau ngandika mangkono mau, banjur padha pracaya marang Kitab Suci lan marang pangandika kang kadhawuhake dening Gusti Yesus.

²³ Nalika Gusti Yesus ana ing Yerusalem, sajrone riyaya Paskah, akeh wong pracaya marang Panjenengane, marga padha weruh mukjijat-mukjijat kang katindakake.

²⁴Ananging Gusti Yesus piyambak ora nganggep marang pracayane wong-wong iku mau, amarga kabeh wus diuningani, ²⁵sarta ora prelu ana wong kang nyaosi paseksen bab manungsa marang Panjenengane, jalaran Panjenengane wis mirsa piyambak apa kang ana ing batine manungsa.

Piwulange Gusti Yesus marang Nikodhemus bab lair kapindho

3:1-21

3 ¹Ana wong Farisi jenenge Nikodhemus, panggedhene wong Yahudi, ²seba marang ngarsane Gusti Yesus ing wayah bengi, sarta munjuk: “Rabbi, kawula sami sumerep bilih rawuh Panjenengan dados guru punika kautus dening Gusti Allah, amargi boten wonten tiyang ingkang saged nindakaken pratandha kados ingkang Panjenengan tindakaken punika manawi boten tinunggil dening Allah.”

³Gusti Yesus mangsuli, pangandikane: “Satemen-temene pututurKu ing kowe: Wong manawa ora kalairake maneh mesthi ora bisa weruh Kratoning Allah.” ⁴Unjuke Nikodhemus: “Tiyang sampun sepuh makaten anggenipun saged lair kadospundi? Punapa saged lumebet malih dhateng guwa-garbaning biyungipun, lajeng kalairaken malih?” ⁵Paring wangsulane Gusti Yesus: “Satemen-temene pituturKu ing kowe: Wong manawa ora kalairake saka banyu lan Roh, mesthi ora bisa lumebu marang Kratoning Allah. ⁶Apa kang

lair saka ing daging iku daging lan kang lair saka ing Roh, iku roh. ⁷Aja gumun, dene Aku pitutur ing kowe: Kowe kudu padha kalairake maneh. ⁸Menyang ngendi midide angin iku miturut ing sakarepe, lan kowe krungu sumiyute, nanging ora sumurup pinangkane lan parane. Kaya mangkono iku kaanane saben wong kang kalairake saka ing Roh!" ⁹Nikodhemus munjuk: "Prakawis punika sagedipun kalampahan kadospundi?" ¹⁰Gusti Yesus mangsuli pangandikane: "Kowe iku rak dadi gurune wong Israel, dene kok ora ngreti prakara iku? ¹¹Satemen-temene pituturKu ing kowe: Kang padha Dakrembug iku, iya kang padha Daksumurupi sarta kang padha Daksekseni iya kang padha Daktingali, ewadene kowe ora padha nampani ing paseksenKu kabeh. ¹²Manawa kowe nalika Daktuturi bab kadonyan padha ora ngandel, kapriye bisamu padha ngandel saupama Daktuturana bab kaswargan? ¹³Ora ana wong siji-sijia kang sumengka menyang ing swarga, kajaba mung Panjenengane kang wus tumurun saka ing swarga, iya iku Putrane Manungsa. ¹⁴Kayadene Nabi Musa anggone manjer rerekan ula ana ing ara-ara-samun, iya mangkono uga Putrane Manungsa anggone pinesthi kapanjer, ¹⁵supaya saben wong kang pracaya marang Panjenengane oleh urip langgeng. ¹⁶Awitdene Gusti Allah anggone ngasihi marang jagad iku nganti masrahake Kang Putra ontang-anting, supaya saben wong kang pracaya marang Panjenengane aja

nganti nemu karusakan, nanging nduwenana urip langgeng. ¹⁷ Sabab Gusti anggone ngutus Kang Putra ngrawuhi jagad iku ora supaya ngadili marang jagad, nanging supaya mitulungi rahayu marang jagad. ¹⁸ Sing sapa pracaya marang Panjenengane, iku ora bakal diukum, balik sing sapa ora pracaya, iku wus kapatrapan, amarga ora pracaya marang asmane Putraning Allah kang ontang-anting. ¹⁹ Anadene mungguh paukuman mau mangkene: Sang Padhang iku wus rawuh ing jagad, nanging manungsa padha luwih rumaket marang pepeteng, tinimbnang karo pepadhang, amarga panggawe-panggawene ala. ²⁰ Sabab sing sapa nindakake piala mesthi sengit lan nyingkur marang pepadhang supaya aja kongsi katon panggawene kang ala iku. ²¹ Balik sapa kang tumindak bener iku marani pepadhang, supaya tetelaa yen panggawene iku mau linakonon ana ing patunggilaning Allah.”

Paseksene Nabi Yokanan bab Gusti Yesus

3:22-36

²² Sawuse mangkono Gusti Yesus tindak menyang ing tlatahe tanah Yudea kadherekake para sakabate, banjur kendel ana ing kono karo para sakabate sarta mbaptis. ²³ Dene Nabi Yokanan anggone mbaptis ana ing Ainon, sacedhake Salim, awit ing kono akeh banyune, wong-wong nuli padha mrono sarta dibaptisi,

²⁴ awit nalika samana Nabi Yokanan durung kalebokake ing pakunjaran.

²⁵ Nalika samana tuwuh bebantahane para sakabate Yokanan karo wong Yahudi bab sesuci. ²⁶ Sakabat mau tumuli padha sowan marang ngarsane Nabi Yokanan lan matur: “Rabbi, tiyang ingkang sesarengan kaliyan panjenengan wonten ing sabrangipun benawi Yarden saha ingkang sampun panjenengan sekseni punika inggih mbaptis sarta kapurugan dening tiyang kathah.” ²⁷ Nabi Yokanan mangsuli; pangandikane: “Wong ora bisa ndhaku apa-apa manawa ora kaprangan saka ing swarga. ²⁸ Kowe dhewe padha dadi seksiku anggonku duwe pitutur: Aku iki dudu Sang Mesih, mung kautus lumaku dadi cecala ana ing ngarsane. ²⁹ Kang nduweni panganten wadon iku panganten lanang, dene mitrane panganten lanang kang ngadeg ing sacedhake lan nilingake, iku bungah banget ngrungokake swarane panganten lanang iku. Iya iku kabungahanku lan kang kaya mangkono iku saiki wus katutugan. ³⁰ Panjenengane iku pinasthi saya mundhak, nanging aku iki saya suda.

³¹ Kang rawuhe saka ing ngaluhur iku ngungkuli sakabehe, kang pinangkane saka ing bumi iku iya saka ing bumi, lan calathune iya nganggo basa ing bumi. Kang rawuhe saka ing swarga iku ngungkuli sakabehe. ³² Sarta apa kang wus ditingali lan dipiyarsakake iya iku kang disekseni; ewadene ora ana wong siji-sijia kang nampani ing paseksene.

³³Sapa kang nampani ing paseksene iku, ngakoni yen Gusti Allah iku sanyata. ³⁴Sabab kang kautus dening Gusti Allah iku kang ndhawuhake pangandikane Gusti Allah, amarga Gusti Allah anggone maringake Rohe tanpa wates. ³⁵Sang Rama ngasihi marang Sang Putra, sarta wus masrahake samubarang kabeh marang Panjenengane. ³⁶Sing sapa pracaya marang Sang Putra, iya nduweni urip langgeng, nanging sing sapa ora mituhu marang Sang Putra, iku bakal ora weruh ing urip, nanging malah langgeng anggone kataman ing bebenduning Allah.”

Gusti wawan sabda karo wong wadon Samaria

4:1-42

4 ¹Bareng Gusti mirsa yen wong Farisi wus padha krungu pawarta yen kang manjing dadi siswa sarta dibaptis dening Gusti Yesus iku kehe ngluwihi sakabate Nabi Yokanan, ²-- sanadyan dudu Gusti Yesus piyambak kang mbaptis, nanging mung para sakabate -- ³Panjenengane tumuli nilar tanah Yudea, tindak wangsul menyang ing tanah Galilea.

⁴Anadene tindake mau kudu miyos ing tanah Samaria. ⁵Banjur rawuh ing sawijining kutha ing tanah Samaria kang aran Sikhar, cedhak karo palemahan kang biyen diparingake dening Rama Yakub marang kang putra Yusuf. ⁶Ing kono ana sumure Rama Yakub. Gusti Yesus sarehne kraos sayah saka anggone

tindak, banjur lenggah ana pinggiring sumur kono. Nalika samana kira-kira wayah jam rolas. ⁷ Tumuli ana wong wadon Samaria teka arep ngangsu. Gusti Yesus ngandika marang wong mau: "Aku wenehana ngombe!" ⁸ Awit para sakabate lagi padha menyang kutha tuku pangan. ⁹ Wong wadon mau banjur munjuk: "Kadospundi dene Panjenengane tiyang Yahudi kok mundhut ngunjuk dhateng kula tiyang Samaria?" (Awit wong Yahudi ora srawung karo wong Samaria.) ¹⁰ Gusti Yesus mangsuli, pangandikane: "Manawa kowe sumurup ing peparinge Allah, lan sapa wonge kang tutur ing kowe: Aku wenehana ngombe, mesthi kowe kang njaluk marang wong iku, tumuli kowe diwenehi banyu urip." ¹¹ Unjuke wong wadon mau: "Bendara, Panjenengan boten kagungan timba, mangka sumuripun lebet, dados saking pundi anggen Panjenengan angsal toya gesang punika? ¹² Panjenengan mesthi boten nglangkungi leluhur kula Yakub ingkang maringaken sumur punika dhateng bangsa kula. Dene panjenenganipun ugi ngunjuk saking sumur punika, samanten ugi para putra lan kewanipun." ¹³ Gusti Yesus mangsuli pangandikane: "Sapa wong kang ngombe banyu iki bakal ngelak maneh, ¹⁴ nanging sing sapa ngombe banyu pawewehKu, bakal ora ngelak ing salawas-lawase. Malah banyu pawewehKu mau ana ing jerone wong iku bakal dadi sumber, kang mancur terus tumeka ing urip, langgeng." ¹⁵ Unjuke wong wadon mau: "Bendara, kula Panjenengan

paringi toya punika, supados sampun ngantos ngelak, sarta boten sisah ngangsu mriki malih!" ¹⁶ Pangandikane Gusti Yesus: "Lungaa, undangan bojomu, tumuli balia mrene!"

¹⁷ Unjuke wong wadon: "Kula boten gadhah semah." Pangandikane Gusti Yesus: "Bener kandhamu, yen kowe ora duwe bojo iku.

¹⁸ Sabab anggonmu bebojoan wus ambal kaping lima, mangka kang saiki iku dudu bojomu. Pancen bener ujarmu kang mangkono iku." ¹⁹ Unjuke wong wadon: "Gusti, sapunika tumrap kawula sampun cetha, bilih Paduka punika nabi. ²⁰ Para leluhur kawula anggenipun sujud wonten ing redi punika, mangka bangsa Paduka criyos bilih panggenanipun tiyang nglampahi sujud punika ing Yerusalem."

²¹ Pangandikane Gusti Yesus: "He, wong wadon, ngandela marang Aku, bakal tumeka ing wektune anggonmu padha sujud marang Gusti Allah ora ana ing gunung iki, lan iya ora ana ing kutha Yerusalem. ²² Kowe iku padha sujud marang kang ora padha kokweruhi. Aku iki padha sujud marang kang padha Dakweruhi. Awit mungguh wijiling karahayon iku saka bangsa Yahudi. ²³ Nanging bakal tumeka ing wektune, malah saiki wus tumeka ing wektune para wong sujud kang sajati iku anggone padha sujud marang Sang Rama sajroning Roh lan kayekten, awit wong sujud kang kaya mangkono iku kang dikarsakake dening Sang Rama. ²⁴ Gusti Allah iku Roh, mulane kang padha sujud marang Gusti Allah, anggone sujud iku kudu ing sajroning roh lan

kayekten.”²⁵ Unjuke wong wadon: “Kawula sumerep bilih Sang Mesih badhe rawuh, ingkang ugi kasebat Sang Kristus; punika sarawhipun badhe nyumerepaken samukawis dhateng kawula sadaya.”²⁶ Pangandikane Gusti Yesus: “Iya Aku iki Panjenengane kang lagi ngandikan karo kowe iki.”

²⁷ Nalika samana para sakabate teka, sarta padha gumun dene Gusti Yesus imbal pangandika karo wong wadon. Ananging ora ana siji-sijia kang munjuk: “Inkang Paduka karsakaken punapa?” Utawa: “Tiyang punika Paduka pangandikani punapa?”²⁸ Wong wadon mau tumuli ninggal june ana ing kono, banjur menyang kutha lan crita marang wong-wong ing kono: ²⁹ Ayo padha ndelenga, ing kana ana wong kang ngandhakake lelakonku kabeh marang aku. Apa kirane iku Sang Kristus?”

³⁰ Wong-wong mau tumuli padha mangkat menyang ing sajabane kutha sowan marang ngarsane Gusti Yesus.

³¹ Nalika samana para sakabate tumuli matur marang Gusti Yesus, unjuke: “Rabbi, sumangga Paduka dhahar!”³² Nanging Gusti Yesus ngandika: “Aku duwe pangan kang ora padha koksumurupi.”³³ Kang iku para sakabat padha sapocapan: “Apa kira-kira ana wong kang nyaosi dhahar?”³⁴ Pangandikane Gusti Yesus: “Kang dadi panganKu iya anggonKu nglakoni karsane kang ngutus Aku, sarta ngrampungake ayahane.”³⁵ Rak ana ujarmu kang mangkene: Kurang patang sasi nuli panen. Nanging pituturKu ing kowe: Padha

delengen ing kiwa tengenmu lan tamatna pategalan-pategalan, kang katon kuning iku wus kena dieneni. ³⁶ Saiki kang derep wus tanpa bawon, sarta nglumpukake woh kang tumuju marang ing urip langgeng, satemah kang nyebar lan kang derep loro-lorone padha bungah. ³⁷ Awit tumrap iki bener bebasan kang muni mangkene: Kang siji nyebar, sijine kang ngeneni. ³⁸ Kowe padha Dakutus ngeneni kang dudu garapanmu. Wong liya kang padha nggarap, lan kowe kang padha ngundhuhi pametuning garapane.”

³⁹ Kacarita akeh wong Samaria ing kutha kono kang padha pracaya marang Panjenengane awit saka paseksene wong wadon mau: “Panjenengane wus mbedhek sakabehing lelakonku.” ⁴⁰ Wong-wong Samaria mau bareng wus sowan ing ngarsane Gusti Yesus, padha duwe atur panyuwun, muga karsaa lereb ana ing omahe. Panjenengane iya banjur lereb ana ing kono rong dina, ⁴¹ sarta mundhak akeh maneh kang padha manjing pracaya awit saka pangandikane, ⁴² lan padha tutur marang wong wadon mau: “Anggonku padha pracaya wus ora marga saka ujarmu iku. Amarga aku dhewe wus padha ngrungokake Panjenengane, lan aku wus padha sumurup yen sanyatane Panjenengane iku Pamartaning jagad.”

Bali menyang Galilea

4:43-45

⁴³ Sawuse rong dina iku Gusti Yesus tedhak saka ing kono menyang ing tanah Galilea, ⁴⁴ sabab Gusti Yesus wus neksemi piyambak yen kang jeneng nabi iku ora kajen ana ing nagarane dhewe. ⁴⁵ Sarawuhe ing tanah Galilea, banjur ditampeni dening wong-wong ing kono, marga iku wus padha ndeleng sakehing pandamele ana ing Yerusalem nalika riyaya, amarga wong-wong mau uga melu nekani riyaya iku.

Anake priyayi kadhaton

4:46-54

Mt 8:5-13 Lk 7:1-10

⁴⁶ Gusti Yesus tumuli tindak maneh menyang ing Kana ing tanah Galilea, panggonane nalika Panjenengane nyabdakake banyu dadi anggur. Anadene ing Kapernaum ana priyayi kadhaton duwe anak lanang kang lagi lara. ⁴⁷ Nalika priyayi mau krungu warta manawa Gusti Yesus saka ing tanah Yudea rawuh ing tanah Galilea, banjur seba marang ngarsane Gusti Yesus sarta darbe panyuwun muga karsaa tedhak nyarasake anake, awit anake iku wus arep mati. ⁴⁸ Gusti Yesus tumuli ngandika marang priyayi mau: "Manawa ora ndeleng pratandha lan kaelokan, kowe ora bakal padha pracaya." ⁴⁹ Unjuke priyayi mau: "Dhuh Gusti,

mugi karsaa tedhak sapunika mumpung anak kawula dereng pejah.”⁵⁰ Pangandikane Gusti Yesus: “Balia, anakmu urip.” Priyayi mau pracaya marang pangandikane Gusti Yesus iku, tumuli bali.⁵¹ Nalika isih ana ing dalam priyayi mau kapethuk abdi-abdine, kang padha nusul ngaturi pawarta, manawa anake urip.⁵² Tumuli padha didangu, wayah apa anake wiwit waras. Ature: “Kala wingi wanci jam satunggal siyang, anggenipun mantun benter.”⁵³ Bapakne mau banjur kelingan yen ing wayah iku anggone dipangandikani dening Gusti Yesus: “Anakmu urip.” Priyayi mau tumuli pracaya dalah sabrayate kabeh.

⁵⁴Iku pratandha kang kapindho kang katindakake dening Gusti Yesus nalika kondur saka ing tanah Yudea menyang ing tanah Galilea.

Gusti nyarasake wong lara ing dina Sabat ana ing blumbang Betesdha

5:1-18

5¹ Sawuse mangkono, kabener ana riyaya wong Yahudi, Gusti Yesus nuli tindak menyang ing Yerusalem.² Ing Yerusalem, ing sacedhak Seketheng Wedhus, ana blumbang kang ing tembung Ibrani diarani: Betesdha, kang ana bangsale lima.³ Ing bangsal-bangsal kono akeh banget wong lara pating glethak, wong wuta, wong lara pating glethak, wong wuta, wong lumpuh, wong pincang, padha ngenteni kocaking banyu.⁴ Awit ing samasa-

masa ana malaekating Pangeran tumedhak ing blumbag kono ngocakake banyune, sarta manawa banyu mau kocak, sing sapa nyegur dhisik dhewe, dadi waras, sanadyan apa bae lelarane. ⁵ Kocapa ing kono ana wong kang nandhang lara wus telung puluh wolu taun lawase. ⁶ Bareng Gusti Yesus mirsa wong mau ngglethak ana ing kono, sarta ngudaneni manawa wus lawas anggone mangkono mau, wong mau tumuli dipangandikani: “Kowe apa kapengin waras?” ⁷ Atur wangsulane sing lara: “Dhuh, Gusti, boten wonten tiyang ingkang nyemplungaken kawula dhateng ing blumbang samasa toyanipun wiwit kocak. Dene manawi kawula saweg murugi, lajeng wonten tiyang sanes ingkang ambyur ngrumiyini kawula.” ⁸ Pangandikane Gusti Yesus: “Tangia, paturonmu angkaten, lan lumakua!” ⁹ Sanalika wong mau dadi waras, nuli ngangkat paturone lan banjur mlaku.

Nanging nalika iku pinuju dina Sabat.

¹⁰ Amarga saka iku wong-wong Yahudi padha ngaruh-aruhi wong kang lagi bae waras mau, pangucape: “Iki dina Sabat, kowe ora kena ngangkat paturonmu!” ¹¹ Nanging wangsulane wong mau: “tiyang ingkang nyarasaken kula punika ingkang dhawuh dhateng kula: Paturonmu angkaten, lumakua!” ¹² Wong-wong Yahudi banjur padha takon: “Sapa wonge kang akon kowe: Paturonmu angkaten, lumakua?” ¹³ Nanging wong kang lagi bae waras ora weruh, iku sapa, amarga Gusti Yesus wus nylimpet ana ing tengahe wong akeh kang ana

ing kono. ¹⁴Sawuse mangkono Gusti Yesus mrangguli wong mau ana ing Padaleman Suci, banjur dipangandikani: “Kowe wus waras, aja gawe dosa maneh, supaya kowe aja nganti kataman kang luwih banget.” ¹⁵Wonge tumuli lunga aweh weruh marang wong-wong Yahudi manawa kang marasake dheweke iku Gusti Yesus. ¹⁶Lan marga saka iku, wong-wong Yahudi padha ngudi arep nganiaya marang Gusti Yesus, amarga nindakake kang kaya mangkono ing dina Sabat. ¹⁷Nanging Gusti Yesus ngandika: “RamaKu nindakake pakaryan nganti saprene, mulane Aku iya uga nglakoni pagaweanKu.” ¹⁸Kang iku wong Yahudi mundhak nemen maneh pangarahe nyedani Gusti Yesus iku, awit ora ngemungake nerak Sabat bae, nanging uga marga mastani yen Gusti Allah iku Kang Rama piyambak, dadi sarirane dipadhakake Gusti Allah.

Paseksene Gusti Yesus tumrap sarirane piyambak

5:19-47

¹⁹Ing kono Gusti Yesus mangsuli pangandikane: “Satemen-temene pituturKu ing kowe: Sang Putra ora bisa nindakake apa-apa saka awake dhewe, manawa Panjenengane ora weruh kang katindakake dening Sang Rama. Sabab apa kang katindakake dening Sang Rama, iku uga katindakake dening Sang Putra. ²⁰Sabab Sang Rama ngasihi Sang Putra sarta Panjenengane nedahake

sabarang kang ditindakake piyambak marang Sang Putra iku. Malah Panjenengane iya bakal nedahake marang Kang Putra pandamel kang luwih agung maneh katimbang karo iku, supaya kowe padha gumuna. ²¹Awit padha kaya Sang Rama anggone nangekake lan nguripake wong kang padha mati, mangkono uga Sang Putra iya nguripake sok wonga kang dikarsakake. ²²Dene Sang Rama ora ngadili sapa bae, nanging pangadilan iku wus dipasrahake marang Sang Putra, ²³supaya kabeh wong padha ngurmatana marang Sang Putra kayadene anggone ngurmati marang Sang Rama. Sing sapa ora ngurmati marang Sang Putra, iku uga ora ngurmati marang Sang Rama kang ngutus Panjenengane.

²⁴Satemen-temene pituturKu ing kowe: Wong kang ngrungokake ing pituturKu, sarta pracaya marang kang ngutus Aku, iku nduweni urip langgeng, tuwin bakal ora bakal katut kaukum, jalaran wus ngalih saka ing pati marang urip. ²⁵Satemen-temene pituturKu ing kowe, bakal tumeka ing wektune, malah wus tumeka ing wektune, wong mati padha krungu swarane Putraning Allah. Sarta kang padha ngrungokake iku bakal urip. ²⁶Sabab padha kaya Sang Rama anggone kagungan gesang ing sarirane piyambak, mangkono uga Sang Putra iya wus kaparengake kagungan gesang piyambak. ²⁷Sarta maneh wus kaparingan panguwasa ngasta pangadilan, amarga Panjenengane iku Putraning Manungsa. ²⁸Kowe aja padha gumun marang prakara

iku mau. Sabab bakal tumeka ing wektune: Sakehe wong kang ana ing kubur padha krungu swarane, ²⁹banjur metu, kang kalakuane becik tangi lan urip ing salawase, kang kalakuane ala tangi lan banjur kaukum.

³⁰Aku ora bisa nindakake apa-apa saka awakKu dhewe, anggonKu ngadili iku laras karo apa kang Dakrungu, sarta putusanKu adil. Amarga ora nuruti karepKu dhewe, nanging manut karsane kang ngutus Aku.

³¹Manawa Aku neksemi mungguh ing awakKu dhewe, paseksenKu mau ora bener. ³²Ana liyane kang neksemi mungguh ing Aku, lan Aku weruh yen paseksen kang dilairake mungguh ing Aku iku bener. ³³Kowe wus padha kongkonan marang Nabi Yokanan, lan iku wus neksemi ing bab kayekten.

³⁴Nanging Aku iki ora mbutuhake paseksen saka manungsa. AnggonKu tutur mangkono iku supaya kowe padha kapitulungan rahayu.

³⁵Nabi Yokanan iku minangka damar kang murub lan kang madhangi, nanging kowe iku mung sawatara mangsa bae anggonmu gelem nikmati padhange. ³⁶Nanging Aku iki nduweni paseksen kang ngungkuli paseksene Nabi Yokanan, iya iku sakabehing ayahan kang kaparingake Sang Rama marang Aku, supaya Daktindakake. Ayahan mau iya kang Daktindakake saiki, kang adi paseksene anggonKu kautus dening Sang Rama.

³⁷Karodene Sang rama kang ngutus Aku iku wus neksemi piyambak ing ngatase Aku. Kowe ora tau krungu swatane utawa nyumurupi

citrane, ³⁸ apadene pangandikane ora tetep dumunung ing kowe, awit kowe padha ora ngandel marang kang diutus. ³⁹ Kowe padha niti priksa Kitab-kitab Suci, awit pandugamu marga saka Panjenengane kowe nduweni urip langgeng. Nanging sanadyan Kitab-kitab Suci iku neksemi ing bab Aku, ⁴⁰ suprandene kowe padha lumuh marani Aku supaya nduwenana urip iku.

⁴¹ Aku ora kepengin diurmati dening manungsa. ⁴² Nanging tumrap kowe, Aku wus weruh, manawa padha ora kadunungan katresnan sajroning atimu marang Gusti Allah. ⁴³ TekaKu iki atas asmane RamaKu, nanging ora koktampani. Manawa ana wong liya kang teka atas jenenge dhewe iku bakal koktampani. ⁴⁴ Kowe iku anggonmu pada bisa pracaya kapriye, dene padha purih-pinurih ing kaurmatan, mangka kaurmatan kang saka Gusti Allah Kang Maha-Tunggal iku ora kokgayuh. ⁴⁵ Kowe aja padha duwe pangira yen Aku kang bakal nggugat kowe ana ing ngarsane Sang Rama, kang nggugat kowe iya iku Nabi Musa, yaiku Nabi Musa dununging pangarep-arepmu. ⁴⁶ Sabab saupama kowe padha pracaya marang Nabi Musa, mesthi iya pracaya marang Aku, amarga Aku wus diwecakake ana ing tulisane. ⁴⁷ Nanging manawa kowe padha ora ngandel marang tulisane Nabi Musa, kapriye anggonmu bakal padha pracaya marang kang Dakkandhakake?"

Gusti Yesus maringi mangan wong limang ewu

6:1-15

Mt 14:13-21 Mk 6:32-44 Lk 9:10-17

6¹ Sawuse mangkono Gusti Yesus tindak menyang ing sabrange sagara Galilea, yaiku sagara Tiberias. ²Wong akeh padha grudugan ndherekake Panjenengane, amarga padha ndeleng mukjijat kang wus katindakake dening Gusti Yesus tumrap wong-wong kang padha lara. ³Gusti Yesus tumuli minggah ing gunung, banjur lenggah ana ing kono, kaadhep dening para sakabate. ⁴Nalika samana wus ngarepake Paskah, riyayane wong Yahudi. ⁵Bareng Gusti Yesus mirsa wong akeh padha grudugan sowan, banjur ngandika marang Filipus: “Ing ngendi anggon kita arep tuku roti, supaya wong-wong iki bisa mangan?” ⁶Anggone ngandika mangkono iku mung kagawe nyoba, awit wus mirsa piyambak apa kang bakal katindakake. ⁷Unjuke Filipus: “Roti pangaos kalih atus dinar boten badhe nyekapi kangge tiyang samanten kathahipun punika, sanadyan namung sami kabagean nyakedhik.” ⁸Sawijining sakabat iya iku Andreas sadulure Simon Petrus tumuli munjuk: ⁹“Punika wonten lare ingkang mbekta roti sair gangsal kaliyan ulam loh kalih, nanging punika nggawer sapinten kangge tiyang samanten kathahipun punika?” ¹⁰Gusti Yesus ngandika: “Wong-wong iku konen padha

linggih!” Anadene ing kono akeh sukete, wong-wong mau banjur padha linggih, kang lanang cacache watara limang ewu. ¹¹ Gusti Yesus tumuli mundhut roti mau, lan sawuse saos sokur, banjur diedum-edum marang kang padha linggih ing kono, mangkono uga iwake, sakarepe olehe arep padha mangan. ¹² Sawuse padha wareg, Gusti Yesus tumuli dhawuh marang para sakabate: “Cuwilan turahane padha klumpukna, supaya aja ana kang kececeran!” ¹³ Banjur iya diklumpukake oleh rolas wakul kebak isi cuwilan roti sair lima mau, yaiku sisane kang wus padha dipangan dening wong-wong mau. ¹⁴ Bareng wong-wong mau ndeleng kaelokan kang ditindakake dening Gusti Yesus iku, tumuli padha ngucap: “Panjenengane iku nyata Kangjeng Nabi kang bakal rawuh ing jagad.”

¹⁵ Sarehne Gusti Yesus pirsane, yen sediyane wong-wong iku padha teka arep mboyong Panjenengane kalawan peksan, arep kajumenengake ratu, Panjenengane banjur sumingkir minggah ing gunung maneh piyambakan.

Gusti Yesus tindak napak ing banyu

6:16-21

Mt 14:22-33 Mk 6:45-52

¹⁶ Bareng wayah sore para sakabate padha mudhun menyang ing sagara, banjur padha nunggang prau ¹⁷ arep nyabrang menyang ing Kapernaum. Bareng wus wengi, Gusti

Yesus kok meksa durung rawuh, ¹⁸ mangka ombaking sagara ngedab-edabi, amarga katempuh ing angin gedhe. ¹⁹ Bareng olehe padha ndhayung para sakabat mau wus oleh watara loro utawa telung mil, weruh Gusti Yesus tindak napak ing banyu nyelaki praune, temahan padha wedi. ²⁰ Nanging tumuli dipangandikani: “Iki Aku, aja padha wedi!” ²¹ Para sakabat banjur ngaturi Panjenengane minggah ing prau, lan sanalika iku uga praune tekan ing dharatan kang kasedya.

Wong akeh padha nggoleki Gusti Yesus

6:22-59

²² Esuke wong akeh kang isih ana ing sabranging sagara, padha sumurup yen ing kono ora ana prau maneh kajaba mung siji mau, mangka Gusti Yesus ora nitih bareng karo sakabate, mung para sakabat dhewe kang mancal. ²³ Nanging tumuli ana prau liyane sawatara teka saka ing Tiberias ana ing sacedhake panggonan mangan roti sawuse Gusti caos sokur mau. ²⁴ Bareng padha weruh yen Gusti Yesus ora ana ing kono dalah para sakabate, banjur iya padha nunggang prau, nusul menyang ing Kapernaum, nggoleki Gusti Yesus. ²⁵ Bareng wong-wong mau meruhi Panjenengane ana ing sabrange sagara, tumuli padha munjuk: “Rabbi, kala punapa anggen Paduka rawuh ing ngriki?” ²⁶ Gusti Yesus mangsuli pangandikane: “Satemen-temene pituturKu ing kowe, kowe padha nggoleki Aku

iku ora awit kowe padha weruh pratandha, nanging marga wus padha mangan roti nganti wareg. ²⁷ Padha tumindaka ing gawe, aja supaya oleh pangan kang kena ing rusak, nanging supaya kang kena ing rusak, nanging supaya oleh pangan kang bisa tahan tumeka ing urip langgeng, kang bakal diparingake marang kowe dening Putraning Manungsa, awit iya Panjenengane iku kang wus disahake kalawan dicap dening Sang Rama Allah.”

²⁸ Wong-wong mau banjur padha munjuk: “Kawula kedah sami nglampahi punapa supados nindakaken padamelan ingkang kakarsakaken dening Allah?” ²⁹ Dhawuh wangsulane Gusti Yesus marang wong-wong mau: “Iki pagawean kang dikarsakake dening Gusti Allah, yaiku supaya kowe padha pracaya marang kang kautus dening Allah.”

³⁰ Unjuke wong-wong mau: “Pratandha punapa ingkang Paduka tindakaken, supados kawula saged sami ningali sarta lajeng pitados dhateng Paduka? Paduka nglampahi pandamel punapa? ³¹ Para leluhur kawula sami nedha mana wonten ing ara-ara-samun, kados ingkang sampun kaseratan: Padha diparingi roti saka ing swarga.”

³² Pangandikane Gusti Yesus: “Satemen-temene pituturKu marang kowe: Dudu Nabi Musa kang maringi roti marang kowe saka swarga iku, nanging RamaKu kang maringi roti sajati kang saka swarga marang kowe kabeh. ³³ Awitdene roti kang saka Gusti Allah yaiku kang tumurun saka ing swarga sarta

kang nguripi jagad.”³⁴ Unjuke wong-wong mau: “Gusti, kawula mugi Paduka paringi roti punika ing salaminipun!”³⁵ Pangandikane Gusti Yesus: “Aku iki roti panguripan; sing sapa marani Aku, iku ora bakal luwe maneh, sarta sing sapa percaya marang Aku, iku ora bakal ngelak maneh.”³⁶ Nanging kowe wus padha Daktuturi: Sanadyan kowe wus padha ndeleng marang Aku, ewadene padha ora percaya.³⁷ Kabeh kang diparingake marang Aku dening Sang Rama, iku bakal padha marani Aku. Sarta sapa kang marani Aku ora bakal Daktampik.³⁸ Sabab anggonKu tumurun saka ing swarga iku ora supaya nglakoni karepKu dhewe, nanging karsane kang ngutus Aku.³⁹ Dene karsane Sang Rama kang ngutus Aku iku mangkene: Kabeh kang wus kaparingake marang Aku iku aja nganti ana kang ilang, nanging supaya Daktangekna besuk ing wekasaning jaman.⁴⁰ Sabab karsane RamaKu iku, yaiku supaya saben wong kang ndeleng lan percaya marang Sang Putra, iku nduwenana urip langgeng, sarta supaya Aku nangekna besuk ing wekasaning jaman.”

⁴¹ Wong-wong Yahudi banjur pating kedumel ing bab Panjenengane, awit ana pangandikane mangkene: “Aku iki roti kang tumurun saka ing swarga.”⁴² Padha grenengan mangkene: “Apa iku dudu Yesus anake Yusuf? Aku rak padha wanuh karo bapa-biyunge? Kang iku kapriye kok duwe pangucap: Aku tumurun saka ing swarga?”⁴³ Gusti Yesus banjur mangsuli pangandikane: “Aja padha pating kedumel.

⁴⁴ Ora ana wong kang bisa marani Aku, kajaba manawa digendeng dening Sang Rama kang ngutus Aku, amarga Aku kang bakal nangekake besuk ing wekasaning jaman.

⁴⁵ Ing kitabe para nabi ana tulisan mangkene: “Wong kabeh bakal kawulang dening Allah.”

Mulane sok wonga kang wus ngrungokake sarta nampani piwulang saka Sang Rama, iku marani Aku. ⁴⁶ Kang mangkono iku ora ateges ana wong kang wus weruh marang Sang Rama. Mung kang pinangkane saka ing Allah iku kang wus ndeleng Sang Rama.

⁴⁷ Satemen-temene pituturKu marang kowe: Sing sapa pracaya, iku nduweni urip langgeng.

⁴⁸ Aku iki roti panguripan. ⁴⁹ Leluhurmu padha mangan mana ana ing ara-ara-samun, nanging wis padha mati. ⁵⁰ Iki roti kang tumurun saka ing swarga: Sing sapa mangan iku, ora bakal mati. ⁵¹ Aku iki roti kang urip, kang wus tumurun saka ing swarga. Manawa wong mangan roti iki, bakal urip ing salawas-lawase. Anadene roti bakal pawewehKu yaiku dagingKu, kang bakal Dakwenehake kanggo uripe jagad.”

⁵² Wong-wong Yahudi tumuli padha bebantahan, pangucap: “Wong iku kapriye bisane menehake daginge supaya padha dakpangan?” ⁵³ Gusti Yesus ngandika marang wong-wong mau: “Satemen-temene pituturKu marang kowe. Manawa kowe ora mangan daginge Putrane Manungsa lan ora ngombe getihe mesthi ora padha kadunungan urip.

⁵⁴ Sapa wong kang mangan dagingKu lan

ngombe getihKu, iku nduweni urip langgeng, sarta Aku kang bakal nangekake besuk ing dina wekasaning jaman. ⁵⁵ Sabab dagingKu iku pangan kang sajati, lan getihKu iku omben-omben kang sajati. ⁵⁶ Wong kang mangan dagingKu lan ngombe getihKu, iku dadi tetep ana ing Aku, lan Aku ana wong iku. ⁵⁷ Padha kaya Sang Rama kang gesang ngutus Aku lan Aku urip dening Sang Rama, mangkono uga sing sapa mangan Aku iku iya bakal urip dening Aku. ⁵⁸ Iki roti kang wus tumurun saka ing swarga. Dudu roti kaya kang dipangan dening para leluhurmu, lan banjur wus padha mati. Sing sapa mangan roti iki bakal urip ing salawas-lawase.”

⁵⁹ Anggone mangandikakake iku mau nalika Gusti Yesus mulang ana ing papan pangibadah ing Kapernaum.

Para siswa ing Galilea kang pada mundur

6:60-66

⁶⁰ Para siswa bareng krungu kang mangkono mau akeh kang padha ngucap mangkene: “Tetembungan iki keras temenan, kang betah ngrungokake bae sapa?” ⁶¹ Gusti Yesus mirsa sajroning panggali manawa siswane padha ngedumel ing bab iku mau, banjur mangandikani: “Apa kowe padha kacenthok ing pituturKu iku mau? ⁶² Kang iku kapriye saupama kowe padha weruh Putrane Manungsa sumengka menyang padunungane kang dhisik? ⁶³ Roh iku kang

nguripake, daging iku ora ana paedahe. Tembung kang Daktuturake marang kowe iku roh lan urip. ⁶⁴Nanging ana panunggalanmu kang ora pracaya." Pancen Gusti Yesus ora kekilapan wiwit-wiwitan mula, sapa wonge kang padha ora pracaya, lan kang bakal masrahake Panjenengane. ⁶⁵Panjenengane banjur ngandika: "Mulane kowe wus padha Dakwarah mangkene: Ora ana wong kang bisa marani Aku kajaba manawa wus kaparingan wewenang saka Sang Rama." ⁶⁶Wiwit nalika iku para siswane akeh kang padha mundur, wus ora ndherekake tindake maneh.

Pangakune Petrus

6:67-71

⁶⁷Kang iku Gusti Yesus ngandika marang sakabat rolas: "Apa kowe ora padha arep lunga uga?" ⁶⁸Atur wangsulane Simon Petrus: "Gusti, ingkang kawula purugi sinten? Pangandika Paduka punika pangandikaning gesang langgeng. ⁶⁹Saha kawula sampun sami pitados tuwin sumerep, bilih Paduka punika Sang Suci kagunganing Allah." ⁷⁰Pangandikane Gusti Yesus: "Rak Aku dhewe kang milih kowe wong rolas iki, nanging salah siji ing panunggalanmu iku Iblis." ⁷¹Anadene kang dipangandikakake mangkono iku Yudas anake Simon Iskariot, marga iku panunggalane sakabat rolas, kang bakal ngulungake Gusti Yesus.

Gusti Yesus tindak menyang Yerusalem ngrawuhi riyaya Tancebing Tarub

7:1-13

7¹ Sawuse mangkono Gusti Yesus lelana ngideri ing tanah Galilea. Mulane ora karsa terus ana ing tanah Yudea, awit wong Yahudi padha ngarah sedane. ²Nalika iku ngarepake riyayane wong Yahudi kang aran riyaya Tancebing Tarub. ³Kang iku sadherek Gusti Yesus padha matur marang Panjenengane: "Suwawi Panjenengan bidhal dhateng ing tanah Yudea, supados para murid Panjenengan inggih sami sageda ningali pandamel ingkang Panjenengan tindakaken. ⁴Sabab sadaya tiyang ingkang ngangkah dados kawigatosanipun tiyang kathah punika rak boten wonten ingkang tumindak kanthi sesidheman. Manawi Panjenengan nglampahi pandamel makaten punika, suwawi Panjenengan ngedheng dhateng jagad." ⁵Sabab dalah para sadhereke iya padha ora pracaya marang Panjenengane. ⁶Gusti Yesus tumuli ngandika marang sadherek mau: "Durung tumeka ing wektuKu, nanging tumrape kowe kabeh tansah ana wektune. ⁷Jagad iku ora bisa sengit marang kowe, nanging Aku disengiti, amarga Aku nek seni yen panggawene jagad iku ala. ⁸Kowe padha mangkata nekani riyaya iku, Aku durung mangkat mrana, awit durung tumeka ing wektuKu." ⁹Gusti Yesus sawuse ngandika

mangkono banjur kantun ana ing tanah Galilea.

¹⁰Nanging bareng para sadhereke wus mangkat nekani riyaya mau, Panjenengane iya tindak, nanging ora ngeblak, dadi kanthi sesidheman. ¹¹Nalika riyaya, wong-wong Yahudi padha nggoleki Panjenengane calathune: “Wonge ana ing ngendi?” ¹²Sarta ing antarane wong akeh mau keprungu rerasanan bab Panjenengane; ana kang ngucap mangkene: “Iku wong becik.” Liyane maneh: “Ora, iku nasarake wong akeh.” ¹³Ewadene ora ana wong siji-sijia kang wani rembugan ngeblak bab Panjenengane, awit wedi marang wong Yahudi.

Paseksene Gusti Yesus tumrap sarirane

7:14-24

¹⁴Bareng wus nengah-nengahi riyaya, Gusti Yesus lumebet ing Padaleman Suci sarta memulang. ¹⁵Wong Yahudi padha kaeraman, pangucape: “Wong iku olehe kawruh kang kaya mangkono iku saka ing ngendi, dene ora nganggo sinau!” ¹⁶Gusti Yesus mangsuli: “Piwulang iki dudu piwulangKu dhewe, nanging piwulange kang ngutus Aku. ¹⁷Sok wonga kang gelem nglakoni karsane, mesthi bakal ngreti piwulangKu iki saka Allah, apa saka tetembunganKu dhewe. ¹⁸Wong kang rembuge saka karepe dhewe iku ngarah kaluhurane dhewe. Nanging wong kang ngupaya kaluhurane kang ngutus, iku

kang temen, sarta ora kadunungan cidra.

¹⁹ Apa dudu Nabi Musa kang ndhawuhake angger-anggering Toret marang kowe?

Nanging panunggalanmu ora ana siji-sijia kang ngestokake angger-anggering Toret iku. Sabab apadene kowe padha ngarah patiKu?" ²⁰ Atur wangsulane wong akeh: "Sampeyan punika kapanjangan dhemit. Ingkang ngangkah pejah sampeyan sinten?" ²¹ Paring wangsulane

Gusti Yesus marang wong-wong mau: "Mung ana panggawe siji kang Daklakoni, mangka kowe kabeh padha gumun. ²² Nabi Musa ndhawuhake pranatan tetak marang kowe;

sabenere pranatan tetak iku ora saka Nabi Musa, nanging saka para leluhur kita, lan ing dina Sabat kowe iya padha netaki wong. ²³ Manawa wong ditetaki ing dina Sabat,

supaya angger-anggere Nabi Musa aja nganti katerak, apa kowe padha panas atimu marang Aku, dene Aku marasake badan sakojur ing dina Sabat? ²⁴ Anggonmu ngukumi aja manut apa kang katon, nanging ngukumana kanthi adil."

Padudon bab kawijilane Gusti Yesus

7:25-36

²⁵ Wong Yerusalem sawatara padha ngucap: "Apa dudu Wong iku kang diarah patine?"

²⁶ Lah kok kanthi saenake bae pangucape, sarta wong-wong ora padha madoni apa-apa. Apa kirane para panggedhe kita iya wus ngreti manawa Dheweke iku Sang Kristus

temenan? ²⁷ Nanging mungguh wong iku kita wus ngreti pinangkane. Mangka samangsa Sang Kristus iku rawuh, ora ana kang weruh pinangkane.” ²⁸ Nalika Gusti Yesus memulang ana ing Padaleman Suci, Panjenengane nguwuh mangkene: “Pancen kowe padha wanuh marang Aku, lan iya padha weruh pinangkaKu, nanging tekaKu ora saka karepKu dhewe. Aku diutus dening Panjenengane kang asipat sayekti, kang kowe padha ora wanuh.

²⁹ Aku kang wanuh, amarga wijilKu saka ing Panjenengane, lan iya iku kang ngutus Aku.”

³⁰ Ing kono wong-wong mau padha ngarah nyekel Gusti Yesus, ewadene ora ana kang nganti nggepok sarirane, amarga durung tekan ing wektune.

³¹ Ananging ing antarane wong akeh iku akeh kang padha pracaya marang Panjenengane sarta pangucap: “Manawa Sang Kristus rawuh, apa iya bakal nindakake mukjijat luwih akeh katimbang karo kang katindakake dening panjenengane iki?” ³² Para wong Farisi tumuli padha krungu yen wong akeh padha grenengan kaya mangkono ing bab Panjenengane, mulane para pangareping imam lan para wong Farisi banjur padha kongkonan para tukang jaga Padaleman Suci dikon nyekel Panjenengane. ³³ Gusti Yesus banjur ngandika: “Mung kari sawatara mangsa anggonKu ana ing antaramu, nuli Aku bakal sowan marang kang ngutus Aku. ³⁴ Kowe bakal padha nggoleki Aku, nanging ora bakal ketemu, sarta kowe padha ora bisa marani

padununganKu.”³⁵ Wong-wong Yahudi tumuli padha sapocapan: “Menyang ngendi ta parane wong kuwi, dene nganti aku ora padha bisa nemokake? Apa arep marani wong kang padha ngumbara ana ing antarane wong Yunani, arep memulang wong Yunani?”³⁶ Apa tegese tembung kang diucapake: Kowe bakal padha nggoleki Aku nanging ora bakal ketemu, sarta kowe ora bakal padha bisa marani padununganKu?”

Banyu sumbering urip

7:37-44

³⁷ Bareng dina wekasan yaiku nalika gedhe-gedhening riyaya mau, Gusti Yesus jumeneng sarta nguwuh: “Sing sapa ngelak, iku maranana Aku lan ngombea!”³⁸ Sing sapa pracaya marang Aku iku kaya wiraose kitab: Ilen-ilen banyu urip bakal padha mili saka ing batine!”³⁹ Pangandikane mangkono iku mau kang dikarsakake yaiku Roh, kang bakal ditampa dening wong-wong kang padha pracaya marang Panjenengane. Dene nalika samana Roh Suci durung rawuh, amarga Gusti Yesus durung kamulyakake.⁴⁰ Wong akeh iku bareng krungu pangandika iku mau, ana sawatara kang banjur ngucap: “Nyata yen iku Kangjeng Nabi kang kita anti-anti.”⁴¹ Liyane calathu: “Iku Sang Kristus.” Lan ana maneh kang ngucap: “Dudu, wijile Sang Kristus iku ora saka ing Galilea!”⁴² Amarga manut wirasane Kitab Suci wijile Sang Mesih

iku mesthi saka trahe Sang Prabu Dawud.”

⁴³ Temahane wong golongan padha diya-diniya bab ing ngatase Gusti Yesus. ⁴⁴ Sarta ana panunggalane sawatara kang padha arep nyekel Panjenengane, ewadene ora ana kang nganti wani nggepok sarirane.

Gusti Yesus kabela dening Nikodhemus

7:45-52

⁴⁵ Wong jaga mau tumuli padha menyang ing ngarsane para pangarepe imam lan para wong Farisi, sarta dipangandikani: “Kena apa kok ora kokgawa?” ⁴⁶ Wangsulane wong-wong iku: “Salamipun dereng nate wonten tiyang ingkang wicanten kados tiyang punika!”

⁴⁷ Wangsulane para wong Farisi marang para wong jaga mau: “Apa kowe iya wus padha disasarake? ⁴⁸ Para panggedhe lan para wong Farisi apa ana kang pracaya marang wong iku? ⁴⁹ Nanging wong akeh kae padha ora weruh ing Toret, padha kena ing musibat.” ⁵⁰ Nikodhemus sawijining wong panunggalane, kang biyen wus tau sowan Gusti Yesus, calathu:

⁵¹ “Punapa angger-angger kita ngukum tiyang, saderengipun tiyang punika dipun priksa lan dipun yektosi pratingkahipun?” ⁵² Kancane padha mangsuli: “Panjenengan punapa inggih tiyang Galilea? Sumangga panjenengan priksa ing salebeting Kitab Suci; temah panjenengan badhe uninga bali boten wonten nabi ingkang rawuh saking tanah Galilea.”

Wong wadon kang laku bandrek

7:53--8:11

⁵³ Wong-wong iku mau banjur padha mulih sowang-sowangan,

8¹ nanging Gusti Yesus tindak menyang ing gunung Zaitun.

² Bareng wayah bangun esuk Panjenengane rawuh maneh ing Padaleman Suci, lan rakyat kabeh padha sowan ing ngarsane, Panjenengane banjur lenggah mulang wong-wong iku. ³ Para ulama lan para wong Farisi tumuli padha ngajokake wong wadon kang kacekel nalika laku bandrek marang ngarsane. ⁴ Wong-wong iku sawuse mapanake wong wadon mau ing tengah, banjur padha munjuk marang Gusti Yesus: “Rabbi, tiyang estri punika kacepeng nalika saweg lampah bandrek. ⁵ Wonten ing angger-anggering Toret Nabi Musa ndhawuhaken dhateng kita, supados tiyang-tiyang estri ingkang makaten punika dipun benturana ing sela. Inggang punika menggah pamanggih Panjenengan kadospundi?” ⁶ Unjuke kang mangkono iku mung kanggo nyoba marang Panjenengane, supaya oleha jalaran anggone arep nggugat. Nanging Gusti Yesus tumungkul banjur nyerat ing lemah kalawan racikane. ⁷ Bareng olehe padha takon para wong Farisi iku ora uwis-uwis, Panjenengane tumuli jumeneng sarta ngandika: “Sapa bae panunggalanmu kang tanpa dosa, iku miwitana mbenturi watu

wong wadon iku.”⁸ Panjenengane banjur tumungkul maneh sarta nyerat ing lemah.⁹ Ananging sawuse kang padha munjuk mau krungu pangandika kang kaya mangkono, tumuli padha lunga baka siji, wiwit saka kang tuwa dhewe. Wekasan mung kari Gusti Yesus piyambak karo wong wadon kang isih tetep ana ing kono iku.¹⁰ Gusti Yesus tumuli jumeneng, sarta ngandika: “He, wong wadon, ana ngendi wong-wong mau? Apa ora ana kang ngukum kowe?”¹¹ Unjuke wong wadon mau: “Boten wonten, Gusti.” Pangandikane Gusti Yesus: “Aku uga ora ngukum kowe. Lungaa, lan wiwit saiki aja gawe dosa maneh!”

Gusti Yesus iku pepadhanging jagad

8:12-20

¹² Gusti Yesus paring dhawuh maneh marang wong akeh: “Aku iki pepadhanging jagad; sing sapa ngetut-buri Aku, ora bakal lumaku ana ing pepeteng, nanging bakal nduweni padhanging urip.”¹³ Unjuke para wong Farisi: “Panjenengan nek seni sarira Panjenengan piyambak, paseksen Panjenengan boten sah.”¹⁴ Dhawuh wangsulane Gusti Yesus: “Sanadyan Aku nek seni awakku dhewe, nanging paseksenku iku nyata, amarga Aku sumurup ing sangkan-paranku. Nanging kowe padha ora sumurup sangkan-paranku iku.¹⁵ Anggonmu padha njeksani iku nganggo ukuraning manungsa, Aku ora njeksani wong siji-sijia,¹⁶ dene manawa Aku njeksani,

anggonKu njeksani iku sabenere, amarga Aku ora ijen, ananging Aku bebarengan karo Panjenengane kang ngutus Aku. ¹⁷Lan sajroning Toretmu katulisan, yen paseksene wong loro iku sah. ¹⁸Aku kang neksemi mungguh awakKu dhewe, lan uga Sang Rama kang ngutus Aku iya neksemi mungguh ing Aku." ¹⁹Wong mau oadha munjuk: "Ingkang Rama wonten ing pundi?" Paring wangsulane Gusti Yesus: "Kowe padha ora wanuh marang Aku, lan iya ora wanuh marang RamaKu. Manawa kowe wanuh marang Aku, mesthi iya wanuh marang RamaKu."

²⁰Pangandika iku mau kadhawuhake dening Gusti Yesus nalika Panjenengane memulang ana ing Padaleman Suci, sacedhake pethi bet-amal, ewadene ora ana wong siji-sijia kang nyekel Panjenengane, amarga durung tumeka ing wektune.

Pinangkane Gusti Yesus ora saka ing donya iki

8:21-29

²¹Gusti Yesus tumuli ngandika maneh marang wong akeh: "Aku iki bakal lunga, lan kowe bakal padha nggoleki Aku, nanging bakal padha mati sajroning dosamu. Ing ngendi paranKu, kowe ora padha bisa mrana."

²²Pangucape wong-wong Yahudi: "Apa Dheweke iku arep ngendhat, dene kok duwe pangucap: Ing ngendi paranKu, kowe padha ora bisa mrana?" ²³Pangandikane Gusti Yesus:

“Kowe iku pinangkamu saka ing ngisor, Aku iki saka ing ngaluhur, kowe iku pinangkamu padha saka ing donya iki, nanging Aku ora saka ing donya iki. ²⁴ Mulane Aku mau tutur ing kowe, manawa kowe bakal padha mati sajroning dosamu. Amarga manawa kowe padha ora ngandel yen Aku iki Panjenengane, wus mesthi kowe bakal padha mati ing sajroning dosamu.” ²⁵ Ing kono pangucapane wong-wong mau: “Panjenengan punika sinten?” Pangandikane Gusti Yesus: “Apa gunane rembugan maneh karo kowe kabeh? ²⁶ Akeh prakara kang prelu Daktuturake mungguh ing kowe lan akeh uga kang kudu Dakukumake tumrap kowe kabeh; nanging kang ngutus Aku bener, apa kang Dakrungu saka Panjenengane, yaiku kang Dakwarahake marang jagad.” ²⁷ Wong-wong kang kadhawuhan iku ora nggraita manawa kang kadhawuhake iku Sang Rama. ²⁸ Kang iku Gusti Yesus ngandika: “besuk samasa kowe wus nyengkakake Putraning Manungsa, tumuli kowe lagi bakal padha sumurup yen Aku iki Panjenengane, sarta ora nglakoni apa-apa saka karepKu dhewe, nanging apa kang Dakwarahake iku miturut kaya anggonKu wus diwulang dening RamaKu. ²⁹ Kang ngutus Aku iku nunggil karo Aku. Sang Rama ora nilar Aku ijen, awit Aku tansah nglakoni kang dadi keparenge.”

Keyekten marganing kamardikan

8:30-36

³⁰ Bareng Gusti Yesus ngandika bab iku mau kabeh, akeh wong kang padha pracaya marang Panjenengane. ³¹ Gusti Yesus banjur ngandika marang wong-wong Yahudi kang padha pracaya, dhawuhe: “Manawa kowe padha ngantepi ing pituturKu, kowe sanyata padha dadi siswaKu, ³² sarta bakal padha mangreti ing kayekten, lan kayekten iku bakal mardikakake kowe.” ³³ Wong-wong tumuli padha mangsuli: “Kula sami tedhak-turunipun Rama Abraham, lan dereng nate ngawula dhateng sok tiyanga; kadospundi kok Panjenengan ngandika: Kowe bakal padha mardika?” ³⁴ Gusti Yesus mangsuli pangandikane: “Satemen-temene pituturKu marang kowe: Sing sapa nglakoni dosa iku dadi bature dosa. ³⁵ Anadene mungguh batur iku ora tetep pamanggone ana ing omah, nanging Putra iku tetep pamanggone. ³⁶ Kang iku manawa Sang Putra wus mardikakake kowe, kowe iya padha mardika temenan.”

Tedhak-turune Rama Abraham kang wijile ora saka ing Allah

8:37-47

³⁷ “Aku wus weruh manawa kowe iku padha tedhak-turune Rama Abraham, nanging kowe padha ngarah mateni Aku, awit pituturKu

ora oleh papan ana ing kowe. ³⁸ Apa kang wus Dakdeleng ana ing RamaKu, iya iku kang Dakucapake. Mangkono uga kowe, padha nglakoni apa kang kokrungu saka bapakmu.”

³⁹ Wong Yahudi padha mangsuli unjuke: “Bapa kula inggih Rama Abraham.” Pangandikane Gusti Yesus: “Manawa kowe padha dadi putrane Rama Abraham kowe mesthi padha nglakoni apa kang katindakake dening Rama Abraham. ⁴⁰ Nanging kang koktindakake yaiku ngarah mateni Aku, wong kang wus nglairake kayekten marang kowe, iya iku kang wus Dakrungu saka Gusti Allah; panggawe kang kaya mangkono iku ora katindakake dening Rama Abraham. ⁴¹ Kowe kabeh padha nglakoni paggawene bapakmu dhewe.”

Unjuke wong-wong mau: “Lair kula punika boten saking bedhang, kula sami gadhah Rama satunggal inggih punika Gusti Allah.”

⁴² Pangandikane Gusti Yesus: “Manawa Gusti Allah iku Ramamu, kowe mesthi padha tresna marang Aku, awit wijilKu lan tekaKu iku saka ing Allah. Apa maneh tekaKu iku iya ora saka karepKu dhewe, nanging Panjenengane kang ngutus Aku. ⁴³ Sabab apa kowe padha ora mangreti tembungKu? Iku awit kowe padha ora bisa nyandhak pituturKu. ⁴⁴ Bapakmu iku Iblis, lan kowe padha seneng nglakoni kasenengane bapakmu iku. Dheweke dadi tukang mateni wong wiwit wiwitan mula, sarta ora ngandhemi ing kayekten, awit kayekten iku ora dumunung ing dheweke. Samasa dheweke ngucapake goroh, pangucape iku saka wateke

dhewe, amarga dheweke iku tukang goroh lan bapakne sakabehing goroh. ⁴⁵ Nanging sarehne Aku iki mituturake kayekten, mulane ora kokandel. ⁴⁶ Sapa panunggalanmu kang mbuktekake manawa Aku tumindak dosa? Manawa Aku mituturake kayekten, sabab apa kowe padha ora pracaya marang Aku? ⁴⁷ Wong kang wijile saka Allah iku mesthi ngrungokake pangandikaning Allah. Mulane kowe ora padha ngrungokake, awit asalmu iku ora saka ing Allah.”

**Gusti Yesus wus ana sadurunge
Rama Abraham dumadi**

8:48-59

⁴⁸ Wong Yahudi padha mangsuli: “Rak ya bener, ta, kandhaku yen kowe iku wong Samaria kang kapanjangan dhemit?” ⁴⁹ Paring wangsulane Gusti Yesus: “Aku ora kapanjangan dhemit, nanging Aku ngluhurake RamaKu sarta kowe ora padha ngajeni Aku. ⁵⁰ Nanging Aku ora ngudi marang kaluhuranKu: Ana siji kang ngupaya lan Panjenengane iku uga kang ngadili. ⁵¹ Satemene pituturKu marang kowe: Sapa kang netepi ing pituturKu iku bakal ora ngalami pati ing salawas-lawase.” ⁵² Pangucapane wong-wong Yahudi: “Saiki aku padha weruh yen Kowe iku kranjangan dhemit. Rama Abraham seda para nabi mangkono uga, mangka Kowe iku kok duwe pangucap: Sapa wong kang netepi ing pituturKu, bakal ora ngalami pati ing salawas-lawase. ⁵³ Kowe

apa ngungkuli leluhurku Rama Abraham kang wus seda! Para nabi iya padha seda. Kowe iku ngaku-aku sapa ta?" ⁵⁴ Gusti Yesus mangsuli: "Manawa Aku ngluhurake awakku dhewe, kaluhuranKu iku ora ana gunane sathithik-thithika. Kang ngluhurake Aku iku RamaKu, iya iku kang koksebut Allahmu. ⁵⁵ Mangka kowe padha ora wanuh marang Panjenengane, nanging Aku kang wanuh. Saupama Aku munia yen ora wanuh, Aku dadi wong goroh padha kaya kowe. Nanging Aku wanuh marang Panjenengane, sarta netepi ing pangandikane. ⁵⁶ Rama Abraham leluhurmu rena panggalihe dene bakal nguningani ing dinaKu, lan iya wus nguningani sarta ndadekake bingawe." ⁵⁷ Pangucape wong Yahudi sabanjure: "UmurMu durung nganti seket taun, kapriye anggonMu wus weruh Rama Abraham?" ⁵⁸ Paring wangsulane Gusti Yesus: "Satemen-temene pituturKu marang kowe: Sadurunge Rama Abraham dumadi, Aku wus ana." ⁵⁹ Ing kono wong-wong banjur padha njupuki watu, arep mbenturi Panjenengane; nanging Panjenengane ngoncati, sarta nilar Padaleman Suci.

Wong wuta wiwit lair mula

9:1-41

9 ¹ Nalika Gusti Yesus langkung, mirsa wong kang wuta wiwit lair mula. ² Para sakabate banjur munjuk pitakon marang Panjenengane: "Rabbi, sinten ingkang damel dosa, tiyang

punika piyambak punapa tiyang sepuhipun, dene ngantos lairipun wuta makaten?" ³Paring wangsulane Gusti Yesus: "Dudu wong iki, lan iya dudu wong tuwane, nanging iku supaya pakaryan-pakaryane Gusti Allah kalairna ana ing wong iku. ⁴Aku kudu padha nglakoni ayahane Panjenengane kang ngutus Aku mumpung isih awan. Wayah bengi bakal teka, wayahe wong ora bisa nglakoni pagawean. ⁵Sasuwene Aku ana ing donya, Aku dadi pepadhanging jagad." ⁶Sawuse ngandika mangkono, tumuli kecoh ing lemah. Kecoh mau digawe luluhan lemah banjur dileletake ing mripate wong kang wuta mau. ⁷Banjur dipangandikani: "Lungaa, adusa menyang ing blumbang padusan ing Siloam." Siloam tegese "Kang diutus". Wonge tumuli mangkat lan adus; baline wus bisa ndeleng.

⁸Tangga-tanggane lan wong-wong kang maune weruh anggone papriman banjur padha ngucap: "Apa wong iku dudu kang adate papriman?" ⁹Ana kang mangsuli: "Bener iya iku wonge." Ana maneh kang calathu: "Dudu, mung madha rupa bae." Wonge dhewe banjur calathu: "Leres, inggih kula punika tiyangipun." ¹⁰Tumuli ditakoni: "Kapriye mripatmu bisane melek?" ¹¹Wangsulane: "Tiyang nama Yesus damel luluhan siti, lajeng dipun leletaken ing mripat kula; kula tumunten dipun dhawuhi: Lungaa menyang padusan ing Siloam, adusa! Kula lajeng mangkat, lan sasampunipun adus tumunten saged ningali punika." ¹²Wong-wong mau takon maneh:

“Ana ing ngendi Dheweke?” Wangsulane kang ditakoni: “Kula boten sumerep.”

¹³ Wong kang maune wuta mau banjur diirid menyang ngarsane para wong Farisi.

¹⁴ Anadene anggone Gusti Yesus damel luluhan lemah lan ngelekake mripate wong wuta mau pinuju dina Sabat. ¹⁵ Para wong Farisi tumuli iya ndangu marang wong mau, kapriye bisane melek. Ature kang kadangu: “Mripat kula dipun leleti luluhan siti, kula lajeng adus, samangke kula saged ningali.”

¹⁶ Sawenehing para wong Farisi mau tumuli ngandika: “Wong kae ora saka ing Allah, awit ora netepi dina Sabat.” Liyane ana kang padha ngandika: “Wong kang nandhang dosa kapriye bisane gawe mukjijat kang kaya mangkono iku?” Temahan padha diyadiniya.

¹⁷ Para wong Farisi banjur padha ngandika maneh marang wong kang maune wuta iku: “Panganggepmu marang wong iku kapriye, rehne kowe kang dielekake mripatmu?” Ature kang didangu: “Panjenenganipun punika nabi.”

¹⁸ Anadene wong-wong Yahudi iku padha ora ngandel yen dheweke maune wuta lan lagi bae bisa ndeleng maneh, nganti padha nimbali wong tuwane, ¹⁹ sarta didangu: “Apa iki anakmu kang kokkandhakake yen wuta wiwit lair mula iku? Yen mangkono kapriye dene kok saiki bisa ndeleng?” ²⁰ Wangsulane wong tuwane mau: “Kula sami sumerep bilih punika anak kula, saha wuta wiwit lair mila,

²¹ nanging kadospundi dene sapunika saged ningali, kula sami boten sumerep. Utawi sinten

ingkang ngelekaken mripatipun, kula inggih sami boten sumerep. Anak kula sampun diwasa, panjenengan dangu piyambak, piyambakipun saged ngaturaken prakawis badanipun piyambak.”²² Ature wong tuwane kang kaya mangkono iku awit padha wedi marang wong Yahudi, marga wong Yahudi wus padha sarujuk, samasa ana wong kang ngakoni Panjenengane iku Sang Kristus, bakal disebratake.²³ Mulane wong tuwane mau padha matur: “Anak kula sampun diwasa, panjenengan dangu piyambak.”

²⁴ Wong kang maune wuta iku banjur diundang kang kaping pindhone, sarta diaturi: “Kowe ngurmatana Allah; aku padha sumurup manawa kae wong dosa.”

²⁵ Wangsulane wong mau: “Tiyang punika punapa tiyang dosa, kula boten sumerep, namung saprakawis ingkang kula mangretosi, inggih punika suwaunipun kula wuta, sapunika saged ningali.”²⁶ Pitakone maneh: “Kowe dikapakake? Anggone ngelekake mripatmu kapriye patrape?”²⁷ Wangsulane wong mau: “Kula sampun matur dhateng panjenengan lan panjenengan boten midhangetaken. Punapaa dene panjenengan badhe midhangetaken malih? Punapa panjenengan inggih kapengin dados muridipun?”²⁸ Wong mau tumuli dipisuhi, pangucap: “Kowe iku muride, nanging aku kabeh iki murid-muride Nabi Musa.”²⁹ Aku padha sumurup yen Gusti Allah wus ndhawuhake pangandika marang Nabi Musa. Nanging mungguh wong kae aku

padha ora weruh pinangkane.”³⁰ Wong mau tumuli mangsuli: “Lah, punika rak aneh, dene panjenengan malah boten sami mirsa pinangkanipun, mangka Panjenenganipun sampun ngelekaken mripat kula.”³¹ Kula sami sumerep, bilih Gusti Allah punika mesthi boten nyembadani dhateng tiyang dosa, nanging tiyang-tiyang mursid sarta ingkang nglampahi karsanipun, punika ingkang dipun sembadani.³² Salaminipun dereng nate kapireng bilih wonten tiyang ingkang saged ngelekaken mripatipun tiyang wuta lair mila.³³ Tiyang punika manawi boten saking Allah, mesthi boten saged nindakaken punapa-punapa.”³⁴ Wangsulane wong-wong iku: “Kowe iku kalairake sajrone dosa babar pisan, kok arep mulang aku?” Temahan wong iku katundhung.³⁵ Gusti Yesus mireng manawa wong kang maune wuta mau wus katundhung. BAreng Panjenengane kepranggul wong mau banjur dipangandikani: “Apa kowe pracaya marang Putraning Manungsa?”³⁶ Unjuke: “Sinten punika Gusti, supados kawula pitados dhateng Panjenenganipun?”³⁷ Pangandikane Gusti Yesus: “Kowe ora mung wus weruh Panjenengane bae, nanging Panjenengane kang lagi sapocapan karo kowe, yaiku Panjenengane.”³⁸ Kang kapangandikanan munjuk: “Kawula pitados, Gusti.” Dheweke banjur sumungkem sujud marang Gusti Yesus.³⁹ Pangandikane Gusti Yesus: “TekaKu ing jagad iki arep ngadili, supaya wong kang ora

ndeleng padha bisa ndeleng, lan kang ndeleng padha dadia wuta.”

⁴⁰ Pangandika iku kaprungu dening wong Farisi sawatara kang lagi ana ing kono, wong iku tumuli padha munjuk: “Kula punika punapa inggih sami wuta?” ⁴¹ Pangandikane Gusti Yesus: “Manawa kowe wutaa, mesthi padha ora duwe dosa. Nanging sarehne saiki kowe padha kandha: Aku padha ndeleng, dadi tetep dosamu.”

Pangon kang utama

10:1-21

10¹ “Satemen-temene pituturKu marang kowe: Sapa kang mlebu ing kandhang wedhus ora metu ing lawang, nanging menek ing tembok, iku maling utawa rampog; ² balik kang lumebune metu ing lawang, iku pangone wedhus. ³ Iku kang diwengani dening kang tunggu lawang sarta wedhus-wedhuse padha nilingake swarane lan dheweke tumuli ngundangi wedhus-wedhuse manut jenenge dhewe-dhewe sarta banjur digiring metu. ⁴ Manawa wedhuse iku wus diwetokake kabeh, dheweke lumaku ing ngarep lan wedhuse padha ngetut-buri, marga wedhus-wedhus mau niteni swarane. ⁵ Nanging wong liya mesthi ora ditutburi, malah ditinggal mlayu, marga wedhus-wedhus iku ora wanuh marang swarane wong-wong liyane.”

⁶ Pasemon iku dipangandikakake dening Gusti Yesus marang wong-wong mau,

nanging padha ora ngreti tegese pangandika iku. ⁷ Gusti Yesus tumuli ngandika maneh:

“Satemen-temene pituturKu marang kowe: Iya Aku iki lawange wedhus-wedhus iku.

⁸ Sakehe wong kang tekane sadurunge Aku, iku maling lan rampog, lan wedhus-wedhus iku ora padha ngrungokake marang wong-wong iku. ⁹ Aku iki lawange; sapa kang lumebune metu ing Aku, iku bakal kapitulungan rahayu, sarta bakal lumebu lan metu, apadene bakal nemu pangonan. ¹⁰ Maling iku tekane mung arep nyolong lan nyembeleh sarta nyirnakake; Aku iki teka supaya wedhus-wedhus padha duwea urip, kanthi kaluberan.

¹¹ Iya Aku iki pangon kang utama. Pangon kang utama iku ngetohake nyawane kanggo wedhus-wedhuse, ¹² nanging mungguh buruh kang dudu pangon sarta dudu kang duwe wedhus-wedhus iku dhewe, samasa weruh ana asu ajag teka, wedhuse ditinggal mlayu, temah asu ajag iku nubruki lan mbuyarake wedhuse.

¹³ Anggone lumayu iku jalaran mung buruh, lan ora gumati marang wedhus-wedhuse iku.

¹⁴ Aku iki pangon kang utama sarta Aku niteni kang dadi wedhus-wedhusKu lan wedhus-wedhusKu padha wanuh marang Aku

¹⁵ kayadene Sang Rama anggone tepang marang Aku sarta Aku wanuh marang Sang Rama, sarta Aku ngetohake nyawaKu kanggo wedhus-wedhusKu. ¹⁶ Aku isih duwe wedhus liyane maneh, kang ora saka ing kandhang kene; wedhus-wedhus iku iya prelu Dakgiring uga, lan bakal padha ngrungokake swaraKu

sarta bakal dadi pepanthan siji, pangon siji. ¹⁷ Sang Rama ngasihi Aku, jalaran Aku ngulungake nyawaKu supaya Daktampani maneh. ¹⁸ Ora ana wong siji bae kang ngrebut nyawaKu, nanging Dakulungake miturut sakarepKu dhewe. Aku kuwasa ngulungake, lan kuwasa ngukup maneh. Dhawuh iki kang Daktampa saka RamaKu.”

¹⁹ Marga saka pangandika kang mangkono iku tumuli tuwuh pasulayan maneh antarane wong-wong Yahudi. Panunggalane akeh kang duwe pangucap mangkene: ²⁰ “Wong iku kapanjangan dhemit sarta owah; yagene padha kokrungokake?” ²¹ Ana liyane kang calathu: “Iku rak dudu tembungé wong kranjangan dhemit; apa dhemit bisa ngelekake mripate wong-wong wuta?”

Gusti Yesus katampik dening wong Yahudi

10:22-39

²² Ora antara lawas, ing Yerusalem pinuju riyaya Pambangune Padaleman Suci; nalika samana mbeneri mangsa bedhidhing. ²³ Gusti Yesus tindak-tindak ana ing Padaleman Suci, ing bangsal Suleman. ²⁴ Ing kono wong-wong Yahudi banjur padha ngrubung Panjenengane lan padha munjuk: “Ngantos pinten dangunipun anggen Panjenengan damel mangu-mangunipun manah kula? Manawi Panjenengan punika Sang Kristus, Panjenengan blakakaken dhateng kula sadaya.” ²⁵ Paring wangsulane Gusti Yesus:

“Kowe wus padha Daktuturi nanging padha ora pracaya; panggawe kang Daklakoni atas asmane RamaKu, iku kang padha nek seni mungguhing Aku, ²⁶ nanging kowe padha ora pracaya, amarga kowe dudu panunggalane wedhus-wedhusKu. ²⁷ Wedhus-wedhusKu padha nilingake swaraKu, sarta Aku wanuh marang wedhus-wedhusKu, lan wedhus-wedhusKu padha ngetut-buri Aku, ²⁸ apadene padha Dakwenahi urip langgeng, lan dheweke mesthi ora bakal padha nemu karusakan salawas-lawase lan ora bakal ana wong kang ngrebut wedhus-wedhus iku saka ing tanganKu. ²⁹ RamaKu kang maringake wedhus-wedhus iki marang tanganKu, iku kaluhurane ngungkuli samubarang kabeh, lan ora ana kang bisa ngrebut wedhus-wedhus mau saka ing astane RamaKu. ³⁰ Aku lan Sang Rama iku siji.”

³¹ Wong Yahudi tumuli njupuki watu maneh, arep kanggo mbenturi Panjenengane.

³² Pangandikane Gusti Yesus: “Wus akeh panggawe utama kang saka RamaKu kang Daktuduhake marang kowe. Panggawe iku mau endi kang dadi jalarane kowe arep padha mbenturi watu marang Aku?” ³³ Wangsulane wong-wong Yahudi: “Anggonku arep mbenturi Kowe iku ora marga panggawe kang utama, nanging marga anggonMu nyenyamah marang Gusti Allah, iya iku amarga Kowe iku manungsa kok madhakake awakMu karo Gusti Allah.” ³⁴ Gusti Yesus mangsuli: “Ing Toretmu apa ora katulisan mangkene:

Ingsun wus ngandika: Sira kabeh iku allah.

³⁵ Manawa wong kang padha kadhawuhan pangandikaning Allah iku diarani allah -- mangka Kitab Suci iku ora kena dibatalake --

³⁶ kapriye dene wong sesengkeraning Allah kang diutus marani jagad, kok kokcalathoni: Kowe nyenyamah Gusti Allah. Apa marga ana tuturKu: Aku iki Putraning Allah? ³⁷ Saupama Aku ora nglakoni pakaryaning RamaKu, aja pracaya marang Aku. ³⁸ Nanging manawa Aku nglakoni iku mau, mangka kowe padha ora gelem pracaya marang Aku, padha pracayaa marang pakaryan-pakaryan iku supaya kowe padha sumurup lan pracaya yen Sang Rama ana ing Aku lan Aku ana ing Sang Rama."

³⁹ Wong Yahudi tumuli ngarah arep nyekel Gusti Yesus maneh, nanging Panjenengane ngoncati.

Gusti Yesus tindak menyang sabrange bengawan Yarden

10:40-42

⁴⁰ Gusti Yesus tumuli tindak menyang ing sabrange bengawan Yarden maneh, ing panggonane Nabi Yokanan miwiti mbaptisi, banjur lereb ana ing kono. ⁴¹ Lan akeh wong kang sowan marang ing ngarsane sarta padha rasanan: "Sanadyan Nabi Yokanan ora damel pratandha apa-apa, nanging kabeh kang dipangandikakake dening Nabi Yokanan tumrap wong iku, iku nyata." ⁴² Lan sabanjure

akeh wong ing kono kang padha manjing
 percaya marang Panjenengane.

Lazarus katangekake

11:1-44

11 ¹Nuli ana sawijining wong kang lagi lara, jenenge Lazarus, omahe ing Betania, ing desane Maryam lan Marta sadulure wadon. ²Dene Maryam iya iku wong wadon kang wus tau njebadi sampeyane Gusti kalawan lenga wangi, sarta banjur diusapi nganggo rambute. ³Anadene Lazarus kang lagi lara iku sadulure. Wong wadon loro iku banjur padha kongkonan munjuk marang Gusti Yesus, mangkene: "Gusti, tiyang ingkang Paduka tresnani punika sakit." ⁴Gusti Yesus bareng miyarsa kabar iku banjur ngandika: "Larane iku ora ndadekake patine, nanging bakal mbabarake kaluhuraning Allah, awit marga saka larane iku Putraning Allah bakal kaluhurake." ⁵Anadene Marta lan mbakyune tuwin Lazarus iku, pancen padha ditresnani dening Gusti Yesus. ⁶Nanging sawuse miyarsa yen Lazarus lara, Gusti Yesus nemaha kendel rong dina maneh ana ing palerebane. ⁷Ewadene sawuse mangkono banjur ngandika marang para sakabate: "Payo padha bali menyang tanah Yudea maneh." ⁸Unjuke para sakabat: "Rabbi, saweg kemawon tiyang Yahudi sami nyobi mbenturi sela Paduka, punapa Paduka taksih karsa tindak mrika malih?" ⁹Paring wangsulane

Gusti Yesus: "Sadina iku apa ora rolas jam? Sapa kang lumaku ing wayah awan, mesthi ora kesandhung, marga ndeleng padhange jagad iki. ¹⁰ Nanging manawa wong lumaku ing wayah bengi, mesthi kesandhung, amarga ora kadunungan padhang." ¹¹ Mangkono pangandikane, tumuli disambeti maneh: "Lazarus sadulur kita lagi turu, anggonku mrana prelu arep nggugah anggone turu." ¹² Para sakabate banjur munjuk: "Gusti manawi piyambakipun tilem, badhe saras." ¹³ Nanging karsane Gusti Yesus turu kang ateges mati. Dene panyanane para sakabat kang kapangandikakake turu iku turu temenan. ¹⁴ Marga saka iku Gusti Yesus tumuli ngandika sabarese: "Lazarus wus mati. ¹⁵ Nanging sokur dene nalika iku Aku ora ana ing kana, kang mangkono iku luwih becik tumrap kowe, supaya kowe padha bisa sinau pracaya. Payo, saiki kita padha marani dheweke." ¹⁶ Banjur Tomas, kang karan Dhidhimus, kandha marang kanca-kancane para sakabat: "Payo, kita padha bela pati Panjenengane."

¹⁷ Sarawuhe Gusti Yesus, Lazarus tinemu wus dikubur patang dina. ¹⁸ Desa Betania iku dununge cedhak karo kutha Yerusalem, dohe watara rong mil. ¹⁹ Anadene wong Yahudi wus akeh kang padha teka ing omahe Marta lan Maryam prelu nglipur anggone kesripahan sadulure. ²⁰ Nalika Marta krungu yen Gusti Yesus rawuh, tumuli methuk, nanging Maryam kari ana ing omah. ²¹ Marta banjur munjuk

marang Gusti Yesus: “Gusti, manawi Paduka wonten ing ngriki, sadherek kawula mesthi boten pejah.”²² Nanging sapunika ugi, kawula mangretos, bilih punapa ingkang Paduka suwun dhateng Gusti Allah, Gusti Allah mesthi badhe nyembadani.”²³ Pangandikane Gusti Yesus: “Sadulurmu bakal tangi maneh.”

²⁴Unjuke Marta: “Kawula inggih mangretos bilih badhe tangi benjing ing dinten patangen, ing wekasaning jaman.”²⁵ Gusti Yesus tumuli ngandika: “Iya Aku iki patangen lan kauripan. Sing sapa pracaya marang Aku bakal urip, sanadyan wus mati.”²⁶ Lan sok wonga kang urip sarta pracaya marang Aku, iku ora bakal mati ing salawas-lawase. Kowe apa pracaya marang iku?”²⁷ Unjuke Marta:

“Inggih Gusti, kawula sampun pitados bilih Paduka punika Sang Kristus, Putraning Allah, ingkang pinasthi rawuh ing jagad.”²⁸ Sawuse munjuk mangkono, Marta banjur mundur ngundang Maryam sadulure, lan mbisiki mangkene: “Guru wus rawuh, nimbali kowe.”

²⁹Maryam bareng krungu banjur mak nyat ngadeg marani Gusti Yesus.³⁰ Nalika iku Gusti Yesus durung lumebet ing desa, isih ana ing papan nalika Marta methuk mau.

³¹Bareng wong-wong Yahudi kang padha ana ing omah karo Maryam prelu nglipur weruh Maryam mak nyat ngadeg sarta metu, tumuli padha ngetutake, dikira yen Maryam arep menyang kuburan, nanging ana ing kono.

³²Satekane Maryam ing panggonane Gusti Yesus, bareng weruh marang Panjenengane,

banjur nyungkemi sampeyane sarta munjuk: "Gusti, upami Paduka wonten ing ngriki, sadherek kawula mesthi boten saestu pejah."

³³ Bareng Gusti Yesus pirsu Maryam nangis, mangkono uga wong Yahudi kang padha ngetutake, temah rengu ing panggalihi.

Panjenengane trenyuh banget lan tumuli ngandika: ³⁴ "Anggonmu ngubur ana ing ngendi?" Kang kadangu banjur munjuk:

"Sumangga Gusti, kawula aturi mirsani!"

³⁵ Gusti Yesus muwun. ³⁶ Calathune wong-wong Yahudi: "Delengen, samono anggone ngasihi!"

³⁷ Nanging ana saweneh kang muni:

"Panjenengane kang wis ngelekake mripate wong wuta, apa iya ora bisa murungake patine wong iki?"

³⁸ Gusti Yesus tumuli

rengu maneh sajroning panggalihi, banjur nyelaki kuburan, kang adhapur guwa ditutupi watu. ³⁹ Pangandikane Gusti Yesus: "Watune singkirna!"

Marta, sadulure kang ngajal mau, munjuk: "Gusti, sampun mambet, amargi anggenipun pejah sampun sakawan dinten."

⁴⁰ Pangandikane Gusti Yesus: "Apa Aku

ora wus tutur marang kowe: Angger kowe pracaya mesthi bakal weruh kamulyaning Allah?"

⁴¹ Watune tumuli disingkirake. Gusti

Yesus banjur tumenga sarta matur: "Dhuh Rama, Kawula saos sokur dhumateng Paduka, dene Paduka sampun nyembadani dhateng Kawula. ⁴² Kawula sumerep, bilih Paduka

tansah nyembadani dhateng Kawula. Nanging unjuk Kawula makaten punika margi tiyang kathah samu ngrubung Kawula, supados sami

pitados bilih Paduka ingkang ngutus Kawula.”
⁴³ Sawuse matur mangkono tumuli nguwuh kalawan swara sora: “Lazarus, metua!”
⁴⁴ Kang mati banjur metu, tangan lan sikile isih kablebed ing ules, lan raine katutupan ing kacu. Pangandikane Gusti Yesus: “Uculana ulese, kareben lunga!”

Pirembungan anggone arep nyedani Gusti Yesus

11:45-57

Mt 26:1-5 Mk 14:1-2 Lk 22:1-2

⁴⁵ Wong-wong Yahudi kang nglayad menyang omahe Maryam lan meruhi pandamele Gusti Yesus mau, akeh kang manjing pracaya marang Panjenengane. ⁴⁶ Nanging ana saweneh kang padha nemoni para wong Farisi, banjur martakake pandamele Gusti Yesus mau. ⁴⁷ Para pangarepe imam lan para wong Farisi tumuli padha ngaturi marepat pradataning agama, banjur padha rembugan mangkene: “Punapa ingkang kedah kita tindakaken, jalaran Tiyang punika damel mukjijat kathah? ⁴⁸ Manawi makaten punika dipun uja, mesthi sadaya tiyang sami pitados, dhateng Piyambakipun, sarta kita lajeng sami kalurugan tiyang Rum sami ngrebat papan suci kita dalah bangsa kita pisan.” ⁴⁹ Nanging sawijining panunggalane, iya iku kang asma Kayafas, kang jumeneng imam agung ing taun iku, banjur ngandika: “Panjenengan kok sami boten mangretos punapa-punapa, ⁵⁰ lan

boten sami nggalih bilih langkung maedahi tumrap panjenengan, manawi wonten tiyang satunggal pejah kangge tiyang kathah, tinimbang tiyang sabangsa sadaya tiwas.”

⁵¹Anadene pangandika kang mangkono iku ora tumuwuh saka panggalihe piyambak, nanging marga jumeneng imam agung ing taun iku, dadine medhar pameca, yen Gusti Yesus bakal nglampahi seda kanggo bangsa iku, ⁵²lan ora ngemungake kanggo bangsa iku bae, malah uga supaya putraning Allah kang pating slebar padha dikumpulna dadi siji. ⁵³Wiwit ing dina iku para warganing pradata mau padha sarujuk bakal nyedani Gusti Yesus.

⁵⁴Marga saka iku Gusti Yesus wus ora ngedheng maneh ana ing antarane wong-wong Yahudi, sarta banjur tedhak saka ing kono menyang tanah sacedhake pasamunan njujug ing kutha kang aran Efraim, banjur lereb ana ing kono karo para sakabate.

⁵⁵Nalika samana Paskahe wong Yahudi wus cedhak, lan wong-wong ing kutha kono akeh kang padha menyang ing Yerusalem, arep padha sesuci, sadurunge Paskah iku. ⁵⁶Wong-wong mau padha nggoleki Gusti Yesus, sarta kalawan ngadeg ana ing Padaleman Suci, padha sapocapan: “Pandugamu kapriye, apa kirane Dheweke ora bakal nekani riyaya?”

⁵⁷Anadene para pangarepe imam lan para wong Farisi wus padha ndhawuhake prentah, manawa ana wong kang weruh panggonane, tumuli ngaturana uninga supaya kenaa kacepeng.

Maryam ngebadi sarirane Gusti Yesus

12:1-11

Mt 26:6-13 Mk 14:3-9

12¹ Nalika Paskah kurang nem dina, Gusti Yesus rawuh ing Betania panggonane Lazarus kang wus ditangekake saka ing antarane wong mati.² Ana ing kono Panjenengane kasugata dhahar lan Marta ngladeni, dene Lazarus iku panunggalane kang ndherek kembulan karo Gusti Yesus.³ Maryam banjur njupuk lenga jebad nared tulen kang akeh ajine, bobote satengah kati, banjur dijebadake ing sampeyane Gusti Yesus, tumuli diusapi kalawan rambute. Ing sajroning omah kabeh kongsi kebak gandane jebad mau.⁴ Nanging sawijining sakabate Gusti Yesus kang aran Yudas Iskariot, kang bakal ngulungake Panjenengane, banjur ngucap:⁵ "Yagene lenga jebad iku ora diedol telung atus dinar, banjur didanakake marang para wong miskin?"⁶ Ujare kang mangkono iku ora marga dheweke iku mikirake wong miskin, nanging awit ambeke culika, dheweke kerep nylingkuhake dhuwit kang dicekel.⁷ Gusti Yesus tumuli ngandika: "Nengna bae dheweke tumindak mangkono, iku kacadhangake kanggo ing dinane anggonKu kakubur.⁸ Awit wong-wong miskin iku salawase ana ing kowe, nanging Aku iki anaKu ing kowe ora salawase."⁹ Anadene akeh wong Yahudi kang krungu warta, manawa Gusti Yesus ana ing kono

lan padha teka ora mung marga saka Gusti Yesus bae, ananging uga padha arep ndeleng Lazarus, kang wus ditangekake saka ing antarane wong mati. ¹⁰ Para pangarepe imam tumuli padha pirembugan, sumedya mateni Lazarus pisan, ¹¹ sabab marga saka Lazarus iku wong Yahudi akeh kang padha nyingkur marang para pangarepe imam, lan pracaya marang Gusti Yesus.

Gusti Yesus diarak rawuh ing Yerusalem

12:12-19

Mt 21:1-11 Mk 11:1-10 Lk 19:28-38

¹² Esuke bareng wong akeh kang padha teka mahargya riyaya krungu warta, manawa Gusti Yesus isih ana ing dalan arep tindak menyang Yerusalem, ¹³ wong-wong iku banjur padha njupuki papahe wit palem, tumuli metu padha methukake Panjenengane, kambi surak-surak: “Hosana!

Binerkahana Panjenenganipun ingkang rawuh atas asmanipun Pangeran, Ratunipun Israel!”

¹⁴ Gusti Yesus banjur manggih kuldi isih belo, tumuli dititahi, nocogi kang katulisan mangkene:

¹⁵ “He, putri Sion, sira aja wedi, lah, tontonen Ratunira rawuh, nitih beloning kuldi.”

¹⁶ Para sakabate Gusti Yesus ing wiwitan ora nyandhak marang prakara iku, nanging sawise Gusti Yesus kaluhurake, lagi padha

kelingan, yen nas iku kagem Panjenengane lan manawa bab iku wus katindakake uga kagem Panjenengane.

¹⁷Anadene wong akeh kang ndherekake Panjenengane nalika nimbali Lazarus metu saka ing kubur lan nangekake saka ing antarane wong mati, padha neksemi ing bab Panjenengane. ¹⁸Mulane Panjenengane dipethuk dening wong akeh iku, marga padha krungu warta, manawa Panjenengane kang nindakake mukjijat iku. ¹⁹Para wong Farisi banjur padha sapocapan: “Kowe wus padha weruh dhewe, yen kowe padha ora oleh gawe babar pisan; tontonen, wong sajadad kabeh padha ngetut-buri Dheweke.”

Gusti Yesus mratelakake bab sedane

12:20-36

²⁰Ing antarane wong-wong kang nekani riyaya arep sembahyang iku, ana wong Yunani sawatara. ²¹Wong-wong iku padha marani Filipus, kang saka ing Betsaida tanah Galilea, padha calathu marang dheweke: “Kisanak, kula sami kapengin badhe sowan manggihi Gusti Yesus.” ²²Filipus tumuli lunga ngandhani Andreas; Filipus karo Andreas tumuli padha lunga munjuk marang Gusti Yesus. ²³Ananging Gusti Yesus mangsuli, pangandikane: “Wus tekan wektune Putrane Manungsa kaluhurake. ²⁴Satemen-temene pituturKu marang kowe: Manawa wiji gandum ora tumiba ing lemah, lan mati, mesthi tetep saelas bae; nanging

manawa wiji iku mati, bakal metokake woh akeh. ²⁵Sapa kang nresnani nyawane, iku bakal kelangan nyawane, nanging sapa kang ora nresnani nyawane ana ing donya iki, iku kang bakal ngrumati nyawane kanggo urip kang langgeng. ²⁶Sapa kang ngawula marang Aku, padha ngetut-buria Aku lan ing ngendi padununganKu, kawulaKu iya bakal ana ing kono uga. Sing sapa ngawula Aku, dheweke bakal diajeni dening Sang Rama. ²⁷Saiki nyawaKu trenyuh. Lan Aku bakal matur apa? Dhuh, Rama, Paduka mugi ngluwari Kawula saking wekdal punika? Ora, awit iya iku prelune anggonKu teka ing wektu iki. ²⁸Duh Rama, Paduka mugi ngluhuraken asma Paduka!” Tumuli ana swara saka ing swarga: “Wus Ingsun luhurake, lan bakal Ingsun luhurahe maneh!” ²⁹Wong akeh kang padha ngadeg ana ing kono lan krungu swara mau padha ngarani, yen iku mau swaraning gludhug. Saweneh ana kang ngucap: “Iku malaekat kang imbal pangandika karo Panjenengane.” Gusti Yesus tumuli ngandika: ³⁰“Anane swara mau kaprungu ora marga saka Aku, nanging marga saka kowe. ³¹Samengko ana pangadilan ing ngatase jagad iki: Samengko uga panggedhene jagad iki bakal kabuwang metu; ³²dene Aku, samasa wus kasengkakake saka ing bumi, Aku bakal nggendeng sakabehing wong supaya padha rumaket marang Aku.” ³³Pangandikane kang mangkono iku kanggo mratelakake patrap bakal sedane. ³⁴Wong akeh tumuli mangsuli:

“Pamireng kula saking angger-anggering Toret, Sang Kristus punika badhe tetep gesang ing salami-laminipun; kadospundi dene Panjenengan ngandika, bilih Putraning Manungsa pinasthi kasengkakaken? Menggah Putranipun Manungsa punika sinten?”³⁵ Gusti Yesus tumuli ngandika: “Pepadhang iku ana ing kowe mung kari sagebyaran bae. Sasuwene pepadhang iku ana ing kowe, pracayaa marang dheweke, supaya kowe aja nganti kesaput ing pepeteng, sing sapa lumaku ana ing pepeteng, iku ora weruh menyang ngendi parane.”³⁶ Mumpung kowe padha kanggonan pepadhang, padha pracayaa marang pepadhang iku, supaya kowe padha dadia ahlining pepadhang.”

Sawuse ngandika mangkono, Gusti Yesus tumuli tindak asingidan.

Wong kang wangkot lan kang pracayane ora dilairake

12:37-43

³⁷ Sanadyan Gusti Yesus wus nindakake mukjijat samono akehe ana ngarepe wong-wong iku, ewadene padha ora percaya marang Panjenengane,³⁸ supaya kayektenana pamedhar wangsite Nabi Yesaya, mangkene:

“Dhuh, Pangeran, sinten ingkang pitados dhateng pawartos kawula?

Punapa dene sinten ingkang kawedharan asta panguwaosing Pangeran?”

³⁹ Marga saka iku mulane wong-wong padha ora pracaya, jalaran Nabi Yesaya wus ngandika uga mangkene:

⁴⁰ “Panjenengane wus padha micakake mripate lan mangkalake atine, supaya aja padha nganti ndeleng sarana mripate lan mangreti sarana atine, temah padha mratobat sarta Sunwarasake.”

⁴¹ Bab iki dipangandikakake dening Nabi Yesaya marga wus ningali kamulyane sarta wus mangandikakake bab Panjenengane.

⁴² Suprandene akeh uga para panggedhe kang padha pracaya marang Gusti Yesus, nanging marga saka para wong Farisi, pracayane mau ora kanthi blak-blakan, supaya aja nganti disebratake. ⁴³ Awitdene padha luwih seneng marang kaurmatan kang saka manungsa tinimbang karo kaurmatan kang saka ing Gusti Allah.

Pitutur kang ngadili

12:44-50

⁴⁴ Nanging Gusti Yesus banjur nguwuh pangandikane: “Sing sapa pracaya marang Aku, iku ora pracaya marang Aku, nanging pracaya marang Panjenengane kang ngutus Aku. ⁴⁵ Sarta sing sapa nyawang Aku, iku nyawang Panjenengane kang ngutus Aku.

⁴⁶ Aku wus teka ing jagad dadi pepadhang, supaya sok wonga kang pracaya marang Aku, aja tetep ana ing pepeteng. ⁴⁷ Lan manawa wong ngrungokake pituturKu, nanging ora

nindakake, Aku ora dadi hakime, awitdene tekaKu iki ora supaya ngadili jagad, nanging mitulungi rahayu. ⁴⁸Sing sapa nampik Aku, lan ora nampani pituturKu, iku wus ana kang ngadili, yaiku pitutur kang wus Dakwedharake, iku kang bakal ngadili besuk ing dina wekasan. ⁴⁹Awit Aku mituturi iku ora saka Aku dhewe, nanging saka Sang Rama kang ngutus Aku; Panjenengane iku kang paring dhawuh marang Aku, supaya ngandhakake apa kang kudu Daktuturake lan kang Dakterusake. ⁵⁰Lan Aku sumurup, yen dhawuhe iku urip kang langgeng. Dadine apa kang Dakkandhakake iku anggonKu nglairake kaya kang didhawuhake dening Sang Rama marang Aku.”

Gusti Yesus ngwijiki sikile para sakabat

13:1-20

13 ¹Anadene sadurunge riyaya Paskah, Gusti Yesu wus mirsa, manawa wus tekan ing titi-mangsane anggone bakal tindak saka ing donya iki sowan marang ing ngarsane Sang Rama. Padha kayadene Panjenengane anggone tansah ngasihi marang para kagungane kang ana ing donya, mangkono uga saiki Panjenengane anggone ngasihi iku nganti tumeka ing wekasane. ²Nalika Gusti Yesus karo para sakabate padha bujana, Iblis wus ngosikake pangrantam ana ing sajroning atine Yudas Iskariot, anake Simon, arep mitenah Gusti Yesus. ³Gusti Yesus mirsa, yen

Sang Rama wus masrahake samubarang kabeh marang Panjenengane sarta yen Panjenengane iku pinangkane saka ing Allah, lan wangsul marang Allah. ⁴Gusti Yesus banjur jumeneng sarta lukar pangageman lan mundhut lawon banjur diubetake ing sarirane, ⁵tumuli ngesok banyu ing pawisuhan, sarta wiwit ngwijiki sikile para sakabate lan kausapan kalawan lawon kang kaubetake ing sarirane mau.

⁶Sarawuhe ing panggonane Simon Petrus, Petrus tumuli munjuk: "Gusti Paduka badhe ngwijiki suku kawula?" ⁷Paring wangsulane Gusti Yesus: "Apa kang Daktindakake, saiki kowe durung nyandhak tegese, nanging besuk kowe bakal mangreti." ⁸Unjoke Petrus: "Paduka sampun ngantos ngwijiki suku kawula ing salami-laminipun." Gusti Yesus mangsuli pangandikane: "Manawa Aku ora ngwisuhi kowe, kowe ora nduweni panduman ana ing Aku." ⁹Unjoke Simon Petrus: "Gusti, sampun ngamungaken suku kawula kemawon, nanging dalah tangan saha sirah pisan."

¹⁰Pangandikane Gusti Yesus: "Wong kang wus adus, ora susah adus maneh, cukup mung wisuh sikil bae, awit badane sakojur wus resik. Mangkono uga kowe iku wus resik, mung bae ora kabeh." ¹¹Awit Gusti Yesus mirsa sapa kang bakal ngulungake sarirane. Marga saka iku Panjenengane ngandika: "Kowe iku ora kabeh resik."

¹²Sawuse Gusti Yesus ngwijiki sikile para sakabat mau, banjur ngrasuk pangagemane maneh lan wangsul lenggah sarta ngandika:

“Apa kowe padha ngreti tegese panggaweKu marang kowe iku mau? ¹³Kowe padha nyebut Aku Guru lan Gusti, lan panyebutmu iku wus bener, awit Aku iki pancen Guru lan Gusti.

¹⁴Dadi manawa Aku iki kang dadi Gusti lan Gurumu wus ngwisuhi sikilmu, dadi kowe iya padha kuwajiban wisuh-winisuhan sikil.

¹⁵Awit Aku wus menehi tuladha marang kowe, supaya kowe kabeh uga nindakake kaya kang wus Daktindakake marang kowe.

¹⁶Satemen-temene pituturKu marang kowe: Sawijining abdi iku ora ngungkuli bendarane, utawa sawijining utusan iya ora ngungkuli kang ngutus. ¹⁷Manawa kowe padha sumurup prakara iki kabeh, rahayu kowe, manawa kowe kabeh padha nglakoni.

¹⁸PituturKu iki ora tumrap kowe kabeh: Aku weruh, sapa kang wus Dakpiji. Nanging kudu kayektenan tulisan kang mangkene surasane: Tiyang ingkang tumut nendha roti Kawula, punika sampun ngagagaken sukunipun dhateng Kawula. ¹⁹Samengko kowe padha Daktuturi sadurunge bab iku kalakon, supaya manawa bab iku kalakon, kowe padha pracaya, yen iya Aku iki Panjenengane.

²⁰Satemen-temene pituturKu marang kowe: Sing sapa nampani wong kang Dakutus, iku nampani Aku, lan sapa kang nampani Aku, iku nampani Panjenengane kang ngutus Aku.”

Gusti Yesus paring pitedah sapa kang bakal ngulungake Panjenengane

13:21-30

Mt 26:21-25 Mk 14:18-21 Lk 22:21-23

²¹ Sawuse Gusti Yesus ngandika mangkono, Panjenengane banget trenyuh ing galih, sarta banjur paring paseksen mangkene: "Satemen-temene pituturKu marang kowe: Wong siji panunggalanmu bakal ngulungake Aku." ²² Para sakabat tumuli padha pandeng-pandangan, kanthi melang-melang, sapa kang dipangandikake iku. ²³ Sawijining sakabate, iya iku sakabat kang dikasihi dening Gusti Yesus, lungguh sendhen sandhing Panjenengane, ing sisih tengene, ²⁴ iku disasmitani dening Simon Petrus sarta dicalathoni: "Nyuwuna pirsapa sapa kang dipangandikakake iku." ²⁵ Sakabat kang lungguh cedhak Gusti Yesus mau tumuli noleh sarta matur marang Gusti Yesus: "Gusti, sinten tiyangipun?" ²⁶ Paring wangsulane Gusti Yesus: "Wonge iya iku kang bakal Dakwenahi roti sawuse Dakcelupake." Sawuse ngandika mangkono, banjur mundhut roti sarta kacelupake tumuli kaparingake marang Yudas anake Simon Iskariot. ²⁷ Lan sawuse nampani roti iku, Yudas tumuli kapanjangan Iblis. Gusti Yesus tumuli ngandika marang dheweke: "Apa kang dadi sedyamu iku enggal tindakna!" ²⁸ Ananging ora ana wong siji-sijia ing antarane para sakabat kang padha kembulan iku kang mangreti, apa karsane

Gusti Yesus ngandika mangkono marang Yudas iku. ²⁹ Sarehne Yudas kang nyekel kas, ana kang duwe pangira manawa Gusti Yesus ngutus Yudas tuku apa-apa kang prelu kanggo riyaya iku, utawa didhawuhi dedana marang wong miskin. ³⁰ Yudas nampani roti iku banjur enggal-enggal lunga. Nalika iku wayahe wis wengi.

Pepakon anyar

13:31-35

³¹ Sawuse Yudas lunga, Gusti Yesus banjur ngandika: "Samengko Putraning Manungsa kaluhurake sarta Gusti Allah kaluhurake ana ing sarirane. ³² Manawa Gusti Allah kaluhurake ana ing sarirane, Gusti Allah iya bakal ngluhurake Panjenengane ana ing sarirane piyambak, malah Panjenengane bakal tumuli kaluhurake. ³³ He, anak-anakuKu, anggonKu tunggal karo kowe mung kari sadhela. Kowe bakal padha nggoleki Aku, kayadene anggonKu wus tutur marang wong Yahudi: Ing ngendi paranKu, kowe ora bakal padha bisa mrana, saiki Aku iya pitutur mangkono marang kowe.

³⁴ Kowe padha Dakwenehi pepakon anyar, iya iku supaya kowe padha tresna-tinresnanana: dikaya anggonKu wus tresna marang kowe, kowe iya padha tresna-tinresnanana uga.

³⁵ Kanthi mangkono saben wong bakal padha weruh, yen kowe padha dadi siswaKu, yaiku manawa kowe padha tresna-tinresnan."

Gusti Yesus paring pepenget marang Petrus

13:36-38

Mt 26:31-35 Mk 14:27-31 Lk 22:31-34

³⁶ Simon Petrus tumuli munjuk: “Gusti, Paduka tindak dhateng pundi?” Paring wangsulane Gusti Yesus: “Menyang ngendi paranKu kowe ora bisa melu Aku saiki, nanging besuk kowe bakal padha nusul Aku.”

³⁷ Unjuke Petrus: “Gusti, punapaa kawula boten saged ndherek Paduka samangke? Kawula badhe ngetohaken nyawa kawula kagem Paduka.” ³⁸ Paring wangsulane Gusti Yesus: “Nyawamu bakal koketohake kanggo Aku? Satemen-temene pituturKu marang kowe: Sadurunge jago kluruk, kowe wus nyelaki Aku ambal ping telu.”

Daleme Sang Rama

14:1-14

14 ¹“Atimu aja melang-melang; padha kumandela ing Allah; iya kumandela ing Aku uga. ²Ing daleme RamaKu akeh panggonan. Manawa ora mangkono, kowe rak mesthi wis padha Dakkandhani. Awit Aku mrana prelu nyawisake papan marang kowe. ³Dene manawa Aku wus mrana lan wus nyawisake papan kanggo kowe, tumuli Aku bakal bali lan ngajak kowe menyang ing papan padununganKu, supaya ing ngendi

padununganKu, kowe iya padha anaa ing kono uga.

⁴Lan menyang ngendi paranKu, kowe iya padha sumurup dalane mrana.” ⁵Tomas tumuli munjuk: “Gusti, kawula boten sumerep dhateng pundi tindak Paduka, dados kadospundi anggen kawula sumerep marginipun mrika?” ⁶Pangandikane Gusti Yesus: “Aku iki dalane, sarta jatine kayekten lan kauripan. Ora ana wong siji-sijia kang bisa sowan marang Sang Rama, manawa ora metu ing Aku. ⁷Manawa kowe padha wanuha marang Aku, mesthi kowe kabeh iya wanuh marang RamaKu. Wiwit saiki kowe padha wanuh marang Panjenengane sarta wus padha ndeleng marang Panjenengane.”

⁸Unjuke Filipus: “Gusti, kawula mugi sami Paduka tedahi Sang Rama punika, supados kawula sadaya sami marem.” ⁹Pangandikane Gusti Yesus: “Wus samono lawase anggonKu nunggal karo kowe kabeh, Filipus, nanging kowe kok ora wanuh marang Aku? Sing sapa wus ndeleng Aku, iku wus ndeleng Sang Rama; kapriye dene kowe kandha: Kawula muga sami Paduka tedahi Sang Rama? ¹⁰Apa kowe ora ngandel yen Aku iki ana ing Sang Rama lan Sang Rama ana ing Aku? Apa kang Daktuturake marang kowe iku, ora Dakucapake saka karepKu dhewe, nanging Sang Rama, kang dumunung ana ing Aku, Panjenengane iku kang nindakake pandamele. ¹¹Padha ngandela marang Aku, yen Aku ana ing Sang Rama lan Sang Rama

ana ing Aku; utawa saora-orane, padha ngandela, marga saka pandamel-pandamel iku. ¹² Satemen-temene pituturKu marang kowe: Sing sapa pracaya marang Aku, iku bakal nindakake uga panggawe-panggawe kang Daklakoni, malah panggawe-panggawe kang kluwih wigati katimbang karo iku. Awit Aku lunga menyang ing ngarsane RamaKu; ¹³ lan apa bae kang koksuwun atas saka jenengKu, Aku bakal ngleksanani, supaya Sang Rama kaluhurna ana ing Sang Putra. ¹⁴ Manawa kowe padha nyuwun apa-apa marang Aku atas saka jenengKu, iku Aku kang bakal ngleksanani.”

Gusti Yesus njanjekake Sang Juru Panglipur

14:15-31

¹⁵ “Manawa kowe padha trena marang Aku, padha netepana pepakonKu, ¹⁶ Aku bakal nyuwun marang Sang Rama, nuli kowe bakal padha diparingi Sang Juru Panglipur liyane, supaya Panjenengane nunggal karo kowe, ¹⁷ iya iku Rohing Kayekten. Jagad ora bisa nampani Panjenengane, amarga jagad ora nyumurupi lan ora wanuh karo Panjenengane, nanging kowe padha wanuh marang Panjenengane, amarga Panjenengane nunggal karo kowe lan bakal dedalem ana ing kowe.

¹⁸ Kowe ora bakal Daktinggal lola, Aku bakal mbaleni kowe. ¹⁹ Kurang sadhela lan jagad

ora bakal ndeleng Aku maneh, nanging kowe ndeleng Aku, awit Aku urip, lan kowe iya bakal urip. ²⁰ Ing wektu iku kowe bakal padha nyumurupi, yen Aku ana ing RamaKu lan kowe padha ana ing Aku, tuwin Aku ana ing kowe.

²¹ Sing sapa nggondheli pepakonKu kalawan ditekapi, iya iku kang tresna marang Aku. Lan sing sapa tresna marang Aku, iku bakal dikasihi dening RamaKu sarta iya bakal Dakkasihi sarta Aku bakal nglairake sariraKu marang wong iku.” ²² Yudas, dudu si Iskariot, tumuli munjuk marang Gusti Yesus: “Gusti, sababipun punapa dene paduka badhe nglairaken sarira Paduka dhateng kawula sadaya, lan boten dhateng jagad?” ²³ Gusti Yesus mangsuli, pangandikane: “Manawa ana wong kang tresna marang Aku, iku bakal netepi ing pituturKu sarta bakal dikasihi dening RamaKu lan Aku karo Sang Rama bakal padha ngrawuhi sarta makuwon ana ing wong iku. ²⁴ Sing sapa ora tresna marang Aku, iku ora netepi ing pituturKu; lan pituturKu kang kokrungu iku ora saka Aku, nanging saka Sang Rama kang ngutus Aku.

²⁵ Kabeh iku mau Dakwarahake marang kowe, mumpung Aku isih nunggal karo kowe; ²⁶ nanging Sang Juru Panglipur, iya iku Sang Roh Suci, kang bakal diutus dening Sang Rama atas saka jenengKu, iku kang bakal mulangake samubarang kabeh marang kowe sarta bakal ngelingake kowe sabarang kang wus Dakwulangake marang kowe.

²⁷ Kowe padha Daktinggali tentrem-rahayu. Tentrem-rahayuKu Dakwenehake marang kowe, lan apa kang Dakwenehake iku ora kaya pawewehe jagad marang kowe. Atimu aja melang-melang lan aja giris. ²⁸ Kowe wus padha krungu, yen Aku wus kandha marang kowe: Aku lunga, nanging bakal nekani kowe maneh. Manawa kowe tresna marang Aku, kowe mesthi padha bungah dene Aku lunga menyang ngarsane Sang Rama, sabab Sang Rama iku ngluwihi Aku. ²⁹ Lan saiki uga kowe padha Daktuturi sadurunge bab iku kalakon, supaya samangsa kalakon, kowe padha pracaya. ³⁰ Aku ora rembugan akeh maneh karo kowe, awit panggedhene jagad iki teka lan iku ora duwe wewenang sathithik-thithika ing ngatase Aku. ³¹ Nanging supaya jagad sumrupa, yen Aku tresna marang Sang Rama sarta manawa Aku nglakoni samubarang kabeh kang didhawuhake Sang Rama marang Aku, mara ngadega, ayo padha lunga saka ing kene.”

Wit anggur kang sajati

15:1-8

15 ¹“Aku iki wit anggur kang sajati, sarta RamaKu iku kang among tani. ² Saben pang kang ana ing Aku kang ora metu wohe, dipagas lan kang metu wohe, diresiki, supaya mundhaka akeh wohe. ³ Kowe iku wus padha resik awit saka pitutur kang wus Dakwulangake marang kowe. ⁴ Kowe

tetepa dumunung ing Aku lan Aku ana ing kowe. Padha kaya pang ora bisa metu wohe saka awake dhewe, manawa ora tetep dumunung ana ing wit anggur, mangkono uga kowe ora bisa metokake woh manawa ora tetep dumunung ana ing Aku. ⁵Aku iki wite anggur lan kowe pang-pange. Sing sapa tetep dumunung ana ing Aku, lan Aku ana ing dheweke, iku kang metu wohe akeh, awit manawa tanpa Aku, kowe padha ora bisa tumindak apa-apa. ⁶Sing sapa ora tetep dumunung ana ing Aku, iku dibuwang metu kaya pang mau, temah dadi garing, tumuli padha dikukupi lan banjur dicemplungake ing geni, sarta diobong. ⁷Manawa kowe padha tetep dumunung ana ing Aku lan pituturKu tetep dumunung ana ing kowe, padha nyenyuwuna apa bae kang kokkarepake mesthi bakal katurutan. ⁸Kang dadi margane RamaKu kaluhurake, yaiku manawa kowe padha metokake woh akeh; sarta marga saka mangkono kowe padha tetela yen dadi siswaKu.”

Dhawuh supaya padha tresna-tinresnan

15:9-17

⁹“Kaya Sang Rama wus ngasihi Aku, mangkono uga Aku iya wus ngasihi kowe; padha tetepa dumunung ing sihKu iku.

¹⁰Manawa kowe netepi pepakonKu, kowe mesthi padha tetep dumunung ing sihKu,

padha kaya anggonKu wus netepi dhawuhe RamaKu lan tetep dumunung ing sihe.

¹¹ Kabeh iku Daktuturake marang kowe, supaya kabungahanKu dumununga ing kowe lan kabungahanmu dadia sampurna.

¹² PapakonKu iku mangkene, iya iku supaya kowe padha tresna-tinresnanana, dikaya anggonKu wus nresnani kowe. ¹³ Ora

ana katresnan kang gedhene ngluwihi katresnaning wong kang ngetohake nyawane kanggo nglabuhi mitra-mitrane. ¹⁴ Kowe

iku mitraKu, manawa kowe padha nglakoni pepakonKu marang kowe. ¹⁵ Aku ora ngarani

abdi maneh marang kowe, sabab abdi iku ora sumurup marang panggawene bendarane, nanging kowe wus padha Dakarani mitra,

jalaran sabarang kang wus Dakrungu saka RamaKu, iku wus Daksumurupake kabeh marang kowe. ¹⁶ Dudu kowe kang padha milih

Aku, nanging Aku kang milih kowe. Sarta Aku wus netepake, supaya kowe padha lunga lan metokake woh lan wohmu iku lestaria,

dimen kowe padha kajurungana apa kang koksuwun marang Sang Rama atas saka jenengKu. ¹⁷ Iki pepakonKu marang kowe: Padha tresna-tinresnanana.”

Sengite jagad marang Gusti Yesus lan para sakabate

15:18-27

¹⁸ “Manawa kowe padha disengiti dening jagad, wruhanamu yen Aku wus disengiti

sadurunge kowe. ¹⁹ Saupama pinangkamu saka ing jagad, mesthi jagad tresna marang kowe awit dadi duweke, nanging sarehne pinangkamu ora saka ing jagad, malah Aku wus milih kowe saka ing jagad, mulane jagad sengit marang kowe. ²⁰ Padha elinga marang pitutur kang wus Dakwulangake marang kowe: Kang jeneng abdi iku ora ngungkuli bendarane. Manawa Aku iki wus dikaniaya, kowe iya mesthi bakal dikaniaya; manawa iku padha netepi dhawuhKu, mesthi iya netepi pituturmu. ²¹ Nanging iku kabeh bakal katandukake marang kowe marga saka Aku, awit padha ora wanuh marang Panjenengane kang ngutus Aku. ²² Saupama Aku ora teka lan ora mituturi wong-wong iku, mesthi ora padha gawe dosa. Nanging saiki wong-wong iku ora duwe alasan ing bab dosane. ²³ Sing sapa sengit marang Aku, iya sengit marang RamaKu uga. ²⁴ Saupama Aku ora nindakake panggawe ana ing antarane kang durung tau ditindakake dening wong liya, mesthi ora padha dosa. Nanging saiki sanadyan wus padha weruh marang iku kabeh, ewadene iya padha sengit marang Aku lan marang RamaKu. ²⁵ Nanging kang mangkono iku supaya kayektenana pangandika kang katulisan ing kitab Toret surasane: Tiyang-tiyang punika sami sengit dhateng Kawula tanpa sabab.

²⁶ Manawa Sang Juru Panglipur kang bakal Dakutus saka Sang Rama rawuh, iya iku Rohing kayekten kang miyos saka Sang Rama, iku bakal neksemi bab ing ngatase Aku.

²⁷ Ananging kowe iya kudu padha dadi seksi, marga kowe padha nunggal karo Aku wiwit wiwitan mula.”

Tetep setya

16:1-4a

16 ¹ “Kabeh iku Daktuturake marang kowe, supaya kowe aja padha kacuwan lan nampik marang Aku. ² Kowe bakal padha disebratake, malah bakal tumeka ing wektune saben wong kang mateni kowe, padha rumangsa yen saos pangabekti marang Gusti Allah. ³ Wong-wong iku tumindak mangkono, awit ora padha wanuh marang Sang Rama lan uga ora wanuh marang Aku. ⁴ Nanging kabeh iki Daktuturake marang kowe, supaya manawa tekan ing titimangsane kowe padha eling, yen kowe wus padha Dakkandhani.”

Pakaryane Sang Juru Panglipur

16:4b-15

(16-4b) “Prakara iki ora Daktuturake marang kowe saka wiwitan mula, awit nganti saiki Aku isih tetunggalan karo kowe, ⁵ nanging saiki Aku lunga menyang ing ngarsane Panjenengane kang wus ngutus Aku, lan panunggalanmu ora ana kang takon marang Aku: Paduka tindak dhateng pundi? ⁶ Ananging marga kowe padha Dakkandhani bab iku mau, temah atimu sedhik. ⁷ Nanging kang Dakpituturake marang kowe iki bener: Luwih maedahi marang

kowe, manawa Aku lunga. Jalaran manawa Aku ora lunga, Sang Juru Panglipur iku ora bakal ngrawuhi kowe, nanging manawa Aku lunga, Sang Juru Panglipur Dakutus marang kowe. ⁸ Dene iku sarawuhe, bakal ngyakinake marang jagad bab dosa, bab kayekten, lan bab pangadilan; ⁹ bab dosa, amarga padha tetep ora pracaya marang Aku. ¹⁰ Bab kayekten, awit Aku lunga marang ing ngarsane Sang Rama lan kowe padha ora ndeleng Aku maneh; ¹¹ bab pangadilan, amarga panggedhene jagad iki wus diadili.

¹² Isih akeh prakara kang prelu Daktuturake marang kowe, nanging saiki kowe durung bisa nggayuh. ¹³ Nanging yen Sang Juru Panglipur iku rawuh, iya iku Rohing Kayekten, iku bakal nuntun kowe marang kayekten sasampurnane. Awit mungguh pamangsite iku ora bakal saka karsane piyambak, nanging sapamirenge iku kang bakal diwangsitake sarta kowe bakal diwartani bab-bab kang bakal kalakon.

¹⁴ Panjenengane bakal ngluhurake Aku, amarga bakal martosake marang kowe apa kang katampi saka Aku. ¹⁵ Apa sakagungane Sang Rama, iku iya duwekKu; mulane Aku pitutur: Sang Juru Panglipur bakal martosake marang kowe apa kang wus katampi saka Aku.”

Kasusahan sadurunge menang

16:16-33

¹⁶“Mung kari sadhela kowe nuli bakal ora padha ndeleng marang Aku. Lan sadhela engkas banjur bakal padha ndeleng Aku maneh.” ¹⁷Krungu kang kaya mangkono iku sakabate ana sawatara kang tumuli padha rasanan: “Apa ta tegese pangandikane marang aku: Kari sadhela nuli kowe padha ora ndeleng marang Aku, sadhela engkas banjur padha ndeleng Aku maneh? Lan maneh: Aku lunga menyang ngarsane Sang Rama?” ¹⁸Pangucape: “Apa ta tegese pangandika: Mung kari sadhela? Aku padha ora ngreti apa kang dipangandikakake iku.” ¹⁹Gusti Yesus mirsa, yen para sakabate padha sumedya munjuk miterang marang Panjenengane, banjur ngandika: “Kowe apa padha rasanan bab pituturKu mau: Mung kari sadhela nuli kowe padha ora ndeleng Aku lan sadhela engkas banjur bakal padha ndeleng Aku maneh? ²⁰Satemen-temene Aku pitutur ing kowe: Kowe bakal padha nangis lan sesambat, nanging jagad bakal bungah; kowe bakal padha nandhang susah, nanging kasusahanmu bakal salin dadi kabungahan. ²¹Mungguh wong wadon samasa lagi nglarani, iku ngrasakake susah, nanging samasa wus nglairake bayine, wus ora kelingan maneh marang larane, marga saka bungahe dene ana manungsa kalairake ing donya. ²²Mangkono

uga kowe samengko iya padha nandhang susah, nanging Aku bakal nemoni kowe maneh temahan bakal padha bungah atimu lan ora ana wong siji-sijja kang bisa ngilangake kabungahnmu iku. ²³ Lan ing dina iku kowe ora bakal padha miterang apa-apa marang Aku. Satemen-temene pituturKu marang kowe: Sabarang kang koksuwun marang Sang Rama, iku bakal kaparingake atas jenengKu. ²⁴ Nganti saprene kowe durung tau nyuwun apa-apa atas saka jenengKu. Padha nyenyuwuna, kowe mesthi bakal padha kaparingan supaya sampurnaa kabungahanmu.

²⁵ PituturKu marang kowe iku mau kabhe adhapur pasemon. Bakal ana wektune anggonKu mituturi kowe ora adhapur pasemon maneh, nanging sabarese bae anggonKu martani kowe mungguh Sang Rama. ²⁶ Ing dina iku kowe bakal padha nyenyuwun atas saka jenengKu. Lan ora Daktuturake marang kowe, yen Aku kang bakal nyuwunake kowe marang Sang Rama, ²⁷ awitdene Sang Rama piyambak ngasihi kowe, marga kowe wus padha tresna marang Aku, lan pracaya yen Aku iki pinangkane saka ing Allah. ²⁸ Aku mijil saka Sang Rama, lan wus teka ing donya; Aku ninggal donya maneh sarta bali menyang ing ngarsane Sang Rama.”

²⁹ Unjuke para sakabate: “Lah, sapunika pangandika Paduka sabaesipun kemawon, sampun boten adhapur pasemon. ³⁰ Sapunika kawula sami sumerep, bilih Paduka mirsa samukawis lan boten susah tiyang munjuk

pitaken dhateng Paduka. Pramila kawula sami pitados, bilih pinangka Paduka punika saking Gusti Allah.”³¹ Paring wangsulane Gusti Yesus: “Apa kowe saiki padha pracaya?”³² Lah, bakal tumeka ing titi-mangsane malah iya wus tumeka, kowe padha kabuyarake ing sapara-paranmu dhewe-dhewe, lan Aku koktinggal ijen. Ananging Aku ora ijen amarga Sang Rama nunggil karo Aku.³³ AnggonKu mulangake iku mau kabeh marang kowe iku, supaya kowe padha oleha tentrem-rayahu ana ing Aku. Ana ing donya kowe padha nandhang panganiaya, nanging padha diteteg atimu, Aku wus ngalahake donya.”

Gusti Yesus ndongakake para sakabate

17:1-26

17¹ Kaya mangkono mau pangandikane Gusti Yesus. Panjenengane banjur tumenga marang langit sarta matur: “Dhuh Rama, sampun dumugi ing wancinipun; mugni Putra Paduka kaluhurna, supados Putra Paduka ngluhuraken Paduka.”² Kadodene anggen Paduka sampun maringi panguwaos dhateng Piyambakipun mengku sawarnining agesang, makaten ugi Piyambakipun inggih badhe nyukani gesang langgeng dhateng sadaya ingkang sampun Paduka paringaken dhateng Piyambakipun.³ Wondene menggah gesang langgeng punika manawi tiyang sami wanuh kaliyan Paduka, Allah ingkang sajati piyambak, sarta dhateng Yesus Kristus utusan

Paduka. ⁴Kawula sampun ngluhuraken Paduka wonten ing bumi kanthi patrap anggen Kawula sampun ngrampungaken padamelan ingkang Paduka bebahaken dhateng Kawula supados katindakaken. ⁵Dene sapunika, dhuh Rama, Paduka muging ngluhuraken Kawula wonten ing pangayunan Paduka piyambak kanthi kaluhuran ingkang dados gadhahan Kawula wonten ing ngarsa Paduka saderengipun jagad dumados.

⁶Kawula sampun nglairaken asma Paduka dhateng para tiyang ingkang Paduka paringaken dhateng Kawula saking jagad. Tiyang-tiyang punika kagungan Paduka sarta sampun Paduka paringaken dhateng Kawula, saha sampun sami netepi ing pangandika Paduka. ⁷Sapunika sampun sami sumerep, bilih sadaya peparing Paduka dhateng Kawula punika pinangkanipun saking Paduka. ⁸Amargi sadaya Pangandika ingkang Paduka paringaken dhateng Kawula punika sampun Kawula tampekaken dhateng tiyang-tiyang wau saha sampun dipun tampeni. Punapadene sampun sami sumerep saestu, bilih pinangka Kawula punika saking Paduka lan sami pitados, bilih Paduka ingkang ngutus Kawula. ⁹Kawula ndongakaken tiyang-tiyang punika. Sanes jagad ingkang Kawula dongakaken, nanging tiyang-tiyang peparing Paduka dhateng Kawula punika, awit punika sami kagungan Paduka ¹⁰lan sadaya gadhahan Kawula inggih kagungan Paduka sarta kagungan Paduka inggih gadhahan Kawula, saha Kawula sampun

kaluhuraken wonten ing tiyang-tiyang punika.¹¹ Wondene Kawula sampun boten wonten ing donya malih, nanging tiyang-tiyang punika taksih wonten ing donya, tuwin Kawula sowan dhateng ing ngarsa Paduka. Dhuh Rama ingkang Suci, tiyang peparing Paduka dhateng Kawula punika mugni Paduka reksa wonten ing asma Paduka, inggih punika asma Paduka ingkang sampun Paduka paringaken dhateng Kawula, supados tiyang-tiyang wau sami dados satunggal kadosdene Paduka kaliyan Kawula.¹² Salaminipun Kawula nunggil kaliyan tiyang-tiyang punika, Kawula ingkang ngreksa wonten ing asma Paduka, inggih punika asma ingkang sampun Paduka paringaken dhateng Kawula; Kawula sampun rumeksa dhateng tiyang-tiyang wau ngantos boten wonten tiyang satunggal kemawon ingkang ical kajawi namung tiyang satunggal ingkang sampun pinesthi kedah ical, supados kayektosana, wiraosing Kitab Suci.¹³ Nanging samangke, Kawula sowan dhateng ing ngarsa Paduka, lan Kawula ngaturaken sadaya punika ing salebetipun Kawula taksih wonten ing donya, supados sampurnaa kabingahan Kawula wonten ing tiyang-tiyang wau.¹⁴ Tiyang-tiyang wau sampun sami Kawula sukani pangandika Paduka, lan sami dipun sengiti dening jagad, amargi pinangkanipun boten saking jagad, kadosdene pinangka Kawula punika inggih boten saking jagad.¹⁵ Kawula boten nyuwun, supados sami kapundhut saking donya, namung supados Paduka reksa,

sampun ngantos kapanduk ing piawon.

¹⁶ Pinangkanipun tiyang-tiyang punika boten saking jagad, kadosdene pinangka Kawula punika inggih boten saking jagad. ¹⁷ Mugi sami Paduka sucekaken ing salebeting kayektosan; pangandika Paduka inggih punika kayektosan.

¹⁸ Kadosdene Paduka sampun ngutus Kawula dhateng ing jagad, makaten ugi Kawula inggih kengkenan tiyang-tiyang punika dhateng jagad; ¹⁹ sarta Kawula nucekaken badan Kawula kangge tiyang-tiyang punika, supados ugi sami kasucekna wonten ing kayektosan.

²⁰ Lan boten namung kangge tiyang-tiyang punika kemawon anggen Kawula ndedonga, nanging ugi kangge tiyang-tiyang ingkang pitados dhateng Kawula margi saking piwulangipun, ²¹ supados sadayanipun sami dadosa satunggal kadosdene Paduka, dhuh Rama, wonten ing Kawula, sarta Kawula wonten ing Paduka, supados inggih sami dadosa satunggal kaliyan Paduka lan Kawula, supados jagad pitados, bilih Paduka ingkang ngutus Kawula. ²² Lan Kawula sampun nyukakaken kamulyan, ingkang Paduka paringaken dhateng Kawula, dhateng tiyang-tiyang punika, supados sami dadosa satunggal, kadosdene Paduka kaliyan Kawula inggih dados satunggal: ²³ Kawula wonten ing tiyang-tiyang punika sarta Paduka wonten ing Kawula supados sampurnaa anggenipun dados satunggal, sarta supados jagad sumerepa, bilih Paduka ingkang sampun ngutus Kawula

saha bilih tiyang punika sami Paduka kasihi kadosdene anggen Paduka ngasihi Kawula.

²⁴Dhuh Rama, ingkang dados pikajeng Kawula, Kawula wontena ing pundi kemawon, tiyang-tiyang punika tansah nunggila kaliyan Kawula, inggih punika tiyang-tiyang ingkang sampun Paduka paringaken dhateng Kawula punika, supados sami nyawang dhateng kamulyan Kawula peparing Paduka. Awit Paduka ngasihi Kawula wiwit saderengipun jagad tinalesan. ²⁵Dhuh Rama ingkang adil, jagad punika pancen boten wanuh dhumateng Paduka, nanging Kawula wanuh kaliyan Paduka, sarta tiyang-tiyang punika sumerep, bilih Paduka ingkang sampun ngutus Kawula; ²⁶punapa dene Asma Paduka sampun Kawula sumerepaken dhateng tiyang-tiyang punika sarta inggih badhe Kawula sumerepaken, supados sih ingkang Paduka paringaken dhateng Kawula punika wontena ing tiyang-tiyang punika, sarta Kawula inggih wontena ing tiyang-tiyang punika.”

Gusti Yesus kacepeng

18:1-11

Mt 26:47-56 Mk 14:43-50 Lk 22:47-53

18 ¹Sawise Gusti Yesus ngaturake kabeh iku mau banjur miyos saka ing kono tindak menyang ing sabrange kali Kidron kadherekake dening para sakabate. Ing kono ana patamanan kang tumuli dilebeti karo para sakabate. ²Anadene Yudas, kang ngulungake

Gusti Yesus iya weruh panggonan iku, amarga Gusti Yesus asring nglempak karo para sakabate ana ing kono. ³Yudas banjur teka ing kono kanthi prajurit sapantha lan para tukang jaga Padaleman Suci, kang diutus dening para pangarepe imam tuwin para wong Farisi, padha nggawa ting lan obor sarta gegaman. ⁴Anadene Gusti Yesus wus mirsa apa sabarang kang bakal nempuh marang sarirane, banjur majeng sarta ngandika marang wong-wong mau: “Kowe padha nggoleki sapa?” ⁵Wangsulane kang kadangu: “Yesus Nasarani.” Pangandikane Gusti Yesus: “Iya Aku iki.” Yudas kang ngulungake Panjenengane uga ngadeg ana ing kono awor karo wong-wong mau. ⁶Bareng padha kadhawuhan: “Iya Aku iki,” tumuli padha mundur sarta niba ing lemah. ⁷Gusti Yesus banjur ndangu maneh: “Kowe padha nggoleki sapa?” Unjuke wong-wong mau: “Yesus Nasarani.” ⁸Paring wangsulane Gusti Yesus: “Aku wus tutur marang kowe, iya Aku iki wonge. Manawa Aku kang kokgoleki, wong-wong iki kareben padha lunga.” ⁹Mangkono iku supaya kayektenana ature kang mangkene: “Tiyang peparing Paduka dhateng Kawula punika boten wonten satunggal-tunggala ingkang kawula icalaken.” ¹⁰Simon Petrus kang asikep pedhang, banjur ngunus pedhange, disabetake marang abdine Imam Agung, kupinge kang tengen perung. Abdi mau jenenge Malkhus. ¹¹Gusti Yesus tumuli ngandika marang Petrus: “Pedhangmu

wrangkakna; apa Aku ora kudu ngombe isine tuwung peparinge Sang Rama marang Aku?"

**Gusti Yesus kaladosake marang ing
ngarsane Sang Hanas
Petrus nyelaki Gusti Yesus**

18:12-27

Mt 26:57-75 Mk 14:53-72 Lk 22:54-71

¹² Prajurit sapantha lan opsire dalah para tukang jaga, kang dikongkon dening wong Yahudi banjur nyekel Gusti Yesus tumuli kabesta, ¹³ banjur kadhabyang kajujukake dhisik menyang daleme Sang Hanas, awit iku marasepuhe Sang Kayafas, kang jumeneng Imam Agung ing taun kang lumaku iki; ¹⁴ lan iya Imam Agung Kayafas iku kang maune ngrembugi wong-wong Yahudi: "Luwih maedahi manawa wong siji mati kanggo sakabehing bangsa." ¹⁵ Simon Petrus karo sakabate siji liyane ngetutake Gusti Yesus. Sakabat kang bebarengan karo Simon Petrus iku wanuh karo Imam Agung, iku banjur mlebu menyang platarane Imam Agung bareng karo Gusti Yesus, ¹⁶ nanging Petrus kari ana ing jaba cedhak regol. Murid liyane kang wanuh Imam Agung mau, tumuli metu maneh, caturan karo wong wadon kang tunggu regol, Petrus banjur diajak mlebu. ¹⁷ Abdi wadon kang tunggu regol mau tumuli calathu marang Petrus: "Dika niku rak enggih panunggalane sakabate wong niku, ta?" Wangsulane Petrus: "Sanes." ¹⁸ Ing nalika iku para abdi lan para tukang jaga Padaleman

Suci wus padha gawe bedhiyang marga ing wektu iku hawane adhem, wong-wong iku padha ngadeg api-api ana ing kono. Petrus uga ngadeg api-api awor karo wong-wong mau.

¹⁹ Ing kono Imam Agung banjur wiwit ndangu marang Gusti Yesus bab para sakabate lan bab kang diwulangake. ²⁰ Wangsulane Gusti Yesus: “AnggonKu mituturi jagad iku ana ing ngedhengan: AnggonKu mulang ing salawase ana ing papan-papan pangibadah utawa ing Padaleman Suci, yaiku papan pakumpulane kabeh wong Yahudi; Aku ora tau rembugan apa-apa kalawan dhedhelikan. ²¹ Apa sababe kowe takon marang Aku? Takona marang wong-wong iku, kang wus padha krungu apa kang Dakkandhakake marang wong-wong iku. Iku wus padha nyumurupi temenan apa kang Dakkandhakake.” ²² Nalika Panjenengane ngandika mangkono iku, panunggalane para tukang jaga kang ngadeg sacedhake kono, banjur napuk pasuryane Gusti Yesus kambi calathu: “Mangkono iku saurMu marang Imam Agung?” ²³ Gusti Yesus tumuli mangsuli pangandikane: “Manawa tembungKu iku luput, tuduhna lupute, nanging manawa bener sabab apa kowe kok napuk Aku?” ²⁴ Gusti Yesus banjur kapurugake kalawan bebestan menyang ing ngarsane Sang Kayafas kang jumeneng Imam Agung.

²⁵ Simon Petrus isih ngadeg api-api. Tembunge wong-wong kang ana ing kono marang Petrus: “Dika rak enggih panunggalane sakabate, ta?” ²⁶ Petrus selak, pangucape:

“Sanes.” Sawijine abdine Imam Agung, kalebu sanake kang kaperung kupinge dening Petrus, tumuli calathu: “Napa kula boten weruh dika wonten ing pataman sareng kalih Wong niku?”²⁷ Petrus banjur selak maneh lan nalika iku ana jago kluruk.

Gusti Yesus ana ing ngarsane Sang Pilatus

18:28-38a

Mt 27:1-2, 11-14 Mk 15:1-5 Lk 23:1-5

²⁸ Gusti Yesus banjur diladosake saka ing daleme Imam Agung Kayafas menyang ing gedhong pangadilan. Nalika iku wayahe isih esuk. Kang ngladosake mau padha ora lumebu dhewe ing gedhong pangadilan, supaya aja kongsi kena ing najis, awit arep padha mangan Paskah.²⁹ Mula Sang Pilatus kang miyos, sarta ngandika: “Panggugatmu marang Wong iku bab prakara apa?”³⁰ Wong-wong mau padha mangsuli ature: “Manawi Tiyang punika sanes durjana mesthi boten kula ladosaken dhateng Panjenengane!”³¹ Dhawuhe Sang Pilatus: “Wis gawanen, patrapana miturut angger-anggering Toretmu.” Ature wong-wong Yahudi: “Kula boten sami kawenangaken matrapi paukuman pejah dhateng tiyang.”³² Kang mangkono iku supaya kayektenana pangandikane Gusti Yesus, kang dipangandikakake kagem mratelakake kapriye patrap bakal sedane.

³³ Sang Pilatus banjur lumebet maneh ing gedhong pangadilan, nuli nimbali Gusti Yesus sarta ngandika: “Punapa Panjenengan

ratunipun tiyang Yahudi?" ³⁴ Wangsulane Gusti Yesus: "Pangandika panjenengan makaten punika punapa saking panggalih panjenengan piyambak, punapa wonten tiyang sanes ingkang munjuk makaten dhateng panjenengan bab ing ngatasipun Kula?"

³⁵ Wangsulane Sang Pilatus: "Punapa kula punika tiyang Yahudi? Bangsa Panjenengan piyambak lan para pangajenging imam ingkang ngladosaken Panjenengan dhateng kula; Panjenengan tumindak punapa?" ³⁶ Gusti Yesus mangsuli: "Kraton Kula boten saking donya punika; manawi kraton Kula saking donya punika, mesthi tiyang-tiyang Kula sami lumawan ing perang, supados Kula sampun ngantos kaulungaken dhateng tiyang Yahudi. Nanging kraton Kula boten saking ngriki." ³⁷ Sang Pilatus banjur ngandika:

"Dados punapa Panjenengan punika inggih ratu?" Wangsulane Gusti Yesus: "Panjenengan sampun mastani, bilih Kula punika ratu. Inggih punika prelunipun Kula lair lan inggih punika prelunipun Kula dhateng donya, supados Kula nekzenana ing kayektosan; sinten tiyang ingkang aslinipun saking kayektosan mesthi mirengaken swara Kula." ³⁸ Pangandikane Sang Pilatus: "Kayektosan punika punapa?"

Gusti Yesus kaukum pati**18:38b--19:16a***Mt 27:15-31 Mk 15:6-20 Lk 23:13-25*

(18-38b) Sawuse ngandika mangkono, Sang Pilatus tumuli miyos manggihi wong-wong Yahudi maneh sarta ngandika: “Mungguh ing aku Wong iki ora ana kaluputane apa-apa. ³⁹Nanging kowe padha duwe adat, samasa riyaya Paskah kowe padha daklilani nyuwun luware wong siji. Kang iku apa karepmu kang daklilakake marang kowe ratune wong Yahudi?” ⁴⁰Ing kono wong-wong padha mbengok maneh: “Sampun Piyambakipun, Barabas kemawon!” Anadene Barabas iku sawijining begal.

19 ¹Sang Pilatus tumuli dhawuh nggawa Gusti Yesus supaya disapu. ²Para parjurit banjur padha nganam eri kanggo makuthan diagemake ing mustakane, sarta diagemi jubah wungu, ³tumuli padha maju sarta ngucap: “Sugeng, ratunipun tiyang Yahudi!” Wong-wong mau banjur napuk pasuryane.

⁴Sang Pilatus tumuli miyos maneh sarta ngandika marang wong-wong: “Lah tontonen, iku wonge dakwetokake marang ngarepmu, supaya kowe padha sumurup, yen mungguh ing aku ora ana kaluputane.” ⁵Gusti Yesus tumuli miyos, ngagem makutha eri lan jubah wungu. Pangandikane sang Pilatus marang wong-wong: “Sawangen manungsa iku!”

⁶Nalika para pangarepe imam lan para wong jaga ndeleng marang Gusti Yesus, banjur padha mbengok: "Kasaliba, kasaliba!" Pangandikane Sang Pilatus: "Wis, gawanen lan saliben; awit mungguh ing aku ora ana kaluputane apa-apa." ⁷Wangsulane wong-wong Yahudi: "Kula sami gadhah angger-angger, dene miturut angger-angger wau tiyang punika kedah pejah, amargi ngaken-aken Putanipun Allah."

⁸Sang Pilatus bareng miyarsa atur kang mangkono iku, saya wuwuh ajrihe, ⁹banjur lumebet ing gedhong pangadilan maneh sarta ngandika marang Gusti Yesus: "Asal Panjenengan saking pundi?" Nanging Gusti Yesus ora paring wangsulan. ¹⁰Kang iku Sang Pilatus tumuli ngandika: "Punapa Panjenengan boten kersa rembagan kaliyan kula? Punapa Panjenengan boten mirsa, manawi kula punika gadhah panguwaos ngluwari Panjenengane lan ugi kuwaos nyalib Panjenengan?" ¹¹Wangsulane Gusti Yesus: "Panjenengan mesthi boten kagungan panguwaos punapa-punapa tumrap Kula, manawi panguwaos wau boten kaparingaken dhateng panjenengan saking nginggil. Pramila: tiyang, ingkang ngladosaken Kula dhateng panjenengan, punika dosanipun langkug ageng." ¹²Wiwit nalika iku Sang Pilatus ngangkah ngluwari marang panjenengane, nanging wong-wong Yahudi padha mbengok: "Manawi panjenengan ngluwari tiyang punika ateges panjenengan sanes mitranipun Sang

Nata Agung, sinten ingkang ngaken-aken dados ratu, ateges mbalila dhateng Sang Nata Agung.”

¹³ Bareng Sang Pilatus miyarsa atur kang mangkono iku, tumuli dhawuh ngwedalake Gusti Yesus lan banjur lenggah ana ing kursi pangadilan, ing panggonan kang aran Litostrotos, ing basa Ibrani: Gabata.

¹⁴ Ing nalika iku pinuju dina pacawisan Paskah, kira-kira jam rolas. Sang Pilatus banjur ngandika marang wong-wong Yahudi: “Sawangen ratumu!” ¹⁵ Nanging wong-wong mau padha bengok-bengok: “Kasirnakna! Kasirnakna! Kasaliba!” Pangandikane Sang Pilatus: “Apa aku kudu nyalib ratumu?” Wangsulane para pangarepe imam: “Kula sami boten gadhah ratu kajawi namung Sang Nata Agung.” ¹⁶ Wasana Sang Pilatus banjur masrahake Gusti Yesus marang wong-wong mau supaya disalib.

Gusti Yesus kasalib

19:16b-27

Mt 27:32-38 Mk 15:21-27 Lk 23:26, 33-43

(19-16b) Gusti Yesus nuli ditampani.

¹⁷ Banjur miyos kalawan manggul salibe lan tindak menyang panggonan kang aran Pacumplungan, ing basa Ibrani: Golgota.

¹⁸ Ana ing kono tumuli kasalib bareng karo wong loro liyane, dumunung ing kiwa lan tengene, Gusti Yesus ana ing tengah. ¹⁹ Sang Pilatus uga dhawuh masang tulisan ana ing

sadhuwure salib, unine: “Yesus Nasarani, Ratune wong Yahudi.”²⁰ Akeh wong Yahudi kang maca tulisan mau, amarga papan panyalibe Gusti Yesus iku cedhak kutha, lan tulisan mau nganggo basa Ibrani, Latin lan Yunani.²¹ Para pangarepe imam bangsa Yahudi banjur padha matur marang Sang Pilatus: “Panjenengan sampun nyerat: Ratune wong Yahudi, nanging bilih pangakenipun: Aku iki ratune wong Yahudi.”²² Wangsulane Sang Pilatus: “Apa kang wus daktulis, tetep katulis.”

²³ Sawuse para prajurit mau padha nyalib Gusti Yesus, banjur padha njupuk pangagemane dipara papat, saben prajurit nyaduman lan ageme jubah uga kajupuk. Jubah iku ora nganggo dondoman, tenunane lajuran wiwit saka ing dhuwur tutug ing ngisor.

²⁴ Kang iku prajurit mau padha rembugan: “Iku aja dibage-bage dadi suwekan, ayo padha digebug ing dhadhu kanggo nemtokake sapa kang bakal nduweni.” Iku supaya kayektenana kang katulisan ing Kitab Suci:

Sandhangan Kawula sami dipun dum dum,
saha jubah Kawula dipun gebag ing
dhadhu.”

Kang mangkono iku wus katindakake dening para prajurit iku.²⁵ Anadene kang ibu lan sadulure kang ibu, Maryam, bojone Klopas tuwin Maryam Magdalena padha ngadeg cedhak salibe Gusti Yesus.²⁶ Bareng Gusti Yesus mirsani kang ibu lan sakabat kang dikasihi ngadeg sandhinge, banjur ngandika marang kang ibu: “Ibu, punika ingkang putra!”

²⁷ Nuli ngandika marang sakabate mau: “Lah iku ibumu!” Lan wiwit nalika iku sakabat mau banjur mboyong ibu Maryam menyang omahe.

Sedane Gusti Yesus

19:28-30

Mt 27:45-50 Mk 15:33-37 Lk 23:44-46

²⁸ Sawuse mangkono, ing sarehne Gusti Yesus mirsa, yen samubarang kabeh wus rampung, banjur ngandika -- supaya kayektenana kang katulisan ing Kitab Suci --: “Aku ngelak!”

²⁹ Ing kono ana wadhah kang kebak isi anggur kecut. Tumuli ana wong kang nyelupake jamur karang ing anggur kecut mau, nuli kacublesake ing pang hisop, banjur dicecepake marang tutuke Gusti Yesus. ³⁰ Sawise nyecep anggur kecut mau, Gusti Yesus tumuli ngandika: “Wus rampung!” Banjur ndhingklukake mastaka lan masrahake nyawane.

Lambung Gusti Yesus kajojoh

19:31-37

³¹ Sarehne pinuju dina pacawisan lan supaya ing dina Sabat layon-layon aja kabanjur ana ing kayu salib -- sabab dina Sabat iku dina Sabat kang pinunjul -- mulane wong-wong Yahudi padha teka sarta duwe panyuwun marang Sang Pilatus supaya wong-wong kang ana ing kayu salib padha karemukana sikile, lan layone kaudhunna. ³² Mulane para prajurit banjur padha mara sarta ngremuki

sikile wong kang siji lan kang sijine kang disalib bareng karo Gusti Yesus; ³³ nanging bareng nekani marang Gusti Yesus sarta padha weruh manawa wus seda, Gusti Yesus ora diremuk sampeyane, ³⁴ ewasamono salah sijining prajurit panunggalane iku njojoh lambunge Gusti Yesus kalawan tumbak, temah sanalika metu getihe lan banyune. ³⁵ Anadene wong kang ndeleng dhewe bab iku, iku kang nek seni, lan paseksene iku nyata, sarta wong iku sumurup, yen pratelane iku nyata, supaya kowe uga padha pracaya. ³⁶ Sabab kalakone iku mau supaya kayektenana kang tinulis ing Kitab Suci: “Ora ana balunge kang diremuk.” ³⁷ Lan ana tulisan maneh kang mratelakake: “Wong-wong bakal padha nyawang marang Panjenengane, kang wus dijojoh.”

Gusti Yesus kasarekake

19:38-42

Mt 27:57-61 Mk 15:42-47 Lk 23:50-56

³⁸ Sawuse mangkono Yusuf saka ing kutha Arimatea -- iku dadi siswane Gusti Yesus nanging kanthi sidheman marga wedi karo wong Yahudi -- duwe atur panyuwun marang Sang Pilatus, supaya dililanana ngukup layone Gusti Yesus. Lan Sang Pilatus uga nglilani. Yusuf tumuli sowan sarta ngukup layone. ³⁹ Apadene Nikodhemus uga teka ing kono. Iya iku kang sakawit sowan ing ngarsane Gusti Yesus ing wayah bengi. Nikodhemus nggawa caruban lenga mur lan lenga garu,

bobote watara seket kati. ⁴⁰ Wong-wong mau ngukup layone Gusti Yesus lan diulesi ing lawon nganggo adon-adon kaya adate wong Yahudi yen metak layon. ⁴¹ Sacedhake papan panggonane Gusti Yesus kasalib iku ana patamanane lan ing patamanan mau ana pakuburan anyar kang durung tau dianggo ngubur wong. ⁴² Sarehne pinuju dina pacawisane wong Yahudi, sarta kuburane iku cedhak, mula Gusti Yesus banjur disarekake ana ing kono.

Wungune Gusti Yesus

20:1-10

Mt 28:1-10 Mk 16:1-8 Lk 24:1-12

20 ¹Ing dina kapisan ing Minggu iku esuk umun-umun, nalika isih peteng, Maryam Magdalena menyang pasarean lan dheweke weruh manawa watu tutupe guwa wus kasingkirake saka ing pasarean. ²Tumuli lumayu nemoni Simon Petrus lan sakabat liyane kang dikasihi dening Gusti Yesus, padha diwartani: “Gusti dipun pendhet ing tiyang saking pasarean, lan kula boten sumerep wonten ing pundi anggenipun nyarekaken.”

³Petrus lan sakabat liyane mau banjur padha mangkat menyang pasarean. ⁴Sakarone padha mlayu bebarengan, nanging sakabat liyane iku playune luwih rikat tinimbang Simon Petrus, temahan luwih dhisik tekane ing pasarean. ⁵Lan bareng nginguk, weruh yen ulese wus sumeleh ing lemah; nanging

dheweke ora mlebu. ⁶ Simon Petrus olehe nututi iya tumuli tekan sarta banjur mlebu ing pasarean, lan weruh ulese sumeleh ing lemah ⁷ dene lawon riwe kang maune ana ing mastakane Gusti Yesus ora awor karo ulese, nanging sumeleh rada nyele ana ing panggonan liya lan wis gulungan. ⁸ Sakabat liyane kang dhisik tekane ing pasarean mau iya tumuli mlebu, banjur ndeleng sarta pracaya. ⁹ Awit salawase sakabat-sakabat mau durung padha mangreti isine Kitab Suci kang mratelakake, yen Gusti Yesus pinesthi wungu saka ing antarane wong mati. ¹⁰ Sakabat loro mau tumuli padha mulih.

Gusti Yesus ngatingal marang Maryam Magdalena

20:11-18

¹¹ Nanging Maryam Magdalena ngadeg ana ing sacedhake pasarean karo nangis. Sajrone nagis nginguk ing pasarean, ¹² sarta weruh ana malaekat loro ngagem-agem putih, padha lenggah, kang siji ing ulon-ulon, sijine ana ing dagan tilas panggonan sumareng layone Gusti Yesus. ¹³ Malaekat iku banjur padha ngandika marang Maryam: "Ibu, kena apa kowe nangis?" Ature Maryam: "Gusti kula dipun pendhet tiyang lan kula boten sumerep wonten ing pundi anggenipun nyarekaken."
¹⁴ Sawuse matur mangkono, tumuli mengo sarta weruh Gusti Yesus jumeneng ana ing kono, nanging ora sumurup, manawa iku Gusti

Yesus. ¹⁵ Gusti Yesus tumuli ngandika: “Ibu, kena apa kowe nangis? Kowe nggoleki sapa?” Panyanane Maryam iku juru taman, banjur matur: “Bapak, manawi sampeyan ingkang mendhet Panjenenganipun, kula sampeyan criyosi, wonten ing pundi anggen sampeyan nyarekaken, kula pendhetipun.” ¹⁶ Gusti Yesus tumuli ngandika: “Maryam!” Maryam banjur minger sarta munjuk ing basa Ibrani: “Rabuni!” Jarwane: Guru. ¹⁷ Pangandikane Gusti Yesus: “Aja nggepok marang Aku, awit Aku durung sowan ing ngarsane RamaKu, nanging lungaa nemonana para sadulurKu, lan padha kandhanana, manawa Aku arep sowan menyang ing ngarsane RamaKu lan Ramamu ing ngarsane AllahKu lan Allahmu.” ¹⁸ Maryam Magdalena tumuli lunga wewarta marang para sakabat: “Aku wus ndeleng Gusti!” sarta yen kang mangandikani bab-bab iku mau uga Panjenengane.

Gusti Yesus ngatingal marang para sakabat

20:19-23

Lk 24:36-39, 47-49

¹⁹ Bareng ing wayah bengi ing dina kapisan minggu iku para sakabate Gusti Yesus padha nglumpuk ana ing sawijining papan, lawange padha kakancing awit saka wedine marang wong Yahudi. Ing nalika iku Gusti Yesus rawuh jumeneng ana ing tengah-tengahe para sakabat sarta ngandika: “Tentrem-rayahu

anaa ing kowe kabeh!”²⁰ Sawuse ngandika mangkono, tumuli nedahake astane lan lambunge marang para sakabat. Para sakabat iku padha bungah nalika ndeleng Gusti Yesus.²¹ Gusti Yesus banjur ngandika maneh: “Tentrem-rahayu ana ing kowe kabeh! Kaya anggonku kautus dening Sang Rama, kowe saiki iya padha Dakkongkon.”²² Sawuse ngandika mangkono, tumuli padha didamoni, lan dipangandikani: “Padha nampanana Roh Suci.”²³ Manawa kowe padha ngapura dosane wong, iku dosane diapura, lan manawa kowe padha netepake dosane, iku dosane ditetepake.”

Gusti Yesus ngatingal marang Tomas

20:24-29

²⁴ Nanging Tomas, panunggalane sakabat rolas iku, kang karan Dhidhimus, nalika rawuhe Gusti Yesus mau ora nunggal karo kanca-kancane.²⁵ Banjur dikandhani dening para sakabat liyane iku: “Aku wus padha ndeleng Gusti!” Nanging Tomas calathu: “Manawa aku durung ndeleng tabete paku ana ing astane lan sadurunge aku ndulek tilas paku iku nganggo drijiku tuwin lambunge daklodok nganggo tanganku, aku ora bakal ngandel pisan-pisan.”

²⁶ Bareng tumeka ing wolung dinane para sakabate Gusti Yesus padha ana ing jero omah iku maneh sarta Tomas iya ana. Gusti Yesus tumuli rawuh nalika lawange

padha kakancing, banjur jumeneng ana ing tengah-tengahe para sakabat sarta ngandika: "Tentrem-rahayu anaa ing kowe!" ²⁷ Nuli ngandika marang Tomas: "Drijimu prenekna, tanganKu tontonen, sarta tanganmu ulungna, lodokna ing lambungKu lan kowe aja nganti ora ngandel maneh, nanging kumandela!" ²⁸ Tomas mangsuli, unjuka: "Dhuh Gusti kawula, Allah kawula!" ²⁹ Pangandikane Gusti Yesus: "Amarga kowe wus ndeleng Aku, temah kowe kumandel. Rahayu wong kang padha ora ndeleng, nanging kumandel."

Tujuane Injil iki katulis

20:30-31

³⁰ Dhasar isih ana pratandha liyane akeh maneh kang katindakake dening Gusti Yesus ana ing ngarepe para sakabate, kang ora kasebut ana ing kitab iki, ³¹ nanging kabeh kang kamot ing kene, iku katulisan supaya kowe padha pracaya, yen Gusti Yesus iku Sang Kristus, Putrane Gusti Allah, sarta supaya srana pracayamu kowe padha nduwenana uip ana ing Asmane.

Gusti Yesus ngatingal marang para sakabate ana ing pinggir sagara Tiberias

21:1-14

21 ¹ Sawuse mangkono, Gusti Yesus ngatingal marang para sakabate maneh ana ing pinggire sagara Tiberias; dene

anggone ngatingal mau mangkene: ²Ana ing pasisir kono kang padha ngumpul: Simon Petrus lan Tomas kang karan Dhidhimus, Natanael kang saka ing kutha Kana tanah Galilea, anake Zebedheus lan sakabate liyane loro. ³Simon Petrus tumuli kandha marang kanca-kancane mau: "Aku arep lunga golek iwak." Wangsulane kancane: "Aku iya padha melu kowe." Banjur padha mangkat nunggang prau, nanging sawengi iku padha ora oleh apa-apa. ⁴Nalika wus bangun esuk, Gusti Yesus jumeneng ana ing gegisik. Nanging para sakabate padha ora ngreti, yen iku Gusti Yesus. ⁵Gusti Yesus tumuli ngandika: "He, bocah-bocah, apa kowe padha duwe lawuh?" Wangsulane: "Boten." ⁶Pangandikane Gusti Yesus: "Jalamu tibakna ing satengene prau, temah kowe bakal padha oleh." Jalane tumuli ditibakake, nanging banjur ora kena ditarik, awit saka akehe iwake. ⁷Sakabat kang dikasihi dening Gusti Yesus tumuli kandha marang Petrus: "Iku Gusti." Bareng Simon Petrus krungu, yen iku Gusti Yesus, tumuli nganggo sandhangane, marga isih ngliga; banjur ambyur ing sagara. ⁸Praune diajokake dening para sakabat liyane, jalaran ora adoh saka ing dharatan, mung watara rong atus asta, sarta jalane kang kebak iwak iku digered. ⁹Samentase ing dharatan, para sakabat padha weruh geni areng, lan iwak tumupang ing geni mau sarta roti. ¹⁰Gusti Yesus tumuli ngandika marang para sakabat: "Njupuka iwak sawatara, oleh-olehane anggonmu mentas

njala iku!”¹¹ Simon Petrus banjur munggah ing prau lan ngetas jalane menyang ing dharatan, jala iku kebak iwak gedhe-gedhe: nganti satus seket telu kehe. Nanging sanadyan nganti samono kehe, jalane ora bedhah.

¹² Pangandikane Gusti Yesus marang para sakabat: “Mrenea, padha sarapana.” Ora ana ing antarane para sakabat iku kang wani munjuk pitakon: “Paduka punika sinten?” Amarga wus padha ngreti, yen Panjenengane iku Gusti Yesus.¹³ Gusti Yesus tumuli majeng, sarta mundhut roti mau, tumuli diparingake marang para sakabat, mangkono uga iwake.

¹⁴ Iku wus ping telune anggone Gusti Yesus ngatingal marang para sakabate sawuse wungu saka ing antarane wong mati.

Angona wedhus-wedhusKu

21:15-19

¹⁵ Sawuse padha sarapan, Gusti Yesus ngandika marang Simon Petrus: “Simon anake Yokanan, apa kowe tresna marang Aku ngluwihi wong-wong iki?” Unjuke Petrus: “Inggih Gusti, Paduka mirsa, bilih kawula remen dhumateng Paduka.” Pangandikane Gusti Yesus: “Engonen cempe-cempeKu!”

¹⁶ Pangandikane Gusti Yesus maneh marang Petrus kang kapindhone: “Simon, anake Yokanan, apa kowe tresna marang Aku?” Unjuke Petrus: “Inggih Gusti, Paduka mirsa, bilih kawula remen dhumateng Paduka.” Pangandikane Gusti Yesus: “Engonen

wedhus-wedhusKu!”¹⁷ Pangandikane Gusti Yesus marang Petrus kang kaping telune: “Simon, anake Yokanan, apa kowe dhemen marang Aku?” Petrus dadi sedhik atine amarga Gusti Yesus ndangu kang kaping telune: “Apa kowe dhemen marang Aku?” Petrus banjur munjuk: “Dhuh, Gusti, Paduka mirsa samukawis, inggih mirsa, bilih kawula remen dhumateng Paduka.” Pangandikane Gusti Yesus: “Engonen wedhus-wedhusKu!”¹⁸ Satemen-temene pituturKu ing kowe: Nalika kowe isih enom, kowe sabukan dhewe lan kowe lumaku menyang ngendi bae kang kokkarepake, nanging besuk manawa kowe wus tuwa, kowe bakal mulung tanganmu lan wong liya kang bakal nyabuki, banjur nggawa kowe menyang panggonan kang ora kokkarepake.”¹⁹ Bab iku dipangandikakake kanggo mrasemoni kapriye patrape Petrus anggane bakal mati kanggo ngluhurake Gusti Allah. Sawuse ngandika mangkono mau tumuli dhawuh marang Petrus: “Melua Aku!”

Sakabat dikasihi dening Gusti Yesus

21:20-23

²⁰ Bareng Petrus noleh, weruh sakabat kang dikasihi dening Gusti Yesus ndherek, iya iku sakabat kang nalika bujana lungguh cedhak Gusti Yesus sarta munjuk: “Gusti, sinten tiyangipun ingkang badhe ngulungaken Paduka?”²¹ Nalika Petrus weruh sakabat iku mau, tumuli munjuk marang Gusti Yesus:

“Gusti, dene punika badhenipun kadospundi?”

²² Pangandikane Gusti Yesus: “Saupama Dakkarepake, supaya iku tetep urip nganti satekaKu, iku rak dudu prakaramu. Nanging kowe: Melua Aku!” ²³ Banjur sumebar kabar ing antarane para sadulur, yen sakabat iku mau bakal ora mati. Nanging Petrus ora dipangandikani dening Gusti Yesus, yen sakabat mau bakal ora mati, nanging: “Saupama dheweke Dakkarepake supaya tetep urip nganti satekaKu, iku dudu prakaramu.”

Panutup

21:24-25

²⁴ Iya iku sakabat, kang nek seni lan wus nulisi bab iki kabeh lan aku kabeh padha sumurup, yen paseksene iku nyata.

²⁵ Isih akeh bab-bab liyane maneh kang katindakake dening Gusti Yesus, nanging saupama kabeh iku kudu katulisan siji-sijine, mesthi jagad iki ora bisa ngemot kabeh buku kang kudu katulis iku.

LELAKONE PARA RASUL

Prajanji bab Roh Suci

1:1-5

1 ¹ Sang Teofilus, ing serat kula ingkang kapisan, kula nyariyosaken sadaya pakaryan lan piwulangipun Gusti Yesus, ² ngantos dumugi ing dinten anggenipun kasengkakaken. Saderengipun Panjenenganipun sampun paring dhawuh lumantar Sang Roh Suci dhateng para rasul pepilihanipun. ³ Sareng sampun rampung anggenipun nandhang sangsara, Panjenenganipun lajeng ngatingal dhateng para rasul wau, sarta kalayan pratandha kathah paring bukti, bilih Panjenenganipun gesang. Amargi ngantos kawan dasa dinten laminipun anggenipun wongsal-wangsul ngatingal saha wawan pangandika bab Kratoning Allah kaliyan para rasul wau.

⁴ Ing sawijining dina nalika Gusti Yesus dhahar bebarengan karo para rasul, iku padha ora diparengake ninggal kutha Yerusalem, sarta padha didhawuhi ana ing kono, ngenteni janjine Sang Rama, kang -- mangkene pangandikane -- "wis padha kokrungu saka Aku. ⁵ Sabab Yokanan iku anggone mbaptis nganggo banyu, nanging ora suwe maneh kowe bakal padha kabaptis kalawan Roh Suci."

Gusti Yesus sumengka marang ing swarga**1:6-11**

⁶ Para rasul kang padha kumpul iku nuli matur pitakon: “Gusti, punapa sapunika anggen Paduka badhe mulihaken karajan kangge Israel?” ⁷ Paring wangsulane: “Kowe ora prelu nyumurupi mangsa lan wektu, kang katamtokake dening Sang Rama piyambak, manut panguwaose. ⁸ Nanging kowe bakal padha tanpa kasekten, samangsa Sang Roh Suci wus nedhaki marang kowe kabeh sarta kowe bakal padha dadi seksiKu ana ing Yerusalem lan ing satanah Yudea kabeh, sarta ing tanah Samaria tuwin tumeka ing pungkasaning bumi.”

⁹ Sawuse ngandika mangkono, Panjenengane nuli sinengkakake, sineksen dening para rasul, banjur wis ora katingal, amarga kaaling-alingan mega. ¹⁰ Nalika lagi padha tumenga ing langit ngawasake anggone Gusti sumengka iku, dumadakan ana priya loro jumeneng ing sacedhake, padha mangagem putih, ¹¹ kang tumuli mangandikani mangkene: “Heh, wong-wong Galilea, yagene kowe padha ngadeg tumenga marang langit? Gusti Yesus, kang sumengka marang ing swarga, nilar kowe kabeh iki, bakal rawuh maneh kanthi patrap kaya kang padha kokdeleng nalika Panjenengane minggah menyang ing swarga.”

Para rasul padha nganti-anti

1:12-14

¹² Para rasul banjur padha bali menyang ing Yerusalem saka ing gunung Zaitun, kang saka ing Yerusalem dohe mung salakon ing dina Sabat. ¹³ Satekane ing kutha, nuli padha munggah menyang kamar ing dhuwur, kang dipondhoki, yaiku: Petrus lan Yokanan, Yakobus lan Andreas, Filipus lan Tomas, Bartolomeus lan Mateus, Yakobus anake Alfeus, lan Simon wong Zelot sarta Yudas anake Yakobus. ¹⁴ Kabeh padha saiyeg anggone mepeng ing pandonga, bebarengan karo wanita sawatara sarta ibu Maryam, kang ibune Gusti Yesus, tuwin para sadhereke Gusti Yesus.

Matias kapilih dadi gegentine Yudas

1:15-26

¹⁵ Ing nalika samana Rasul Petrus banjur jumeneng ana ing satengahe para sadulur, kang lagi padha nglumpuk, cacahé watara satus rong puluh, sarta ngandika: ¹⁶ "He, para sadulur, pangandika ing Kitab Suci, kang kalairake dening Sang Roh Suci lumantar Sang Prabu Dawud, iku kudu kayektenan, yaiku bab Yudas, kang dadi pangiride wong-wong kang nyekel Gusti Yesus. ¹⁷ Maune iku klebu etung ana ing golonganku kabeh sarta melu nindakake bubuhan leladi iki. ¹⁸ Yudas

iku wus tuku palemahan sarana opahing pialane, banjur tiba kerungkeb, wetenge bedhah, nganti jeroane metu kabeh. ¹⁹ Bab iku kasumurupan ing wong sa-Yerusalem kabeh, mulane palemahan mau banjur diarani nganggo basane wong-wong mau dhewe: “Hakal-Dama”, tegese Tanah-Getih. ²⁰ Sabab ing kitab Masmur ana kang tinulis mangkene: Pemahanipun dadosa suwung, sampun ngantos wonten ingkang ngenggeni. Sarta: Kalenggahanipun kapendheta dening tiyang sanes.

²¹ Awit saka iku panunggalane kang tansah kumpulan karo aku kabeh, sajrone Gusti Yesus tetunggilan karo aku iku, ²² yaiku wiwit saka pambaptise Nabi Yokanan nganti tekan ing dina sumengkane Gusti Yesus menyang ing swarga, nilar aku kabeh, anaa siji kang diuwuhake marang kita, supaya melu dadi seksi bab wungune.”

²³ Wong-wong banjur ngusulake wong loro: Yusuf kang karan Barsabas lan kang uga karan Yustus, tuwin Matias. ²⁴ Kabeh nuli padha ndedonga lan munjuk: “Dhuh, Gusti, Paduka ingkang nguningani manahipun sadaya tiyang, mugu karsaa paring pitedah, tiyang kalih punika pundi ingkang Paduka pilih, ²⁵ supados nampeni kalenggahan lelados, inggih punika kalenggahan rasul, ingkang katilar dening Yudas, ingkang sampun dhumawah ing panggenan ingkang samesthinipun tumrap piyambakipun punika.” ²⁶ Banjur padha

diundhi, satemah kang kena Matias. Iku nuli kagolongake karo para rasul sawelas.

Riyaya Pentekosta. Tumedhake Sang Roh Suci

2:1-13

2¹ Bareng ing dina riyaya Pentekosta, kabeh wong padha nglumpuk. ² Dumadakan ana swara saka ing langit, saemper sumiyuting angin gedhe, kang ngebeki saomah kang kanggo lelunguhan, ³ banjur padha ndeleng ilat-ilatan kaya urubing geni, kang ambyar lan nibani sawiji-wijining wong mau kabeh. ⁴ Tumuli kabeh padha kapenuhan ing Roh Suci sarta banjur padha wiwit guneman nganggo basa-basa liya, bab kang kawisikake dening Roh supaya kalairake.

⁵ Nalika samana ing Yerusalem ana wong-wong Yahudi kang saleh saka sarupaning bangsa ing sangisoring langit. ⁶ Bareng ana swara mangkono mau, tumuli wong akeh padha teka kumrubut sarta padha kuwur atine, amarga saben wong krungu para rasul padha ngandika ngagem basane wong-wong mau. ⁷ Kabeh padha njenger kaeraman, banjur padha calathu: "Apa sing padha caturan iku dudu wong Galilea?" ⁸ Kapriye dene kita dhewe-dhewe padha krungu anggone caturan nganggo basa kita dhewe, yaiku basa kang kita anggo ana ing nagara asal kita: ⁹ kita iki wong Partia, Media, Elam, kang padha manggon ing Mesopotamia, Yudea lan

Kapadhokia, Pontus lan Asia, ¹⁰ Frigia lan Pamfilia, Mesir lan ing wewengkone tanah Libia kang cedhak karo Kirene, wong-wong neneka saka ing nagara Rum, ¹¹ iya wong Yahudi iya wong kang manjing agama Yahudi, wong Kreta lan wong Arab, kita krungu wong-wong iku padha calathu nganggo basa kita dhewe-dhewe bab pakaryan-pakaryan agung kang katindakake dening Gusti Allah.” ¹² Kabeh padha kaeraman sarta bingung lan padha sapocapan mangkene: ¹³ “Apa ta tegese iki?” Nanging wong liyane ana kang ngece, calathune: “Wong iku rak padha mendem anggur manis.”

Kotbahe Rasul Petrus

2:14-36

¹⁴ Rasul Petrus tumuli jumeneng dalah para kanthine sawelas, sarta ngandika kalawan swara sora marang wong-wong mau: “Para sadherek Yahudi saha panjenengan sadaya ingkang sami dedalem ing kitha Yerusalem, mugi sami nguninganana saha kula aturi midhangetaken atur kula. ¹⁵ Tiyang-tiyang punika boten sami mendem, kados panginten panjenengan, amargi sapunika saweg jam sanga. ¹⁶ Nanging inggih punika ingkang kapangandikakaken dening Gusti Allah lumantar Nabi Yoel makaten:

¹⁷ Besuk ing dina-dina kang wekasan
-- mangkono pangandikaning Allah --

Ingsun bakal ngesokake RohingSun marang sakabehing manungsa;
anak-anakira lanang lan wadon bakal padha medhar wangsit,
lan wong nom-nomanira bakal padha ndeleng wahyu,
sarta wong-wongira kang wis tuwa bakal padha oleh impen.

¹⁸ Uga para abdingSun lanang lan wadon bakal Sunesoki RohingSun ing dina-dina iku, lan bakal padha medhar wangsit.

¹⁹ Sarta Ingsun bakal nganakake mukjijat-mukjijat ana ing dhuwur, ana ing langit
lan pratandha-pratandha ana ing ngisor, ana ing bumi:

getih lan geni sarta kumeluning pega.

²⁰ Srengenge bakal salin dadi peteng ndhedhet

lan rembulan bakal dadi getih sadurunge dinaning Pangeran kang agung lan luhur iku teka.

²¹ Anadene saben wong kang nyebut asmaning Pangeran iku bakal kapitulungan rahayu.

²² Para sadherek Israel, kula aturi midhangetaken atur kula punika: Inggih kula kajengaken inggih punika Gusti Yesus saking Nasaret, satunggaling priya ingkang sampun kapiji dening Gusti Allah saha ingkang sampun katelakaken dhateng panjenengan sadaya kaliyan kasekten-kasekten, tuwin mukjijat-mukjijat sarta pratandha-pratandha

ingkang dipun wontenaken dening Gusti Allah lumantar Panjenenganipun wonten ing tengah-tengah panjenengan sadaya, kadosdene ingkang sampun panjenengan uningani.

²³ Panjenenganipun ingkang kaulungaken dening Gusti Allah miturut karsa saha rancanganipun punika sampun panjenengan salib sarta panjenengan sedani lumantar tanganipun bangsa-bangsa ingkang duraka.

²⁴ Nanging lajeng kawungokaken dening Gusti Allah, kauwalaken saking sangsaraning pejah, amargi boten badhe Panjenenganipun lestantun kawengku dening panguwaosing pejah punika.

²⁵ Awit Sang Prabu Dawud ngandika ing bab Panjenenganipun makaten:

Aku tansah mandeng marang Pangeran,
amarga Panjenengane jumeneng ing
tengenku,

satemah aku ora keguh.

²⁶ Mulane atiku asukarena lan jiwaku
asurak-surak;

malah badanku bakal lerem kalawan
tentrem,

²⁷ amargi Paduka boten masrahaken kawula
dhateng jagadipun tiyang pejah,
sarta boten negakaken Abdi Paduka ingkang
suci ngalami risak.

²⁸ Paduka paring sumerep dhateng kawula
bab margining gesang;

Paduka badhe ngluberaken kabingahan
dhateng kawula

wonten ing pangayunan Paduka.

²⁹ Para sadherek, kula keparenga matur dhateng panjenengan sadaya kalayan ngeblak bab Sang Prabu Dawud, leluhuripun bangsa kita. Panjenenganipun sampun seda saha kasarekaken, saha pasareanipun dumugi ing dinten punika taksih wonten. ³⁰ Nanging panjenenganipun punika satunggaling nabi saha mirsa, bilih Gusti Allah sampun paring prajanti dhateng panjenenganipun kalayan supaos, bilih Gusti Allah badhe nglenggahaken satunggaling tedhakistan Sang Prabu Dawud piyambak wonten ing dhamparipun. ³¹ Margi saking punika panjenenganipun uninga saderengipun saha ngandika bab wungunipun Sang Mesih, inggih punika nalika ngandika, bilih panjenenganipun boten dipun tegakaken wonten ing jagadipun tiyang pejah, saha bilih sariranipun boten badhe risak. ³² Inggih Gusti Yesus punika ingkang kawungokaken dening Gusti Allah, saha bab punika kula sadaya ingkang sami dados seksinipun. ³³ Punapadene sareng Panjenenganipun sampun jinunjung dening astanipun tengen Gusti Allah tuwin tapi Roh Suci ingkang kaprasetyakaken punika, Panjenenganipun lajeng ngesokaken punapa ingkang sampun panjenengan uningani saha panjenengan pireng wonten ing ngriki. ³⁴ Amargi sanes Sang Prabu Dawud ingkang minggah dhateng swarga, malah Sang Prabu Dawud piyambak ngandika makaten:
Pangeran wus ngandika marang Gustiku:
³⁵ Sira lenggaha ing satengeningSun,
nganti tumeka mungsuhira kabeh wus

padha Sundadekake ancik-anciking tlapakanira.

³⁶Awit saking punika rakyat Israel sadaya kedah mangretos kalayan saestu, bilih Gusti Allah sampun njumenengaken Gusti Yesus ingkang panjenengan salib punika, dados Gusti lan Kristus.”

Tumangkare Pasamuwan

2:37-41

³⁷Bareng wong-wong padha krungu pangandika mangkono mau, atine trenyuh, banjur padha matur pitakon marang Rasul Petrus lan para rasul liyane: “Para sadherek, punapa ingkang kedah sami kula lampahi?”

³⁸Wangsulane Rasul Petrus: “Kula aturi sami mratobat sarta panjenengan piyambak-piyambak sami kabaptisa ing asmanipun Gusti Yesus Kristus, amrih angkala pangapuntening dosa panjenengan, satemah panjenengan sami badhe nampeni peparing Roh Suci.

³⁹Awitdene ingkang kaparingan prajanja punika panjenengan sadaya saha para putra panjenengan tuwin tiyang-tiyang ingkang taksih tebih sadaya, sapinten ingkang badhe tinimbangan dening Pangeran Allah kita.”

⁴⁰Tuwin kalawan pangandika-pangandika liyane akeh maneh panjenengane paring paseksen kang sanyata marang wong-wong kabeh iku sarta padha diparingi pitutur, pangandikane: “Sami kula aturi sumingkir saking jinis ingkang kablinger punika.”

⁴¹ Wong-wong kang nampani pangandikane, padha kabaptis. Ing dina iku cacache siswa wuwuh watara telung ewu.

Kaanane pasamuwan wiwitan

2:42-47

⁴² Wong-wong mau padha ngantepi ing piwulange para rasul lan anggone tetunggalan sarta padha tansah nglumpuk, prelu nyuwil-nyuwil roti lan ndedonga.

⁴³ Wong kabeh padha kadunungan rasa wedi, dene para rasul iku padha nganakake mukjijat lan pratandha akeh. ⁴⁴ Sarta kabeh wong kang pracaya padha lestari manunggal, kabeh barang darbeke padha dianggep duweke wong akeh. ⁴⁵ Apadene tansah ana panunggalane kang ngedol barang darbeke, banjur diedum-edumake marang wong kabeh, mawa-mawa kabutuhane. ⁴⁶ Sadina-dina tansah padha nglumpuk ana ing Padaleman Suci kalawan tegen sarta saiyeg. Padha nyuwil-nyuwil roti ana ing omahe giliran, padha mangan bebarengan kalawan bungah lan ati kang tulus, ⁴⁷ kambi memuji marang Gusti Allah, apadene padha disenengi ing wong sabangsa kabeh. Sarta maneh ing saben dinane cacache diwuwuhi dening Gusti wong kang padha kapitulungan rahayu.

Wong lumpuh kawarasake

3:1-10

3¹ Ing sawijining dina, ngarepake wektu sembahyang, yaiku jam telu awan, Rasul Petrus lan Rasul Yokanan padha minggah menyang ing Padaleman Suci. ²Ing kono ana wong lumpuh lair mula, mulane saben dina digendhong lan diselehake ing sacedhake gapuraning Padaleman Suci kang aran Gapura Endah, supaya ngemis marang wong kang padha lumebu menyang ing Padaleman Suci. ³Bareng wong mau weruh Rasul Petrus lan Rasul Yokanan arep lumebet menyang ing Padaleman Suci, banjur nyuwun peparing. ⁴Karone padha mirsani wong iku sarta Rasul Petrus tumuli ngandika: "Aku ingetna." ⁵Wong mau iya banjur mandeng marang karone kanthi pangarep-arep bakal kaparingan apa-apa. ⁶Nanging Rasul Petrus nuli ngandika: "Emas lan salaka aku ora duwe, nanging kang aku duwe, kowe dakwenahi: Atas asmane Gusti Yesus Kristus saka ing Nasaret, lumakua!" ⁷Panjenengane banjur ngasta tangane tengen wong mau, nulungi anggone ngadeg. Sanalika iku uga sikile lan poloke wong mau dadi kukuh, ⁸tumuli njumbul ngadeg sarta mlaku-mlaku mrana-mrene sarta banjur ndherek karone lumebu menyang ing Padaleman Suci, kalawan lumaku lincak-lincak sarta memuji marang Gusti Allah. ⁹Rakyat weruh kabeh anggone mlaku-mlaku kambi

memuji marang Gusti Allah iku ¹⁰ sarta iya banjur padha ora pangling, yen wong iku kang adate lungguh ngemis ana ing Gapura Endah ing Padaleman Suci, satemah padha kaeraman lan kegawokan marang apa kang wus kalakon mungguh ing wong mau.

Kotbahe Rasul Petrus ana ing Srambi Suleman

3:11-26

¹¹ Sarehne wong iku tansah ngetutake marang Rasul Petrus lan Rasul Yokanan, mulane wong akeh kang padha kaeraman banget iku kabeh padha teka ngrubung ana ing srambi kang aran Srambi Suleman. ¹² Bareng Rasul Petrus mirsa wong akeh iku, banjur ngandika: "Para sadherek Israel, punapaa dene panjenengan sadaya sami gumun dhateng lelampahan punika saha punapa sababipun dene penjenengan sami mirsani dhateng kula, kados-kados kula ingkang murugaken tiyang punika saged lumampah, margi saking panguwaos utawi kamursidan kula piyambak? ¹³ Gusti Allahipun Rama Abraham, Iskak lan Yakub, Gusti Allahipun leluhur kita sampun ngluhuraken Abdinipun, inggih punika Gusti Yesus ingkang panjenengan ulungaken saha panjenengan tampik wonten ing ngarsanipun Sang Pilatus, sanadyan Sang Pilatus nggalih, bilih Panjenenganipun kedah dipun luwari. ¹⁴ Nanging panjenengan sampun nampik Ingkang Suci saha leres,

sarta ngarsakaken tiyang ingkang damel pepejah, supados kaparingaken dhateng panjenengan. ¹⁵Margi saking makaten punika, dados panjenengan nyedani Panjenenganipun ingkang dados Panuntuning gesang, nanging lajeng sampun kawungokaken dening Gusti Allah saking antawisipun tiyang pejah; saha tumrap bab punika kula ingkang sami dados seksinipun. ¹⁶Punapa dene margi saking pitados dhateng Asma Yesus punika, mila Asma punika sampun kelampahan ngiyataken tiyang ingkang panjenengan pirsani saha ingkang panjenengan sampun tepang punika; sarta kapitadosan punika ingkang njalari sarasipun tiyang punika wonten ing ngarsa panjenengan sadaya. ¹⁷Para sadherek, kula mangretos, bilih anggen panjenengan sami tumindak makaten punika, amargi saking kiranging pangretosan, sami kados para pangageng panjenengan sadaya. ¹⁸Nanging kanthi patrap makaten Gusti Allah sampun kelampahan nuhoni punapa ingkang kala rumiyin kapangandikakaken lumantar para nabinipun, inggih punika bilih Sang Mesih ingkang kautus punika kedah nandhang sangsara. ¹⁹Awit saking punika sami kula aturi enget saha sami mratobata, supados dosa panjenengan kaapunten, ²⁰supados Pangeran lajeng ndhatengaken mangsa ingkang ludhang saha ngutus Gusti Yesus, ingkang wiwit sakawit sampun katamtokaken dados Kristus kagem panjenengan sadaya. ²¹Sang Kristus punika kedah wonten ing

swarga ngantos dumugi ing titimangsa pulhipun samukawis sadaya, kadosdene ingkang sampun dipun pangandikakaken dening Gusti Allah lumantar para nabinipun ingkang suci nalika jaman rumiyin. ²² Rak sampun dipun pangandikakaken dening Nabi Musa: Gusti Allah bakal nangekake nabi saka ing antarane para sadulurmu, padha kayadene aku. Yaiku kang kudu kokrungokake apa kang bakal dipangandikakake marang kowe. ²³ Sarta bakal kalakon, kabeh wong kang ora ngrungokake nabi iku, bakal katumpes saka ing antarane umat kita. ²⁴ Punapa dene sadaya nabi ingkang nate nglairaken pangandika, wiwit Nabi Samuel saha sasampunipun panjenenganipun, sampun sami meca bab jaman punika. ²⁵ Inggih panjenengan sadaya punika ingkang maris pameca-pameca punika saha angsal bagean tumrap ing prajanjian ingkang dipun wontenaken dening Gusti Allah kalayan leluhur kita, inggih punika nalika Panjenenganipun ngandika dhateng Rama Abraham: Marga saka turunira, kabeh bangsa salumahing bumi bakal kabarkahan. ²⁶ Lan ingkang rumiyin inggih kagem panjenengan sadaya punika anggenipun Gusti Allah njumenengaken Abdinipun saha ngutus Panjenenganipun nuweni panjenengan sadaya, supados panjenengan sami kabarkahan saha nuntun panjenengan piyambak-piyambak saking piawon panjenengan.”

Rasul Petrus lan Rasul Yokanan padha kacepeng. Pasamuwan mundhak tumangkar maneh

4:1-4

4¹ Nalika Rasul Petrus lan Rasul Yokanan lagi mangandikani wong akeh, dumadakan padha katekanaan para imam lan lelurahe jaga baya Padaleman Suci sarta para wong Saduki. ² Wong-wong iku padha nepsu banget, jalaran karone padha mulang marang wong akeh sarta wewarta, yen ana ing Gusti Yesus ana patangen saka ing antarane wong mati. ³ Banjur padha dicepeng lan ditahan nganti dina candhake, amarga wayahe wis sore. ⁴ Nanging wong kang padha ngrungokake piwulange mau akeh kang manjing pracaya, temahan cacahé wong lanang kira-kira dadi limang ewu.

Rasul Petrus lan Rasul Yokanan ana ing ngarsane Pradata Agama

4:5-22

⁵ Kacarita esuke para pangarepe wong Yahudi lan para pinituwa sarta para ahli Toret padha nganakake parepatan ana ing Yerusalem ⁶ karo Imam Agung Hanas lan Kayafas, Yokanan lan Aleksandher apadene kabeh wong, kang kagolong trah Imam Agung. ⁷ Rasul Petrus lan Rasul Yokanan banjur diladekake marang ngarsaning parepatan tuwin wiwit dipriksa

kalawan didangu mangkene: “Panggawemu kang mangkono mau kalawan panguwasa apa lan atas jenenge sapa?”⁸ Rasul Petrus, kapenuhan ing Sang Roh Suci, tumuli matur: “Kula nuwun, para pangajenging bangsa saha para pinisepuh,⁹ sarehning sapunika kula sami kapriksa bab pandamel sae dhateng tiyang sakit saha kedah nerangaken kalayan panguwaos ingkang pundi tiyang punika anggenipun kasarasakan,¹⁰ pramila panjenengan sadaya dalah sabangsa Israel sami kula aturi uninga, bilih punika margi saking asmanipun Gusti Yesus Kristus saking Nasaret, ingkang sampun panjenengan salib, nanging ingkang sampun kawungokaken saking antawisipun tiyang pejah dening Gusti Allah -- inggih margi saking Gusti Yesus punika tiyang punika saged ngadeg, pinanggih sampun saras wonten ing ngarsa panjenengan sapunika.¹¹ Gusti Yesus punika

sela ingkang kabucal dening para juru yasa padaleman

-- inggih punika panjenengan piyambak -- ewadene sampun dados selaning pepojok.

¹² Kaliyan malih boten wonten karahayon wonten ing sintena kemawon, kajawi wonten ing Panjenenganipun, amargi ing sakurebing langit punika boten wonten asma sanesipun ingkang kaparingaken dhateng manungsa, ingkang dados margining karahayon kita.”

¹³ Bareng parepatan nguningani kakendelane Rasul Petrus lan Rasul Yokanan mangka mirsa, yen karone iku wong lumrah lan dudu wong

pasinaon, banjur padha kaeraman, sarta padha ora pangling, yen loro-lorone iku padha dadi pandhereke Gusti Yesus. ¹⁴ Nanging sarehne padha mirsani wong kang diwarasake iku ngadeg ana ing sandhinge para rasul, dadi ora bisa mabeni apa-apa. ¹⁵ Para rasul tumuli didhawuhi metu saka ing papan parepatan, pradata banjur pirembagan, ¹⁶ pangandikane: "Tiyang punika kedah kita punapakaken? Awit sampun nyata, tumrap sadaya tiyang ingkang manggen ing kitha Yerusalem, bilih kekalhipun sami ngawontenaken satunggaling mukjijat ingkang nyolok, ingkang boten saged kita selaki. ¹⁷ Namung kemawon supados bab punika sampun ngantos saya sumebar wonten ing satengahing tiyang kathah, prayoginipun tiyang kalih punika kita ancang saha kita awisi, supados sampun ngantos pirembagan malih kaliyan sintena kemawon atas asma punika." ¹⁸ Bareng karone wis didhawuhi lumebu, padha didhawuhi supaya babar pisan aja rembugan utawa memulang maneh kalawan asmane Gusti Yesus. ¹⁹ Nanging Rasul Petrus lan Rasul Yokanan padha mangsuli: "Panjenengan kula aturi nggalih piyambak, pundi ingkang leres wonten ing ngarsaning Allah: nurut dhateng panjenengan sadaya punapa dhateng Gusti Allah. ²⁰ Amargi tumrap kula sadaya boten saged kendel anggen kula sami pirembagan bab punapa ingkang sampun sami kula tingali sarta ingkang sampun sami kula pireng." ²¹ Pradata saya banget anggane ngancam marang para rasul mau, nanging wekasan iya

banjur padha dililani mundur, sabab parepatan ora manggih bab kang kena diagem ngukum, amarga ajrih marang wong akeh, kang padha ngluhurake asmane Gusti Allah, awit saka anane bab kang mentas kalakon. ²² Jalaran wong kang kawaluyakake dening mukjijat iku umure wis luwih saka patang puluh taun.

Pandongane pasamuwan

4:23-31

²³ Sawise kaluwaran Rasul Petrus lan Rasul Yokanan banjur tindak menyang ing panggonane mitra-mitrane sarta banjur nyariyosake bab apa kang wis didhawuhake dening para pangareping imam lan para pinituwa. ²⁴ Bareng para mitrane krungu bab iku, banjur padha bebarengan nyebut marang Gusti Allah, unjuke: "Dhuh Pangeran, Paduka ingkang nitahaken langit, bumi, saganten tuwin saisinipun sadaya, ²⁵ sarta ingkang sampun ngandika kanthi pakaryaning Sang Roh Suci lumantar abdi Paduka Prabu Dawud, leluhur kawula sadaya, makaten:

Yagene para bangsa padha waringuten, lan para suku-bangsane padha ngangen-angen prakara kang tanpa guna?

²⁶ Para raja ing donya padha siyaga lan para panggedhe padha nglumpuk arep lumawan marang Pangeran lan marang Jebadane.

²⁷ Awitdene sayektosipun Sang Prabu Herodhes saha Sang Pontius Pilatus, kaliyan

para bangsa tuwin suku-bangsa Israel sampun sami nglempak wonten ing kitha ngriki, sumedya ngayoni Gusti Yesus, Abdi Paduka ingkang suci, ingkang Paduka jebadi ²⁸ sami nglampahi sadaya ingkang sampun Paduka tamtokaken wiwit sakawit kanthi panguwaos saha margi saking karsa Paduka. ²⁹ Dene sapunika, dhuh Pangeran, Paduka mug i karsaa nguningani ing pangancamipun dhateng kawula sadaya, saha para abdi Paduka mug i sami kaparingana kekendelan ing bab martosaken pangandika Paduka. ³⁰ Mug i Paduka karsaa mulungaken asta Paduka, ingkang ndhatengaken kasarasan, punapa dene ngawontenaken pratandha-pratandha saha mukjijat-mukjijat kalayan asmanipun Gusti Yesus, Abdi Paduka ingkang suci.” ³¹ Nalika padha ndedonga iku, panggonane kumpulan banjur gonjing, sarta kabeh padha kapenuhan ing Roh Suci, tuwin tumuli padha martakake pangandikaning Allah kalawan kendel.

Pitepungane para warganing pasamuwan

4:32-37

³² Anadene sagolonganing wong kang wis pracaya iku padha tunggal ati lan tunggal budi, lan ora ana wong siji-sijia kang rumangsa, yen barang kang kadarbe iku duweke dhewe, nanging samubarang kabeh padha dianggep dadi duweking ngakeh. ³³ Sabanjure para rasul anggone nek seni bab wungune Gusti Yesus

kalawan panguwasa kang gedhe sarta kabeh padha kaluberan ing sih-rahmat. ³⁴ Sabab ora ana wong siji-sijia ing panunggalane kang kekurangan, amarga kabeh wong kang duwe palemahan utawa omah, iku padha diedol, pepayone digawa ³⁵ diladekake marang ing ngarsane para rasul, banjur diedum-edum marang saben wong, manut kabutuhane.

³⁶ Samono uga Yusuf, kang diparabi Barnabas dening para rasul tegese anaking panglipur, wong Lewi saka ing pulo Siprus. ³⁷ Iku duwe pategalan, diedol, dhuwit pepayone banjur digawa kaladekake marang ing ngarsane para rasul.

Ananias lan Safira

5:1-11

5 ¹ Ana wong liyane, jenenge Ananias karo bojone aran Safira, adol palemahan.

² Kanthi sarujuke bojone dheweke ngunthet saperangane pepayone iku, dene liyane banjur digawa diladekake marang ing ngarsane para rasul. ³ Nanging Rasul Petrus ngandika: "Ananias, yagene atimu kaejegan dening Iblis, kongsi kowe nggorohi Sang Roh Suci sarta ngunthet saperangane pepayoning palemahan iku? ⁴ Saupama palemahan iku ora diedol, apa iku ora tetep dadi duwekmumu, lan sawise diedol, apa pepayone iku ora tetep kokkuwasani? Yagene kowe kok ngrancang pratingkah mangkono ana ing atimu? Dudu manungsa kang kokgorohi, nanging Gusti

Allah.”⁵ Bareng Ananias krungu pangandika mangkono iku, banjur ambruk apegat nyawa, temah wong kabeh kang krungu bab iku padha wedi banget.⁶ Para nonoman tumuli padha teka, ngulesi mayite, banjur digotong metu sarta dikubur.

⁷ Sawise watara telung jam bojone Ananias lumebu, nanging ora sumurup apa kang mentas kalakon.⁸ Rasul Petrus ngandika marang dheweke: “Aku kandhanana, apa palemahane kokedol kalawan rega samono?” Wangsulane wong wadon iku: “Inggih samanten.”⁹ Pangandikane Rasul Petrus: “Yagene kowe sakloron padha ayon nyoba marang Rohing Pangeran? Delengen, wong-wong sing mentas ngubur bojomu padha ngadeg ana ing ngarep lawang, iku uga bakal nggotong kowe metu.”¹⁰ Wong wadon iku banjur ambruk sanalika iku uga ana ing ngarsane Rasul Petrus lan apegat nyawa. Nalika para nonoman padha lumebu, dheweke tinemu wis mati, banjur digotong metu lan dikubur sandhing sing lanang.¹¹ Wong sapasamuwan kabeh sarta wong kang krungu bab iku padha banget wedine.

Para rasul padha nindakake pratandha lan kaelokan, temah pasamuwan saya mekar

5:12-16

¹²Anadene para rasul padha nganakake pratandha lan mukjijat akeh ana ing antarane wong akeh. Kabeh wong kang padha pracaya

tansah padha nglumpuk ana ing Bangsal Suleman ing sajrone patunggalan kang raket. ¹³ Wong-wong liyane ora ana kang wani ngemori, nanging wong akeh padha banget anggone ngajeni marang para rasul. ¹⁴ Karodene cacache wong kang padha pracaya marang Gusti saya wuwuh-wuwuh, lanang lan wadon, ¹⁵ malah padha nggawa wong-wong kang lara menyang ing dalan gedhe, kaselehake ing amben utawa kasur, supaya manawa Rasul Petrus langkung, saora-orane katiban wayangane. ¹⁶ Dalah saka ing kutha-kutha ing sakubenging Yerusalem padha teka gumrudug nggawa wong kang padha lara utawa kang padha kabidhung ing roh reged. Kabeh padha kawaluyakake.

Para rasul padha kacepeng, nanging banjur kaluwaran dening malaekat

5:17-25

¹⁷ Wasana, marga saka bangeting drengkine, Imam Agung lan para pandhereke, yaiku wong-wong saka golongan Saduki, padha tumandang. ¹⁸ Para rasul padha dicepeng lan dilebetake ing pakunjaran kutha. ¹⁹ Nanging bareng bengi ana malaekate Pangeran kang ngengakake lawang-lawange pakunjaran mau lan banjur ngirid metu para rasul, sarta ngandika: ²⁰ “Padha menyanga ing Padaleman Suci, ngadega lan nggelarna sakabehe pangandikaning urip iku marang wong akeh.”

²¹ Para rasul padha mbangun miturut marang piweling mau sarta bareng bangun esuk, padha lumebet ing Padaleman Suci lan banjur wiwit memulang ana ing kono. Nalika samana Imam Agung lan para pandhereke dhawuh marang Pradata Agama supaya marepat, yaiku pakumpulane para pinituwaning bangsa Israel, sarta banjur dhawuh marani para rasul menyang ing pakunjaran. ²² Nanging bareng para abdi tekan ing pakunjaran, para rasul ora ketemu ana ing kono. Banjur padha bali ngaturi uninga, ²³ ature: “Wau pakunjaran pinanggih taksih kuncen kekah, sarta sadaya tiyang jagi wonten ing papan panjagenipun ing ngajeng kori, nanging sareng kula wengakaken, ing nglebet pinanggih boten wonten tiyangipun satunggal-tunggal.” ²⁴ Bareng lelurahe Padaleman Suci lan para pangareping imam krungu katrangan mangkono iku, padha kuwur atine, baya kapriye bakal kadadeane kang mangkono iku. ²⁵ Nanging banjur ana wong teka kang pratela: “Kauningana, tiyang-tiyang ingkang sampun panjenengan lebetaken ing pakunjaran punika wonten ing Padaleman Suci memulang dhateng tiyang kathah.”

**Para rasul ana ing
ngarsane Pradata Agama.**

Pamrayogane Sang Gamaliel

5:26-42

²⁶ Lurah jagabaya lan para punggawane banjur padha menyang ing Padaleman Suci, nyepeng para rasul, nanging ora kanthi roda-peksa, jalaran wedi, manawa dibenturi watu wong akeh. ²⁷ Karone diirid lan diajokake marang ing ngarsane Pradata Agama. Imam Agung nuli wiwit ndangu, ²⁸ pangandikane: “Kowe rak wis padha dakwanti-wanti aja memulang atas Jeneng kuwi? Nanging nyatane, kutha Yerusalem wis kokkebaki piwulangmu, lan kowe sumedya nekakake walate getihe Wong iku marang aku.” ²⁹ Rasul Petrus lan para rasul banjur padha mangsuli, ature: “Kita kedah langkung mbangun turut dhumateng Gusti Allah katimbang dhateng manungsa. ³⁰ Allahipun leluhur kita sampun ngwungokaken Gusti Yesus, ingkang sampun panjenengan gantung ing kajeng salib saha panjenengan sedani. ³¹ Inggih Panjenenganipun punika ingkang sampun sinengkakaken ing ngaluhur dening Gusti Allah piyambak kalayan astanipun ingkang tengen, kajumenengaken dados Panuntun tuwin Juru-wilujeng, supados Israel saged mratobat saha tampi pangapunting dosa. ³² Wondene kula ingkang sami dados

seksinipun prakawis punika sadaya, kula sadaya saha Sang Roh Suci, ingkang sampun kaparingaken dening Gusti Allah dhateng sadaya tiyang ingkang mbangun miturut dhumateng ing Panjenenganipun.”³³ Mireng atur mangkono iku, kabeh padha rumangsa kecocog panggalihe sarta banjur padha ngangkah nyedani para rasul.

³⁴ Nanging ana sawijining priyayi Farisi, asma Gamaliel, ahli Toret kang kajeun banget ana ing antarane wong akeh, kang nuli jumeneng sarta mundhut, supaya para rasul padha didhawuhana metu sadhela.³⁵ Sawise mangkono banjur ngandika: “Para sadherek Israel, kula aturi sami nggalih-nggalih saestu, punapa ingkang badhe panjenengan tandukaken dhateng tiyang-tiyang punika!

³⁶ Amargi kala rumiyin sampun muncul pun Teudas, ingkang ngaken tiyang linangkung saha ingkang gadhah bala kirang langkung tiyang kawan atus; nanging piyambakipun lajeng dipun pejahi, para panganutipun sadaya sami buyar saha sirna.³⁷ Sesampunipun piyambakipun, nalika dipun wontenaken cacah jiwa, pun Yudas muncul, tiyang Galilea. Kathah tiyang ingkang kaseder ing pambalilanipun, nanging piyambakipun inggih tiwas, sadaya panganutipun sami buyar.

³⁸ Awit saking punika atur kula dhateng panjenengan sadaya: Sampun tumindak punapa-punapa tumrap tiyang-tiyang punika. Sami kaetogna kemawon, awit manawi kakajengan saha pandamelipun punika

asalipun saking manungsa, tamtu badhe sirna, ³⁹ nanging manawi asalipun saking Gusti Allah, panjenengan sadaya boten badhe saged nyirnakaken tiyang-tiyang punika; bokmanawi mangke badhe kabukten ugi, bilih panjenengan sami lumawan dhumateng Gusti Allah.” Pamrayoga iku diturut. ⁴⁰ Para rasul padha ditimbali lan disapu sarta dilarang, ora kena memulang atas Asmane Yesus. Sawise mangkono padha kelilan mundur.

⁴¹ Para rasul padha mundur saka ing ngarsane Pradata Agama kalawan bungah, jalaran wus padha kaanggep pantes nandhang kawirangan marga saka Asma Yesus. ⁴² Sarta saben dina padha mbacutake anggone memulang ana ing Padaleman Suci lan ana ing omah-omah tuwin martakake Injil, kang mratelakake, yen Sang Kristus iku Gusti Yesus.

Pasamuwan saya mekar.

Milih wong pitu kadadekake juru-pamulasara

6:1-7

6 ¹ Ing nalika iku, bareng cacache para siswa saya wuwuh, tumuli thukul pangumel-umel ing antarane wong-wong Yahudi kang basane Yunani marang wong-wong Ibrani, amarga anggone nyadhongi para randhane ing paladen saben dinane kalirwakake. ² Mulane rasul rolas banjur nimbali kabeh para siswa, padha diklumpukake lan dipangandikani: “Aku padha

rumangsa ora marem, dene marga saka leladi mangan banjur nglirwakake pangandikaning Allah. ³Mulane, para sadulur, padha miliha wong pitu saka ing antaramu, kang wus katitik becik, lan kapenuhan ing Roh sarta kawicaksanan, supaya kenaa dakangkat kanggo bubuhan iku ⁴satemah aku kabeh bisa ngelengake pikiran ana ing pandonga lan ing ayahaning pangandika.” ⁵Usul iku diturut dening wong sapasamuwan kabeh, banjur milih Stefanus, wong kang kapenuhan ing pracaya lan Roh Suci, sarta Filipus, Prokhorus, Nikanor, Timon, Parmenas, tuwin Nikolaus, wong kang ngrasuk agama Yahudi saka ing Antiokhia. ⁶Wong iku padha diajokake marang ing ngarsane para rasul, kang banjur padha ndongakake sarta numpangi asta.

⁷Pangandikaning Allah saya sumebar, sarta cacache siswa ing Yerusalem saya mundhak akeh. Dalah para imam akeh kang padha manut lan manjing pracaya.

Sang Stefanus kacepeng lan kagugat

6:8-15

⁸Anadene Sang Stefanus iku penuh ing rahmat lan panguwasa, nganakake mukjijat-mukjijat lan pratandha-pratandha ana ing antarane wong akeh. ⁹Nanging banjur ana wong sawatara saka pasamuwan Yahudi, kang kaaranan pasamuwane wong Libertini -- para wargane pasamuwan iku wong saka ing kutha Kirene lan kutha Aleksandria -- bebarengan

karo wong Yahudi sawatara saka ing tanah Kilikia lan tanah Asia, kang padha bebantahan karo Sang Stefanus, ¹⁰ nanging padha ora bisa nglawan kawicaksanane sarta Sang Roh Suci, kang nuntun pamicarane. ¹¹ Nuli padha ngojok-ojoki wong sawatara supaya padha duwea atur mangkene: “Kula sampun sami mireng piyambakipun nyenyamah dhumateng Nabi Musa saha Gusti Allah.” ¹² Kanthi patrap mangkono wong-wong mau padha nggegerake wong akeh lan para pinituwa tuwin para ahli Toret; tumuli padha ngebyuk marang Sang Stefanus, diglandhang diladekake marang ing ngarsane Pradata Agama, ¹³ sarta banjur ngajokake seksi-seksi palsu kang padha matur mangkene: “Tiyang punika boten kendel-kendel anggenipun nglairaken pitembungan ingkang nyenyamah dhateng panggenan suci punika saha dhateng angger-anggering Toret, ¹⁴ amargi kula sampun sami mireng wicantenipun, bilih Yesus, tiyang Nasaret punika badhe mbibrah panggenan punika tuwin badhe nyantuni adat-tata-cara peparingipun Nabi Musa dhateng kita.” ¹⁵ Kabeh kang padha lenggah ing Pradata Agama padha ngawasake marang Sang Stefanus, banjur padha mirsa pasuryane Sang Stefanus kaya pasuryaning malaekat.

Sang Stefanus ana ing ngarsane Pradata Agama, ngaturake panjawab

7:1-53

7¹ Imam Agung tumuli ngandika: "Apa iya bener mangkono?"² Atur wangsulane Sang Stefanus: "Para sadherek saha para bapa, sumangga sami karsaa midhangetaken. Gusti Allah ingkang Mahamulya sampun ngatingal dhateng leluhur kita Rama Abraham nalika taksih wonten ing tanah Mesopotamia, saderengipun dedalem wonten ing Haran,³ saha mangandikani makaten: Sira lungaa saka ing tanahira lan saka ing sanak sadulurira sarta menyanga ing tanah, kang bakal Suntedahake marang sira.⁴ Panjenenganipun lajeng linggar saking tanahipun tiyang Kasdim, saha dedalem wonten ing kitha Haran. Sasedanipun ingkang rama, lajeng kadhawuhan dening Gusti Allah pindhah saking ngriku dhateng ing tanah ngriki, ingkang sami panjenengan dalemi sapunika.⁵ Wonten ing ngriku Gusti Allah boten maringi warisan dhateng panjenenganipun, malah siti sapecak kemawon boten, nanging paring prajanji, badhe maringaken tanah punika dados kagunganipun turun-tumurun sanadyan kala samanten dereng peputra.⁶ Saha Gusti Allah nunten ngandika, bilih tedhak turunipun badhe dados tiyang neneka wonten ing nagari manca punapa malih badhe kadadosaken rencang tumbasan sarta dipun kaniaya laminipun

kawan atus taun. ⁷ Nanging bangsa kang bakal dikawulani iku -- makaten pangandikanipun Gusti Allah -- bakal Sunadili, lan sawise iku, bakal padha metu saka ing kono tuwin bakal ngabekti marang Ingsun ana ing panggonan kene. ⁸ Gusti Allah lajeng maringi prajanjian tetak dhateng panjenengaipun, sarta makaten anggenipun Rama Abraham peputra Iskak, ingkang nunten dipun supiti ing wolung dintenipun. Dene Rama Iskak nurunaken Rama Yakub, tuwin Rama Yakub nurunaken bapa-lajer leluhur kita kalih welas.

⁹ Margi saking drengkinipun, para bapa-lajer kita wau lajeng nyade Yusuf dhateng ing tanah Mesir, nanging Gusti Allah nunggil kaliyan piyambakipun, ¹⁰ sarta dipun luwari saking sakathahing sangsaranipun saha kaparingan sih-rahmat tuwin kawicaksanan, nalika wonten ing ngarsanipun Sang Prabu Pringon, nata ing Mesir, lajeng kawisudha dening Sang Prabu Pringon dados ingkang ngasta panguwaos tumrap ing tanah Mesir tuwin tumrap kratonipun sadaya. ¹¹ Ing saindenging tanah Mesir lan ing tanah Kanaan lajeng kedhatengan bebaya pailan saha kasisahan ageng, ngantos leluhur kita boten saged angsal tedha. ¹² Nanging sareng Rama Yakub midhanget, bilih ing tanah Mesir wonten gandum, lajeng utusan para leluhur kita mrika. Punika ingkang kapisan. ¹³ Sareng lampahipun ingkang kaping kalih, Sang Yusuf waleh dhateng para sadherekipun, satemah asal-usulipun Sang Yusuf lajeng kauningan

dening Sang Pringon. ¹⁴ Sang Yusuf lajeng utusan mboyongi ingkang rama Yakub saha sadaya sanak sadherekipun, cacah jiwa wonten pitung dasa gangsal. ¹⁵ Rama Yakub lajeng tindak dhateng Mesir, wasana seda dalah leluhur kita. ¹⁶ Layonipun sami kabekta dhateng ing kitha Sikhem, kasarekaken wonten ing pasarean, ingkang sampun dipun pundhut dening Rama Abraham kalayan arta salaka saking para putranipun Sang Hemor ing Sikhem. ¹⁷ Nanging saya celak kalampahaning prajanji ingkang dipun paringaken dening Gusti Allah dhateng Rama Abraham, bangsa wau saya mindhak kathah wonten ing Mesir, ¹⁸ ngantos wonten ratu sanes ingkang ngasta peprentahan ing tanah Mesir, ingkang boten ngretos bab Yusuf. ¹⁹ Ratu punika ngempakaken paekan dhateng bangsa kita, para leluhur kita dipun siya-siya saha dipun purih mbucali bayi-bayinipun, supados bangsa kita punika sampun ngantos tumangkar. ²⁰ Kala samanten punika Nabi Musa miyos, rupinipun bagus saha dados keparenging Allah, lajeng kagulawenthah wonten ing dalemipun ingkang rama tigang wulan laminipun. ²¹ Lajeng kabucal, nanging tumunten kapupu dening putranipun putri Sang Prabu Pringon, ingkang dhawuh nggulawenthah kados putranipun piyambak. ²² Nabi Musa nunten kawulang ing bab kasagedanipun tiyang Mesir sadaya, satemah lajeng kadunungan kalangkungan micara saha ing pandamel.

²³ Sareng sampun yuswa kawan dasa taun, panjenenganipun kagungan karsa badhe nuweni para kadangipun inggih punika tiyang Israel. ²⁴ Nalika punika panjenenganipun mirsa tiyang dipun kaniaya dening tiyang Mesir, nunten dipun pitulungi saha dipun belani, tiyang Mesir wau dipun pejahi.

²⁵ Pangintenipun, para kadangipun badhe mangretos, bilih panjenenganipun dipun agem dening Gusti Allah ngluwari piyambakipun sadaya, nanging sami boten mangretos.

²⁶ Enjingipun panjenenganipun rawuh malih, kapinujon wonten tiyang Israel kalih ingkang saweg kekerengan, tumunten mbudidaya badhe ngrukunaken, pangandikanipun: Para sadulur, kowe iku rak padha sadulur? Yagene kok padha siya-siniya?

²⁷ Nanging tiyang ingkang daksiya dhateng kancanipun punika lajeng mabeni Nabi Musa, aturipun:

²⁸ Sinten ingkang ngangkat panjenengan dados pangageng saha jeksa kula? Punapa panjenengan kagungan karsa badhe mejahi kula, kadosdene anggen panjenengan mejahi tiyang Mesir kala wingi punika? ²⁹ Sareng midhanget atur makaten punika, Nabi Musa lajeng lolos saha dados tiyang neneka wonten ing tanah Midian. Wonten ing ngriku peputra kakung kalih.

³⁰ Sareng sampun kawan dasa taun, lajeng wonten satunggaling malaekat ingkang ngatingal dhateng ing panjenenganipun wonten ing ara-ara samun ing redi Sinai, wonten ing salebeting latu murub ing grumbul

eri. ³¹ Nabi Musa eram mirsani tetinggalan punika, saha sareng nyelak badhe niti-priksa, nunten midhanget swaraning Pangeran makaten: ³² Ingsun iki Allahe leluhurira, Allahe Abraham, Iskak lan Yakub. Nabi Musa satemah gumeter saha ajrih mirsani. ³³ Lajeng dipun pangandikani dening Pangeran: Uculana trumpahing sikilira, amarga panggonan kang sira idak iku bumi kang suci. ³⁴ Ingsun wus nggatosake kalawan temenan marang kasangsaraning umatingSun kang ana ing tanah Mesir, sarta wus miyarsakake ing pasambate, tuwin Ingsun wus tumedhak bakal ngluwari; mulane mrenea, sira bakal Sunutus menyang ing tanah Mesir.

³⁵ Nabi Musa punika, ingkang sampun dipun tampik dening tiyang-tiyang wau kaliyan pangucapipun: Sinten ingkang ngangkat panjenengan dados pangageng saha jeksa? -- inggih Nabi Musa punika ingkang kautus dening Gusti Allah dados pangageng sarta juru pangluwaran, lumantar malaekat, ingkang sampun ngatingal dhateng ing panjenenganipun wonten ing grumbul eri. ³⁶ Inggih panjenenganipun punika ingkang ngirid medal tiyang-tiyang wau sarana nindakaken mukjijat-mukjijat tuwin pratandha-pratandha wonten ing tanah Mesir, wonten ing Saganten Abrit tuwin wonten ing ara-ara-samun, ngantos kawan dasa taun dangunipun. ³⁷ Inggih Nabi Musa punika ingkang ngandika dhateng tiyang-tiyang Israel: Gusti Allah bakal ngadegake nabi

kaya aku iki kanggo ing kowe saka ing antarane para sadulurmu. ³⁸ Inggih Nabi Musa punika ingkang dados pantawis wonten ing salebeting pasamuwan wonten ing ara-ara-samun ing antawisipun malaekat ingkang nglairaken pangandika dhateng panjenenganipun wonten ing redi Sinai kaliyan leluhur kita, saha inggih panjenenganipun ingkang tampi pangandika-pangandika ingkang gesang, supados kaparingaken dhateng panjenengan sadaya. ³⁹ Nanging leluhur kita boten sami mbangun-turut dhateng panjenenganipun, malah dipun tampik. Ing salebeting manah sami kapengin wangsul dhateng ing tanah Mesir. ⁴⁰ Dhateng Sang Harun aturipun makaten: Kula sadaya panjenengan damelaken allah-allah sawatawis, ingkang badhe tindak wonten ing sangajeng kula, amargi Nabi Musa ingkang sampun nuntun kula sadaya medal saking ing tanah Mesir -- kula sami boten sumerep ing kadadosanipun. ⁴¹ Kala samanten lajeng sami damel rerekan pedhet, sarta brahala punika nunten dipun sajeni, saha lajeng sami sukan-sukan ing bab punapa ingkang dipun damel piyambak punika. ⁴² Gusti Allah lajeng mengkeraken tiyang-tiyang wau saha dipun umbar anggenipun sami nyembah dhateng ing wadya-balaning langit, kados ingkang sampun kaseratan wonten ing kitabipun para nabi makaten:

Apa sira tau nyaosake kurban sembelehan
lan pisungsung marang Ingsun,

sajrone patang puluh taun ana ing
 ara-ara-samun, heh turune Israel?

⁴³Ora tau, malah sira padha ngusung tarube
 Molokh lan lintange dewa Refan,
 reca-reca kang padha sira gawe sarta sira
 dadekake sesembahan.

Mulane sira bakal Sunbuwang nganti tekan
 ing sisih kananing tanah Babil.

⁴⁴Tarubing Paseksen wonten ing satengahing
 leluhur kita wonten ing ara-ara-samun,
 ingkang kayasa awit saking dhawhipun Gusti
 Allah dhateng Nabi Musa, miturut tuladha
 ingkang sampun dipun tingali. ⁴⁵Tarub wau
 tinampen dening leluhur kita sarta lajeng
 kabekta lumebet dhateng ing tanah punika
 kalayan katuntun dening Yusak, inggih
 punika nalika tanah punika karebat saking
 bangsa-bangsa sanes, ingkang kakesahaken
 dening Gusti Allah saking sangajenging
 leluhur kita; makaten ngantos dumugi
 jamanipun Sang Prabu Dawud. ⁴⁶Sang
 Prabu Dawud sampun tapi sih-rahmat
 wonten ing ngarsanipun Gusti Allah saha
 nyuwun, pinarengna ngadegaken satunggaling
 padaleman kagem Allahipun Rama Yakub.

⁴⁷Nanging Sang Prabu Suleman ingkang yasa
 padaleman kagem Gusti Allah. ⁴⁸Namung
 kemawon Ingkang Mahaluhur boten dedalem
 ing yeyasaning tanganipun manungsa, kados
 ingkang kapangandikakaken dening nabi
 makaten:

⁴⁹Langit iku dhamparingSun,

sarta bumi iku ancik-anciking
sampeyaningSun.

Padaleman apa kang bakal sira yasa kagem
Ingsun?

mangkono pangandikaning Pangeran, utawa
apa panggonan palerebaningSun?

⁵⁰ Apa dudu astaningSun piyambak kang
yasa samubarang iki kabeh?

⁵¹ Heh, tiyang ingkang sami wangkot lan
ikutan ing manah sarta ing kuping, sampeyan
tansah sami nglawan Sang Roh Suci, sami
kados leluhur sampeyan, inggih makaten ugi
sampeyan sadaya. ⁵² Nabi-nabi punika pundi
ingkang boten dipun kaniaya dening leluhur
sampeyan. Malah sami mejahi tiyang-tiyang
ingkang langkung rumiyin memeca bab
rawuhipun Sang Sunyata, ingkang sapunika
sampun sampeyan cidra lan sampeyan
sedani. ⁵³ sampeyan sampun sami tampi
angger-anggering Toret, ingkang dipun
paringaken lumantar para malaekat, nanging
sami boten sampeyan tetepi.”

Sang Stefanus disedani

7:54--8:1a

⁵⁴ Bareng para warganing Pradata Agama
mireng iku mau kabeh, padha rumaos kecocog
panggalihe sarta padha nglawan kalawan
kerot-kerot waja. ⁵⁵ Nanging Sang Stefanus
kapenuhan ing Roh Suci, tumenga marang ing
langit, banjur mirsa kamulyaning Allah lan
Gusti Yesus jumeneng ing tengening Allah.

⁵⁶ Nuli ngandika: “Sanyata, aku weruh langit piyak lan Putraning Manungsa jumeneng ing tengening Allah.” ⁵⁷ Wong-wong nuli pada bengok-bengok nempuh marang Sang Stefanus kalawan nutupi kupinge. ⁵⁸ Banjur diglandhang menyang ing sajabaning kutha, lan dibenturi watu. Para seksi padha cucul jubah ana ing ngarepe wong nom-noman kang jenenge Saulus. ⁵⁹ Sang Stefanus sajrone dibenturi watu mau, ndedonga unjuke: “Dhuh Gusti Yesus, mugi karsaa nampeni roh kawula. ⁶⁰ Kalawan jengkeng nuli nguwuh seru: “Dhuh Gusti, dosa punika mugi sampun Paduka tempahaken dhateng tiyang-tiyang punika.” Sajrone munjuk mangkono iku banjur seda.

8 ¹ Saulus uga nyarujuki ing bab sedane Sang Stefanus.

Pasamuwan ing Yerusalem wiwit dikaniaya

8:1b-3

(8-1b) Ing nalika iku pasamuwan ing Yerusalem wiwit nandhang panganiaya kang banget. Kabeh padha buyar, pating slebar ana ing tlatah Yudea lan Samaria, kajaba para rasul. ² Para wong saleh padha ngubur layone Sang Stefanus, sarta banget anggone padha nangisi. ³ Nanging Saulus ngudi marang sirnane pasamuwan, saben omah dileboni, wong lanang lan wong wadon padha diglandhang lan dipasrahake marang ing pakunjaran.

Sang Filipus ana ing Samaria

8:4-25

⁴ Wong-wong kang buyar mau padha ndlajahi ing satanah kabeh karo ngabarake Injil. ⁵ Lan Sang Filipus tindak menyang ing sawijining kutha ing tanah Samaria martakake bab Sang Mesih marang wong-wong ing kono. ⁶ Nalika wong akeh ngrungokake apa kang diwartakake dening Sang Filipus sarta nyumurupi pratandha-pratandha kang dianakake, banjur padha saiweg nampani pawartane iku. ⁷ Amarga wong akeh kang padha kapanjangan dhemit, dhemite padha metu kalawan nguwuh-uwuh sora, lan uga akeh wong lumpuh sarta wong pincang kang padha diwarasake, ⁸ temahan wong ing kutha kono padha bungah banget.

⁹ Kacarita ing kutha kono ana wong jenenge Simon, kang wiwit biyen nindakake pasikhiran lan gawe erame rakyat Samaria apadene ngaku-aku wong kang pinunjul.

¹⁰ Wong-wong, gedhe, cilik, padha nganut marang dheweke, pangucape: "Wong iki apangawak panguwaosing Allah kang kasebut Sang Panguwaos Agung." ¹¹ Mulane padha ngedhep marang dheweke, jalaran wis suwe anggone gawe erame sarana pasikhirane.

¹² Nanging saiki padha pracaya marang Sang Filipus, kang martakake Injile Kratoning Allah sarta bab asmane Gusti Yesus Kristus tuwin padha kabaptis, wong lanang dalasan wong

wadon. ¹³ Simon dhewe iya manjing pracaya lan sawise dibaptis, tansah ngraketi marang Sang Filipus sarta sumlengeren nyumurupi pratandha-pratandha lan mukjijat-mukjijat linuwih kang tumindak.

¹⁴ Bareng para rasul ing Yerusalem padha midhanget, yen wong ing tanah Samaria wis padha nampani pangandikaning Allah, Rasul Petrus lan Rasul Yokanan padha kautus mrana.

¹⁵ Sarawuhe ing kono karone banjur padha ndedonga, supaya wong-wong ing Samaria padha kaparingan Roh Suci. ¹⁶ Amarga Roh Suci durung tumendhak marang wong siji-sijia ing antarane wong-wong mau, awit mung padha dibaptisi ing asmane Gusti Yesus.

¹⁷ Mulane kabeh banjur padha katumpangan asta dening para rasul mau, satemah padha katedhakan ing Roh Suci. ¹⁸ Bareng Simon sumurup, yen anggone padha pinaringan Roh Suci iku marga katumpangan astane para rasul, dheweke banjur ngaturi dhuwit marang para rasul, ¹⁹ kalawan matur: “Kula mug i kaparingana kasekten punika ugi, supados tiyang ingkang kula tumpangi tangan, inggih lajeng katedhakan ing Roh Suci.”

²⁰ Nanging Rasul Petrus banjur ngandika marang dheweke: “Dhuwitmu kenaa ing rusak bareng karo kowe, amarga kowe ngira, yen kowe bisa tuku peparinging Allah nganggo dhuwit. ²¹ Kowe ora duwe panduman utawa wewenang tumrap prakara iki, amarga atimu ora jujur ana ing ngarsane Gusti Allah.

²² Mulane mratobata saka ing pialamu iki

sarta ndedongaa marang Pangeran, supaya niyating atimu iki kaapura, ²³ amarga aku sumurup, yen atimu iku wis kayadene rempelu kang pait lan kajiret ing piala.” ²⁴ Simon mangsuli, ature: “Mugi panjenengan karsaa ndongakaken kula dhateng Pangeran, supados sadaya pangandika panjenengan tumrap kula punika sampun ngantos kelampahan.”

²⁵ Para rasul mau sawise paring paseksen lan martakake bab pangandikaning Gusti banjur padha kondur menyang Yerusalem sarta sadalan-dalan padha nggiyarake Injil ing desa akeh ing tanah Samaria.

Sang Filipus lan priyagung Etiopia

8:26-40

²⁶ Tumuli ana sawijining malaekating Pangeran kang ngandika marang Sang Filipus, mangkene: “Ngadega, lan mangkata mangidul metu ing dalan kang mudhun saka ing Yerusalem menyang ing kutha Gaza.” Dalan iku sepi. Sang Filipus banjur tindak. ²⁷ Tumuli ana wong Etiopia, sawijining priyagung panjaga kaputren, kapala juru gedhonge Sri Kandhake, nata putri ing nagara Etiopia, kang tindak menyang Yerusalem prelu nindakake pangibadah. ²⁸ Nalika samono panjenengane lagi tindak kondur nitih kreta karo maos kitabe Nabi Yesaya. ²⁹ Sang Filipus banjur kadhawuhan dening Roh: “Mronoa, cedhakana kreta iku!” ³⁰ Sang Filipus banjur enggal-enggal murugi lan

mireng priyagung iku lagi maos kitab Nabi Yesaya. Sang Filipus matur: “Panjenengan punapa mangretos ingkang panjenengan waos punika?”³¹ Paring wangsulane: “Kadospundi anggen kula saged mangretos, manawi boten wonten ingkang nuntun?” Sang Filipus banjur didhawuhi minggah lan lenggah ing sandhinge.

³² Anadene nas kang diwaos iku surasane mangkene:

Kayadene wedhus Panjenengane katuntun bakal disembeleh,
lan kaya cempe kang ora nyuwara ana ing ngarepe kang mbathili,
mangkono anggane Panjenengane ora mbikak tutuke.

³³ Sajroning kaasorane paukumane kaetrapake;

sapa kang bakal martakake asal-usule?

Sabab nyawane kapulung saka ing bumi.

³⁴ Priyagung mau banjur ngandika marang

Sang Filipus: “Kula pitaken dhateng panjenengan, sinten ingkang dipun pangandikakaken dening nabi punika? Punapa sariranipun piyambak punapa tiyang sanes?”

³⁵ Sang Filipus tumuli wiwit cariyos, wiwit saka nas iku, banjur martosake Injile Gusti Yesus. ³⁶ Sakarone padha nglajengake tindake, nuli rawuh ing papan kang ana banyune.

Priyagung mau banjur ngandika: “Lah punika wonten toya. Punapa wonten pambenganipun, bilih kula dipun baptis?”³⁷ Atur wangsulane Sang Filipus: “Manawi panjenengan pitados kanthi gumolonging panggalih, kenging.”

Paring wangsulane: “Kula pitados, bilih Gusti Yesus Kristus punika Putraning Allah.”³⁸ Priyagung Etiopia mau banjur dhawuh ngendhegake kretane lan karone nuli padha mandhap menyang ing banyu, Sang Filipus lan priyagung mau, sarta priyagung iku nuli dibaptis dening Sang Filipus.³⁹ Bareng karone wis padha mentas saka ing banyu, Rohing Pangeran tumuli mulung Sang Filipus, lan ora kasumurupan dening priyagung iku maneh. Panjenengane banjur nglajengake tindake kalawan renaning panggalih.⁴⁰ Nanging Sang Filipus jebul ana ing kutha Asdod, tindak nglangkungi ing tlatah kono sarta ngabarake Injil ana ing kutha-kutha kono kabeh nganti tumeka ing kutha Kaisarea.

Saulus mratobat

9:1-9

9¹ Anadene Saulus atine isih kebak pangancam-ancam sarta pangigit-igit arep mateni para siswane Gusti, banjur seba marang ngarsane Imam Agung,² lan nyuwun layang kuwasa kang arep digawa menyang ing papan-papan pangibadah ing Damsyik, supaya samangsa mrangguli wong lanang utawa wong wadon kang padha nganut Margining Gusti, banjur bisa dicekel lan digawa menyang Yerusalem.

³ Sajrone lumaku iku, bareng wis cedhak karo kutha Damsyik, dumadakan nuli ana cahya cumlorot saka ing langit kang nglimputi

dheweke. ⁴Tumuli niba ing lemah sarta krungu swara kang mangandikani mangkene: “Saulus, Saulus, yagene sira nganiaya marang Ingsun?” ⁵Atur wangsulane Saulus: “Paduka punika sinten, Gusti?” Pangandikane Gusti: “Ingsun iki Yesus, kang sira kaniaya iku. ⁶Nanging ngadega, lumebua ing kutha, ana ing kono sira bakal didhawuhi apa kang kudu sira lakoni.” ⁷Anadene wong-wong kang dadi kanthining lakune, padha njenger, marga pancen padha krungu swara mau, nanging ora ndeleng wong siji-sijia. ⁸Saulus banjur ngadeg lan ngelekake mripate, nanging ora bisa ndeleng apa-apa. Tumuli dituntun lumebu menyang ing kutha Damsyik. ⁹Nganti telung dina lawase anggone ora bisa ndeleng sarta ora mangan lan ngombe.

Saulus kabaptis dening Ananias

9:10-19a

¹⁰Ing Damsyik ana sawijining siswane Gusti jenenge Ananias, iku didhawuhi dening Gusti ing sajroning wahyu: “Ananias!” ¹¹Unjuke: “Kawula, Gusti.” Dhawuhe Gusti: “Ngadega, menyang ing lurung kang aran Lurung Kenceng, menyang ing omahe Yudas, golekana wong kang saka ing kutha Tarsus kang jenenge Saulus, saiki lagi ndedonga, ¹²lan sajroning wahyu weruh wong aran Ananias kang lumebu sarta numpangi tangan, supaya bisa ndeleng maneh.”

¹³ Ananias mangsuli, unjuke: “Gusti, kawula sampun mireng saking tiyang kathah bab tiyang punika, bilih kathah sanget piawon ingkang dipun tindakaken tumrap para suci kagungan Paduka ingkang wonten ing Yerusalem, ¹⁴ saha anggenipun mriki punika kalayan mundhi panguwaos saking para pangajenging imam kangge nyepengi sadaya tiyang ingkang nyebut asma Paduka.” ¹⁵ Ewadene Gusti ngandika: “Wis, sira mangkata, jalaran wong iki piranti pilihaningSun kanggo martakake asmaningSun marang bangsa-bangsa liya sarta para raja lan wong-wong Israel. ¹⁶ Ingsun Piyambak bakal nuduhake marang dheweke, sapira kehing kasangsan, kang bakal kasandhang awit saka asmaningSun.” ¹⁷ Ananias tumuli mangkat mrono lan lumebu ing omah kono. Saulus banjur ditumpangi tangan sarta tembunge: “Saulus, sadulurku, Gusti Yesus, kang wus ngatingal marang kowe ana ing dalan kang kokliwati, iku ngutus aku marani kowe, supaya kowe bisa ndeleng maneh lan kapenuhan ing Roh Suci.” ¹⁸ Padha sanalika kaya-kaya banjur ana kang rupane memper sisik padha runtuh saka ing mripate, satemah bisa ndeleng maneh, banjur ngadeg sarta kabaptis. ¹⁹ Dene sawise mangan, kakuwatane nuli pulih.

Saulus ana ing satengahing para sadulur

9:19b-25

(9-19b) Saulus ana ing satengahing para siswa ing Damsyik sawatara dina. ²⁰Nalika iku dheweke iya martakake bab Gusti Yesus ana ing papan-papan pangibadah sarta pratela yen Gusti Yesus iku Putraning Allah. ²¹Kabeh wong kang ngrungokake padha eram lan ngucap: "Apa iku dudu sing ana ing Yerusalem arep numpes wong kang nyebut jenenge Yesus iku, sarta tekane ing kene iku apa ora sumedya nyekeli wong-wong mau banjur diladekake marang ing ngarsane para pangareping imam?" ²²Nanging Saulus saya mundhak gedhe daya-prabawane lan gawe judheging wong-wong Yahudi kang manggon ing Damsyik, jalaran anggone awew tandha-yekti, yen Gusti Yesus iku Sang Mesih. ²³Bareng wis sawatara dina wong Yahudi padha ngrantam arep mateni Saulus. ²⁴Nanging sedya kang ala iku kaweruhan dening Saulus. Rina wengi wong Yahudi padha jaga ing saketheng-sakethenging kutha, supaya bisa mateni Saulus. ²⁵Nanging ing wayah bengi banjur disambut dening para siswane kaudhunake saka ing baluwartining kutha kawadhahan ing kranjang.

Saulus ana ing Yerusalem, let sawatara mangsa kaulihake menyang Tarsus

9:26-31

²⁶ Satekane ing Yerusalem Saulus banjur ngudi bisane nunggal karo para siswa, nanging kabeh padha wedi, awit padha ora ngandel, yen dheweke iku uga sawijining siswa. ²⁷ Mung bae banjur ditampani dening Barnabas lan dilantarake marang ing ngarsane para rasul sarta padha dicaritani, bab anggone Saulus ana ing dalan dikatingali dening Gusti tuwin anggone diparingi pangandika apadene anggone memulang kalawan asmane Gusti kanthi kendel ana ing Damsyik. ²⁸ Saulus lestari tetunggalan karo para rasul ana ing Yerusalem lan kanthi kendel memulang ing asmane Gusti, ²⁹ apadene uga wawan gunem lan bebantahan karo para wong Yahudi kang basane Yunani, nanging iku padha ngarah mateni. ³⁰ Mung bae, bareng bab iku kasumurupan dening para sadulur warganing pasamuwan, banjur padha ngaterake Saulus menyang Kaisarea lan saka ing kono mbiyantu anggone menyang ing Tarsus.

³¹ Anadene ing sawatara wektu pasamuwan ing satanah Yudea, Galilea lan Samaria kabeh kaanane tentrem, padha kabangun sarta padha wedi-asih marang ing Pangeran. Cacahe saya wuwuh akeh marga saka anggone kapitulungan sarta kalipur dening Sang Roh Suci.

Rasul Petrus nyarasake Eneas

9:32-35

³² Nalika samana Rasul Petrus tindak mider-mider, tetuwi menyang ing ngendi-endi. Panjenengane uga ngrawuhi para suci ing kutha Lida. ³³ Ana ing kono mrangguli wong kang aran Eneas, kang wis wolung taun nggluntung ana ing paturon amarga lumpuh. ³⁴ Iku dipangandikani dening Rasul Petrus: “Eneas, Gusti Yesus nyarasake kowe; tangia lan paturonmu tatanen!” Sanalika iku uga wong mau banjur tangi. ³⁵ Kabeh wong ing Lida lan Saron padha ndeleng wong mau, satemah banjur padha mratobat marang Gusti.

Rasul Petrus nggesangake Dorkas

9:36-43

³⁶ Ing kutha Yope ana sawijining siswa wanita jenenge Tabita (ing basa Yunani: Dorkas). Wong wadon iku akeh banget panggawene becik lan anggone dedana. ³⁷ Nanging nalika samana dheweke lara banjur tinggal-donya. Sawise disuceni, layone nuli diturokake ana ing kamar ndhuwur. ³⁸ Lida iku cedhak karo Yope. Bareng para siswa padha krungu, yen Rasul Petrus ana ing Lida, banjur kongkonan wong loro sowan marang ing ngarsane, ngaturake panyuwun mangkene: “Kula aturi enggal rawuh ing panggenan kula!” ³⁹ Rasul

Petrus nuli enggal-enggal tindak bebarengan karo wong-wong mau. Bareng wis rawuh ing kana, banjur didherekake menyang ing kamar ndhuwur sarta kabeh warandha padha ngadeg ing sacedhake apadene kalawan nangis padha nuduhake kabeh klambi lan sandhangan, gaweane Dorkas nalika isih urip. ⁴⁰Nanging kabeh nuli didhawuhi metu dening Rasul Petrus. Panjenengane banjur jengkeng lan ndedonga. Sawise mangkono nuli minger ngadhepake layon mau sarta ngandika: “Tabita, tangia!” Tabita nuli melek lan bareng ndeleng Rasul Petrus, banjur njenggelek linggih. ⁴¹Tumuli tangane diasta dening Rasul Petrus, dilawani anggone ngadeg. Sawise mangkono nuli nimbali para suci lan para warandha sarta nedahake, yen wong wadon mau wis urip. ⁴²Lelakon iku sumebar ing sakutha Yope sarta akeh wong kang padha manjing pracaya marang Gusti. ⁴³Sawise mangkono Rasul Petrus isih lereb ana ing Yope sawatara dina ana ing omahe wong aran Simon, tukang samak.

Crita bab Kornelius ing Kaisarea lan Petrus.

Kornelius kaparingan wahyu

10:1-8

10 ¹Ing Kaisarea aan wong aran Kornelius, opsir penatus ing pasukan kang diarani pasukan Itali, ²wong mursid kang ngabekti

marnag Gusti Allah dalah sabrayate kabeh, sarta kang akeh danane marang umat Yahudi tuwin kang tansah ndedonga marang Gusti Allah. ³ Watara jam telu awan Kornelius ing sajroning wahyu sumurup kalawan cetha ana sawijining malaekating Allah kang lumebet ing omahe lan mangandikani: "Kornelius!" ⁴ Kornelius mandeng marang malaekat mau lan matur kalawan wedi: "Wonten punapa, Gusti?" Paring wangsulane malaekat mau: "Kabeh pandongamu lan sedhekahmu wus padha sumengka marang ing ngarsaning Allah sarta Gusti Allah enget marang kowe. ⁵ Dene saiki kongkonana wong sawatara menyang ing Yope, methuk wong aran Simon, kang apearab Petrus. ⁶ Iku mondhok ana ing omahe tukang samak, sing jeneng Simon, kang ana ing pinggir sagara." ⁷ Sapengkere malaekat kang mangandikani mangkono mau, Kornelius banjur ngundang bature loro tuwin prajurit siji kang mursid, panunggalane kang tansah tetunggalan kalawan dheweke, ⁸ sarta sawise diwenehi katrangan bab sakabehe, nuli padha dikongkon menyang ing Yope.

Rasul Petrus kaparingan wahyu

10:9-16

⁹ Esuke nalika kongkonan mau isih padha ana ing dalan lan wis cedhak karo kutha, watara jam rolas awan, Rasul Petrus minggah ing payon arep ndedonga. ¹⁰ Banjur kraos luwe lan kapengin dhahar, nanging nalika dhaharan lagi

dicawisake, dumadakan rohe kalimputan ing panguwasaning Allah, ¹¹ panjenengane mirsa langit piyak sarta banjur ana barang kang awujud lawon amba, poncote papat katalenan, kang kaudhunake menyang ing lemah.

¹²Lawon mau isi sawarnaning kewan kang asikil papat, kewan kang rumangkang sarta manuk. ¹³Tumuli ana swara kapireng kang dhawuh: “Ngadega, heh, Petrus, nyembeleha lan mangana!” ¹⁴Nanging Petrus munjuk: “Boten Gusti, boten, sabab kawula dereng nate nedha punapa-punapa ingkang karam saha najis.” ¹⁵Tumuli kapireng swara maneh kang kaping pindhone kang dhawuh: “Apa kang wus kapangandikakake kalal dening Gusti Allah, aja kokarani karam.” ¹⁶Bab iku nganti kalakon kaping telu lan sawise iku lawon mau banjur kaunggahake marang ing langit maneh.

Rasul Petrus nampeni kongkonane Kornelius

10:17-23

¹⁷Nalika Rasul Petrus lagi kodheng ing bab maknaning wahyu, kang mentas ditampeni mau, wong-wong kang dikongkon dening Kornelius, sawise takon-takon bab dalem pamondhokane Rasul Petrus, wis ana ing ngarep regol, ¹⁸sarta banjur nyeluk sawijining wong lan takon, apa Rama Simon kang apearab Petrus lereb ana ing kono.

¹⁹Nalika Rasul Petrus isih nggalih bab wahyu mau, banjur dipangandikani dening Roh:

“Lah ana wong loro nggoleki sira, ²⁰ mulane ngadega, mudhuna lan mangkata bebarengan karo wong-wong iku, aja mangu-mangu, sabab Ingsun kang ngutus mrene.” ²¹ Rasul Petrus banjur mandhap sarta ngandika marang wong-wong mau: “Iya aku iki kang kokgoleki; apa karepmu mrene?” ²² Atur wangsulane: “Kornelius satunggaling opsir ingkang manahipun mursid saha ngabekti dhateng Gusti Allah punapadene ingkang sampun kondhang sae wonten ing antawisipun bangsa Yahudi sadaya, sampun tampi wangsiting Allah lumantar malaekat suci, supados ngaturi rawuh panjenengan dhateng ing griyanipun saha mirengaken punapa ingkang badhe panjenengan ngandikakaken.” ²³ Wong-wong mau banjur didhawuhi nginep ana ing kono.

Esuke sawise wungu Rasul Petrus tumuli tindak bebarengan karo wong-wong mau sarta ana wong ing Yope sawatara kang ndherekake.

Rasul Petrus lan Kornelius

10:24-33

²⁴ Esuke maneh tindake wis rawuh ing Kaisarea, Kornelius wus ngenteni lan wus ngulemi sanak sadulure lan para mitrane.

²⁵ Bareng Rasul Petrus lumebet ing omah, Kornelius methuk kambi sumungkem ing ngarsane sarta sujud. ²⁶ Nanging diadegake dening Rasul Petrus kalawan dipangandikani: “Kula aturi jumeneng, kula punika namung manungsa limrah.” ²⁷ Rasul Petrus nuli lumebet

kalawan ngandikan karo Kornelius, banjur kapanggih lan wong akeh kang wis padha nglumpuk. ²⁸Tumuli padha dipangandikani mangkene: “Panjenengan sadaya sami mangretos, bilih tiyang Yahudi punika dipun awisi sanget srawungan kaliyan tiyang-tiyang ingkang sanes Yahudi utawi lumebet ing griyanipun. Nanging Gusti Allah sampun paring pitedah dhateng kula, bilih kula boten dipun parengaken mastani tiyang najis utawi boten resik. ²⁹Inggih punika sababipun kula lajeng boten kawratan mriki. Inkang punika kula kapengin sumerep, punapa sababipun dene kula panjenengan dhatengaken?” ³⁰Ature Kornelius: “Sakawan dinten kapengker ing wekdal kinten-kinten sami kaliyan sapunika, inggih punika jam tiga siyang, kula saweg ndedonga wonten ing griya. ³¹Dumadakan wonten satunggaling priya jumeneng ing ngajeng kula, pangagemanipun gumilap ingkang lajeng ngandika: Kornelius, pandongamu wis dipiyarsakake dening Gusti Allah lan sedhekahmu wis kaengetan ana ing ngarsaning Allah. ³²Mulane kongkonana wong menyang ing Yope methuk Simon kang peparab Petrus, kang lagi mondhok ing omahe Simon, tukang samak, ing pinggir sagara. ³³Awit saking punika kula enggal-enggal kengkenan tiyang sowan panjenengan saha panjenengan sampun rawuh kalayan renaning penggalih. Sapunika kula sadaya sampun nglempak ing ngriki, wonten ing ngarsanipun Gusti Allah, badhe mirengaken punapa

ing kang kadhawuhaken dening Gusti Allah dhateng panjenengan.”

Rasul Petrus paring piwulang

10:34-48

³⁴ Rasul Petrus banjur medhar pangandika mangkene: “Kula sampun saestu mangretos, bilih Gusti Allah boten mbedak-mbedakaken tiyang. ³⁵ Saben tiyang ing kang kagolong bangsa punapa kemawon, ing kang ngabekti dhateng Pangeran saha ing kang nindakaken kaleresan, punika ndadosaken ing keparengipun Gusti Allah. ³⁶ Pangandika ing kang supados kadhawuhaken dhateng tiyang-tiyang Israel, inggih punika pangandika ing kang martosaken bab tentrem-rahayu dening Gusti Yesus Kristus ing kang jumeneng dados Gustinipun sadaya tiyang. ³⁷ Panjenengan sadaya sampun nguningani samukawis ing kang sampun kelampahan wonten ing saindenging tanah Yudea wiwit saking ing tanah Galilea, sasampunipun baptisan ing kang kaundhangaken dening Nabi Yokanan, ³⁸ inggih punika bab Gusti Yesus saking Nasaret: anggenipun jinebadan dening Gusti Allah kalawan Roh Suci saha kasekten, Panjenenganipun ing kang tindak mider-mider kalayan nindakaken kasaenan sarta nyarasaken sadaya tiyang ing kang kawasesa dening Iblis, amargi Gusti Allah nunggil kalayan Panjenenganipun. ³⁹ Wondene kula sadaya punapa sami

dados seksi tumrap sadaya ingkang dipun tindakaken wonten ing tanah Yudea saha ing Yerusalem; wasana lajeng kasedanan dening tiyang-tiyang sarana kagantung ing kajeng salib.⁴⁰ Ing tigang dintenipun Gusti Yesus punika dipun wungokaken dening Gusti Allah saha sampun dados keparenging Allah, bilih Panjenenganipun lajeng ngatingal,⁴¹ boten dhateng tiyang sabangsa sadaya, nanging dhateng para seksi, ingkang saderengipun sampun tinuding dening Gusti Allah, inggih punika dhateng kula sadaya ingkang sampun ndherek nedha lan ngombe kaliyan Panjenenganipun, sasampunipun Panjenenganipun wungu saking antawisipun tiyang pejah.⁴² Punapadene Panjenenganipun sampun paring bebahan dhateng kula sadaya, martosaken dhateng sabangsa sadaya saha dados paseksi, bilih inggih Panjenenganipun punika ingkang pinasthi dening Gusti Allah dados Hakim tumrap tiyang ingkang gesang saha ingkang pejah.⁴³ Inggih Panjenenganipun punika ingkang dipun sekseni para nabi sadaya, bilih sinten ingkang pitados dhateng Panjenenganipun, badhe tampi pangapuntening dosa margi saking asmanipun.”

⁴⁴ Nalika Rasul Petrus lagi ngandika mangkono iku, kabeh wong kang ngrungokake pangandika padha katedhakan ing Roh Suci.⁴⁵ Kabeh wong pracaya saka golongan tetakan kang ndherekake Rasul Petrus, padha kaeraman, jalaran padha sumurup,

yen peparing Roh Suci iku uga kaganjarake marang bangsa-bangsa liya; ⁴⁶ amarga padha krungu anggone wong-wong mau banjur padha calathu nganggo basa warna-warna lan ngluhurake Gusti Allah. Rasul Petrus banjur ngandika: ⁴⁷ “Apa ana wong kang bisa ngalang-alangi wong-wong iki padha dibaptisi nganggo banyu, wong wis padha tampa Roh Suci kayadene kita?” ⁴⁸ Banjur dhawuh, supaya wong-wong mau padha dibaptisi ing asmane Gusti Yesus Kristus. Sawise iku nuli padha nyuwun, supaya Rasul Petrus lereb ana ing kono sawatara dina.

Rasul Petrus ngaturake panjawab ana ing Yerusalem bab baptise Kornelius

11:1-18

11 ¹ Para rasul lan sadulur-sadulur ing tanah Yudea padha krungu, yen bangsa-bangsa liya uga nampani pangandikaning Allah.

² Bareng Rasul Petrus rawuh ing Yerusalem wong-wong golongan tetakan padha padudon karo panjenengane, ³ pangucape: “Panjenengan sampun lumebet ing griyanipun tiyang-tiyang ingkang boten tetak saha dhahar sesarengan kaliyan tiyang-tiyang wau.”

⁴ Nanging Rasul Petrus banjur nerangake samubarang kabeh kanthi urut, pangandikane:

⁵ “Kula saweg ndedonga wonten ing kitha Yope, dumadakan roh kula kalimputan ing panguwaosipun Gusti Allah, kula lajeng

sumerep rerupen: wonten barang ingkang awujud lawon wiyar, gumantung ing poncotipun sakawan kaandhapaken saking langit ngantos dumugi ing ngajeng kula.

⁶Sareng kula tamataken, kula sumerep sawarnining kewan wonten ing lebetipun, kewan asuku sakawan, kewan wanan, kewan rumangkang saha peksi-peksi. ⁷Kula lajeng mireng swara ingkang ngandika dhateng kula: Ngadega, heh, Petrus, nyembeleha lan mangana!

⁸Nanging kula matur: Boten, Gusti, boten, amargi dereng nate wonten barang ingkang karam utawi ingkang boten resik, ingkang lumebet ing cangkem kawula.

⁹Ewadene swara saking swarga wau lajeng ngandika dhateng kula ingkang kaping kalhipun: Apa kang kapangandikakake dening Allah, yen iku kalal, aja kokarani karam!

¹⁰Bab punika kalampahan ngantos kaping tiga, sadayanipun nunten kainggahaken malih dhateng langit. ¹¹Sanalika punika ugi lajeng wonten tiyang tiga ingkang ngadeg ing sangajenging griya, ingkang ngadeg ing sangajenging griya, ingkang kula pondhoki; tiyang-tiyang wau dipun kengken saking Kaisarea murugi kula. ¹²Kula nunten dipun pangandikani dening Roh: Mangkata bebarengan karo wong-wong iku lan aja mangu-mangu! Sadherek nenem punika tumut. Sareng kula lumebet ing griyanipun tiyang wau ¹³tiyang punika tumunten nyariyosaken dhateng kula sadaya anggenipun sumerep malaekat jumeneng ing griyanipun

saha ngandika dhateng piyambakipun: Kongkonana wong menyang Yope methuk Simon kang apearab Petrus. ¹⁴ Iku bakal awesh pawarta marang kowe, kang bakal nekakake karahayon tumrap kowe dalah sabrayatmu kabeh. ¹⁵ Sareng kula wiwit wicanten, tiyang-tiyang wau lajeng sami katedhakan ing Roh Suci, sami kadosdene kita kala rumiyin. ¹⁶ Kula nunten kengetan dhateng pangandikaning Pangeran: Yokanan mbaptis nganggo banyu, nanging sira kabeh bakal kabaptis kalawan Roh Suci. ¹⁷ Dados manawi Gusti Allah maringaken rahmatipun dhateng tiyang-tiyang wau sami kadosdene dhateng kula nalika kita wiwit pitados dhateng Gusti Yesus Krsitus, kadospundi anggen kula saged nduwa dhateng Gusti Allah?" ¹⁸ Bareng krungu kang mangkono iku, banjur padha nrima sarta padha ngluhurake Gusti Allah, pangucap: "Dadine Gusti Allah uga paring patobat marang bangsa-bangsa liya, kang dadi marganing urip."

Buyare pasamuwan njalari mekare.

**Dumadine pasamuwan Kristen
ana ing kutha Antiokhia.**

Nabi Agabus meca anane pailan

11:19-30

¹⁹ Kacarita marga saka panganiaya kang tumuwuh sawuse Sang Stefanus kaukum pati,

akeh sadulur kang padha buyar nganti tekan ing tanah Fenisia, ing pulo Siprus lan ing kutha Antiokhia, dene anggone ngabarake Injil mung marang wong Yahudi.

²⁰ Nanging ana panunggalane sawatara wong Siprus lan wong Kirene, kang teka ing Antiokhia lan banjur mawan rembug uga karo wong-wong Yunani sarta martakake Injil kalawan pratela, yen Gusti Yesus iku Gusti.

²¹ Astaning Pangeran nunggil karo wong-wong mau, satemah akeh wong kang manjing pracaya sarta padha mratobat marang Gusti.

²² Pawarta bab wong-wong mau keprungu dening pasamuwan ing Yerusalem; Barnabas banjur kautus dening pasamuwan menyang ing Antiokhia. ²³ Bareng wis tekan ing kono lan nyumurupi sih-rahmating Allah, Barnabas bungah sarta mituturi marang wong-wong mau, supaya padha tetep setya marang Gusti, ²⁴ awit Barnabas iku wong becik, kapenuhan ing Roh Suci lan pracaya. Ana wong akeh kang padha kawuwuhake ing pasamuwane Gusti. ²⁵ Barnabas banjur menyang ing kutha Tarsus nggoleki Saulus. Bareng wis ketemu tumuli diajak menyang ing Antiokhia, ²⁶ sarta padha tetunggalan karo pasamuwan nganti sataun lawase, sinambi memulang marang wong akeh. Ana ing Antiokhia kono para siswa anggone wiwit padha kasebut Kristen.

²⁷ Nalika samana ana nabi sawatara kang rawuh ing kutha Antiokhia saka ing Yerusalem.

²⁸ Ana siji kang asma Agabus kang jumeneng sarta marga saka kuwaosing Roh ngandika,

yen ing saindenging jagad bakal katekan pailan gedhe, kang iya kalakon uga nalika jamane Sang Nata Agung Klaudius. ²⁹ Para siswa banjur padha mutus arep nglumpukake sumbangan miturut sakadare dhewe-dhewe, bakal dikirimake marang para sadulur ing tanah Yudea. ³⁰ Bab iku iya kalakon lan banjur dikirimake marang para pinituwa lumantar Barnabas lan Saulus.

Panguya-uyane Sang Prabu Herodhes.

Rasul Yakobus kasedanan.

Rasul Petrus kakunjara

12:1-5

12 ¹ Kira-kira ing wektu iku Sang Prabu Herodhes wiwit tumindak keras marang wong pasamuwan sawatara. ² Panjenengane dhawuh nyedani Rasul Yakobus, sadhereke Rasul Yokanan, kalawan pedhang. ³ Bareng mirsa, yen bab iku ndadekake senenge atine wong Yahudi, banjur nglajengake tindake kang mangkono iku sarta dhawuh nahan Rasul Petrus. Nalika iku pinuju dina riyaya Roti Tanpa Ragi. ⁴ Bareng Rasul Petrus wis dicepeng, Sang Prabu Herodhes dhawuh supaya dikunjara kanthi dijaga dening prajurit patang regu, saben regu wong papat. Karsane, salebare Paskah bakal kaladekake marang ngarepe wong akeh. ⁵ Iya kaya mangkono iku anggone Rasul Petrus katahan ana ing pakunjaran.

Nanging pasamuwan kalawan nrentheng ndongakake panjenengane marang Gusti Allah.

Rasul Petrus kaluwaran dening malaekat

12:6-19

⁶ Nalika bengi sadurunge kaladekake marang ing ngarepe wong akeh dening Sang Prabu Herodhes, Rasul Petrus sare kaapit dening prajurit loro, kabesta ing rante loro. Kajaba saka iku ing ngarep lawang ana prajurit kang padha jaga. ⁷ Dumadakan ana sawijining malaekate Pangeran jumeneng ing sacelake Rasul Petrus lan sel kono kapadhangan ing cahya. Malaekat mau banjur nyeblek Rasul Petrus, supaya wungu kalawan ngandika: “Enggal tangia!” Rantene nuli ucul saka ing astane Rasul Petrus. ⁸ Sang Malaekat banjur ngandika: “Sabukana lan enggonen trumpahmu!” Iku iya ditindakake. Sang Malaekat tumuli ngandika: “Jubahmu enggonen lan ngetutna aku!” ⁹ Panjenengane iya banjur tindak medal ndherekake malaekat sarta ora mirsa, yen apa kang ditindakake dening malaekat iku kalakon temenan, panyanane mirsa wahyu. ¹⁰ Bareng wis padha nglangkungi pajagan kapisan lan kapindho, nuli rawuh ing gapura wesi kang anjog ing kutha. Lawange iku menga dhewe. Bareng wis rawuh ing jaba, banjur padha tindak tekan ing pungkasaning dalan; dumadakan malaekat mau banjur nilar panjenengane.

¹¹ Bareng wis enget wewentehan, Rasul Petrus nuli ngunandika: “Saiki aku ngreti temenan, yen Gusti wus ngutus malaekate sarta ngluwari aku saka ing astane Sang Prabu Herodhes lan saka ing samubarang kabeh, kang dikarepake dening wong Yahudi.”

¹² Sawise nggalih-nggalih sadhela, banjur tindak menyang ing omahe Maryam, ibune Yokanan kang uga karang Markus. Ing kono akeh wong kang padha nglumpuk ndedonga.

¹³ Bareng panjenengane nothok lawang regol, ana abdi wadon jenenge Rodhe teka arep nyumurupi sapa kang thothok-thothok iku.

¹⁴ Dheweke ora pangling yen iku swarane Rasul Petrus, nanging marga saka bungahe, ora banjur ngengakake lawang, nanging enggal-enggal lumebu ngaturi pirsu, yen Rasul Petrus ana ing ngarep regol.

¹⁵ Wong wadon iku banjur dicalathoni: “Kowe iku ngomyang.” Ewasamono tetep anggone matur, yen iku nyata temenan. Banjur padha calathu: “Iku malaekate.”

¹⁶ Nanging Rasul Petrus terus bae anggone thothok-thothok. Bareng padha ngengakake lawang lan ndeleng panjenengane, padha kagawokan.

¹⁷ Nanging Rasul Petrus tumuli paring sasmita, supaya padha meneng, banjur padha dicaritani, kapriye anggone Gusti nuntun medal saka ing pakunjaran. Pangandikane: “Yakobus lan para sadulur kita padha wenehana sumurup bab iki.” Banjur miyos lan tindak menyang ing panggonan liya.

¹⁸ Esuke para prajurit padha kagegeran, padha takon-tinakon apa baya kang wis kalakon ing ngatase Rasul Petrus iku.

¹⁹ Sang Prabu Herodhes banjur dhawuh nglari Rasul Petrus, nanging ora ketemu, nuli dhawuh mriksa para kang jaga, kang wusanane padha dipateni. Sang Prabu nuli tindak saka ing Yudea menyang ing Kaisarea sarta lereb ana ing kono.

Sedane Sang Prabu Herodhes

12:20-23

²⁰ Kacarita Sang Prabu Herodhes duka banget marang wong Tirus lan Sidon. Wong-wong mau padha saiyeg bebarengan sowan menyang ing ngarsane sarta padha kalakon bisa ngrimuk Blastus, punggawa ing kratone Sang Nata, supaya mbiyantu wong-wong mau. Banjur padha nyuwun bedhami, awit nagarane iku oleh pangan saka ing bawahe Sang Prabu.

²¹ Ing dina kang wus katamtokake, Sang Prabu Herodhes ngrasuk busananing ratu banjur lenggah ing dhampar lan ngandika marang wong-wong mau. ²² Ing kono rakyat padha nampani pangandika iku kanthi asurak-surak, sarta ngucap: “Punika swaraning allah lan sanes swaraning manungsa!” ²³ Padha sanalika Sang Prabu banjur kagebag dening malaekating Pangeran, jalaran ora ngunjukake pangaji-aji marang Gusti Allah. Panjenengane seda kamangsa ing cacing.

Barnabas lan Saulus kautus

12:24--13:3

²⁴ Kacarita pangandikane Pangeran saya sumebar lan saya akeh kang ngrungokake.

²⁵ Barnabas lan Saulus, sawise ngrampungake kawajibane, banjur bali saka ing Yerusalem, Yokanan kang uga peparab Markus diajak.

13 ¹ Ing nalika iku pasamuwan ing Antiokhia ana nabi lan guru sawatara, yaiku: Barnabas lan Simeon kang karan Niger, lan Lukius wong Kirene, sarta Menahen, palihane Sang Nata-wilayah Herodhes lan Saulus.

² Ing sawijining dina, nalika lagi padha nindakake pangibadah marang Gusti sarta puwasa, Roh Suci ngandika: “Ingsun pijekna Barnabas lan Saulus, supaya padha nglakonana ayahan, kang wus Suntemtokake tumrap karone.” ³ Mulane banjur padha puwasa lan ndedonga, sarta sawise ditumpangi tangan, karone padha dililani mangkat.

Rasul Paulus lan Barnabas ana ing pulo Siprus

13:4-12

⁴ Sakarone, kang padha kautus dening Sang Roh Suci iku, nuli tindak menyang ing palabuhan Seleukia; saka ing kono padha layar menyang ing pulo Siprus. ⁵ Bareng wis rawuh ing kutha Salamis, banjur padha martosake

pangandikaning Allah ana ing papan-papan pangibadahe wong Yahudi, sarta Yokakan ndherekake minangka pambantu.

⁶Nuli padha ndlajahi pulo mau kabeh, nganti tekan ing kutha Pafos; ana ing kono nrenjuhi sawijining wong Yahudi, jenenge Baryesus. Iku dadi tukang sikir lan nabi palsu, ⁷apamaneh dadi mitrane kang jumeneng gupernur ing pulo kono, priyagung kang lantip, asmane Sergius Paulus. Gupernur iku nimbali Rasul Barnabas lan Saulus sabab kapengin mirengake pangandikaning Allah. ⁸Nanging Elimas -- mangkono jenenge tukang sikir mau ing basa Yunani -- ngalang-alangi sarta mbudi-daya supaya Sang Gupernur aja pracaya. ⁹Nanging Rasul Saulus, kang uga asma Paulus, kang kapenuhan ing Roh Suci, nuli mancerengi dheweke ¹⁰lan ngandika: "Heh, anak Iblis, kang kebak ing kaculikan lan piala, kowe iku mungsuhe sakabehing kayekten, apa kowe ora uwis-uwis anggonmu ngingerake Marganing Pangeran, kang lenceng iku? ¹¹Saiki delengen, astaning Pangeran nempuh marang kowe, kowe dadi picak, sawatara dina kowe ora bisa ndeleng srengenge." Lan sanalika iku uga wong mau rumangsa kalimputan ing pepeteng lelimengan, sarta banjur grayah-grayah golek wong kang nuntun dheweke. ¹²Ndeleng apa kang mentas kalakon iku, Sang Gupernur banjur pitados, sarta kagawokan marga saka piwulange Gusti iku.

Tindak menyang ing kutha Antiokhia ing tanah Pisidhia

13:13-49

¹³ Rasul Paulus sakanthine banjur tindak saka ing Pafos lan layar menyang ing kutha Perga ing tanah Pamfilia. Nanging Yokanan tumuli pamitan lan bali menyang ing Yerusalem.

¹⁴ Saka ing Perga padha nglajengake tindake menyang ing kutha Antiokhia ing Pisidhia. Bareng ing dina Sabat karone tindak menyang ing papan pangibadah, tumuli lenggah ana ing kono. ¹⁵ Sawise angger-anggering Toret lan kitabe para nabi kawaca, para punggawaning papan pangibadah padha kongkonan matur marang sakarone: "Para sadherek, bokbilih panjenengan sami kagungan pangandika minangka pambangun saha panglipur tumrap umat punika, sumangga kula aturi nglairaken."

¹⁶ Rasul Paulus banjur jumeneng sarta sawise paring sasmita kalawan astane, nuli ngandika: "Para sadherek Israel saha para ingkang sami ngabekti ing Allah, kula aturi sami midhangetaken. ¹⁷ Allahipun bangsa Israel sampun milih leluhur kita, tuwin kadadosaken bangsa ingkang ageng, nalika dados tiyang neneka wonten ing tanah Mesir, tumunten kairid medal saking nagari wau dening Panjenenganipun kalayan astanipun ingkang luhur. ¹⁸ Salebetipun kawan dasa taun Panjenenganipun atindak sabar tumrap sadaya pratingkahipun wonten

ing ara-ara-samun. ¹⁹ Sarta sasampunipun nyirnakaken bangsa pepitu ing tanah Kanaan, Panjenenganipun lajeng mbage-bage tanah wau dhateng leluhur kita kadadosaken tanah pusaka. ²⁰ Sasampunipun watawis kawan atus seket taun, lajeng kaparingan hakim ngantos dumugi ing jamanipun Nabi Samuel. ²¹ Sasampunipun makaten sami nyuwun kaparingana ratu. Gusti Allah nunten maringi Saul, anakipun Kisy, saking taler Benyamin, laminipun kawan dasa taun. ²² Sasampunipun Sang Nata Saul kasingkiraken, Gusti Allah lajeng njunjung Dawud, kajumenengaken ratu. Tumrap Sang Prabu Dawud punika Gusti Allah sampun pratela: Ingsun wus manggih Dawud, anake Isai, wong kang ndadekake keparenging panggalihingSun sarta kang nglakoni sakabehing karsaningSun. ²³ Inggih saking trahipun punika Gusti Allah, tetes kaliyan ingkang sampun kaprasetyakaken, miyosaken Sang Juru-wilujeng kangge tiyang Israel, inggih punika Gusti Yesus. ²⁴ Nalika ngajengaken rawuhipun, Nabi Yokanan sampun ngatag-atag dhateng bangsa Israel sadaya, supados sami mratobat saha kabaptis. ²⁵ Salajengipun, nalika Nabi Yokanan sampun meh rampung anggenipun nindakaken ayahanipun, panjenenganipun ngandika makaten: Aku iki dudu kang kokkira, yen aku iki Panjenengane, nanging Panjenengane bakal rawuh sawise aku. Aku bok nguculi ageme trumph saka ing sampeyane bae, ora pantes.

²⁶ Nuwun, para sadherek trahipun Rama Abraham, saha para ingkang sami ngabekti ing Allah, kabar kawilujengan punika sampun kaparingaken dhateng kita. ²⁷ Sabab para ingkang sami manggen ing Yerusalem saha para pangagengipun sami boten purun ngakeni Gusti Yesus. Saha margi saking anggenipun lajeng ndhawahaken paukuman pejah tumrap Panjenenganipun, sami njalari kayektosanipun pangandikaning para nabi, ingkang kawaos ing saben dinten Sabat. ²⁸ Punapadene sanadyan boten manggih bab-bab ingkang njalari kaukum pejah, ewasamanten sami nyuwun sedanipun dhateng Sang Pilatus. ²⁹ Saha sasampunipun sami nglampahi sadaya ingkang sinerat tumrap ing Panjenenganipun, Panjenenganipun lajeng kaandhapaken saking kajeng salib tuwin kasarekaken. ³⁰ Nanging nunten kawungokaken dening Gusti Allah saking antawisipun tiyang pejah, ³¹ sarta ngantos sawatawis wekdal dangunipun anggenipun ngatingal dhateng para ingkang sami ndherek Panjenenganipun saking tanah Galilea dhateng Yerusalem. Inggih tiyang-tiyang punika ingkang sapunika sami dados seksinipun wonten ing sangajengipun umat punika. ³² Dene kula sadaya sapunika sami martosaken kabar-kabingahan dhateng panjenengan sadaya, inggih punika, bilih prajanjian ingkang kaparingaken dhateng para leluhur kita punika, ³³ sampun dipun tetepi dening Gusti Allah tumrap kita, para turunipun, sarana anggenipun ngwungokaken

Gusti Yesus, kados ingkang kaseratan ing
masmur ingkang kaping kalih:

Sira iku PutraningSun!

Ingsun wus mutrakake Sira ing dina iki.

³⁴ Gusti Allah sampun ngwungokaken
Panjenenganipun saking antawisipun tiyang
pejah saha boten badhe kapasrahaken
malih dhateng ing karisakan. Bab punika
kapratelakaken dening Pangeran wonten ing
pangandikanipun makaten:

Ingsun bakal netepi prajANJI-prajANJI kang
suci

kang kena pinracaya tumrap sira,
kang wus Sunparingake marang Dawud.

³⁵ Awit saking punika wonten ing masmur
sanesipun pangandikanipun makaten:

Paduka boten badhe masrahaken Abdi
Paduka

ingkang suci dhateng karisakan.

³⁶ Awit Sang Prabu Dawud nglampahi
karsaning Allah nalika ing jamanipun, lajeng
seda saha kasarekaken nunggil kaliyan para
leluhuripun, punapadene pancen kaulungaken
dhateng ing karisakan. ³⁷ Nanging Gusti Yesus
ingkang kawungokaken dening Gusti Allah,
boten makaten. ³⁸ Milanipun ndadosna ing
kauningan, para sadherek, margi saking
Panjenenganipun punika, panjenengan sadaya
sami kawartosan bab pangapunte ning dosa,
³⁹ saha wonten ing Panjenenganipun saben
tiyang ingkang pitados, kaluwaran saking
sadaya dosa; punika boten saged panjenengan
tampeni saking angger-anggeripun Nabi

Musa. ⁴⁰ Milanipun sami kula aturi waspaos, supados sampun ngantos kalampahan tumrap panjenengan punapa ingkang sampun kapangandikakaken wonten ing kitabipun para nabi, ingkang suraosipun:

⁴¹ Dieling, heh wong kang padha watek seneng ngremehake, padha erama lan sirnaa, sabab Ingsun nindakake pakaryan ing jamanira, sawijining pakaryan, kang ora bakal sira andel,

saupama dicaritakake marang sira.”

⁴² Nalika Rasul Paulus lan Barnabas miyos, wong-wong padha nyuwun supaya karo-karone ing dina Sabat candhake karsa paring pangandika maneh bab prakara mau.

⁴³ Sarampunge nindakake pangibadah, wong Yahudi lan para wong kang ngenut agama Yahudi kang padha ngabekti marang Allah, padha ndherek Rasul Paulus lan Barnabas; rasul loro iku padha paring piwulang lan pitutur marang wong-wong mau, supaya padha lestari dumunung ana ing sajroning sih-rahmating Allah.

⁴⁴ Ing dina Sabat candhake meh wong sakutha kabeh padha nglumpuk ngrungokake pangandikaning Allah. ⁴⁵ Nanging bareng wong Yahudi padha weruh wong akeh iku, banget panas atine lan padha madoni apa kang dipangandikakake dening Rasul Paulus kalawan ngala-ala. ⁴⁶ Nanging Rasul Paulus lan Barnabas kanthi kendel mangandikani: “Pancen pangandikaning Allah iku kudu

diwartakake marang kowe kabeh dhisik, nanging kowe padha nampik lan nganggep ora pantes tanpa urip langgeng. Mulane aku banjur padha marani bangsa-bangsa liya. ⁴⁷ Sabab aku padha diparingi dhawuh mangkene:

Sira wus Suntetepake dadi pepadhang tumrap bangsa-bangsa kang ora wanuh marang Allah,

supaya sira dadi marganing karahayon nganti tumeka ing pungkasaning bumi.”

⁴⁸ Krungu kang mangkono iku, kabeh wong kang ora wanuh marang Allah padha bungah sarta padha ngluhurake pangandikaning Pangeran, sarta kabeh wong kang pinasthekake dening Allah tanpa urip langgeng, padha manjing pracaya.

⁴⁹ Pangandikane Pangeran banjur kagiyarake ing tanah kono kabeh.

Tindak menyang ing kutha Ikonium, Listra lan Derbe

13:50--14:20

⁵⁰ Wong Yahudi padha ngojok-ojoki wanita-wanita kang kajen keringan kang bekti ing Allah sarta para panggedhe ing kutha kono lan banjur nenangi panguya-uya marang Rasul Paulus lan Barnabas, padha ditundhung saka ing wewengkon kono. ⁵¹ Nanging Rasul Paulus lan Barnabas nuli padha ngetabake lebu ing sampeyane, minangka pameleh marang wong-wong mau, banjur tedhak menyang

ing kutha Ikonium. ⁵² Dene para siswa ing Antiokhia padha kapenuhan ing kabungahan lan Roh Suci.

Rasul Paulus lan Barnabas sumingkir saka ing Ikonium

14:1-7

14 ¹Ana ing Ikonium rasul karone iya lumebet ing papan-pangibadah wong Yahudi lan memulang, satemah wong Yahudi lan wong Yunani akeh kang padha manjing pracaya. ²Nanging wong-wong Yahudi kang nampik pawartane, padha gawe panasing atine wong-wong kang ora wanuh marang Allah sarta gawe nepsune wong-wong mau marang para sadulur. ³Rasul Paulus lan Barnabas lereb ana ing kono nganti sawatara mangsa, padha memulang kanthi kendel, amarga padha kumandel marang Gusti. Dene Gusti nyantosakake pawarta bab sih-rahmate iku kalawan paring panguwasa marang karone, kanggo nganakake pratandha-pratandha lan mukjijat-mukjijat. ⁴Nanging wong akeh ing kutha kono pecah dadi rong golongan; ana kang nganut wong Yahudi, lan ana kang nganut rasul karone. ⁵Wong-wong kang ora wanuh marang Gusti Allah lan para wong Yahudi bebarengan karo para pangarepe banjur padha wiwit nganakake obah-obahan niksa lan mbenturi watu marang rasul loro mau. ⁶Bareng rasul-rasul mau padha nguningani bab iku, banjur sumingkir

menyang ing kutha-kutha ing tanah Likaonia, yaiku Listra lan Derbe sarta ing tlatah sakiwa tengene. ⁷Ana ing kono padha nggiyaraké Injil.

Rasul Paulus lan Barnabas ana ing kutha Listra arep disedani

14:8-20

⁸Kacarita ing kutha Listra ana sawijining wong kang mung linggih bae, jalaran sikile apus, lumpuh wiwit lair lan durung tau bisa lumaku. ⁹Nalika Rasul Paulus memulang, dheweke ngrungokake. Rasul Paulus mirsani lan nguningani, yen wong mau kadunungan pangandel sarta bisa diwarasake, ¹⁰banjur ngandika kalawan sora: "Ngadega jejeg!" Wong mau banjur mak nyat ngadeg lan lumaku mrana-mrene. ¹¹Bareng wong akeh nyumurupi apa kang mentas ditindakake dening Rasul Paulus, tumuli padha nguwuh-uwuh nganggo basa Likaonia: "Dewa-dewa wis padha tumedhak ing tengah-tengah kita dadi manungsa." ¹²Rasul Barnabas disebut Zeus dene Rasul Paulus diarani Hermes, amarga kang ngandika. ¹³Imaming dewa Zeus, kang kabuyutane ana ing jaban kutha, nuli teka ing sakethenging kutha karo nggawa sapi-sapi lanang lan karangan kembang kang arep dicaosake minangka sajen, bebarengan karo wong akeh. ¹⁴Mireng kang mangkono iku Rasul Barnabas lan Rasul Paulus banjur nyuwek-nyuwek pangagemane

lan lumajeng menyang ing satengahing wong akeh iku kambi nguwuh-uwuh: ¹⁵“Para sadherek, kadospundi dene panjenengan kok sami tumindak makaten? Kula punika sami manungsa limrah kadosdene panjenengan sadaya. Kula wonten ing ngriki punika prelu ngabaraken Injil dhateng panjenengan, supados panjenengan sami nilara tumindak ingkang tanpa gina punika saha lajeng mratobat dhateng Gusti Allah ingkang asipat gesang, ingkang sampun nitahaken langit kaliyan bumi saha saganten dalah saisinipun sadaya punika. ¹⁶Ing jaman ingkang sampun kapengker sadaya bangsa anggenipun sami lumampah ing marginipun piyambak, dipun kendelaken kemawon dening Gusti Allah, ¹⁷nanging Panjenenganipun inggih tansah ngatingalaken kamirahanipun, inggih punika anggenipun maringi jawah sarta mangsa mirah dhateng panjenengan sadaya saking ing langit, sarta panggalih panjenengan tinuwukan ing tedha lan kabingahan.” ¹⁸Sanadyan para rasul padha ngandika mangkono, ewadene meh-meh bae ora bisa mekak anggone padha caos kurban.

¹⁹Nanging banjur ana wong Yahudi kang padha teka saka ing Antiokhia lan Ikonium, kang padha mbebujuk wong akeh, wasana Rasul Paulus banjur dibenturi watu lan kaseret menyang ing sajabaning kutha, jalaran dikira wis seda. ²⁰Nanging bareng karubung dening para siswa, panjenengane nuli wungu lan banjur lumebet ing kutha. Esuke banjur tindak

menyang ing Derbe bebarengan karo Rasul Barnabas.

Kondur menyang ing Antiokhia

14:21-28

²¹ Rasul Paulus lan Barnabas anggone ngabarake Injil ana ing kutha kono oleh siswa akeh, banjur wangsul menyang ing Litra, Ikonium lan Antiokhia. ²² Ana ing kono rasul karone padha nyantosakake atine para siswa sarta paring piweling, supaya padha mantep ing pracaya apadene padha dipangandikani, yen anggon kita lumebu ing Kratoning Allah iku, kalawan nglakoni sangsara akeh. ²³ Ana ing saben pasamuwan para rasul mau padha netepake pinituwa-pinituwa kanggo pasamuwan iku, lan sawise ndedonga lan puwasa, para pinituwa mau padha dicaosake marang Gusti, kang dadi sumbering pracayane. ²⁴ Sawuse mangkono tumuli ndlajahi tanah Pisidhia kabeh lan banjur rawuh ing tanah Pamfilia. ²⁵ Ana ing kono karone padha nggelarake pangandika ana ing kutha Perga, banjur tindak menyang ing kutha Atalia, ing pesisir. ²⁶ Saka ing kono padha layar menyang ing Antiokhia. Ana ing kono anggone maune padha kacaosake marang sih-rahmating Allah supaya wiwit nglakoni ayahan, kang saiki wis dirampungake iku. ²⁷ Sarawuhe ing kono banjur nglumpukake pasamuwan, padha dicariyosi bab samubarang kang wis katindakake dening Gusti Allah

lumantar panjenengane sakaliyan; apadene bab anggone Gusti Allah wus mengani lawanging pracaya marang bangsa-bangsa liya. ²⁸ Karone padha lereb ing kono nganti sawatara suwe, nunggil karo para siswa mau.

Parepatan ing Yerusalem

15:1-21

15 ¹ Tumuli ana wong sawatara saka ing tanah Yudea teka ing Antiokhia, kang padha mulang marang para sadulur ing kono mangkene: “Manawi panjenengan sadaya boten sami nglampahi supit manut adat-tata-cara ingkang dipun warisaken dening Nabi Musa, panjenengan boten badhe saged manggih karahayon.” ² Nanging Rasul Paulus lan Barnabas banget anggone padha suwala lan mbantah panemune wong-wong mau. Wekasane pasamuwan banjur mutus, Rasul Paulus lan Barnabas sarta warga pasamuwan liyane sawatara kautus menyang ing Yerusalem nemoni para rasul lan para tinituwa, prelu ngrembug bab mau.

³ Para utusan mau diuntapake dening pasamuwan nganti tekan ing jaban kutha, banjur padha nerusake lakune ngliwati tanah Fenisia lan Samaria, sadalan-dalan padha ngundhangake pamratobate wong-wong kang padha ora wanuh marang Gusti Allah. Iki banget ndadekake bungahe para sadulur ing kono. ⁴ Satekane ing Yerusalem, para utusan padha ditampani dening pasamuwan lan

para rasul sarta para pinituwa, banjur padha nyritakake samubarang kabeh kang wus katindakake dening Gusti Allah lumantar saka pandamele. ⁵Nanging nuli ana wong sawatara kang kalebu golonganing wong Farisi, kang wis manjing pracaya, kang padha ngadeg lan matur: “Inkang sanes tiyang Yahudi kedah dipun tetaki saha dipun wajibaken netepi angger-anggeripun Nabi Musa.”

⁶Para rasul lan para pinituwa banjur padha nganakake parepatan, ngrembug prakara iku mau. ⁷Bareng wis sawatara suwe anggone padha bebantahan, Rasul Petrus banjur jumeneng sarta ngandika: “Para sadherek, panjenengan sadaya sampun sami nguningani, bilih sampun wiwit kala rumiyin mila kula kapiji dening Gusti Allah saking ing antawis kita, supados lumantar lesan kula bangsa-bangsa sanes sami mireng pawartos bab Injil satemah lajeng sami manjing pracaya. ⁸Mangka Gusti Allah inkang nguningani manahing manungsa, sampun kepareng nampeni tiyang-tiyang wau, lajeng ugi sami kaparingan Roh Suci kadosdene kita, ⁹punapadene Panjenenganipun babar pisan boten mawi mbeda-mbedakaken tiyang-tiyang wau kaliyan kita, sasampunipun nucekaken manahipun sarana pitados. ¹⁰Milanipun kadospundi dene panjenengan sadaya sami nyobi dhateng Gusti Allah kanthi patrap ngetrapaken rembatan ing pundhakistanipun para siswa, inkang leluhur kita utawi kita piyambak boten kiyat ngrembat. ¹¹Kosokwangsulipun kita pitados, bilih

kita badhe tampi karahayon margi saking sih-rahmatipun Gusti Yesus Kristus kadosdene sadherek-sadherek punika.”

¹² Kabeh sing padha marepat banjur padha meneng, tumuli padha ngrungokake critane Rasul Paulus lan Barnabas bab pratandha lan kaelokan kang ditindakake dening Gusti Allah lumantar rasul loro iku ana ing antarane bangsa-bangsa liya.

Pirembage Sang Pinisepuh Yakobus

15:13-21

¹³ Bareng Rasul Paulus lan Barnabas wis rampung anggone cariyos, Sang Pinisepuh Yakobus banjur ngandika: “Para sadherek, sami kula aturi mirengaken atus kula:

¹⁴ Sadherek Simon mentas nyariyosaken, bilih wiwit-wiwitan mila Gusti Allah sampun ngatingalaken sih-rahmatipun, inggih punika anggenipun milih satunggaling bangsa saking antawisipun bangsa-bangsa sanes wau kagem asmanipun. ¹⁵ Bab punika cocog kaliyan pangandikanipun para nabi, ingkang kaseratan, wiraosipun:

¹⁶ Sawuse mangkono Ingsun bakal wangsul sarta mbangun maneh tarube Dawud kang wis rubuh,

lan jugrugane bakal Sunbangun maneh sarta Sunsantosakake,

¹⁷ supaya wong-wong liyane kabeh padha ngupaya marang Pangeran,

mangkono uga kabeh wong kang ora wanuh
marang Gusti Allah,

kang Ingsun sebut kagunganingSun.

Mangkono pangandikane Pangeran, kang
nindakake iku kabeh,

¹⁸ kang wus kauningan wiwit sakawit.

¹⁹ Awit saking punika pamanggih kula, kita
sampun ngantos damel rekaosipun para
sadherek saking bangsa-bangsa sanes,
ingkang sami mratobat dhateng Gusti Allah.

²⁰ Prayoginipun kita kintun serat dhateng
sadherek-sadherek punika, supados sami
nyirik tetedhan ingkang sampun kajemberaken
dening brahala, saha nebihi lampah jina,
punapadene nyirik dagingipun kewan tetakan
tuwin rah. ²¹ Amargi sampun wiwit jaman
rumiyin angger-anggeripun Nabi Musa punika
kaundhangaken wonten ing saben kitha, saha
dumugi sapriki ing saben dinten Sabat kawaos
wonten ing papan-papan pangibadah.”

Pancasane Pasamuwan

15:22-34

²² Wasana para rasul tuwin para pinituwa
sarta wong sapasamuwan kabeh padha
mutus milih wong sawatara saka ing antarane
kang bakal kautus menyang ing Antiokhia,
bebarengan karo Rasul Paulus lan Barnabas,
yaiku Yudas kang peparab Barsabas lan
Silas. Iku wong kang padha kajen ana ing
antarane para sadulur. ²³ Padha digawani
layang kang surasane: “Salam kula para

rasul saha para pinisepuh, sarta para sadherek panjenengan, katur dhumateng para sadherek ing Antiokhia, Siria lan Kilikia ingkang aslinipun saking bangsa-bangsa sanes. ²⁴Kula sampun sami mireng, bilih wonten tiyang sawatawis panunggilan kula, ingkang sami damel kejoting panggalih saha damel kuwur panjenengan kalayan piwulangipun, mangka boten sami kula weling. ²⁵Milnipun kula sampun sami sarembag saha mutus kengkenan tiyang sawatawis manggihi panjenengan sesarengan kaliyan sadherek Barnabas tuwin Paulus ingkang kula tresnani, ²⁶inggih punika sadherek kalih ingkang sampun masrahaken nyawanipun margi saking asmanipun Gusti kita Yesus Kristus. ²⁷Wondene ingkang kula kengken sadherek Yudas saha Silas, ingkang badhe ngaturaken kalayan lesan piweling ingkang kaserat punika dhateng panjenengan. ²⁸Amargi Sang Roh Suci lan kula sampun damel putusan, supados panjenengan sampun ngantos kabebahan nglangkungi ingkang kaperlokaken: ²⁹Sami nyirika sesajening brahala, rah saha daging kewan tetakan, punapadene lampah jina. Punika sadaya manawi sami panjenengan singkiri, panjenengan sampun tumindak sae. Namung samanten, mugi sami ginanjar wilujeng.”

³⁰Bareng wis padha pamitan, Yudas lan Silas padha mangkat menyang ing kutha Antiokhia. Ana ing kono wong sapa samuwan banjur marepat, layange nuli diaturake. ³¹Bareng wis

diwaca, padha bungah awit oleh panglipur.

³² Anadene Yudas lan Silas, sarehne iya padha nabi, mulane nganti sawatara suwe anggone mituturi para sadulur lan nyantosakake atine.

³³ Lan sawise ana ing kono sawatara mangsa, banjur padha dililani bali dening para sadulur menyang ing ngarsane kang ngutus kalawan disangoni slamet. ³⁴ Nanging Silas milaur keru ana ing kono.

Rasul Paulus crah karo Barnabas

15:35-41

³⁵ Rasul Paulus lan Barnabas anggone ana ing Antiokhia nganti sawatara suwe padha bebarengan lan wong akeh liyane memulang sarta nggelarake pangandikane Gusti. ³⁶ Nanging bareng wis sawatara lawase Rasul Paulus banjur ngandika marang Barnabas: "Prayogane saiki padha bali niliki para sadulur ing saben kutha, sing wis padha kita sebari pangandikane Gusti, kapriye kaanane." ³⁷ Barnabas kapengin uga ngajak Yokanan kang apearab Markus. ³⁸ Nanging Rasul Paulus pratela kalawan kenceng, ora prayoga yen ta ngajak wong kang wus ninggal lunga ana ing kutha Pamfilia lan ora gelem diajak nyambut gawe bebarengan. ³⁹ Bab iki ndadekake dredahe sakarone, temahan padha pepisahan. Barnabas ngajak Markus lan banjur layar menyang Siprus. ⁴⁰ Dene Rasul Paulus milih Silas, lan sawise kasaosake dening para sadulur marang sih-rahmate Gusti, ⁴¹ banjur

mangkat njajah ing tanah Siria lan Kilikia, sarta nyantosakake pasamuwan-pasamuwan.

Timoteus ndherek Rasul Paulus

16:1-3

16 ¹Rasul Paulus uga rawuh ing kutha Derbe lan Listra. Ing kono ana sawijining siswa jenenge Timoteus, embokne wong Yahudi kang wus manjing pracaya, dene bapakne wong Yunani. ²Timoteus iku wus kaseksenan becike dening para sadulur ing kutha Listra lan ing kutha Ikonium. ³Karsane Rasul Paulus, iku dadia kanthine ing lampah. Rasul Paulus banjur dhawuh supaya ditetaki marga saka anane wong Yahudi kang padha ana ing wewengkon kono, awit kabeh padha sumurup, yen bapakne iku wong Yunani.

Rasul Paulus nyabrang menyang ing tanah Makedhonia

16:4-12

⁴Sajrone njajah ing kutha-kutha iku Rasul Paulus lan Silas padha masrahake pancasane para rasul lan para pinituwa ing Yerusalem kalawan piweling supaya diestokna. ⁵Marga saka mangkono pasamuwan-pasamuwan padha kasantosakake pracayane lan saya suwe saya wuwuh cacache.

⁶Kacarita lakune ngliwati tanah Frigia lan tanah Galati. Tumuli diampah dening Sang Roh Suci nggelarake Injil ana ing tanah Asia.

⁷Satekane ing tanah Misia, banjur padha ngangkah lumebu ing tanah Bitinia, nanging Rohe Gusti Yesus ora marengake. ⁸Bareng wis ngliwati tanah Misia, banjur tekan ing kutha Troas.

⁹Bengine Rasul Paulus mirsani wahyu: ana wong Makedhonia ngadeg lan matur marang panjenengane: “Panjenengan kula aturi nyabrang mriki saha mitulungi kula sadaya!” ¹⁰Bareng Rasul Paulus wis mirsani wahyu mau, aku kabeh banjur padha ngarah mangkat menyang ing tanah Makedhonia, awit marga saka anane wahyu mau, aku padha namtokake, yen Gusti Allah kang nimbali kakarsakake nggelarake Injil marang wong-wong ing kono.

¹¹Aku banjur padha mangkat nunggang prau saka ing Troas, terus ngener ing pulo Samotrake, lan esuke nuli menyang ing kutha Neapolis. ¹²Saka ing kono banjur padha menyang ing kutha Filipi, kutha kawitan ing jajahan tanah Makedhonia, sawijining kutha-koloni Rum. Aku padha nginep ana ing kutha kono sawatara dina.

Rasul Paulus ana ing kutha Filipi

16:13-18

¹³Nalika ing dina Sabat aku padha menyang ing sajabaning sakethenging kutha, lumaku ingurut pinggiring kali, banjur mrangguli papan pasembahyanganing wong Yahudi, kang manut pangiraku ana ing kono. Sawise linggih,

aku nuli padha rembugan karo wong-wong wadon kang padha kumpulan ana ing kono. ¹⁴Ana sawijining wong wadon panunggalane, jenenge Lidhia, kang melu ngrungokake. Iku dadi bakul kain wungu, pinangkane saka ing kutha Tiatira, wong kang bekti ing Allah. Atine wis binuka dening Gusti, mulane migatekake marang apa kang dipangandikakake dening Rasul Paulus. ¹⁵Sawise kabaptis sabrayat pisan, banjur darbe atur mangkene: “Manawi panjenengan sampun sami manggalih, bilih kula saestu pitados dhateng Gusti, sumangga sami kula aturi rawuh saha nyare ing griya kula.” Mangka banget panggubele, nganti aku kabeh kapeksa nuruti.

¹⁶Ing sawijining dina nalika aku padha menyang ing papan pasembahyangan iku, aku padha nrenjuhi sawijining batur tukon wadon kang dadi prewangan sarta kang njalari lurah-lurahe oleh kauntungan akeh. ¹⁷Iku ngetutake Rasul Paulus lan aku kabeh kalawan alok-alok, ujure: “Wong-wong iku abdine Gusti Allah kang Mahaluhur, kang martakake dalaning karahayon marang wong kabeh.”

¹⁸Kang mangkono iku ditindakake nganti pirang-pirang dina. Ananging bareng Rasul Paulus wis ora tahan maneh marang anane rubeda iku, nuli minger sarta dhawuh marang roh iku: “Atas asmane Gusti Yesus Kristus, dhawuhku marang kowe: Metua saka ing wong wadon iki.” Sanalika iku uga roh mau iya banjur metu.

Rasul Paulus lan Silas kalebokake ing pakunjaran

16:19-24

¹⁹ Kacarita bareng para lurahe wong wadon mau weruh, yen wis ilang pangarep-arepe bisane oleh pangasilan, banjur padha nyekel Rasul Paulus lan Silas, padha diglandhang menyang pasar katur ing pamarentah.

²⁰ Sawuse padha diajokake marang ing ngarsane para panggedhene kutha kono, nuli padha matur: “Tiyang punika sami nggegeraken nagari kita ngriki, amargi sami tiyang Yahudi ²¹ sarta sami mulangaken adat-tata-cara ingkang boten kening kita tampeni utawi kita lampahi, awit kita punika tiyang Rum.” ²² Anadene wong akeh iya padha melu nglawan marang Rasul Paulus lan Silas. Para panggedhening kutha mau banjur dhawuh ndhedheli pangagemane sarta nyapu.

²³ Sawuse disapu bola-bali banjur padha dilebokake ing pakunjaran. Lurahe pakunjaran didhawuhi njaga kang santosa. ²⁴ Sarehne mangkono prentahe, mulane sakarone nuli dilebokake ing kamare pakunjaran kang ana ing tengah dhewe, sarta padha kabelok sikile.

Lelurahing pakunjaran mratobat

16:25-34

²⁵ Watara wayah tengah bengi Rasul Paulus lan Silas padha ndedonga kalawan

ngidungake pamuji marang Gusti Allah, dene wong ukuman liyane padha ngrungokake.

²⁶Dumadakan banjur ana lindhu gedhe, talesing pakunjaran kongsi horeg; lan sanalika iku uga lawang-lawang padha menga, lan rantene wong kabeh padha ucul. ²⁷Lurahing pakunjaran kaget tangi lan bareng weruh lawange pakunjaran padha menga, banjur ngunus pedhang arep nglalu, awit ngira yen wong-wong ukuman wis padha mlayu.

²⁸Nanging Rasul Paulus tumuli nguwuh seru, pangandikane: “Sampun mbilaeni sarira, awit kula sadaya taksih wonten ing ngriki!” ²⁹Lurah pakunjaran banjur njaluk colok lan enggal-enggal lumebu apadene nuli sumungkem ana ing ngarsane Rasul Paulus lan Silas kalawan gumeter. ³⁰Tumuli padha diirid metu, karo matur: “Dhuh, para sadherek, punapa ingkang kedah kula lampahi, supados wilujeng?” ³¹Banjur dipangandikani: “Kula aturi pitados dhateng Gusti Yesus Kristus, temah panjenengan badhe wilujeng, panjenengan dalah brayat panjenengan.”

³²Banjur diwartani pangandikane Pangeran, samono uga wong saisine omahe kabeh. ³³Ing wektu iku uga sakarone padha disirami bilure, sarta ing bengi iku uga lurah pakunjaran mau dalah brayate padha kabaptis. ³⁴Sakarone banjur didherekake menyang ing omahe lan padha dicaosi pisegah. Lurah pakunjaran mau banget bungahe dene dheweke lan kabeh wong saisining omahe wis padha manjing pracaya marang Gusti Allah.

Rasul Paulus lan Silas padha kaluwaran

16:35-40

³⁵ Bareng raina para panggedhening kutha banjur utusan punggawa-punggawa nglantarake dhawuh marang lurahing pakunjaran mangkene: “Wong loro iku padha luwarana!” ³⁶ Lurah pakunjaran banjur nerusake dhawuh mau marang Rasul Paulus, ature: “Para pangagenging kitha sampun utusan, supados panjenengan sami kaluwaran. Awit saking punika panjenengan sami kula aturi tindak lan pangkat kanthi wilujeng!” ³⁷ Nanging Rasul Paulus banjur paring pangandika marang wong-wong mau: “Kula smai tiyang Rum dipun sapu wonten ing ngajenganipun tiyang kathah tanpa katiti-priksa, lajeng kalebetaken ing pakunjaran. Sapunika kula sami kaluwaran sidheman? Boten kenging makaten punika. Para pangageng punika supados rawuh piyambak ngirid kula medal.” ³⁸ Para punggawa mau banjur ngaturake bab iku marang para panggedhening kutha. Iku bareng padha mireng, yen Rasul Paulus lan Silas iku wong Rum, temahan padha ajrih. ³⁹ Banjur padha rawuh nyuwun ngapura, tumuli karone diirid medal sarta diaturi nilar kutha kono. ⁴⁰ Karone banjur nilar pakunjaran lan tindak menyang ing omahe Lidhia, manggihi para sadulur ing kono sarta sawuse paring panglipur, banjur padha tindak.

Rasul Paulus lan Silas ana ing Tesalonika

17:1-9

17 ¹Rasul Paulus lan Silas tumuli padha nratas ing kutha Amfipolis lan kutha Apolonia, banjur tekan ing kutha Tesalonika. Ing kono ana papan pangibadahe wong Yahudi. ²Kaya adate Rasul Paulus nuli lumebet mrono, sarta nganti telung Sabat terus-terusan anggone reraosan karo wong Yahudi bab perang-peranganing Kitab Suci ³kalawan diterangake sarta dituduhake, yen Sang Mesih iku kudu nandhang sangsara lan wungu maneh saka ing antarane wong mati, banjur ngandika: "Menggah Sang Mesih punika inggih punika Gusti Yesus, ingkang kula wartosaken dhateng panjenengan." ⁴Ana sawatara panunggalane wong-wong mau kang padha yakin lan banjur manunggal karo Rasul Paulus lan Silas sarta iya uga ana wong Yunani sawatara akeh kang padha bekti ing Allah, lan uga para wanita bangsa luhur ora sathithik.

⁵Nanging wong-wong Yahudi iku padha panas atine lan kalawan dibiyantu dening wong ala panunggalane wong rucah sawatara, padha gawe geger sarta ngisruhake kutha kono. Wong-wong iku padha nempuh ing omahe Yason, arep ngladekake Rasul Paulus lan Silas marang parepataning rakyat.

⁶Nanging bareng padha ora ketemu, Yason lan sadulur sawatara padha diglandhang menyang ing ngarsane para panggedhening kutha,

kalawan nguwuh: "Tiyang-tiyang ingkang sami sampun nggegeraken jagad sadaya punika ugi sampun sami dumugi ing ngriki ⁷ tuwin Yason punika nampeni tiyang-tiyang wau wonten ing griyanipun. Tiyang punika sami nglawan dhateng pranatan-pranatanipun Sang Nata Agung, sami mratelakaken, bilih wonten ratu sanesipun, inggih punika Yesus." ⁸ Nalika wong akeh lan para panggedhening kutha padha krungu, banjur padha goreh atine. ⁹ Nanging bareng Yason lan sadulur-sadulur liyane padha tanggung, banjur padha dililani mundur.

Rasul Paulus lan Silas ana ing kutha Berea

17:10-15

¹⁰ Nanging ing bengi iku uga Rasul Paulus lan Silas diaturi dening para sadulur ing kono supaya enggal tindak menyang ing kutha Berea. Sarawuhe ing kono banjur padha tindak menyang ing papan pangibadahe wong Yahudi. ¹¹ Wong-wong Yahudi ing kutha kono atine padha luwih becik tinimbang para wong Yahudi ing Tesalonika, sabab padha nampani pangandika kalawan eklasing ati sarta saben dina padha niti-priksa Kitab Suci supaya bisa sumurup, apa iku kabeh wis bener mangkono. ¹² Akeh panunggalane kang manjing pracaya; uga ora sathithik panunggalane golongan kaputren lan kakung luhur bangsa Yunani. ¹³ Nanging bareng wong-wong Yahudi ing Tesalonika padha ngreti, yen Rasul Paulus ana ing kutha Berea

uga martakake pangandikaning Allah, banjur padha teka mrono ngobong lan nggorehake atine wong akeh. ¹⁴Nanging para sadulur banjur padha ngaturi Rasul Paulus supaya enggal tindak menyang ing pasisir sagara, nanging Silas lan Timoteus isih padha keru ana ing kutha Berea.

¹⁵Wong-wong kang ngeterake Rasul Paulus padha ndherek tekan ing kutha Atena, banjur padha bali kalawan diweling supaya Silas lan Timoteus enggal padha nusul.

Rasul Paulus ana ing kutha Atena

17:16-21

¹⁶Rasul Paulus sajrone ngentosi ana ing kutha Atena iku, banget sungkawa ing galih, amarga nguningani nagara kono kebak reca-reca brahala. ¹⁷Awit saka iku ana ing papan pangibadah banjur wawan pangandika karo wong-wong Yahudi lan wong-wong kang padha bekti ing Allah, apadene saben dina ana ing pasar karo wong-wong kang katrenjuh ana ing kono. ¹⁸Uga ana ahli pikir sawatara saka golongan Epikurus lan Stoa kang padha sarasean karo panjenengane. Ana kang ngucap: "Apa ta sing arep dikandhakake tukang ngoceh iku?" Nanging liyane kandha: "Sajake wong iku nggiyarakake piwulange dewa-dewa anyar." Sabab kang diwartakake iku Injil bab Gusti Yesus lan patangen.

¹⁹Wong-wong mau banjur padha ngaturi Rasul Paulus tindak menyang ing parepatan

ing Areopagus lan matur: “Punapa kula sami kepareng mirengaken piwulang enggal ingkang panjenengan wulangaken punika?

²⁰ Amargi kula sami panjenengan wartosi prakawis-prakawis ingkang aneh. Milanipun kula sami kapengin mangretos, punapa tegesipun punika sadaya.” ²¹ Wong-wong Atena lan wong-wong manca kang padha manggon ing kono iku ora kober mrelokake bab liyane kajaba mung ngandhakake lan ngrungokake samubarang kang anyar.

Rasul Paulus memulang ana ing Areopagus

17:22-34

²² Rasul Paulus banjur jumeneng ana ing Areopagus lan ngandika: “para sadherek ing Atena, kula sumerep, bilih panjenengan sadaya punika tumrap ing samukawis punapa kemawon sakalangkung bekti dhateng para dewa. ²³ Amargi nalika kula mider-mider wonten ing kitha panjenengan saha ningal-ningali barang-barang ingkang panjenengan pundhi-pundhi, kula inggih nrenjuhi misbyah ingkang kaseratan makaten: Konjuk ing dewa ingkang boten kasumerepan. Wondene ingkang sami panjenengan sembah-sembah, sanadyan panjenengan dereng tepang punika, inggih punika ingkang badhe kula wartosaken. ²⁴ Gusti Allah ingkang nitahaken jagad saisinipun sadaya punika, sarehning jumeneng Pangeraning langit lan bumi, pramila boten

dumunung wonten ing dalem damelaning manungsa, ²⁵ sarta ugi boten dipun ladosi ing tanganing manungsa, kados wontena kakiranganipun tumrap punapa-punapa, amargi inggih Panjenenganipun punika ingkang paring gesang saha ambekan sarta samukawis kabetahan dhateng manungsa sadaya. ²⁶ Sadaya bangsa lan sadaya umat kadadosaken dening Panjenenganipun saking tiyang satunggal, supados sami ngenggeni jagad punika sadaya punapadene Panjenenganipun sampun namtokaken mangsa-mangsa tuwin wates-watesing pamanggenipun. ²⁷ Punika supados tiyang sami madosi Panjenenganipun saha mugi-mugi saged kraos tuwin pinanggih kaliyan Panjenenganipun, sanadyan Panjenenganipun punika boten tebih kaliyan kita piyambak-piyambak. ²⁸ Jalaran kita punika gesang wonten ing Panjenenganipun, kita ebah, kita wonten, kadosdene ingkang ugi sampun kapratelakaken dening para pujangga panjenengan:

Sabab kita punika ugi sami trahipun Allah. ²⁹ Sarehning kita punika trahing Allah, mila kita boten kenging gadhah pamanggih, bilih kawontenanipun Gusti Allah punika kadosdene jene utawi salaka utawi sela, ingkang kawujudaken dening kagunan saha kalangkunganipun manungsa. ³⁰ Tanpa ngengeti malih dhateng jaman kabodhoan punika, Gusti Allah sapunika martosaken dhateng manungsa, bilih wontena ing

pundi-pundi kemawon, sadaya tiyang kedah mratobat. ³¹ Amargi Panjenenganipun sampun namtokaken dinten anggenipun badhe ngadili jagad ing saleresipun, lumantar tiyang ingkang sampun kapiji, mawi dipun yektosaken dhateng tiyang sadaya srana dipun wungokaken saking antawisipun tiyang pejah.”

³² Wong-wong mau bareng krungu bab tangine wong mati, banjur ana kang padha moyoki, lan ana liyane kang padha ngucap: “Sanes wekdal kemawon kula sami badhe mirengaken sesorah panjenengan bab punika malih.”

³³ Rasul Paulus banjur tindak saka ing tengahé wong-wong mau. ³⁴ Ewasamono iya ana wong lanang sawatara kang manunggal karo Rasul Paulus lan padha manjing pracaya, kayata Dhionesius, warganing pradata Areopagus, lan wong wadon kang aran Damaris, sarta uga wong-wong liyane bebarengan karo wong-wong mau.

Rasul Paulus ana ing kutha Korinta.

Akwila lan Priskila

18:1-11

18 ¹ Sawuse mangkono Rasul Paulus banjur nilar kutha Atena, tindak menyang ing kutha Korinta. ² Ana ing Korinta ketemu karo sawijining wong Yahudi jenenge Akwila, asale saka ing tanah Pontus, kang lagi bae teka saka ing tanah Italia karo Priskila, bojone, sabab Sang Nata Agung Klaudius dhawuh, supaya

kabeh wong Yahudi lunga saka ing kutha Rum. Rasul Paulus banjur tindak menyang ing omahe,³ sarta sarehne pagaweane padha, banjur manggen tunggal sapamondhokan. Karone nyambutgawe bebarengan, amarga padha-padha tukang tarub.⁴ Saben dina Sabat Rasul Paulus memulang ana ing papan pangibadah lan ngudi ngyakinake wong-wong Yahudi lan wong-wong Yunani.

⁵ Bareng Silas lan Timoteus teka saka ing tanah Makedhonia, Rasul Paulus bisa mligi nyebar pangandika sarta paring paseksen marang para wong Yahudi, yen Gusti Yesus iku Sang Mesih.⁶ Nanging bareng wong-wong iku padha madoni lan nyenyamah, panjenengane nuli ngetabake lebu kang ana ing pangagemane tuwin ngandika: "Getihmu nempuha marang awakmu dhewe; aku resik, ora luput. Wiwit saiki aku bakal marani bangsa-bangsa liya."⁷ Sawuse mangkono banjur miyos saka ing kono, lan banjur tindak menyang ing omahe wong kang aran Titius Yustus, kang ngabekti marang Gusti Allah lan kang omahe sandhing papan pangibadah.⁸ Nanging Krispus, lelurahe papan pangibadah, manjing pracaya marang Gusti dalah sabrayate sarta akeh wong Korinta, kang padha ngrungokake pangandikane Rasul Paulus, banjur manjing pracaya, nuli padha kabaptis.

⁹ Ing sawijining bengi Gusti ngandika marang Rasul Paulus sarana wahyu: "Aja wedi! Terusna anggonmu martakake pangandika lan aja

leren! ¹⁰ Amarga Aku nunggal karo kowe lan ora ana wong kang bakal nyekel lan nganiaya marang kowe, awit umatKu akeh ana ing kutha kene.” ¹¹ Mulane Rasul Paulus nganti sataun nem sasi anggone lereb ana ing kono sarta mulangake pangandikane Gusti Allah ana ing satengahe wong-wong ing kono.

Rasul Paulus ana ing ngarsane Gupernur Galio

18:12-17

¹² Ananging bareng Sang Galio jumeneng gupernur ana ing tanah Akhaya, wong-wong Yahudi banjur sabiyantu nglawan Rasul Paulus, diirid marang ngarsane pangadilan, ¹³ ature: “Tiyang punika mbudidaya ngyakinaken tiyang-tiyang supados ngabekti dhumateng Gusti Allah kanthi patrap ingkang cengkah kaliyan angger-anggering Toret.” ¹⁴ Bareng Rasul Paulus arep ngaturake panjawab, Sang Gupernur ngandika marang wong-wong Yahudi mau: “Heh, wong-wong Yahudi, saupama pandakwamu iku bab palanggaran utawa kadursilan, wis samesthine manawa aku nampani prakaramu, ¹⁵ nanging manawa ana parapadu bab tembung apa jeneng, apa angger-angger tumrap kowe kabeh, iku urusen dhewe; aku emoh ngakimi prakara kang mangkono iku.” ¹⁶ Banjur padha ditundhung saka ing ngarsane pangadilan. ¹⁷ Wong iku kabeh banjur nyekel Sostenes, lelurahe papan pangibadah, lan digebugi ana ing ngarsane

pangadilan, nanging Sang Galio babar pisan ora mreduli bab iku.

Rasul Paulus kondur menyang ing Antiokhia

18:18-23

¹⁸ Rasul Paulus isih lereb sawatara dina engkas ana ing kutha Korinta, banjur pamitan marang para sadulur ing kono lan sawise paras ana ing palabuhan Kengkrea, jalaran kagungan nadar, tumuli bidhal layar menyang ing tanah Siria. Priskila lan Akwila padha ndherek.

¹⁹ Bareng wis rawuh ing kutha Efesus, Priskila lan Akwila ditilar dening Rasul Paulus ana ing kono. Panjenengane piyambak lumebet ing papan pangibadah lan wawan rembag karo wong-wong Yahudi. ²⁰ Iku padha darbe panyuwun, supaya karsaa lereb sawatara suwe ana ing kono, nanging ora disembadani.

²¹ Panjenengane pamitan kalawan ngandika: “Kula badhe mriki malih, manawi Gusti Allah ngarsakaken.” Banjur mancal saka ing Efesus.

²² Bareng wis rawuh ing kutha Kaisarea banjur mentas lan sawuse ngaturake salam marang pasamuwan, nuli tindak menyang ing kutha Antiokhia. ²³ Sawuse lereb sawatara dina ana ing kono, panjenengane banjur tindak maneh njajah ing satanah Galati lan Frigia kabeh, nyantosakake atine para siswa kabeh.

Apolos ana ing kutha Efesus

18:24-28

²⁴ Nalika samana ana ing sawijining wong Yahudi jenenge Apolos, asale saka ing kutha Aleksandria, teka ing Efesus. Iku wong kang micara lan putus ing Kitab Suci. ²⁵ Dheweke wis tanpa piwulang bab Margining Pangeran. Kalawan semangat sarta kalawan patitis anggone nglairake piwulange bab Gusti Yesus, nanging kang disumurupi mung bab baptise Nabi Yokanan. ²⁶ Anggone wiwit memulang kalawan kendel ana ing papan pangibadah. Nanging bareng Priskila lan Akwila krungu, Apolos banjur diajak menyang ing omahe sarta diwenehi katrangan kanthi cetha lan tliti bab Margining Allah. ²⁷ Sarehning Apolos kapengin menyang ing tanah Akhaya, sadulur-sadulur ing Efesus nuli kirim layang marang para siswa ing kono, supaya ditampanana. Satekane ing Akhaya, marga saka sih-rahmate Gusti Allah banjur dadi wong kang migunani banget tumrap para wong kang padha pracaya. ²⁸ Awitdene tanpa leren anggone madoni wong-wong Yahudi ana ing ngarepe wong akeh sarta nelakake saka ing Kitab Suci, yen Gusti Yesus iku Sang Mesih.

Rasul Paulus ana ing kutha Efesus

19:1-12

19 ¹Nalika Apolos isih ana ing Korinta, Rasul Paulus wis ndlajahi tanah-tanah pagunungan lan rawuh ing kutha Efesus. Ana ing kono panjenengane ketemu karo siswa sawatara. ²Iku padha dipangandikani mangkene: "Punapa panjenengan sampun sami nampeni Sang Roh Suci, nalika sami manjing pitados?" Nanging banjur padha matur: "Dereng, malah kula dereng nate sami mireng, bilih Sang Roh Suci punika wonten." ³Rasul Paulus nuli ndangu: "Manawi makaten, panjenengan sami kabaptis ngangge baptis punapa?" Atur wangsulane: "Ngangge baptisipun Nabi Yokanan." ⁴Pangandikane Rasul Paulus: "Nabi Yokanan punika anggenipun mbaptis ngangge baptising pamratobat, sarta lajeng ngandika dhateng tiyang kathah, bilih kedah pitados dhateng ingkang rawuhipun ngantuni, inggih punika Gusti Yesus." ⁵Nalika padha krungu bab iku, banjur padha kabaptis ing asmane Gusti Yesus. ⁶Lan nalika Rasul Paulus numpangi asta wong-wong mau, banjur padha katedhakan Sang Roh Suci sarta padha wiwit calathu nganggo basa warna-warna tuwin padha medhar wangsit. ⁷Wong-wong mau gunggungne kira-kira ana rolas.

⁸Sajroning telung sasi Rasul Paulus rawuh ing papan pangibadah lan memulang kanthi

tatag; sarana pirembagan-pirembagan mbudi-daya supaya padha kadunungan kayakinan bab Kratoning Allah. ⁹Ananging bareng ana sawatara kang puguh lan tetep ora gelem diyakinake, malah ngala-ala Margining Pangeran ana ing ngarepe wong akeh, Rasul Paulus banjur nilar wong-wong mau, para siswane dipisah saka ing kono, sarta ing saben dinane memulang ana ing papan kuliyahe Tiranus. ¹⁰Bab iki ditindakake rong taun lawase, temahan wong saisining tanah Asia kabeh padha ngrungokake pangandikane Gusti, wonga Yahudi, wonga Yunani.

¹¹Gusti Allah ngawontenake mukjijat-mukjijat kang ngedab-edabi lumatar Rasul Paulus, ¹²malah nganti kacu utawa lawon kang tau diagem dening Rasul Paulus ditumpangake ing wong lara, temahan mari larane sarta dhemite padha metu.

Anak-anake Skewa

19:13-20

¹³Ana sawenehe wong Yahudi sawatara, tukang njapani ideran, kang padha nyoba nyebut asmane Gusti Yesus kanggo wong kang kasurupan dhemit, kalawan ngucap: "Kowe daksupatani atas asmane Gusti Yesus, kang diwartakake dening Rasul Paulus."

¹⁴Wong-wong kang nindakake mangkono iku pitu, anake pangareping imam Yahudi, kang jeneng Skewa. ¹⁵Nanging dhemite mangsuli: "Kang asma Yesus iku aku wis

wanuh, lan Rasul Paulus aku wis weruh, nanging kowe, sapa kowe iku?"¹⁶ Wong kang kasurupan dhemit iku banjur nubruk marang wong-wong mau, padha kalah rosa, mulane kalah, temahan kalawan kawudan lan ketaton padha lumayu saka ing omahe wong iku.

¹⁷ Bab iku kasumurupan dening kabeh wong ing Efesus, wong Yahudi lan wong Yunani, temah kabeh padha ketaman ing wedi, sarta asmane Gusti Yesus dadi saya kondhang.

¹⁸ Akeh wong panunggalane kang wis padha manjing pracaya, kang padha teka lan ngaku ana ing ngarepe wong akeh, yen wis padha tau nglakoni mangkono.¹⁹ Uga akeh wong panunggalane kang wis tau nindakake sikir, kang banjur nglumpukake buku-bukune lan diobong ana ing ngarepe wong akeh. Ajine buku-buku iku ditaksir ana seket ewu dhuwit salaka.²⁰ Marga saka mangkono pangandikane Gusti saya sumebar lan saya unggul.

Demetrius nganakake pageger

19:21-41 (19:21-40)

²¹ Sawise kalakon iku mau kabeh Rasul Paulus kagungan karsa arep tindak menyang Yerusalem nglangkungi tanah Makedhonia lan Akhaya. Pangandikane: "Sawise mrono aku iya kudu weruh kutha Rum."²² Banjur utusan pambantune loro, yaiku Timoteus lan Erastus, kadhawuhan ndhisiki menyang ing tanah Makedhonia, dene panjenengane piyambak kantun ana ing tanah Asia sawatara mangsa.

²³ Kacarita kira-kira ing wektu iku tuwuh pageger gedhe marga saka Margining Pangeran. ²⁴ Awit ana sawijining kemasan jenenge Demetrius, kang pangupajiwane gawe pepethan salaka kabuyutane Dewi Artemis. Iku ngolehake kauntungan ora sathithik marang wong kang padha nunggal sapagawean. ²⁵ Wong-wong iku padha diklumpukake dalah para tukang-tukange kang tunggal sapanggaotan sarta padha dituturi mangkene: "He, para sadulur, kowe kabeh padha sumurup, yen karaharjanku kabeh iku marga saka panggaotan iki! ²⁶ Mangka saiki kowe padha sumurup lan krungu, nyen Paulus iki ora mung ana ing Efesus bae, nanging uga meh ana ing saindenging tanah Asia, wis mbebuju lan nasarake wong pirang-pirang kalawan mratelakake, yen apa kang digarap dening tanganing manungsa iku dudu dewa. ²⁷ Marga saka iku ora mung panggaotan kita bae kang bakal ana sajroning bebaya bakal diremehake ing wong, nanging uga kabuyutane Sang Artemis, dewi agung iku, bakal tanpa teges. Lan Sang Artemis piyambak, Sang Artemis kang disembah-sembah dening wong-wong sa-Asia kabeh lan wong sajadag kang wis maju, bakal sirna kaluhurane." ²⁸ Wong-wong mau bareng krungu kang mangkono iku banjur padha banget nepsune, sarta padha nguwuh-uwuh: "Agung Sang Artemis, sesembahane wong Efesus!" ²⁹ Kaanan ing sakutha kabeh banjur dadi kisruh, wong-wong kabeh padha gumrudug menyang ing gedhong-tontonan

lan ngglandhang Gayus sarta Aristarkhus, iku padha wong Makedhonia, kang padha lelungan bebarengan karo Rasul Paulus.

³⁰ Bareng Rasul Paulus arep tindak menyang ing satengah-tengahing wong akeh iku, dipenggak dening para siswane. ³¹ Malah ana panggedhe sawatara kang asale saka ing tanah Asia, kang wis dadi mitrane Rasul Paulus, iku padha utusan ngengetake marang panjenengane, supaya aja tindak menyang ing gedhong-tontonan. ³² Kocapa wong-wong kang padha nglumpuk ana ing gedhong iku padha bengok-bengok, ana kang nguwuh mangkene, ana kang nguwuh mangkono, sabab kaanane kumpulan iku kisruh ora karuwan, kang akeh malah ora padha sumurup apa prelune nglumpuk iku. ³³ Banjur ana wong kang jenenge Aleksander kang dipurih maju dening wong-wong Yahudi. Iku tanpa katrangan saka wong akeh bab apa kang kalakon. Iku banjur kumlawe tangane, arep aweh katrangan minangka panjawab marang wong akeh iku. ³⁴ Nanging bareng wong-wong padha mangreti, yen iku wong Yahudi, banjur padha nguwuh-uwuh bebarengan nganti suwene kira-kira rong jam: "Agung Sang Artemis, sesembahane wong Efesus!" ³⁵ Nanging tumuli disirep dening panitraning kutha, pangucap: "Heh, wong-wong Efesus! Sapa ta kang ora ngreti, yen kutha Efesus iku kang rumeksa marang kabuyutane Dewi Artemis, kang mahaagung, sarta recane kang tumurun saka ing langit?" ³⁶ Bab iku ora kena dipadoni,

mulane sadulur kabeh, sing padha tentrem lan aja kesusu tumandang. ³⁷ Dene mungguh wong-wong kang padha kokgawa mreng iku ora ngrampog kabuyutane sesembahan kita sarta ora nyenyamah asmane. ³⁸ Dadi manawa Demetrius lan tukang-tukange duwe prakara karo sawijining wong, rak wis ana pangadilan lan ana gupernur, dadi cikben padha gugat-ginugat ana ing kono. ³⁹ Dene yen ana bab liyane kang kokkarepake, iku prayogane dirampungake ana ing parepataning rakyat kang absah. ⁴⁰ Amarga kita padha sumelang, yen nganti ana pandakwa, yen anggon kita ing dina iki padha nuwuhake pageger iki, ora ana dhasare kang kena kanggo mbenerake anane kumpulan kang kisruh ora karu-karuwan iki.” ⁴¹ (19-40b) Kalawan pitutur mangkono iku anggone mbubarake kumpulan rakyat mau.

Rasul Paulus saka ing tanah Makedhonia menyang ing kutha Troas.

Eutikhus mati kauripake

20:1-12

20 ¹ Bareng pagegere wis sirep, Rasul Paulus tumuli nimbali para siswa padha disantosakake atine lan swise pamitan banjur bidhal menyang ing tanah Makedhonia; ² ndlajahi talatah kono sarta nyantosakake atine para sadulur ing kono kalawan pitutur akeh-akeh. Banjur rawuh ing tanah Yunani. ³ Sawuse telung sasi ana

ing kono panjenengane arep layar menyang ing tanah Siria. Nanging ing nalika iku wong-wong Yahudi padha ngrantam arep nyedani panjenengane. Mulane wangsule karsa miyos ing tanah Makedhonia. ⁴Tindake didherekake dening Sopater anake Pirus, wong ing kutha Berea, Aristarkhus lan Sekundus, karone wong ing kutha Tesalonika, Gayus saka ing kutha Derbe, Timoteus lan wong loro saka ing tanah Asia, yaiku Tikhikus lan Trofimus. ⁵Nanging iku padha mangkat dhisik lan ngenteni aku kabeh ana ing Troas. ⁶Nanging sawise riyaya Roti Tanpa Ragi aku kabeh padha mancal saka ing kutha Filipi lan sawise patang dina tekan ing kutha Troas lan ketemu karo sadulur-sadulur mau kabeh. Ana ing kono aku padha nginep pitung dina. ⁷Nalika ing dina kapisan ing minggu iku, aku padha nglumpuk nyuwil-nyuwil roti. Rasul Paulus reraosan karo para sadulur ing kono, jalaran karsane arep bidhal esuke. Anggone ngandikan iku nganti wanci tengah wengi. ⁸Ing gedhong ing dhuwur kang padha dakanggo kumpulan iku, akeh damare. ⁹Ing kono ana wong nom-noman jenenge Eutikhus, linggih ing cendhela. Sarehne Rasul Paulus suwe banget anggone ngandikan wong anom mau ora bisa nahan ngantuke. Wasana banjur keturon, temahan tiba saka ing tataran katelu. Bareng digotong, wong mau wis mati. ¹⁰Nanging Rasul Paulus banjur mandhap, ngrungkebi wong anom iku, dirangkul kalawan ngandika: "Wis aja padha ribut, dheweke isih urip." ¹¹Bareng wangsul

minggah, Rasul Paulus banjur nyuwil-nyuwil roti lan dhahar, isih ngandikan maneh nganti suwe, nganti wanci bang-bang wetan, banjur bidhal. ¹²Nalika samana wong-wong padha ngeterake jejak mau menyang ing omahe, wis urip, temahan kabeh padha banget lipure.

Saka ing kutha Troas menyang ing palabuhan Miletus

20:13-16

¹³Aku padha ndhisiki nunggang prau lan layar menyang ing palabuhan Asos. Ana ing kono anggonku bakal padha methuk Rasul Paulus, awit piweling mangkono, dene panjenengane piyambak ngarsakake tindak miyos ing dharatan. ¹⁴Bareng wis kapethuk karo aku ana ing Asos, banjur dakdherekake menyang kapal, tumuli mbacutake lelayaran menyang ing kutha Metilene. ¹⁵Sawise mancal saka ing kono, esuke tekan ing sangarepe pulo Khios. Ing dina candhake aku padha menyang ing pulo Samos lan let sadina maneh tekan ing palabuhan Miletus. ¹⁶Amarga Rasul Paulus wis ngrancang ora bakal mampir ing kutha Efesus supaya aja kesuwen ana ing tanah Asia. Sabab karsane ngenggalake tindak, supaya sabisa-bisa ing dina riyaya Pentekosta wis rawuh ing kutha Yerusalem.

Rasul Paulus pamitan marang para pinituwane pasamuwan ing Efesus

20:17-38

¹⁷ Marga saka iku Rasul Paulus banjur utusan wong saka Miletus menyang ing Efesus nimbali para pinituwane pasamuwan. ¹⁸ Satekane padha dipangandikani mangkene: "Kowe padha sumurup, kapriye anggonku pitepungan karo kowe wiwit tekaku ana ing tanah Asia iki: ¹⁹ anggonku kalawan andhap asor ngabdi marang Gusti. Sajroning pangabdi iku aku kerep banget ngetokake eluh nganti carocosan sarta ngalami pangrencanane wong Yahudi pirang-pirang, kang arep mateni aku. ²⁰ Sanadyan mangkono, aku ora tau nglirwakake apa kang migunani tumrap kowe kabeh. Kabeh wus dakcaritakake lan dakwulangake marang kowe, ana ing ngarepe wong akeh utawa ana ing pakumpulan-pakumpulan ing omahmu; ²¹ aku tansah ngyakinake marang wong-wong Yahudi lan Yunani, supaya padha mratobata marang Gusti Allah sarta padha pracayaa marang Gusti kita Yesus Kristus. ²² Nanging ing saikine aku lelaku menyang Yerusalem kayadene tawanane Sang Roh, aku ora ngreti apa kang bakal kalakon tumraping aku ana ing kana ²³ saliyane kang diwedharake dening Sang Roh Suci marang aku ana sawiji-wijining kutha, yen aku bakal kakunjara lan sinangsara. ²⁴ Ananging aku sathithik bae ora ngetung

marang nyawaku, angger aku bisa nutugake lakuku lan ngrampungake bubuhan kang kaparingake marang aku dening Gusti Yesus, iya iku nek seni bab Injile sih-rahmating Allah. ²⁵ Apadene saiki aku sumurup, yen kowe bakal padha ora weruh aku maneh, kowe kabeh kang wus padha dakparani dakwartani bab Kratoning Allah. ²⁶ Mulane ing dina iki aku pratela marang kowe kalawan temen-temen, manawa aku resik, orakaluputan marang sapa bae kang bakal nemu karusakan. ²⁷ Sabab aku ora nglirwakake ing bab martakake karsaning Allah kabeh marang kowe. ²⁸ Mulane padha reksanen awakmu sarta pepanthan kabeh, amarga kowe kang padha dipiji dening Sang Roh Suci dadi pamong kang kakarsakake ngengon pasamuwaning Allah kang kadarbe sarana rahe kang Putra piyambak ²⁹ Aku sumurup, yen saungkurku bakal ana asu ajag kang galak kang padha nekani kowe lan kang ora ngeman marang pepanthan mau. ³⁰ Malah saka ing antaramu bakal ana wong kang padha muncul lan mulangake bab kang sulaya, pamurihe supaya bisa nggendeng para siswa saka ing dalan kang bener tuwin banjur padha ngenut marang wong-wong mau. ³¹ Mulane sing padha waspada lan padha eling-eling, yen aku telung taun lawase, anggonku rina wengi ora kendhat-kendhat kalawan luh mituturi marang kowe dhewe-dhewe. ³² Dene saiki kowe padha dakpasrahake marang Gusti lan pangandikaning sih-rahmate, kang kuwasa mbangun kowe lan ngganjar marang

kowe bagean kang katamtokake tumrap kabeh wong kang wis kasucekake dening Panjenengane. ³³Salaka utawa emas utawa sandhangan, aku ora tau kepengin, saka sapa bae. ³⁴Kowe dhewe padha sumurup, yen kalawan tanganku dhewe anggonku nyambut-gawe amrih bisane oleh apa kang dadi kabutuhanku sarta kabutuhane para kang padha melu aku. ³⁵Tumrap ing sadhengah prakara aku wis awèh tuladha marang kowe, yen wong padha kawajiban nyambut-gawe mangkono kagawe mbiyantu wong-wong kang sekeng sarta kudu eling marang pangandikane Gusti Yesus, sabab Panjenengane piyambak wis ngandika: “Rahayu wong weweh, katimbang karo nampani. ³⁶Sawuse ngandika mangkono Rasul Paulus banjur jengkeng lan ndedonga bebarengan karo wong-wong mau kabeh. ³⁷Wong kabeh padha nangis senggruk-senggruk lan banjur padha ngrangkul Rasul Paulus kalawan ngambungi bola-bali. ³⁸Kabeh padha susah apa maneh marga ana pangandikane, yen bakal padha ora sumurup marang pasuryane maneh. Nuli padha nguntapake panjenengane menyang ing prau.

Rasul Paulus ana ing kutha Tirus lan ing kutha Kaisarea

21:1-14

21 ¹Kacarita sawuse aku padha pepisahan kalawan rasa kang abot banget iku, aku

banjur padha mancal terus ngener menyang ing pulo Kos. Esuke tekan ing pulo Rodos lan saka ing kono aku nuli padha menyang ing kutha Patara. ²Ana ing kono oleh prau, kang bakal menyang ing tanah Fenisia. Aku padha nunggang prau iku lan banjur mangkat. ³Sawuse mangkono ing sisih kiwa katon pulo Siprus, nanging mung padha dakliwati bae sarta banjur terus layar menyang ing tanah Siria. Wasana tekan ing kutha Tirus, jalaran momotaning prau dibongkar ana ing kono. ⁴Ana ing kono aku padha nemoni para siswa sarta nginep ana ing kono pitung dina. Marga saka padha kawisik dening Roh, para siswa mau padha nyaosi pamrayoga marang Rasul Paulus, supaya aja tindak menyang Yerusalem. ⁵Nanging bareng wis kliwat wektune, aku banjur padha mangkat mbanjurake lakuku. Para siswa saanak bojone padha nguntapake aku nganti tekan ing jaban kutha; ana ing gisik aku padha jengkeng ndedonga. ⁶Sawise pamitan aku padha munggah ing prau, dene wong-wong mau kabeh padha mulih menyang ing omahe dhewe-dhewe. ⁷Saka ing kutha Tirus aku padha menyang ing kutha Ptolemais, nuli padha mentas. Aku banjur padha sesalaman karo para sadulur sarta lereb sadina ana ing panggonane. ⁸Esuke aku padha mangkat saka ing kono lan banjur tekan ing kutha Kaisarea, njujug ing daleme Sang Filipus, juru-Injil, yaiku panunggalane kang pitu, kang kapilih ana ing Yerusalem. Aku padha nginep ana ing kono.

⁹ Sang Filipus iku kagungan putra estri papat, isih prawan, kang padha ginanjar bisa medhar wangsit. ¹⁰ Sawise lereb sawatara dina ana ing kono, ana sawijining nabi kang rawuh saka ing tanah Yudea, asmane Nabi Agabus. ¹¹ Iku manggihi aku kabeh, banjur mundhut ageme peningset Rasul Paulus, diagem nangsuli sampeyane lan astane piyambak kalawan ngandika: “Pangandikane Sang Roh Suci: Kang kagungan paningset iki bakal kabesta mangkene iki dening wong-wong Yahudi ing Yerusalem sarta bakal kapasrahake marang tangane bangsa-bangsa liya.” ¹² Krungu kang mangkono iku aku kabeh dalasan para siswa ing panggonan kono banjur padha matur marang Rasul Paulus, supaya aja tindak menyang ing Yerusalem. ¹³ Nanging Rasul Paulus maringi wangsulan mangkene: “Yagene kowe padha nangis lan gawe trenyuhing atiku? Amarga aku wis cumandhang, ora ngemungake dibanda bae, malah sanadyan nganti dipateni pisan ana ing Yerusalem marga saka asmane Gusti Yesus.” ¹⁴ Sarehne ora karsa ndhahar aturku kabeh, aku iya banjur mung sumarah sarta ngucap: “Karsane Pangeran muga kalampahana!”

Rasul Paulus rawuh ing Yerusalem manggihi Yakobus lan para pinituwa

21:15-26

¹⁵ Bareng ana ing kutha Kaisarea wis sawatara dina, aku nuli padha tata-tata sarta

banjur mangkat menyang Yerusalem. ¹⁶ Para siswa ing Kaisarea iya ana sawatara kang padha melu, ngeterake aku kabeh menyang ing omahe sawijining siswa lawas kang aran Manason, wong saka ing Siprus, kang bakal dakpondhoki.

¹⁷ Nalika aku padha teka ing Yerusalem, kabeh sadulur nampani aku kalawan bungahing ati. ¹⁸ Esuke Rasul Paulus tindak bebarengan karo aku menyang ing daleme Sang Pinisepuh Yakobus; kabeh para pinituwa wis padha ana ing kono. ¹⁹ Sawise sesalaman, Rasul Paulus banjur nyaritakake kalawan wijang apa kang wus katindakake dening Allah ana ing antarane bangsa-bangsa liya sarana pangabdine. ²⁰ Krungu kang mangkono iku, kabeh padha ngluhurake Gusti Allah. Banjur padha matur marang Rasul Paulus: “Sadherek, panjenengan nguningani, bilih tiyang Yahudi ewon ingkang sampun sami manjing pitados saha sami sregep naberani ing angger-angger. ²¹ Ananging tiyang-tiyang wau sami mireng pawartos bab panjenengan mulang dhateng sadaya tiyang Yahudi ingkang sami manggen ing satengahing bangsa-bangsa sanes, supados sami nilar angger-anggeripun Nabi Musa, sami panjenengan penging sampun ngantos netaki anak-anakipun tuwin manut tata-cara kita. ²² Mila lajeng kadospundi sapunika? Tamtu sami badhe mireng bilih panjenengan sampun rawuh mriki. ²³ Awit saking punika, sumangga kula aturi nindakaken ingkang kula

aturaken punika: Ing antawis kita wonten tiyang sakawan ingkang sami gadhah nadar. ²⁴ Punika kula aturi ngajak sesarengan sesuci, sarta kula aturi nyanggi wragadipun, supados sami saged cukur rambut. Margi saking makaten, tiyang sami badhe saged sumerep, bilih sadaya pawartos bab panjenengan ingkang sami dipun pireng punika boten nyata babar pisan saha bilih panjenengan lestantun netepi angger-anggering Toret. ²⁵ Wondene bangsa-bangsa sanes, ingkang sampun sami manjing pitados, punika sampun sami kula kintuni serat, ingkang isi putusan kita, inggih punika: bilih kedah sami nyirik tetedhan, sesajening brahala, rah, daginging kewan tetakan, punapa dene lampah jina.” ²⁶ Ing dina candhake Rasul Paulus banjur ngajak wong-wong mau lan sawise sesuci bebarenga, nuli padha lumebu ing Padaleman Suci sarta pratela, yen pundhate dina pasucene iku besuk samasa kurbane sawiji-wijine wus kasaosake.

Rasul Paulus kacepeng

21:27-36

²⁷ Nalika ngarepake pundhate pitung dinane, wong-wong Yahudi kang teka saka ing tanah Asia padha weruh Rasul Paulus ana ing Padaleman Suci, banjur nggegerake rakyat lan nyekel panjenengane, ²⁸ karo nguwuh-uwuh: “He, wong-wong Israel, tulung! Iki wonge sing ana ing ngendi-endi mulang marang wong-wong supaya nglawan bangsa kita lan

angger-anggering Toret sarta panggonan iki! Lan saikine dheweke ngajak wong-wong Yunani lumebu ing Padaleman Suci lan najisake panggonan suci iki!" ²⁹ Amarga sadurunge padha sumurup Trofimus wong Efesus bebarengan karo Rasul Paulus ana ing kutha lan ngira, yen diajak Rasul Paulus lumebu ing Padaleman Suci. ³⁰ Wong sakutha kabeh padha geger, wong akeh padha teka kumrubut lan banjur nyekel Rasul Paulus, diseret metu saka ing Padaleman Suci sarta sanalika iku uga lawanging Padaleman Suci padha diinebake.

³¹ Nalika wong-wong mau padha ngrancang arep nyedani panjenengane, panggedhening wadya-bala mireng kabar, yen wong sakutha Yerusalem padha geger. ³² Iku banjur ngajak wadya-balane dalasan opsir-opsire marani wong akeh mau. Bareng wong-wong padha nyumurupi rawuhe panggedhe sawadya-balane iku, banjur leren anggone nggebugi Rasul Paulus. ³³ Panggedhe mau nyelaki Rasul Paulus, kang banjur dicepeng sarta dibesta nganggo rante rangkep loro tuwin ndangu, sapa panjenengane iku lan apa kang ditindakake. ³⁴ Nanging wong akeh iku ana kang nguwuh mangkene ana kang mangkono. Sarehne marga saka gegere wong, panggedhe mau ora bisa mangretos apa kang sabenere kalakon, mulane banjur dhawuh nggawa Rasul Paulus menyang ing beteng. ³⁵ Bareng tekan ing undhak-undhakan, Rasul Paulus kapeksa diusung dening para prajurit, marga

saka akehe wong kang ngebyuk sek-sekan,
³⁶ gumrudug nututi karo nguwuh-uwuh:
 “Kasirnakna tiyang punika!”

Rasul Paulus nyuwun idin, keparenga medhar pangandika

21:37-40

³⁷ Nalika Rasul Paulus arep digawa lumebu menyang ing beteng, panjenengane matur marang panggedhening prajurit mau: “Punapa kepareng matur dhateng panjenengan?”

Wangsulane: “Kowe kok bisa basa Yunani!

³⁸ Dadi kowe iku dudu wong Mesir, kang durung suwe iki nuwuhake pambrontakan lan mlayokake brandhal patang ewu kang asikep gegaman, menyang ing ara-ara-samun?”

³⁹ Wangsulane Rasul Paulus: “Kula punika tiyang Yahudi, saking Tarsus, warga kitha ingkang misuwur ing tanah Kilikia. Kula nyuwun kalilana wicanten dhateng tiyang kathah punika.”

⁴⁰ Bareng Rasul Paulus wis dililani dening panggedhening prajurit mau, banjur jumeneng ing undhak-undhakan, tumuli kumlawe astane murih sirepe wong akeh mau. Bareng wis padha sirep, panjenengane banjur ngandika ing basa Ibrani mangkene:

Pamedhar sabdane Rasul Paulus marang wong-wong Yahudi

22:1-22

22 ¹“Para sadherek saha bapak-bapak, sumangga sami kula aturi mirengaken panjawab kula dhateng panjenengan sapunika.” ²Nalika wong akeh krungu anggone ngandika ing basa Ibrani, saya mundhak sirepe. Panjenengane banjur ngandika: ³“Kula punika tiyang Yahudi, kalairan ing Tarsus ing tanah Kilikia, nanging kagulawenthah wonten ing kitha ngriki, kawulang kalayan taliti ing bab netepi angger-anggeripun para leluhur kita wonten ing ngarsaning sampeyanipun Sang Gamaliel, matemah kula lajeng dados tiyang ingkang meleng ing pangabekti dhumateng Gusti Allah, kados panjenengan sadaya punika. ⁴Punapa dene tiyang-tiyang ingkang sami ngenut margi punika sami kula kuya-kuya ngantos pejah; jaler-estri sami kula cepengi tuwin kula pasrahaken dhateng ing pakunjaran. ⁵Menggah prakawis punika panjenenganipun Imam Agung saha Pradata Pinisepuh sapepakipun sami saged paring paseksen, kula inggih kaparingan serat-serat kangge para sadherek ing kitha Dhamsyik, lajeng kesah mrika badhe nyepengi tiyang-tiyang ing ngriku, ingkang sami ngenut margi punika, sami bahde kula bekta dhateng ing Yerusalem supados sami kaukum.

⁶ Nanging sareng lampah kula sampun celak ing kitha Dhamsyik, inggih punika ing wanci tengange, dumadakan wonten cahya ingkang gumebyar saking langit nglimputi kula. ⁷ Kula lajeng dhawah ing siti saha mireng swara ingkang ngandika dhateng kula makaten: Saulus, Saulus, yagene sira nganiaya marang Ingsun? ⁸ Atur wangsulan kula: Paduka punika sinten, Gusti? Pangandikanipun: Ingsun iki Yesus saka ing Nasaret, kang sira kuya-kuya. ⁹ Tiyang-tiyang ingkang sami sesarengan kaliyan kula, inggih sumerep cahya wau, nanging swaraning Panjenenganipun ingkang ngandika dhateng kula, punika sami boten mireng. ¹⁰ Kula lajeng munjuk: Gusti, punapa ingkang kedah kawula lampahi? Paring wangsulanipun Gusti dhateng kula: Ngadega, mangkata menyang ing kutha Dhamsyik. Ana ing kana sira bakal diparingi sumurup, apa kang bakal kabubuhake marang sira. ¹¹ Sarehning kula boten saged ningali, jalaran saking kenging cahya ingkang mblerengi mripat wau, mila kanca-kanca ingkang tunggil lampah kaliyan kula lajeng nyepeng tangan kula, kula katuntun dhateng Dhamsyik. ¹² Ing ngriku wonten satunggaling tiyang ingkang nama Ananias, tiyang ingkang manut angger-anggering Toret saha kaseksenan sae wonten ing satengahing sadaya tiyang Yahudi ingkang wonten ing ngriku. ¹³ Punika dhateng saha ngadeg ing sacelak kula tuwin wicanten: Saulus, sadulur, meleka lan bisaa ndeleng! Sanalika punika ugi

kula saged ningali malih saha nyumerepi piyambakipun. ¹⁴Piyambakipun lajeng wicanten: Allahe leluhur kita wus netepake kowe supaya nyumurupi karsane, nyumurupi Kang Bener sarta krungu swara kang miyos saka ing lesane. ¹⁵Sabab kowe pinasthi dadi seksine ana ing ngarepe wong kabeh ing bab samubarang kang wus kokdeleng lan kokrungu. ¹⁶Lan saiki kapriye, dene kowe isih mangu-mangu? Ngadega, lan kabaptisa sarta dosamu karesikana kalawan nyebut asmane Gusti!

¹⁷Sasampunipun makaten kula lajeng wangsul dhateng Yerusalem lan nalika kula saweg ndedonga wonten ing Padaleman Suci, roh kula linimputan ing panguwaosipun Allah. ¹⁸Kula ningali Panjenenganipun, ingkang lajeng ngandika dhateng kula: Dienggal, mangkata saka ing Yerusalem dienggal, amarga wong-wong ora bakal nampani paseksenira ing bab Ingsun. ¹⁹Atur wangsulan kula: Gusti, tiyang-tiyang punika sami sumerep, bilih kawula punika ingkang ndhatengi papan-papan pangibadah saha ingkang nglebetaken tiyang-tiyang ingkang sami pitados dhateng Paduka dhateng ing pakunjaran sarta ingkang nyapu tiyang-tiyang wau. ²⁰Salajengipun nalika rahipun Stefanus, seksi Paduka kawutahaken, kawula wonten ing ngriku, saha kawula ngrujuki pandamel punika, punapa dene kawula nengga panganggenipun tiyang-tiyang ingkang sami mejahi. ²¹Nanging pangandikanipun Gusti

dhateng kula: Mangkata, sabab Ingsun bakal ngutus sira adoh, menyang ing panggonane bangsa-bangsa liya.”

²² Rakyat ngrungokake Rasul Paulus nganti tekan pangandikane kang mangkono iku, nanging sawise iku banjur wiwit nguwuh-uwuh: “Tiyang punika kasirnakna saking ing bumi, boten pantes gesang!”

Ana ing beteng

22:23-29

²³ Wong-wong mau terus bae anggone bengok-bengok karo nguncalake jubahe sarta nyawur-nyawurake lebu mandhuwur, ²⁴ mulane panggedhening prajurit banjur dhawuh nglebokake Rasul Paulus menyang ing beteng sarta mriksa lan nyapu panjenengane, supaya bisa kasumurupan apa sababe dene wong-wong iku padha bengok-bengok mangkono ing bab panjenengane. ²⁵ Nanging nalika Rasul Paulus dilumahake arep disapu, panjenengane banjur ngandika marang opsir kang nglakoni wajib: “Punapa panjenengan dipun parengaken nyapu warganagari Rum, punapa malih tanpa dipun adili?” ²⁶ Krungu katrangan mangkono iku, opsir mau banjur lapur marang panggedhening prajurit, ature: “Punapa ingkang badhe panjenengan tindakaken? Tiyang punika warganagari Rum?” ²⁷ Panggedhening prajurit banjur murugi Rasul Paulus lan ndangu: “Pratelaa, apa bener kowe iku warganagara Rum?” Atur wangsulane

Rasul Paulus: “Inggih.” ²⁸ Panggedhe prajurit banjur ngandika maneh: “Anggonku dadi warganagara Rum iku sarana tuku kalawan rega akeh.” Rasul Paulus mangsuli: “Nanging kula gadhah wewenang punika margi saking kalairan kula.” ²⁹ Wasana wong-wong kang kawajiban nyapu nuli enggal-enggal mundur. Dene panggedhe prajurit iku iya wedi, bareng ngreti, yen Rasul Paulus iku wong Rum, mangka panjenengane kang dhawuh mbanda.

Rasul Paulus ana ing ngarsane Pradata Agama

22:30--23:11

³⁰ Ewasamono panggedhe prajurit mau kapengin nguningani kalawan tliti apa kang dadi pandakwane wong-wong Yahudi marang Rasul Paulus. Mulane esuke dhawuh nimbali Rasul Paulus saka ing pakunjaran lan dhawuh, supaya pangarepe imam lan Pradata Agama nglumpuk. Banjur dhawuh ngirid Rasul Paulus saka beteng diladekake marang ngarsane Pradata mau.

23 ¹ Rasul Paulus banjur mandeng marang para warganing Pradata Agama sarta matur: “Para sadherek, ngantos dumugi dinten punika kula tetep gesang kalayan raosing manah ingkang resik wonten ing ngarsaning Allah.” ² Nanging Imam Agung Ananias dhawuh marang wong-wong kang padha ngadeg cedhak Rasul Paulus, supaya napuk tutuke Rasul Paulus. ³ Rasul Paulus

nuli mangsuli, ature: “Gusti Allah badhe napuk panjenengan, he, tembok ingkang ingusar pethak. Panjenengan lenggah wonten ing ngriki badhe ngadili kula miturut angger-anggering Toret, nanging panjenengan nerak angger-anggering Toret, jalaran dhawuh napuk kula.”⁴ Wong-wong kang padha ana ing kono calathu: “Kowe iku nyenyamah marang Imam-Agunging Allah!”⁵ Paring wangsulane Rasul Paulus: “O, para sadherek, kula boten mangretos bilih panjenenganipun punika Sang Imam Agung. Pancen wonten seratan makaten: Sira aja ngucapake tembung ala marang panggedhening bangsamu!”⁶ Sarehne panjenengane mirsa, yen wartaning Pradata iku ana kang kalebu golonganing wong Saduki lan ana kang kalebu golonganing wong Farisi, mulane banjur nguwuh ana ing ngarsaning Pradata Agama: “Para sadherek, kula punika tiyang Farisi; kula dipun ladosaken dhateng ing ngarsaning Pradata punika, jalaran kula ngajeng-ajeng dhateng tanginipun tiyang pejah.”⁷ Bareng panjenengane ngandika mangkono, wong-wong Farisi lan wong-wong Saduki padha dredah satemah wong akeh banjur pecah dadi rong golongan.⁸ Amarga wong Saduki iku padha nganggep, yen patangen iku ora ana lan iya ora ana malaekat utawa roh, balik wong Farisi nganggep loro-lorone.⁹ Mulane banjur dadi rame banget. Ana ahli Toret sawatara saka golongan Farisi kang maju sarta madoni kalawan keras ujare: “Tumrap kula, tiyang punika boten gadhah

kalepatan! Bokmanawi wonten roh utawi malaekat ingkang sampun mangandikani piyambakipun.”¹⁰ Temahan kaanan ing kono saya kisruh banget. Panggedhening prajurit kuwatir, manawa Rasul Paulus nganti disempal-sempak dening wong-wong mau, mulane nuli dhawuh marang prajurit-prajurit, supaya padha mundhun ngrebut Rasul Paulus saka ing satengahing wong akeh lan digawa menyang ing beteng.

¹¹ Bengine Gusti rawuh jumeneng ana ing sandhinge lan ngandika marang panjenengane: “Sing teteg atinira, sabab kaya dene anggonira kalawan kendel nek seni Ingsun ana ing Yerusalem, mangkono uga sira iya prelu nek seni ana ing kutha Rum.”

Wong-wong Yahudi padha komplotan

23:12-22

¹² Bareng wis raina wong-wong Yahudi nganakake komplotan lan sumpah kalawan nyupatani awake dhewe, ora bakal mangan utawa ngombe sadurunge nyedani Rasul Paulus. ¹³ Gunggung wong kang padha komplotan iku patang puluh luwih. ¹⁴ Iku padha nemoni para pangareping imam lan para pinituwane bangsa Yahudi lan pratela: “Kula sampun sami sumpah kalayan nyupaosi badan kula piyambak, boten badhe nedha utawi ngombe saderengipun mejahi Paulus. ¹⁵ Awit saking punika mug i panjenengan sadaya sesarengan kaliyan Pradata Agami

karsaa ngaturi rembag dhateng pangagenging prajurit supados ngladosaken Paulus dhateng ing ngarsa panjenengan malih, kados-kados panjenengan badhe mriksa prakawisipun ingkang langkung tliti, wondene kula sadaya mangke sampun sami mirantos badhe mejahi piyambakipun saderengipun dumugi ing ngarsa panjenengan.”

¹⁶ Nanging kaponakane Rasul Paulus, putrane kang rayine putri, krungu bab rancangan cegatan iku lan banjur menyang beteng. Bareng wis diparengake mlebu, nuli matur bab mau marang Rasul Paulus. ¹⁷ Rasul Paulus tumuli ngaturi sawijining opsir lan matur: “Lare punika kula aturi nyowanaken dhateng ing ngarsaning pangagengipun prajurit, jalaran wonten prakawis ingkang prelu dipun uningakaken ing panjenenganipun.”

¹⁸ Opsir iku banjur nyowanake bocah mau menyang ing ngarsane panggedhening prajurit lan matur: “Kula dipun undang Paulus, tahanan punika, dipun tedhani tulung supados nyowanaken lare anem punika dhateng ing ngarsa panjenengan, awit wonten bab ingkang prelu dipun aturaken dhateng panjenengan.” ¹⁹ Panggedhening prajurit mau banjur nganthi bocahe diajak mangiwa, nuli didangu: “Apa kang arep koklapurake marang aku?” ²⁰ Wangsulane: “Tiyang-tiyang Yahudi sampun sami sarujuk badhe nyuwun dhateng panjenengan, supados benjing-enjing panjenengan ngladosaken Bapak Paulus malih dhateng ing ngarsaning Pradata Agami,

kados-kados Pradata wau kapengin angsal katrangan ingkang langkung taliti saking piyambakipun. ²¹Nanging panjenengan sampun ngantos midhangetaken tiyang-tiyang wau, amargi wonten panunggilanipun ingkang cacahipun langkung saking kawan dasa, ingkang smapun mirantos badhe nyegat piyambakipun. Tiyang-tiyang wau sampun sami sumpah kalawan nyupaosi badanipun piyambak boten badhe nedha saha ngombe saderengipun mejahi piyambakipun. Sapunika sampun sami mirantos, kantun ngentosi putusan panjenengan.” ²²Panggedhe prajurit banjur dhawuh marang bocah anom mau supaya mulih kalawan dipangandikani mangkene: “Kowe aja kandha-kandha marang sapa-sapa, yen kowe wis nglapurake bab iki marang aku.”

Rasul Paulus kapindhah menyang ing kutha Kaisarea

23:23-35

²³Sawuse mangkono panggedhe prajurit mau banjur nimbali opsir loro sarta didhawuhi mangkene: “Cawisna prajurit rong atus kang bakal menyang ing Kaisarea karo prajurit jaranan pitung puluh sarta prajurit kang asikep gegaman tumbak rong atus, kira-kira jam sanga bengi iki. ²⁴Cawisna uga kuldi tunggangan sawatara kanggo Paulus, iku sowanna marang ngarsane Sang Walinagara

Feliks.”²⁵ Nuli damel serat, kang surasane mangkene:

²⁶“Sembah kula, Klaudius Lisias, katur ing ngarsanipun Inggang Minulya Sang Walinagara Feliks.

²⁷Tiyang punika dipun cepeng dening tiyang-tiyang Yahudi. Sareng badhe dipun pejahi, kula lajeng dhateng kalayan mbekta wadya-bala prelu menggak saha ngluwari piyambakipun, awit kula mireng, bilih tiyang punika warganagari Rum.

²⁸Amrih sagedipun nyumerepi punapa sabab-sababing pandakwanipun dhateng tiyang wau, lajeng kula ladosaken dhateng Pradataning Agaminipun. ²⁹Tumrap kula lajeng sampun cetha, bilih pandawanipun punika gegayutan kaliyan angger-anggering Toretipun tiyang-tiyang wau, namung kemawon boten wonten pandakwa ingkang njalari kening paukuman pejah utawi kedah kalebetaken ing pakunjaran. ³⁰Salajengipun kula tampi palapuran, bilih wonten komplotan ingkang badhe mejahi piyambakipun. Awit saking punika kula lajeng enggal-enggal kengkenan nyowanaken piyambakipun dhateng ing ngarsa panjenengan. Wondene para ingkang sami ndakwa sampun sami kula ken, supados sami ngajengaken prakawis punika dhateng panjenengan.”

³¹Para prajurit banjur padha nindakake kaya kang kadhawuhake. Rasul Paulus ing wektu bengi digawa menyang ing kutha Antipatris.

³²Esuke para prajurit jaranan padha dikon

mbacutake lakune karo Rasul Paulus, dene liyane padha bali menyang beteng. ³³ Satekane ing kutha Kaisarea, para prajurit jaranan ngaturake layange lan masrahake Rasul Paulus marang walinagara. ³⁴ Bareng wis maos layang mau, walinagara nuli ndangu marang Rasul Paulus, asale saka ing propinsi ngendi. Bareng mireng, yen Rasul Paulus saka ing tanah Kilikia, ³⁵ banjur ngandika: “Aku bakal mriksa prakaramu, yen wong sing padha ndakwa marang kowe wis teka ing kene.” Banjur dhawuh, supaya Rasul Paulus ditahan ana ing kratone Sang Prabu Herodhes.

Rasul Paulus ana ing ngarsane Sang Feliks

24:1-27

24 ¹ Bareng wis limang dina Imam Agung Ananias rawuh bebarengan karo pinituwa lan juru ngemban prakara, jenenge Tertulus. Iku padha sowan ing ngarsane walinagara sarta ngaturake pandakwane marang Rasul Paulus. ² Rasul Paulus ditimbali maju, dene Tertulus banjur wiwit ngaturake panggugate, unjuke: “Dhuh, Sang Minulya Feliks, margi saking pambudi-daya panjenengan kula sadaya tansah ngraosaken karaharjan saha jalaran saking kawicaksanan panjenengan, kathah sanget ewah-ewahan ingkang sae ingkang tumindak kangge bangsa kula. ³ Bab punika sadaya wontena ing pundi kemawon tansah kula tampi kalayan gending panuwun. ⁴ Nanging supados sampun ngantos

kadangon anggen kula ngribedi dhumateng panjenengan, kula nyuwun, mugi panjenengan karsaa midhangetaken atur kula sakedhap kemawon kalayan panggali panjenengan ingkang sampun misuwur kaluberanipun punika. ⁵ Menggah ing kula sadaya sampun tetela, bilih tiyang punika dados penyakit pes, tiyang ingkang nuwuhaken karuwedan wonten ing satengahing tiyang Yahudi sajadag, saha bilih piyambakipun punika satunggaling pangajengipun golongan tiyang Nasarani. ⁶ Malah sampun nyobi ngrisak kasucening Padaleman Suci. Awit saking punika lajeng kula cepeng saha badhe kula adili manut angger-anggering Toret kula. ⁷ Nanging pangageng prajurit Lisias lajeng rawuh nyegah saha ngrebat piyambakipun kanthi roda-peksa, ⁸ sarta dhawuh, supados sadaya tiyang ingkang ndakwa sami sowan ing ngarsa panjenengan. Wondene manawi panjenengan mriksa piyambak, tamtu badhe nguningani sadaya prakawis ingkang kula gigataken punika.” ⁹ Lan wong-wong Yahudi iya padha nyarujuki pandakwa iku lan matur, yen pancen dhasar mangkono.

¹⁰ Sang Walinagara banjur paring sasmita marang Rasul Paulus, yen wis diparengake ngaturake panjawab. Rasul Paulus banjur matur: “Kula sumerep, bilih sampun taun-mataun anggen panjenengan ngasta pangadilan tumrap bangsa punika. Milanipun tanpa raos mangu-mangu anggen kula badhe ngaturaken panjawab tumrap prakawis

punika wonten ing ngarsa panjenengan:

¹¹ Panjenengan saged nguningani, bilih boten langkung saking kalih welas dinten ingkang kapengker punika anggen kula dhateng ing kitha Yerusalem prelu nindakaken pangibadah. ¹² Boten nate wonten tiyang ingkang nyumerepi kula saweg dredah utawi ngawontenaken pageger, punapa wonten ing Padaleman Suci, punapa wonten ing papan pangibadah utawi wonten ing panggenan sanes ing salebeting kitha punika.

¹³ Saha tiyang-tiyang punika boten saged mbuktekaken wonten ing ngarsa panjenengan, punapa ingkang sapunika kagigataken tumrap kula punika. ¹⁴ Namung kemawon kula ngakeni wonten ing ngarsa panjenengan, bilih kula ngabekti dhateng Allahipun leluhur kula kalayan ngenut Margining Pangeran punika, inggih punika Margi ingkang dipun wastani sekte dening tiyang-tiyang punika. Kula ngugemi sadaya ingkang kaserat ing angger-anggering Toret saha ing kitabipun para nabi. ¹⁵ Kula gadhah pangajeng-ajeng dhateng Gusti Allah, sami ugi kaliyan tiyang-tiyang punika, bilih badhe wonten patangenipun tiyang pejah, tiyang ingkang mursid utawi tiyang mursal. ¹⁶ Awit saking punika kula tansah ngudi gesang kalayan raosing manah ingkang murni wonten ing ngarsaning Allah saha wonten ing ngajenging manungsa. ¹⁷ Sareng sampun sawatawis taun dangunipun, kula wangsul dhateng Yerusalem prelu badhe nyukani dana dhateng

bangsa kula saha saos pisungsung. ¹⁸ Nalika kula saweg nindakaken punika sadaya, wonten tiyang Yahudi sawatawis ingkang dhateng saking tanah Asia, sami nrenjuhi kula wonten ing Padaleman Suci, sasampunipun kula nucekaken badan kula, boten kaliyan tiyang kathah utawi boten nuwuhaken pageger. ¹⁹ Inggih tiyang-tiyang punika ingkang pancenipun kedah sowan ing ngarsa panjenengan saha ngajengaken panggigat, manawi gadhah prakawis kaliyan kula.

²⁰ Ewasamanten inggih sampun kajengipun tiyang-tiyang ingkang wonten ing ngriki sapunika punika sami munjuk, piawon punapa ingkang pinanggih wonten ing kula, nalika kula wonten ing ngarsaning Pradata Agami.

²¹ Punapa bokmanawi namung margi saking pangucap kula, nalika kula ngadeg wonten ing satengahing tiyang-tiyang wau, inggih punika: Margi saking bab patangenipun tiyang-tiyang pejah, kula ing dinten punika dipun ladosaken wonten ing ngarsa panjenengan.”

²² Nanging Sang Feliks, kang wis nguningani temenan bab Margining Pangeran, karsane ngundur prakara iku, pangandikane: “Yen panggedhe prajurit Lisias wis mrengs, aku bakal mutus prakaramu.” ²³ Banjur dhawuh marang opsir, supaya Rasul Paulus tetep ditahan, nanging kalawan tahanan kang entheng, sarta para mitrane kang padha ngladeni, aja dipenggak.

²⁴ Let sawatara dina Sang Feliks rawuh karo garwane, Sang Putri Drusila, putri Yahudi,

banjur dhawuh nimbali Rasul Paulus sarta nuli midhangetake katrangane bab pracaya marang Gusti Yesus Kristus. ²⁵ Nanging nalika Rasul Paulus matur bab kasampurnan, bab ngendhaleni diri, lan bab pangadilan kang bakal kalakon, Sang Feliks banjur rumaos ajrih, nuli ngandika: “Cukup samene bae dhisik, saiki mundura; besuk yen aku pinuju sela, kowe bakal daktimbali maneh.” ²⁶ Karodene panjenengane ngajeng-ngajeng tampia dhuwit saka Rasul Paulus, mulane kerep ditimbali diajak ngandikan. ²⁷ Nanging bareng wis ganep rong taun, Sang Feliks digentosi Sang Perkius Festus lan kanggo nyenengake atine wong Yahudi, Sang Feliks nglestarekake Rasul Paulus katahan ana ing pakunjaran.

Rasul Paulus ana ing ngarsane Sang Festus.

Nyuwun munggah ing pangadilane Sang Nata Agung

25:1-12

25 ¹Telung dina sawise rawuh ing propinsi, Sang Festus banjur tindak saka ing Kaisarea menyang ing Yerusalem. ²Para pangareping imam lan wong-wong Yahudi kang kajeun keringan padha sowan lan ngaturake pandakwane marang Rasul Paulus ³sarta nyuwun kamurahan, kang gawe kojure Rasul Paulus, yaiku supaya

Rasul Paulus didhawuhi menyang Yerusalem. Sabab wong-wong mau padha ngrancang arep nyedani panjenengane ana ing dalan.

⁴Nanging Sang Festus paring wangsulan, yen Rasul Paulus tetep ditahan ana ing Kaisarea, dene panjenengane piyambak bakal enggal-enggal kondur mrana. ⁵Pangandikane: “Mulane wong-wong panunggalanmu kang padha nyekel panguwasa supaya padha mrana bebarengan karo aku lan ngajokake pandakwane, manawa ana kaluputane.”

⁶Sang Festus anggone lereb ana ing Yerusalem ora luwih saka wolu utawa sapuluh dina, banjur kondur menyang Kaisarea. Esuke panjenengane lenggah ing pangadilan lan dhawuh ngladakake Rasul Paulus. ⁷Bareng Rasul Paulus wis disowanake, kabeh wong Yahudi kang teka saka ing Yerusalem padha ngadeg ngepung lan ngaturake gugatan akeh kang abot tumrap panjenengane kang ora bisa dibuktekake dening wong-wong mau. ⁸Kosok-baline Rasul Paulus ngaturake panjawab mangkene: “Kula sakedhik kemawon boten lepat, punapa dhateng angger-anggering Toretipun tiyang Yahudi, punapa dhateng Padaleman Suci utawi dhateng Sang Nata Agung.” ⁹Ewadene sarehne Sang Festus karsa ngepek atine wong Yahudi, nuli maringi wangsulan marang Rasul Paulus, pangandikane: “Apa kowe saguh menyang Yerusalem, supaya diadili ana ing kana ana ing ngarepku bab prakara iki?” ¹⁰Nanging Rasul Paulus matur: “Sapunika kula wonten ing

ngarsaning pangadilanipun Sang Nata Agung, kula kedah dipun adili wonten ing ngriku. Kadodene ingkang sampun panjenengan uningani saestu, sakedhik kemawon kula boten kalepatan dhateng tiyang Yahudi. ¹¹ Dados, manawi kula saestu lepat lan nindakaken piawon ingkang pantes kaukum pejah, kula eklas pejah, nanging manawi punapa ingkang kagigataken tumrap kula punika kabukten boten leres, boten wonten tiyang ingkang wenang masrahaken kula dhateng tiyang-tiyang punika kadodene ganjaran. Kula nyuwun minggah dhateng pangadilanipun Sang Nata Agung!" ¹² Bareng wis karembag karo para warganing pangadilan, Sang Festus banjur ngandika: "Kowe nyuwun munggah marang Sang Nata Agung, yen mangkono kowe kudu sowan ing ngarsane Sang Nata Agung."

Rasul Paulus ana ing ngarsane Sang Prabu Agripa lan Sang Putri Bernike

25:13-27

¹³ Let sawatara dina Sang Prabu Agripa karo Sang Putri Bernike rawuh ing Kaisarea karsa mbagekake Sang Festus. ¹⁴ Sarehne lereb ana ing kono sawatara dina, Sang Festus nyariyosake prakarane Rasul Paulus marang Sang Nata, ature: "Ing ngriki wonten satunggaling tiyang tahanan ingkang dipun tilar Feliks, nalika tindak. ¹⁵ Kala kula wonten ing Yerusalem, para pangajenging imam

saha para pinisepuhipun tiyang Yahudi sami nggigat piyambakipun saha nyuwun, supados tiyang punika dipun ukum. ¹⁶Kula mangsuli, bilih tiyang Rum boten gadhah adat masrahaken dakwa kadosdene ganjaran, saderengipun ajeng-ajengan kaliyan ingkang sami ndakwa saha dipun lilani ngaturaken panjawab tumrap gigatanipun. ¹⁷Milanipun tiyang-tiyang wau lajeng sami tumut mriki sesarengan kaliyan kula. Enjingipun kula lajeng ngawontenaken parepatan pangadilan saha aken ngladosaken tiyang punika.

¹⁸Nanging sareng tiyang-tiyang ingkang sami nggigat ngadeg ngupengi piyambakipun, sami boten ngajengaken gigatan bab pandamel awon, kados panginten kula. ¹⁹Tiyang-tiyang wau namung sami padudon ing bab-bab ingkang gegayutan kaliyan agaminipun saha satunggalipun tiyang ingkang nama Yesus, ingkang sampun pejah, mangka Paulus mratelakaken, bilih Piyambakipun gesang.

²⁰Sarehning kula kewedan anggen kula mriksa prakawis ingkang kados makaten punika, kula lajeng naros piyambakipun, punapa purun dhateng Yerusalem, supados prakawisipun dipun adili wonten ing ngrika.

²¹Nanging Paulus nginggahaken prakawisipun. Piyambakipun nyuwun, supados lestantun dipun tahan, ngantos prakawisipun kaputus dening Sang Nata Agung. Milanipun lajeng kula dhawuhaken, supados tiyang punika lestantun katahan ngantos saged kula sowanaken dhateng ing ngarsanipun Sang Nata Agung.”

²² Sang Prabu Agripa ngandika marang Sang Festus: “Kula kapengin mirengaken paturanipun tiyang punika piyambak.” Atur wangsulane Sang Festus: “Benjing-enjing panjenengan badhe mindhangetaken.”

²³ Esuke Sang Prabu Agripa lan Sang Putri Bernike padha rawuh kalayan upacara kaprabon sarta bareng wis lumebet ing gedhong pangadilan bebarengan karo para panggedhening wadya-bala lan para panggedhe ing kono, Sang Festus banjur dhawuh, supaya Rasul Paulus disowanake.

²⁴ Sang Festus nuli ngandika: “Sang Prabu Agripa saha para priyagung ingkang sami lenggah ing ngriki sesarengan kaliyan kula sadaya. Sami kula aturi mirsani tiyang punika, ingkang dipun gigat dening sadaya tiyang Yahudi, wonten ing Yerusalem saha wonten ing ngriki. Punika sadaya sami ndhatengi kula saha sami pratela kaliyan bengok-bengok, bilih tiyang punika boten pantes gesang langkung dangu malih. ²⁵ Nanging tumrap kula sampun cetha, bilih piyambakipun boten nglampahi ingkang kening ing paukuman pejah sarta sarehning tiyang punika nyuwun minggah ing pangadilanipun Sang Nata Agung, mila kula lajeng mutus badhe kula sowanaken ing ngarsanipun Sang Nata Agung. ²⁶ Namung kemawon boten wonten punapa-punapa ingkang gumathok, ingkang kedah kula aturaken ing serat ing ngarsanipun Sang Nata Agung bab tiyang punika. Inggih punika sababipun mila lajeng kula ladosaken

wonten ing ngarsa panjenengan, Sang Prabu Agripa, supados sasampunipun kapriksa lajeng wontena punapa-punapa ingkang saged kula serat. ²⁷ Amargi pamanggih kula, boten prayogi nyowanaken tiyang tahanan boten dipun kantheni gigatan ingkang dipun ajengaken tumrap tiyang wau.”

Panjawabe Rasul Paulus ana ing ngarsane Sang Preabu Agripa

26:1-11

26 ¹ Sang Prabu Agripa tumuli ngandika marang Rasul Paulus: “Kowe wis kalilan ngaturake panjawab.” Rasul Paulus banjur kumlawe astane sarta ngaturake panjawab mangkene: ² “Dhuh, Sang Prabu Agripa, kawula rumaos tampi kabegjan, dene ing dinten punika kawula dipun parengaken ngaturaken panjawab wonten ing ngarsa dalem tumrap sadaya gigatanipun tiyang-tiyang Yahudi dhumateng kawula, ³ punapa malih margi paduka nguningani saestu bab adat-tata-cara tuwin padudonipun tiyang Yahudi. Awit saking punika kawula keparenga nyuwun wonten ing ngarsa dalem, mugi karsaa midhangetaken atur kawula kalayan sabar.

⁴ Sadaya tiyang Yahudi sami nyumerepi gesang kawula wiwit anem, amargi wiwit wiwitan mila kawula gesang wonten ing satengahing bangsa kawula ing Yerusalem.

⁵ Sampun dangu sanget anggenipun sami

pitepangan kaliyan kawula saha bokbilih purun, sami saged suka paseksen, bilih kawula gesang kadosdene tiyang Farisi manut golongan ingkang keras wonten ing salebeting agami kita. ⁶Dene sapunika kawula kedah ngadhep wonten ing ngarsaning pangadilan punika, jalaran kawula ngajeng-ajeng dhateng kaleksananing prajanjian, ingkang dipun paringaken dening Gusti Allah dhateng para leluhur kita, ⁷saha ingkang dipun antos-antos dening taler kita kalih welas ing salebetipun sami nindakaken pangibadahipun rinten dalu kaliyan tegen. Inggih margi saking pangajeng-ajeng punika, dhuh, Sang Prabu Agripa, kawula dipun gigat dening tiyang-tiyang Yahudi. ⁸Kadospundi, dene panjenengan sadaya nggalih mokal, bilih Gusti Allah nangekaken tiyang pejah? ⁹Sanadyan kadospundi kemawon, kawula piyambak nate nginten, bilih kawula kedah tumindak keras nglawan asmanipun Gusti Yesus saking ing Nasaret. ¹⁰Bab punika kawula tindakaken ugi wonten ing Yerusalem. Kawula boten namung nglebetaken para suci kemawon dhateng ing pakunjaran, sasampunipun kawula tampi panguwaos saking para pangajenging imam, nanging kawula inggih ngrujuki, bilih tiyang-tiyang punika sami kaukum pejah. ¹¹Wonten ing papan-papan pangibadah kawula asring nganiaya tiyang-tiyang wau, saha sami kawula peksa, supados sami nyelaki kapitadosanipun, punapadene margi saking sanget muntabing manah kawula, tiyang-tiyang wau sami

kawula oyak-oyak, malah ngantos dumugi ing nagari-nagari manca.”

Rasul Paulus ngaturake bab anggone mratobat lan katimbangan

26:12-23

¹²“Lan ing salebeting kawontenan ingkang makaten punika, nalika kawula kaliyan panguwaos sacekapipun mundhi dhawuhipun para pangajenging imam lumampah dhateng ing kitha Dhamsyik, ¹³ dumadakan, dhuh, Sang Prabu Agripa, nuju ing wanci tengange, wonten ing tengah margi punika kawula sumerep cahya ingkang nglangkungi padhanging surya, tumurun saking langit ingkang lajeng nglimputi kawula saha kanca-kanca sesarengan kawula. ¹⁴ Kawula sadaya nunten sami ambruk ing siti, tuwin kawula lajeng mireng swara ingkang mangandikani kawula mawi basa Ibrani: Saulus, Saulus, yagene sira kok nganiaya Ingsun? Rekasa sira nungkak angkus. ¹⁵ Kawula tumunten munjuk: Paduka punika sinten, Gusti? Paring wangsulanipun Gusti: Ingsun iki Yesus kang sira kaniaya. ¹⁶ Nanging saiki tangia lan ngadega. Ingsun ngatingal marang sira iku prelu netepake sira dadi paladen sarta seksi tumrap samubarang kabeh kang wus sira deleng saka Ingsun lan kang bakal Ingsun katingalake marang sira ing tembe. ¹⁷ Sira bakal Ingsun pisah saka ing bangsa iki tuwin bangsa-bangsa liyane sarta sira bakal Ingsun utus marani

bangsa-bangsa iku, ¹⁸ supaya ngelekake mripate, satemah banjur padha ninggal pepeteng, marani pepadhang sarta uwal saka ing panguwasaning Iblis lan ngungsi marang Gusti Allah, supaya padha oleh pangapuraning dosa marga saka pracaya marang Ingsun, apadene banjur tanpa warisan ana ing satengahe para kang wus kasucekake.

¹⁹ Awit saking punika, dhuh, Sang Prabu Agripa, kawula boten nate boten mbangun miturut dhumateng wahyu saking swarga punika. ²⁰ Nanging ing sakawit kawula martosaken dhateng tiyang-tiyang Yahudi ing Dhamsyik, ing Yerusalem saha ing tanah Yudea sadaya, tuwin ugi dhateng bangsa-bangsa sanes, bilih kedah sami mratobat lan ngabekti dhumateng Gusti Allah punapadene lajeng nglampahi pandamel-pandamel ingkang laras kaliyan pamratobat wau. ²¹ Inggih margi saking punika tiyang-tiyang Yahudi lajeng sami nyepeng kawula wonten ing Padaleman Suci saha ngangkah pejah kawula. ²² Nanging margi saking pitulunganipun Gusti Allah, kawula saged gesang ngantos dumugi sapunika sarta saged nglairaken paseksen dhateng tiyang-tiyang alit saha dhateng para pangageng. Wondene ingkang kawula wartosaken punika boten sanes kajawi ingkang saderengipun sampun kawartosaken dening para nabi lan ugi dening Nabi Musa, ²³ inggih punika, bilih Sang Mesih kedah nandhang sangsara saha bilih Panjenenganipun punika ingkang rumiyin piyambak badhe wungu

saking antawisipun tiyang pejah, saha bilih Panjenenganipun badhe martosaken bab pepadhang dhateng bangsa punika saha dhateng bangsa-bangsa sanes.”

Rasul Paulus ngaturi Sang Prabu Agripa supaya pitados

26:24-32

²⁴ Bareng Rasul Paulus ngaturake bab iku mau kabeh minangka panjawab, Sang Festus banjur ngandika kalawan sora: “Kowe iku owah, Paulus! Kawruhmu kang akeh iku njalari kowe banjur edan.” ²⁵ Nanging Rasul Paulus nuli matur: “Kawula boten ewah, dhuh, Sang Festus ingkang minulya! Kawula ngaturaken kasunyatan kalayan pikiran ingkang saras! ²⁶ Sang Prabu ugi nguningani prakawis punika sadaya, awit saking punika kawula kalawan tatag saha tanpa tedheng aling-aling matur wonten ing ngarsanipun. Kawula yakin, bilih sadaya punika boten wonten satunggal kemawon ingkang dereng nate kapirengaken, awit prakawis punika boten kalampahan wonten ing panggenan ingkang kiwa. ²⁷ Punapa paduka, dhuh, Sang Prabu Agripa, pitados dhateng para nabi? Kawula sumerep, bilih paduka pitados.” ²⁸ Paring wangsulane Sang Prabu Agripa: “Meh bae kowe ngyakinake aku supaya dadi wong Kristen!” ²⁹ Unjuke Rasul Paulus: “Kawula badhe ndedonga dhateng Gusti Allah, supados boten namung paduka kemawon, nanging ugi

tiyang-tiyang sanes ingkang wonten ngriki saha mirengaken atur kawula punika, enggal utawi dangu-dangu, sami dados kadosdene kawula, kajawi blenggu punika.”³⁰ Sang Nata, Sang Walinagara tuwin Sang Putri Bernike lan kabeh kang padha lenggah banjur padha jumeneng.³¹ Nalika miyos, padha reraosan: “Tiyang punika boten nglampahi ingkang kenging paukuman pejah utawi paukuman pakunjaran.”³² Sang Prabu Agripa ngandika marang Sang Festus: “Tiyang punika sajatosipun sampun saged luwar, upami boten nginggahaken prakawisipun dhumateng Sang Nata Agung.”

Rasul Paulus digawa menyang ing kutha Rum

27:1-13

27¹ Bareng wis diputus, aku kabeh bakal lelayaran menyang ing tanah Itali, Rasul Paulus lan wong tahanan liyane sawatara dipasrahake marang sawijining opsir wadyabalane Sang Nata Agung, jenenge Yulius.² Aku padha nunggang kapal saka ing palabuhan Adramitium kang bakal layar menyang ing palabuhan-palabuhan ing sauruting pesisire tanah Asia, tumuli padha mangkat. Aristarkhus, wong Makedhonia saka ing kutha Tesalonika, mbarengi lakuku.³ Esuke mampir ing kutha Sidon. Pangrengkuhe Yulius marang Rasul Paulus becik, mulane dililani nemoni para mitrane, supaya padha

nyukupi kabutuhane. ⁴ Sarehne nampek angin, anggonku padha lelayaran saka ing kono mlipir ing pesisiring pulo Siprus, ⁵ banjur nrajang ing sagara ing sangareping tanah Kilikia lan Pamfilia, nuli padha tekan ing kutha Mira ing tanah Likia.

⁶ Ana ing kono opsir mrangguli kapal saka ing kutha Aleksandria, kang arep lelayaran menyang ing tanah Itali. Aku kabeh padha dielih mrono. ⁷ Nganti pirang-pirang dina anggonku padha lelayaran meh ora bisa maju, sarta kalawan rekasa banget anggonku padha bisa nyedhaki kutha Knidus. Sarehne angine terus bae ora becik, aku kabeh mlipir ing pasisire pulo Kreta, ngliwati tanjung Salmone.

⁸ Kalawan rekasa banget anggonku ngliwati tanjung mau, tumuli tekan ing panggonan, kang aran Palabuhan Becik, ing sacedhake kutha Lasea. ⁹ Nalika samana wis akeh wektu kang muspra. Wektu puwasa wis kliwat lan manawa mbacutake anggonku padha lelayaran wis mbebayani. Awit saka iku Rasul Paulus nuli ngengetake marang wong kabeh, pangandikane: ¹⁰ "Para sadherek, saking pangraos kula, anggen kula sami lelayaran punika badhe manggih aral kathah saha badhe kapitunan ageng, boten namung baita samomotanipun kemawon, nanging dalasan gesang kita pisan." ¹¹ Ewadene opsir mau milaur ngandel marang juru-mudhi lan nangkoda tinimbang karo pangandikane Rasul Paulus. ¹² Nanging sarehne palabuhan iku ora kapenak dilereni ing mangsa atis, mulane

wong-wong mau kang akeh padha sarujuk, manawa mbacutake laku lan mbudidaya bisane tekan ing kutha Feniks sarta banjur leren ana ing kono sajrone mangsa atis iku. Kutha Feniks iku sawijining palabuhane pulo Kreta, kang adhepe ngidul ngulon lan ngalor ngulon. ¹³Ing nalika iku ana angin sumilir saka ing kidul, mulane wong-wong padha ngira, yen sedyane mesthi bakal kaleksanan. Banjur padha mbedhol jangkar lan layar mlipir cedhak banget karo pulo Kreta.

Praune kandhas

27:14-44

¹⁴Nanging ora antara suwe nuli ana prahara saka ing pulo iku, kang diarani angin “Lor-Wetan”. ¹⁵Praune kabuncang lan ora bisa nahan tumempuhing angin. Mulane aku kabeh banjur pasrah lan ngeli bae. ¹⁶Wasana aku padha kentir tekan ing pasisiring pulo cilik kang aran Kauda; ana ing kono kalawan rekasa anggonku padha bisa nggondheli sekocining kapal. ¹⁷Bareng sekoci mau diunggahake ing kapal, wong-wong padha ngudi nulungi kapale srana digodhi. Sarehne sumelang manawa kapale bakal kandhas ing klabar Sirtis, layare nuli diudhunake lan banjur ngeli bae. ¹⁸Sarehne banget naggonku padha katempuh ing prahara, mulane esuke wong-wong padha wiwit mbuwangi momotaning kapal menyang ing sagara. ¹⁹Ing telung dinane padha mbuwangi pirantining kapal dhewe.

²⁰ Bareng nganti sawatara dina srengenge utawa lintang-lintang ora katon sarta tansah kaancam ing angin prahara kang nggegirisi, aku kabeh wis ora duwe pangarep-arep yen bakal slamet.

²¹ Lan sarehne wong-wong wis suwe anggone padha ora mangan, Rasul Paulus tumuli jumeneng ana ing satengahe sarta ngandika: “Para sadherek, manawi sami ndhahar atur kula, supados boten mancal saking pulo Kreta, kita tamtu boten ngraosaken kasisahan saha boten kapitunan makaten punika! ²² Ewadene sapunika ing salebeting kasangsaran punika, keparenga kula ngaturi pamrayogi, sami kula aturi tatag kemawon ing salebeting panggalih, amargi panunggilan panjenengan satunggal kemawon boten wonten ingkang badhe tiwas, kajawi namung baitanipun. ²³ Awit kala wau dalu wonten malaekating Allah, inggih punika Gusti Allah, ingkang kula sembah tuwin ingkang ndarbeni kula, jumeneng wonten ing sandhing kula ²⁴ sarta ngandika: “Aja wedi, Paulus! Kowe kudu sowan marang ing ngarsane Sang Nata Agung lan sanyatane marga sih-rahmating Allah, kabeh wong kang bebarengan karo kowe ana ing prau iki bakal padha slamet, marga saka kowe. ²⁵ Milanipun dipun tatag kemawon panggalih panjenengan, para sadherek! Awit kula pitados dhateng Gusti Allah, bilih sadaya tamtu badhe kalampahan, kados ingkang kapangandikakaken dhateng kula wau. ²⁶ Ananging kula sadaya kedah

ngandhasaken baita punika wonten ing salah satunggaling pulo.”

²⁷ Nalika ing bengine kang kaping patbelas aku kabeh isih terus diontang-antingake ana ing sagara Adria. Nanging bareng tengah wengi wong-wong prau padha krasa, yen wis cedhak karo dharatan. ²⁸ Banjur ngukur jerone nganggo bandhul jajagan, tinemu rong puluh dhepa. Bareng wis maju sawatara, nuli njajagi maneh, tinemu limalas dhepa. ²⁹ Sarehne aku kabeh sumelang, yen bakal kandhas ing salah sawijining parang, mulane wong-wong padha mbuwangi jangkar papat kang ana ing buritan sarta aku padha ngarep-arep, muga-muga enggal esuk. ³⁰ Nanging wong-wong kapal padha sumedya minggat saka ing prau, sarta padha ngudhunake sekoci, rewa-rewa arep mbuwangi jangkar saka ing ngarep.

³¹ Mulane Rasul Paulus banjur matur marang opsir lan para prajurit: “Manawi tiyang-tiyang punika boten lestantun wonten ing baita, panjenengan sadaya boten badhe wilujeng.”

³² Para prajurit banjur ngethoki talining sekoci, tumuli dicegurake.

³³ Bareng wis ngarepake raina, Rasul Paulus ngatag marang wong kabeh, padha dipurih mangan, pangandikane: “Sampun kawan welas dinten dangunipun anggen panjenengan sami ngantos-antos kemawon, nahan-nahanaken luwe boten dhahar punapa-punapa. ³⁴ Milanipun kula ngaturi pamraogi, sami karsaa dhahar rumiyin. Bab punika prelu kangge kawilujengan panjenengan. Ing

antawis panjenengan boten wonten satunggal kemawon ingkang badhe kecalan rambut sanadyan namung saeler kemawon saking sirahipun.”

³⁵ Sawise ngandika mangkono, panjenengane nuli mundhut roti, lan sawise saos sokur marang Gusti Allah ana ing ngarepe wong akeh, rotine banjur dicuwil-cuwil sarta wiwit dhahar. ³⁶ Wong kabeh banjur padha lejar atine, lan iya banjur uga padha mangan.

³⁷ Gunggungku kabeh kang ana ing kapal iku ana rong atus pitung puluh enem. ³⁸ Sawise padha wareg, momotan gandum padha dibuwangi menyang ing sagara, supaya praune bisa entheng. ³⁹ Lan bareng wis awan, wong-wong padha ndeleng sawijining teluk kang pasisire warata. Sanadyan padha durung tau weruh dharatan ing kono, ewasamono banjur mutus sabisa-bisa arep ngandhasake praune ana ing kono. ⁴⁰ Tali-talining jangkar dikethoki, jangkare padha ditinggal ana ing dhasaring sagara. Tali-tali kemudhi padha diuculi, banjur masang layar panampekan, supaya angin bisa nyurung praune menyang ing pasisir. ⁴¹ Nanging banjur nabrak klabar, temahan praune kandhas. Perangan kang ngarep ambles ora bisa obah, dene kang buri remuk marga saka panempuhing alun kang nggegirisi.

⁴² Nalika samana para prajurit sedyane arep mateni pasakitan kabeh, supaya ora ana siji-sijia kang bisa minggat kalawan nglangi.

⁴³ Nanging opsire kapengin nggesangi Rasul

Paulus. Mulane niyate para prajurit mau digagalake sarta prentah, supaya wong-wong kang bisa nglangi padha ndhisiki nyegur ing sagara lan munggah ing dharatan,⁴⁴ dene wong-wong liyane padha didhawuhi nusul kalawan migunakake blabag utawa pecahan-pecahan prau. Mangkono dadine wong kabeh mau padha bisa munggah ing dharatan kanthi slamet.

Rasul Paulus ana ing pulo Malta

28:1-10

28¹ Bareng aku kabeh wis tekan ing pasisir kanthi slamet, aku lagi padha ngreti, yen pulo iku jenenge pulo Malta.

² Wong pribumi ing pulo kono becik banget tangkep marang aku kabeh. Padha gawe totor gedhe sarta banjur ngajak aku kabeh mrono, jalaran wis wiwit udan, lan hawane adhem.

³ Nalika Rasul Paulus mundhut kayu garing sabongkok lan ditumpangake ing geni mau, ana ula bedhudhak kang metu, amarga saka panase. ⁴ Bareng wong-wong padha ndeleng ula kumlawer kanthil ing astane Rasul Paulus, banjur padha rerasanan: "Wong iki mesthi wong kang dosa pati, sabab sanadyan wis bisa oncat saka bebaya ing sagaya, Dewi Kaadilan ora marengake dheweke lestari urip."

⁵ Nanging Rasul Paulus nuli ngipatake ula mau menyang ing geni, dene panjenengan babar pisan ora apa-apa. ⁶ Ewadene wong-wong padha ngira, yen bakal abuh utawa bakal seda

sanalika iku uga. Nanging dienteni nganti suwe, padha weruh, yen panjenengane ora apa-apa, satemah banjur mbalik panemune, ngarani, yen Rasul Paulus iku dewa.

⁷Ora adoh saka ing panggonan kono ana palemahan, kagungane gupernur ing pulo iku. Gupernur iku asmane Publius. Iku kang nampani lan paring pamondhokan marang aku kabeh lawase telung dina kalawan rumaket. ⁸Kacarita nalika samana ramane Sang Publius sarean bae marga gerah benter lan desentri. Rasul Paulus banjur tindak lumebet ing kamare nuli ndedonga sarta banjur numpangake astane ing sarirane, satemah dadi senggang. ⁹Sawuse lelakon kang mangkono iku, wong-wong lara liyane ing pulo kono padha sowan, lan iya padha diwarasake. ¹⁰Awit saka iku wong-wong mau banget anggone padha ngajeni marang aku kabeh sarta bareng aku padha mangkat, padha nyangoni apa sakabutuhanku.

Rasul Paulus rawuh ing kutha Rum

28:11-16

¹¹Sawise telung sasi aku padha mangkat saka ing kono, nunggang kapal saka ing Aleksandria kang sasuwene mangka atis labuh ana ing pulo kono. Kapal mau nganggo lambang Dhioskuri. ¹²Aku padha mampir ing kutha Sirakusa lan leren ana ing kono telung dina. ¹³Saka ing kono banjur layar turut pasisir, nuli tekan ing kutha Regium. Sadinane

maneh banjur ana angin saka kidul lan ing dina kapindhone padha tekan ing kutha Putioli.

¹⁴Ana ing kono ketemu karo para warganing pasamuwan, banjur dipurih nginep pitung dina. Sawise mangkono nuli budhal menyang ing kutha Rum. ¹⁵Para sadulur ing kono wis padha krungu warta bab tekaku kabeh, banjur padha methuk nganti tekan ing papan kang aran Forum Apius lan ing Tres Taberne. Bareng Rasul Paulus mirsani para sadulur mau, banjur ngunjukake panuwun marang Gusti Allah sarta iku ndadekake santosaning panggalihe.

¹⁶Bareng aku wis padha tekan ing kutha Rum, Rasul Paulus diparengake dedalem piyambak karo prajurit siji kang rumeksa.

Rasul Paulus wawan pangandika karo wong-wong Yahudi ing kutha Rum

28:17-29

¹⁷Sawise telung dina Rasul Paulus nuli ngaturi rawuh para panggedhening bangsa Yahudi lan bareng wis padha nglumpuk, banjur dipangandikani mangkene: “Para sadherek, sanadyan kula boten kalepatan dhateng bangsa kita utawi dhateng adat-tata-caranipun para leluhur kita, ewadene kula dipun cepeng wonten ing kitha Yerusalem saha lajeng dipun pasrahaken dhateng tiyang Rum. ¹⁸Sareng kula sampun kapriksa, sami sumedya ngluwari, amargi boten wonten kalepatan kula satunggal kemawon, ingkang pantes katrap ing paukuman pejah.

¹⁹ Ananging tiyang-tiyang Yahudi sami mabeni, mila kula lajeng kapeksa nginggahaken prakawis punika dhateng ing ngarsanipun Sang Nata Agung, nanging boten kanthi sedyo badhe nggigataken bangsa kita. ²⁰ Pramila kula lajeng ngaturi rawuh panjenengan sadaya prelu badhe pirembagan, amargi awit saking pangajeng-ajengipun bangsa Israel punika kula lajeng karante.”

²¹ Nanging banjur padha mangsuli: “Kula boten sami tampi serat-serat saking tanah Yudea bab panjenengan, punapa dene inggih boten wonten satunggal kemawon saking sadherek-sadherek kita ingkang mriki martosaken bab ingkang awon tumrap panjenengan. ²² Nanging kula sami kapengin mirengaken saking panjenengan, kadospundi pamanggih panjenengan, awit kula sami sumerep, bilih golongan punika wonten ing pundi-pundi dipun lawan.”

²³ Banjur padha namtokake dinane. Ing dina kang wis katamtokake iku, wong-wong mau padha teka ing dalem pamondhokane Rasul Paulus. Panjenengane nuli paring katrangan lan paseksen bab Kratoning Allah sarta ngyakinake bab Gusti Yesus adhedhasar angger-anggere Nabi Musa lan kitabe para nabi. Pamulange wiwit esuk nganti sore. ²⁴ Ana kang banjur padha nganggep marang pangandikane, nanging iya ana kang tetep ora pracaya. ²⁵ Banjur padha bubar kalawan bebencengan. Nanging Rasul Paulus isih nglairake pangandika satembung,

kang mangkene: “Kasinggihan temen pangandikanipun Sang Roh Suci lumatar Nabi Yesaya dhateng leluhur kita, wiraosipun:

²⁶ Sira maranana bangsa iki lan tutura:
Sira bakal padha krungu, nanging ora mangreti,

bakal ndeleng, nanging ora sumurup.

²⁷ Sabab atine bangsa iki ndableg,

lan kupinge wis dadi jampeng,

tuwin mripate padha dieremake;

supaya mripate aja nganti ndeleng

lan kupinge aja nganti krungu

tuwin atine aja nganti mangreti

banjur mratobat temah Sunwarasake.

²⁸ Pramila kauningana, bilih kawilujengan

ingkang saking Gusti Allah punika lajeng

kaparingaken dhateng bangsa-bangsa sanes

ingkang sami badhe mirengaken.” ²⁹ [Sawuse

Rasul Paulus ngandika mangkono, wong Yahudi

banjur padha bubar kalawan bebencengan ing

panemu kang akeh.]

Rasul Paulus ngabarake bab Kratoning Allah ana ing kutha Rum

28:30-31

³⁰ Kacarita Rasul Paulus nganti genep rong taun anggone manggen ana ing dalem kang disewa piyambak. Kabeh wong kang sowan padha ditampeni.

³¹ Panjenengane martakake Kratoning Allah lan mulang bab Gusti Yesus Kristus kalawan tatag sarta ora ana kang mambengi.

RUM

Salam

1:1-7

1 ¹ Saka Paulus, abdine Sang Kristus Yesus, kang katimbangan dadi rasul, kapiji nggelarake Injile Gusti Allah, ² kang sadurunge wus kaprasetyakake lumantar para nabine ana ing kitab-kitab suci, ³ bab Kang Putra, kang dumados saka tedhake Sang Prabu Dawud mungguh ing daging, ⁴ lan miturut Rohing kasucen, kang kayekten ana ing wungune saka ing antarane wong mati, manawa Panjenengane iku Putrane Gusti Allah kang kuwaos, yaiku Gusti Yesus Kristus, Gusti kita. ⁵ Kalawan lumantar Panjenengane, aku padha oleh sih-rahmat sarta kalenggahan rasul, kadhawuhan nuntun marang kabeh bangsa, supaya padha pracaya lan mbangun-turut marang Asmane. ⁶ Kowe uga padha klebu ing antarane wong-wong mau, kowe kang wus padha katimbangan dadi kagungane Sang Kristus, ⁷ marang sakehe para sadulur kang manggon ing kutha Rum, iya para kekasihe Gusti Allah, kang katimbangan lan kadadekake suci. Sih-rahmat anaa ing kowe kabeh lan tentrem-rahayu saka Gusti Allah Rama kita lan saka Gusti Yesus Kristus.

Rasul Paulus kapengin menyang Rum

1:8-15

⁸ Luwih dhisik aku saos sokur marang Allahku marga dening Gusti Yesus Kristus ing ngatase kowe kabeh, awit kabar bab pracayamu wus sumebar ing sajagad. ⁹ Sabab Gusti Allah kang dakladeni kanthi gmolonging atiku ing sajrone ngabarake Injile Kang Putra, iku kang dadi seksiku anggonku ora pegat ngelingi marang kowe ana ing sajroning pandongaku: ¹⁰ Aku nyenyuwun, muga-muga marga saka karsane Gusti Allah ing wekasane aku bisa oleh dalan niliki kowe kabeh. ¹¹ Awit aku kapengin ketemu kowe, prelu ngwenehi ganjaran kasukman, murih undhaking kasantosanmu, ¹² yaiku, supaya aku ana ing antaramu melu kalipur dening percaya kita, iya pracayamu, lan iya pracayaku. ¹³ Para sadulur, karepku supaya kowe padha sumurupa, yen aku wis kerep duwe niat niliki kowe, supaya ana ing satengahmu aku uga bisa methik woh kayadene ana ing satengahing para bangsa saliyane bangsa Yahudi, -- nanging nganti saprene tansah ana alangan --. ¹⁴ Aku kapotangan kabecikan marang wong Yunani, mangkono uga marang wong saliyane Yunani, wong wasis lan wong bodho. ¹⁵ Yaiku kang njalari aku uga kapengin ngabarake Injil marang kowe kang padha manggon ing kutha Rum.

Injil iku kakiyatane Gusti Allah

1:16-17

¹⁶ Ujer aku ora isin mungguhing Injil, awit Injil iku kakiyatane Gusti Allah kang ndadekake rahayu angger wong kang pracaya, luwih-luwih wong Yahudi, nanging uga wong Yunani. ¹⁷ Sabab ing kono kalairake kabeneraning Allah, kang metu saka ing pracaya lan nuntun marang pracaya, kaya kang katulisan, wiraose: “Wong kang bener iku bakal urip saka pracaya.”

Paukumane Gusti Allah tumrap pamblasar lan durakaning manungsa

1:18-32

¹⁸ Sabab bebendune Gusti Allah kalairake saka ing swarga marang sarupaning pamblasar lan durakaning manungsa kang nampik kayekten marga dening duraka. ¹⁹ Awit kang bisa disumurupi mungguhing Gusti Allah iku wus cetha tumrap wong-wong mau, jalaran wis padha kaparingan sumurup dening Gusti Allah. ²⁰ Awitdene kang ora katingal ana ing Gusti Allah, iya iku kakiyatane kang langgeng lan kaallahane, iku wiwit dumadine jagad bisa kasumurupan saka ing pakaryane, satemah wong-wong padha ora bisa diarani tanpa kaluputan. ²¹ Amarga sanadyan padha wanuh marang Gusti Allah, ewadene ora padha ngluhurake Panjenengane kang jumeneng

Gusti Allah, utawa ora saos sokur marang Panjenengane. Nanging pangangen-angene dadi tanpa guna, lan atine kang bodho dadi peteng. ²² Anggepe padha pinter, nanging satemene bodho. ²³ Padha nglironi kamulyane Gusti Allah kang langgeng kalawan pepethan kang mirip manungsa kang bisa lebur, lan pepethan manuk, sarta kewan asikil papat, apadene kewan-kewan rumangkang.

²⁴ Mulane padha diulungake dening Gusti Allah marang pepenginning atine kang rusuh, satemah padha rusuh-rinusuhan ing badane. ²⁵ Awitdene iya padha nglironi kayektene Gusti Allah kalawan barang pulasan, padha ngluhurake sarta ngabekti marang pepadhanging tumitah, nglalekake marang kang nitahake, kang mesthine kudu pinuji-puji ing salawas-lawase. Amin. ²⁶ Mulane Gusti Allah ngulungake wong-wong mau marang hawa-nepsu kang gawe wirang, sabab sing wadon padha nglironi cara awor turu nganggo patrap nyulayani kodrat. ²⁷ Mangkono uga kang lanang padha ninggal patrap sapaturon kang lumrah karo kang wadon, nanging kalawan ati kang ngangsa-angsa duwe kekarepan marang pepadhane, satemah nindakake kanisthan karo padha lanang, mulane padha nampani piwales kang murwat tumrap pamblasare iku ana ing awake dhewe. ²⁸ Dadi sarehne rumangsane ora prelu ngakoni Gusti Allah, mulane Gusti Allah iya ngulungake wong-wong mau marang pangangen-angen kang nistha, temahan padha nindakake

patrap kang ora patut, ²⁹kebak ing sarupane duraka, kadursilan, kethaha sarta piala, padha kebak drengki, gawe pati, tukar padu, culika sarta pikiran ala. ³⁰Padha dhemen wadul, mitenah, sengit marang Gusti Allah, kurang ajar, kumlungkung, umuk, sugih pangreka ala, ora mbangun-turut marang wong tuwa, ³¹tanpa budi, ora setya, ambek kamitegan, ora welasan. ³²Sabab sanadyan ngreti marang pamundhute angger-anggere Gusti Allah, yaiku yen sadhengah wong kang padha nglakoni kaya mangkono mau pantes kapatrapan ing paukuman pati, nanging ora ngamungake nglakoni dhewe bae, nanging iya ngrujuki marang kang padha nglakoni mangkono.

Gusti Allah iku ora pilih kasih

2:1-16

2 ¹Mulane, heh manungsa, sapa bae kang njeksani wong liya, kowe dhewe ora kena diarani tanpa kaluputan. Awit ing sajrone kowe njeksani wong, ateges matrapi awakmu dhewe, amarga kowe kang njeksani wong iku, pratingkahmu dhewe iya mangkono uga. ²Kita rak padha sumurup yen paukumane Gusti Allah iku ing sabener tumrap sapa bae kang nglakoni iku mau. ³Dene kowe, heh manungsa kang njeksani kang duwe pratingkah mangkono mau, mangka kowe dhewe uga nglakoni, apa kowe ngira, yen kowe bakal luput saka ing paukumane Gusti

Allah? ⁴ Apa kowe arep ngremehake lubering kamirahan sarta sabar sarehe Gusti Allah? Apa kowe ora sumurup manawa kamirahane Gusti Allah iku nuntun kowe marang pamratobat? ⁵ Nanging marga saka wangkoting atimu kang ora gelem mratobat iku, dadine kowe numpuk bebendu kanggo awakmu dhewe, nganti tumeka ing dinane kababaring bebendu lan pangukume Gusti Allah kang adil, ⁶ kang bakal males marang sawiji-wijining wong saukur karo panggawene, ⁷ yaiku wong kang ngantepi panggawe becik, tansah ngupaya kamulyan sarta kaluhuran lan kalanggengan, wong iku bakal padha kaparingan urip langgeng, ⁸ nanging wong kang mburu karepe dhewe, ora mbangun-turut marang kayekten, rumaket ing duraka, iku bakal padha kawales bebendu sarta deduka. ⁹ Sangsara lan rupeking ati bakal tumama marang angger wong kang gawe piala, kang dhisik wong Yahudi, lan samono uga wong Yunani, ¹⁰ nanging kamulyan, kaluhuran lan tentrem-rahayu bakal kaparingake marang sawiji-wijining wong kang nindakake kabecikan, dhisike wong Yahudi lan uga wong Yunani. ¹¹ Sabab Gusti Allah ora pilih kasih.

¹² Ujer kabeh wong kang gawe dosa kalawan sepi ing angger-anggering Toret iku bakal padha sirna iya kalawan sepi ing angger-anggering Toret; lan kabeh wong kang padha dosa ing sajrone kawengku ing angger-anggering Toret, iku bakal padha diadili sarana angger-anggering Toret. ¹³ Amarga

wong kang bener ana ing ngarsane Gusti Allah iku dudu kang ngrungokake angger-anggering Toret, nanging kang netepi angger-anggering Toret. ¹⁴ Manawa bangsa-bangsa liya kang ora nduweni angger-anggering Toret marga saka prentuling atine dhewe nglakoni apa kang kamot ing angger-anggering Toret, wong-wong iku mau kang dadi angger-anggering Toret tumrap awake dhewe, sanadyan ora nduweni angger-anggering Toret. ¹⁵ Amarga kalawan mangkono iku wong-wong mau padha nelakake, manawa pepakone angger-angger wis katulis ana ing atine, sarta rumangsaning atine melu dadi seksi, sarta pangangen-angene padha genti ngluputake utawa genti mbenerake. ¹⁶ Bab iku bakal tetela ing dina samangsa Gusti Allah ngadili wewadine manungsa lumantar Gusti Yesus Kristus, cocog karo Injil kang dakwartakake.

Angger-anggering Toret lan tetak iku dudu sumbering karahayone wong Yahudi

2:17-29

¹⁷ Nanging manawa kowe iku ngarani awakmu dhewe wong Yahudi, sarta ngandelake marang angger-anggering Toret, apadene gumunggung mungguh ing Gusti Allah, ¹⁸ sarta sumurup kang dadi karsane, lan marga kawulang ing angger-anggering Toret, bisa sumurup endi kang becik sarta endi kang ala, ¹⁹ lan yakin, yen kowe iku dadi panuntune wong wuta, sarta pepadhange wong kang ana

ing pepeteng, ²⁰ kang nggulawenthah wong bodho, gurune wong kang durung diwasa; marga ana ing angger-anggering Toret iku, kowe kadunungan awak-awakaning kawruh sarta keyekten, ²¹ banjur kapriye mungguhing kowe, kang mulang wong liya, apa kowe ora mulang awakmu dhewe? Kowe kang mulang: Aja nyolong, yagene kowe dhewe kok nyolong? ²² Kowe kang kandha: Aja laku bedhang, yagene kowe dhewe kok laku bedhang? Kowe kang gething marang brahala, yagene kowe dhewe kok malah njarah rayah papan brahala? ²³ Kowe kang gumunggung mungguhing angger-anggering Toret, yagene kowe kok malah nyenyamah Gusti Allah kalawan nerak angger-anggering Toret iku? ²⁴ Kaya kang katulisan wiraose: "Iya marga saka kowe Asmane Gusti Allah dicecamah ana ing antarane bangsa-bangsa liya."

²⁵ Tetak iku pancen ana paedahé, manawa kowe temen-temen netepi angger-anggering Toret, nanging manawa kowe nerak angger-anggering Toret tetakmu iku tanpa guna.

²⁶ Dadi manawa wong kang ora tetak netepi angger-anggering Toret, apa iku ora bakal dianggep padha karo wong kang wus tetak?

²⁷ Yen mangkono, wong kang ora tetak nanging netepi angger-anggering Toret, iku bakal njeksani kowe kang nduweni angger-angger kang katulis lan tetak, nanging nerak angger-anggering Toret. ²⁸ Awit kang diarani Yahudi iku dudu tata-laire, lan kang diarani tetak uga dudu tetak ing tata-laire.

²⁹ Nanging kang diarani wong Yahudi sajati iku yaiku kang ora katon Yahudine, lan tetak kang sajati iku tetaking ati yaiku tetak rohani dudu tata-laire. Lan iku oleh pangalem saka Gusti Allah, ora saka manungsa.

Kaluwihane wong Yahudi lan kasetyaning Allah

3:1-8

3 ¹Yen mangkono, apa ta kaluwihane wong Yahudi, lan apa ta paedahe tetak iku? ²Akeh banget lan warna-warna, kang dhisik iki: Sabab wong mau padha dipitayani pangandikane Gusti Allah. ³Dadine kapriye, manawa ana ing antarane wong-wong mau ana kang ora setya, apa bab anggone ora setya mau bisa njalari wurunging prasetyane Gusti Allah? ⁴Babar pisan ora! Malah kosokbaline: Gusti Allah iku asipat bener, lan manungsa kabeh padha dora cara, kaya kang katulisan, wiraose:

“Supados Paduka kacihna manawi leres ing sapangandika Paduka, saha Paduka unggul manawi dipun hakimi.”

⁵Nanging manawa duraka kita iku nelakake kabeneraning Allah, banjur apa kang bakal padha kita kandhakake? Apa Gusti Allah padha kita anggep ora adil yen ta ngetingalake anggone bendu? -- Calathuku iki cara manungsa. -- ⁶Mesthi bae ora! Yen mangkono kapriye Gusti Allah anggone arep ngadili jagad? ⁷Nanging manawa setya tuhune Gusti

Allah iku marga saka gorohku malah sangsaya cetha banget temah njalari kaluhurane, yagene aku kok isih diadili maneh padha kaya wong dosa? ⁸Rak iya ora bener, ta, panacade wong kang kandha, yen kita padha duwe ujar mangkene: “Payo kita padha nglakoni panggawe ala supaya bisaa thukul kang becik saka ing kono. Wong kang kaya mangkono iku wis samesthine tanpa paukuman.

Wong kabeh padha kawengku ing dosa

3:9-20

⁹Kang iku kapriye? Apa kita luwih onjo katimbang karo wong liya? Babar pisan ora! Sabab ing ngarep rak wis kita dakwa, wong Yahudi lan wong Yunani iku padha kawengku ing dosa kabeh, ¹⁰iya kaya kang wus katulisan, wiraose:

“Ora ana wong kang bener, siji bae ora ana.

¹¹Ora ana wong siji-sijia kang duwe budi, ora ana wong siji-sijia kang ngupaya Gusti Allah.

¹²Kabeh wong padha nyleweng, kabeh tanpa guna, ora ana kang gawe becik, siji bae ora ana.

¹³Gurunge iku kaya kubur menga, ilate dianggo nyenyidrani, lambene ngemu wisa.

¹⁴Cangkeme kebak pangipat-ipat.

¹⁵Entheng sikile yen arep ngwutahake getih.

¹⁶Karusakan lan kasrakatan ana ing dedalane,

¹⁷ lan dalaning tentrem-rahayu ora disumurupi;

¹⁸ padha ora duwe wedi asih marang Gusti Allah.”

¹⁹ Nanging kita padha sumurup, yen kabeh kang kamot ing kitab Toret iku katujokake marang wong-wong kang kawengku ing angger-anggering Toret, supaya wong kabeh padha kabungkem cangkeme, lan sajadag kabeh iki kena kapatrapan ing paukumane Gusti Allah. ²⁰ Sabab siji bae ora ana wong kang kabenerake ana ing ngarsane Gusti Allah marga saka anggone netepi angger-anggering Toret; awit malah iya marga saka angger-anggering Toret iku wong padha nyumurupi dosa.

Manungsa iku kabenerake marga saka pracaya

3:21-31

²¹ Balik ing saikine, tanpa angger-anggering Toret, kaya kang kapratelakake ing kitab Toret lan kitab-kitabe para nabi, kabeneraning Allah iku wus kalairake, ²² yaiku kabeneraning Allah kang awit saka pracaya marang Gusti Yesus Kristus tumrap kabeh wong kang padha pracaya, awit ora ana beda-bedane.

²³ Marga kabeh wong wis padha gawe dosa sarta koncatan ing kamulyaning Allah, ²⁴ lan padha kabenerake kanthi lelahanan awit saka sih-rahmate lumantar panebuse Sang Kristus Yesus. ²⁵ Panjenengane wus dipesthekake

dening Gusti Allah dadi srananing karukunan, awit saka pracaya marang rahe. Bab iki katindakake kagem ngatingalake kaadilane, sabab Panjenengane wus ngendelake dosa-dosa kang wus kapungkur ing wektu kasabarane Gusti Allah. ²⁶Karsane yaiku kagem ngatingalake kaadilane ing jaman saiki, supaya tetelaa manawa Panjenengane iku bener, lan uga mbenerake wong kang pracaya marang Gusti Yesus.

²⁷Yen mangkono, apa dhasare gumunggung? Ora ana. Banjur manut waton apa? Apa wewaton panggawe? Ora, nanging wewaton pracaya. ²⁸Marga kita yakin, yen manungsa iku anggone kabenerake awit saka pracaya, ora marga saka anggone netepi angger-anggering Toret. ²⁹Karomaneh Gusti Allah iku apa mung dadi Gusti Allahe wong Yahudi bae? Apa Panjenengane iku dudu Gusti Allahe bangsa-bangsa liyane uga? Iya, Panjenengane iya dadi Gusti Allahe bangsa-bangsa liyane uga. ³⁰Tegese, manawa Gusti Allah iku siji, kang bakal mbenerake wong kang padha tetak awit saka pracaya, lan wong kang padha ora tetak iya awit saka pracaya.

³¹Yen mangkono apa aku padha mbatalake angger-anggering Toret awit saka pracaya? Babar pisan ora. Aku malah padha njejegake.

Rama Abraham kabenerake awit saka pracaya

4:1-25

4¹ Kang iku apa kang bakal dakkandhakake tumrap Rama Abraham, leluhur kita mungguh ing daging? ²Sabab yen Rama Abraham anggone kabenerake marga saka pandamele, panjenengane bisa gumunggung, nanging ora ana ing ngarsane Gusti Allah. ³Sabab apa kang kapratelakake ing ayating Kitab Suci? "Rama Abraham banjur pracaya marang Gusti Allah, lan iya bab iku kang kaetang dadi kabeneran tumrap panjenengane dening Gusti Allah." ⁴Dene wong kang nyambut-gawe iku, opahe ora kena kaetung ganjaran, nanging hake. ⁵Yen wong kang ora nyambut-gawe, nanging kumandel marang Panjenengane kang mbenerake wong duraka, kumandele iku kang kaetung dadi kabeneran. ⁶Kayadene Sang Prabu Dawud iya mastani rahayu wong kang kaanggep bener dening Gusti Allah ora wewaton ayahane: ⁷"Rahayu wong kang padha kaapura panerake, lan kang kaaling-alingan dosa-dosane; ⁸rahayu wong kang kaluputane ora kaetang dening Gusti Allah." ⁹Anggone mastani rahayu iku apa mung tumuju marang wong kang tetak bae, apa iya marang kang padha ora tetak uga? Aku rak wis tutur, mungguh kumandel iku tumrap

Rama Abraham kaetang dadi kabenerane.

¹⁰ Dene anggone kaetang mangkono iku genahe kapriye? Sadurunge apa sawise supit? Ora sawise supit, nanging sadurunge. ¹¹ Sarta pratandha tetak iku ditampani minangka ecaping kabeneran awewaton pracayane ing sadurunge supit. Iya mangkono iku anggone panjenengane banjur bisa dadi ramane para wong percaya kang ora tetak, supaya kabeneran kaetunga tumrap wong-wong iku mau, ¹² lan uga dadi ramane para wong tetakan, yaitu para wong kang ora mung padha tetak bae, nanging uga padha nurut labeting pitadose leluhur kita Rama Abraham, nalikane durung supit.

¹³ Sabab mungguhing prasetya kang kaparingake marang Rama Abraham satedhakturune yen bakal tampi warisan jagad, iku ora lumantar angger-anggering Toret, nanging lumantar kabeneran kang wewaton percaya. ¹⁴ Awit manawa wong-wong kang pangarep-arepe lumantar angger-anggering Toret padha melu tanpa panduman kang kaprasetyakake Gusti Allah, percaya iku banjur dadi muspra lan prasetyane dadi batal. ¹⁵ Amarga angger-anggering Toret iku nekakake bebendu, nanging ing ngendi ora ana angger-anggering Toret, ing kono iya ora ana panerak.

¹⁶ Mulane kabeneran iku adhedhasar percaya supaya mujudna sih-rahmat, satemah prasetya iku tumuju marang sakehe tedhakturune Rama Abraham, ora ngamungake

kang kawengku ing angger-anggering Toret bae, nanging uga kang padha kadunungan pracayane Rama Abraham. Sabab Rama Abraham iku leluhur kita kabeh, -- ¹⁷ iya kaya kang katulisan, wiraose: "Sira iku wus Sunpasthekake dadi bapakne bangsa akeh," -- ana ing ngarsane Gusti Allah kang wus diandelake, kang nguripake wong mati sarta kang nyabdakake apa kang ora ana dadi ana. ¹⁸ Sabab sanadyan ora ana dhasaring pangarep-arep, ewasamono Rama Abraham tansah kumandel kanthi pangajeng-ajeng, yen panjenengane bakal dadi ramane bangsa akeh, landhesan apa kang wus dipangandikakake: "Samono bakal cacahing turunira." ¹⁹ Lan pracayane ora dadi kendho, sanadyan ngraosake yen sarirane wus lungse, awit yuswane wis watara satus taun, sarta manawa Ibu Sara wus lungse ing wanci. ²⁰ Ewasamono panjenengane tetep ngugemi prasetyane Gusti Allah, tanpa mangu-mangu kang awit saka pamaido, nanging malah panjenengane kasantosakake ing pracayane, sarta ngluhurake Gusti Allah, ²¹ kanthi ing pangandel, manawa Gusti Allah mesthi kuwaos nindakake apa kang wus kaprasetyakake. ²² Mulane bab iki kaetang dadi kabenerane. ²³ Tetembungan iki, yaiku "bab iki kaetang tumrap panjenengane", iku anggone katulis ora mung mligi kagem Rama Abraham bae, ²⁴ nanging iya katulis kanggo kita uga; sabab kita bakal kaetung kaya mangkono uga, awit kita padha percaya ing Panjenengane kang

wus mungokake Gusti Yesus, iya Gusti kita, saka ing antarane wong mati, ²⁵ yaiku Gusti Yesus kang wus kaulungake awit saka panerak kita, sarta kawungokake awit saka anggon kita padha kabenerake.

undhuh-undhuhane wong kang kabenerake

5:1-11

5 ¹ Mulane kita kang wus padha kabenerake awit saka pracaya, kita padha urip kalawan rukun karo Gusti Allah marga dening Gusti kita, Gusti Yesus Kristus. ² Panjenengane iku kang njalari kita padha oleh dalan kang anjog ing sih-rahmat marga saka pracaya. Ana ing sih-rahmat iki dumunung kita sarta kita ngalembana sajroning pangarep-arep bakal tanpa kamulyaning Allah. ³ Lan ora ngamungake iku bae. Malah kita iya padha ngalembana sajroning sangsara, awit kita padha sumurup manawa sangsara iku njalari mantep, ⁴ lan mantep iku njalari tanggon, tanggon nukulake pangarep-arep. ⁵ Dene pangarep-arep iku mesthi ora bakal ngapirani, awit sihe Gusti Allah wus kaesokake ing ati kita dening Sang Roh Suci, kang wus pinaringake marang kita. ⁶ Awitdene ing nalika kita isih padha apes, ana ing wektu kang pinesthi dening Gusti Allah, Sang Kristus wus nglampahi seda kanggo kita para wong duraka. ⁷ Ujer ora gampang wong kok banjur gelem mati nglabuhi wong bener -- ewadene

bokmanawa kanggo wong utama, bisa uga ana wong kang wani mati. -- ⁸Nanging Gusti Allah wus ngatingalake sihe marang kita, awit Sang Kristus wus nglampahi seda kanggo kita, nalika kita isih padha kawengku ing dosa. ⁹Apamaneh saiki, kita wus padha kabenerake sarana rahe, wus mesthi bakal luput saka ing bebenduning Allah. ¹⁰Sabab, manawa ing nalikane kita isih padha dadi satru wus karukunake kalawan Gusti Allah dening sedane Kang Putra, mendahane maneh saiki sawise karukunake, mesthi kita bakal kapitulungan rahayu awit saka gesange. ¹¹Lan ora ngamungake mangkono bae, kita malah iya bakal padha ngalembana marang Gusti Allah marga dening Gusti Yesus Kristus, Gusti kita, kang dadi margane anggon kita wus padha oleh pirukun iku.

Bapa Adam lan Sang Kristus

5:12-21

¹²Mulane padha kaya tekane dosa ing jagad jalaran saka wong siji, sarta tekane pati marga saka dosa mau, mangkono si pati iya wus nyrambahi marang wong kabeh, jalaran wong kabeh mau wus padha gawe dosa. ¹³Sabab sadurunge ana angger-anggering Toret ing jagad wus ana dosa. Nanging dosa mau ora kaetung manawa ora ana angger-anggering Toret. ¹⁴Sanadyan mangkono wiwit Rama Adam tumekane Nabi Musa, si pati wus masesani uga marang kang padha gawe dosa,

kang panerake ora madhani ing panerake Rama Adam, iya iku kang dadi gegambarane Panjenengane kang bakal rawuh. ¹⁵Nanging sih-rahmate Gusti Allah iku ora padha karo panerake Rama Adam. Sabab, manawa panerake wong siji njalari wong kabeh padha tumiba ing pangwasaning pati, luwih agung maneh sih-rahmate Gusti Allah sarta peparinge ganjaran kang ngluberi wong kabeh, kang marga saka wong siji, yaiku Gusti Yesus Kristus. ¹⁶Lan peparinge sih-rahmat iku ora timbang karo dosane wong siji. Awit karampunganing pangadilan tumrap panerake wong siji iku nekakake paukuman, nanging peparinge ganjaran sih-rahmat marga saka panerak kang akeh iku nekakake karampungan kang mbenerake. ¹⁷Sabab, yen marga saka panerake wong siji, si pati wus masesa marga saka wong siji iku, mendahane maneh wong kang wus padha nampani kaluberaning sih-rahmat sarta ganjaran kabeneran, mesthi bakal urip lan masesa marga dening wong siji, yaiku Gusti Yesus Kristus.

¹⁸Dadine padha kaya panerak siji nekakake paukuman marang wong kabeh, mangkono uga tumindak ing kabeneran siji, njalari wong kabeh padha kabenerake dadi lan uripe.

¹⁹Dadi padha kaya pambangkange wong siji mau njalari wong kabeh dadi wong dosa, mangkono uga marga saka pambangun-turute wong siji kabeh wong banjur padha dadi wong kang bener.

²⁰ Nanging angger-anggering Toret tumuli kawuwuhake, supaya panerak dadi saya akeh, dene ing ngendi kang dosane wuwuh akeh, ing kono sih-rahmat dadi saya luber, ²¹ supaya padha kaya si dosa wus nguwasani ing alam pati, mangkono uga sih-rahmat iya bakal masesa marga saka kabeneran kang njalari urip langgeng, marga dening Gusti Yesus Kristus, Gusti kita.

Mati lan tangi kalawan Sang Kristus

6:1-14

6 ¹Yen mangkono, apa ta sing bakal kita gunem? Apa kita kepareng padha ndlarung ing sajroning dosa, supaya wuwuha gedhene sih-rahmat? ²Babar pisan ora! Kita rak wis mati tumraping dosa, kapriye anggon kita isih padha bisa urip ing sajroning dosa mau? ³Apa kowe padha ora sumurup, yen kita kang wus padha kabaptis ana ing Sang Kristus, iku ateges wus padha kabaptis ana ing sedane? ⁴Dadi kita wus padha ndherek kakubur kalawan Panjenengane, sarana baptis ing pati mau, supaya padha kayadene Sang Kristus wus kawungokake saka ing antarane wong mati dening kamulyaning Sang Rama, mangkono uga kita bakal urip ana ing sajroning urip kang anyar.

⁵Sabab yen kita wus padha nunggal kalawan apa kang padha karo sedane, kita iya bakal padha nunggal kalawan apa kang padha karo wungune. ⁶Amarga kita padha sumurup yen

kamanungsan kita kang lawas iku wus ndherek sinalib, supaya awak kita dununging dosa kita iki sirna panguwasane, lan kita padha ora ngawula marang dosa maneh. ⁷ Sabab, sapa sing wis mati, iku wus luwar saka ing dosa. ⁸ Dadi yen kita wus padha ndherek kalawan Sang Kristus kita padha pracaya yen iya bakal padha urip kalawan Panjenengane uga. ⁹ Amarga kita padha sumurup, yen Sang Kristus sawuse kawungokake saka ing antarane wong mati, ora seda maneh: si pati wis ora nguwasani Panjenengane maneh. ¹⁰ Awit sedane iku, seda tumrap ing dosa, mung sapisan kanggo salawase; lan gesange iku gesang lumados marang Gusti Allah. ¹¹ Samono uga anggonmu mawas iya mangkenea: kowe wus padha mati tumrapping dosa, nanging kowe padha urip lumados marang Gusti Allah ana ing Sang Kristus Yesus.

¹² Mulane si dosa aja nganti nguwasani badanu kang kena ing pati iku maneh, supaya kowe aja nganti nuruti pepenginane maneh.

¹³ Sarta kowe aja masrahake gegelitaning badanmu marang si dosa kanggo gegamaning duraka, nanging badanmu saosna marang Gusti Allah, kaya wong kang maune mati, nanging saiki urip. Sarta gegelitaning badanmu iku saosna marang Gusti Allah, minangka gegamaning kabeneran. ¹⁴ Sabab si dosa ora bakal nguwasani kowe maneh, marga kowe padha ora kawengku ing angger-anggering Toret, nanging kawengku ing sih-rahmat.

Bab pangawula rong warna

6:15-23

¹⁵Tumuli kapriye? Apa kita banjur padha nglakoni dosa marga ora kawengku ing angger-anggering Toret, ananging kawengku ing sih-rahmat? Babar pisan ora! ¹⁶Apa kowe padha ora sumurup, manawa masrahake awakmu marang sawijining wong dadi abdi kang mituhu iku, ateges kowe dadi bature wong iku, sing kudu kokpituhu, embuh ing bab dosa kang nggendeng kowe marang pati, embuh pamituhu kang nuntun kowe marang kabeneran? ¹⁷Nanging sokur marang Gusti Allah! Ing maune kowe iku dadi bature si dosa, nanging ing saiki kanthi gumolonging atimu kowe wus padha mituhu marang piwulang kang kaluntakake marang kowe. ¹⁸Kowe wis padha kaluwaran saka ing dosa lan dadi abdining kabeneran. ¹⁹Bab iki dakpituturake cara manungsa awit saka karingkihanmu. Sabab kayadene kowe wus masrahake gegelitaning badanmu dadi baturing rereged lan duraka tumuju marang duraka, mangkono uga kowe saiki kudu masrahake gegelitaning badanmu dadi abdining kabeneran kang tumuju ing kasucen.

²⁰Sabab nalika kowe padha dadi kawulaning dosa, kowe padha ora kawengku ing kabeneran. ²¹Lan apa oleh-olehanmu? Kabeh iku njalari kowe saiki banjur padha rumangsa isin amarga wekasane iku pati. ²²Nanging

saiki bareng kowe wus padha kauwalake saka ing dosa lan bareng kowe wus padha dadi abdining Allah, kowe padha ngundhuh woh kang nuntun kowe marang kasucen sarta wekasane iku urip kang langgeng. ²³Awit pituwase dosa iku pati, balik sih-peparinge Gusti Allah iku urip langgeng ana ing Sang Kristus Yesus, Gusti kita.

Bab angger-anggering Toret

7:1-12

7 ¹Para sadulur, apa kowe padha ora sumurup, -- awit aku pitutur marang kang padha paham ing bab angger-angger, -- yen ta angger-angger iku anggone mengku wong ing sajege urip? ²Sabab wong wadon iku kecencang ing angger-angger marang sing lanang, sasuwene sing lanang iku isih urip, nanging manawa sing lanang wis mati, wong wadon mau uwal saka ing angger-angger kang nancang mau. ³Dadi yen gelem diepek bojo wong lanang liyane sajrone kang lanang isih urip, wong wadon mau diarani laku bedhang. Nanging manawa kang lanang wus mati, wong wadon mau wus uwal saka angger-angger, satemah manawa diepek bojo wong lanang liya, ora diarani laku bedhang. ⁴Yen mangkono, para sadulurku, kowe iya wis padha mati tumrap ing angger-anggering Toret, jalaran saka sarirane Sang Kristus, supaya kowe dadia kagunganing liyan, yaiku kagungane Panjenengane, kang wus

kawungokake saka ing antarane wong mati, amrih kita padha metokna woh, sumaos kagem Gusti Allah. ⁵Awit nalika kita isih padha urip ana ing daging, hawa-nepsuning dosa kang kagugah dening angger-anggering Toret, iku ndayani ana ing gegelitaning badan kita, satemah kita padha metokake woh kanggo si pati, ⁶ananging saiki kita wus kauwalake saka ing angger-anggering Toret, awit kita wus padha mati tumrap kang maune ngunjara kita, satemah saiki kita leladi ana ing kaanan kang anyar, manut ing Roh, ora ana ing kaanan lawas manut ing sastrane angger-anggering Toret.

⁷Yen mangkono apa sing arep kita gunem? Angger-anggering Toret iku apa dosa? Babar pisan ora! Malah marga saka angger-anggering Toret iku aku nyumurupi dosa. Aku mangsa ngretia bab kamelikan yen angger-anggering Toret ora dhawuh: “Sira aja melik!” ⁸Nanging marga saka pepakon mau, dosa oleh jalaran kanggo nenangi sarupaning kamelikan ana ing aku, sabab tanpa angger-anggering Toret, dosa iku mati. ⁹Ing maune aku iki urip tanpa angger-anggering Toret, nanging satekane pepakon mau, dosa wiwit urip, ¹⁰balik aku mati. Sarta pepakon kang mesthine nuntun marang urip, nanging tumraping aku malah dadi jalaraning pati. ¹¹Awit saka ananing pepakon iku, dosa oleh jalaran nasarake aku, lan marga saka pepakon iku mau si dosa mateni aku. ¹²Dadi angger-anggering Toret

iku suci, lan pepakon iku iya suci, bener lan becik.

Perange angger-anggering Toret lan dosa

7:13-25 (7:13-26)

¹³Yen mangkono, apa bab kang becik iku dadi jalaraning patiku? Babar pisan ora! Nanging amrih tetelaa yen iku mau si dosa, dosa iku migunakake bab kang becik kanggo nekakake patiku, satemah marga saka pepakon mau, banjur saya luwih cetha maneh wujud si dosa. ¹⁴Sabab kita sumurup, manawa angger-anggering Toret iku awatak kasukman, nanging aku iki awatak kadagingan, kaedol dadi budhake si dosa. ¹⁵Sabab apa bae kang daklakoni iku, aku dhewe ora sumurup. Ujer apa kang daklakoni iku mau dudu bab kang dakkarepake; nanging apa kang daksengiti, iku kang daklakoni. ¹⁶Dadi manawa aku nglakoni bab kang ora dakkarepake iku, ateges aku ngakoni yen angger-anggering Toret iku becik. ¹⁷Manawa mangkono dudu aku maneh kang nglakoni, ananging si dosa kang dumunung ana ing atiku. ¹⁸Sabab aku sumurup, yen aku iki, yaiku dagingku, ora kadunungan bab kang becik. Sabab karep iku pancen ana ing aku, nanging dudu bab nglakoni apa kang becik. ¹⁹Sabab kang daklakoni iku dudu bab kang dakkarepake, yaiku bab kang becik, nanging kang daklakoni iku bab kang ala, dudu kang dakkarepake. ²⁰Dadi yen aku nglakoni bab kang ora dakkarepake, ateges wis dudu aku

maneh kang nglakoni, nanging si dosa kang dumunung ana ing aku.

²¹ Kang iku, aku nemu wewaton mangkene: Manawa aku kepengin nindakake kang becik, kang ala wis cumawis ana ing aku. ²² Sabab sajroning batinku, aku seneng marang angger-anggere Gusti Allah, ²³ nanging gegelitaning badanku kadunungan angger-angger liya kang narungi angger-anggering akal-budiku, sarta njalari aku dadi tawananing angger-anggere dosa kang dedunung ana ing gegelitaning badanku. ²⁴ Wong cilaka aku iki! Sapa kang bakal ngluwari aku saka badan reh-rehane pati iki? ²⁵ Aku ngucap sokur marang Gusti Allah, iku marga dening Gusti Yesus Kristus, Gusti kita. (7-26) Dadi kalawan akal-budiku, aku ngawula marang angger-anggere Gusti Allah, nanging kalawan daging ngawula marang angger-anggere si dosa.

Urip kang katuntun ing Sang Roh

8:1-17

8 ¹ Kang iku saiki wis ora ana paukuman maneh tumrap wong kang padha ana ing Sang Kristus Yesus. ² Sang Roh, kang paring urip, wus ngluwari kowe kabeh ana ing Sang Kristus, saka angger-anggering dosa lan angger-anggering pati. ³ Awit bab kang ora bisa ditindakake dening angger-anggering Toret awit saka apese marga dening daging, wus katindakake dening Gusti Allah sarana ngutus Kang Putra piyambak ana ing daging,

nyami warni kaya daging kadosan awit saka dosa. Panjenengane wus matrapi paukuman tumrap dosa ana ing daging, ⁴ supaya ukume angger-angger katetepana ana ing kita, kang padha ora lumaku nuruti daging, nanging manut marang Sang Roh. ⁵ Sabab wong kang uripe kawengku ing daging, iku padha ngangen-angen kang mungguh ing daging; nanging wong kang uripe manut ing Sang Roh, pangangen-angene miturut Sang Roh. ⁶ Awitdene pangangen-angene daging iku pati, balik pangangen-angene Sang Roh iku urip lan tentrem-rahayu. ⁷ Sabab pepenginaning daging iku nyatru marang Gusti Allah, awit ora sumuyud marang angger-anggere Gusti Allah, amarga pancen iya ora bisa. ⁸ Wong kang uripe kawengku ing daging iku ora bisa ndadekake keparenge Gusti Allah.

⁹ Balik kowe iku padha ora kawengku ing daging, nanging padha ana ing Sang Roh, semono iku manawa Rohing Allah pancen dedalem ana ing kowe. Nanging sing sapa ora kadunungan Rohe Sang Kristus, iku dudu kagungane Sang Kristus. ¹⁰ Nanging manawa Sang Kristus dedalem ana ing kowe, sanadyan raga iku mati marga saka dosa, nanging sukma iku urip awit saka kabeneran. ¹¹ Lan manawa Rohe kang wus mungokake Gusti Yesus saka ing antarane wong mati iku dedalem ana ing kowe, dadine kang wus mungokake Sang Kristus Yesus saka ing antarane wong mati iku iya bakal nguripake badanmu kang kena ing

pati iku, lumantar Sang Roh kang dedalem ana ing kowe.

¹²Mulane para sadulur, kita iki padha kapotangan, nanging ora marang daging supaya urip nuruti daging. ¹³Sabab yen uripmu nuruti daging, kowe mesthi padha mati; nanging yen kowe mateni hawaning raga marga dening Roh, kowe bakal padha urip. ¹⁴Kabeh wong kang katuntun dening Rohe Gusti Allah, iku dadi putrane Gusti Allah. ¹⁵Awit kowe padha ora nampani rohing pangawulan kang njalari kowe dadi wedi maneh, nanging kowe wis padha nampani Sang Roh kang njalari kowe dadi putrane Gusti Allah. Marga saka Roh iku kita banjur padha nyebut: “Abba, Rama!” ¹⁶Sang Roh iku anekseni bebarengan karo roh kita, yen kita iku para putrane Gusti Allah. ¹⁷Dene manawa kita iki dadi putra, dadi iya ahli waris, tegese wong kang padha nduweni wewenang nampani prasetyane Gusti Allah, kang bakal nampani iku bebarengan karo Sang Kristus, yaiku yen pancen kita padha ndherek nandhang sangsara, supaya iya ndhereka kamulyakake kalawan Panjenengane.

Bab pangarep-arepe para putraning Allah

8:18-30

¹⁸Sabab aku yakin, yen sangsara ing jaman saiki iku ora paja-paja timbang yen katandhing karo kamulyan kang bakal kalairake marang kita.

¹⁹ Sabab kanthi cecengklungen sakehing tumitah anggone padha nganti-anti marang wektu kababare para putrane Gusti Allah. ²⁰ Awit sakehing tumitah wus katelukake marang kaapesan, ora saka karepe dhewe, nanging marga saka karsane Panjenengane kang nelukake, ²¹ ananging sajroning pangarep-arep, marga kang tumitah iku dhewe uga bakal kaluwaran saka ing pangawulaning karusakan, lan lumebu marang ing kamardikaning kamulyane para putrane Gusti Allah. ²² Sabab kita padha sumurup, yen nganti saprene sakehing tumitah iku iya padha sesambat lan iya padha ngrasakake larane wong nglarani arep nglairake jabang bayi. ²³ Lan ora ngamungake iku bae, dalasan kita dhewe kang wus kaparingan Sang Roh minangka ganjaran wiwitan, uga padha sesambat sajroning ati kalawan nganti-anti marang kaputran, yaiku pangluwaraning badan kita. ²⁴ Sabab kita padha kapitulungan rahayu ana ing pangarep-arep. Nanging pangarep-arep kang kasat mripat iku dudu pangarep-arep maneh, marga kapriye bisane isih ngarep-arep tumrap barang kang wis katon? ²⁵ Nanging manawa kita ngarep-arep marang apa kang ora kita deleng, dadi anggon kita padha ngarep-arep iku kalawan sabar mantep.

²⁶ Mangkono uga Sang Roh iya mbiyantu kita ing sajroning kaapesan kita; awit kita padha ora sumurup apa kang sabenere kita suwun ana ing pandonga; nanging Sang

Roh piyambak kang ndedonga kanggo kita marang Gusti Allah, kanthi pasambat kang ora kena winirasa. ²⁷ Sarta Gusti Allah kang nitipriksa sajroning ati, mirsa karsane Sang Roh yaiku manawa anggone ndedonga kanggo para suci nyondhongi karsane Gusti Allah. ²⁸ Saiki kita padha sumurup, yen Gusti Allah uga makarya ana ing samubarang kabeh, njalari becike wong kang padha tresna marang Panjenengane, yaiku para kang tinimbangan miturut ing pepesthening Allah. ²⁹ Marga kabeh wong kang wus kapilih wiwit ing sakawit dening Panjenengane, iku iya katamtokake wiwit ing sakawit dadi madha rupa citrane Kang Putra, supaya Kang Putra iku dadi pembayun ana ing antarane sadulur akeh. ³⁰ Sarta wong kang padha katamtokake wiwit ing sakawit iku iya padha katimbangan. Lan kang wus padha ditimbali, iku iya padha kabenerake. Apadene kang wus kabenerake, iku iya padha dimulyakake.

Bab katamtuaning pracaya

8:31-39

³¹ Kang iku apa kang bakal kita gunem tumrap kabeh mau? Manawa Gusti Allah ana ing pihak kita, sapa kang bakal nglawan kita? ³² Kang ora ngeman Kang Putra piyambak, nanging malah nganti dipasrahake kanggo kita kabeh, apa iya kalakon ora maringake samubarang kabeh marang kita bareng lan Panjenengane? ³³ Sapa kang bakal nggugat

para pepilihane Gusti Allah? Apa Gusti Allah kang mbenerake wong-wong mau? Sapa kang bakal matrapi paukuman? ³⁴ Apa Sang Kristus Yesus kang wus seda? Malah luwih saka iku, apa kang wus kawungokake, kang lenggah ana ing satengene Gusti Allah, kang malah dadi pangemban kita? ³⁵ Sapa kang bakal megatake kita saka ing sihe Sang Kristus? Apa panganiaya, apa rupeking ati, apa panguya-uya, apa kaluwen, apa kawudan, apa bebaya, apa pedhang? ³⁶ Kaya kang wus katulisan:

“Margi saking Paduka, kawula sami wonten ing salebeting bebaya pejah sadinten muput,
kawula sami kaanggep kados menda sembelehan.”

³⁷ Nanging mungguhing bab iku mau kabeh, kita padha ngungkuli wong kang padha menang, jalaran saka Panjenengane kang wus ngasihi kita. ³⁸ Sabab aku mesthekake, sanadyan pati utawa urip, para malaekat apa para panguwasa, kang saiki ana utawa kang bakal ana, ³⁹ apa para panguwasa kang ana ing dhuwur utawa ing ngisor, lan sadhengah titah liyane, ora bakal bisa megatake kita saka ing sihe Gusti Allah, kang ana ing Sang Kristus Yesus, Gusti kita.

Prasetyane Gusti Allah iku mesthi kalakon**9:1-29**

9¹ Kandhaku iki temen-temen ana ing Sang Kristus, aku ora goroh. Sabab osiking atiku melu nek seni marga dening Sang Roh Suci,² manawa aku nandhang prihatin banget, lan tansah sedhik.³ Awit aku iki iya saguh kena ing ipat-ipat, sarta kapegat saka Sang Kristus marga saka para sadulurku, golonganing bangsaku mungguhing daging.⁴ Sabab iku kabeh padha wong Israel kang wus kaangkat dadi putra lan wis kaparingan kamulyan tuwin prajanjian-prajanjian sarta angger-anggering Toret, apadene sarengat lan prasetya-prasetya.⁵ Kang padha dadi tedhak turune para rama leluhur, kang nurunake Sang Kristus mungguhing daging, kang ngungkuli samubarang kabeh. Panjenengane iku Gusti Allah kang kudu pinuji-puji ing salawas-lawase. Amin.

⁶Ewadene pangandikane Gusti Allah iku mokal yen wurunga. Awit ora saben trahe Israel iku wong Israel,⁷ lan iya ora kabeh kang kagolong turune Rama Abraham iku tedhake Rama Abraham, nanging: "Kang asale saka Isak iku kang bakal kasebut turunira."⁸ Tegese: Dudu para anak kang miturut ing daging kang dadi para putrane Gusti Allah, nanging para anak prasetyan kang kaetang dadi turun kang sah.⁹ Sabab pangandika iku isi prasetya mangkene: "Ing watara

pendhak mangsa iki Ingsun bakal rawuh, sarta Sarah bakal duwe anak lanang.”¹⁰ Malah ora ngamungake iku bae. Luwih cetha maneh Ibu Ribkah kang mbobot kembar saka priya siji, yaiku Rama Iskak, rama leluhur kita.¹¹ Sabab nalika bayi-bayi mau durung padha lair, lan durung nglakoni panggawe becik utawa ala, -- supaya rancangane Gusti Allah bab pamilihe tetepa, ora adhedhasar ayahan nanging adhedhasar timbalane, --¹² dipangandikakake marang Ribkah, mangkene:

“Sing tuwa bakal ngawula marang sing enom,”

¹³ iya kaya kang katulisan, wiraose:

“Yakub Sunkasihi, nanging Esau Sunsengiti.”

¹⁴ Yen mangkono, apa kang bakal kita gunem? Apa Gusti Allah ora adil? Mokal!¹⁵ Sabab Panjenengane wus ngandika marang Nabi Musa, mangkene: “Ingsun bakal melasi marang sapa bae kang Sunkarsakake Sunwelasi, sarta Ingsun bakal paring sih-kamirahan marang sapa bae kang Sunkarsakake Sunparingi sih-kamirahan.”

¹⁶ Dadi bab iku ora gumantung marang kareping wong utawa reka-dayaning wong, nanging gumantung marang sih-kamirahane Gusti Allah.¹⁷ Marga ing Kitab Suci ana pangandika marang Sang Prabu Pringon, mangkene: “Yaiku sababe anggoningSun ngadegake sira, yaiku supaya Ingsun bisa ngatingalake panguwaosingSun ana ing sira, sarta AsmaningSun supaya kasuwurna ing salumahing bumi.”¹⁸ Dadi Panjenengane

maringi sih-piwelas marang sapa bae kang dikarsakake, lan Panjenengane mangkotake marang sapa bae kang dikarsakake.

¹⁹ Saiki kowe arep padha tutur marang aku: “Yen mangkono, apa maneh kang kaanggep luput dening Panjenengane? Sabab sapa kang bisa nglawan karsane?” ²⁰ Nanging, heh manungsa, kowe iku sapa ta, dene kok madoni marang Gusti Allah? Apa iya bisa, ta, barang gegawean calathu marang kang gawe mangkene: “Yagene dene anggonmu gawe aku kok kaya mangkene?” ²¹ Apa kundhi iku ora duwe wewenang tumrap lempunge; prongkolan kang padha, salong kagawe barang kang mulya, salong kagawe barang liyane kang lumrah? ²² Lan kapriye saupama kagem ngatingalake bebendu lan nedahake panguwaose, Gusti Allah paring kasabaran kang gedhe marang para kang minangka wadhahing bebendu, kang wus kacadhangake marang karusakan, ²³ mangka iku malah kagem ngatingalake anggone sugih kamulyan marang para kang minangka wadhahing sih-piwelase, kang wis cinadhangake marang kamulyan? ²⁴ Yaiku kita kang wus padha katimbangan, ora mung saka ing antarane wong Yahudi bae, nanging uga saka ing antarane bangsa-bangsa liya, ²⁵ kaya kang wus dipangandikakake uga ana ing kitabe Nabi Hosea, wiraose:

“Kang dudu umatingSun bakal Sunsebut umatingSun,

lan kang dudu kekasih, iku Sunsebut
kekasih.”

²⁶ Lan ing panggonan kang wong-wonge
dipangandikani:

“Sira iku dudu umatingSun,”
ing kono wong-wong mau bakal
dipangandikani:

“Para Putrane Gusti Allah kang sipat gesang.”

²⁷ Lan Nabi Yesaya nguwuh ing ngatase bangsa
Israel, mangkene: “Sanadyan Banisrael iku
cacahé kaya wedhine sagara, nanging mung
kekarene bae kang bakal pinaringan rahayu.

²⁸ Sabab apa kang wus dipangandikakake,
bakal tumuli katindakake dening Pangeran ana
ing bumi, kalawan sampurna.” ²⁹ Karodene
kaya kang kawecakake dening Nabi Yesaya ing
sadurunge mangkene:

“Saupama Gusti Allah kang murbeng dumadi
ora ngarekake turun marang kita,
kita wus dadi kaya Sodom
lan padha kaya Gomora.”

Karahayone bangsa-bangsa liya lan pamblasare bangsa Israel

9:30--10:3

³⁰ Yen mangkono, apa kang bakal kita
gunem? Iki: Bangsa-bangsa liya kang padha
ora ngupaya kabeneran, wus padha oleh
kabeneran, yaiku kabeneran kang awit saka
pracaya. ³¹ Nanging: Bangsa Israel sanadyan
ngupaya angger-angger kang bakal nekakake
kabeneran, ora nganti nyandhak marang

angger-angger mau. ³²Yagene kok ora?
 Sabab bangsa Israel anggone ngupaya ora
 marga saka pracaya, nanging marga saka
 panggawe, marga padha kasandhung ing
 watu sesandhungan, ³³kaya kang katulisan,
 wiraose:

“Lah ing Sion Sundokoki watu tetanggoran
 tuwin watu sesandhungan, lan:

Sapa kang pracaya marang iku, ora bakal
 kawirangan.”

10 ¹Para sadulur, kang dadi pepenginaning
 atiku lan pandongaku marang
 Pangeran, wong-wong mau muga padha
 kapitulungana rahayu. ²Amarga aku nekseki,
 yen pancen padha taberi banget anggone
 ngabekti marang Gusti Allah, nanging tanpa
 pangreten kang bener. ³Sabab, padha ora
 wanuh marang kabeneraning Allah sarta
 ngarah ngadegake kabenerane dhewe, mulane
 padha ora sumuyud marang kabeneran kang
 saka Gusti Allah.

Kabeneran awit saka pracaya

10:4-15

⁴Sabab Sang Kristus iku kang wus mungkasi
 angger-anggering Toret, satemah saben
 wong kang pracaya banjur oleh kabeneran.

⁵Sabab Nabi Musa nyerat bab kabeneran
 kang marga saka ing angger-anggering Toret
 iku mangkene: “Sapa kang nglakoni prakara
 iku, bakal urip marga saka iku.” ⁶Nanging
 kabeneran kang awit saka pracaya iku,

wewarahe mangkene: "Aja ana osiking atimu: Sapa ta kang bakal sumengka menyang ing swarga?" yaiku prelu ngaturi Gusti Yesus tumedhak, ⁷ utawa: "Sapa ta kang bakal mudhun menyang telenganing pati?" yaiku: prelu nginggahake Sang Kristus saka ing antarane wong mati. ⁸ Nanging kapriye wewarahe? Mangkene:

"Pangandika iku cedhak karo kowe, ana ing tutukmu lan ana ing atimu."

Yaiku pangandika bab pracaya, kang dakwartakake. ⁹ Sabab, manawa sarana tutukmu kowe ngakoni yen Gusti Yesus iku Gusti, lan atimu pracaya yen Gusti Allah wus mungokake Panjenengane saka ing antarane wong mati, kowe bakal kapitulungan rahayu.

¹⁰ Sabab, kalawan ati wong iku anggone pracaya sarta kabenerake, lan kalawan tutuk wong anggone ngakoni pracaya, sarta kapitulungan rahayu. ¹¹ Awit Kitab Suci ngandika mangkene: "Sapa kang pracaya marang Panjenengane, ora bakal kawirangan."

¹² Sabab wong Yahudi lan wong Yunani iku ora ana bedane. Ujer Gusti Allah mung siji, kang dadi Gustine wong kabeh, sarta luber kadarmane marang sadhengah wong kang padha nyebut marang Panjenengane.

¹³ Awitdene sapa kang nyebut Asmaning Pangeran bakal kapitulungan rahayu.

¹⁴ Nanging kapriye anggone padha bisa nyebut marang Panjenengane? Kapriye anggone padha pracaya ing Panjenengane, yen padha ora krungu bab Panjenengane?

Kapriye anggone padha krungu bab Panjenengane manawa ora ana kang martani?
¹⁵Lan kapriye anggone padha bisa awew pawarta bab Panjenengane, manawa padha ora kautus? Kaya kang katulisan, wiraose: “Iba anggone nyenengake tekane wong kang padha nggawa pawarta becik.”

Bab bangsa Israel anggone ora pracaya

10:16-21

¹⁶Ananging ora kabeh wong padha nampani pawarta becik iku mau. Sabab Nabi Yesaya munjuk mangkene: “Dhuh Pangeran, sinten ingkang pitados dhateng punapa ingkang sami kawula wartosaken?” ¹⁷Dadine pracaya iku thukule awit saka pangrungu, sarta pangrungu iku marga saka pangandikane Sang Kristus.

¹⁸Ananging aku takon: Apa padha ora krungu? Sajatine wus padha krungu:

“Swarane wus nyrambahi ing salumahing bumi,

Sarta tembungé wis tekan ing tapel watesing jagad.”

¹⁹Nanging aku takon maneh: Apa kirane bangsa Israel ora mangreti? Kang dhisik ana pangandikane Nabi Musa mangkene:

“Ingsun bakal nenangi kumerenira marang kang dudu umat, sarta nenangi nepsunira marang bangsa kang bodho.”

²⁰Lan kalawan kendel Nabi Yesaya ngandika:

“Ingsun wus ditemu dening wong kang padha ora ngupaya Ingsun.

Ingsun wus ngatingal marang wong-wong kang ora nakokake Ingsun.”

²¹ Balik tumrap bangsa Israel pangandikane mangkene: “Sadina muput anggoningSun ngegarake astaningSun marang bangsa kang ora mbangun-turut sarta madoni.”

Kekarene bangsa Israel

11:1-10

11 ¹ Kang iku aku takon: Apa kirane Gusti Allah wus nampik umate? Babar pisan ora! Awit aku dhewe iya wong Israel trahe Rama Abraham, saka taler Benyamin. ² Gusti Allah ora nampik umate kang dipilih. Apa kowe padha ora sumurup, apa kang wus dipangandikakake ing Kitab Suci bab Nabi Elia, nalika nggugat bangsa Israel ana ing ngarsane Gusti Allah: ³ “Dhuh Pangeran, para nabi Paduka sampun sami dipun pejahi, misbyah-misbyah Paduka sampun dipun risaki, namung kawula piyambak ingkang taksih gesang, mangka tiyang-tiyang sami ngangkah pejah kawula.” ⁴ Nanging kapriye pangandikane Gusti Allah marang Nabi Elia mau? Mangkene: “Ingsun isih ngengehake wong pitung ewu kagem Ingsun, kang ora tau sujud nyembah marang Baal.” ⁵ Mangkono uga ing wektu saiki, iya ana kekaren, awewaton pamilihe sih-rahmat. ⁶ Nanging manawa bab iku kalakone awit saka sih-rahmat, dadine wis

ora marga saka panggawe maneh, sabab yen ora mangkono, kang diarani sih-rahmat iku wis dudu sih-rahmat maneh. ⁷ Kang iku kapriye? Israel ora bisa nggayuh apa kang diupaya, nanging kang nampani iku para wong kang pinilih. Dene liyane padha mangkotake atine, ⁸ kaya kang katulisan, wiraose:

“Gusti Allah ndadosake wong-wong mau padha turu kepati, maringi mripat kang ora kanggo ndeleng, lan kuping kang ora kanggo ngrungokake, nganti tumeka ign dina iki.”

⁹ Sarta Sang Prabu Dawud munjuk:

“Pakembulanipun dadosa kalajiret saha jaring, tuwin sesandhungan, punapadene piwales tumrap tiyang-tiyang punika.

¹⁰ Saha mripatipun sami kadamela peteng, satemah sami boten ningali,

Bangsa Israel kasandhung, bangsa-bangsa liya padha rahayu

11:11-24

¹¹ Kang iku aku takon: Apa wong mau anggone padha kasandhung iku supaya tiba? Babar pisan ora! Nanging awit saka panerake, karahayon banjur tumiba marang bangsa-bangsa liya, supaya padha thukul kumerene.

¹² Awit manawa panerak mau njalari kasugihaning jagad, lan kakurangane dadi

kasugihane bangsa-bangsa liya mendahane maneh mungguh ing kasampurnane.

¹³Aku pitutur marang kowe, heh para bangsa saliyane bangsa Yahudi. Iya marga aku iki dadi rasule para bangsa saliyane bangsa Yahudi, aku nganggep yen bab iki dadi kamulyaning pangabdiku, ¹⁴yaiku bokmanawa aku bisa nenangi rasa kumeren sajroning batine para kadanguku tunggal bangsa miturut daging, sarta bisa mitulungi rahayu marang panunggalane sawatara. ¹⁵Sabab yen panampike iku ateges pirukun tumrap ing jagad, wong-wong iku anggone nampani apa ora ateges kauripan saka ing antarane wong mati? ¹⁶Manawa panenanan wiwitan iku suci, jladrene iya suci kabeh, lan yen oyode suci, pang-pange iya suci. ¹⁷Mulane, manawa pang-pange wus ana sawatara kang dikethoki, lan kowe kang dadi thukulan alas sing ditancebake ana ing antarane, temahan melu oleh panduman saka oyode wit jaitun kang kebak tlutuh iku, ¹⁸kowe aja padha gumunggung marang pang-pang iku! Manawa gumunggung dieling, yen dudu kowe kang nyangga oyod iku, nanging oyod iku kang nyangga kowe. ¹⁹Bisa uga kowe bakal calathu: Mulane ana pang kang padha dikethoki, iku supaya aku ditancebake ana ing antarane minangka thukulan. ²⁰Iya bener! Anggone padha dikethoki iku, awit saka anggone ora pracaya, lan kowe anggonmu tetep iku marga saka pracaya. Kowe aja kumlungkung, aluwung wedia! ²¹Sabab, manawa Gusti

Allah ora ngeman marang pangpang kang asli, iya ora bakal ngeman marang kowe uga. ²²Mulane waspadakna sih-kamirahane Gusti Allah, sarta kekerasane uga, yaiku kekerasane tumrap wong kang wis padha tiba, nanging kamirahane tumrap kowe, samono iku manawa kowe tetep ana ing kamirahane, manawa ora, kowe iya bakal padha kapagas uga. ²³Nanging mungguh pang kang wis padha kapagas mau, yen ora ngantepi anggone ora percaya bakal katancebake maneh, jalaran Gusti Allah kagungan panguwasa nancebake maneh. ²⁴Sabab manawa kowe wis padha kakethok saka ing wit jaitun alas lan cengkah karo dhasarmu kowe padha katancebake ing wit jaitun sajati, mendahane maneh pangpang kang tunggal dhasar, mesthi bakal katancebake ing wit jaitun asline dhewe.

Anggone Israel kapitulungan rahayu

11:25-36

²⁵Awitdene para sadulur, supaya kowe aja padha nganggep pinter awakmu dhewe, karepku kowe padha nyumurupana wewadi iki: Bangsa Israel iku salong padha mangkotake atine nganti lumebune bangsa-bangsa liyane saganep. ²⁶Kalawan patrap mangkono bangsa Israel bakal kapitulungan rahayu kabeh, kaya kang katulisan, wiraose:

“Saka ing Sion bakal rawuhe Sang Juru Panebus,

Panjenengane bakal nyingkirake sakehing pamblasare Yakub.

²⁷ Lan iki kang dadi prajanjianing Sun kalawan wong-wong iku, samangsa Ingsun mbirat dosane.”

²⁸ Manut Injil, wong-wong iku padha dadi satrone Gusti Allah marga saka kowe, ananging manut ing pilihan, wong-wong iku padha dadi kekasihe Gusti Allah awit saka para leluhur. ²⁹ Sabab Gusti Allah ora kagungan raos kaduwung tumrap peparinge sih-rahmat sarta timbalane. ³⁰ Sabab iya padha kaya kowe ing maune, anggonmu padha ora mbangun-miturut marang Gusti Allah, nanging saiki wis oleh sih-piwelas marga saka anggone ora mbangun-miturut wong-wong iku, ³¹ mangkono uga wong iku saiki iya padha ora mbangun-miturut, supaya awit saka sih-piwelas kang wus kaparingake marang kowe iku, wong mau iya bakal padha oleh sih-piwelas. ³² Sabab wong-wong mau wus padha kakurung dening Gusti Allah kabeh ana ing kaanan ora mbangun-miturut, supaya Panjenengane saged ngetingalake sih-piwelase marang wong kabeh mau.

³³ Wah, saiba agunging kasugihan, kawicaksanan sarta kawaskithane Gusti Allah! Kabeh putusane pranyata ora kena jinajagan, sarta kabeh tindake ora kena katlusur.

³⁴ Ujer sapa ta kang nyumurupi panggalihane Pangeran?

Utawa, sapa ta kang wis tau dadi juru pirembuge?

³⁵ Utawa, sapa ta kang wis tau misungsung apa-apa marang Panjenengane, temahan banjur kaparingan leliru?

³⁶ Awitdene anane samubarang kabeh iku saka ing Panjenengane, lan marga dening Panjenengane, sarta lumadi marang Panjenengane: Kamulyan kagama ing Panjenengane salawas-lawase!

Kurban kang satuhu

12:1-8

12 ¹ Kang iku para sadulur, marga saka sih-kamirahane Gusti Allah, aku pitutur marang kowe, padha nyaosna badanmu minangka kurban kang urip lan suci, sarta kang dadi keparenge Gusti Allah: yaiku pangibadahmu kang sajati. ² Lan kowe aja madha rupa kaya jagad iki, nanging padha salina marga saka budimu kaanyarake, satemah kowe bisa niteni apa kang dadi karsane Gusti Allah, apa kang becik, kang ndadekake keparenge Gusti Allah lan kang sampurna.

³ Adhedhasar sih-rahmat kang kaparingake marang aku, aku pitutur marang saben wong ing antaramu: Kowe aja nganti mikir prakara-prakara kang ngluwihi kang prayoga kokpikir, nanging anggonmu mikir kudu kanthi duga-prayoga, satemah kowe padha bisa ngereh badanmu miturut ukuraning pracaya, kang kaparingake dening Gusti Allah marang

kowe dhewe-dhewe. ⁴Sabab padha kaya kita, badan siji nduweni gegelitan akeh, nanging gegelitan mau ayahane ora padha, ⁵mangkono kita iki, sanadyan akeh, padha dadi badan siji ana ing Sang Kristus; ananging kita iki kang siji padha dene dadi gegelitane sijine. ⁶Iya mangkono iku, dadi kita iki padha duwe ganjaran beda-beda, miturut sih-rahmat kang kaparingake marang kita: manawa ganjaran mau kanggo medhar wangsit prayoga anggon kita nindakake laras karo iman kita. ⁷Yen ganjaran mau kanggo leladi, iya padha leladia; manawa ganjaran memulang, iya padha memulanga; ⁸yen ganjaran mau kanggo mituturi, iya padha mituturana. Sapa kang ngedum apa-apa, anggone nindakake akanthia ati kang eklas; sapa kang mimpin, iya kang kanthi taberi: sing sapa olah kawelasan, iya nindakna kanthi bungah.

Pangatag-atag marang olah katresnan

12:9-21

⁹Tresna iku ditampa lamis! Padha gething ing piala sarta nglakonana panggawe becik. ¹⁰Kowe padha tresna-tinresnanana dikaya sadulur, lan dadia tuladha ing bab ajen-ingajenan. ¹¹Anggonmu taberi aja nganti kendho, padha dibanter ing roh, lan padha leladia marang Gusti. ¹²Padha bungaha sajroning pangarep-arep, disabar sajroning karupekan, dimantep anggonmu ndedonga! ¹³Padha mitulungana ing kekurangning

para suci, sarta padha merlokna aweh pamondhokan! ¹⁴Wong kang nguya-uya kowe, pujekna becik, lan aja koksupatani. ¹⁵Wong kang bungah biyantonana bungahe, wong kang nangis biyantonana panangise. ¹⁶Ditunggal ati ing sajroning pitepungan; aja ngarah marang kang dhuwur-dhuwur, nanging padha ngudia marang kang prasaja. Aja kuminter! ¹⁷Aja males ala marang wong kang gawe piala; padha nindakna kang becik tumrap sadhengah wong. ¹⁸Sabisa-bisa yen pancen gumantung marang kowe, andona rukun karo wong kabeh. ¹⁹Para sadulurku kang kinasih, aja nganti kowe dhewe padha nandukake piwales, nanging iku pasrahna marang bebendune Gusti Allah, sabab ana tulisan mangkene: “Pamales iku wewenangingSun. Ingsun kang bakal malesake,” mangkono pangandikaning Pangeran. ²⁰Balik manawa satrumu kaluwen, wenehana mangan; yen ngelak, wenehana ngombe. Sabab kanthi patrap mangkono iku, kowe prasasat numplek mawa ana ing sirahe. ²¹Kowe aja nganti dikalahake dening piala, malah piala iku kalahna sarana kabecikan.

Bab sumuyud marang panguwasa

13:1-7

13 ¹Saben wong sumuyuda marang panguwasa kang mbawahake, sabab ora ana panguwasa kang asale ora saka Gusti Allah; lan para panguwasa kang ana iku padha katetepake dening Gusti Allah. ²Mulane sing

sapa mbalela marang pamarentah, ateges mbangkang marang pranatane Gusti Allah, lan sapa bae kang mbangkang, bakal nekakake paukuman marang awake dhewe. ³Awit sing sapa tumindak becik, ora usah wedi marang pamarentah, kajaba yen nglakoni panggawe ala. Apa kowe kapengin padha urip tanpa nduweni rasa wedi marang panguwasa? Nglakonana apa kang becik, temah kowe bakal oleh pangaleme.

⁴Awit pamarentah iku abdine Gusti Allah, murih becikmu. Nanging manawa kowe nindakake piala, iya wedia. Marga ora tanpa gawe anggone ngasta pedhang. Awit pamarentah iku abdine Gusti Allah kang malesake paukuman marang wong kang nglakoni piala. ⁵Mulane kita prelu padha sumuyud, ora mung marga bebendune Gusti Allah bae, nanging iya marga saka rumangsaning ati kita uga.

⁶Rak iya marga saka iku anggonmu padha asok pajeg. Ujer kang ngurus bab iku, iku padha dadi peladose Gusti Allah. ⁷Mbayara marang wong akeh, apa bae kang kudu kokbayar; pajeg marang wong kang wenang nampani pajeg, beya marang wong kang wenang nampani beya; pakering marang wong kang darbe hak nampani pakering, lan pakurmatan marang wong kang darbe hak nampani pakurmatan.

Katresnan iku katetepane angger-anggering Toret

13:8-14

⁸Kowe aja padha duwe utang apa-apa marang sapa bae, kajaba mung utang tresna-tinresnan. Awit sing sapa nresnani sapadha-padha, iku ateges wis netepi ing angger-anggering Toret. ⁹Awit pangandika: aja laku jina, aja memateni, aja nyenyolong, aja melik, sarta sadhengaha pangandika liyane iku wus kacakup ana ing pangandika iki, yaiku: Tresnaa marang sapepadhanira dikaya marang awakira dhewe!

¹⁰Tresna iku ora nandukake piala marang sapadha-padha, mulane katresnan iku katetepane angger-anggering Toret. ¹¹Prakara iki kudu koktindakake, awit padha sumurup kaanane wektu saiki, yaiku yen wis wancine kowe padha tangi. Sabab saiki karahayon wus luwih cedhak tumrap kita, katimbang karo nalikane kita lagi padha manjing pracaya.

¹²Iki wus lingsir wengi, wus meh raina. Mulane payo kita padha ngrucat sakehing pratingkahing pepeteng, lan padha asikep gegamaning pepadhang! ¹³Payo kita padha lumaku kang patut, kang sembada kalawan raina, aja padha nguja memangan sarta endem-endeman, aja laku jina sarta ngumbar hawa-nepsu, aja tukar padu lan kumeren. ¹⁴Nanging padha ngrasuka Gusti Yesus Kristus (minangka gegamaning pepadhang) lan

aja mung ngopeni kadaginganmu kanggo kamaremaning pepenginane.

Aja njeksani sadulurmu

14:1-12

14 ¹Wong kang ringkih pracayane iku tampanana, lan aja ngrembug panemune. ²Ana wong kang yakin, yen kena mangan sawernaning pangan, nanging wong kang ringkih pracayane mung mangan jejanganan bae. ³Sapa kang mangan, aja ngremehake kang ora mangan, sarta sapa kang ora mangan aja njeksani wong kang mangan, awit iku wus katampen dening Allah. ⁴Kowe iku sapa ta, dene kok njeksani baturing liyan? Wong iku ngadeg apa tiba, iku rak urusane lurahe dhewe. Nanging wong iku bakal tetep ngadeg, marga Pangeran kuwaos njaga supaya terus ngadeg.

⁵Sabab ana wong kang duwe panganggep, yen ana dina kang luwih wigati katimbang dina-dina liyane, nanging ana maneh kang ngarani yen kabeh dina iku padha bae. Saben wong iku nemtokna ana ing atine dhewe.

⁶Sing sapa ngajeni marang sawijining dina, iku anggone ngajeni kagem Gusti. Lan sing sapa mangan, iku pamangane cumadhang ing Gusti, marga wong iku saos sokur marang Gusti Allah. Lan sing sapa ora mangan, anggone ora mangan iku iya cumadhang ing Gusti, lan uga saos sokur marang Gusti Allah. ⁷Awit kita iki siji bae ora ana kang uripe

kanggo awake dhewe, sarta sijia bae ora ana kang patine kanggo awake dhewe. ⁸Marga manawa kita urip, urip kita cumadhang marang Gusti, lan manawa kita mati, mati kita iya cumadhang marang Gusti. Dadi urip utawa mati, kita iki kagungane Gusti. ⁹Sabab, iya iku kang dikarsakake anggone Sang Kristus seda sarta wungu maneh, supaya Panjenengane jumenenga Gustine wong mati lan wong urip. ¹⁰Ananging kowe, yagene kok njeksani sadulurmu? Utawa yagene kowe kok ngremehake sadulurmu? Awit kita kabeh kudu padha seba ing ngarsaning dhampar pangadilane Gusti Allah. ¹¹Awit ana tulisan, wiraose:

“Demi gesangingSun, mangkono
pangandikaning Pangeran,
kabeh dhengkul bakal padha sujud ana ing
ngarsaningSun,
sarta sakehe ilat bakal ngluhurake Gusti
Allah.”

¹²Dadine siji-sijine panunggalan kita iku bakal ngunjukake panjawab marang Gusti Allah bab prakarane dhewe-dhewe.

Aja gawe sandhungan

14:13-23

¹³Mulane kita aja padha adil-ingadilan maneh! Nanging luwih becik kowe padha manuta wawasan iki: Kita aja gawe sesandhungan utawa serike sadulur kita.

¹⁴ Aku sumurup lan nemtokake ana ing Gusti Yesus, yen ora ana barang kang najis saka dhasare dhewe. Ya mung kanggo wong kang duwe panganggep, manawa ana barang kang najis, iku banjur dadi najis tumrap wong mau.

¹⁵ Awit yen kowe nglarakake atine sadulurmu marga saka apa kang kokpangan, lakumu wus ora awewaton katresnan maneh. Kowe aja gawe rusake sadulurmu marga saka panganmu, sabab Sang Kristus wus seda kanggo wong iku. ¹⁶ Apa kang becik, kang dadi duwekmu iku, aja nganti dadi jalaraning pangala-ala. ¹⁷ Sabab Kratone Gusti Allah iku dudu bab mangan lan ngombe, nanging bab kabeneran, tentrem-rahayu sarta suka-pirena marga dening Sang Roh Suci. ¹⁸ Awit sapa kang ngladeni Sang Kristus kanthi patrap mangkono, iku dadi keparenge Gusti Allah sarta kajen ing wong.

¹⁹ Mulane payo kita padha nggayuh marang apa kang ndadekake rukun sarta bangun-binangun. ²⁰ Kowe aja mbubrah pakaryane Gusti Allah marga dening pangan! Samubarang kabeh iku kalal, nanging ala tumraping wong, yen pangane njalari wong liya kesandhung. ²¹ Becike kowe aja mangan daging sarta aja ngombe anggur, utawa apa bae kang dadi sandhungan tumrap sadulurmu. ²² Antepana kang dadi keyakinanmu iku tumrap awakmu dhewe ana ing ngarsane Gusti Allah. Rahayu wong kang ora ngluputake awake dhewe tumrap apa kang dianggep becik katindakake. ²³ Nanging sing sapa

mangan kanthi mangu-mangu, iku ateges wis kaukum, awit anggone nindakake iku ora dilambari pracaya. Mangka samubarang kang ora kalambaran pracaya iku dosa.

Wong kang ringkih lan kang santosa

15:1-13

15 ¹Anadene kita kang padha santosa, wajib nyabari karingkhaning wong kang ora santosa, lan aja ngupaya kasenengan kita dhewe. ²Siji-sijine panunggalan kita, nglegakna atine sepadha-padha, murih becike supaya kabangun. ³Awit Sang Kristus uga ora ngupaya keparenge piyambak, nanging kaya kang katulisan, wiraose: “Tembung-tembung panacadipun tiyang ingkang sami nenacad Paduka, dhumawah dhateng kawula.” ⁴Ujer samubarang kang katulisan ing sadurunge, iku katulisan minangka piwulang kanggo kita, supaya kita ngandhemana ing pangarep-arep kalawan sabar mantep sarta kalawan gondhelan panglipur kang saka ing Kitab Suci. ⁵Muga-muga Gusti Allah kang dadi etuking sabar mantep sarta panglipur, karsaa maringi karukunan marang kowe, kaya kang dikarsakake dening Sang Kristus Yesus, ⁶satemah kalawan saiyeg sarta tunggal swara, kowe padha ngluhurake Gusti Allah, lan Kang Ramane Gusti kita, Gusti Yesus Kristus.

⁷Mulane kowe padha tampan-tinampanana, padha kaya Sang Kristus anggone uga wus nampani kita, kagem kaluhurane Gusti Allah.

⁸Kang dakkarepake yaiku, manawa awit saka kabenerane Gusti Allah, Sang Kristus wus dadi peladose para wong tetakan, kanggo ngukuhake prasetyane kang wus kaparingake marang para leluhur kita, ⁹sarta supaya para bangsa padha bisa ngluhurake Gusti Allah, awit saka sih-palimirmane, kaya kang katulisan, wiraose:

“Mila kawula badhe ngluhuraken Paduka, wonten ing satengahing para bangsa, saha memuji Asma Paduka kanthi pangidung masmur.”

¹⁰Lan sateruse mangkene:

“He para bangsa, padha bungah-bungaha bareng karo umate.”

¹¹Lan maneh,

“He para bangsa, padha saosa puji marang Pangeran, sarta sakehe suku bangsa cikben memuji marang Panjenengane.”

¹²Sarta sabanjure pangandikane Nabi Yesaya,

“Bakal ana sogol thukul saka tunggake Isai, kang bakal jumeneng ngereh para bangsa, sarta iya Panjenengane iku kang bakal dadi pangarep-arepe para bangsa.”

¹³Muga-muga Gusti Allah, etuking pangarep-arep, maringana ganjaran marang kowe kabeh sagunging kabungahan sarta tentrem-rahayu ing sajroning pracayamu, supaya kowe padha sugiha pangarep-arep marga saka sawabe Sang Roh Suci.

Rasul Paulus nerangake dhasar-dhasaring layange

15:14-21

¹⁴ Para sadulur, aku dhewe pancen yakin mungguhing kowe, yen kowe wus padha sugih kabecikan, mumpuni ing kawruh, sarta uga wis padha kecongga eling-ingelingake.

¹⁵ Ewadene marga saka sih-rahmat peparinge Gusti Allah marang aku, ana ing layang iki ing kana kene aku rada wani awèh pepeling marang kowe kabèh, ¹⁶ yaiku manawa aku kepareng dadi peladose Sang Kristus Yesus kanggo bangsa-bangsa saliyané bangsa Yahudi ing bab ngabarake Injile Gusti Allah, supaya bangsa-bangsa mau bisa katampi ing Gusti Allah, minangka pisungsung kang dadi keparenge, kang kasucekake dening Roh Suci. ¹⁷ Dadi aku bisa nglairake panggunggung ana ing patunggilane Sang Kristus tumrap prajanjianku ana ing ngarsaning Allah.

¹⁸ Awit aku ora bakal kumawani nyritakake bab liyané, kajaba samubarang kang wus katindakake dening Sang Kristus lumantar aku, yaiku nenuntun bangsa-bangsa liya marang pambangun-turut, srana pitutur sarta panggawe, ¹⁹ marga saka dayaning tandha-tandha lan mukjijat-mukjijat sarta marga dening panguwaosing Sang Roh Suci. Iya mangkono iku, sajroning midèr-midèr wiwit saka kutha Yerusalem nganti tumeka ing tanah Iirikum, aku wus ngabarake Injile Sang

Kristus sakatoge. ²⁰ Lan sajrone ngabarake iku mau kang dakanggep dadi utamaning lakuku iku, yaiku manawa anggonku martakake ora ana ing panggonan-panggonan kang Asmane Sang Kristus wus disumurupi ing wong, supaya anggonku mbangun iku aja nganti ana ing tetales gaweaning wong liya, ²¹ nanging larasa karo kang katulisan, wiraose:

“Wong kang padha durung kawartanan bab Panjenengane, bakal padha ndeleng Panjenengane, sarta kang padha durung krungu wartane bakal padha mangreti.”

Pangarep-arepe Rasul Paulus bisa tekan ing kutha Rum

15:22-33

²² Yaiku kang njalari aku tansah kepalang anggonku arep nemoni kowe kabeh.

²³ Nanging saiki, sarehne aku wus ora duwe papan nyambut-gawe maneh ana ing wilayah kene, sarta sarehne aku wus sawatara taun kapengin nemoni kowe kabeh,

²⁴ mulane dakarah sajrone lakuku menyang ing tanah Spanyol, bisa mampir menyang ing padununganmu, lan ketemu karo kowe, temah kowe banjur padha bisa ngeterake aku mrana, sawise aku ing sawatara ngrasakake seneng marga bisa ketemu karo kowe kabeh. ²⁵ Ananging wektu saiki, aku lagi lelaku menyang ing Yerusalem, ngeterake pasumbang kanggo para suci. ²⁶ Sabab para

sadulur ing tanah Makedhonia lan ing Akhaya wus padha mrayogakake kirim apa-apa marang wong-wong kang padha miskin panunggalane para suci ing Yerusalem. ²⁷ Iku mau pancen wis dadi golong-giliging rembuge, nanging bab iku pancen wus dadi kuwajibane. Sabab, manawa bangsa-bangsa liya wis padha tanpa panduman bandhane kasukman wong Yahudi, bangsa-bangsa mau iya wajib leladi uga marang wong Yahudi kalawan bandhane kadonyan. ²⁸ Manawa aku wus nindakake ayahan iku sarta wus masrahake wohing pambudidayane bangsa-bangsa liya mau, aku tumuli mangkat menyang ing tanah Spanyol liwat ing kuthamu. ²⁹ Lan aku sumurup, yen anggonku tilik kowe iku bakal nggawa lelubering berkahe Sang Kristus.

³⁰ Ananging marga saka Sang Kristus, Gusti kita, lan marga saka sihe Sang Roh, kowe padha dakpituturi, para sadulur, aku padha rewangana ndedonga marang Gusti Allah, ³¹ supaya aku kauwalna saka ing wong-wong ing tanah Yudea kang padha ora mbangun-miturut, lan supaya anggonku leladi kanggo Yerusalem iku katanggapana kanthi becik dening para suci ing kono, ³² supaya aku bisa kanthi suka-pirena nemoni kowe awit saka karsane Gusti Allah, bisa kadunungan rasa seger bareng karo kowe kabeh. ³³ Gusti Allah, etuking tentrem-rahayu nunggila karo kowe kabeh! Amin.

Salam

16:1-16

16 ¹Aku nglantarake marang kowe sadulur kita Febe, sadulur wanita kang leladi ana pasamuwan Kengkrea, ²supaya koktampani ana ing patunggilane Gusti, kanthi patrap kang samesthine tumrap para suci, sarta wenehana, pitulungan samangsa dibutuhake. Sabab dheweke wus awew pitulungan marang wong akeh, klebu aku dhewe.

³Salam marang Priska lan Akwila, para kanca tunggal ayahan ana ing Sang Kristus Yesus. ⁴Iku wus padha ngetohake nyawane kanggo mitulungi uripku. Ora ngamungake aku bae kang awew panarima, nanging iya sakehing pasamuwan kang dudu Yahudi.

⁵Uga salam marang pasamuwan kang ana ing omahe. Salam marang Epenetus, sadulur kang daktresnani, kang dadi wiwitaning wong kang manjing ing patunggilane Sang Kristus ing tanah Asia. ⁶Salam marang Maria, kang wis akeh anggone nglakoni kangelan kanggo kowe kabeh. ⁷Salam marang Andronikus lan Yunias, sadulurku tunggal bangsa, kang wis tau kinunjara bareng lan aku, klebu wong kang kajen ana ing antarane para rasul, sarta kang anggone dadi Kristen sadurunge aku.

⁸Salam marang Ampliatius sing daktresnani ana ing Gusti. ⁹Salam marang Urbanus kancaku tunggal ayahan ana ing Sang Kristus,

sarta salam marang Stakhis kang daktresnani.

¹⁰ Salam marang Apeles, kang wus katitik tumemen ana ing Sang Kristus. Salam marang wong kang padha klebu golongane Aristobulus.

¹¹ Salam marang Herodhion, kancaku tunggal bangsa. Salam marang wong kang padha klebu golongane Narkisus, kang ana ing patunggilane Gusti.

¹² Salam marang Trifena lan Trifosa, kang padha mepeng banget anggone leladi kagem Gusti. Salam marang Persis, kang daktresnani, kang wus akeh banget anggone leladi kagem Gusti. ¹³ Salam marang Rufus, wong kang pinilih ana ing Gusti, sarta salam marang ibune kang tumrapping aku uga dadi ibuku. ¹⁴ Salam marang Asinkritus, Flegon, Hermes, Patrobas, Hermas sarta para sadulur kang padha tetunggalan ing kono. ¹⁵ Salam marang Filologus lan Yulia, Nereus sarta sadulure wadon, lan Olimpasi, apadene sakehe para suci kang padha tetunggalan ing kono. ¹⁶ Padha sesalamana kalawan pangaras suci. Salam marang kowe kabeh saka sakehing pasamuwane Sang Kristus.

Pepeling

16:17-24

¹⁷ Nanging padha dakpituturi, para sadulur, padha diwaspada marang para wong kang padha nyulayani ing piwulang kang wus koktampani, kang nuwuhake cecongkraham lan panggodha. Singkirana wong-wong kaya

mangkono iku mau. ¹⁸ Sabab wong kang kaya mangkono iku, padha ora leladi marang Sang Kristus, Gusti kita, nanging padha ngawula marang wetenge dhewe. Lan kanthi tembung kang muluk-muluk lan basane kang manis, padha nindakake apus krama marang kang padha tulus atine. ¹⁹ Pawarta bab kasetyanmu wis keprungu ing wong akeh. Mulane aku bungah banget ing ngatase kowe. Nanging karepku, kowe padha pintera tumrap apa bae kang becik sarta kalis ing sarupaning piala. ²⁰ Muga-muga Gusti Allah kang dadi etuking tentrem-rahayu, enggal nglebur Iblis ana ing sangisoring tlapakanmu. Sih-rahmate Gusti Yesus, Gusti kita, anunggila ing kowe.

²¹ Salam marang kowe kabeh saka Timoteus, kancaku tunggal ayahan, lan saka Lukius, Yason apadene Sosipater, para kancaku tunggal bangsa.

²² (Kula Tertius ingkang damel serat punika, inggih kintun salam dhateng panjenengan sadaya ing patunggilanipun Gusti.)

²³ Salam marang kowe kabeh saka Gayus, kang awèh pamondhokan marang aku, lan marang pasamuwan kabeh. Salam marang kowe kabeh saka Erastus, hartakaning nagara, lan saka Kwartus sadulur kita.

²⁴ (Sih-rahmate Gusti Yesus Kristus, Gusti kita, anunggila ing kowe kabeh! Amin.)

Kabeh kamulyan kagem Gusti Allah

16:25-27

²⁵ Kagem Panjenengane, kang nyantosakake kowe kabeh, -- manut Injil kang dakkabarake, sarta pawarta bab Gusti Yesus Kristus, laras karo kabare wewadi kang kasidhem pirang-pirang abad lawase, ²⁶ nanging kang saiki wus kababar, sarta wus kawartakake dening kitab-kitabe para nabi, manut dhawuhe Gusti Allah kang langgeng marang sakehing bangsa, kanggo nenuntun marang ing pambangun-turuting pracaya -- ²⁷ iya kagem Panjenengane, Gusti Allah kang wicaksana piyambak, awit saka Gusti Yesus Kristus: sakehing kamulyan langgeng ing salawas-lawase! Amin.

1 KORINTA

Salam

1:1-3

1 ¹ Saka Paulus, kang katimbangan dadi rasule Sang Kristus Yesus, awit saka karsane Gusti Allah, lan saka Sostenes, sadulur kita, ² marang pasamuwane Gusti Allah kang ana ing Korinta, yaiku para kang sinucekake ana ing Sang Kristus Yesus, sarta kang padha katimbangan dadi wong suci, dalah sakehe wong ing ngendi-endi, kang padha nyebut Asmane Gusti kita Yesus Kristus, yaiku Gustine wong-wong mau lan iya Gusti kita. ³ Sih-rahmat lan tentrem-rahayu saka Gusti Allah, Rama kita, lan saka Gusti Yesus Kristus, anaa ing kowe kabeh.

Saos sokur

1:4-9

⁴ Aku tansah saos sokur marang Gusti Allahku bab ing ngatase kowe kabeh, awit saka sih-rahmate Gusti Allah kang kaparingake marang kowe ana ing Sang Kristus Yesus. ⁵ Awitdene ana ing Panjenengane, kowe wis padha dadi sugih samubarang, iya sarupaning pitembungan lan sawarnaning kawruh, ⁶ laras karo paseksen bab Sang Kristus,

kang wus kayektekake ana ing antaramu.

⁷ Satemah kowe padha ora kekurangan ing bab sadhengah ganjaran, sajrone kowe padha nganti-anti kebakare Gusti kita Yesus Kristus.

⁸ Panjenengane iya bakal nyantosakake kowe nganti tumeka ing wekasan, temah kowe padha tanpa cacad besuk ing dinane Gusti kita Yesus Kristus. ⁹ Gusti Allah, kang wus nimbali kowe marang patunggilane Kang Putra Yesus Kristus, Gusti kita, iku setya tuhu.

Pasulayan ing pasamuwan

1:10-17

¹⁰ Ewadene kowe padha dakpituturi, para sadulur, marga saka Asmane Gusti kita Yesus Kristus, kowe kabeh dipadha saiyeg sarta aja nganti ana pasulayan ing antaramu; nanging kowe padha raket-rukuna, tunggal budi sarta tunggal pangrasa. ¹¹ Sabab, para sadulurku, aku wis diwartani dening wong-wong saka brayate Khloe ing ngatase kowe kabeh, yen ing antaramu ana padudon. ¹² Kang dakkarepake iku yaiku siji-sijine panunggalanmu calathu: Aku iki golongan Paulus! Aku golongan Apolos! Aku saka golongan Kefas! Utawa aku golongan Sang Kristus. ¹³ Apa Sang Kristus iku kaperang-perang? Apa Paulus iku kasalib marga saka kowe? Utawa apa kowe padha kabaptis ing jenenge Paulus? ¹⁴ Aku saos sokur dene sijia bae saka ing antaramu ora ana kang dakbaptis kajaba Krispus lan Gayus, ¹⁵ satemah ora ana wong kang bisa kandha

yen kowe padha kabaptis ing jenengku. ¹⁶ Aku iya mbaptis brayate Stefanus. Aliya saka iku aku ora kelingan, yen ana wong liyane maneh kang dakbaptis. ¹⁷ Sabab Sang Kristus anggone ngutus aku iku ora supaya mbaptis, nanging supaya ngabarake Injil, lan bab iku ora nganggo kawasisaning tembung, supaya salibe Sang Kristus aja nganti dadi nglaha.

Kawicaksanane Gusti Allah lan kawasisane manungsa

1:18--2:5

¹⁸ Awit pawarta bab salib iku pancen dadi kabodhoan tumrape wong kang bakal padha tiwas, nanging kanggo kita kang padha kapitulungan rahayu, dadi sawab kang saka Gusti Allah.

¹⁹ Sabab ana tulisan mangkene:

“Ingsun bakal nglebur kawasisane para wong wasis,
lan kapinterane para wong pinter bakal Sunsirnakake.”

²⁰ Ana ing ngendi wong kang wasis? Ana ing ngendi ahli Toret? Ana ing ngendi juru bantah ing jaman iki? Gusti Allah rak wis ndadekake kawasisane jagad iki dadi kabodhoan? ²¹ Awit sarehne jagad sajroning kawicaksanane Gusti Allah ora wanuh marang Panjenengane kalawan kawasisane, mulane wus dadi keparenge Gusti Allah mitulungi rahayu marang para wong kang padha percaya marga saka kabodhoaning pakabaran Injil.

²² Wong Yahudi padha njaluk pratandha, lan wong Yunani padha ngupaya kawasisan,
²³ balik aku padha martakake Sang Kristus kang sinalib: mungguhing wong Yahudi dadi sandhungan lan tumrap kang dudu wong Yahudi dadi kabodhoan, ²⁴ nanging tumrap para kang katimbangan, wonga Yahudi, wonga kang dudu wong Yahudi, Sang Kristus iku dadi kakiyataning Allah lan kawicaksananing Allah.
²⁵ Awit kabodhoan kang saka Gusti Allah iku luwih wicaksana katimbang karo manungsa, lan karingkahan kang saka Gusti Allah iku luwih rosa katimbang karo manungsa.
²⁶ Padha ngelingana bae para sadulur, kapriye kaananmu nalikane kowe padha katimbangan, miturut ukuraning manungsa ora akeh kang kalebu wong wasis, ora akeh wong kang kalebu gedhe wibawane, ora akeh wong kang kalebu bangsa luhur. ²⁷ Nanging kang kaanggep bodho mungguhing jagad, kapilih dening Gusti Allah kanggo mirangake para wong wicaksana, apadene kang kaanggep ringkih mungguhing jagad, kapilih dening Gusti Allah kanggo mirangake kang rosa,
²⁸ lan kang asor sarta nistha mungguhing jagad, iku kapilih dening Gusti Allah, malah kang ora ana ajine kapilih dening Gusti Allah kanggo ngorakake kang aji, ²⁹ supaya aja ana manungsa sijia bae kang gumunggung ana ing ngarsane Gusti Allah. ³⁰ Nanging awit saka Panjenengane kowe wus padha ana ing Sang Kristus kang marga saka Gusti Allah wus dadi kawasisan tumrap kita. Panjenengane

wus ngleresake, nucekake sarta nebus kita, ³¹ supaya cundhuka karo kang katulisan, wiraose: "Sing sapa ngegung-egungake, iku ngegungna mungguh ing Pangeran."

2¹ Mangkono uga nalikane aku nemoni kowe, para sadulur, tekaku ora kanthi pitembungan kang dakik-dakik utawa kanthi kawasisan anggonku nglantarake paseksen kang saka Gusti Allah marang kowe. ² Sabab aku ora duwe sedya nyumurupi apa-apa ana ing antaramu kajaba Gusti Yesus Kristus, yaiku Panjenengane kang sinalib. ³ Lan maneh tekaku nemoni kowe iku kalawan apes lan wedi banget sarta gumeter. ⁴ Anggonku caturan utawa anggonku martakake ora nganggo tembung-tembung kang wasis kang ngyakiniake, nanging kalawan yakin ing bab kakiyatane Sang Roh, ⁵ supaya pracayamu aja nganggo landhesan kawasisaning manungsa, nanging kakiyatane Allah.

Bab kawasisan kang sajati

2:6-16

⁶ Sanadyan mangkono aku padha nglairake kawasisan ana ing kalangane wong kang wus padha cakep, nanging dudu kawasisane jagad iki, lan dudu kawasisane para panguwasa ing jagad iki, yaiku panguwasa kang bakal sirna. ⁷ Nanging kang daklairake iku kawicaksanane Gusti Allah kang kineker sarta winadi, kang wus kacawisake dening Gusti Allah ing sadurunge jagad dumadi, kanggo kamulyan

kita. ⁸Lan panguwasaning jagad iki ora ana kang nyumurupi bab iki, awit manawa padha nyumurupi mesthi ora nganti padha nyalib Gustining kamulyan. ⁹Nanging kaya kang katulisan, wiraose:

“Kang ora tau kadeleng ing mripat, lan ora tau rinungu ing kuping, sarta kang ora tau tuwuh ing atining manungsa: kabeh kang wus kacawisake dening Gusti Allah marang kang padha nresnani Panjenengane iku.”

¹⁰Awit Gusti Allah wus nglairake bab iku marang kita sarana Sang Roh, sabab Sang Roh itu nitipriksa samubarang kabeh, dalah bab wewadine Gusti Allah. ¹¹Awit sapa ta ing antarane manungsa kang bisa nyumurupi apa kang tinemu ana ing atine, kajaba mung rohe manungsa iku dhewe kang ana ing batine? Mangkono uga ora ana wong kang sumurup apa kang tinemu ana ing Gusti Allah kajaba Rohe Gusti Allah. ¹²Kita ora nampani rohe jagad, nanging Sang Roh kang asale saka Gusti Allah, supaya kita padha bisa nyumurupi apa kang dadi sih-peparinge Gusti Allah marang kita. ¹³Lan sarehne aku padha aweh katrangan bab-bab karohanen marang wong-wong kang padha kadunungan Sang Roh, anggonku ngrembug bab sih-kamirahane Gusti Allah iku nganggo tetembungan kang ora diwulangake marang aku kabeh dening kawicaksananing manungsa, nanging dening Sang Roh. ¹⁴Nanging manungsa kadagingan ora nampani apa kang asale saka Rohe Gusti

Allah, awit bab iku tumrapping wong mau sawijining kabodhoan; sarta wong iku ora bisa mangreti, awit bab mau mung bisa kawawas cara kasukman. ¹⁵ Balik wong kasukman iku nitipriksa samubarang kabeh, nanging awake dhewe ora katiti dening liyan. ¹⁶ Sabab: “Sapa ta kang nyumurupi panggalihe Pangeran, nganti bisa mulang Panjenengane?” Nanging aku padha kadunungan panggalihe Sang Kristus.

Pasulayan

3:1-9

3 ¹ Anadene aku, para sadulur, nalika iku ora bisa guneman karo kowe kaya marang wong kasukman, nanging mung kaya marang wong kadagingan kang durung diwasa ana ing Sang Kristus. ² Kang dakwenehake marang kowe iku banyu susu, dudu pangan kang akas, sabab kowe durung kelar. Malah ing wektu saiki uga, kowe iya durung kelar. ³ Marga kowe isih wujud manungsa kadagingan. Sabab, manawa ing antaramu tinemu rasa kemeren sarta pasulayan, apa iku ora dadi tandha-yekti, yen kowe kabeh iku manungsa kadagingan tuwin lakumu apa ora cara manungsa? ⁴ Awit yen kang siji calathu: “Aku golongan Paulus,” lan liyane kandha: “Aku golongan Apolos,” apa iku ora nelakake yen kowe iku manungsa kadagingan kang dudu kasukman? ⁵ Dadi Apolos iku apa? Paulus iku apa? Iku para abdine Gusti kang dadi lantaran anggonmu

padha manjing pracaya, miturut ayahane dhewe-dhewe kang kaparingake dening Gusti Allah. ⁶Aku kang nenandur, Apolos kang nyirami nanging Gusti Allah kang nuwuhake. ⁷Mulane kang wigati iku dudu kang nandur utawa kang nyirami, nanging Gusti Allah kang nuwuhake. ⁸Anadene kang nandur, lan kang nyirami iku padha; siji-sijine bakal padha nampani pituwase dhewe-dhewe, laras karo ayahane. ⁹Awit aku kabeh iki padha ndherek ing pakaryane Gusti Allah, dene kowe iku padha dadi palemahan olah-olahane Gusti Allah, iya dalem yasane Gusti Allah.

Bab dalem yasane Gusti Allah lan tetalese

3:10-23

¹⁰Laras karo sih-rahmate Gusti Allah kang kaparingake marang aku, aku kang dadi ahli yasa omah kang cakep wus masang tetalese, lan wong liya iya padha nerusake mbangun ing sadhuwure. Nanging saben wong kudu nggatekake, kapriye anggone padha mbangun ing sadhuwure. ¹¹Sabab ora ana wong kang bisa masang tetales liyane kajaba kang wus dipasang, yaiku Gusti Yesus Kristus. ¹²Embuh anggone mbangun ing sadhuwure iku mau migunakake emas, salaka, watu adi, kayu, suket garing utawa damen, ¹³besuk garapane sawiji-wijining wong mau bakal kawiyak. Awit dinane Gusti kang bakal nelakake, marga tekane bakal kairing ing geni, lan garapane sawiji-wijining wong bakal

dinadar ing geni mau. ¹⁴Manawa garapan kang diedegake bisa lestari, wong iku bakal tanpa pituwas. ¹⁵Manawa garapane kobong, wong iku bakal kapitunan, nanging awake dhewe bakal kapitulungan rahayu, mung bae patrape kaya mentas saka geni. ¹⁶Apa kowe padha ora sumurup, yen kowe iku padha dadi padalemaning Allah, kang sarta Rohe Gusti Allah iya dedalem ana ing kowe? ¹⁷Manawa ana wong kang ngrusak padalemaning Gusti Allah, Panjenengane bakal ngrusak wong mau. Sabab padalemaning Allah iku suci, yaiku kowe.

¹⁸Aja nganti ana wong kang ngapusi awake dhewe. Yen ing antaramu ana kang rumangsa wicaksana ana ing jagad iki, kareben wong iku dadi bodho, supaya dheweke dadia wicaksana. ¹⁹Awit kawicaksanane jagad iki kabodhoan tumrap Gusti Allah. Sabab ana tulisan wiraose: "Panjenengane nangkep para wicaksana sajroning culikane." ²⁰Lan ing panggonan liya, mangkene: "Pangeran mirsa, yen ciptane wong wicaksana iku kabeh tanpa guna." ²¹Mulane aja nganti ana wong kang ngegungake manungsa, amarga samubarang kabeh iku dadi darbekmu; ²²dadia Paulus, dadia Kefas, dadia jagad, dadia urip utawa pati, dadia wektu saiki utawa wektu kang bakal kalakon, iku kabeh darbekmu. ²³Nanging kowe padha dadi kagungane Sang Kristus, sarta Sang Kristus iku kagungane Gusti Allah.

Kang wenang ngadili iku mung Pangeran

4:1-5

4¹ Kang iku, aku padha dianggepa kaya mangkono iku: dadi abdine Sang Kristus, kang pinracaya rumeksa ing kekerane Gusti Allah. ²Tumrap para abdi kang kaya mangkono iku, mung siji sarate: yaiku temen. ³Tumrapping aku dakanggep sepele, apa kowe utawa sadhengah pangadilan manungsa kang ngadili marang aku. Malah awakku dhewe iya ora dakadili. ⁴Sabab aku pancen ora rumangsa apa-apa, ananging ora awit saka iku anggonku kabenerake. Kang ngadili aku iku Gusti. ⁵Mulane kowe aja ngadili sadurunge tekan ing wektune, yaiku sadurunge Gusti rawuh. Panjenengane kang bakal medharake samubarang kang sumimpen ana ing pepeteng, lan kang bakal nglairake ciptaning ati. Ing kono saben wong bakal oleh pangalem saka Gusti Allah.

Padha diandhap asor

4:6-21

⁶Para sadulur, gunemku iki mau daketrapake marang awakku dhewe lan marang Apolos, marga saka kowe, supaya marga saka tetuladhanku iku, kowe padha sinau mangretni apa ta tegese unen-unen: "Aja ngungkuli apa kang tinulis," supaya ing antaramu aja nganti ana kang kumlungkung

kanthi ngegungake kang siji ngremehake sijine. ⁷Awit sapa ta kang nganggep kowe iku kinacek? Lan apa ta kang kokdarbeni kang ora saka anggonmu tanpa? Dene yen marga saka anggonmu tanpa, yagene kowe kok kumlungkung, kaya-kaya ora saka anggonmu tanpa? ⁸Kowe iku wus padha wareg, kowe wus padha dadi sugih, tanpa aku kowe wus padha dadi ratu. Wah saiba becike yen ta pancen nyata mangkono, manawa kowe wus padha dadi ratu, satemah aku iya padha melu dadi ratu karo kowe! ⁹Sabab mungguhing panemuku Gusti Allah maringi papan kang asor dhewe marang aku, para rasul, padha karo wong kang wus kapatrapan ing paukuman pati, ujer aku wus padha dadi tontonaning jagad, para malaekat sarta manungsa. ¹⁰Aku iki padha bodho awit saka Sang Kristus, nanging kowe padha wasis ana ing Sang Kristus. Aku padha apes, nanging kowe padha rosa. Kowe padha mulya, nanging aku padha ora kajen.

¹¹Nganti tumeka ing wektu iki aku padha nandhang luwe, ngelak, kawudan, digebugi sarta padha urip nglembara, ¹²aku nglakoni pagawean kasar kang abot. Yen aku dipoyoki, aku padha mujekake becik; yen aku dikuyakuyak, aku padha sabar; ¹³yen aku dipitenah, aku padha males sumeh; aku wis padha dadi leletheKing jagad, padha karo kesede wong kabeh nganti tumeka saiki.

¹⁴Bab iki daktulis ora nedya gawe isinmu, nanging kanggo ngelingake kowe kabeh kang

dadi anak-anaku kang daktresnani. ¹⁵ Marga sanadyan kowe padha duwea pamomong maewu-ewu ana ing Sang Kristus, nanging ora duwe bapa akeh. Marga iya aku kang dadi bapakmu ana ing Sang Kristus Yesus sarana Injil kang dakwartakake marang kowe. ¹⁶ Mulane kowe padha dakpituturi: Padha nuladaa marang aku! ¹⁷ Iya iku mulane aku banjur kongkonan Timoteus anakku kang kinasih lan kang setya ana ing Gusti, dakkon nemoni kowe. Iku kang bakal ngelingake kowe bab lakuku ana ing Sang Kristus Yesus, kaya kang dakwulangake ana ing ngendi-endi ing saben pasamuwan. ¹⁸ Nanging ana wong sawatara kang banjur padha kumenthus, marga wong mau padha duwe pangira, yen aku ora bakal nekani kowe maneh. ¹⁹ Nanging manawa Gusti marengake, aku bakal enggal nekani kowe. Ing kono aku bakal nyumurupi, dudu tembung wong kang kumenthus mau, nanging daya-kakuwatane. ²⁰ Sabab kratone Gusti Allah iku ora awujud tembung, nanging wujud daya-kakuwatan. ²¹ Apa ta kang padha kokkarepake? Apa tekaku marang kowe kudu nggawa gitik apa kalawan katresnan lan budi sareh?

Dosa ing sajroning pasamuwan

5:1-13

5 ¹ Pancen wong-wong padha krungu, yen ing antaramu ana kang laku jina, malah patrape laku jina mau, ora tau kalakon ana

ing antarane para bangsa kang ora wanuh marang Gusti Allah, yaiku ana wong kang ngalap somahe bapakne. ²Ewadene kowe kok padha kumlungkung. Apa ora luwih becik kowe padha prihatin, sarta nyingkirake wong kang duwe pratingkah mangkono mau saka ing tengahmu. ³Sabab aku, sanadyan ing tata lair adoh, nanging sacara rohani adu arep, aku kaya wis matrapi paukuman marang wong kang nglakoni mangkono iku. ⁴Yen kita padha kumpul sajroning roh, kowe padha tetunggalan karo aku, kanthi daya kakwuatane Gusti Yesus, Gusti kita, ⁵wong iku kudu kita pasrahake marang Iblis atas Asmane Gusti Yesus, satemah daginge rusak, supaya sukmane kapitulungana rahayu besuk ing dinane Gusti. ⁶Ora becik gumunggungmu iku. Apa kowe padha ora sumurup, yen ragi sathithik iku rumasuk ing jladren kabeh? ⁷Buwangen ragi kang lawas iku, supaya kowe padha dadi jladren kang anyar, sabab kowe rak pancen tanpa ragi. Awit Cempe-Paskah kita uga wis disembeleh, yaiku Sang Kristus. ⁸Mulane payo kita padha pista, ora nganggo ragi kang lawas, ragi piala utawa duraka, nanging nganggo roti kang tanpa ragi, yaiku kaburusan lan kayekten.

⁹Aku wis nulis ana ing layangku marang kowe, supaya kowe aja sesrawangan karo wong kang padha laku jina. ¹⁰Kang dakkarepake iku ora karo kabeh wong kang laku jina ing jagad iki, utawa karo kabeh wong kang cethyl sarta tukang ngapusi, utawa kabeh

wong kang padha nyembah brahala, amarga yen ta mangkonoa kowe mesthi kudu padha metu saka jagad iki. ¹¹Nanging, anggonku nulis marang kowe iku mau mangkene: kowe aja nganti srawung karo wong, kang sanadyan wong mau ngaku sadulur, nyatane laku jina, cethil, nyembah brahala, gawene mitenah, seneng mendem utawa tukang ngapusi; kowe aja pisan-pisan mangan bebarengan karo wong kang kaya mangkono iku. ¹²Sabab yen aku padha ngadili wong-wong kang ana sajabaning pasamuwan, iku aku migunakake wewenang apa? Kowe rak mung padha ngadili wong-wong kang ana ing sajroning pasamuwan ta? ¹³Para wong kang padha ana ing sajabaning pasamuwan, iku bakal diadili dening Gusti Allah. Wong kang padha nandukake piala iku tundhungen saka ing tengah-tengahmu.

Golek pangadilan marang wong kang ora pracaya

6:1-11

6 ¹Apa ana wong ing antaramu kang manawa prakaran karo padha sadulur, kok wani golek pangadilan marang wong kang padha ora pracaya, ora marang para suci? ²Utawa apa kowe padha ora sumurup, yen ta para suci bakal ngadili jagad? Lan manawa pangadilane jagad iku ana ing tanganmu, apa kowe ora saguh ngrampungni prakara-prakara sing remeh? ³Apa kowe

padha ora smurup, yen kita bakal ngadili para malaekat? Apamaneh prakara-prakara kang lumrah-lumrah. ⁴Sanadyan mangkono manawa kowe arep ngurus prakara-prakara kang lumrah, apa banjur kokpasrahake marang wong kang ora kepetung ana ing pasamuwan? ⁵Bab iki dakkandhakake, supaya kowe padha rumangsa isin. Apa siji bae ora ana ta ing antaramu kang wicaksana, kang bisa ngrampungni prakarane para sadulure? ⁶Apa ya lenggah ta yen anggone padha golek adil ing antarane sadulur, malah marang wong kang ora pracaya? ⁷Bab anane prakara kang tuwuh ana ing antaramu iku bae, wus nelakake anggonmu padha kuciwa. Yagene kowe ora milaur nrima digawe sawenang-wenang? Yagene kowe ora nrima ketunan? ⁸Ananging kowe dhewe malah padha tumindak sawenang-wenang lan padha gawe pituna, tur bab ku tumanduk marang para sadulurmu dhewe. ⁹Utawa kowe padha ora sumurup, yen wong kang padha ora adil iku bakal ora tanpa panduman warisan Kratoning Allah?

Aja padha kesasar. Wong kang laku jina, nyembah brahala, laku bedhang, dadi gemblak, laku jindik, ¹⁰kang nyenyolong, cethil, seneng mendem, tukang mitenah lan tukang ngapusi, iku ora bakal tanpa panduman warisan Kratoning Allah. ¹¹Lan sawenehing panunggalanmu biyen iya kaya mangkono iku, nanging kowe wus padha masrahake awakmu supaya diresiki, kowe wus

padha kasucekake, wus padha kabenerake marga saka Asmane Gusti Yesus Kristus lan marga dening Rohe Allah kita.

Pepeling bab laku jina

6:12-20

¹² Aku wenang samubarang, nanging ora samubarang maedahi. Tumraping aku samubarang kabeh iku kalal, nanging awakku dakjaga aja nganti kawasesa dening sadhengaha apa bae. ¹³ Pangan iku kanggo ing weteng, lan weteng kanggo ing pangan: nanging sakarone bakal dilebur dening Gusti Allah. Badanmu iku ora kanggo laku jina, nanging kagem ing Gusti, lan Gusti kanggo ing badan. ¹⁴ Gusti Allah kang wus mungokake Gusti, iya bakal nangekake kita marga saka panguwaose. ¹⁵ Apa kowe padha ora sumurup, yen badanmu iku dadi gegelitaning Sang Kristus? Kang iku gegelitaning Sang Kristus apa bakal dakjupuk, tuwin dakpasrahake marang laku jina? Babar pisan ora! ¹⁶ Utawa, apa kowe ora sumurup, yen sing sapa rumaket marang wanita tunasusila, iku dadi nunggal sabadan? Rak ana pangandika mangkene: "Loro-lorone bakal dadi daging siji." ¹⁷ Balik sing sapa rumaket ing Gusti, iku dadi nunggal saroh kalawan Panjenengane. ¹⁸ Padha ngedohana laku jina! Sarupaning dosa liyane kang dilakoni ing wong iku tumindake sajabaning badane. Nanging wong kang laku jina iku ateges dosa marang badane dhewe.

¹⁹ Apa kowe padha ora sumurup, yen badanmu iku dadi padalemane Sang Roh Suci kang ana ing kowe, Sang Roh Suci kang kaparingake marang kowe dening Gusti Allah, sarta yen awakmu iku dudu awakmu dhewe? ²⁰ Sabab kowe wus padha tinuku lan wus kabayar lunas: Mulane padha ngluhurna Gusti Allah srana badanmu!

Bab sesomahan

7:1-16

7 ¹ Mungguh prakara-prakara kang kamot ing layangmu marang aku iku, becik tumrape wong lanang, yen ora sesomahan, ² nanging ngelingi anane bebaya laku jina, becike saben wong lanang duwea somah dhewe lan wong wadon duwea bojo dhewe. ³ Kang lanang netepana kawajibane marang somahe, mangkono uga kang wadon marang bojone. ⁴ Kang wadon ora nguwasani badane dhewe, nanging kang lanang. Mangkono uga kang lanang iya ora nguwasani badane dhewe, nanging kang wadon. ⁵ Kowe aja padha cegah-cinegah, kajaba kalawan padha sarujuke kanggo ing sawatara mangsa, supaya kowe bisa mligekeke wektu kanggo ndedonga. Nanging sawise iku padha kumpula maneh, supaya Iblis aja nganti nggodha kowe, awit saka anggonmu ora kuwat nyegah. ⁶ Bab iki daktuturake marang kowe minangka palilah, ora minangka prentah. ⁷ Sanadyan mangkono saiba becike manawa wong kabeh padha

nglakoni kaya aku; nanging saben wong kaparingan ganjaran dhewe-dhewe dening Gusti Allah, kang siji ganjaran mangkene, sijine ganjarane mangkono. ⁸Dene wong kang ora sesomahan lan para randha, dakprayogakake, supaya padha tetepa kaya aku iki. ⁹Nanging manawa ora kuwat nyegah, kareben padha omah-omah. Awit luwih becik bebojoan tinimbang ngangah-angah marga dening hawa-nepsu.

¹⁰Mungguh para wong kang padha sesomahan -- dudu aku, nanging Gusti kang ndhawuhi, -- supaya wong wadon aja nganti megat bojone. ¹¹Lan yen pegatan, tetepa anggone ora jejodhoan utawa rukuna maneh karo kang lanang. Lan wong lanang ora kena megat somahe.

¹²Nanging marang wong liyan aku, dudu Gusti, mituturi mangkene: Yen ana sadulur duwe somah kang ora pracaya, mangka wong wadon iku gelem manggon tetunggalan, sadulur mau aja nganti megat kang wadon iku.

¹³Lan wong wadon manawa duwe bojo kang ora pracaya, mangka wong lanang iku gelem manggon tetunggalan, wong wadon mau aja nganti megat kang lanang iku. ¹⁴Amarga wong lanang kang ora pracaya iku, wus kasucekake marga saka kang wadon, lan wong wadon kang ora pracaya mau wus kasucekake marga saka kang lanang. Saupama ora mangkono, anak-anakmu iku rak banjur dadi anak-anak kang najis, mangka saiki padha suci. ¹⁵Nanging manawa kang ora pracaya

iku kepengin pegatan, iya kareben megat; manawa mangkono iku sadulur lanang utawa wadon mau padha ora kacancang ing wajib. Nanging anggone Gusti Allah nimbali kowe iku, supaya kowe padha olaha atut-rukun.

¹⁶ Sabab kapriye anggonmu bisa sumurup, heh wong wadon, manawa kowe bakal nylametake bojomu? Utawa kapriye anggonmu sumurup, heh wong lanang, manawa kowe bakal nylametake somahmu?

Bab tumindak kaya ing nalikane katimbangan dening Gusti Allah

7:17-40

¹⁷ Sateruse, saben wong iku lestari tumindaka kaya kang wus katetepake dening Gusti, lan ing sajroning kaanan kaya ing nalikane katimbangan dening Gusti Allah. Iya iki pranatan kang dakwenehake marang sakehe pasamuwan. ¹⁸ Manawa ana wong kang katimbangan wus tetakan, aja mbudidaya ngilangi labeting tetak iku. Lan manawa ana wong kang katimbangan ora tetakan, aja banjur nglakoni tetak. ¹⁹ Sabab tetak utawa ora tetak iku dudu apa-apa. Kang prelu netepi angger-anggere Gusti Allah. ²⁰ Saben wong iku tetepa kaya ing nalikane katimbangan dening Gusti Allah. ²¹ Manawa nalikane kowe katimbangan dadi batur tukon, iku aja kokgrantesake! Nanging manawa kowe bisa dimerdikakake iya gelema. ²² Sabab batur tukon kang katimbangan ing Gusti iku dadi wong

merdika, kagungane Gusti. Mangkono uga wong merdika, kang katimbangan dening Sang Kristus, iku dadi abdine Sang Kristus. ²³Kowe wus padha tinuku lan wus kabayar lunas. Mulane kowe aja padha dadi batur-tukoning manungsa. ²⁴Para sadulur, saben wong iku ana ing ngarsane Gusti Allah, lestaria kaya ing nalikane katimbangan.

²⁵Saiki bab para prawan. Aku ora oleh dhawuh saka Gusti tumrap iki. Nanging aku nglairake panemuku kayadene wong kang kena dipracaya, awit saka palimirmane Gusti Allah kang daktampa. ²⁶Kang iku panimbangku, ngelingi kaanan ing wektu saiki, becik manawa wong iku kaanane ora owah. ²⁷Manawa kowe wus katalenan ing wong wadon, aja ngarah pegate! Manawa kowe ora katalenan ing wong wadon, aja rabi! ²⁸Ewadene manawa kowe oma-omah, iku kowe ora dosa. Lan yen ana prawan omah-omah, iku iya ora dosa. Nanging wong kang mangkono iku bakal nandhang kasusahan mungguh ing daging, mangka karepku kowe aja nganti ketaman ing kasusahan iku. ²⁹Para sadulur, kang dakkarepake mangkene: Wektune wus kari sathithik! Mulane ing wektu kang mung kari sathithik iki, wong lanang kang padha sesomahan tumindaka kaya-kaya ora sesomahan; ³⁰lan wong kang padha nangis, dikaya ora nangis; lan kang bungah dikaya ora bungah; sarta para wong kang tetuku, dikaya ora nduweni kang dituku; ³¹ringkese, wong kang padha nganggo barang-barang

kadonyan iki, dikaya ora nganggo. Sabab donya kang kita sumurupi saiki iki, bakal sirna. ³²Kang dakkarepake, supaya kowe padha urip tanpa was-sumelang. Wong lanang kang ora sesomahan, ngelengake kang mungguh ing Gusti, kapriye murih dadi keparenge Gusti. ³³Dene wong lanang kang sesomahan, ngelengake kang mungguh ing kadonyan, kapriye bisane gawe senenge kang wadon, ³⁴lan marga saka mangkono pikirane banjur kabage-bage. Wong wadon kang ora bebojoan, sarta para prawan, padha ngelengake kang mungguh ing Gusti, supaya jiwa-ragane dadi suci. Nanging wong wadon kang bebojoan ngelengake prakara kadonyan, kapriye bisane gawe senenge kang lanang.

³⁵Kabeh iki mau daktuturake kanggo kabutuhanmu dhewe, ora nedya ngalang-alangi kekarepanmu, nanging malah supaya kowe padha nglakonana samubarang kang bener lan becik sarta supaya anggonmu leladi marang Gusti tanpa alangan. ³⁶Dene manawa ana wong duwe pangira, yen anggone ngrengkuh marang prawane kurang samesthine, manawa prawan mau sangsaya tuwa, mangka duwe rasa adreng kudu neningkahan, manawa pancen karepe mangkono, kareben neningkahan. Iku ora dosa. ³⁷Dene manawa ana wong kang atine yakin, ora kapeksa lan bisa ngereh kekarepane, sarta wus kenceng sedyane ora arep omah-omah karo prawane, iku tumindak becik. ³⁸Dadi wong kang omah-omah karo

prawane, iku tumindak becik, dene kang ora omah-omah karo prawane, iku tumindak luwih becik. ³⁹Wong wadon somahan iku kecencang salawase bojone isih urip. Nanging yen bojone wus tinggal-donya, wong wadon mau wenang neningkahan maneh karo sapa bae kang dikarepake, anggere wong kang pracaya. ⁴⁰Nanging mungguhing panemuku, luwih begja, manawa wong mau tetap kaya mangkono. Lan pangrasaku, aku iya kadunungan Rohe Gusti Allah.

Bab sesajening brahala

8:1-13

8 ¹Tumrap daging sesajening brahala iku, kita padha sumurup: “kita kabeh padha duwe kawruh.” Kawruh kang mangkono iku marakake kumenthus, nanging katresnan iku mbangun. ²Manawa ana wong duwe pangira, yen duwe “Kawruh” iku ateges durung bisa ngranggeh kawruh kang kudune digayuh.

³Nanging wong kang tresna marang Gusti Allah, iku diudaneni dening Gusti Allah.

⁴Mungguh bab mangan daging sesajening brahala, kita padha sumurup: “yen brahala iku ora ana ing jagad, lan ora ana Allah liyane kajaba Gusti Allah kang asipat tunggal.”

⁵Sabab, sanadyan ta ana kang sinebut “allah”, dadia ing swarga, utawa ing bumi -- sarta pancen bener ana “allah” akeh, lan akeh “gusti” -- ⁶nanging mungguh ing kita mung ana Gusti Allah siji, yaiku Sang Rama, kang

dadi etuking samubarang kabeh, lan kita padha urip lumados marang Panjenengane, sarta Gusti iya mung siji, yaitu Gusti Yesus Kristus, kang njalari anane samubarang lan kang njalari kita padha urip. ⁷Dene kang duwe kawruh mangkono iku ora kabeh wong. Ana wong, kang awit saka anggone isih kacancang ing brahala-brahala, pamangane daging iku kaya pancen sesajening brahala. Lan pangrasaning atine kang ringkih banjur dadi jember. ⁸“Pangan iku ora njalari kita saya cedhak karo Gusti Allah. Kita padha ora kapitunan apa-apa manawa ora mangan, lan ora bathi apa-apa manawa kita padha mangan.” ⁹Nanging poma kowe padha diawas, aja nganti wewenangmu iku dadi sandhungan tumrap wong kang padha ringkih. ¹⁰Awit manawa nganti ana wong kang weruh kowe kang duwe kawruh, lagi mangan ana ing omah brahala, apa wong kang pangrasaning atine ringkih ora bakal kawanekake mangan daging sesajening brahala? ¹¹Kalawan patrap mangkono wong kang ringkih, yaiku sadulurmu, dadi nemu tiwas marga saka “kawruhmu”, mangka Sang Kristus wus nglampahi seda kanggo wong iku. ¹²Manawa kanthi patrap mangkono, kowe gawe dosa marang para sadulurmu sarta natoni pangrasaning atine kang ringkih, iku sajatine kowe gawe dosa marang Sang Kristus. ¹³Mulane manawa pangan dadi sesandhungan tumrap sadulurku, ing salawase aku ora arep

mangan daging maneh, supaya aja nganti dadi sesandhungan tumrap sadulurku.

Wewenang lan kawajibane rasul

9:1-27

9¹ Apa aku iki dudu rasul? Aku rak wong merdika, ta? Apa aku ora wus ndeleng Gusti Yesus, Gusti kita? Kowe iku apa ora dadi garapanku ana ing Gusti? ² Sanadyan kanggone wong liya aku iki dudu rasul, nanging tumrapping kowe aku iki rasul. Amarga uripmu ana ing Gusti iku minangka tandha cap tumrapping karasulanku. ³ Iki panjawabku marang wong kang padha ngiritik aku.

⁴ Apa aku ora duwe wewenang mangan lan ngombe? ⁵ Apa aku ora duwe wewenang ngajak wong wadon Kristen minangka somah ing sajroning lakuku, padha kaya para rasul liyane lan para sadhereke Gusti apadene Kefas? ⁶ Utawa apa mung aku lan Barnabas bae kang ora duwe wewenang kabebasake saka ing pagawean kasar? ⁷ Sapa ta kang wus tau melu maju perang kanthi wragad dhewe? Sapa ta kang nanduri kebon anggur lan ora mangan wohe? Utawa sapa ta kang angon pepanthan wedhus lan ora ngombe puhane? ⁸ Tuturku kang mangkono iku apa mung gagasaning manungsa bae? Angger-anggering Toret rak iya mratelakake mangkono ta? ⁹ Sabab ing angger-anggere Nabi Musa ana tulisan mangkene: "Sira aja mbrongsong cangkeming sapi kang lagi kanggo nggiling."

Apa Gusti Allah iku nggumatosi sapi? ¹⁰ Apa kita kang kinarsakake? Iya, bab iki katulis kanggo kita, yaiku: kang mluku iya kudu mluku kanthi pangarep-arep, lan kang nggiling iya kudu nggiling kanthi pangarep-arep olehe pandumane.

¹¹ Kang iku manawa aku kang wis padha nyebar wiji kasukman kanggo kowe kabeh, apa ora kena aku padha ngeneni pametumu kadagingan? ¹² Manawa wong liya padha wenang ngarep-arep panduman saka kowe, apa wewenangku ora luwih gedhe?

Nanging aku padha ora migunakake wewenang mau. Balik aku malah padha mbetahake samubarang, supaya aja nganti ngalang-alangi pakabaraning Injile Sang Kristus. ¹³ Apa kowe padha ora sumurup, yen wong kang padha leladi ing padaleman suci iku pangane iya saka ing padaleman suci, lan wong kang padha leladi ing misbyah, iku iya padha oleh panduman saka ing misbyah kono? ¹⁴ Mangkono uga Gusti iya wus mranata, para kang ngabarake injil, iku uripe iya saka anggone ngundhangake Injil iku.

¹⁵ Nanging aku, ora tau migunakake wewenang iku mau siji-sijia. Anggonku nulis kabeh iki, ora supaya aku ditanggapana mangkono uga. Sabab aku milaur mati katimbang karo! Temenan, gumunggungku iki ora bisa dibatalake dening sapa bae! ¹⁶ Sabab yen aku ngabarake Injil, iku ora duwe dhasar kanggo ngegungake dhiri. Marga iku rak kawajibanku. Malah bilai

aku manawa ora ngabarake Injil. ¹⁷Saupama anggonku nindakake iku mung manut karepku dhewe, pancen aku duwe hak oleh pituwas. Nanging anggonku nindakake mau ora saka karepku dhewe, awit pakabaran iku ayahan kang kabubuhake marang aku. ¹⁸Yen mangkono banjur apa pituwasku? Pituwasku yaiku: aku diparengake ngabarake Injil tanpa pituwas, lan aku ora migunakake wewenangku anggonku dadi juru ngundhangake Injil.

¹⁹Sanadyan aku iki merdika tumraping wong kabeh, ewadene aku ngawulakake awakku marang wong kabeh, supaya aku keparenga nggendeng wong kang akeh banget. ²⁰Tumrape wong Yahudi aku dadi kaya wong Yahudi, supaya aku bisaa nggendeng wong Yahudi. Tumrap para wong kang kawengku ing angger-anggering Toret aku dadi kaya wong kang kawengku ing angger-anggering Toret, -- sanadyan aku dhewe ora kawengku ing angger-anggering Toret -- supaya aku bisaa nggendeng para wong kang kawengku ing angger-anggering Toret. ²¹Tumrape wong kang padha ora kawengku ing angger-anggering Toret, aku dadi kaya wong kang ora kawengku ing angger-anggering Toret -- sanadyan uripku iku ora tanpa angger-anggering Allah, sabab aku kawengku ing angger-anggere Sang Kristus -- supaya aku bisaa nggendeng para wong kang ora kawengku ing angger-anggering Toret. ²²Tumrape wong kang padha ringkih, aku dadi kaya wong ringkih, supaya aku

bisaa nggendeng marang wong kang padha ringkih. Tumrap sarupaning wong aku wus dadi pepadhane, supaya sabisa-bisa aku nggendenga wong sawatara saka ing antarane. ²³Samubarang kabeh iku mau daktindakake marga saka Injil, supaya aku melua oleh pandumane.

²⁴Apa kowe padha ora sumurup, yen wong kang melu ana ing pambalapan iku kabeh padha lumayu, nanging mung siji kang tanpa ganjaran? Mulane padha lumayua amrih kowe bisaa tanpa ganjaran. ²⁵Saben wong kang melu balapan, iku njaga dhirine ing samubarang prakara. Wong mau padha tumindak mangkono supaya oleha makutha kang kena ing rusak; balik kita padha ngarah bisaa oleh makutha kang langgeng. ²⁶Mulane anggonku lumayu iku ora tanpa tujuan, lan aku dudu jago jotos kang mung waton njotos bae. ²⁷Nanging aku nglatih badanku sarta dakreh ing sakabehe, supaya sawise ngabarake Injil marang wong liya, aja ngantia aku dhewe ditampik.

Bangsa Israel minangka pangilon

10:1-13

10 ¹Anadene karepku, para sadulur, supaya kowe padha ngreti, yen para leluhur kita padha kaauban ing mega, lan kabeh wis padha lumaku nratas patunggilane Nabi Musa sarana kabaptis ana ing mega lan ing sagara mau. ²(10:1) ³Kabeh padha

mangan tunggal pangan kasukman, ⁴lan kabeh padha ngombe tunggal omben-omben kasukman, awit padha ngombe saka ing parang kasukman kang ngetutake lakune, dene parang mau yaiku Sang Kristus.

⁵Ewadene panunggalane kang akeh padha ora ndadekake keparenge Gusti Allah, ujer padha katumpes ana ing pasamunan.

⁶Kabeh iki mau wis kalakon minangka tuladha lan pepeling tumrap kita, supaya kita aja nganti padha kapengin marang piala, kaya kang wus katindakake dening wong-wong mau, ⁷lan kita aja nganti padha dadi wong nyembah brahala kaya sawenehing panunggalane, kaya kang katulisan, wiraose: “Wong akeh iku padha lelunguhan, mangan lan ngombe; banjur padha ngadeg lan seneng-seneng.” ⁸Kita aja padha laku jina, kaya kang padha katindakake dening sawenehing panunggalane, temahan ana wong telu likur ewu kang padha mati sadina.

⁹Karomaneh kita aja padha nyoba marang Gusti, kaya kang padha katindakake dening sawenehing panunggalane, satemah padha tiwas dening ula. ¹⁰Sarta aja padha grundelan kaya sawenehing panunggalane, satemah padha ditumpes dening malaekating pati.

¹¹Kabeh iki mau wus tumempuh marang wong-wong mau minangka tuladha, lan katulisan supaya dadia pepeling tumrap kita kang wus padha urip ing pungkasaning jaman.

¹²Mulane sing sapa rumangsa ngadeg jejeg, dingati-ati aja nganti tiba! ¹³Kang padha

kokalami iku pacoban-pacoban kang lumrah, kang ora ngluwihi kakuwataning manungsa. Sabab Gusti Allah iku setya tuhu, ora bakal negakake kowe kacoba ngluwihi saka ing kakuwatanmu. Manawa kowe kena ing coba, Panjenengane bakal maringi marganing luwar, satemah kowe padha bisa mbetahake.

Bab bujana suci lan sesajening brahala

10:14-22

¹⁴ Mulane para kekasihku, padha nyingkirana panyembahing brahala. ¹⁵ Aku pitutur marang kowe iku kaya marang wong kang padha duwe pangreten. Padha timbangan dhewe apa kang dakpituturake! ¹⁶ Tuwunging pamuji sokur kang kita pujekake, apa ora minangka patunggalan klayan rohe Sang Kristus? Apa roti kang kita cuwil-cuwil iku ora minangka patunggalan klayan sarirane Sang Kristus? ¹⁷ Ing sarehne rotine iku mung siji, kang iku kita sanadyan akeh, dadi badan siji; marga kabeh padha oleh panduman saka roti siji iku. ¹⁸ Padha titenana bangsa Israel kang mungguh ing daging: wong kang padha mangan kurban iku rak oleh panduman ing paladosaning misbyah, ta? ¹⁹ Apa ta kang dakkarepake kandha mangkono iku? Apa sesajening brahala iku ana tegese? Utawa, apa brahala iku ana kanyataane? ²⁰ Ora! Dene kang dakkarepake, sesajene wong-wong iku mau tumuju marang roh-roh reged, ora

marang Gusti Allah. Lan ora dadi karepku yen kowe padha tetunggalan karo para roh reged.

²¹ Ora bisa kowe padha ngombe ing tuwunge Gusti lan iya saka ing tuwunge para roh reged. Ora bisa kowe padha tanpa panduman ing mejane Gusti lan iya ing mejane para roh reged. ²² Utawa apa kita nedya memungu bentering panggalihe Gusti? Apa iya karosan kita ngungkuli Panjenengane?

Bab apa kang dadi sesirikan

10:23--11:1

²³ Aku wenang samubarang, nanging ora samubarang iku maedahi. Aku wenang samubarang, nanging ora samubarang mbangun. ²⁴ Aja nganti ana wong kang mung golek untunge dhewe, nanging saben wong ngarahana untuning liyan.

²⁵ Kowe padha kena mangan apa bae kang diedol ana ing pasar daging, aja nganggo neges apa-apa marga saka ganggaming ati.

²⁶ Sabab “bumi saisine kabeh iku kagungane Pangeran.”

²⁷ Manawa kowe padha diulemi dening wong kang ora pracaya, lan uleman iku koktampani, padha mangana apa bae kang disuguhake marang kowe, aja nganggo neges apa-apa marga saka ganggaming ati. ²⁸ Nanging yen ana wong kang ngandhani kowe, “Iku sesajening brahala!” aja kokpangan, marga saka kang ngandhani mau lan iya awit saka pangrasaning ati. ²⁹ Kang dakkarepake

pangrasaning ati iku dudu pangrasaning atimu dhewe, nanging atine wong liya iku. Bokmanawa ana wong calathu: "Yagene ta, dene kamardikanku kok ditemtokake dening pangrasaning atine wong liya? ³⁰ Manawa aku melu mangan apa-apa kanthi saos sokur, yagene aku kok dialakake marga saka panganan kang daksokuri iku mau?

³¹ Wangsulanku mangkene: Dadia kowe mangan, dadia kowe ngombe, dadia nglakoni apa bae liyane, kabeh iku mau lakonana kagem kaluhurane Gusti Allah. ³² Kowe aja nganti padha gawe sandhungan, dadia marang wong Yahudi, dadia marang wong Yunani, apadene marang pasamuwane Gusti Allah.

³³ Dikaya aku iki iya ngarah ngelegakake atine wong kabeh ing bab apa bae, ora kanggo kapreluanku dhewe, nanging kanggo kabutuhane wong akeh, supaya padha nemua karahayon.

11 ¹ Padha nulada marang aku, dikaya aku iya nulad Sang Kristus.

Rerenggan sirahing wanita

11:2-16

² Aku ngalem kowe, sabab ana ing samubarang prakara kowe padha tetep eling marang aku lan padha ngantepi piwulang kang dakwenehake marang kowe. ³ Nanging karepku, kowe padha nyumurupana bab iki, yaiku sesirahe saben wong lanang iku Sang Kristus, dene sesirahe wong wadon iku

kang lanang, sarta Sesirahe Sang Kristus iku Gusti Allah. ⁴Saben wong lanang kang ndedonga utawa medhar wangsit kanthi sirah kudhungan, iku ngremehake sirahe dhewe. ⁵Nanging saben wong wadon kang ndedonga utawa medhar wangsit sirahe tanpa kekudhung, iku ngremehake sirahe dhewe, sabab padha bae karo wong wadon gundhul. ⁶Sabab wong wadon manawa ora gelem kudhungan, iku aluwung cukura pisan. Nanging manawa cukuran iku njalari remehing wong wadon, becike iya padha nganggo kudhung. ⁷Dene wong lanang iku ora prelu nganggo kudhung, awit wong lanang iku nyunarake citra lan kamulyaning Allah. Dene wong wadon iku nyunarake kamulyaning wong lanang. ⁸Ujer wong lanang iku asale ora saka wong wadon, nanging wong wadon kang asale saka wong lanang. ⁹Sarta wong lanang iku anggota katitahake ora marga saka wong wadon, nanging wong wadon kang katitahake marga saka wong lanang. ¹⁰Mulane wong wadon iku nganggo pratandhaning kawibawane ana ing sirahe, marga saka para malaekat. ¹¹Ewadene, ana ing Gusti ora ana wong wadon tanpa wong lanang, lan ora ana wong lanang tanpa wong wadon. ¹²Awit kayadene anane wong wadon iku saka wong lanang, mangkono uga anane wong lanang iku lantaran wong wadon; lan samubarang kabeh iku pinangkane saka Gusti Allah.

¹³Padha timbang-timbangan dhewe: Apa pantes wong wadon ndedonga marang Gusti

Allah, sirahe kok ora kudhungan? ¹⁴Saka kodrate dhewe rak wis tetela tumrap kowe, yen asor mungguhing wong lanang, samangsa rambute diingu dawa? ¹⁵Nanging tumrap wong wadon ngingu rambut iku dadi lan kajene. Awit rambut iku kaparingake minangka kudhung.

¹⁶Nanging yen ana wong kang kudu rebut bener, aku utawa pasamuwan-pasamuwane Gusti Allah padha ora duwe pakulinan kang kaya mangkono iku.

Pranatan bab Bujana Suci

11:17-34

¹⁷Ing sajrone aku aweh pranatan-pranatan sabanjure iki aku ora bisa ngalem kowe, awit anggonmu padha kumpulan iku ora ndadekake mundhak becik, nanging malah mundhak ala. ¹⁸Sabab, dhisike aku krungu, samangsa kowe padha masamuwan, ing antaramu ana pasulayan, mangka satengahe aku iya ngandel. ¹⁹Awit ing antaramu pancen kudu ana pasulayan, supaya ing mengko katitika sapa saka ing antaramu kang padha tumemen.

²⁰Manawa kowe padha masamuwan iku ora nedya mangan bujanane Gusti. ²¹Sabab nalikane padha kembul mangan iku, saben wong ndhisiki njupuk pangane dhewe, satemah kang siji kaluwen, sijine mendem.

²²Apa kowe ora duwe omah dhewe kang kena kokenggo mangan lan ngombe? Apa kowe padha arep ngremehake pasamuwane Gusti Allah, sarta mirangake wong kang padha

ora deduwen? Apa ta kang arep daktuturake marang kowe? Apa aku kudu ngalem kowe? Tumrap prakara iki, aku ora ngalem.

²³ Sabab apa kang wis daktampa saka Gusti iku, iya wus dakluntakake marang kowe, yaiku, yen Gusti Yesus, ing wayah bengi nalikane Panjenengane ndungkap kaulungake, mendhet roti, ²⁴ lan sawise saos sokur, tumuli dicuwil-cuwil sarta ngandika: “Iki badanKu, kan kaulungake marga saka kowe; iki padha tindakna minangka pangeling-eling marang Aku!” ²⁵ Mangkono uga tuwunge, sawuse dhahar, pangandikane: “Tuwung iki prajanjian anyar kang kaecap kalawan getihKu. Saben-saben kowe padha ngombe, iku gawenen pangeling-eling marang Aku!”

²⁶ Awit saben-saben kowe padha mangan roti iki sarta ngombe ing tuwung iki, iku ateges kowe padha martakake sedane Gusti nganti tumeka ing rawuhe. ²⁷ Dadi sing sapa kanthi sawiyah-wiyah anggone mangan roti sarta ngombe ing tuwunge Gusti, iku dosa marang sarira lan rahe Gusti. ²⁸ Mulane saben wong ndadara awake dhewe, lan sawise mangkono lagi mangan roti lan ngombe ing tuwung iku.

²⁹ Sabab sing sapa mangan sarta ngombe ora kalawan ngakoni sarirane Gusti, iku bakal nekakake paukuman marang awake dhewe.

³⁰ Mulane akeh ing antaramu kang padha ringkih lan laranen, sarta ora sathithik kang padha nemahi pati. ³¹ Nanging manawa kita padha ndadar awak kita dhewe, kita ora bakal tanpa paukuman. ³² Nanging manawa kita

padha tanpa paukuman saka Gusti, iku kita padha kaperdi, supaya kita aja nganti kaukum barengan karo jagad.

³³Mulane para sadulurku, samangsa kowe padha klumpukan mangan, padha enten-ingentenanana. ³⁴Dene yen ana wong kang luwe, becike mangan dhisik ana ing omahe, supaya anggonmu padha kumpulan iku aja nganti nekakake paukuman. Mungguh bab-bab liyane bakal dakpranata besuk satekaku.

Peparing iku beda-beda, nanging Sang Roh iku mung siji

12:1-11

12 ¹Saiki bab peparinge Sang Roh. He para sadulur, karepku kowe padha nyumurupana ing sabenere. ²Kowe rak padha sumurup, yen ing nalikane kowe durung padha wanuh karo Gusti Alah, tanpa kokpikir kowe padha kagendeng marang brahala-brahala kang bisu. ³Mulane kowe padha daksumurupake, yen ora ana wong kang calathune marga saka Rohe Gusti Allah kok bakal kandha: “Yesus kena ing ipat-ipat!” lan uga ora ana wong kang bisa ngakoni: “Yesus iku Gusti,” yen ora marga dening Sang Roh Suci.

⁴Peparing iku warna-warna, nanging Sang Roh iku mung siji. ⁵Lan wujuding leladi iku rupa-rupa, nanging Gusti iku mung siji.

⁶Apadene kang katindakake iku maneka

warna, nanging Gusti Allah mung siji kang nindakake samubarang ana ing wong kabeh.

⁷Nanging saben wong kaparingan wedharane Sang Roh kanggo kapreluaning wong akeh.

⁸Sabab, kang siji kaparingan dening Sang Roh ganjaran bisa guneman kanthi kawicaksanan, sijine tanpa peparing bisa guneman kanthi kawruh iya saka Sang Roh iku uga. ⁹Kang siji kaparingan pracaya, iya dening Sang Roh iku mau, lan sijine peparing bisa marasake iya saka Panjenengane uga. ¹⁰Kang siji peparing bisa nganakake mukjijat, sijne pamedhar wangsit, sijine maneh kabisan mbedak-mbedakake sawarnaning roh. Kang siji kabisan calathu nganggo basa roh, sijine maneh kabisan njarwakake basa roh mau.

¹¹Nanging iki mau kabeh katindakake dening Sang Roh siji iku uga, kang paring ganjaran marang sawiji-wijining wong dhewe-dhewe ing sakarsane.

Badan siji, gegelitane akeh

12:12-31

¹²Sabab, kayadene badan iku siji, mangka gegelitane akeh; sarta sakehe gegelitaning badan iku sanadyan akeh, padha dadi badan siji; mangkono uga Sang Kristus. ¹³Marga kita kabeh dadia wong Yahudi, dadia wong Yunani; dadia batur tukon, dadia wong mardika, wus padha kabaptis dadi badan siji padha kaombenan ing tunggal Roh.

¹⁴Awitdene badan iku perangane rak ora mung siji, nanging akeh. ¹⁵Saupama sikil calathu mangkene: “Sarehne aku dudu tangan, mulane aku ora klebu peranganing badan,” apa bener yen sikil iku ora klebu peranganing badan? ¹⁶Lan saupama kuping calathu mangkene: “Sarehne aku dudu mripat, mulane aku ora klebu peranganing badan,” kang iku apa iya bener yen kuping mau ora klebu peranganing badan? ¹⁷Saupama badan sakojur iku mung wujud mripat, banjur pangrungune ana ing ngendi? Saupama badan sakojur iku mung wujud kuping, panggandane ana ing ngendi? ¹⁸Nanging Gusti Allah wus mrenahake gegelitan iku, ing papane dhewe-dhewe ana ing badan, manut ing sakarsane. ¹⁹Saupama kabeh iku mau mung dadi perangan siji, banjur badane iku ana ing ngendi? ²⁰Pancen perangane iku akeh, nanging badane mun siji.

²¹Kang iku mripat ora kena calathu marang tangan mangkene: “Aku ora butuh kowe.” Lan sirah ora kena calathu marang sikil mangkene: “Aku ora butuh kowe.” ²²Malah peranganing badan kang ringkih dhewe, iku kang dibutuhake banget. ²³Lan gegelitaning badan kang miturut wawasan kita ora pati ana ajine, iku padha kita paesi ngleluwihi. Sarta peranganing badan kita kang saru, iku padha kita rukti kalawan becik banget. ²⁴Dene perang-peranganing badan kita kang wus pantes iku ora prelu karukti mangkono. Ujer Gusti Allah anggone ndhapuk badan kita

iku kalawan paring pangaji-aji kang linuwih marang perangan kang rupane ora pantes, ²⁵ supaya ing sajroning badan aja nganti ana pasulayan, nanging kabeh perangan kang beda-beda kaanane iku malah padha reksa-rineksaa. ²⁶ Mulane yen ana perangan siji kang lara, perangan liyane kabeh padha melu ngrasakake; manawa ana siji kang ingajenan, kabeh padha melu bungah.

²⁷ Kowe iku padha dadi sarirane Sang Kristus, sarta siji-sijine padha dadi perangane. ²⁸ Lan Gusti Allah wus netepake wong sawatara ana ing pasamuwan: sapisan dadi rasul, kapindho dadi nabi, ping telune dadi guru. Sabanjure ana kang kaparingan kabisan nganakake mukjijat, marasake, leladi, nenuntun, sarta kabisan migunakake basa roh. ²⁹ Apa kabeh iku dadi rasul utawa nabi utawa guru? Apa kabeh mau padha tanpa kabisan nganakake mukjijat, ³⁰ utawa marasake, utawa kabisan migunakake basa roh utawa njarwakake basa roh?

³¹ Mulane padha nggayuha marang peparing kang pinunjul dhewe. Anadene aku nuduhake kowe dalan kang luwih utama maneh.

Bab katresnan

13:1-13

13 ¹ Sanadyan aku bisa ngucapake sarupaning basane manungsa lan malaekat, nanging yen sepi ing katresnan, aku padha bae kaya gong kang ngumandhang

utawa bendhe kang nganggang. ²Sanadyan aku kadunungana peparing bisa medhar wangsit, lan sumurup ing sakehe kawruh, lan sanadyan aku duwe pangandel kang sampurna nganti bisa ngelih gunung, nanging yen aku sepi ing katresnan, iku aku ora aji babar pisan.

³Lan sanadyan aku ndanakna sabarang darbekku kabeh, malah sanadyan aku masrahna badanku supaya diobong, nanging yen sepi ing katresnan, iku ora maedahi apa-apa marang aku.

⁴Katresnan iku sabar; katresnan iku loma, ora kumeren, ora gumunggung lan kumenthus. ⁵Katresnan iku ora saru polahe lan ora golek kepenake awake dhewe. Katresnan iku ora gampang nepsu lan ora nyimpen kaluputaning liyan. ⁶Katresnan iku ora bungah awit saka anane tumindak kang ora adil, nanging kayekten kang mbungahake. ⁷Katresnan iku nutupi samubarang, ngandel ing samubarang, ngarep-arep samubarang, nyabari samubarang.

⁸Katresnan iku ora ana enteke: pamedhar wangsit iku bakal ana pungkasane; basa roh bakal sigeg; kawruh bakal sirna. ⁹Awit kawruh kita iku ora ganep, lan pamedhar wangsit kita ora sampurna. ¹⁰Nanging satekane kang sampurna, kang ora sampurna iku bakal sirna.

¹¹Nalika aku isih bocah, gunemanku kaya bocah, pangrasaku kaya bocah, pamikirku kaya kaya bocah. Bareng saiki aku diwasa, kaananku kaya bocah mau wis dakbuwang.

¹²Amarga kita saiki padha ndeleng gambar

kang ora cetha ana ing pangilon, nanging besuk kita bakal padha ndeleng adu arep. Ing saiki aku mung sumurup ora kalawan sampurna, nanging besuk aku bakal sumurup kanthi sampurna, padha kaya anggonku kapirsanan.

¹³ Dadine kari telung prakara iki, yaiku: pracaya, pangarep-arep lan katresnan, nanging kang pinunjul dhewe ing antarane iku, yaiku: katresnan.

Sapisan maneh bab peparinge Sang Roh

14:1-25

14 ¹ Padha nggayuha marang katresnan, lan ganjaran-ganjaran saka Sang Roh, luwih-luwih peparing bab medhar wangsit. ² Sapa kang ngucapake basa-roh, iku pangucape ora tumuju marang manungsa nanging marang Gusti Allah. Sabab ora ana wong kang mangreti basane; wong iku pangucape bab-bab kang winadi, marga saka Sang Roh. ³ Balik sapa kang medhar wangsit iku, anggone ngucap marang manungsa awujud pambangun, pitutur sarta panglipur. ⁴ Sing sapa calathu nganggo basa-roh iku mbangun awake dhewe; balik sapa kang medhar wangsit iku mbangun pasamuwan. ⁵ Aku seneng bae manawa kowe kabeh padha bisa ngucap nganggo basa-roh, nanging luwih seneng maneh manawa kowe padha medhar wangsit. Sabab sapa kang medhar wangsit iku luwih migunani katimbang karo kang ngucap

nganggo basa-roh, kajaba manawa wong iku iya banjur nerangake jarwane uga, satemah pasamuwan kabangun.

⁶Kang iku para sadulur, saupama aku nekani kowe lan ngucap nganggo basa-roh, iku apa paedahe tumrapping kowe, manawa aku ora mratelakake bab wedharaning Allah, apa kawruh, utawa pamedhar wangsit apa piwulang? ⁷Iku padha bae karo piranti kang tanpa nyawa, nanging bisa muni, kaya ta suling lan clempung -- yen iku swarane ora beda, kapriye bisane wong nyumurupi lagu apa kang diunekake ing suling utawa clempung mau? ⁸Utawa manawa swarane slomporet ora cetha, sapa kang bakal siyaga ing perang? ⁹Mangkono uga kowe, kang padha calathu nganggo basa-roh: manawa kowe ora migunakake tembung-tembung kang cetha, kapriye bisane wong padha mangreti kang kokucapake? Dadine calathumu tanpa guna kaya nyalathoni angin!

¹⁰Akeh warnane basa ing jagad iki, embuh pira cacahé, ewasamono ora ana siji bae ing antarane basa-basa mau kang tanpa teges.

¹¹Nanging manawa aku ora ngreti marang basa mau, aku rak ateges dadi wong manca tumrapping wong kang migunakake basa iku, lan wong iku dadi wong manca tumrapping aku.

¹²Mangkono uga kowe: Kowe pancen padha nggayuh marang peparinge Sang Roh, nanging luwih becik maneh padha ngudia, supaya kowe bisa migunakake kanggo pambanguning pasamuwan.

¹³ Mulane sing sapa ngucapake basa-roh, nyenyuwuna supaya bisa njarwakake. ¹⁴ Sabab yen anggonku ndedonga nganggo basa-roh, iku rohku kang ndedonga, nanging akal budiku ora melu ndedonga. ¹⁵ Kang iku apa kang kudu daktindakake? Aku arep ndedonga nganggo rohku, nanging aku uga ndedonga nganggo akal-budiku; aku arep ngidung lan memuji nganggo rohku, nanging ngidung lan memuji nganggo akal-budiku uga. ¹⁶ Sabab, manawa anggonmu muji sokur mung nganggo rohmu, wong lumrah kang padha ana ing kono, kapriye anggone bisa ngamini pamuji sokurmu iku? Wong mau rak ora padha ngreti apa kang kokucapake? ¹⁷ Sabab sanadyan pamuji sokurmu iku iya becik banget, nanging wong liya ora kabangun.

¹⁸ Aku saos sokur marang Gusti Allah, dene anggonku ngucapake basa-roh iku ngluwihi kowe kabeh. ¹⁹ Nanging ana ing pasamuwan aku luwih seneng ngucapake limang tembung kang bisa dimangreteni kanggo mulang wong liya, katimbang tembung pirang-pirang ewu ing basa-roh.

²⁰ Para sadulur, pikiranmu aja kaya bocah. Nanging ing bab piala dikaya bocah, nanging pikiranmu dikaya wong diwasa. ²¹ Ing angger-anggering Toret ana tulisan mangkene: “Ingsun bakal mangandikani bangsa iki lumantar wong kang basane seje, sarta lumantar lambene wong manca; ewasamono bangsa iku ora bakal ngrungokake marang Ingsun, mangkono pangandikane Pangeran.”

²² Dadine basa-roh iku minangka pratandha kanggo wong kang padha ora pracaya, ora kanggo wong kang padha pracaya; dene pamedhar wangsit iku minangka pratandha kanggo wong kang padha pracaya, ora kanggo wong kang ora padha pracaya. ²³ Kang iku manawa pasamuwan kabeh padha nglumpuk, lan saben wong padha calathu nganggo basa-roh, nuli ana wong jaba utawa wong kang ora pracaya padha lumebu, apa wong iku ora bakal padha ngarani, yen kowe padha ngomyang? ²⁴ Balik manawa kabeh padha medhar wangsit, nuli ana wong kang ora pracaya utawa wong anyar lumebu, iku bakal kawelehake dening wong akeh, sarta dititi-priksa dening wong akeh mau; ²⁵ sakehe wewadi kang sumimpen ana ing batine bakal kelair, satemah bakal sumungkem sujud marang Gusti Allah sarta ngakoni: "Sanyata Gusti Allah ana ing tengah-tengahmu."

Bab tatanan ing sajroning pasamuwan

14:26-40

²⁶ Kang iku saiki kapriye, para sadulur? Samangsa kowe padha kumpulan, saben wong padha nyaosna pisungsung: kang siji masmur, sijine piwulang utawa wedharaning Allah, utawa peparing basa-roh, utawa njarwakake basa-roh, nanging kabeh iku mau katindakna kanggo mbangun. ²⁷ Dene manawa ana kang ngucap nganggo basa-roh, becike wong loro utawa keh-kehe wong telu bae, giliran, lan

anaa siji kang njarwakake. ²⁸ Nanging manawa ora ana wong kang bisa njarwakake, becike wong-wong mau ana ing pasamuwan padha menenga bae, mung mosika ana ing atine dhewe, lan munjuk ana ing ngarsaning Allah.

²⁹ Mungguhing nabi-nabi -- becike anaa loro utawa telu saka ing antarane kang padha medharake pitutur, dene liyane padha nanggapana kang padha diwedharake mau.

³⁰ Nanging manawa wong panunggalane kang padha lungguhan iku ana kang kaparingan wangsit, prayogane kang dhisik iku menenga.

³¹ Ujer kowe kabeh padha bisa gentenan medhar wangsit, satemah kowe padha oleh piwulang sarta oleh panglipur. ³² Karodene rohing para nabi iku manut marang nabine.

³³ Awit kang dadi keparenge Gusti Allah iku ora ngarsakake kaanan kang kisruh, nanging kang tata rukun.

³⁴ Padha kaya ana ing sakehe Pasamuwane para suci, yen pinuju kumpulan wong wadon padha menenga, marga padha ora diparengake guneman, nanging prelu padha sumuyud, kaya kang kapangandikakake ana ing angger-anggering Toret. ³⁵ Dene manawa kapengin nyumurupi apa-apa, becike padha takona marang bojone ana ing omah. Awit ora pantes tumrapping wong wadon manawa guneman ana ing Pasamuwan. ³⁶ Apa pangandikane Gusti Allah iku wiwite saka kowe? Utawa, apa tekane pangandika iku mung marang kowe dhewe? ³⁷ Manawa ana wong kang rumangsa dadi nabi utawa kang

kadunungan peparing karohanen, iku kudu eling, yen apa kang dakpituturake marang kowe iku, dhawuhe Gusti. ³⁸Nanging manawa wong iku ora nggatekake, iya aja kokgatekake. ³⁹Mulane, para sadulurku, padha ngudia supaya tanpa peparing medhar wangsit, lan aja ngalang-alangi wong kang calathu nganggo basa-roh. ⁴⁰Nanging samubarang kabeh iku tumindaka kalawan patut lan tumata.

Bab wungune Sang Kristus

15:1-11

15 ¹Para sadulur, ing saikine aku arep ngelingake bab Injil kang wus dakwartakake marang kowe, kang iya wus padha koktampani, lan uga kokantepi. ²Iya Injil iku kang dadi margane kowe padha kapitulungan rahayu, anggere kowe padha mantep anggonmu ngugemi, kaya kang wus dakwartakake marang kowe -- kajaba ta yen anggonmu padha manjing pracaya iku mung nglaha bae. ³Sabab kang wigati dhewe wus dakluntakake marang kowe, iya kaya kang wus daktampani dhewe, yaiku yen Sang Kristus wus nglampahi seda marga saka dosa-dosa kita, nyondhongi surasaning Kitab Suci, ⁴manawa Panjenengane wus kasarekake, sarta ing telung dinane wus kawungokake, cundhuk karo surasaning Kitab Suci, ⁵apadene Panjenengane wus ngatingal marang Kefas nuli marang para sakabate rolas. ⁶Sawise

iku, banjur ngatingal marang sadulur luwih saka limang atus bebarengan; kang akeh nganti saprene isih padha urip, salong iya wus padha mati. ⁷Nuli ngatingal marang Yakobus, banjur marang para rasul kabeh. ⁸Dene kang keru dhewe, ngatingal marang aku, padha kayadene marang anak kang lair durung mangsane. ⁹Sabab aku iki kang asor dhewe ing antarane para rasul, ora patut disebut rasul, awit aku wus tau nguya-uya Pasamuwane Gusti Allah. ¹⁰Nanging marga saka sih-rahmate Gusti Allah, aku dadi kaya ing sadadiku saiki iki, lan sih-rahmat kang kaparingake marang aku iku ora muspra. Sabab, aku wus nglakoni pagawean luwih akeh katimbang karo kancaku kabeh; mung bae dudu aku, nanging sih-rahmate Gusti Allah kang nunggil kalawan aku. ¹¹Kang iku, dadia aku, dadia para kancaku, kaya mangkono anggonku martakake, lan kaya mangkono anggonmu padha pracaya.

Bab patangen kita

15:12-34

¹²Anadene yen dakwartakake, manawa Sang Kristus kawungokake saka ing antarane wong mati, yagene ing antaramu kok ana kang ngarani manawa ora ana tangine wong mati? ¹³Yen ta ora ana tangine wong mati, dadi Sang Kristus iya ora kawungokake. ¹⁴Mangka manawa Sang Kristus ora kawungokake, dadi pawartaku iku kothong lan pracayamu

iya kothong. ¹⁵ Malah aku iya banjur padha katitik dadi goroh ing ngatase Gusti Allah, awit aku padha martakake, yen Panjenengane wus mungokake Sang Kristus, mangka ora mungokake, iku mau saupama bener yen ora ana wong mati katangekake. ¹⁶ Sabab manawa nyata wong mati ora katangekake, dadi Sang Kristus iya ora kawungokake. ¹⁷ Lan manawa Sang Kristus ora kawungokake, pracayamu iku dadi tanpa guna, lan kowe isih padha kawengku ing dosamu. ¹⁸ Apadene mungguh para wong kang wus padha mati ana ing Sang Kristus, dadine iya padha nemahi tiwas. ¹⁹ Manawa anggon kita ngarep-arep marang Sang Kristus iku mung ing sajrone urip iki bae, dadi kita kalebu wong kang cilaka dhewe ing antarane manungsa kabeh.

²⁰ Nanging kang bener iku yaiku manawa Sang Kristus wus kawungokake saka ing antarane wong mati, minangka kang wiwitan saka panunggalane kang wus padha mati.

²¹ Sabab, sarehne tekane pati iku marga saka wong siji, mangkono uga tangine wong mati iya marga saka wong siji. ²² Awit padha kaya ana ing Rama Adam wong kabeh padha mati, mangkono uga ana ing Sang Kristus wong kabeh iya bakal padha kauripake maneh.

²³ Nanging saben wong manut urutanane: Sang Kristus minangka kang wiwitan, sawise iku kang padha dadi kagungane, besuk ing sarawuhe. ²⁴ Sawuse mangkono banjur kang wekasan, yaiku samangsa Panjenengane masrahake Kraton marang Gusti Allah Sang

Rama, sawise Panjenengane nyirnakake sakehe paprentahan, panguwasa sarta kakuwatan. ²⁵Sabab Panjenengane mesthi ngratoni nganti tumeka sakehe mungsuhe padha dikurebake ana ing sangisoring sampeyane. ²⁶Mungsuh kang pungkasan, kang disirnakake iku pati. ²⁷Ujer samubarang kabeh wus ditelukake ing sangisoring sampeyane. Nanging yen ana pangandika: “Samubarang katelukake, dadi wus tetela yen kang nelukake samubarang kabeh marang Panjenengane iku mau mesthi ora kalebu. ²⁸Dene besuk samangsa samubarang kabeh wus kalakon katelukake marang Sang Kristus, nuli Panjenengane piyambak kang jumeneng Putra iku bakal nelukake sarirane marang kang nelukake samubarang kabeh marang Panjenengane mau, supaya Gusti Allah jumenenga ngabehi ing sakabehe. ²⁹Yen ora mangkono, apa paedahe nglakoni kabaptis marga saka wong mati? Manawa babar pisan ora ana wong mati katangekake, sabab apa dene padha gelem kabaptis marga saka wong mati iku? ³⁰Lan uga aku kabeh -- yagene aku sawayah-wayah padha gelem nemahi bebaya? ³¹Para sadulur, sadina-dina aku mati. Demi panggungunku ing ngatase kowe ana ing Sang Kristus Yesus, Gusti kita, kandhaku iki bener. ³²Yen ta cara manungsa, nalika ana ing Efesus aku nganti tarung karo kewan galak, bab iku apa ta paedahe mungguhing aku? Manawa wong mati padha ora katangekake, “payo padha mangan lan ngombe, awit sesuk

kita padha mati.”³³ Kowe aja padha kasasar: Sesrawungan kang ala iku ngrusak padatan kang becik.³⁴ Padha dieling maneh kang temenan lan aja gawe dosa maneh! Sabab ing antaramu ana kang ora wanuh marang Gusti Allah. Bab iki daktuturake, supaya kowe padha rumangsa isin.

Bab tangine badan

15:35-58

³⁵ Nanging bokmanawa ana wong kang takon: “Wong mati iku kapriye anggone katangekake? Lan tekane maneh nganggo badan kang kaya apa?”³⁶ Heh wong bodho! Apa kang koksebar dhewe iku ora bakal thukul sarta urip, manawa ora mati dhisik.³⁷ Lan apa kang koksebar iku dudu wujuding tanduran kang bakal thukul, nanging wiji las-lasan, upamane wiji gandum utawa wiji liyane.³⁸ Nanging Gusti Allah maringi wujud, kaya kang kinarsakake, saben wiji, kaparingan wujud dhewe.³⁹ Sarupane daging iku ora padha: daging manungsa beda karo daging kewan, beda karo daging manuk, beda karo daging iwak.⁴⁰ Ana badan kaswargan lan ana badan kadonyan, nanging cahyane kang ana ing swarga ora padha karo kang ana ing bumi.⁴¹ Cahyaning srengenge beda karo cahyaning rembulan, sarta cahyaning rembulan beda karo cahyaning lintang-lintang, lan cahyaning lintang kang siji beda karo cahyaning lintang sijine.⁴² Mangkono uga mungguh

bakal tangine wong mati. Kang kasebar iku nandhang karusakan, kang katangekake iku sinandhangan kalanggengan. ⁴³Kang kasebar iku nandhang nistha, kang katangekake sinandhangan kamulyan. Kang kasebar iku nandhang kaapesan, kang katangekake kadunungan kakuwatan. ⁴⁴Kang kasebar iku badan kajiwan, kang katangekake iku badan kasukman.

Yen ana badan kajiwan, uga ana badan kasukman. ⁴⁵Kaya kang tinulis, wiraose: “Manungsa wiwitan, Adam, iku dadi titah kang urip. Adam kang wekasan iku dadi sukma kang nguripake.” ⁴⁶Anadene kang dhisik tekane iku dudu kang kasukman, nanging kang kajiwan, sawise iku nuli kang kasukman. ⁴⁷Manungsa kang kawitan iku asale saka lemah sarta asipat kadonyan, dene manungsa kang kapindho asale saka ing swarga. ⁴⁸Titah-titah kadonyan iku padha karo kang asale saka lemah mau, dene titah-titah kaswargan iku padha karo Panjenengane kang asale saka ing swarga. ⁴⁹Sarta kayadene kita wus kadunungan rupa kadonyan, mangkono uga kita iya bakal kadunungan rupa kang saka ing swarga.

⁵⁰Iki kang daktuturake marang kowe, para sadulur: daging lan getih ora bisa tanpa panduman Kratoning Allah, lan kang kena ing rusak iku ora tanpa panduman kang ora rusak. ⁵¹Padha gatekna, aku nglairake sawijining wewadi marang kowe: kita bakal padha ora ngalami mati kabeh, nanging kita kabeh bakal padha malih rupa, ⁵²ing sakedhap

netra, bareng karo unine kalasangka kang wekasan. Awitdene kalasangkane bakal muni, para wong mati banjur bakal katangekake kalawan kadunungan kaanan kang ora kena ing rusak lan kita padha malih rupa kabeh. ⁵³ Sabab kang kena ing rusak iki kudu ngrasuk kang ora kena ing rusak, lan kang kena ing pati iki ngrasuk kang ora kena ing pati. ⁵⁴ Lan sawise kang kena ing rusak iki ngrasuk kang ora kena ing rusak, sarta kang kena ing pati iki ngrasuk kang ora kena ing pati, ing kono bakal kayektenan pangandikaning Pangeran kang tinulis, wiraose: "Pati wus kalebur ing kaunggulan." ⁵⁵ Heh pati, ana ing ngendi kaunggulanmu? Heh pati, ana ing ngendi entupmu? ⁵⁶ Mungguh entupe pati iya iku dosa, lan pikuwate dosa iku angger-anggering Toret. ⁵⁷ Nanging puji sokur konjuk ing ngarsane Gusti Allah, kang paring kaunggulan marang kita marga saka Gusti Yesus Kristus, Gusti kita. ⁵⁸ Mulane para sadulurku kang kinasih, kowe padha dibakuh, ditampa gingsir, lan tansah di sregep anggonmu nglakoni ayahane Gusti! Awit kowe padha sumurup, yen ana ing patunggilaning Gusti, kangelanmu mesthi ora muspra.

Pisungsi kanggo pasamuwan Yerusalem

16:1-4

16 ¹ Bab nglumpukake dana kang tumuju marang para suci, iku padha tindakna

manut pituduh-pituduh kang wis dakwenehake marang pasamuwan-pasamuwan ing tanah Galati. ²Ing dina kapisan ing saben minggu, sawiji-wijining panunggalanmu -- adhedhasar apa kang padha koktampa -- padha nisihna sawatara lan simpenen ana ing omah, supaya anggonmu padha nglumpukake iku aja nganti lagi koktindakake samangsa aku teka. ³Dene besuk satekaku, aku arep kongkonan wong-wong kang kokwawas prayoga dakkon ngeterake pisungsungmu menyang Yerusalem, nganggo dakkantheni layang. ⁴Manawa prelu aku iya melu mangkat, wongiku mau bakal padha mangkat bareng karo aku.

Rancangane Rasul Paulus

16:5-9

⁵Dene anggonku bakal nekani kowe, besuk sawise aku nratas ing tanah Makedhonia, awit lakuku metu ing Makedhonia. ⁶Bisa uga ana ing Korinta aku bakal tetunggalan karo kowe nganti sawatara suwe, utawa bokmanawa ing sajrone mangsa bedhidhing, temah kowe padha bisa aweh pitulungan ing bab anggonku nerusake lakuku. ⁷Sabab karepku sapisan iki ora mung sakeplasan bae anggonku bakal niliki kowe, malah manawa Gusti marengake anggonku tetunggalan karo kowe iku bisaa nganti rada suwe. ⁸Nanging aku bakal leren ana ing Efesus nganti riyaya Pentekosta. ⁹Marga ana ing kono, aku kawenganan lawang amba lan santosa, kanggo nindakake ayahan

kang agung lan wigati, sanadyan akeh wong kang padha nglawan.

Katrangan sawatara

16:10-18

¹⁰ Dene samangsa Timoteus teka, padha ngaraha supaya anggone ana ing satengahmu iku aja nganggo sumelang, sabab dheweke nglakoni ayahane Gusti padha kaya aku.

¹¹ Mulane aja nganti ana wong kang nyepelekake! Malah wenehana pitulungan, amrih bisaa nerusake lakune kanthi slamet, supaya bali nemoni aku, awit dakanti-anti tekane karo para sadulur liyane. ¹² Dene mungguh sadulur Apolos, anggonku mrayogakake wus bola-bali supaya nilikana kowe bareng karo para sadulur liyane, nanging ora bisa ngleksanani ing wektu saiki. Sedyane arep teka mengko yen wis ana longgaring wektu kang becik.

¹³ Padha meleka! Dibakuh ing pangandel! Dipadha lanang, disantosa! ¹⁴ Sakehing ayahanmu lakonana kanthi katresnan. ¹⁵ Ana maneh panjalukku marang kowe, para sadulur. Kowe padha sumurup yen Stefanus sabrayate iku kang kawitan padha mratobat ana ing tanah Akhaya, sarta wus cumawis ngladeni para suci. ¹⁶ Mulane padha manut mituruta marang wong kang kaya mangkono iku lan saben wong kang melu tumindak ing gawe sarta padha nglakoni rekasa. ¹⁷ Aku bungah awit saka tekane Stefanus, Fortunatus lan

Akhaikus, awit iku padha nyukupi apa kang dadi kekuranganmu; ¹⁸ sabab para sadulur iku padha gawe ayeming atiku lan atimu. Mulane padha ngajenana wong kang kaya mangkono iku.

Salam

16:19-24

¹⁹ Sakehe pasamuwan ing tanah Asia-Cilik padha kirim salam marang kowe kabeh. Akwila, Priska dalah pasamuwan kang ana ing omahe padha kirim salam mawantu-wantu marang kowe. ²⁰ Sadulur kabeh padha kirim salam marang kowe. Padha salam-salamana kalawan pangambung suci.

²¹ Kalawan tanganku dhewe, aku nulis iki: Salam saka Paulus.

²² Sapa kang ora tresna marang Gusti, iku kenaa ing ipat-ipat. Maranata!

²³ Sih-rahmate Gusti Yesus, nunggila ing kowe kabeh.

²⁴ Tresnaku anaa ing kowe kabeh sajroning patunggilane Sang Kristus Yesus.

2 KORINTA

Salam

1:1-2

1 ¹ Saka Paulus, kang awit saka karsaning Allah dadi rasule Sang Kristus Yesus, lan saka Timoteus sadulur kita, marang pasamuwaning Allah ing Korinta karo sakabehing won suci ing sawrtanin tanah Akahya.

² Sih-rahmat lan tentrem-rahayu saka Gusti Allah, Rama kita, lan saka Gusti Yesus Kristus anaa ing kowe kabeh.

Pangucap sokur

1:3-11

³ Pinujia Gusti Allah, kang Ramane Gusti kita Yesus Kristus, Rama kang kebak sih palimirma lan Gusti Allah kang dadi sumbering panglipur, ⁴kang nglipur aku kabeh ing sajroning kasusahanku, satemah aku bisa nglipur wong-wong kang nandhang sarupaning kasusahan kanthi panglipur peparinge Gusti Allah marangaku dhewe. ⁵Sabab kaya anggonku padha nampani panduman ing sangsarane Sang Kristus kalawan luber, samono uga marga saka Sang Kristus aku padha kaparingan panglipur nganti luber. ⁶Yen

aku padha nemu kasusaha, iku dadi panglipur lan karahyonmu; dene yen aku padha kalipur, iku iya dadi panglipurmu, satemah kowe padha oleh kakuwatan kang njalari kowe padha sabar ing sajroning kasangsaran kang padha kaya kang daksandhang. ⁷Lan pangarep-arepku tumrap kowe iku tetep, awit aku padha sumurup, manawa padha kaya anggonmu melu kapanduman kasangsaranku kabeh, kowe iya padha melu kapanduman in panglipur. ⁸Sabab karepku para sadulur, supaya kowe padha sumurupa mungguhing sangsara kang dakalami ana ing tanah Asia-Cilik; aku padha nandhang sangsara kang samono gedhene lan abote, ngantiaku padha ora duwe pangarep-arep yen bisa urip. ⁹Malah aku kabeh rmangsa kaya wus kapatrapan paukuman pati. Nanging bab iku anggone kalakon supaya aku aja padha nganti ngandelake marang awakku dhewe, nanging ngemungna marang Gusti Allah kang nangekake para wong mati. ¹⁰Panjenengane wus nguwalake lan bakal nguwalake aku kabeh saka ing pati kang nggegirisi banget iku: iya marang Panjenengane iku anggonku nggantungake pangarep-arep, yen Panjenengane bakal ngluwari aku kabeh maneh, ¹¹marga kowe uga mbiyantu aku kabeh kanthi pandonga, supaya akeh wong kang padha saos sokur mungguhing sih-rahmat kang kaparingake marang aku kabeh, marga saka akehe pandongane tumrap aku.

Owah-owahan ing rangane Rasul Paulus

1:12--2:4

¹²Iki kang dakagung-agungake, iya iku paseksene rumangsaning atiku, yen lakuku ana ing jagad iki, apa maneh ing bab gegayutanku karo kowe, iku marga saka dayaning temen lan murni kang saka ing Allah, ora marga saka dayaning kawicaksan kadonyan, nanging marga saka sih-rahmating Allah. ¹³Sabab kang padha daktulis iki mung apa kang bisa kokwaca sarta kokmangreteni. Lan pangarep-arepku muga-muga kowe padha bisa mangreti nganti sapantoge, ¹⁴kayadene anggonmu wis padha mangreti sawatara saka aku, yaiku yen kowe bakal ngegung-egungake aku, kayadene anggonku iya bakal padha ngegung-egungake kowe besuk, in dinane Gusti Yesus.

¹⁵Lelandhesan keyakinan iki, aku maune wus tau ngrancang nekani kowe, supaya kowe oleha sih-rahmat kang kaping pindhone.

¹⁶Banjur arep nerusake lakuku menyang ing tanah Makedhonia, saka ing tanah Makedhonia bali maneh menyang nggonmu, lan kalawan pitulunganmu aku bisa neruake lakuku menyang ing tanah Yudea. ¹⁷Dadi, apa anggonku ngrancang mangkono iku tanpa pikiran? Utawa apa mung manut pepenginanku dhewe, temahan aku banjur duwe ujar "iya, iya" lan "ora, ora"? ¹⁸Demi Gusti Allah kang setya tuhu, janjiku marang kowe ora

“iya” lan “ora”. ¹⁹Awit Gusti Yesus Kristus, Putraning Allah, kang wus dakwartakake ana ing antaramu, iya aku lan Silwanus sarta Timoteus, dudu “iya” lan “ora”, nanging kosokbaline ana ing Panjenengane iku kang ana mung “iya”. ²⁰Sabab Sang Kristus iku “iya” tumraping sakehe prasetyane Gusti Allah. Iya iku sababe anggon kita marga saka Panjenengane, banjur ngucap “Amin” minangka kamulyaning Allah. ²¹Sabab Panjenengane kang wus nyantosakake aku kabeh bebarengan karo kowe ana ing patunggilane Sang Kristus, yaiku Gusti Allah kang wus njebadi, ²²lan wus maringi tandha cap marang kita yen kita iku dadi kagungane lan kang maringi Sang Roh Suci ana ing ati minangka panjer. ²³Nanging aku nyebut marang Gusti Allah minangka seksiku -- Panjenengane iku nguningani aku -- manawa anggonku ora sida teka ing Korinta iku sabab aku ngeman kowe. ²⁴Ora marga saka anggonku kapengin mrentah, apa kang kudu kokpracaya, awit pracayamu santosa. Nanging aku padha kapengin melu mbiyantu nenangi ing kabungahanmu.

2 ¹Ing sajroning atiku aku wus netepake, manawa kita ora bakal nekani kowe maneh kalawan susah. ²Awit, manawa aku kang gawe sedhihmu, sapa maneh kang bisa gawe bungahku kajaba kang padha sedhih marga saka aku. ³Lan yaiku karepe layangku iki, yaiku supaya manawa aku teka, aja nganti aku sedhih marga saka wong-wong, kang kudune

padha gawe bungahku. Sabab aku yakin ing bab kowe kabeh, manawa kabungahanku iku iya kabungahanmu uga. ⁴ Sabab anggonku nulis marang kowe iku ana ing satengahing kasusahan lan sumpeking ati kang banget lan kanthi ngruntuhake luh akeh, ora supaya kowe dadi sedhah, nanging supaya kowe padha sumurup sapira gedhene katresnanku marang kowe kabeh.

Pangapura marang wong kang kaluputan

2:5-11

⁵ Dene manawa ana wong kang gawe sedhah, iku dudu atiku kang digawe sedhah, nanging kowe kabeh, utawa saora-orane -- supaya anggonku kandha ora dakbangetake -- wong sawatara ing antaramu. ⁶ Wong kang kaya mangkono iku wus cukup kaelikake dening wong akeh ing antaramu, ⁷ malah kosokbaline kowe padha ngapura lan nglipura wong iku, supaya aja nganti ngenes marga saka bangeting susahe. ⁸ Mulane pituturku marang kowe kabeh, supaya kowe padha nandukna katresnan marang wong mau. ⁹ Awit iya iku tujuane anggonku nulis layang marang kowe, yaiku kanggo ndadar kowe, apa kowe padha tetep mituhu ana ing samubarang kabeh. ¹⁰ Awit sapa kang kokapura kaluputane, iku iya dakapura. Sabab yen aku ngapura -- saupama ana kang kudu dakapura -- anggonku ngapura iku marga saka kowe ana ing ngarsane Sang Kristus, ¹¹ supaya Iblis aja nganti oleh

kauntungan kang tumuju marang kita, sabab kita sumurup apa kang dikarepake.

**Was sumelang lan kalegane
penggalihe Rasul Paulus ana ing kutha
Troas lan ing tanah Makedhonia**

2:12-17

¹² Nalikane aku tekan ing Troas prelu martakake Injile Sang Kristus, aku wus kawenangan lawang dening Gusti ana ing kana. ¹³ Nanging atiku ora rumangsa jenjem, sabab aku ora kepethuk karo sadulur Titus, mula aku banjur pamitan lan mangkat menyang ing tanah Makedhonia.

¹⁴ Nanging puji sokur konjuk ing Gusti Allah, kang ana ing patunggilane Sang Kristus tansah nuntun aku kabeh ana ing dalaning kaunggulane. Lan lumantar aku aruming kawruh tumrap Panjenengane sumebar ing saenggon-enggon. ¹⁵ Awit kagem Gusti Allah aku kabeh iki dadi gandaning arum Sang Kristus ana ing tengah-tengahing wong kang padha nemu karahayon lan ana ing antarane wong kang padha nemu karusakan. ¹⁶ Tumrap kang nemu karusakan, aku kabeh iki gandaning pati kang tumeka ing pati, lan tumrap kang nemu karahayon gandaning urip kang nguripake. Nanging sapa ta kang kacongah nglakoni ayahan kang kaya mangkono iku? ¹⁷ Awit aku kabeh ora padha karo wong liya kang akeh-akeh, kang padha mburu kabegjan saka pangandikaning

Allah. Kosokbaline ana ing Sang Kristus aku padha ngucap ing samesthine kanthi kekarepan-kekarepan kang murni awit saka dhawuhing Allah lan ana ing ngarsane.

Para abdinng prajanjian kang anyar

3:1-18

3¹ Apa aku wiwit ngalem marang awakku dhewe maneh? Utawa apa prelu aku kaya wong-wong liya nuduhake layang pangalembana marang kowe utawa saka kowe? ²kowe iku layang pangalembanaku kang katulis ing atiku lan kang disumurupi sarta kang bisa kawaca dening wong kabeh. ³Awit wus tetela, manawa kowe iku layange Sang Kristus, kang daktulis ing sajrone aku padha leladi, katulis ora nganggo mangsi, nanging nganggo Rohe Gusti Allah kang asipat gesang, dudu ing papan watu, nanging ing papan daging, yaiku ing atine manungsa. ⁴Iya kaya mangkono iku gedhening kayakinanku marang Gusti Allah marga saka Sang Kristus. ⁵Manawa aku dhewe ora bisa nganggep apa-apa iku pagaweanku dhewe; ora, anggonku bisa nindakake apa-apa iku marga saka pakaryaning Allah. ⁶Panjenengane uag kang wus mbisakake aku padha dadi abdinng prajanjian anyar, kang ora saka angger-angger kang katulis, nanging saka Roh, sabab angger-angger kang katulis iku mateni, dene Roh iku nguripake.

⁷Pranatan leladi kang nuntun marang pati iku katulis ing watu kalawan aksara. Ewasamono nalika kaparingake sinartan kamulyaning Allah, kang njalari wong Israel padha ora betah nyawang marang wedanane Nabi Musa, marga kadunungan kamulyan, sanadyan kamulyan mau bakal sirna, ⁸mendahane maneh ayahan ing Roh yen oraa kadunungan kamulyan kang ngluwihi iku. ⁹Awit, manawa ayahan kang nekakake paukuman iku luhur, mendahane maneh ayahan kang ngolehake kabeneran yen oraa ngluwihi kamulyane.

¹⁰Satemene apa kang biyen kaanggep luhur, iku dudu apa-apa manawa katandhingake karo kamulyan kang pinunjul iki. ¹¹Awit manawa kang bisa sirna bae kinanthenan kamulyan, apamaneh kang tetep ora sirna yen oraa kinanthenan kamulyan kang ngluwihi iku.

¹²Sarehne aku padha duwe pangarep-arep kang kaya mangkono, mulane aku padha tumindak kanthi kebak ing kakendelan, ¹³ora kaya Nabi Musa, kang nganggo nutupi wedanane, supaya mripate wong-wong Israel aja nganti padha ndeleng ilanging cahyane kang mung sadhela anane iku. ¹⁴Nanging budine wong-wong iku wus padha dadi kethul, sabab nganti ing dina iki tutup iku mau isih tetep nutupi wong-wong mau, pamacaning prajanjian lawas tanpa kaungkapan, marga mung Sang Kristus piyambak kang bisa ngicali tutup iku. ¹⁵Malah nganti ing dina iki, saben maca kitab Musa, isih ana tutup kang nutupi atine. ¹⁶Nanging wong kang mratobat

marang Gusti, iku tutupe banjur kasingkirake. ¹⁷Awit Gusti iku Sang Roh; lan ing ngendi ana Rohing Allah ing kono ana kamardikan. ¹⁸Lan kita kabeh iki padha ngatonake kamulyane Gusti kalawan rai kang ora katutupan kaya ana ing pangilon sarta padha kasalanan rupa madhani pasemone iku kalawan kamulyan kang mundhak-mundhak, kang asale saka Gusti kang asipat Roh.

Rajabrana rohani ing grabah

4:1-15

4 ¹Kang iku sarehne aku wus padha nampani ayahan iki, marga saka sih-palimirmane Gusti Allah, mulane atiku ora nganti kemba. ²Ananging aku padha nampik sakehing panggawe dhedhelikan kang nistha; aku ora tumindak kanthi paekan lan ora malsu pangandikaning Allah, nanging aku nglairake kayekten lan awit saka iku aku masrahake awakku supaya ditimbang-timbang dening wong kabeh ana ing ngarsane Gusti Allah. ³Manawa Injil kang dakwartakake isih meksa katutup uga, mesthi iku katutup tumrap wong kang bakal padha nemu karusakan, ⁴yaiku wong kang ora pracaya, kang angen-angene wus dipicakake dening allahé jaman iki, temahan wong mau ora padha ndeleng cahyaning Injile kamulyane Sang Kristus, kang dadi citrane Gusti Allah. ⁵Awit kang dakwartakake iku dudu awakku dhewe, nanging Gusti Yesus Kristus kang jumeneng

Gusti, lan aku kang padha dadi abdimu marga saka karsane Gusti Yesus. ⁶Awit Gusti Allah kang wus ngandika, “Saka ing pepeteng bakal ana pepadhang kang sumorot!” iku uga kang nyorotake pepadhang ana ing ati kita, supaya kita kapadhangane ing kawruh bab kamulyane Gusti Allah kang katingal ana ing wedanane Sang Kristus.

⁷Nanging rajabrana kita iki kawadhahan ing grabah, supaya tetela manawa kakuwatan kang ngedab-edabi iku asale saka ing Gusti Allah, dudu saka awakku dhewe. ⁸Mungguhing samubarang aku ki padha katindhes, nanging ora kejepit; aku padha kentekan akal, nanging ora kelangan pangarep-arep; ⁹aku padha dikuya-kuya, nanging ora ditinggal ijen, aku padha kabanting, nanging ora nemu bilai.

¹⁰Ana ing ngendi-endi aku tansah padha nandhang sangsarane sedane Gusti Yesus ing badanku, supaya gesange Gusti Yesus uga kawedhar ana ing badanku. ¹¹Awit aku kang isih urip iki, tansah kaulungake marang pati marga saka Gusti Yesus, supaya gesange Gusti Yesus kawedhar ing badanku kang ora langgeng iki. ¹²Iya mangkono iku anggane si pati nandukake dayane ana ing badanku lan urip nandukake dayane ana ing kowe.

¹³Nanging sarehne aku padha kadunungan rohing pracaya kang padha, kaya ing tulisan, “Aku wus kumandel, mulane aku wus ngucap,” mulane aku iya pracaya lan marga saka iku aku uga ngucap. ¹⁴Awit aku padha sumurup manawa Panjenengane kang wus mungokake

Gusti Yesus, iya bakal nangekake aku uga bareng karo Gusti Yesus. Lan bebarengan karo kowe kabeh kasowanake ing ngarsane. ¹⁵Awit iku kabeh kalakone marga saka kowe, supaya sih-rahmat kang sangsaya mundhak gedhe, marga sangsaya akehe wong kang manjing pracaya, ndadekna sangsaya lubere pangucap sokur kang konjuk ing kaluhuraning Allah.

Aja semplah atimu, uga manawa ngadhepi pati

4:16--5:10

¹⁶Marga saka iku aku ora rumangsa semplah, malah sanadyan ta kamanungsanku kang lair sangsaya rusak, nanging kamanungsanku kang batin kaanyarake saben dina. ¹⁷Awitdene sangsaraku kang entheng saiki iki, iku ngolehake kamulyan marang aku kang ngluwihi samubarang kabeh, banget anggone ngungkuli kasangsaranku. ¹⁸Marga kang dakgatekake dudu kang katon, nanging kang ora katon, awit kang katon iku anane sawatara mangsa, mangka kang ora katon iku langgeng.

5 ¹Awit aku padha sumurup, manawa omah kita tarub ing bumi iki kabongkar, Gusti Allah wus nyawisake panggonan ing swarga kanggo kita, kang langgeng, kang ora kagawe dening tanganing manungsa. ²Salawe kita ana ing tarub iki, kita padha nggresah, marga kita kapengin banget ngenggoni yeyasan kang ana ing swarga, ³kang ngungkuli papan panggonan kita kang saiki iki, ana ing kono

kita ora bakal tinemu wuda. ⁴Sabab salawase isih manggon ing tarub iki, kita nggresah lan kabotan, awit kita kapengin nganggo sadhangan kang anyar iku, ora nganggo cucul sandhangan kang lawas, supaya kang kena ing pati kauntala dening urip. ⁵Nanging Gusti Allah kang malah nyadhangake kita marang bab iku, lan kang maringi Roh marang kita minangka panjering samubarang kang wus kacawisake marang kita.

⁶Awit saka iku atiku tansah padha tatag, sanadyan aku padha ngreti, manawa salawase aku padha manggon ing sajroning badan iki, isih adoh karo Gusti, -- ⁷sabab urip kita iki sarana pracaya, ora sarana ndeleng -- ⁸nanging atiku padha tatag, lan aku kabeh malah seneng ngalih saka ing badan iki lan manggon ing jero ndherek Gusti. ⁹Marga saka iku aku padha ngudi, sajrone aku padha manggon ing badan iki, utawa ana ing sajabane, supaya aku padha ndadekna ing kaparengé. ¹⁰Sabab kita kabeh kudu padha ngadhep ana ing ngarsane dhamparing pangadilane Sang Kristus, prelu nampani ganjaran kang cundhuk karo kang padha kita lakoni dhewe-dhewe sajrone urip iki, dadia kang becik, dadia kang ala.

Ayahaning karukunan

5:11-21

¹¹Kang iku sarehne aku padha sumurup ing bab wedi marang Gusti, mulane aku ngudi

ngyakinake wong-wong. Tumrap Gusti Allah sedyaku iku wus cetha, lan pangarep-arepku uga mangkono tumrap kowe kabeh. ¹²Awit aku ora padha mbecikake awakku dhewe maneh marang kowe, nanging aku padha aweh margane kowe bisa ngegung-egungake aku kabeh, supaya kowe bisa ngadhepi para wong kang gumunggung mungguhing lair, ora mungguhing batin. ¹³Sabab manawa aku ora bisa ngemudheni dhiri, iku marga saka anggonku nindakake ayahaning Allah, lan saupama bisa, iku marga saka kowe. ¹⁴Sabab iya sih katresnane Sang Kristus kang mbereg marang aku kabeh, awit aku wus padha sumurup, manawa wong siji wus mati kanggo wong kabeh, dadine kabeh wus padha mati. ¹⁵Lan Sang Kristus wus nglampahi seda kanggo wong kabeh, supaya wong kang padha urip, uripe ora lumadi marang awake dhewe maneh, nanging lumadia marang kang wus seda lan kang wus kawungokake marga saka wong-wong mau.

¹⁶Mulane wiwit saiki aku ora padha mbobot sawiji-wijia wong maneh manut ukuraning manungsa. Lan manawa aku wus padha tau mbobot Sang Kristus cara kadagingan, saiki aku ora padha mbobot Panjenengane kanthi patrap mangkono maneh. ¹⁷Dadi sapa kang ana ing Sang Kristus, iku dadi titah anyar: kang lawas wus sirna, lan kang anyar pranyata wus teka. ¹⁸Lan kabeh iku pinangkane saka Gusti Allah, kang lumantar Sang Kristus wus ngrukunake kita kalawan Panjenengane lan

kang wus masrahake ayahan karukunan iku marang aku kabeh. ¹⁹Awit Gusti Allah lumantar Sang Kristus ngrukunak jagad karo Panjenengane Piyambak, ora ngetang panerake, lan masrahake pawarta karukunan iku marang kita.

²⁰Mulane aku iki iya padha dadi utusane Sang Kristus kaya-kaya Gusti Allah paring pitutur marang kowe kabeh lumantar aku; atas Asmane Sang Kristus panjalukku marang kowe: padha gelema karukunake karo Gusti Allah. ²¹Panjenengane kang ora tepang karo dosa wus kadosakake marga saka kita, supaya ana ing Panjenengane kita kabenerake dening Gusti Allah.

Rasul Paulus ing ayahane

6:1-10

6 ¹Anadene aku iki ing sarehne padha dadi kanca tunggal ayahan, pituturku marang kowe kabeh, supaya aja nganti padha gawe muspraning sih-rahmate Gusti Allah, kang wus koktampani. ²Sabab Gusti Allah ngandika:

“Ing mangsa kang ngremenake Ingsun wus miyarsakake sira, lan ing dinane karahayon Ingsun wus mitulungi sira.”

Satemen-temene, iya wektu iki wektu kang ngremenake iku; iya dina iki dinane karahayon iku. ³Ing prakara apa bae aku ora padha gawe dhadhakan wong padha kesandhung, supaya anggonku padha leladi aja nganti dicacad.

⁴Nanging ing sadhengah prakara aku nelakake

manawa aku iki padha abding Allah, yaiku: kebak kasabaran, sajroning nandhang sangsara, ing karupekan, lan ing reribed, ⁵ing sajrone kasiksa, kakunjara lan pageger, rekasa, kepeksa melek, lan kepeksa ngelih; ⁶ing kasucening ati, ing kawruh, kasabaran, lan kadarman; ing Sang Roh Suci lang ing sih katresnan kang salugu; ⁷ing sajroning martakake kabeneran lan panguwaosing Allah; kanthi migunakake gegamaning kaadilan kanggo nempuh utawa nanggulangi ⁸nalika diaji-aji lan nalika diremehake; nalika diundhat-undhat utawa nalika dialem; nalika kadakwa dadi juru apus, nanging dipracaya, ⁹kaya wong kang ora ana kang wanuh, nanging kondhang; kaya wong kang meh mati, mangka padha urip, kaya wong kang disiksa nanging ora mati, ¹⁰kaya wong kang sedhah, nanging tansah bungah-bungah, kaya wong kang mlarat nanging nyugihake wong akeh; kaya wong kang ora duwe apa-apa, nanging aku padha nduweni samubarang kabeh.

Bab kasucen

6:11--7:1

¹¹Aku wus kandha kanthi blak-blakan marang kowe, atiku menga amba tumrap kowe, he wong Korinta! ¹²Kowe iku padha oleh papan kang jembar ana ing atiku, nanging aku mung koksadhiyani papan kang rupek ana ing atimu. ¹³Mulane saiki, supaya padha-padha, -- anggonku pitutur iku kaya

marang anak-anaku --: Atimu wengakna kang ngeblak! ¹⁴Aja nganti kowe padha dadi rakitan kang ora timbang karo wong kang ora percaya. Sabab kabeneran iku ana gegayutane apa karo duraka? Utawa kapriye bisane pepadhang tetunggalan karo pepeteng? ¹⁵Apa ana jumbuhe Sang Kristus karo Belial iku? Panduman apa kang diduweni bebarengan dening wong kang percaya lan ing wong kang ora percaya? ¹⁶Apa gegayutane padalemane Gusti Allah karo brahala? Awit kita iki padha dadi padalemane Gusti Allah kang gesang kayadene kang dipangandikake dening Gusti Allah mangkene:

“Ingsun bakal dedalem bebarengan karo
wong-wong mau,
lan gesang ana ing tengah-tengahe,
lan Ingsun bakal dadi Allahe,
lan dheweke bakal padha dadi umat ingSun.

¹⁷Mulane:

Sira padha metua saka ing wong iku,
lan sira misaha, mangkono pangandikane
Pangeran,
lan aja padha nggepok senggol samubarang
kang najis,
tumuli sira bakal padha Suntarimah.

¹⁸Lan Ingsun bakal dadi Ramanira,
sarta sira bakal padha dadi putraningSun
lanang lan wadon.

Mangkono pangandikane Pangeran, Kang
Mahakuwasa.”

7 ¹Kang iku sarehne kiat kaparingan
prasetya-prasetya mau, para kekasih,

mulane payo kita padha nucekake badan kita saka sarupaning jejembering daging lan ing roh, lan kalawan mangkono kita nyampurnakake kasucen kita ing sajrone wedi-asih marang Gusti Allah.

Bungah sawuse susah

7:2-16

²Aku padha wenehana papan ana ing atimu; aku ora tau kaluputan karo wong, ora gawe pitunaning wong lan uga ora ngasil-asil marang wong. ³Anggonku kandha mangkono iku ora marga saka arep matrapi paukuman marang kowe, awit mau wus dakkandhakake, manawa kowe wus oleh papan ana ing atiku, temahan kita bareng urip lan bareng mati.

⁴Karo kowe iku aku blak-blakan banget, lan uga banget anggonku ngegung-egungake kowe. Sajrone aku padha nandhang susah, aku kebak panglipur, lan kaluberan kabungahan.

⁵Nalika aku padha teka ing tanah Makedhonia, aku padha ora bisa tentrem. Malah ana ing ngendi-endi aku padha nemu kasusahan: ing jaba tarung lan ing jero was-sumelang. ⁶Nanging Gusti Allah kang nglipur marang wong kang padha lembah atine iku wus nglipur aku kabeh marga saka tekane Titus. ⁷Ora marga saka tekane bae, nanging uga marga saka panglipur kang dialami ana ing tengah-tengahmu. Awit dheweke wus nyritakake marang aku mungguhing kangenmu, panggresahmu, katemenanmu

anggonmu mbelani aku, temahan saya wuwuh kabungahanku.

⁸Dadi sanadyan aku wus gawe sedhihmu marga saka layangku, nanging aku ora kaduwung. Pancen aku tau kaduwung, marga aku sumurup manawa layang iku nyedhihake atimu, sanadyan mung sawatara mangsa, ⁹nanging saiki aku bungah, ora marga anggonmu wus sedhih, nanging marga kasedhihanmu iku njalari kowe mratobat: sabab anggonmu padha sedhih iku nyondhongi ing karsane Gusti Allah, temahan sathithik bae kowe ora dakrugekake. ¹⁰Sabab kasusahan kang nyondhongi karsaning Allah iku nuwuhake pitobat kang nuntun marang karahayon kang ora gawe getun, nanging kasusahan kang saka ing jagad iki nuwuhake pati. ¹¹Sabab padha gatekna: kasedhihan kang nyondongi karsaning Allah iku malah marakake kowe padha temen banget, malah nuwuhake panjawab, gela, wedi, kasregepan, pameleh! Ing bab iku kabeh kowe wus padha nelakake manawa ora kaluputan ing prakara iku.

¹²Mulane, anggonku wus nulis layang marang kowe, iku ora marga saka ana wong kang luput, utawa marga saka ana wong kang nandhang susah, amarga kapanduk ing kaluputaning liyan mau, nanging supaya tetelaa tumrap kowe gumatimu marang aku ana ing ngarsane Gusti Allah. ¹³Iya marga saka iku aku padha kalipur.

Lan kajaba saka panglipur iku, aku padha saya bungah maneh amarga saka kabungahane Titus, sabab kowe kabeh wus padha ngayemake atine. ¹⁴ Sabab manawa aku nglairake pangalembana tumrap kowe marang Titus iku kowe ora gawe gelaku; nanging padha kaya anggonku tansah ngandhakake apa kang bener marang kowe, samono uga pangalembanaku ana ing ngarepe Titus iku iya wus kayektenan temenan. ¹⁵ Lan katresnane marang kowe saya mundhak gedhe, yen ngelingi marang pamanutmu kabeh, kapriye anggonmu nampani tekane kalawan wedi lan geter. ¹⁶ Aku bungah banget, dene aku bisa kumandel marang kowe ing samubarang prakara.

Ayahan sih katresnan

8:1-15

8 ¹ Sadulur-sadulur, aku padha aweh weruh marang kowe bab sih-rahmat kang kaparingake marang pasamuwan-pasamuwan ing tanah Makedhonia. ² Awit sajroning tanpa pacoban kang abot kang awujud kasangsaran mawarna-warna, kabungahane ngluwihi, lan sanadyan padha miskin banget, ewasamono ngluberake kasugihaning kamurahane. ³ Sabab aku nyumurupi yen wong iku wus padha weweh manut kakuwatane, malah ngluwihi kakuwatane. ⁴ Sarta metu saka prentuling atine dhewe padha njaluk kanthi banget marang aku, supaya dakolehake

melu ing ayahan ngladeni marang para suci. ⁵Dene kang padha dipasrahake iku ngluwihi pangiraku, awit nganti padha nyaosake awake dhewe marang Gusti Allah dhisik, sabanjure iya marang aku kabeh uga awit saka karsane Gusti Allah. ⁶Awit saka iku aku ngatag marang Titus, supaya nekani kowe lan ngrampungake ayahan katresnan, kang biyen wus diwiwiti iku. ⁷Mula saikine, padha kaya anggonmu wus sugih ing samubarang, -- ing pracaya, ing pamicara, ing kawruh, ing tumemenmu anggonmu mbiyantu, lan ing sih-katresnanmu marang aku kabeh -- samono uga kowe iya padha pinunjula ing ayahan sih-katresnan iki.

⁸Anggonku mituturi mangkono iku ora ateges prentah, nanging mung marga saka anggonku kapengin neter kaeklasaning sih-katresnanmu kalawan nuduhake sakehing pambudidayane wong-wong kang padha aweh pambiyantu. ⁹Marga kowe wus padha sumurup marang sih-rahmate Gusti kita Yesus Kristus, yaiku manawa Panjenengane, kang amarga saka kowe dadi mlarat, sanadyan Panjenengane iku sugih, supaya kowe dadia sugih marga kamlaratane.

¹⁰Iya iki panemuku tumrap bab iku, kang bokmanawa maedahi tumrap kowe. Pancen wus wiwit taun kang kapungkur anggonmu wiwit nindakake lan sumedya ngrampungake uga. ¹¹Mulane saiki, rampungna kang kokiindakake iku! Wondene anggonmu ngrampungake iku cundhukna karo eklasing atimu sarta tindakna kalawan ngelingi sapira

kang kokduweni. ¹²Awit manawa anggonmu weweh iku kalawan eklas, pawewehmu iku mesthi bakal ditampani, manawa pawewehmu iku awewaton apa kang kokduweni, ora awewaton apa kang ora kokduweni.

¹³Awit anggonmu dieboti iku ora supaya wong liya padha kaenthengna, nanging supaya dadia timbang. ¹⁴Mulane becike saiki kaluwihanmu kanggoa nyukupi kakuranganing liyan, supaya kaluwihaning liyan mengko genti kanggo nyukupi kekuranganmu, temahan banjur dadi satimbang. ¹⁵Kaya kang katulisan: “Wong kang oleh akeh, ora turah lan kang oleh sathithik ora kurang.”

Titus diutus

8:16-24

¹⁶Nanging puji sokur konjuk marang Gusti Allah, kang maringi katemenan kang kaya mangkono uga ana ing atine Titus ing bab anggone mbiyantu kowe, ¹⁷dene nganti nuruti panjalukku, malah saka bangeting tumemene anggone tumindak ing gawe, banjur metu saka karepe dhewe mangkat nemoni kowe. ¹⁸Lakune dakkantheni sadulur kita, kang wus oleh pangalembanane pasamuwan kabeh bab anggone nggelarake Injil. ¹⁹Lan ora mung iku bae! Sadulur mau uga wus kapiji dening pasamuwan-pasamuwan kanggo ngancani anggonku padha nindakake ayahan sih-katresnan iki, kang daktindakake

minangka kauhuraning Gusti lan minangka cihnaning legawane atiku.

²⁰ Sabab aku kabeh padha arep nyingkiri bab iki: yen ana wong kang nacad anggonku nindakake ayahan sih-katresnan kang wohe akeh banget iku. ²¹ Awit aku padha mrelokake kang utama, ora mung ana ing ngarsane Gusti bae, nanging uga ana in ngareping wong.

²² Karodene wong loro mau padha dakkantheni sadulur kita, kang wus dakteter lan kacihna anggone tansah mbudidaya mbiyantu, lan saiki saya banget anggone mbudidaya marga saka gedhening piandele marang kowe. ²³ Dene Titus, iku kancaku lan rewangku nyambut-gawe kanggo kowe; lan sadulur-sadulurku liyane iku padha dadi utusaning pasamuwan-pasamuwan lan minangka kaluhurane Sang Kristus.

²⁴ Awit saka iku chinaning katresnanmu lan panglembanaku marang kowe kabeh iku tuduhna marang para sadulur mau ana ing ngareping pasamuwan-pasamuwan.

Nglumpukake dana kanggo Yerusalem

9:1-5

9 ¹ Dene bab leladen marang para suci ora susah aku nulis maneh marang kowe. ² Sabab aku wus sumurup mungguh legawaning atimu, mulane kowe padha dakalembana ana ing ngarepe wong Makedhonia. Tembungku: “Akhaya wus cecawis wiwit taun kang kapungkur.” Lan

kasregepanmu wus dadi pangatag-atag tumrap wong akeh. ³Nanging anggonku kongkonan sadulur-sadulur iku supaya pangalembanaku marang kowe aja nganti tinemu tanpa guna, nanging supaya tetelaa anggonmu nyata-nyata cecawis kaya kang wus dakkandhakake, ⁴supaya, manawa wong-wong Makedhonia teka bareng karo aku, aja nganti nyumurupi anggonmu durung cecawis, satemah aku kabeh -- supaya ora ngarani kowe kabeh -- rumangsa padha kawirangan ing bab kayakinanku iku. ⁵Mulane dakpikir prelu, yen sadulur-sadulur iku dakpurih mangkat dhisik, supaya bisa ngurus dhisik paweweh kang wus dadi kasaguhanmu biyen, temahan mengko wus cumawis minangka tandha-buktine kamurahaning atimu lan dudu paweweh peksan.

Weweh kanthi suka-rila iku nggawa berkah

9:6-15

⁶Iki gatekna: Wong kang nyebar sathithik, bakal ngeneni sathithik, lan wongkang nyebar akeh, bakal ngeneni akeh. ⁷Saben wong pawewehe dikaya kang dadi rilaning atine, aja kanthi sedhik utawa marga kapeksa, awit Gusti Allah iku ngasihi wong kang pawewehe kanthi suka-rila. ⁸Lan Gusti Allah kuwaos ngluberake sawernaning sih-rahmat marang kowe kabeh, supaya kowe padha tansah kacukupan ing samubarang lan padha linuwihna anggonmu

nglakoni sarupaning panggawe becik. ⁹kaya kang katulisan:

“Panjenengane ngedum-edum,

Panjenengane maringi marang wong miskin, kaadilane tetep ing salawas-lawase.”

¹⁰ Panjenengane kang nyawisake winih kanggo kang nyebar, lan roti kanggo pangan, iku uga bakal nyawisi winih marang kowe lan ditikelake sarta nuwuhake pametuning kabeneranmu;

¹¹ kowe bakal disugihake ing sarupaning kamurahaning ati kang nuwuhake pangucap sokur konjuk marang Gusti Allah marga saka aku. ¹² Awit ayahan katresnan kang isi pitulungan iki ora mung nyukupi kabutuhane para suci bae, nanging uga ngluberake pamuji sokur marang Gusti Allah. ¹³ Lan marga saka anggonmu mantep ing sajroning leladi iki, wong iku padha ngluhurake Gusti Allah awit saka sumuyuding panganggepmu marang Injile Sang Kristus lan marga saka murahing atimu ing bab anggonmu ngedum samubarang karo wong-wong iku lan karo wong kabeh.

¹⁴ Sarta maneh kowe iya padha didongakake lan dikangeni marga saka sih-rahmate Gusti Allah kang lumuber marang kowe. ¹⁵ Puji sokur konjuk marang Gusti Allah marga saka sih peparinge kang ora kena winirasa iku!

Rasul Paulus ngekahi wewenanging karasulane

10:1-11

10 ¹Aku Paulus, wong kang ora wani apa-apa yen adu-arep karo kowe, nanging wani marang kowe yen adoh, aku ngelingake kowe demi Sang Kristus kang alus panggalihe lan rumaket. ²Panjalukku marang kowe: kowe aja meksa aku ngatonake kuwanenku ana ing ngarepmu kayadene niatku arep tumindak keras marang wong-wong saweneh kang ngira manawa uripku iku padha nurut kadagingan. ³Aku kabeh iki pancen isih urip ana ing donya, nanging aku ora padha perang cara kadonyan, ⁴awit gegamaning perangku iku dudu gegaman kadonyan, nanging gegaman kang kadunungan panguwaosing Allah, kang bisa njugrugake baluwarti. ⁵Aku padha nyirnakake othak-athiking budi lan saben tanggul kang diedegake dening kumalungkunging manungsa kanggo ngalang-alangi pangawruh marang Allah, sarta padha mbandhangi sarupaning pangangen-angen, daktelukake marang Sang Kristus, ⁶apamaneh aku padha rumanti bakal ngukum sakehing duraka, manawa pamanutmu wus dadi sampurna.

⁷Sawangen kang temenan apa kang katon! Yen ana wong kang yakin temenan, manawa dadi kagungane Sang Kristus, iku supaya mikir ing sajroning atine, yen aku uga padha dadi kagungane Sang Kristus kaya dheweke.

⁸ Malah yen aku rada keladuk anggonku ngegungake wewenang kang diparingake dening Gusti marang aku kabeh kanggo mbangun, ora kanggo ngrusak kowe, aku ora bakal wirang. ⁹ Nanging aku emoh yen katone kaya-kaya aku arep medeni kowe srana layang-layangku. ¹⁰ Awit, guneme wong, layang-layange pancen anteb lan keras, nanging yen adu-arep katon ora sapiraa lan tembung-tembunge remeh. ¹¹ Nanging wong kang kandha mangkono iku kudune mangreti manawa anggonku tumindak samasa adu-arep, padha bae karo tembung-tembungku ing layang-layangku, samasa aku ora adu-arep.

Pamanggihe Rasul Paulus tumrap sarirane piyambak

10:12--11:6

¹² Pancen aku padha ora wani nggolongake utawa nandhing awakku karo wong-wong kang ngalem awake dhewe. Wong iku ngukur awake nganggo ukurane dhewe lan nandhing awake mung karo awake dhewe. Bodho banget wong iku! ¹³ Kosokbaline aku padha ora gelem ngegungake dhiri nganti ngluwihi wates, nanging mung tetep ing sajroning watesing ayahan kang wus katetepake dening Gusti Allah kanggo aku kabeh, nganti tekan ing kowe uga. ¹⁴ Sabab anggonku martakake Injile Sang Kristus wus tekan ing panggonanmu, dadine aku ora ngliwati watese wilayahing pagaweanku kaya-kaya durung tekan ing

panggonanmu. ¹⁵Aku ora padha ngegungake pagawean kang dilakoni dening wong liya, ana ing wilayah pagawean kang ora kanggo aku, nanging pangarep-arepku, manawa pracayamu saya mundhak, aku bakal oleh pakurmatan luwih gedhe maneh ana ing antaramu, yen katandhing karo wilayah pagawean kang katemtokake kanggo aku.

¹⁶Iya, uripku iki pancen supaya padha bisa martakake Injil menyang ing laladan kang luwih adoh katimbang karo laladanmu, lan ora ngegung-egungake wohing pagawean kang wus katindakake dening liyan ana ing wilayahhe kono dhewe.

¹⁷“Nanging sapa kang ngegung-egungake, iku ngegungna ing Pangeran.” ¹⁸Awit dudu wong kang ngalem awake dhewe kang tanggon, nanging wong kang dialem dening Pangeran.

11 ¹Iba becike yen kowe padha sabar ing bab anggonku tanpa budi ing sawatara iku. Pancen kowe padha nyabari marang aku! ²Sabab aku butarepan ing ngatase kowe kalawan butajenganing Allah. Awit kowe wus padha dakpacangake karo wong lanang, kang nuntun kowe kayadene prawan suci marang Sang Kristus. ³Nanging aku sumelang bokmanawa angen-angenmu kasasarke saka kasetyanmu kang sejati marang Sang Kristus, padha kaya Ibu Kawa kablithuk dening ula sarana kajuligane. ⁴Awit kowe mung sabar bae yen ana wong teka martakake Gusti Yesus kang beda karo apa

kang wus dakwartakake, utawa aweh roh kang beda karo kang wus koktampani utawa Injil kang beda karo kang wus koktampani.

⁵Nanging manut panemuku sathithik bae aku ora kalah karo rasul-rasul kang pinunjul iku. ⁶Dadia aku cupet ing pamicara, nanging ora mangkono ing bab kawruh, awit iku saben-saben lan ing sadhengaha prakara wus padha dakpratelakake marang kowe.

Rasul Paulus ora nggalih marang sarirane piyambak

11:7-33

⁷Apa aku kaluputan manawa aku ngasorake awakku dhewe kanggo ngluhurake kowe, marga aku martakake Injile Gusti Allah marang kowe tanpa pituwas? ⁸Pasamuwan-pasamuwan liya wus dakrampog srana nampani pitulunge, supaya aku bisa ngladeni kowe! ⁹Karomaneh nalika aku ana ing tengah-tengahmu nandhang kakurangan, aku ora gawe rubeding wong, awit apa kang kurang wus dicukupi dening para sadulur kang teka saka ing tanah Makedhonia. Ing samubarang prakara dakjaga aja nganti dadi gawemu, lan sateruse aku bakal mangkono. ¹⁰Demi kaleresane Sang Kristus kang ana ing aku, dakantebake kandhaku manawa panggungungku iku ora bakal kaalang-alangan dening wong ana ing tlatah-tlatah Akhaya. ¹¹Sababe apa ora? Apa marga aku

wus ora tresna marang kowe? Gusti Allah kang nguningani.

¹²Nanging apa kang daktindakake bakal dakterusake kanggo nyegah marang wong kang padha golek jalaran kanggo nuduhake, yen padha kaya aku sakanca ing sajroning prakara kang bisa diegung-egungake. ¹³Awit wong-wong kang mangkono iku rasul-rasul palsu, wong kang padha tumindak cidra, kang rewa-rewa dadi rasule Sang Kristus.

¹⁴Prakara iku ora nggumunake, sabab Iblis uga mindha-mindha dadi malaekating Pepadhang. ¹⁵Dadi dudu prakara kang aneh, manawa batur-bature uga mindha-mindha dadi abdi-abdine kabeneran. Kawusanane bakal cundhuk karo panggawene.

¹⁶Dakbaleni maneh: aja ana wong kang ngarani aku tanpa budi. Dene manawa kowe uga nganggep mangkono, aku tampanana kayadene wong kang tanpa budi, supaya aku bisa gumunggung sawatara. ¹⁷Apa kang dakkandhakake, iku anggonku ngandhakake ora kaya wong kang calathu manut pangandikaning Allah, nanging kayadene wong kang tanpa budi, kang nduweni kayektenan manawa bisa ngalembana. ¹⁸Awit akeh wong kang nglairake panggunggung cara kadagingan, aku kapengin ngalembana uga.

¹⁹Sabab kowe padha gelem nyabari wong kang tanpa budi, marga kowe iku padha pinter. ²⁰Awit kowe sabar, manawa ana wong nganggep kowe batur tukon, manawa ana wong meres kowe, manawa ana wong

ngereh kowe, manawa ana wong ngetokake gumungunge marang kowe, manawa ana wong napuk kowe. ²¹Aku kudu ngakoni kalawan isin banget, yen ing bab kang kaya mangkono iku aku kabeh padha apes.

Sanadyan mangkono manawa ana wong kang wani ngegung-egungake sawijining prakara -- calathuku iki ing sajroning kabodhoanku -- aku iya wani uga! ²²Apa wong-wong iku wong Ibrani? Aku iya wong Ibrani! Apa wong-wong iku wong Israel! Aku iya wong Israel! Apa wong-wong iku trahe Rama Abraham? Aku iya trahe Rama Abraham! ²³Apa wong-wong iku abdine Sang Kristus? -- calathuku iki kaya wong gemblung -- aku luwih maneh! ²⁴Aku digebugi dening wong Yahudi kaping patang puluh kurang siji nganti ambal kaping lima, ²⁵aku disapu ambal kaping telu, aku dibenturi watu apisan, kaping telu aku nunggang prau kerem, sadina sawengi aku kompal-kampil ana ing tengah sagara. ²⁶Lakuku kerep diancam ing bebaya banjir lan ing bebaya begal, bebaya saka wong Yahudi lan saka wong-wong kang dudu wong Yahudi, bebaya ana ing kutha, bebaya ana ing pasamunan, bebaya ana ing tengah sagara, lan bebaya saka kang padha mindha-mindha sadulur. ²⁷Aku kerep rekasa lan nyambut gawe abot; aku kerep melek; luwe lan ngelak, aku kerep pasa, katisen lan kawudan ²⁸lan ora susah nyebutake prakara liyane maneh, urusanku sadina-dina, yaiku ngopeni pasamuwan kabeh. ²⁹Yen ana wong rumangsa apes, apa aku

ora rumangsa melu apes? Yen ana wong kesandhung, apa atiku ora remuk dening sedhih?

³⁰ Manawa ana prelune aku kudu gumunggung, aku bakal gumunggung ing bab kaapesanku. ³¹ Gusti Allah Ramane Gusti Yesus, Gusti kita, kang pinuji nganti salawas-lawase, pirsane, manawa aku oar goroh. ³² Ana ing kutha Damsyik wali-nagarane Sang Prabu Aretas ndhawuhake njaga kuthane wong-wong Damsyik, karsane nyepeng aku. ³³ Nanging aku kaudhunake nganggo kranjang metu ing cendhela, menyang sajabane baluwarti, temah aku oncat saka ing astane.

Rasul Paulus tapi tetinggalan lan wahyu

12:1-10

12 ¹ Aku kudu gumunggung, sanadyan iku pancen ora ana paedahe, ewasamono aku arep martakake bab tetinggalan lan wahyu-wahyu kang daktampa saka Gusti Allah. ² Aku weruh sawijining wong Kristen; patbelas taun kapungkur -- embuh ing sajroning badan, aku ora mangreti, embuh ing sajabaning badan, aku ora ngreti, Gusti Allah kang nguningani -- wong iku dumadakan diangkat menyang ing tataran kang katelu ing swarga. ³ Aku iya weruh wong iku, -- embuh ing sajroning badan embuh ing sajabaning badan, aku ora ngreti, Gusti Allah kang nguningani -- ⁴ dumadakan diangkat menyang ing Pirdus lan dheweke krungu pangandika

kang ora kena dikandhakake, kang ora kena kaucapake dening manungsa. ⁵Iya wong iku kang dakegung-egungake, nanging awakku dhewe ora bakal dakegung-egungake, kajaba mung bab kaapesanku. ⁶Awit saupamane aku arep ngegungake awak, aku ora bakal tanpa budi maneh, awit aku ngandelake kabeneran. Nanging atiku dakpekak, supaya aja ana wong kang ngukur awakku luwih saka apa kang dideleng ana ing aku utawa kang dirungu saka aku.

⁷Lan supaya aku aja ngunggul-unggulake awak marga saka anane wahyu-wahyu kang linuwih iku, aku banjur kaganjar eri ing dagingku, yaiku sawijining kongkonane Iblis kang dikon mbitheni aku, supaya aku aja nganti ngunggul-unggulake awak. ⁸Mungguh bab iku aku wus kaping telu ngaturake panyuwun marang Gusti, supaya kongkonane Iblis iku sumingkira saka aku. ⁹Nanging paring wangsulane Gusti marang aku: "Sih-rahmatingSun iku nyukupi marang sira, awit kuwasaningSun iku malah kasampurnakake ana ing sajroning kaapesan." Awit saka iku aku luwih seneng ngegung-egungake kaapesanku, supaya panguwaose Sang Kristus dumunung ana ing aku. ¹⁰Mulane aku seneng lan rila ana ing kaapesanku, ing sajroning kasiksa, ing karibedan, ing panguya-uya lan karupekan marga saka Sang Kristus. Awit yen aku apes, iku aku kuwat.

Was-sumelange Rasul Paulus

12:11-21

¹¹Aku wus dadi tanpa budi temenan, nanging kowe kang padha meksa marang aku. Benere aku kokalembana. Awit sanadyan aku ora ana tegese babar pisan, nanging ing samubarang kabeh aku ora kalah karo para rasul kang pinunjul iku. ¹²Titikane yen aku dadi rasul iku wus kacihna ana ing antaramu kalawan sakehing sabar-mantep, kalawan pratandha-pratandha, mukjijat-mukjijat lan kasekten-kasekten. ¹³Sabab kakuranganmu apa yen katandhing karo pasamuwan-pasamuwan liyane kajaba mung saprakara, yaiku manawa aku dhewe ora nganti dadi gawemu? Anggonku ora adil iki apuranen! ¹⁴Satemene iki wus kang kaping telune anggonku cecawis arep nemoni kowe, lan aku ora bakal dadi gawemu. Awit dudu barang darbekmu kang dakgoleki, nanging kowe dhewe. Marga dudu anak-anak kang padha wajib nglumpukake bandha kanggo wong tuwane, nanging wong tuwa kanggo anak-anake. ¹⁵Awit saka iku aku kalawan bungah ngetohake barang darbekku, malah ngetohake awakku kanggo kowe kabeh. Dadi manawa aku banget tresnaku marang kowe, masa iya saya suda anggonku ditresnani?

¹⁶Ya pancen mangkono, aku dhewe ora dadi gawemu, nanging kandhamu, sarehne aku iki julig, kowe dakpikat kalawan akal.

¹⁷ Dadi apa wus tau aku njupk kauntungan saka kowe lumantar sawijining wong saka ing antarane wong-wong kang dakkongkon nemoni kowe? ¹⁸ Pancen aku wus njaluk tulung marang Titus supaya mangkat lan aku banjur akon sadulur liyane iku supaya ngancani dheweke. Apa Titus njupuk kauntungan saka kowe? Apa aku sakloron ora lumaku manut roh kang padha, lan apa aku sakloron ora lumaku manut cara kang padha? ¹⁹ Wus kepara suwe anggonmu padha ngira, manawa aku bakal mbenerake awakku dhewe ana ing ngarepmu. Nanging aku kandha ana ing ngarsane Gusti Allah lan demi Sang Kristus, yen kabeh iku, sadulur-sadulur kang kinasih, tumindake kanggo mbangun pracayamu.

²⁰ Awit aku sumelang, manawa besuk samasa aku teka, kowe ora padha tinemu kaya kang dakkarepake lan kowe ketemu aku oa kaya kang padha kokkarepake. Aku sumelang ing bab anane pasulayan, kamerenan, brangasan, mung mikir awake dhewe, pitenah, panyatur ala, kumenthus, lan rerusuh. ²¹ Aku sumelang manawa aku teka maneh, Allahku bakal ngesorake aku ana ing ngarepmu, sarta aku bakal ngrudatin awit dening wong akeh kang ing wektu kapungkur padha nglakoni dosa lan aku bakal susah banget, marga anane wong akeh, kang dhek biyen padha nglakoni dosa mangka durung mratobat, ninggal panggawe kang jember, laku jina lan pamblunthah kang padha dilakoni.

Pitutur-pitutur pungkasan

13:1-10

13 ¹Iki kang kaping telune anggonku nemoni kowe: Sahing prakara iku manawa wus ana katrangane saksi loro utawa telu. ²Para wong kang ing wektu kang kapungkur padha nglakoni dosa, lan sakehe wong liyane, wus dakkandhani luwih dhisik lan bakal dakkandhani sapisan engkas -- saiki sajrone aku adoh karo kowe kabeh padha kaya nalika tekaku kang kapindho -- manawa aku teka maneh aku ora bakal ngeman sapa bae. ³Marga kowe kapengin tandha yekti, yen Sang Kristus ngandika lumantar aku. Lan Panjenengane iku ora apes ana ing ngarepmu, malah nindakake panguwaose ana ing antaramu. ⁴Sabab sanadyan Panjenengane wus kasalib marga saka kaapesan, nanging gesang awit saka panguwaose Gusti Allah. Pancen aku kabeh iki apes ana ing Panjenengane, nanging bakal padha urip bebarengan karo Panjenengane marga saka panguwaose Gusti Allah kanggo kowe. ⁵Dadaren awakmu dhewe, apa kowe padha lestari dumunung ing pracaya. Titinen awakmu! Apa kowe ora yakin tumraping awakmu, manawa Sang Kristus Yesus dumunung ana ing kowe? Awit yen ora mangkono, kowe dadi tampikan. ⁶Nanging pangarep-arepku, kowe bakal padha sumurup manawa dudu aku kang padha dadi tampikan.

⁷ Pandongaku marang Gusti Allah, supaya kowe aja nindakake piala, ora supaya aku padha katitika kanggo, nanging supaya kowe padha nglakonana apa kang becik, sanadyan aku dhewe katona padha kaya dadi tampikan. ⁸ Marga aku kabeh padha ora bisa nglakoni apa-apa kang nyulayani kabeneran, nanging kang bisa daklakoni yaiku kang cundhuk karo kabeneran. ⁹ Awit aku padha bungah, manawa aku apes lan kowe padha rosa. Dene kang padha daksuwun, yaiku supaya kowe dadi sampurna. ¹⁰ Yaiku sababe anggonku sapisan iki nulis saka ing kadohan, supaya manawa aku mengko ana ing antaramu, aku ora kapeksa tumindak kereng miturut wewenang kang kaparingake dening Gusti marang aku, kanggo mbangun, ora kanggo ngrusak.

Salam

13:11-13

¹¹ Wasana, para sadulurku, padha bungaha, udinen supaya awakmu sampurna. Tampanana sakehing pituturku. Padha disarujuk, lan padha olaha atut-rukun, temahan Gusti Allah etuking sih katresnan lan tentrem-rahayu bakal nunggil karo kowe!

¹² Padha sesalamana kalawan pangambung suci. ¹³ (13-12b) Sakehe para suci kirim salam marang kowe kabeh.

¹⁴ (13-13) Sih-rahmate Gusti Yesus Kristus, lan sihe Gusti Allah tuwin patunggilane Sang Roh Suci, anaa ing kowe kabeh!

GALATI

Salam

1:1-5

1 ¹ Saka Paulus, rasul kang ora awit saka manungsa, uga ora dening manungsa, nanging dening Gusti Yesus Kristus lan Gusti Allah, Sang Rama, kang wus mungokake Panjenengane saka ing antarane wong mati, ² lan saka sakehe sadulur kang dadi kanthiku, marang pasamuwan-pasamuwan ing tanah Galati: ³ Sih-rahmat anaa ing kowe lan tentrem-rahayu saka Gusti Allah, Rama kita, lan saka Gusti Yesus Kristus, ⁴ kang wus masrahake sarirane krana dosa-dosa kita, supaya kita diluwarana saka ing jagad ala kang saiki iki, manut karsane Gusti Allah lan Rama kita, ⁵ kang sayogya kaluhurna ing salawas-lawase! Amin.

Mung ana Injil siji

1:6-10

⁶ Aku gumun, dene kowe enggal temen padha nyingkur Panjenengane, kang marga sih-rahmate Sang Kristus wus nimbali kowe, sarta banjur kelu marang injil liyane, ⁷ kang satemene dudu Injil; mung ana wong sawatara kang mbingungake kowe lan kang sumedya

nginger-inger Injile Sang Kristus. ⁸ Nanging sanadyan, ta, aku kabeh, utawa sawijining malaekat saka ing swarga martakake marang kowe injil kang beda karo Injil kang wus padha dakwartakake marang kowe, iku kenaa ing laknat! ⁹ Kaya anggonku wus padha mituturi biyen, saiki iku dakkandhakake sapisan maneh: manawa ana wong kang martakake marang kowe kabeh injil kang beda karo kang wus koktampani, iku kenaa ing laknat! ¹⁰ Dadi kapriye saikine: kang dakgoleki iku karepe manungsa apa karsane Gusti Allah? Apa aku ngudi gawe senenge manungsa? Saupama aku isih kapengin gawe senenge manungsa, dadi aku dudu abdine Sang Kristus.

Bab kapriye anggone Rasul Paulus dadi rasul

1:11-24

¹¹ Amarga kowe padha daksumurupake, sadulur-sadulur, mungguh Injil kang dakwartakake iku dudu injiling manungsa.

¹² Awit anggonku nampani ora saka manungsa, lan iya dudu manungsa kang mulangake bab iku marang aku, nanging marga saka pamangsite Gusti Yesus Kristus. ¹³ Sabab kowe wus padha krungu bab uripku biyen ana ing wewengkone agama Yahudi: luwih dening banget anggonku nguya-uya lan ngrusak Pasamuwaning Gusti Allah. ¹⁴ Lan ing bab agama Yahudi aku ngluwihi kanca-kanca barakanku kang akeh-akeh ing antarane

bangsaku; aku dadi wong kang sregep banget nglaturi adat-tata-carane para leluhurku. ¹⁵Nanging bareng Panjenengane, kang wus miji aku wiwit aku isih ana ing guwagarbaning ibuku, lan nimbali aku marga saka sih-rahmate, ¹⁶kepareng mbabarake Kang Putra ana ing aku, supaya aku martakake Panjenengane ana ing antarane bangsa-bangsa kang dudu bangsa Yahudi, aku ora njaluk tetimbanganing manungsa; ¹⁷aku uga ora lunga menyang Yerusalem nemoni para wong kang wus dadi rasul sadurunge aku, nanging aku menyang tanah Arab, lan saka ing kono bali maneh menyang ing kutha Damsyik. ¹⁸Sawuse telung taun aku banjur menyang Yerusalem prelu nemoni Kefas, lan aku nginep ing omahe limelas dina. ¹⁹Nanging aku ora ketemu rasul liyane siji-sijia, kajaba Yakobus, sadhereke Gusti. ²⁰Aku ora goroh ana ing ngarsane Gusti Allah, apa kang daktulis iki temenan. ²¹Sawise iku aku banjur menyang ing laladane tanah Siria lan Kilikia. ²²Nanging pasamuwan-pasamuwane Sang Kristus ing Yudea tetep ora padha sumurup marang rupaku. ²³Mung padha krungu, yen wong kang biyen nguya-uya wong-wong mau, saiki martakake iman kang biyen diarah sirnane. ²⁴Lan wong-wong mau banjur padha ngluhurake Gusti Allah marga saka aku.

Rasul Paulus diakoni dening para rasul

2:1-10

2¹ Sawuse mangkono, bareng wus luwih saka patbelas taun, aku menyang Yerusalem maneh karo Barnabas, dene Titus uga dakajak. ² Anggonku mrana mau awit saka kaparingan wangsit. Lan sadulur-sadulur ing kono padha dakkandhani bab Injil kang dakwartakake ana ing antarane para bangsa dudu bangsa Yahudi -- sajroning rerembukan dhewekan karo para kang kajen keringan --, supaya aja nganti tanpa gawe anggonku mbudi-daya lan wus mbudi-daya iku. ³ Nanging Titus kang bebarengan karo aku iku, sanadyan ta wong Yunani, ewasamono ora dipeksa tetak. ⁴ Pancen ana pandhesek saka sadulur-sadulur palsu kang padha nyusup mlebu, yaiku kang nyusup saprelu ngulat-ulatake kamardikan kita kang kita duweni ana ing Sang Kristus Yesus, supaya kanthi mangkono padha bisa ngawulakake kita. ⁵ Nanging sathithik bae aku padha ora gelem mundur lan emoh teluk marang wong-wong mau, supaya kayektene Injil bisa tetep ana ing kowe. ⁶ Lan mungguh para wong kang kaanggep kajen keringan iku -- kapriye mungguh kelenggahane biyen, iku ora prelu tumrap aku, sabab Gusti Allah ora mawas wong kang kajen iku ora mbubuhi apa-apa maneh marang aku. ⁷ Nanging kosokbaline, sawuse wong-wong iku padha ngreti manawa aku wus

dipracaya martakake Injil marang wong-wong kang ora tetak, padha kaya Petrus kanggo wong-wong kang tetak ⁸-- awit Panjenengane kang wus maringi kakuwatan marang Petrus minangka rasul tumrap wong-wong kang tetak, -- Panjenengane uga kang wus maringi kakuwatan marang aku kanggo wong-wong kang ora tetak. ⁹Lan sawuse nyumurupi sih-rahmat kang kaparingake marang aku, Yakobus, Kefas lan Yokanan, kang kaanggep padha dadi saka-guruning pasamuwan, banjur sesalaman karo aku lan Barnabas minangka pratandhaning patunggalan, supaya aku maranana marang wong-wong kang ora tetak, lan dheweke padha marang para wong tetakan; ¹⁰mung aku kabeh kudu tansah eling marang wong-wong miskin lan pancen iya iku kang padha dakprelokake kalawan temen-temen.

Rasul Paulus mabeni Rasul Petrus

2:11-14

¹¹Nanging nalika Kefas teka ing Antiokhia, tanpa tedheng aling-aling dakpadoni, sabab dheweke luput. ¹²Awit sadurunge ana wong sawatara saka golongan Yakobus teka, dheweke kembul mangan karo sadulur-sadulur kang ora tetak, nanging satekane wong-wong mau, dheweke mundur lan misah marga wedi marang sadulur kang tetak. ¹³Lan para wong Yahudi liyane uga melu-melu tumindak lamis kaya dheweke, dalah Barnabas dhewe iya

banjur kelu. ¹⁴Nanging bareng aku ngreti tumindake iku ora cocog karo kayektene Injil, aku pitutur marang Kefas ana ing sangarepe wong kabeh: “Manawi panjenengan, tiyang Yahudi, gesang kadostene tiyang ingkang boten tepang kaliyan Gusti Allah tuwin boten kados tiyang Yahudi, kadospundi dene panjenengan kok badhe meksa sadherek-sadherek ingkang boten tetak supados gesang kados tiyang Yahudi?”

Bab kang baku, uga kanggo wong Kristen turunan Yahudi

2:15-21

¹⁵ Kita sadaya punika tiyang Yahudi asli sanes tiyang dosa saking bangsa-bangsa sanes. ¹⁶Panjenengan sami nguningani bilih boten wonten tiyang satunggal-satunggala kemawon ingkang kaanggep leres margi saking nglampahi angger-anggering Toret, nanging namung amargi pitados dhumateng ing Sang Kristus Yesus. Pramila kita ugi sampun pitados dhumateng Sang Kristus Yesus, supados kita sami kaanggep leres, amargi saking pitados dhumateng Sang Kristus lan boten margi saking nglampahi angger-anggering Toret. Awit: “boten wonten tiyang satunggal-satunggala ingkang kaanggep leres”, amargi nglampahi angger-anggering Toret. ¹⁷Nanging manawi kita piyambak ing salebeting ngudi supados kaanggep leres wonten ing Sang Kristus punika nyatanipun tiyang-tiyang dosa,

punapa punika lajeng ateges bilih Sang Kristus
 punika dados paladosing dosa? Babar pisan
 boten. ¹⁸Awit manawi kula mbangun malih
 punapa ingkang sampun kula risak, punika
 kula ngatingalaken manawi kula punika nerak
 angger-anggering Toret. ¹⁹Awit kula sampun
 pejah margi saking angger-anggering Toret
 kangge angger-anggering Toret supados kula
 gesang kagem Gusti Allah. Kula sampun
 ndherek kasalib kaliyan Sang Kristus,
²⁰nanging kula gesang, namung kemawon
 sanes kula piyambak malih ingkang gesang,
 namung Sang Kristus ingkang gesang wonten
 ing kula. Wondene gesang kula ingkang kula
 sandhang ing daging sapunika, punika gesang
 margi saking pitados dhumateng Putraning
 Allah ingkang sampun ngasihi kula saha
 sampun masrahaken sariranipun kangge kula.
²¹Kula boten nampik sih-rahmatipun Gusti
 Allah. Awit saupami wonten kaleresan amargi
 saking angger-anggering Toret, sedanipun
 Sang Kristus punika tanpa gina.

Kabenerake marga saka iman

3:1-14

3 ¹He wong Galati kang tanpa budi, sapa
 ta kang mblithuk kowe? Gusti Yesus
 Kristus kang kasalib iku rak wus kagambar
 kanthi cetha wela-wela ana ing ngarepmu ta?
²Mung iki kang arep dakngretni saka kowe:
 Apa anggonmu wus padha nampani Roh iku
 marga saka nglakoni angger-anggering Toret,

apa marga saka pangundhanging pracaya?

³Nganti samono anggonmu padha tanpa budi.

Kowe wus miwiti kalawan Roh, apa kowe saiki arep mungkasi kalawan daging? ⁴Apa muspra kabeh kang wus padha kokalami kang samono akehe iku? Masa yen muspra!

⁵Dadi kapriye saikine, apa Panjenengane kang maringi Roh marang kowe nganti luber lan nindakake mukjijat ana ing antaramu, anggone nindakake mangkono iku, apa marga kowe nglakoni angger-anggering Toret apa marga saka pangundhanging pracaya?

⁶Iya kanthi patrap mangkono iku anggone Rama Abraham kumandel marang Gusti Allah, sarta yaiku kang dening Gusti Allah njalari banjur kaanggep bener. ⁷Dadi kowe ngreti manawa wong-wong kang urip saka pracaya iku padha dadi putrane Rama Abraham. ⁸Lan Kitab Suci, kang sadurunge wus sumurup manawa Gusti Allah nganggep bener marang wong-wong kang dudu wong Yahudi marga saka pracaya, wus luwih dhisik martakake injil marang Rama Abraham: "Iya ana ing sira kabeh bangsa bakal diberkahi." ⁹Dadi wong-wong kang urip saka pracaya, iya iku kang padha diberkahi bebarengan karo Rama Abraham kang kumandel iku. ¹⁰Awit kabeh wong, kang uripe saka ayahane angger-anggering Toret iku kabawah ing laknat, sabab ana tulisan mangkene: "Kena ing laknat wong kang ora setya anggone nglakoni samubarang kang katulis ana ing kitab angger-anggering Toret." ¹¹Lan iya

wus cetha yen ora ana wong kang kaanggep bener ana ngarsane Gusti Allah marga saka nglakoni angger-anggering Toret, awit: “Wong kang kaanggep bener iku bakal urip marga saka pracaya.”¹² Awit angger-anggering Toret iku dhasare dudu iman, nanging sapa kang nglakoni angger-angger, iku bakal urip dening angger-angger.¹³ Sang Kristus wus nebus kita saka laknate angger-anggering Toret srana dadi laknat piyambak marga saka kita, sabab ana tulisan mangkene: “Kena ing laknat saben wong kang digantung ing kayu salib iku!”¹⁴ Kalawan mangkono iku berkahe Rama Abraham ana ing Gusti Yesus Kristus tumeka marang bangsa-bangsa liya, supaya kita marga saka pracaya bisa nampani prasetyaning Roh.

Angger-anggering Toret apa prasetya

3:15-29

¹⁵ Para sadulur, becike aku daknganggo conto padinan. Sawijining wasiyat kang wus kaabsahake iku, sanadyan ta saka manungsa, ora ana wong kang bisa mbatalake utawa nambahi.¹⁶ Anadene kabeh prasetya iku kapangandikakake marang Rama Abraham lan marang turune. Panjenengane ora ngandika: “Marang turun-turune” kang kaya-kaya ateges wong akeh, nanging mung wong siji: “lan marang turunmu”, yaiku Sang Kristus.¹⁷ Karepku yaiku prasetya kang sadurunge wus kaabsahake dening Gusti Allah iku ora bisa

dibatalake dening angger-anggering Toret, kang lagi ana sawuse patang atus telung puluh taun, nganti prasetya iku ilang kakuwatane. ¹⁸Sabab manawa kang kaabsahake dening Gusti Allah iku asale saka angger-anggering Toret, mesthine asale ora saka prasetya; nanging malah marga saka prasetya Gusti Allah wus maringake sih-rahmate marang Rama Abraham. ¹⁹Lha yen mangkono apa tegese angger-anggering Toret iku? Iku ditambahake awit saka anane panerak-panerak nganti rawuhe turun kang dikarepake ing prasetya iku -- lan angger-anggering Toret iku kaparingake lumantar malaekat-malaekat marang astane sawijining pantara. ²⁰Dene sawijining pantara iku ora mung dadi wakile wong siji bae, mangka Gusti Allah iku siji. ²¹Lha yen mangkono apa angger-anggering Toret iku sulaya karo kabeh prasetyaning Allah? Babar pisan ora. Sabab saupama angger-anggering Toret kang kaparingake iku bisa nguripake, mesthine kabeneran iku pancen tuwuh saka angger-anggering Toret. ²²Nanging Kitab Suci wus nggolongake samubarang kabeh marang pamengkuning dosa, supaya awit saka pracaya marang Gusti Yesus Kristus prasetya mau kaparingake marang wong kang padha pracaya. ²³Nanging sadurunge tekane pracaya iku, kita kawengku ing pangreksaning angger-anggering Toret, kakurung nganti pracaya iku wus kalairake. ²⁴Dadi angger-anggering Toret iku minangka pamomong kita nganti Sang Kristus rawuh,

supaya kita kaanggep bener marga saka pracaya. ²⁵Nanging saiki pracaya iku wus teka, dadine kita wus ora kabawah maneh ing pangreksane pamomong. ²⁶Sabab marga saka pracaya marang Gusti Yesus Kristus kowe padha dadi putrane Gusti Allah. ²⁷Awit kowe kabeh, kang padha kabaptis ana ing Sang Kristus, wus padha ngrasuk marang Sang Kristus. ²⁸Ing bab iki ora ana wong Yahudi utawa wong Yunani, ora ana batur tukon utawa wong mardika, ora ana lanang utawa wadon, awit kowe kabeh padha dadi siji ana ing Sang Kristus Yesus. ²⁹Mangka yen kowe kagungane Sang Kristus, ateges kowe padha dadi trahing Rama Abraham lan padha dadi ahli waris miturut prasetya.

Ora ana pangawula maneh

4:1-11

4 ¹Kang dakarepake mangkene: Sajrone ahli waris durung diwasa, ora ana bedane sathithik-sathithika karo batur tukon, sanadyan ta iku kang nduweni samubarang kabeh. ²Nanging kawengku ing emban lan pamomong nganti tumeka ing wektu kang wus ditemtokake dening bapakne. ³Samono uga kita: Sajrone durung diwasa kita tetep kawengku uga dening para rohing jagad. ⁴Nanging bareng wus tekan ing ganep mangsa, Gusti Allah ngutus Kang Putra, kang miyos saka wanita, miyos kawengku ing angger-anggering Toret, ⁵prelu nebus kabeh

kang padha kawengku ing angger-anggering Toret, supaya kita bisa katrimah dadi putra. ⁶Lan sarehne kowe iku padha dadi putra, mulane Gusti Allah wus ngutus Rohe Kang Putra marang ing sajroning ati kita, kang nguwuh: "Abba, Rama!" ⁷Dadine kowe kabeh iku wus dudu batur tukon maneh, nanging putra; lan yen kowe kabeh iku putra, kowe iku uga padha dadi ahli-waris marga saka Gusti Allah. ⁸Biyen, nalika kowe durung wanuh marang Gusti Allah, kowe ngawula marang allah-allah kang sejatine dudu Gusti Allah. ⁹Nanging saiki sawuse kowe wanuh marang Gusti Allah, malah luwih saka iku, sawuse kowe ditepangi dening Gusti Allah, kapriye dene kowe kok mbaleni maneh marang roh-roh donya kang apes lan papa, sarta arep wiwit kokkawulani maneh? ¹⁰Kowe padha netepi dina-dina, sasi-sasi, mangsa-mangsa, apadene taun-taun. ¹¹Aku kuwatir yen kangelanku kanggo kowe iku tanpa tuwas.

Elinga marang pitepungan kita ing sakawit

4:12-20

¹²Para sadulur, panjalukku marang kowe, kowe padha dadia kaya aku, sabab aku uga wus dadi padha kaya kowe. Durung tau kowe kaluputan marang aku. ¹³Kowe padha sumurup, manawa aku martakake Injil marang kowe kang sapisanan iku sabab awakku lara. ¹⁴Sanadyan kaya mangkono

kaanane awakku, kang dadi pacoban kanggo kowe kabeh, ewadene ora kokanggep kaya barang kang ina lan kang njijiki, nanging kowe wus padha nampani aku padha kaya nampani malaekate Gusti Allah, malah padha kaya nampani Sang Kristus Yesus piyambak. ¹⁵ Kaya apa begjamu nalika samana! Lan saiki ana ngendi kabegjanmu iku? Awit aku bisa nek seni mungguhing kowe, yen bisaa mangkono, kowe wus padha nyuplaki mripatmu, kokwenhake marang aku. ¹⁶ Apa aku banjur dadi satrumu, marga aku mratelakake bab kayekten marang kowe? ¹⁷ Wong-wong iku kanthi mepeng padha ngudi narik kowe, nanging ora kalawan tulusing ati, awit karepe bakal ngetokake kowe, supaya kowe ngeloni marang wong-wong mau kalawan tumemen. ¹⁸ Pancen becik manawa wong kalawan sregep ngudi nenarik wong liya ing bab-bab kang becik, anggere terus mangkono, lan ora mung yen aku lagi ana ing antaramu bae. ¹⁹ He anak-anakku, iya marga saka kowe aku ngrasakake lara kaya nglarani maneh, nganti Sang Kristus maujud cetha ana ing kowe. ²⁰ Kaya apa kangenku kapengin ana ing tengah-tengahmu ing wektu iki lan banjur bisa rerembugan kalawan swara seje, awit aku wus kentekan akal ing ngatase kowe iku.

Ibu Hagar lan Ibu Sara

4:21-31

²¹ Coba kandhaa marang aku, he kowe kang padha kapengin urip kawengku ing angger-anggering Toret, apa kowe padha ora ngrungokake angger-anggering Toret? ²² Rak ana tulisan, yen Rama Abraham iku kagungan putra loro ta, kang siji saka abdi lan sijine saka wanita mardika? ²³ Nanging putra saka abdi iku miyose manut tata daging dene putra saka wanita kang mardika iku awit saka pracaya.

²⁴ Iki sawijining pasemon. Sabab wanita loro iku mrasemoni prajanjian loro: kang siji kang asale saka gunung Sinai lan anak-anak padha batur tukon iku, yaiku Ibu Hagar -- ²⁵ Ibu Hagar iku yaiku gunung Sinai ing tanah Arab -- lan padha karo Yerusalem kang saiki, urip ing pangawulan saanak-anake. ²⁶ Nanging Yerusalem kaswargan iku wanita kang mardika lan iya iku ibu kita. ²⁷ Awit ana tulisan:

“Bebungaha, he wong gabug kang ora tau nglairake!

Bebungaha lan surak-suraka, he kowe kang ora tau nglarani! Sabab kang ditinggal bojone, bakal duwe anak luwih akeh tinimbang kang duwe bojo.”

²⁸ Lan kowe para sadulur, kowe padha kaya Rama Iskak padha dadi putraning prasetyan.

²⁹ Nanging padha kaya biyen, kang kalairake tata daging, nguya-uya marang kang kalairake tata Roh, samono uga saiki iki. ³⁰ Nanging

kapriye surasane nas Kitab Suci? “Tundhungen batur wadon iku saanake, sabab anake batur wadon iku ora bakal melu kapanduman warisan karo anake wanita kang mardika iku.”
³¹Awit saka iku, sadulur-sadulur, kita iki dudu anak-anake batur wadon, nanging padha dadi putra-putrane wanita kang mardika.

Kamardikan Kristen

5:1-15

5¹Supaya kita mardika temenan, Sang Kristus wus mardikakake kita. Awit saka iku ngadega kang jejeg lan aja gelem maneh dikalungi pasangan pangawulan.
²Satemen-temene, aku, Paulus pitutur marang kowe: Manawa kowe tetak, Sang Kristus bakal ora migunani babar pisan tumrap kowe. ³Sapisan maneh dakpituturake marang saben wong kang tetak, manawa wong iku wajib nglakoni sakabehing angger-anggering Toret. ⁴Kowe dadine uwal saka Sang Kristus, manawa kowe ngarah kaanggep bener marga saka angger-anggering Toret; kowe urip ing sajabaning sih-rahmat. ⁵Marga saka Roh, lan awit saka percaya kita nganti-anti marang kabeneran kang kita arep-arep. ⁶Sabab tumrapping wong-wong kang ana ing Sang Kristus Yesus, bab tetak utawa ora tetak iku ora ana paedahe, ya mung percaya kang tumindak ing gawe kalawan katresnan. ⁷Biyen anggonmu lumayu iku becik. Sapa ta kang ngalang-alangi kowe, satemah kowe banjur

ora manut ing kayekten maneh? ⁸ Pangrimuk supaya ora manut maneh iku ora saka ing Panjenengane, kang nimbali kowe kabeh.

⁹ Ragi sathithik wus bisa rumasuk ing jladren kabeh. ¹⁰ Ana ing Gusti aku yakin mungguh

ing kowe, manawa kowe ora nduweni pikiran liya kajaba pikiran iki. Nanging sapa kang ngisruhake kowe, iku bakal nyangga paukumane, sanadyan sapa bae wong iku.

¹¹ Lan maneh, tumrap aku, sadulur-sadulur, manawa aku isih martakake bab tetak, geneya aku isih dikuya-kuya? Sabab yen mangkono, dadi sandhungan kang marga saka salib iku wus kasingkirake. ¹² Becike wong-wong kang padha nggegerake kowe iku padha ngebiria awake pisan bae!

¹³ Para sadulur, kowe wus padha katimbangan, supaya mardika, nanging aja nganti kowe migunakake kamardikan iku dadi dhadhakan tumrap uriping daging, nanging padha laden-linadenana srana katresnan. ¹⁴ Sabab angger-anggering Toret kabeh iku kacakup ing pangandika siji iki, yaiku: "Sira tresnaa marang ing sapepadhanira dikaya marang awakira dhewe." ¹⁵ Dene manawa kowe padha kerah-kerahan lan padha mangsaminangsa, padha diawas, aja nganti kowe tumpes-tinumpes.

Urip manut daging utawa Roh

5:16-26

¹⁶ Karepku yaiku: Lakumu padha manuta marang Roh, lan aja nuruti kapencuting daging. ¹⁷ Awit pepenginane daging iku nyulayani marang Roh lan karsane Roh iku nyulayani marang daging -- awit sakarone padha lelawanan -- temahan kowe saben-saben ora nindakake apa kang kokkarepake. ¹⁸ Ananging manawa kowe padha masrahake awakmu supaya dituntun dening Roh, mesthi kowe padha ora kawengku ing angger-anggering Toret. ¹⁹ Dene pakartine daging wus cetha: laku jina, laku rusuh, nguja hawa nepsu, ²⁰ nyembah brahala, sihir, sesatron, pasulayan, meri, brangasan, mung mikir awake dhewe, cidra, roh kang memecah, ²¹ drengki, mendem, jibar-jibur lan sapanunggalane. Tumrap sakabehe iku kowe dakelingake -- kaya kang wus daktindakake biyen -- manawa sapa kang nindakake bab-bab kang kaya mangkono iku, ora bakal oleh panduman Kratoning Gusti Allah. ²² Dene wohing Roh yaiku: katresnan, kabungahan, tentrem-rahayu, sabar-sareh, paramarta, kabecikan, setya, ²³ alusing bebuden, bisa ngemudheni dhiri. Ora ana angger-angger kang nglawan bab-bab kang mangkono iku. ²⁴ Lan sapa kang dadi kagungane Sang Kristus Yesus, iku wus nyalib daging dalah sakabehing hawa nepsu lan pepenginane. ²⁵ Manawa kita

urip marga saka Roh, urip kita uga katuntun dening Roh ²⁶ lan kita aja mendem drajat, aja padha tantang-tantangan, sarta aja jejailan.

Padha tulung-tinulungana

6:1-10

6 ¹ Para sadulur, yen ana wong kang tinemu nglakoni panerak, kowe kang kasukman, kudu nuntun wong iku marang dalan kang bener kalawan budi kang sareh, karo njaga awakmu dhewe, supaya kowe uga aja kena ing pacoban. ² Padha tuung-tinulungana ing bot-repot! Iya kaya mangkono iku anggonmu netepi ing angger-anggering Sang Kristus. ³ Sabab yen ana sawenehing wong kang rumangsa, manawa awake aji, mangka babar pisan ora aji, iku ngapusi awake dhewe. ⁴ Becike saben wong ndadara pagaweane dhewe; lagi kena gumunggung ndeleng kaanane dhewe lan ora ndeleng kaanane wong liya. ⁵ Sabab saben wong bakal mikul tetanggane dhewe. ⁶ Lan wong kang nampani piwulanging pangandika iku mandumana samubarang kang kadarbe marang wong kang awuh piwulang iku. ⁷ Aja padha kesasar! Gusti Allah ora kena digawe geguyon. Awit apa kang disebar ing wong, iya iku kang bakal dienehi. ⁸ Sabab sing sapa nyebar ing daginge, dheweke bakal ngeneni karusakan saka daginge -- nanging sapa kang nyebar ing Roh, iya bakal ngeneni urip langgeng saka ing Roh iku. ⁹ Aja nganti

kita kamba anggon kita gawe kabecikan, awit manawa wus tekan ing kalamangsane, kita bakal ngeneni, anggere kita ora nganti kendho. ¹⁰Awit saka iku mumpung kita kober, ayo padha gawe becik marang wong kabeh, luwih-luwih marang sadulur-sadulur kita kang tunggal pracaya.

Piweling wekasan lan salam

6:11-18

¹¹Padha delengen, sapira gedhene aksara-aksara kang dakanggo nulis marang kowe kalawan tanganku dhewe. ¹²Wong-wong kang cara lair seneng nonjolake awake dhewe, iya wong-wong iku kang padha mbudidaya bisaa meksa kowe supaya tetak, karepe mung supaya padha ora dikuya-kuya marga saka salibe Sang Kristus. ¹³Sabab wong-wong kang padha tetak iku iya padha ora netepi angger-anggering Toret. Nanging karepe supaya kowe padha tetak amrih wong mau bisa gumunggung ing bab kaananmu lair. ¹⁴Dene aku ora pisan-pisan gelem gumunggung, kajaba ing bab salibe Gusti kita Yesus Kristus, sabab marga saka Panjenengane jagad wus disalib kanggo aku lan aku kanggo jagad. ¹⁵Sabab tetak utawa ora tetak ora ana paedahe, nanging dadi titah kang anyar iku kang ana paedahe. ¹⁶Lan kabeh wong kang lakune katuntun dening wewaton iki, tentrem-rahayu lan rahmat muga tumurun marang wong-wong iku lan marang

Israel kagungane Gusti Allah. ¹⁷ Sabanjure aja ana kang gawe ribedku, marga ing awakku ana tandha-tandha kagungane Gusti Yesus. ¹⁸ Sih-rahmate Gusti kita Yesus Kristus nunggalala ing sukمامu, sadulur-sadulur! Amin.

EFESUS

Salam

1:1-2

1 ¹ Saka Paulus, rasule Sang Kristus Yesus awit saka karsane Gusti Allah, marang para suci ing kutha Efesus, iya para wong kang padha pracaya ana ing Sang Kristus Yesus. ² Sih-rahmate lan tentrem-rahayu saka Gusti Allah, Rama kita lan saka Gusti Yesus Kristus anaa ing kowe kabeh.

Kasugihane para wong pepilihan

1:3-14

³ Pinujia Gusti Allah lan Ramane Gusti kita Yesus Kristus, kang wus mberkahi kita ana ing Sang Kristus kalawan sarupane berkah kasukman kang ana ing swarga. ⁴ Awit sadurunge jagad katitahake iya ana ing Panjenengane iku Gusti Allah wus milih kita, supaya kita padha suci tanpa cacad ana ing ngarsane. ⁵ Marga saka sih-mirmane saka ing wiwitan mula Panjenengane wus kepareng netepake kita kaangkat dadi para putrane marga saka Gusti Yesus Kristus, ing sakeparenge karsane, ⁶ supaya pinujia sih-rahmate kang luhur, kang kaparingake marang kita ana ing Panjenengane kang

kinasih. ⁷ Sabab iya ana ing Panjenengane marga saka rahe, kita kaparingan tetebusan, yaiku pangapuraning dosa, manut gunging sih-rahmate, ⁸ kang wus diluberake marang kita kalawan sagunging kawicaksanan lan pangreten. ⁹ Marga Panjenengane wus medharake wewadining karsane marang kita, manut karo rancangan-palimirmane, yaiku rancangan-palimirma kang wiwit sakawit wus ditetepake ana ing Sang Kristus, ¹⁰ minangka pacawisan ganeping wektu manunggaling sakabehe ana ing Sang Kristus kang dadi sesirahing sakabehe iku mau iya kang ana ing swarga iya kang ana ing bumi. ¹¹ Daktebungake "ing Sang Kristus", awit iya ana ing Panjenengane iku aku kabeh padha oleh panduman kang dijanjekake -- aku kang saka wiwitan padha katemtokake tanpa panduman iku cundhuk karo karsaning Allah, kang ing samubarang kabeh makarya manut putusaning karsane -- ¹² supaya aku kang sadurunge wus padha duwe pangarep-arep tumrap Sang Kristus, kepareng dadi srana panggungging kaluhurane. ¹³ Ana ing Panjenengane kowe kabeh, -- awit kowe wus padha ngrungokake pangandikaning kayekten, yaiku Injiling karahayon -- iya ana ing Panjenengane kowe kabeh sawuse pracaya, uga padha kaecap ing Roh Suci kang kaprasetyakake iku. ¹⁴ Dene Roh Suci iku kang dadi tanggunganing bagean kita nganti kita padha tanpa sakabehe, yaiku tetebusan kang

minangka srananing kita dadi kagungane Gusti Allah, supaya pinujia kaluhurane.

Pandongane supaya mangreti marang kamulyane Sang Kristus

1:15-23

¹⁵ Mulane, aku iki sawuse krungu warta bab pracayamu marang Gusti Yesus lan bab tresnamu marang sakehe para suci, ¹⁶ ora kendhat anggonku caos sokur marga saka kowe kabeh. Lan aku tansah ngelingi kowe sajroning pandongaku, ¹⁷ supaya Allaha Gusti kita Yesus Kristus, yaiku Sang Rama kang asipat mulya iku, karsa paring Rohing kawicaksanan lan wahyu marang kowe satemah kowe banjur wanuh marang Panjenengane kanthi sabenera.

¹⁸ Panjenengane madhangake mripating atimu, supaya kowe ngreti mungguh pangarep-arep apa kang kamot ing timbalane; iba gedhening pandumane kamulyan kang katemtokake kanggo para suci, ¹⁹ lan iba gunge panguwaose tumrap kita, kang pracaya, cundhuk karo dayaning panguwaose ²⁰ kang katindakake ana ing Sang Kristus kalawan anggone ngwungokake saka antarane wong mati lan nglenggahake ing swarga ana ing sisih tengene, ²¹ banget anggone ngungkuli luhure sakehing pamarentah lan panguwasa sarta pamisesa tuwin karajan lan sadhengaha jeneng kang kena sinebut, ora ngamungake ana ing donya iki bae, nanging uga ing

jaman kang bakal kalakon. ²² Karodene samubarang kabeh wus tinata ing sangisore sampeyane Sang Kristus lan Panjenengane wus kaparingake marang pasamuwan minangka Sesirahing samubarang kang ana. ²³ Dene pasamuwan iku kang dadi sarirane, kang kapenuhan ing Panjenengane, kang menuhi samubarang kabeh.

Kabeh-kabeh iku sih-rahmat

2:1-10

2 ¹ Kowe biyen padha mati marga saka panerak-panerak lan dosa-dosamu. ² Kowe biyen padha dumunung ana ing kono, awit kowe ngenut lakuning donya iki, lan mbangun-miturut marang panguwasane karajan awang-awang, yaiku roh kang saiki lagi nandukake dayane ana ing satengahe para wong duraka. ³ Satemene biyen aku kabeh uga padha kaetung klebu ing antarane wong-wong iku, nalika urip ana ing sajroning hawa-nepsuning daging lan nuruti pakaremane daging lan pangangen-angenku kang ala. Pancena aku kudu padha kaparingan bebendu, kayadene wong-wong liyane. ⁴ Nanging Gusti Allah kang sugih kawelasan, awit saka gedhening katresnan kang kaluberake marang kita, ⁵ wus nguripake kita bareng karo Sang Kristus, sanadyan ta kita wis padha mati, awit saka kaluputan-kaluputan kita -- marga saka sih-rahmat kowe padha kapitulungan rahayu -- ⁶ lan ana ing Sang Kristus kita padha

ditangekake lan uga diparingi papan bareng karo Panjenengane ana ing swarga, ⁷ supaya ing jaman kang bakal kalakon Panjenengane ngatingalake marang kita anggone sugih sih-rahmat kang luber-luber cundhuk karo kasaenane marang kita ana ing Sang Kristus Yesus. ⁸ Sabab anggonmu padha kapitulungan rahayu iku saka sih-rahmat marga pracaya; lan iku dudu wohing pambudidayamu, nanging peparinge Gusti Allah, ⁹ iku dudu wohing panggawemu: aja ana wong kang gumungung. ¹⁰ Marga kita iki titahe Gusti Allah, katitahake ana ing Sang Kristus Yesus, supaya padha nglakoni panggawe becik kang kacawisake Gusti Allah sadurunge, minangka ambah-ambahan kita.

Katunggilake ana ing Sang Kristus

2:11-22

¹¹ Mulane ngelingana, manawa biyen kowe -- wong-wong kang dudu wong Yahudi mungguh ing daging, kang sinebut wong-wong kang ora tetak dening wong-wong kang ngarani awake dhewe "tetak", yaiku tetak tata lair srana tanganing manungsa, -- ¹² manawa nalika samana kowe tanpa Sang Kristus, ora klebu warga Israel lan ora oleh panduman tumrap prasetya kang kajanjekake, tanpa pangarep-arep lan tanpa Gusti Allah ana ing donya. ¹³ Nanging saiki kowe ana ing Sang Kristus Yesus, kowe kang nalika samana "adoh", saiki wus dadi "cedhak"

marga saka rohe Sang Kristus. ¹⁴ Marga iya Panjenengane iku tentrem-rahayu kita, kang wus manunggalake sakaro-karone dadi siji lan kang wus ngrubuhake tembok singgetan, yaiku sesatron, ¹⁵ awit Panjenengane wus mbatalake angger-anggering Toret dalasan sakabehing pepakon lan katamtuan-katamtuan, supaya sakaro-karone dadi manungsa anyar siji ana ing panjenengane lan kalawan mangkono iku banjur nganakake tentrem-rahayu, ¹⁶ lan kanggo ngrukunake sakaro-karone, ana ing badan siji, karo Gusti Allah srana salib, kanthi ngilangake sesatron kang ana ing salib iku. ¹⁷ Panjenengane rawuh lan martakake tentrem-rahayu marang kowe kabeh kang “adoh” lan marang wong-wong kang “cedhak”, ¹⁸ awit iya marga saka Panjenengane iku kita sakarone ana ing Roh siji padha oleh dalam marang ing ngarsane Sang Rama. ¹⁹ Marga saka iku, kowe dudu wong manca lan wong neneka maneh, nanging wus manjing dadi sagolongan karo para suci lan manjing dadi brayating Allah, ²⁰ kang kabangun adhedhasar ing para rasul lan para nabi, kalawan Sang Kristus Yesus kang minangka watuning pepojok. ²¹ Iya Panjenengane iku kang dadi margane sagedhong kabeh, sawise katata runtut banjur dadi Padalemaning Alah kang Suci, ana ing sajrone Gusti. ²² Ana ing Padaleman iku kowe uga padha melu kabangun dadi padalemane Gusti Allah, ana ing sajrone Roh.

Wadining timbalan marang wong-wong dudu Yahudi

3:1-13

3¹Yaiku sababe aku iki, Paulus, wong kang dikunjara marga saka Sang Kristus Yesus kanggo kowe wong-wong kang ora wanuh marang Gusti Allah,²-- kowe rak wus padha krungu mungguh ayahaning sih-rahamate Gusti Allah, kang kapitayakake marang aku marga saka kowe kabeh,³yaiku srana wahyu anggonku wus kasumurupake ing wewadi, kaya kang wus daktulis ing dhuwur kanthi ringkes.⁴Yen kokwaca, kowe bisa sumurup mungguh pangretenku bab kekeraning Sang Kristus,⁵kang ing biyen-biyene ora dakwartakake marang anak-anake manungsa, nanging kang saiki kawedharake marang rasul-rasul lan nabi-nabine Gusti kang suci marga dening Roh,⁶yaiku manawa wong-wong dudu Yahudi marga saka Pawarta Injil, melu dadi ahli waris lan gegelitaning sarira sarta melu duwe panduman ana ing prasetyan kang kaparingake ana ing patunggilane Sang Kristus Yesus.⁷Aku wus dadi paladene Injil iku manut peparinge sih-rahmate Gusti Allah kang kaganjarake marang aku cundhuk karo makaryane panguwaose.⁸Aku, wong kang asor dhewe ing antarane para suci kabeh, wus kaparingan sih-rahmat iki, kanggo martakake marang wong-wong dudu Yahudi bab kasugihane

Sang Kristus, kang ora kena kinira iku, ⁹ sarta kanggo nerangake apa isine ayahaning wewadi kang wus atusan taun kineker ing Gusti Allah, kang nitahake samubarang kabeh, ¹⁰ supaya saiki kabeh sawernaning kawicaksanane Gusti Allah disumurupake marang para pamarentah lan para panguwasa ing swarga dening pasamuwan, ¹¹ laras karo karsane kang langgeng, kang wus katindakake ana ing Sang Kristus Yesus, Gusti kita. ¹² Ana ing Panjenengane kita oleh kakendelan lan dalam sowan menyang ing ngarsane Gusti Allah kalawan sumendhe babar pisan marga saka pracaya kita marang Panjenengane. ¹³ Mulane panjalukku marang kowe kabeh, aja nganti padha cilik atimu nyawang marang kasangsaranku marga saka kowe, awit kasangsaranku iku kamulyanmu.

Pandongane Rasul Paulus

3:14-21

¹⁴ Iya iku mulane aku jengkeng sujud ana ing ngarsane Sang Rama, ¹⁵ kang dadi asale sebutane kabeh turun kang ana ing swarga lan ing bumi. ¹⁶ Aku ndedonga, supaya Panjenengane saka gunging kamulyane nguwatake lan nyantosakake kowe dening Rohe ing batinmu, ¹⁷ temahan marga saka pracayamu, Sang Kristus dedalem ana ing atimu sarta kowe padha ngoyoda lan atetalesa ana in katresnan. ¹⁸ Aku ndedonga, supaya kowe karo sakehing para suci bisa nyumurupi

sapira ambane lan dawane sarta dhuwure lan jerone sihe Sang Kristus ¹⁹ sarta bisa ngawruhi marang sihe kang ngungkuli sakabehing kawruh iku. Aku ndedonga, supaya padha kapenuhan ing kasampurnaning Gusti Allah. ²⁰ Iya Panjenengane, kang kuwaos nindakake luwih dening akeh tinimbang apa kang kita dongakake utawa kita pikir, kaya kang kacetha ana ing daya-kakuwatan kang tumindak ana ing kita, ²¹ iya Panjenengane iku kang sayogya kacaosan kamulyan ana ing pasamuwan lan ing sajrone Sang Kristus Yesus, turun-tumurun nganti salawas-lawase. Amin.

Patunggalaning pasamuwan lan beda-bedaning kanugrahan

4:1-16

4 ¹ Mulane, aku mituturi kowe, aku kang dadi pasakitan marga saka Gusti, uripmu dikaya wong-wong kang wus padha katimbangan cundhuk karo timbalan iku. ² Ditansah andhap-asor, sareh lan sabar. Padha ngetokna katresnanmu kalawan tulung-tinulung. ³ Lan ngudia lestarine anggonmu tetunggalan ing Roh sarana suhing atut rukun: ⁴ tunggal badan, lan iya tunggal Roh, kayadene anggonmu wus padha katimbangan marang pangarep-arep siji kang dumunung ana ing timbalanmu, ⁵ tunggal Gusti, tunggal pracaya lan tunggal baptis, ⁶ tunggal Allah lan Ramane kabeh, Gusti Allah kang mengku kabeh, lumantar kabeh, lan ana ing kabeh. ⁷ Nanging sawiji-wijining

panunggalan kita wus kaganjar sih-rahmat undha-usuk manut sapa limirmane Sang Kristus. ⁸ Mulane ana pangandika mangkene:

“Sareng sumengka ing ngaluhur,
Panjenenganipun mbandhangi
tiyang-tiyang tawanan,
Panjenenganipun maringi ganjaran dhateng
manungsa.”

⁹ Mungguh “Panjenengane wus sumengka” iku rak ateges manawa Panjenengane iya wus tumedhak uga menyang ing peranganing bumi kang ngisor dhewe? ¹⁰ Panjenengane kang wus tumedhak, iya Panjenengane uga kang wus sumengka ngungkuli sakehing langit, supaya ngebeki samubarang. ¹¹ Lan iya Panjenengane kang paring para rasul, nabi, juru Injil, pangon lan pamulang, ¹² supaya para suci padha kacawisna kanggo ayahan leladi, kanggo pambangune sarirane Sang Kristus, ¹³ nganti kita kabeh wus padha bisa nggayuh manunggaling pracaya lan kawruh kang bener tumrap Putraning Allah, kadiwasan kang sampurna, lan tataran kang cundhuk karo kasampurnaning Sang Kristus, ¹⁴ temahan kita ora dadi bocah maneh, kang diobat-abitake dening sarupane angine piwulang, dening pratingkah nasar lan culikane manungsa kang mblasukake, ¹⁵ nanging kalawan tatag ngandhemi kayekten sajroning katresnan, kita mundhak-mundhak ing samubarang ngener Sang Kristus kang jumeneng Sesirah. ¹⁶ Iya saka Panjenengane iku sarirane sakojur -- kang tumata runtut lan kaiket dadi siji awit

saka makartine kabeh perangané, cundhuk karo murwate pakaryane saben perangan iku -- anggone tumuwuh mbangun dhiri sajroning katresnan.

Dalaning urip anyar

4:17-32

¹⁷ Mula iki dakkandhakake lan dakcethakake marang kowe ana ing patunggilane Gusti, yaiku: Uripmu aja kaya lakuning wong-wong kang ora wanuh marang Gusti Allah maneh kang pangangen-angene tanpa guna ¹⁸ lan kang peteng pikirane, adoh saka ing urip patunggilan karo Gusti Allah, marga saka bodhone lan marga saka wangkoting atine. ¹⁹ Pangrasane wus kethul, temahan padha masrahake awake marang pamblunthah lan nglakoni panggawe kang rusuh kalawan kethaha. ²⁰ Nanging munguh kowe iku ora mangkono. Kowe wus padha sinau wanuh karo Sang Kristus. ²¹ Awit kowe wus krungu bab Panjenengane lan nampani piwulang ana ing Panjenengane manut kayekten kang satuhu ana ing Gusti Yesus ²² yaiku manawa kowe, ing bab lakumu kang biyen, kudu ngrucat kamanungsan lawas, kang nemahi rusak awit saka anane hawa-nepsu kang nasarake, ²³ supaya kowe padha dianyarake ing roh lan pikiranmu, ²⁴ lan ngrasuk kamanungsan anyar, kang wus tinitahake manut karo karsaning Allah ing kabeneran lan kasucen kang nyata. ²⁵ Awit saka iku mbuwanga watek

goroh lan ngucapa kang nyata marang ing pepadhaning sadulur siji lan sijine, awit kita padha-padha dadi gegelitaning badan siji. ²⁶Manawa kowe nepsu aja nganti gawe dosa: srengenge aja nganti angslup sadurunge nepsune ilang ²⁷lan aja aweh papan marang iblis. ²⁸Wong kang gawene nyolong, aja nyolong maneh, nanging becik nyambut-gawe kanthi tumemen lan nglakoni pagawean kang becik kalawan tangane dhewe, supaya bisa nguluri wong kang kekurangan. ²⁹Aja nganti ana tembung reged kawetu saka ing tutukmu, nanging munga tembung kang becik kanggo mbangun, yen prelu, supaya kang krungu, oleha sih-rahmat. ³⁰Lan kowe aja gawe sekele Sang Rohing Allah kang suci, kang wus ngecap kowe kanggo ing dina pangentasan. ³¹Sadhengahing rasa serik, brangasan, gampang nepsu, tukar-padu lan panyatur ala buwangen saka ing antaramu, samono uga sadhengahing piala. ³²Nanging kowe dipadha sumanak mungguh ing siji lan sijine, kebak ing sih katresnan lan apura-ingapuraa kayadene Gusti Allah ana ing Sang Kristus iya wus ngapura marang kowe kabeh.

Urip dadi putra-putraning pepadhang

5:1-21

5 ¹Awit saka iku padha nulada marang Gusti Allah, dikaya putra-putra kang kekasih ²lan padha lumakua ing katresnan, kayadene Sang Kristus Yesus uga wus ngasihi kowe

kabeh lan masrahake sarirane kanggo kita minangka pisungsung lan korban kang arum kagem Gusti Allah. ³Nanging mungguh laku jina lan sarupane pratingkah rusuh utawa kamurkan iku aja nganti sanadyan munga kasebut bae ana ing antaramu, kaya kang pantes tumrapping para suci. ⁴Samono uga aja ngucap kang saru-saru, clemang-clemong utawa geguyon sembranan -- marga iku kabeh ora pantes -- nanging luwih prayoga ngucapa sokur. ⁵Awit padha dieling temenan bab iki: ora bakal wong kang laku jina, wong kang najis utawa wong kang kebak kamurkan, yaiku kang nyembah brahala, oleh panduman ana ing kratoning Sang Kristus lan Gusti Allah. ⁶Aja nganti kowe kena disasarake kalawan tetembungan kang kothong, awit prakara-prakara kang mangkono iku nekakake bebenduning Allah tumrap wong-wong duraka. ⁷Marga saka iku aja nganti kowe kekancan karo wong-wong iku. ⁸Pancen, biyen kowe iku dadi pepeteng, nanging saiki kowe dadi pepadhang ana ing Gusti. Mulane lakumu dikaya putra-putraning pepadhang, ⁹marga wohing pepadhang iku mung sarupaning kabecikan lan kaadilan lan kabeneran, ¹⁰lan titi-priksanen apa kang dadi keparenging Gusti. ¹¹Aja melu-melu marang pratingkahe pepeteng kang ora metokake woh apa-apa. Nanging kosokbaline iku welehna. ¹²Awit mung ngucapake bae mungguh apa kang katindakake dening wong-wong iku ana ing pasingidan, iku wus jeneng saru. ¹³Nanging

samubarang kang wus kawelehake dening pepadhang iku dadi kelair, awit kabeh kang kelair iku katon padhang. ¹⁴Awit saka iku ana kang muni, “Meleka, he kowe kang turu lan tangia saka antarane wong mati, temahan Sang Kristus bakal madhang kowe.” ¹⁵Marga saka iku, padha diawas marang lakumu, aja kaya wong kang bodho, nanging dikaya wong kang pinter, ¹⁶lan gunakna wektu kang ana, awit jaman iki ala. ¹⁷Mulane aja padha tanpa budi, nanging udinen supaya kowe ngreti, mungguh apa kang dadi karsaning Gusti. ¹⁸Lan aja nganti kowe mendem anggur, awit anggur iku nuwuhake hawa-nepsu, nanging kapenuhana ing Roh, ¹⁹lan rerasanana siji lan sijine nganggo masmur, kidung pamuji lan kidung kasukman. Ngidunga lan surak-suraka kagem Gusti kanthi tulusing ati. ²⁰Tansah caosa sokur marang Gusti Allah Sang Rama kita tumrap samubarang kabeh atas asmane Gusti kita Yesus Kristus, ²¹lan diandhap-asor ing antarane siji lans ijine ana ing sajrone wedi asih marang Sang Kristus.

Katresnane Sang Kristus iku dhasaring jejodhoan

5:22-33

²²He para wong wadon, manut mituruta marang bojomu dhewe kayadene marang Gusti, ²³awit kang lanang iku sesirahe kang wadon, kayadene Sang Kristus iya sesirahing pasamuwan. Iya Panjenengane

kang jumeneng Pamartane sarirane. ²⁴Awit saka iku kayadene pasamuwan sumuyud marang Sang Kristus, mangkonoa uga para wong wadon marang kang lanang tumrap ing samubarang kabeh. ²⁵He para wong lanang, padha tresnaa marang bojomu kayadene Sang Kristus anggone wus ngasihi pasamuwane nganti masrahake sarirane marga saka pasamuwan iku ²⁶supaya dadia suci, sarana diresiki nganggo padusan banyu kang kinanthenan pangandika ²⁷sarta kalawan mangkono banjur diprenahake ana ing ngarsane wus katon mancorong tanpa cacad lan ora njengkerut sapiturute, nanging wus dadi pasamuwan kang suci lan tanpa cacad. ²⁸Mangkono uga para wong lanang padha kawajiban tresna marang bojone kaya marang awake dhewe: Sing sapa tresna marang bjone iku awake dhewe kang ditresnani. ²⁹Marga ora tau ana wong nggethingi awake dhewe, malah diingoni lan diupakara padha kaya Sang Kristus marang pasamuwan, ³⁰awit kita iki gegelitaning sarirane. ³¹Marga saka iku wong lanang kapesthi ninggal bapa lan biyunge lan rumaket marang bojone, temahan sakarone iku dadi daging siji. ³²Iki wewadi kang gedhe, nanging kang dakkarepake gegayutane Sang Kristus karo pasamuwane. ³³Dadi tumraping kowe: padha tresnaa marang bojomu kaya marang awakmu dhewe, dene para wong wadon padha ngajenana marang kang lanang.

Mbangun-turut lan katresnan

6:1-9

6¹ He bocah-bocah, manut-mituruta marang wong tuwamu ana ing patunggilane Gusti, mangkono iku kang bener. ²Sira ngajenana bapa-biyungira -- iki pepakon kang wigati, kaya kang kacetha ana ing prasetya iki -- ³supaya sira slamet lan dawa umurira ana in donya.

⁴Lan kowe para bapa, aja padha gawe seriking atine anak-anakmu, nanging gulawenthahen ing bab piwulang lan pepeling kang saka ing Gusti.

⁵He para abdi, manut-mituruta marang bendaramu kang ana ing donya kanthi wedi lan geter sarta kalawan tulusing ati, padha kaya anggonmu manut-miturut marang Sang Kristus, ⁶aja mung manawa ana ing ngarepe bae kanggo nyenengake atining wong, nanging dikaya abdine Sang Kristus kang kalawan gumolonging ati nindakake karsane Gusti Allah, ⁷lan kang kanthi lila legawa anggone leladi kaya marang Gusti lan ora marang manungsa. ⁸Kowe padha sumurup, manawa saben wong, apa batur tukon, apa wong mardika, yen wis nindakake kabecikan, bakal tanpa piwales saka Gusti.

⁹Lan kowe para bendara, dikaya mangkono uga pangrengkuhmu marang para baturmu lan aja nganggo ancaman. Elinga, manawa Gutine

lan Gustimu ana ing swarga, lan Panjenengane iku ora pilih kasih.

Prabot kasukman

6:10-20

¹⁰ Wasana, padha dadia santosa ana ing patunggilane Gusti, lan ing kasektening panguwasane. ¹¹ Padha sikepa praboting prange Gusti Allah, supaya kowe bisa ndhahi gelar kajuligane Iblis; ¹² awit kang kita tandhingi iku dudu daging lan getih, nanging para pamarentah, para panguwasa, para panggedhening jagad kang peteng iki, para rohing kadursilan kang ana ing langit. ¹³ Mulane padha nyandhaka praboting prange Gusti Allah, supaya kowe bisa nyembadani samasa tekane dina kang ala iku lan tetep tangguh sawuse kowe ngrampungake sakabehe. ¹⁴ Mulane padha dipanggah, lambungmu sabukana ing kayekten lan ngrasuka kaadilan minangka kere, ¹⁵ sikilmu nganggoa trumpah cumadhangmu marang Injiling tentrem-rahayu; ¹⁶ sajrone mangkono iku padha nganggoa tamening pracaya, margane kowe bakal bisa nyirep sakehing panah geni saka si pangawak dursila, ¹⁷ karomaneh padha nampanana tetopong karahyon lan pedhang Roh, yaiku sabdaning Allah, ¹⁸ ing sajroning pandonga lan panyuwunmu kabeh. Padha tansah ndedongaa ana ing patunggilaning Roh, sarta padha meleka lan ditegen anggonmu padha nyenyuwun kanggo para suci; ¹⁹ uga

kanggo aku, supaya manawa aku ngucap, diparingana tetembungan kang bener, lan supaya kanthi kendel anggonku nggiyake kekeraning Injil, ²⁰kang dakladi minangka utusan kang dirante. Padha ndedongaa, supaya aku bisa nglairake bab iku kalawan kendel, awit pancen kudu mangkono.

Pawarta lan salam

6:21-24

²¹Supaya kowe uga padha sumurup marang kaanan lan lelakonku, mula Tikhikus, sadulur kita kang kekasih lan abdi kang tumemen ana ing Gusti, bakal awèh sumurup marang kowe bab iku kabèh. ²²Iya iku karepku anggonku kongkonan Tikhikus nemoni kowe kabèh, supaya kowe padha ngreti mungguh kaananku supaya nglipur atimu. ²³Tentrem-rahayu lan katresnan kang kanthi pracaya saka Gusti Allah Sang Rama lan saka Gusti kita Yesus Kristus anaa ing para sadulur kabèh. ²⁴Sih-rahmat anaa ing wong kabèh, kang padha nresnani Gusti kita Yesus Kristus kanthi katresnan kang ora sirna ing salawas-lawase.

FILIPI

Salam

1:1-2

1 ¹ Saka Paulus lan Timoteus abdi-abdine Sang Kristus Yesus marang sakehing para suci ana ing sajroning Sang Kristus Yesus kang ana ing kutha Filipi lan para juru pamomong sarta para juru pamulasara.

² Sih-rahmat lan tentrem-rahayu saka Gusti Allah Rama kita lan saka Gusti Yesus Kristus anaa ing kowe kabeh.

Pamuji sokur lan pandonga

1:3-11

³ Aku caos sokur marang Allahku saben-saben aku ngelingi marang kowe kabeh. ⁴ Lan saben aku ndongakake kowe kabeh, anggonku ndedonga tansah kalawan bungah. ⁵ Aku ngunjukake panuwun marang Allahku marga saka anggonmu padha tetunggalan ing bab Kabar Injil wiwit ing dina wiwitan nganti saprene. ⁶ Tumraping iku aku yakin banget, manawa Panjenengane, kang miwiti pakaryan becik ana ing antaramu, iku bakal mbacutake nganti tumeka ing wekasane ing dinane Sang Kristus Yesus. ⁷ Pancen wus sapantese manawa aku duwe pangrasa mangkono tumraping

kowe kabeh, awit kowe padha klebu ing atiku, amarga kowe kabeh padha oleh panduman ing sajroning sih-rahmat kang diparingake marang aku, iya nalikane aku dikunjara, iya nalikane mbelani sarta nyantosakake Injil. ⁸Awit Gusti Allah kang dadi seksiku, kaya apa kangenku marang kowe kabeh kalawan sih-katresnane Sang Kristus Yesus.

⁹Lan iya iki pandongaku: Muga-muga katresnanmu saya mundhak-mundhaka ing pangawruh kang bener lan ing sarupaning pangreten, ¹⁰satemah kowe padha bisa milih apa kang becik, supaya kowe padha dadia resik lan ora cacad ngarepake dinane Sang Kristus, ¹¹padha kapenuhan wohing kabeneran pakaryane Gusti Yesus Kristus minangka kamulyan lan pangalembananing Allah.

Paseksene Rasul Paulus nalika ana ing pakunjaran

1:12-26

¹²Kang dakkarepake, para sadulur, supaya kowe padha sumurup, manawa apa kang tumiba marang aku iki, malah wus ndadekake kamajuaning Injil, ¹³satemah wus cetha tumrap sakehing priyayi kraton lan wong liya-liyane kabeh, manawa aku dikunjara marga saka Sang Kristus. ¹⁴Lan sedulur ing patunggilane Gusti kang akeh-akeh wus kadunungan pracaya marga saka anggonku dikunjara lan dadi luwih kendel

sarta ora kalawan wedi anggonku ngalirake pangandikaning Gusti Allah. ¹⁵Ana wong martakake Sang Kristus amarga drengki lan dhemen pasulayan, nanging ana uga kang ngundhangake Panjenengane kalawan sedya kang becik. ¹⁶Wong iki padha martakake Sang Kristus marga saka tresna, awit padha ngreti, manawa aku ana ing kene prelu mbelani Injil, ¹⁷nanging liyane marga saka kabutuhane dhewe lan ora kanthi kekarepan kang eklas, pangirane bisa ngundhakake abote kasangsaranku ana ing pakunjaran.

¹⁸Nanging ora dadi apa, awit sanadyan ta kapriye bae Sang Kristus kawartakake, apa kanthi sedya kang ala apa kanthi jujur. Tumrap iku aku bungah. Lan aku bakal tetep bungah, ¹⁹awit aku sumurup manawa kawusanane iki kabeh iku karahayonku sabab saka pandongamu lan pitulunganing Rohe Gusti Yesus Kristus. ²⁰Amarga kang banget dakpengini lan dakarep-arep, yaiku yen tumrapping samubarang kabeh aku ora bakal kawirangan, nanging kayaa sing uwis-uwis, mangkono uga saiki, Sang Kristus kanthi cetha kaluhurake ana ing badanku, dadia srana uripku, utawa srana patiku. ²¹Awit mungguh ing aku urip iku Sang Kristus, dene mati iku kabegjan. ²²Nanging manawa aku kudu urip ana ing donya iku, iku tumrapping aku ateges nyambut-gawe metokake woh. Dadi endi kang kudu dakpilih, aku ora bisa ngadhakake. ²³Aku kapetek dening rong prakara: Aku kapengin lunga lan nunggal

karo Sang Kristus -- iku pancen luwih dening becik; ²⁴nanging urip ana ing donya iki isih luwih prelu marga saka kowe kabeh. ²⁵Lan ing sajroning kayakinan iki aku ngreti: aku isih bakal kasambungan umur lan urip bebarengan maneh karo kowe kabeh, supaya kowe padha sangsaya maju lan bungah-bungah ana ing sajroning pracaya, ²⁶temahan ana ing Sang Kristus Yesus anggonmu mongkog sangsaya mundhak marga saka aku, manawa nekani kowe maneh.

Pepeling supaya tetep mantep

1:27-30

²⁷Mung bae kalakuanmu kacundhukna karo Injile Sang Kristus, supaya manawa aku teka aku ndeleng, dene manawa aku ora teka aku krungu, yen kowe padha mantep atunggal roh lan saiweg padha tumindak sakatoge kanggo iman kang tuwuh saka ing Injil ²⁸kalawan ora wedi babar pisan marang mungsuhmu. Iku mau kabeh tumrapping mungsuh-mungsuhmu dadi ngalamating karusakan, nanging tumrap kowe kabeh dadi ngalamating karahayon, lan iku tekane saka Gusti Allah. ²⁹Amarga kowe wus padha kaparingan sih ora mung supaya pracaya marang Sang Kristus bae, nanging uga supaya nandhang sangsara kagem Panjenengane, ³⁰padha tarung kaya kang wus kokdeleng biyen ana ing aku, lan kang saiki kokrungu mungguh ing aku.

Pitutur supaya manunggal lan andhap asor kaya Sang Kristus

2:1-11

2¹ Dadi sarehne ing sajroning Sang Kristus iku ana pepeling, ana panglipuring katresnan, ana patunggilaning Roh, ana sih-katresnan lan piwelas, ² mulane padha ngganepana kabungahanku kalawan mangkene: dipadha sarujuk, tunggal katresnan, tunggal budi, tunggal sedya, ³ sepi ing pamrih utawa pangalembana kang tanpa guna. Nanging kosokbaline kalawan andhap asor kang sji nganggepa marang sijine luwih utama tinimbang awake dhewe; ⁴ lan saben wong aja mung mikir marang kabutuhane dhewe, nanging elinga uga marang kabutuhaning liyan. ⁵ Ing sajrone anggonmu padha urip bebarenagn padha kadunungan pangangen-angen lan pangrasa kang uga tinemu ana ing Sang Kristus Yesus, ⁶ kang sanadyan ngagem sipating Allah, ewadene anggone sajajar karo Gusti Allah iku ora kaanggep bab kang kudu dikekahi, ⁷ nanging malah wus nyuwungake sarirane piyambak, lan ngagem sipating abdi, sarta wus dadi padha karo manungsa. ⁸ Apamaneh ing sajrone wujud manungsa iku Panjenengane wus ngasorake sarirane lan sumuyud nganti seda ana ing kayu salib. ⁹ Iya iku sababe Gusti Allah banget anggone banjur ngluhurake Panjenengane lan maringi asma marang

Panjenengane ngungkuli sadhengahing jeneng, ¹⁰ supaya ana ing asmane Gusti Yesus kang ana ing langit lan kang ana ing bumi lan kang ana ing sangisore bumi, padha jengkenga ¹¹ lan sakehing ilat padha ngakonana manawa “Gusi Yesus Kristus iku jumeneng Gusti”, murih kaluhuraning Gusti Allah, Sang Rama.

Tansah padha udinen karahayonmu

2:12-18

¹² He para sadulur kang kinasih, kowe iku tansah padha mituhu, mulane padha tansah udinen karahayonmu kalawan wedi lan geter, ora mung kaya nalikane aku isih ana ing tengah-tengahmu, nanging luwih-luwih saiki ing wektu aku adoh karo kowe; ¹³ awit iya Gusti Allah kang manut sakeparenge, nuwuhake iya kekarepan, iya panggawe ana ing kowe. ¹⁴ Lakonana samubarang kabeh kalawan tanpa panggrundel lan suwala, ¹⁵ supaya kowe ora padha kaciren lan ora padha cacad, padha dadi putraning Gusti Allah kang tanpa cacad ing satengahing golongan kang kablinger lan mblasar iki, satemah ana ing satengahing wong-wong iku kowe sumunar kaya lintang-lintang ing jagad, ¹⁶ kanthi ngadhemi sabdaning urip, supaya aku bisa mongkog ing dinane Sang Kristus, dene ora nglaha anggonku mbalap sarta ora nglaha anggonku kangelan. ¹⁷ Nanging sanadyan getihku kawutahake ana ing kurban lan pangibadahing pracayamu, aku bungah,

lan aku bungah bebarengan karo kowe kabeh.
¹⁸Lan kowe iya padha bungaha mangkono, lan
 bungaha bebarengan karo aku.

Timoteus lan Epafrodhitus

2:19--3:1a

¹⁹Nanging ana ing sajroning Gusti Yesus aku kapengin endang bisaa kongkonan Timoteus nemoni kowe, supaya ayem atiku manawa wis krungu bab kaananmu. ²⁰Awit aku ora duwe wong liyane maneh kang tunggal budi lan tunggal pangangen-angen lan kang temen-temen nggatekake kabutuhanmu; ²¹sabab kabeh mburu kabutuhane dhewe dudu kabetahane Sang Kristus Yesus. ²²Kowe rak wus padha ngreti bab kasetyane kang wus kateter lan manawa dheweke wus kaya anak marang bapakne anggone ngrewangi aku ing bab anggonku ngladeni Injil. ²³Iya iku kang tumuli arep dakkongkon, sawuse cetha tumrapping aku kapriye dadine prakaraku, ²⁴nanging ana ing Gusti aku ngandel, manawa aku dhewe uga bakal enggal teka.

²⁵Mung bae dakkira prelu aku kongkonan Epafrodhitus marang kowe, yaiku sadulurku lan kanca nyambut-gawe sarta kancaku perang, kang kokkongkon nulungi aku ing bab kabutuhanku. ²⁶Awit banget kangene marang kowe kabeh lan uga prihatin marga kowe krungu anggone lara. ²⁷Pancen iya lara temenan nganti meh mati, nanging Gusti Allah paring kawelasan, lan ora mung dheweke bae,

nanging uga aku, supaya kasusahanku aja tumpa-tumpa. ²⁸Yaiku sababe aku sangsaya enggal-enggal kongkonan dheweke, supaya samangsa kowe ndeleng dheweke, padha bisa bungah maneh lan sudaa prihatinku. ²⁹Mulane tampanana ana ing patunggilaning Gusti kalawan sarupaning kabungahan lan wong kang kaya mangkono iku padha ajenana. ³⁰Marga saka ayahane Sang Kristus dheweke meh tinggal donya lan ngetohake nyawane kanggo ngganepi apa kang isih kurang sajroning anggonmu padha leladi marang aku.

3 ¹Wasana sadulur-sadulurku, padha bungaha ana ing patunggilane Gusti.

Kayekten kang sejati

3:1b-16

(3-1b) Mindhoni nulis maneh bab iki marang kowe iku tumraping aku ora abot lan awuh katamtuan marang kowe. ²Dipadha ngati-ati marang asu-asu, dipadha ngati-ati karo wong-wong kang ala panyambut-gawene, dipadha ngati-ati karo juru netaki kang palsu. ³Awit iya kita iki kang tetakan ing sabenere, kang padha ngabekti dening Rohe Gusti Allah lan nggunggung ana ing Sang Kristus Yesus lan ora ngandel marang prakara-prakara kadagingan ⁴sanadyan aku uga duwe dhasar kumandel marang prakara-prakara kadagingan.

Yen ana wong liya rumangsa bisa ngandel marang prakara-prakara kadagingan, aku

iki luwih maneh: ⁵ ditetaki ing dina kang kawolu, trahe bangsa Israel, saka taler Benyamin, wong Ibrani tulen, kawawas saka angger-anggering Toret aku wong Farisi, ⁶ mungguhing kasregepan aku iki tukang nguya-uya pasamuwan, mungguhing kanyataan bab netepi angger-anggering Toret aku tanpa cacad. ⁷ Nanging apa kang biyen dadi kabegjan tumrapping aku, saiki dakanggep kapitunan marga saka Sang Kristus. ⁸ Malah samubarang kabeh dakanggep kapitunan, marga wanuh marang Sang Kristus Yesus, Gustiku, iku mulyane ngungkuli kabeh-kabeh mau. Iya marga saka Panjenengane iku aku wus mbuwang samubarang kabeh iku lan dakanggep larahan, supaya aku oleh Sang Kristus ⁹ lan dumunung ana ing Panjenengane iku ora marga saka kabeneranku dhewe kang jalaran saka nglakoni angger-anggering Toret, ananging marga saka pracaya marang Sang Kristus, yaiku kabeneran peparinge Gusti Allah adhedhasar pracaya. ¹⁰ Kang dakkarepake yaiku wanuh marang Panjenengane lan dayane wungune lan manunggil ing sajrone sangsarane, temahan aku dadi madha rupa lan Panjenengane ana ing sedane, ¹¹ supaya wekasane aku oleh patangen saka ing antarane wong mati.

¹² Ora kok kaya-kaya aku wus kadunungan bab iki utawa wus sampurna, nanging iku dakburu, bokmanawa bisa kecandhak, awit aku iya wus dicandhak dening Sang Kristus Yesus. ¹³ Para sadulur, aku dhewe ora rumangsa

manawa aku wus bisa nyekel, ¹⁴nanging iki kang daklakoni: kalawan nglalekake apa kang wus ana ing buriku lan manglung marang apa kang ana ing ngarepku, aku mburu marang tujuan supaya oleh ganjaran, yaiku timbalan kaswargan kang saka ing Gusti Allah ing sajrone Sang Kristus Yesus.

¹⁵Awit saka iku ayo kita, kang padha sampurna iki duwea pamikir mangkono. Lan manawa tumrap ing salah sawijining prakara panemumu seje, Gusti Allah kang bakal nyethakake prakara iku marang kowe. ¹⁶Mung bae apa kang wus kita gayuh iku kita terusna metu ing dalan kang wus kita liwati.

Pitutur-pitutur marang pasamuwan

3:17--4:1

¹⁷Para sadulur, padha nulada marang aku lan ngiloa marang wong kang lakune padha kaya aku kabeh, kang padha dadi tetuladhanmu. ¹⁸Awit, kaya kang wus kerep banget dakkandhakake marang kowe kabeh, lan kang saiki dakpratelakake maneh kalawan nangis, akeh wong kang uripe dadi satruning salibe Sang Kristus. ¹⁹Wekasane wong-wong iku nemahi karusakan, kang dadi allahé wetenge, kang dadi kamulyane kanisthane, pangangen-angene mung tumuju marang prakara kadonyan. ²⁰Sabab kita iki wargane Kratoning Swarga lan saka kono uga kita nganti-anti Gusti Yesus Kristus kang dadi Juru Slamet, ²¹kang bakal nyantuni badan kita

kang nistha iki, temahan dadi madha rupa karo sarirane kang mulya, manut panguwaose kang bisa nelukake samubarang kabeh marang Panjenenane.

4¹ Awit saka iku sadulur-sadulurku kang daktresnani lan kang dakkangeni, kang dadi kabungahanku lan makuthaku, padha disantosa ana ing Gusti, he sadulur-sadulurku kang kinasih.

Pitutur-pitutur wekasan

4:2-9

²Euodhia dakpituturi lan Sintikhe iya dakpituturi, dipadha golong-gilig ana ing Gusti. ³Lan aku uga duwe panjaluk marang kowe, Sunsugos, kancaku kang tumemen: iku padha tulungana. Awit wong iku wus padha tarung bebarengan karo aku ana ing pakabaran Injil, sarta bebarengan karo Klemens lan kanca-kancaku nyambutgawe liyane, kang jenenge padha kapacak ana ing buku kauripan.

⁴Padha tansah bungah-bungaha ing sajroning Gusti! Dakpindhoni maneh pituturku: Padha bungah-bungaha! ⁵Kabecikanmu iku disumurupana ing wong kabeh. Gusti wus celak! ⁶Aja padha nyumelangake bab apa bae, nanging padha lairna sakehing pepenginanmu marang Gusti Allah ing pandonga lan panyuwun kalawan caos sokur. ⁷Temahan tentrem-rahayu kang saka ing Gusti Allah, kang ngungkuli saliring budi, bakal rumeksa

marang ati lan pangangen-angenmu ana ing Sang Kristus.

⁸ Wasana, sadulur-sadulur, sabarang kang nyata, sabarang kang luhur, sabarang kang adil, sabarang kang suci, sabarang kang sinebut kautaman lan pantes dialem, iku kabeh padha pikiren. ⁹ Lan apa kang wus padha koksinau lan kang koktampani, lan kokrungu sarta kokdeleng ana ing aku, iku lakonana; temahan Gusti Allah etuking tentrem-rahayu bakal nunggal karo kowe kabeh.

Rasul Paulus paring tarima kasih ing bab pisungsunge sadulur pasamuwan Filipi

4:10-20

¹⁰ Aku bunagh banget ing sajrone Gusti, dene wusanane angen-angen lan pangrasamu tumrap aku tuwuh maneh. Kowe pancen tansah padha migatekake, nanging ora ana kobermu. ¹¹ Bab iki dakkandhakake ora marga kacingkrangan, awit aku wus sinau nyukupi awakku dhewe ing sadhengahing kaanan.

¹² Aku ngreti kacingkrangan iku apa lan iya ngreti kaluberan iku apa. Ing sadhengah bab lan ing sadhengah prakara ora ana kang winadi tumrap aku; ing bab kawaregan, ing bab kaluwen, ing bab kaluberan apa ing bab kekurangan. ¹³ Sakehing prakara bisa daksangga ana ing Panjenengane kang paring kakuwatan marang aku. ¹⁴ Nanging iya prayoga tumindakmu, dene kowe wus padha melu ing karibedanku. ¹⁵ Lan kowe dhewe

uga padha sumurup, he wong-wong Filipi, nalikane aku miwiti ngabarake Injil, nalikane aku mangkat saka ing tanah Makedhonia, ora ana pasamuwan siji-sijia kang etung-etungan karo aku bab mlebu-metuning dhuwit, kajaba kowe. ¹⁶Amarga ana ing kutha Tesalonika pisan pindho kowe wus ngirimake pitulungan marang aku. ¹⁷Mung bae kang daklengake dudu paweweh iku, nanging wohe, kang sangsaya nggedhekake kauntunganmu.

¹⁸Saiki aku wus tanpa kabeh kang prelu saka kowe, malah luwih saka iku, aku kaluberan, awit aku wus tanpa kirimanmu lumantar Epafrodhitis, pisungsung kang arum, korban sesaosan kang nengsemake lan ndadekake renaning Allah. ¹⁹Gusti Allahku bakal nyekapi kabeh kabutuhanmu laras karo kasugihaning kamulyane ana ing Sang Kristus Yesus.

²⁰Gusti Allah iya Rama kita kaluhurna ing salawas-lawase! Amin.

Salam

4:21-23

²¹Salamku marang saben wong suci ana ing Sang Kristus Yesus. Salam marang kowe saka sadulur-sadulur kang bebarengan karo aku. ²²Salam marang kowe saka sakehing para suci, luwih maneh saka kang klebu para abdine Sang Prabu.

²³Sih-rahmate Gusti Yesus Kristus anaa ing rohmu kabeh!

KOLOSE

Salam

1:1-2

1 ¹ Saka Paulus, rasule Gusti Kristus Yesus, kang marga dening karsane Gusti Allah, lan saka sadulur kita Timoteus, ² marang para sadulur kang suci lan kang pracaya ana ing patunggilane Gusti Kristus, kang ana ing Kolose.

Sih-rahmat lan tentrem-rahayu saka Gusti Allah Rama kita, anaa ing kowe kabeh.

Pamuji sokur lan pandonga

1:3-14

³ Aku tansah padha saos sokur marang Gusti Allah, Kang Ramane Gusti kita Yesus Kristus, lan ora pegat tansah ndongakake kowe, ⁴ awit aku wus padha krungu bab pracayamu ana ing Gusti Kristus Yesus, mangkono uga bab katresnanmu marang para suci, ⁵ kagawa saka pangarep-arep marang apa kang wus digadhangake marang kowe ana ing swarga. Mungguh pangarep-arep mau ing sadurunge wus kokrungu saka ing Pangandikaning kayekten yaiku Injil, ⁶ kang wus padha koktampani. Injil mau metokake woh lan mekar nyrambahi ing sajadad,

malah iya tekan ing antaramu wiwit ing dina anggonmu krungu lan mangreti temenan marang sih-rahmate Gusti Allah. ⁷ Sakabehe iku mau sumurupmu saka Epafras kancaku leladi kang daktresnani, kang tumrap ing kowe dadi paladose Gusti Kristus kang setya. ⁸ Iya dheweke iku kang martani aku bab katresnanmu ana ing patunggilane Roh.

⁹ Marga saka iku, wiwit aku oleh pawarta mau, ora pegat anggonku ndongakake kowe. Kang daksuwun supaya kowe kaparingana sakabehing kawicaksanan lan kawruh kasukman kanggo nyumurupi bab karsane Pangeran kang kalawan sampurna, ¹⁰ temah uripmu ana ing ngarsane bisa kalawan sapatute lan ndadekake keparenge tumrap sadhengah prakara, lan sajrone nindakake sakabehing panggawe becik bisa metokake woh, lan maneh saya mundhak murni kawruhmu ing bab Gusti Allah, ¹¹ lan maneh kowe padha kasantosakna sarana kakuwatan panguwasaning kamulyane Pangeran, supaya bab anggonmu ngrasakake samubarang kabeh kalawan tumemen lan sabar. ¹² Sabanjure padha saosa sokur kanthi bungah marang Sang Rama, kang wus memantes marang kowe bisane kapanduman apa kang wus katamtokake tumrap marang para suci kang ana ing kratoning pepadhang. ¹³ Panjenengane wus ngluwaru kita saka panguwasaning pepeteng, kaelih menyang kratone Sang Putra kang kinasih. ¹⁴ Ana ing Panjenengane anggon

kita nduweni tetebusan, yaiku pangapuraning dosa.

Bab pinunjule Gusti Kristus

1:15-23

¹⁵ Panjenengane iku citrane Gusti Allah kang ora katingal, kang pambayun, kang luwih pinunjul tinimbang samubarang kabeh kang dititahake, ¹⁶ marga dumadine samubarang kabeh iku dening Panjenengane, iya kang ana ing swarga, iya kang ana ing bumi, kang kasat mripat, lan kang ora kasat mripat, dadia awujud dhampar dadia kaprabon, apadene para pamarentah lan para panguwasa; samubarang kabeh katitahake dening Panjenengane lan lumadi marang Panjenengane; ¹⁷ Panjenengane iku anane sadurunge samubarang kabeh ana, lan samubarang kabeh iku anane ana ing Panjenengane; ¹⁸ Panjenengane iku jumeneng dadi sesirahing sarira, yaiku pasamuwan. Panjenengane dadi pambayun, kang ndhisiki wungu saka ing antarane wong mati, mulane kasebut pinunjul piyambak ing antarane samubarang kabeh. ¹⁹ Marga kawontenane Allah ing sawetahe kepareng dedalem ana ing Panjenengane, ²⁰ kang ngrukunake samubarang kabeh karo sarirane, kang ana ing bumi lan kang ana ing swarga; yaiku sawuse ngawontenake pirukun sarana rohe Gusti Kristus kang sinalib. ²¹ Mangkono uga kowe kabeh kang maune urip adoh karo Gusti Allah,

sajroning ati lan pikiranmu lumawan marang Panjenengane, kacihna saka panggawemu kang ala, ²²saiki wus dirukunake ana ing sarirane kadagingan Gusti Kristus sarana sedane, supaya kowe padha tinemu suci tanpa cacad lan resik anggonmu kasowanake ana ing ngarsane. ²³Marga saka iku kowe kudu padha mantep ing pracaya, tetep santosa ora keguh, lan aja nganti nyleweng saka ing pangarep-areping Injil kang wus padha kokrungu, lan wus kagelarake ana ing salumahing bumi sakurebing langit, lan aku iki, Paulus, kang wis dadi paladose.

Bab Ieladi lan Sangsarane Rasul Paulus

1:24--2:5

²⁴Saiki aku bungah dene aku ketaman sangsara kang marga saka kowe, lan aku kang ngganepi ana ing dagingku kakuranganing sangsarane Gusti Kristus tumrap ing sarirane, yaiku pasamuwan. ²⁵Aku wus dadi paladose pasamuwan iku nyondhongi bubuhan kang diparingake dening Gusti Allah marang aku, yaiku nglantarake sabdane kalawan sakatoge marang kowe, ²⁶yaiku wewadi kang sumimpen sajroning pirang-pirang jaman lan turun-tumurun, nanging kang ing saiki wus kalairake marang para suci kagungane. ²⁷Iku padha diparingi sumurup sapira kaluwihaning kamulyane wewadi mau ana ing antarane para bangsa liya, yaiku: Gusti Kristus ana ing tengahmu, iya ana ing

Sang Kristus iku dununge pangarep-arep marang kamulyan. ²⁸Iya Panjenengane iku kang dakwartakake samangsa aku padha mituturi lan mulang saben wong bab sarupane kawruh kanggo nuntun saben wong marang kasampurnan kang ana ing Gusti Kristus, ²⁹iku kang dakprasudi lan daktempuh kalawan sakabehing kakuwatan laras karo panguwasane Gusti kang makarya ana ing aku kalawan kuwat.

2 ¹Amarga karepku, supaya kowe padha sumurupa, sapira abote perang kang daktindakake kanggo kowe lan para wong kang ana ing Laodhikia, lan iya kanggo sapa bae kang durung tau weruh marang pribadiku tata lair, ²supaya padha lipura atine, lan padha manunggal sajroning katresnan, satemah bisa nyandhak kasugihaning kawruh kanthi yakin lan nyumurupi kekerane Gusti Allah yaiku Gusti Kristus, ³sabab ana ing Panjenengane sumimpene raja-brana kawicaksanan lan kawruh. ⁴Bab iki daklairake marang kowe, supaya aja nganti ana wong kang mblithuk kowe nganggo pitembungan kang endah. ⁵Sabab sanadyan aku dhewe ora ana ing tengahmu, nanging ana ing sajroning roh aku lan kowe padha tetunggalan, lan aku rumangsa bungah nyumurupi tumataning uripmu lan kasantosaning pracayamu marang Gusti Yesus.

Kasampurnaning urip ana ing Gusti Kristus

2:6-15

⁶Kowe wus padha nampani Gusti Kristus Yesus, Gusti kita, mulane uripmu tetepa ana ing Panjenengane, ⁷dinganti ngoyod lan kabangun, ana ing Panjenengane, muga kowe saya wuwuh kasantosanmu ana ing pracaya kang wus diwulangake marang kowe, lan muga atimu kebak panuwun.

⁸Diprayitna, aja nganti ana kang nawan kowe nganggo ngelmu rerekan lan piwulang palsu kang tanpa isi manut wulange ila-ila lan roh-rohing jagad, kang ora manut marang Gusti Kristus. ⁹Panjenengane iku kadunungan Kaallahan sawetahe kang kasarira, ¹⁰lan kowe wus padha kapenuhan ana ing Panjenengane, kang jumeneng sesirahe sarupaning pamarentah lan panguwasa.

¹¹Ana ing Panjenengane anggonmu padha katetakan, dudu tetak kang katindakake dening manungsa, nanging sarana supite Gusti Kristus kang awujud pangrucating badan kang kadosan, ¹²marga ana ing Panjenengane kowe padha ndherek kakubur sarana baptis, lan ana ing Panjenengane ndherek katangekake dening pracayamu marang panguwasa pakaryane Gusti Allah, kang wus ngwungokake Panjenengane saka antarane wong mati.

¹³Mangkono uga kowe, sanadyan ing maune kowe padha mati dening panerakmu lan ora

tetak sacara lair, wus diuripake dening Gusti Allah bareng lan Panjenengane, yaiku sawuse Panjenengane ngapura sakehing panerak kita, ¹⁴sarana nyirnakake layang pratandha utang, kang adhedhasar undhang-undhang kang ndakwa lan ngancam marang kita. Dene iku wus dilebur sarana kapaku ana ing kayu salib. ¹⁵Panjenengane wus mblejedi para pamarentah lan para panguwasa, lan padha kadadekake pangewan-ewan, amarga wus padha dikalahake.

Ngupayaa bandha kang ana ing ngaluhur

2:16--3:4

¹⁶Sarehne mangkono aja nganti ana wong kang ngukumi kowe bab mangan lan ngombe, utawa bab dina riyaya, sasi anyar lan dina Sabat. ¹⁷Sabab iku kabeh mung dadi wewayangane apa kang bakal kalakon, mangka wujud yaiku Gusti Kristus. ¹⁸Aja nganti kaunggulanmu iku diwurungake dening wong kang rewa-rewa andhap-asor lan memuja marang malaekat, lan maneh ngaku-aku ndeleng marang kaanan kang ora katon, apadene tanpa waton anggone gumunggung dening pamikire kang cara kadonyan, ¹⁹mangka dheweke ora ngugemi marang Sesirah, kang dadi jalarane badan sakojur saya mundhak marga saka sawabing Allah, sabab katuwak lan tinalenan dadi siji dening urat lan ros-rosan.

²⁰Yen kowe wus ndherek mati ana ing sedane Gusti Kristus, lan luwar saka para rohing jagad, yagene kowe kok isih nurut marang pranatan rupa-rupa, kang ing semu kayadene kowe isih padha urip ana ing donya, ²¹kayata: aja ndhemek iki, aja ngicipi kuwi, aja nyenggol iki, ²²kabeh iku mung tumrap barang kang kena ing rusak sajrone kagunakake, lan mung nuruti piweling lan piwulange manungsa.

²³Pranatan-pranatan mau sanadyan ing semu kebak isi kawicaksanan, nganggo pangibadah rerekane dhewe, kayata: andhap-asor, nyiksa-awak, iku ora ana paedahe kajaba mung kanggo pamareming urip kadonyan.

3 ¹Marga saka iku yen kowe wus padha ndherek katangekake kalawan Gusti Kristus, padha ngupayaa sabarang kang ana ing ngaluhur, ing papan pinarake Gusti Kristus ing satengene Gusti Allah. ²Padha nggatekna prakara kang ana ing ngaluhur aja kang ana ing bumi. ³Sabab kowe wus padha mati lan uripmu iku sinengker kalawan Gusti Kristus, ana ing Gusti Allah. ⁴Yen Gusti Kristus kang dadi urip kita iku ing tembe ngatingal, kowe iya bakal padha ndherek ngaton kalawan Panjenengane ana ing kamulyan.

Bab kamanungsan kang anyar

3:5-17

⁵Mulane kowe padha matenana samubarang kang asipat kadonyan kang ana ing awakmu, yaiku laku jina, tindak rusuh, hawa nepsu,

kapencut, mangkono uga budi kethaha, kang dadi ewone panyembah brahala, ⁶kabeh iku nekakake bebendune Gusti Allah (marang para wong duraka). ⁷Ing maune kowe iya padha nglakoni mangkono iku nalika kowe isih padha ngraketi marang iku. ⁸Nanging saiki kabeh mau buwangen, yaiku nepsu, brangasan, piala, pitenah lan tembung-tembung saru kang kawetu saka cangkemmu. ⁹Aja nganti kowe padha goroh-ginorohan maneh, marga kowe wus padha ngrucat kamanungsan lawas sapratingkahe, ¹⁰lan wus ngrasuk kamanungsan anyar kang tansah binangun, supaya oleh kawruh sanyata kang miturut citrane Kang Nitahake; ¹¹ing kono wus ora ana wong Yunani utawa Yahudi, wong tetakan lan wong ikutan, wong Barbar utawa won Skit, batur tukon utawa mardika, nanging Gusti Kristus iku kang ngabehi lan ana ing samubarang kabeh.

¹²Mulane sarehne kowe wus padha dadi pepilihane Gusti Allah, kang wus kasucekake lan kinasihan, padha nyandhanga asih welas, kaloman, andhap-asor, alusing bebuden lan sabar. ¹³Padha sabar-sinabarana kayadene Gusti Allah anggone wus ngapura kowe, kowe iya tumindaka mangkono uga. ¹⁴Lan kang ngungkuli sakabehe iku: nindakna katresnan, iku kang ngesuhi lan nyampurnakake. ¹⁵Muga tentrem-rahayune Gusti Kristus ngereh ana ing sajroning atimu, marga iya kaya mangkono iku anggonmu padha katimbangan dadi badan siji. Sarta saosa sokur. ¹⁶Muga pangandikane

Sang Kristus dumunung ana ing antaramu kalawan luber, satemah anggonmu padha wuruk-winuruk lan eling-ingelingake nganggo sakehing kawicaksanaan apadene sinambi nglagokake masmur lan puji-pujian sarta kidung kasukman, kowe padha saos sokur marang Gusti Allah sajroning atimu. ¹⁷ Lan sadhengah apa kang koktindakake kalawan tembung utawa kalawan panggawe, iku kabeh lakonana atas asmane Gusti Yesus, kambia saos sokur marang Gusti Allah, Rama kita lumantar Panjenengane.

Pepacak kanggo brayat

3:18--4:6

¹⁸ He, para wong wadon, padha sumuyuda marang somahmu, dikaya sapatute ana ing patunggilane Gusti.

¹⁹ He, para wong lanang, bojomu tresnanana lan aja nganti kokkasari.

²⁰ He, bocah-bocah, padha manut-mituruta marang wong tuwamu ing sadhengah prakara, sabab iku ndadekake keparenge Gusti. ²¹ He, para bapa, aja nglarakake atine anakmu, supaya aja nganti semplah.

²² He, para batur, mituhua marang bandaramu kadonyan ing sadhengah prakara, aja mung ana ing sapangarepan anggonmu gawe senenge, nanging diklawan tulusing ati kang marga saka wedi marang Gusti,

²³ lan sadhengah apa kang koktindakake iku tindakna kalawan terus ing batin kayadene

kagem Gusti, ora kanggo manungsa. ²⁴ Kowe wus padha sumurup, yen Gusti bakal maringi panduman kang wus ditamtokake minangka ganjaranmu. Gusti Kristus iku bandara, lan kowe dadi abdine. ²⁵ Sing sapa gawe luput, iku bakal nyangga kaluputane, marga Gusti ora mawang wong.

4 ¹ He, para bandara, tumindaka adil lan jujur marang baturmu, elinga yen kowe uga duwe bandara ana ing swarga.

² Sing tegegen dedonga, lan sajrone mangkono iku meleka kambi saos sokur. ³ Aku kabeh iya dongakna, supaya Gusti Allah maringi dalan tumrap anggonku padha nyebar pangandika, lan bisa nyaritakake bab kekerane Gusti Kristus, kang njalari anggonku kinunjara.

⁴ Sarana mangkono iku aku bisa njlentrehake bab mau ing samesthine.

⁵ Tumindaka kanthi sakehing kawicaksanaan tumrap wong jaba, sarta padha nggemenana wektu. ⁶ Calathumu sing tansah kebak katresnan, aja cemplang, satemah kowe sumurup, kapriye anggonmu bakal mangsuli pitakone saben wong.

Panutup lan salam

4:7-18

⁷ Bab kaananku sakabehe bakal diwartakake marang kowe kabeh dening Tikhikus, sadulur kita kang kinasih, abdi kang setya lan kanca leladi ana ing Gusti. ⁸ Dheweke dakkongkon nemoni kowe supaya kowe nyumurupi

kaananku kabeh lan supaya nglipur atimu.

⁹Lakune dakkantheni Onesimus, sadulur kita kang setya lan kinasih, wong saka ing antaramu, iku bakal padha martakake marang kowe samubarang kabeh kang kalakon ana ing kene.

¹⁰Salam marang kowe saka Aristarkhus, kancaku kinunjara, lan saka Markus kaponakane Barnabas -- tumrap dheweke kowe rak wus tanpa welingan -- iku yen nekani kowe tampanana. ¹¹Lan salam saka Yesus kang apearab Yustus. Saka antarane para wong tetakan, iya mung wong telu iku rewangku nyambut-gawe kagem Kratone Gusti Allah; iku padha ndadekake lipuring atiku. ¹²Salam saka Epafras marang kowe, dheweke asline saka ing antaramu, iku abdine Gusti Kristus Yesus, kang tansah ngganter anggone ndongakake kowe, supaya kowe tetep tanggon, kayadene wong-wong kang diwasa lan kang yakin temenan marang apa kang dadi karsane Gusti Allah. ¹³Tumrap dheweke aku bisa awèh paseksi, bab anggone ngetog kekuwatan kanggo kowe lan para wong ing kutha Laodhikia lan ing kutha Hierapolis. ¹⁴Salam marang kowe saka Lukas, dokter kang kinasih lan saka Dhemas.

¹⁵Salamku marang para sadulur ing kutha Laodhikia; uga marang Nimfa lan pasamuwan kang ana ing omahe. ¹⁶Sarta maneh samangsa layang iki wus diwacakake ana ing antaramu, arahen supaya diwacakake uga ana ing pasamuwan Laodhikia, lan layang kang

marang Laodhikia supaya uga diwacakake ana ing ngarepmu. ¹⁷Lan Arkhipus kandhanana mangkene: Poma gatekna, kwajiban leladi, kang wus koktampani ing sajroning Gusti iku supaya kok tetepana kalawan samesthine.

¹⁸Salam saka aku Paulus. Salam iki daktulis nganggo tanganku dhewe. Elinga yen aku diblenggu. Sih-rahmat anaa ing kowe.

1 TESALONIKA

Salam

1:1

1 ¹ Saka Paulus, Silwanus lan Timoteus marang pasamuwane wong-wong ing Tesalonika, kang ana ing Allah Sang Rama lan ana ing Gusti Yesus Kristus. Sih-rahmat lan tentrem-rahayu anaa ing kowe kabeh.

Wohing pakaryane Rasul Paulus

1:2-10

² Aku tansah padha saos sokur marang Gusti Allah marga saka kowe kabeh kalawan ngelingi kowe ana ing sajroning pandongaku. ³ Sabab aku tansah padha eling marang pagaweaning pracayamu, pambudi-dayaning katresnanmu sarta kaantepaning pangarep-arepmu marang Gusti kita Yesus Kristus ana ing ngarsane Gusti Allah lan Rama kita. ⁴ Sarta aku padha sumurup, he para sadulur kang kinasihan ing Allah, yen Panjenengane wus milih marang kowe kabeh. ⁵ Awit Injil kang kita wartakake iku, ora mung kalantarake marang kowe kabeh kalawan temung thok, nanging uga kalawan daya kakuwatan lan ana ing Sang Roh Suci sarta kalawan katamtuan sakatoge, kaya kang wus padha koksumurupi, kapriye anggonku

padha tumindak ing gawe ana ing antaramu marga saka kowe. ⁶Lan kowe wis padha dadi panganutku kabeh sarta panganute Gusti; sajrone nandhang sangsara kang abot anggonmu padha nampani pangandika kalawan kabungahan kang saka ing Sang Roh Suci, ⁷satemah kowe padha dadi tetuladhan tumrap kabeh wong pracaya ing tanah Makedhonia lan ing tanah Akhaya ⁸Amarga ngumandhanging pangandikane Gusti saka ing antaramu ora mung ana ing tanah Makedhonia lan Akhaya bae, nanging ana ing ngendi-endi wus misuwur pracayamu marang Gusti Allah, mulane aku kabeh wis ora usah ngandhakake bab iku. ⁹Sabab wong-wong wis padha nyritakake dhewe mungguh ing ngatase aku sakanca kapriye anggonmu padha nampani aku kabeh sarta anggonmu padha ninggal brahala-brahala lan banjur mratobat marang Gusti Allah tuwin leladi marang Gusti Allah kang gesang lan sajati, ¹⁰apadene nganti-anti rawuhe Kang Putra saka ing swarga, kang wus diwungokake saka ing antarane wong mati, yaiku Gusti Yesus, kan ngluwaru kita saka ing bebendu kang bakal teka.

Anggone Rasul Paulus leladi ana ing Tesalonika

2:1-12

2 ¹Kowe dhewe iya wus padha sumurup para sadulur, yen anggonku padha teka ana ing antaramu iku ora nglaha. ²Ananging

sanadyan ing maune, kaya kang wus padha koksumurupi, aku padha dikaniaya lan disiya-siya ana ing kutha Filipi, ewadene marga saka pitulunganing Allah kita, aku kabeh padha oleh kakendelan anggonku padha ngabarake Injiling Allah marang kowe kabeh ana ing sajroning pakewuh kang abot. ³Amarga kang padha dakpituturake iku pinangkane ora saka ing panasaran utawa saka ing kekarepan kang ora murni sarta uga ora kaworan ing kaculikan. ⁴Kosokbaline, sarehne Gusti Allah wus nggalih, yen aku kabeh pantes kapitayanan Injil, iya marga saka iku mulane anggonku padha rembugan iku ora amrih senenging manungsa, nanging supaya ndadekake keparenging panggalihe Gusti Allah, kang neter ati kita. ⁵Awit kowe padha sumurup, yen aku padha ora tau nandukake tembung manis, utawa nganggo budi kethaha kang kaalingan, iki Gusti Allah kang nek seni, ⁶sarta ora padha ngarah pangalem saka ing manungsa dadia saka kowe utawa saka wong-wong liya, sanadyan aku padha bisa tumindak mangkono, jalaran aku iki padha rasule Sang Kristus. ⁷Nanging kalawan rumaket anggonku padha pitepungan ana ing tengahmu, wis kaya patrape biyung anggone ngemong lan ngopeni anake. ⁸Kaya mangkono anggonku padha nindakake katresnan kang gedhe marang kowe kabeh, satemah kalawan legawa anggonku padha mandumi marang kowe ora ngemungake Injiling Allah bae, nanging uga uripku kabeh, jalaran kowe kabeh padha

daktresnani. ⁹Awit mesthine kowe isih padha kelingan, para sadulur, marang kangelan lan rekasaku kabeh. Anggonku padha nggelarake Injiling Allah marang kowe iku, supaya aja ngreribedi wong sawiji-wijia panunggalanmu, padha dakkantheni nyambut-gawe rina wengi. ¹⁰Kowe padha dadi seksi, samono uga Gusti Allah, kapriye anggonku padha alaku saleh, adil lan tanpa cacad ana ing antaramu, kang pracaya. ¹¹Kowe padha sumurup, kapriye anggonku padha mituturi marang kowe nyantosake atimu dhewe-dhewe kayadene bapa marang anak-anake, ¹²sarta anggonku padha ngudi kalawan banget-banget, supaya kowe kabeh padha urip laras karo karsane Gusti Allah, kang nimbali kowe marang Kratone lan kamulyane.

Karenan ing bab kaaning pasamuwan

2:13-20

¹³Awit saka iku aku iya tansah padha saos sokur marang Gusti Allah, dene pangandikane Gusti Allah kang padha dakwartakake marang kowe iku wus padha koktampani, ora kokanggep pituturing manungsa, nanging -- lan iki pancen iya nyata mangkono -- kokanggep sabdaning Allah, kang uga makarya ana ing kowe kang padha pracaya. ¹⁴Sabab kowe, para sadulur, wis padha ngleluri pasamuwan-pamsamuwaning Allah ing tanah Yudea, kang ana ing patunggilane Gusti Kristus Yesus, awitdene kowe uga

wus padha nandhang sangsara marga saka panggawene wong-wong kang tunggal bangsa karo kowe, paha kaya pasamuwan ing kono marga saka panggawene wong-wong Yahudi.

¹⁵ Malah wong-wong Yahudi mau wus nyedani Gusti Yesus lan para nabi apadene wus nganiaya marangaku kabeh. Apa kang dadi keparenging Allah ora padha dipreduli sarta kabeh wong padha dimungsuh, ¹⁶ awit padah ngalang-alangi anggonku padha nggiyaraké pangandika marang bangsa-bangsa liya supaya oleh karahayon. Dadine padha tansah ngundhaki dosane sakatoge, lan saiki padha ketaman ing bebendu tumeka ing wekasan.

¹⁷ Nanging aku kabeh, para sadulur, kang wus sawatara mangsa pisah karo kowe mungguh ing katone, nanging mungguh ing ati ora, padha kangen banget karo kowe temenan lan wis mbudi-daya bisane niliki kowe. ¹⁸ Amarga niyatku kabeh arep nekani kowe, -- aku, Paulus, malah ora mung sapisan bae -- nanging padha kapalangan dening Iblis. ¹⁹ Sabab sapa ta yen dudu kowe kang dadi dununging pangarep-arep lan kabungahanku kabeh, apadene makutha kang padha dakagungake ana ing ngarsane Gusti Yesus, Gusti kita, besuk ing dina rawuhe?

²⁰ Sanyata kowe iku kang dadi kamulyan lan kabungahanku kabeh.

Timoteus nggawa kabar becik

3:1-13

3¹ Kang iku sarehne aku kabeh wus ora kuwat mbetahake kangenku mau, mulane banjur mutus ana ing kutha Atena bae dhewe.
² Aku banjur padha kongkonan Timoteus, sadulur kang mbiyantu aku kabeh anggonku padha nyambut-gawe kagem Gusti ing bab martakake Injile Sang Kristus, supaya nyantosakake atimu lan mituturi kowe kabe ing bab pracayamu, ³ supaya aja ana wong kang goyang pracayane marga saka anggone nandhang kasusahan-kasusahan iki. Kowe dhewe padha sumurup, yen kita iki padha kagadhangake mangkono. ⁴ Amarga, uga nalika aku isih padha ana ing antaramu, kowe wus padha dakkandhani, yen kita bakal padha ngrasakake sangsara. Sarta bab iki, kaya kang wus koksumurupi, wus kalakon. ⁵ Iya iku sababe, mulane marga saka ora bisa betah maneh, aku nuli padha kongkonan dheweke, supaya aku padha sumurup bab pracayamu, jalaran aku kuwatir, manawa kowe wis padha cinoba dening si panggdoha sarta manawa pambudi-dayaku kabeh banjur dadi tanpa guna. ⁶ Nanging saiki, bareng Timoteus wis bali saka ing panggonanmu kalawan nggawa kabar kang mbungahake bab pracayamu lan katresnanmu, apadene bab anggonmu padha tansah kelingan marang apa-apa kang becik ing ngatase aku lan bab anggonmu kapengin

katemu karo aku, kayadene anggonku uga padha kapengin katemu karo kowe, ⁷ dadine, para sadulur, ana ing sajroning karupekan lan kasangsaran, aku padha kalipur marga saka kowe lan marga saka pracayamu. ⁸ Saiki aku padha ngrasa urip maneh, anggere kowe padha tetep ana ing Gusti. ⁹ Amarga apa ta kang kena padha dakcaosake marang Allah minangka panuwun ing bab sakehing kabungahan, kang wus padha koktampani marga saka kowe kabeh ana ing ngarsane Allah? ¹⁰ Rina wengi aku padha ndedonga kalawan mantheng, supaya bisaa ketemu karo kowe lan nyampurnakake kakuranganing pracayamu. ¹¹ Muga-muga Panjenengane, Gusti Allah iya Rama kiat, sarta Gusti Yesus, Gusti kita, karsa paring margane aku padha bisa katemu karo kowe. ¹² Sarta maneh, muga Gusti karsa ndadekake saya wuwuhing katresnanmu nganti luber marang padha sadulur lan marang wong kabeh, padha kaya anggonku iya padha nresnani kowe. ¹³ Muga Panjenengane karsaa nyantosakake atimu, supaya tanpa cacad lan suci ana ing ngarsane Gusti Allah iya Rama kita besuk samangsa Gusti Yesus, iya Gusti kita, rawuh ginarebeg ing sakehe para suci kagungane.

Pitutor supaya laku suci

4:1-12

4 ¹ Wasana, para sadulur, panjaluk lan pangatagku kabeh marang kowe ana ing

patunggilane Gusti Yesus: Kowe wus padha krungu saka aku, kapriye kudune lakumu supaya ndadekake keparenging Allah. Bab iku pancen wus padha koktindakake, ewasamono prayogane kowe sayaa luwih tumemen anggonmu padha tumindak mangkono. ² Kowe uga wus padha mangreti marang pituduh-pituduh kang wus padha dakwenehake marang kowe awit saka asmane Gusti Yesus. ³ Amarga kang dadi karsane Gusti Allah iku: kasucenmu, yaiku supaya kowe padha nyingkiri laku jina; ⁴ saben wong panunggalanmu ngalapa wong wadon siji dadi bojone dhewe sarta urip ing sajroning kasucen lan kasusilan, ⁵ ora marga saka derenging hawa-nepsu, kayadene tumindak ing won kang ora wanuh marang Gusti Allah, ⁶ apamaneh ing bab iki wong aja tumindak ora becik utawa ngapusi sadulure. Amarga Pangeran iku kang bakal malesake iku kabeh, kaya kang wus padha dakkandhakake lan daktandhesake marang kowe. ⁷ Awit Gusti Allah anggone nimbali kita iku ora supaya alaku rusuh, nanging supaya nindakake apa kang suci. ⁸ Mulane sing sapa nampik bab iki, iku ora nampik manungsa, nanging nampik marang Gusti Allah kang uga wus maringake Rohe kang suci marang kowe kabeh. ⁹ Bab katresnaning pasaduluran ora prelu daktulis, awit kowe dhewe wus padha kawulang tresna-tinresnan dening Pangeran. ¹⁰ Bab iku uga koktindakake marang kabeh sadulur ing saindenging tanah Makedhonia. Ewadene, para sadulur, aku padha mrayogakake, supaya

kowe saya ngepengna anggonmu tumindak mangkono. ¹¹ Apadene anggepen sawijining kaurmatan manawa bisa urip tentrem, bisa ngurus prakara-prakaramu dhewe, sarta bisa nyambutgawe kalawan tananmu, kaya kang wus padha dakwelingake marang kowe kae. ¹² Satemah uripmu katon susila ana ing ngarepe wong-wong ing jaba sarta ora gumantung marang wong-wong mau.

Bab rawuhe Gusti

4:13-18

¹³ Anadene karepku, para sadulur, kowe aja padha ketambuhan bab para wong kang wis ngajal, supaya kowe aja padha prihatin kaya wong-wong liya kang ora duwe pangarep-arep. ¹⁴ Amarga yen kita pracaya, manawa Gusti Yesus wus seda lan wus kawungokake, kiat iya pracaya, yen wong-wong kang wus ngajal ana ing Gusti Yesus iku bakal padha diklumpukake dening Gusti Allah bebarengan karo Panjenengane. ¹⁵ Iku padha dakkandhakake marang kowe kalawan pangandikane Gusti: kita kang isih urip, kang isih kari nganti tumeka rawuhe Gusti, babar pisan ora bakal ndhisiki kang wus padha ngajal. ¹⁶ Awit samangsa ana tengara, yaiku samangsa malaekat pangedhe nguwuh-uwuh sarta kalasangkaning Allah kaunekake, ing kono Gusti piyambak bakal tumedhak saka ing swarga, lan wong-wong kang ngajal ana ing Sang Kristus bakal padha

tangi dhisik. ¹⁷Sawise mangkono kita kang isih urip, kang isih kari, bakal padha kapulung bareng karo kang mentas tangi mau ana ing mega, methukake Gusti menyang ing awang-awang. Mangkono sabanjure kita bakal nunggal kalawan Gusti ing salawase. ¹⁸Mulane kowe padha lipur-linipura kalawan tembung-tembung iki.

Bab jumaga

5:1-11

5 ¹Nanging, para sadulur, mungguh mangsa lan wayahe ora prelu daktulis marang kowe, ²amarga kowe wus padha sumurup dhewe kalawan cetha, yen dina rawuhe Gusti iku tekane kaya maling ing wayah bengi. ³Manawa wong-wong padha kandha: Saiki tentrem, ora ana bebaya -- mangka dumadakan wong-wong padha katempuh ing bilai, kayadene wong wadon kang ngandheg dadakan nglarani -- mesthi ora bakal padha bisa ngoncati. ⁴Nanging kowe iku, para sadulur, padha ora ana ing pepeteng, yen ngantia kowe padha kebrejog ing dina ki kaya tekaning maling, ⁵amarga kowe kabeh iku padha dadi anaking raina. Kita iku dudu wong-wonging wengi utawa wong-wonging pepeteng. ⁶Awit saka iku prayogane kita aja turu kaya wong-wong liyane, nanging padha meleka lan sing waspada. ⁷Jalaran wong kang padha turu, iku turune ing wayah bengi, lan kang padha mendem, iku anggone

mendem ing wayah bengi. ⁸Nanging kita iki wong-wonging raina, mulane kita kudu waspada, kudu ngrasuk kerening pracaya lan katresnan sarta atetopong pangarep-areping karahayon. ⁹Awit Gusti Allah ora nyadhangake kita marang beendu, nanging supaya oleh karahayon marga dening Gusti Yesus Kristus, Gusti kita, ¹⁰kang wus seda kanggo kita, supaya kita dadia melek, dadia turu, padha ndherek urip kalawan Panjenengane. ¹¹Mulane kowe padha eling-ingelingna lan bangun-binanguna, kayadene kang pancen padha koklakoni iku.

Pepeling warna-warna

5:12-22

¹²Karodene, para sadulur, panjalukku kabeh marang kowe: wong-wong kang padha nyrempeng ing gawe ana ing antaramu, kang nenuntun marang kowe ana ing patunggilane Gusti sarta kang memerdi marang kowe, ¹³iku padha ajenana kang banget kalawan katresnan marga saka pagaweane. Tansah padha rukuna.

¹⁴Aku iya padha awèh pitutur marang kowe, para sadulur, wong kang uripe padha ora tumata iku perdinen, wong kang padha cilik atine iku lipuren, wong kang ringkih padha belanana. Sing sabar marang wong kabeh. ¹⁵Eling-elingen, aja nganti ana wong kang males ala marang wong kang gawe piala, nanging tansah padha ngudia marang

kabecikan, iya tumrap para sadulur, iya tumrap wong kabeh.

¹⁶Tansah padha bungaha. ¹⁷Aja kendhat anggonmu ndedonga. ¹⁸Padha ngunjukna panuwun ing sabarang kang tinemu, awit iku kang dikarsakake dening Gusti Allah ana ing Sang Kristus Yesus tumrap kowe.

¹⁹Aja nyirep Sang Roh, ²⁰lan aja ngremehake pamedharing wangsit. ²¹Samubarang kabeh iku titinen, dene kang becik anggonen.

²²Padha ngedohana sarupaning piala.

Salam

5:23-28

²³Muga Gusti Allah kang kagungan tentrem-rahayu iku nucekake kowe ing sasampurnane lan muga roh, jiwa lan badanmu rineksa becik kalawan tanpa cacad, besuk rawuhe Gusti Yesus Kristus, Gusti kita. ²⁴Panjenengane kang nimbali kowe iku setya tuhu, Panjenengane iya bakal ngleksanani.

²⁵Para sadulur, aku kabeh padha dongakna.

²⁶Salamku kabeh marang para sadulur kalawan pangambung kang suci.

²⁷Atas asmaning Gusti aku njaluk kanthi banget marang kowe, poma layang iki kawacaa ing ngarepe para sadulur kabeh.

²⁸Sih-rahmate Gusti kita Yesus Kristus, anaa ing kowe kabeh.

2 TESALONIKA

Salam

1:1-2

1 ¹ Saka Paulus, Silwanus lan Timoteus, marang pasamuwane wong-wong ing Tesalonika ana ing Allah Rama kita lan ana ing Gusti Yesus Kristus. ² Sih-rahmat lan tentrem-rahayu saka ing Allah, Rama kita, lan saka Gusti Yesus Kristus anaa ing kowe kabeh.

Pamuji sokur lan pandonga

1:3-12

³ Aku padha kawajiban tansah saos sokur marang Allah marga saka kowe kabeh, para sadulur. Lan pancen kudune mangkono, awit pracayamu saya mundhak-mundhak lan anggonmu padha tresna-tinresnan saya banget ⁴ satemah ana ing pasamuwan-pasamuwaning Allah aku kabeh padha mongkog ing bab anggonmu padha mantep sarta kumandel ana ing sajroning sakehe panganiaya lan panindhes, kang padha koksangga: ⁵ iku sawijining tandha-bukti bab adiling pangadilaning Allah, kang mratelakake yen kowe kabeh iku pantes dadi wargane Kratone Gusti Allah, kowe kang saiki padha nandhang sangsara marga saka Kraton iku.

⁶Jalaran pancen wus sabenere mungguh ing Gusti Allah malesake panganiaya marang wong-wong kang padha nganiaya kowe ⁷sarta amrih leganing atimu kan padha ditindhes, lan uga tumrap marang aku kabeh, samangsa Gusti Yesus saka ing swarga ngatingal ginarebeg ing para malaekate, ngagem panguwasane, ing sajroning geni kang murub makantar-kantar, ⁸lan ndhawahake piwales marang wong-wong kang padha ora gelem wanuh marang Gusti Allah sarta ora mbangun-miturut marang Injile Gusti Yesus, Gusti kita. ⁹Wong-wong iku bakal nglakoni paukuman, nandhang karusakan salawase, diedohake saka ing pangayunaning Pangeran lan saka ing kamulyaning panguwaose ¹⁰besuk samangsa Panjenengane rawuh ing dina iku, supaya kaluhurake ana ing antarane para suci kagungane, sarta supaya kabeh wong kang pracaya padha kagawokan, awit paseksen kang wus padha daklairake marang kowe kabeh, iku wus koktampani kalawan pracaya. ¹¹Awit saka iku aku kabeh tansah padha ndedonga, uga kanggo kowe kabeh, supaya Allah kita karsa nganggep marang kowe sembada tumrap ing timbalane lan kalawan panguwaose karsaa nyampurnakake sedyamu arep nindakake kabecikan sarta karsaa nyampurnakake sakehe panggawening prayamu, ¹²satemah asmane Gusti Yesus, Gusti kita, kaluhurake ana ing kowe kabeh lan kowe kabeh ana ing Panjenengane, miturut

sih-rahmating Allah kita lan Gusti Yesus Kristus.

Tumindaking duraka sadurunge Gusti rawuh

2:1-12

2¹ Bab rawuhe Gusti kita Yesus Kristus lan anggon kita bakal katunggalake kalawan Panjenengane, panjalukku kabeh marang kowe para sadulur,² supaya kowe aja padha enggal-enggal bingung lan kuwatir, marga saka wangsiting roh utawa marga saka pakabaran lan apa marga saka layang kang diakokake saka aku kabeh, kaya-kaya wus tumeka ing dinane Gusti.³ Kowe aja nganti padha disasarake dening wong kalawan patrap kapriye bae! Awitdene sadurunge tekane Dina iku mesthi ana pamurtad dhisik lan kababar dhisik si manungsa duraka, kang kudu sirna,⁴ yaiku si panglawan kang ngunggul-unggulake awake dhewe ngluwihi sakabehe kang kasebut Allah utawa sesembahan, malah banjur lungguh ing Padaleman Suci sarta ngaku Allah.⁵ Apa kowe ora padha eling yen bab iku wus kerep dakkandhakake marang kowe, nalika aku isih ana ing tengahmu?⁶ Dene saiki kowe padha sumurup kang ngampah dheweke iku apa, satemah lagi bakal jumedhul ing wektu kang wus katamtokake tumrap dheweke.⁷ Amarga kanthi patrap dhedhemitan duraka iku wis wiwit tumindak ing gawe, nanging saiki isih ana kang mekak. Manawa kang

mekak iku wus kasingkirake, ⁸ing wektu iku si pangawak duraka lagi bakal muncul, nanging nuli bakal katumpes dening Gusti Yesus kalawan ababing tutuke lan bakal kasirnakake, samangsa Panjenengane rawuh maneh.

⁹Tekane si pangawak duraka iku marga saka panggawening Iblis, tuwin bakal kinanthenan kasekten warna-warna sarta pratandha-pratandha apadene mukjijat-mukjijat palsu; ¹⁰kalawan reka-daya ala rupa-rupa tumrap wong-wong, kang mesthi bakal sirna, jalaran ora padha nampani kayekten kang bakal bisa ngolehake karahyone. ¹¹Yaiku sababe Gusti Allah anggone banjur ndhatengake panasaran, kang njalari wong-wong mau padha pracaya marang kang goroh, ¹²supaya kabeh wong kang ora pracaya marang kayekten lan seneng marang panggawe ala padha diukum.

Dipilih supaya slamet

2:13-17

¹³Nanging aku kudu padha saos sokur marang Gusti Allah marga saka kowe kabeh, para sadulur, kang kinasihan ing Pangeran, amarga Gusti Allah wiwit sakawit wis milih kowe kabeh supaya slamet ana ing sajroning Roh, kang nucekake kowe lan ana ing sajroning kayekten kang wis padha kokandhemi. ¹⁴Mangkono iku karsane anggone panjenengane nimbali kowe kabeh lumantar Injil, kang padha dakwartakake, satemah kowe padha oleh kamulyane Gusti

Yesus Kristus, Gusti kita. ¹⁵ Mulane dipadha bakuh lan padha ngantepana piwulang-piwulang kang wus padha dakwenehake marang kowe kabeh, kanthi patrap lisan utawa katulis. ¹⁶ Anadene Panjenengane, Gusti kita Yesus Kristus, lan Gusti Allah, Rama kita, kang sajroning sih-rahmate wus ngasihi kita sarta kang wus ngganjar panglipur kang langgeng tuwin pangarep-arep becik marang kita, ¹⁷ muga karsaa paring panglipur lan nyantosakna atimu ing sajroning panggawe sarta pitembungan kang becik.

Ndedonga lan tumindak ing gawe

3:1-15

3 ¹ Sabanjure, para sadulur, aku kabeh padha dongakna, supaya pangandikane Gusti saya maju lan diluhurake, padha kayadene kang wus kalakon ana ing antaramu, ² lan supaya aku padha uwal saka para wong kang gawe rusuh lan para wong ala. Sabab ora kabeh wong kadunungan percaya. ³ Nanging Gusti iku setya-tuhu. Panjenengane bakal nyantosakake atimu lan ngayomi kowe kabeh saka ing piala. ⁴ Anadene aku kabeh padha percaya ana ing Gusti, yen apa kang wus padha dakpituturake marang kowe, iku padha koklakoni lan bakal koklakoni. ⁵ Muga Gusti lestari madhepake atimu marang katresnaning Allah lan marang kamantepaning Sang Kristus. ⁶ Nanging welingku kabeh marang kowe, para sadulur, atas asmane Gusti Yesus

Kristus, padha sumingkira saka sedhengah sadulur kang ora nindakake kawajibane lan kang ora manut marang piwulang kang wus dakwenehake marang kowe. ⁷Sabab kowe dhewe padha sumurup, kapriye anggonmu kudu padha nulad marang aku kabeh, amarga aku padha ora nglirwakake pagawean ana ing antaramu ⁸sarta ora tau mangan rotining liyan kanthi lelahanan, nanging aku kabeh padah mbudi-daya lan nyambut-gawe rina wengi kalawan rekasa, supaya aja dadi gawene sapa bae ana ing antaramu. ⁹Ora marga saka aku padha ora duwe hak ing bab iku, nanging marga saka aku kabeh supaya dadia tuladha tumrap kowe, supaya koktulad. ¹⁰Sabab, uga nalika aku padha ana ing tengahmu, aku padha awèh pepenget iki marang kowe kabeh: wong kang ora gelem nyambut-gawe iku iya aja mangan. ¹¹Iki dakkandhakake amarga aku padha krungu, yen ana wong kang uripe ora tumata lan ora nyambut-gawe, nanging mung tansah nindakake bab-bab kang ora ana paedahé. ¹²Wong-wong kang kaya mangkono iku padha dakelingake lan padha dakpituturi ing sajroning Gusti Yesus Kristus supaya padha lestaria nindakake pagaweane kanthi tentrem sarta padha mangana rejekine dhewe kalawan tumindak mangkono iku. ¹³Anadene kowe kabeh, para sadulur, aja jeleh-jeleh anggonmu padha nindakake panggawe becik. ¹⁴Manawa ana wong kang ora gelem ngrungokake kandhaku ing layang iki, iku pengetana lan aja srawungan karo dheweke, supaya isin. ¹⁵Mung

bae aja kokanggep mungsuh, nanging elingna kaya sadulur.

Salam

3:16-18

¹⁶Anadene Panjenengane, Gustining tentrem-rahayu, muga tansah paring tentrem-rahayu marang kowe kabeh ing sadhengaha kaanan. Muga Gusti nunggila karo kowe kabeh. ¹⁷Salam saka aku, Paulus. Salam iki daktulis nganggo tanganku dhewe. Iki minangka tengeran ing saben layang: mangkene iki tulisanku. ¹⁸Sih-rahmate Gusti Yesus Kristus, Gusti kita, anaa ing kowe kabeh.

1 TIMOTEUS

Salam

1:1-2

1 ¹ Saka Paulus, rasule Gusti Kristus Yesus manut dhawuhe Gusti Allah, Juruslamet kita, lan Gusti Kristus Yesus, dhasaring pangarep-arep kita, ² marang Timoteus, anakku kang sayekti ing sajroning pracaya: sih-palimirma, rahmat lan tentrem-rahayu saka Gusti Allah Sang Rama lan Gusti Kristus Yesus, Gusti kita anaa ing kowe.

Bab piwulang panasaran

1:3-11

³ Nalika aku arep nerusake lakuku menyang ing wilayah Makedhonia, kowe wus dakwanti-wanti, supaya terusa ana ing kutha Efesus lan mituturi wong-wong saweneh, supaya aja awèh piwulang liyane ⁴ utawa ngelengake dongeng lan sarasilah kang ora ana uwis-uwise, kang mung ngolehake bab-bab kang mung dadi rembug thok, sarta dudu tatanan kaslametan kang diparingake dening Gusti Allah sajroning pracaya. ⁵ Mangka karepe pitutur iku katresnan kang jumedhul saka ing ati kang resik, saka swaraning batin kang murni lan saka pracaya kang tulus eklas.

⁶Nanging ana wong kang nyimpang saka ing dalan iku lan kesasar ana ing paguneman kang tanpa guna. ⁷Wong iku padha arep dadi guruning angger-anggere Toret, mangka ora mangreti marang tembung-tembunge dhewe sarta marang bab kang baku-baku, kang diwulangake kanthi tandhes. ⁸Kita padha sumurup, yen angger-anggering Toret iku becik, manawa bener anggone ngecakake, ⁹yaiku kanthi yakin, yen angger-anggering Toret iku ora kanggo wong kang sampurna, nanging kanggo wong murangsarak lan wong kang uripe tanpa tatanan, wong lamis lan wong dosa, wong kang engenake kadonyan lan wong kang tanpa agama, kang mateni bapa lan mateni biyunge, kang mateni wong, ¹⁰wong kang laku jina, kang laku jindik, kang nyulik wong, wong dora cara, wong kang nerak supata, lan sabanjure samubarang kabeh kang cengkah kalawan piwulang kang bener, ¹¹kang adhedhasar Injiling Gusti Allah kang luhur lan rahayu dhewe, kaya kang wis kapitayakake marang aku.

Pamuji sokur ing bab sih-palimirmaning Allah

1:12-17

¹²Aku saos sokur marang Panjenengane, kang nyantosakake aku, yaiku Gusti Kristus Yesus, Gusti kita, amarga Panjenengane karsa nganggep aku tumemen, sarta banjur kaparingan bubuhan leladi iki, ¹³aku kang

maune dadi wong kang ngala-ala, nganiaya lan ngrodaparipeksa, nanging aku wus karentahan sih-palimirmane, awit iku kabeh daklakoni marga saka ora ngreti, yaiku jalaran ora pracaya. ¹⁴ Malah sih-rahmate Gusti kita iku wus kaparingake marang aku nganti luber kalawan pracaya lan katresnan ing sajroning Sang Kristus Yesus. ¹⁵ Iki tembung kang satuhu lan wajib diugemi temenan, “Sang Kristus Yesus rawuh ing donya prelu mitulungi rahayu marang wong dosa,” lan panunggalane iku aku iki kang gedhe dhewe dosaku.

¹⁶ Nanging malah iya marga saka iku aku banjur karentahan palimirma, supaya Gusti Yesus Kristus nelakna katoging kasabarane ana ing aku, kang gedhe dhewe dosaku, sarta dadia pangilon tumrap wong kang bakal padha pracaya marang Panjenengane, satemah oleh urip langgeng. ¹⁷ Ratune sakabehing jaman, Gusti Allah kang langgeng kawontenane, kang ora katingal, kang asipat tunggal, iku kacaosana hurmat lan kamulyakna ing salawase! Amin.

Kawajibane Timoteus

1:18-20

¹⁸ Kawajiban iku dakpasrahake marang kowe, anakku Timoteus, cundhuk karo apa kang wus kawangsitake tumrap kowe, supaya marga saka kasantosakake dening wangsit iku, kowe banjur nglakoni perang kang utama kalawan ngantepi ing pracaya lan swaraning batin

kang becik. ¹⁹Ana wong sawatara kang wus ngemohi swaraning batine kang becik iku, satemah pracayane ilang. ²⁰Panunggalane yaiku Himeneus lan Aleksander, kang wus dakpasrahake marang Iblis, supaya padha kapoka anggone ngala-ala.

Bab pandonganing pasamuwan

2:1-7

2¹Kang dhisik dhewe dakpituturake: Padha ngaturna panyuwun, pandonga, lan pamuji sokur tumrap ing wong kabeh, ²tumrap para ratu sarta tumrap sakehing panggedhe, supaya urip kita bisaa tentrem lan ayem ana ing sajroning sakehing kamursidan lan kaurmatan. ³Yaiku kang becik lan kang gawe renaning panggalihe Gusti Allah, Pamarta kita, ⁴kang ngarsakake, supaya wong kabeh padha kapitulungan rahayu lan padha oleh pangawruhing kayekten. ⁵Amarga Gusti Allah iku asipat tunggal, samono uga Panjenengane kang dadi pantawis kiat ing antarane Gusti Allah lan manungsa iku uga mung siji, yaiku Sang Manungsa Kristus Yesus, ⁶kang wus masrahake sarirane minangka panebus kanggo wong kabeh: iku kang dadi paseksen ing wektu kang wus pinasthi. ⁷Iya kanggo paseksen iku aku wus katetepake dadi juru pawarta lan rasul, -- kandhaku iku bener, aku ora goroh -- lan dadi gurune wong kang dudu wong Yahudi, ing sajroning pracaya lan kayekten.

Tatanan tumrap wong lanang lan wadon ing sajroning pakumpulan pangibadah

2:8-15

⁸Kang iku karepku wong lanang supaya padha ndedongaa ana ing saenggon-enggon kalawan ngulukake tangan kang suci, aja nganggo nepsu utawa padudon. ⁹Mangkono uga wong wadon prayoga manganggoa kang pantes, susila lan prasaja, rambute aja diklabang, aja nganggo mas-masan, mutiara utawa sandhangan kang larang-larang, ¹⁰nanging manganggoa sandhangan panggawe becik, dikaya sapatute wong wadon kang ngabekti ing Allah. ¹¹Wong wadon iku kudune jatmika lan nampanana piwulang kalawan mbangun-turut. ¹²Wong wadon ora dakwenangake memulang sarta mengku marang kang lanang, nanging sing jatmika. ¹³Awitdene Bapa Adam kang katitahake dhisik, tumuli Ibu Kawa. ¹⁴Lan maneh dudu Bapa Adam kang kena ing panggodha, nanging wong wadon iku kang kena ing panggodha lan tumiba ing dosa. ¹⁵Nanging wong wadon bakal kapitulungan rahayu marga saka anggone anak-anak, angger ngantepi ing pracaya lan katresnan sarta kasucen kalawan jatmika.

Wewaton tumrap para pamomonging pasamuwan

3:1-7

3¹ Iki tembung kang satuhu, “Manawa wong kapengin nggayuh marang kalungguhan pamomong, iku kapengin nindakake pagawean kang adi.”² Mulane juru pamomong iku kudu tanpa cacad, kang arabi siji, bisa ngendhaleni dhiri, wicaksana, tata-krama, dhangan aweh pamondhokan, baud memulang,³ ora karem ngombe minuman keras, ora gampang nepsu, nanging sumanak, dhemen ngrukunake, ora ngawula marang bandha,⁴ dadi kepalaning brayate kang becik, kang dieringi lan diajeni dening anak-anake.⁵ Manawa wong ora bisa ngemudheni brayate dhewe, kapriye anggone bisa ngurus pasamuwaning Allah?⁶ Aja wong kang lagi bae mratobat, supaya aja dadi gumunggung lan kena paukumaning Iblis.⁷ Apamaneh iya kudu kaseksenan becike ana ing sajabaning pasamuwan, supaya aja kena ing panggugating wong lan tumiba ing kalaning Iblis.

Wewaton tumrap para juru pamulasara

3:8-13

⁸ Mangkono uga para juru pamulasara iya kudu wong kang kajen, kang ora ilat rangkep, ora karem anggur, ora srakah,⁹ nanging wong kang bisa nyimpen wewadining

percaya ing sajroning swaraning batine kang suci. ¹⁰ Apamaneh sadurunge kudu iya diteter dhisik. Sawise mangkono lagi padha ditetepake ing bubuhan leladi, iku sawise kacihna yen tanpa cacad. ¹¹ Kang wadon mangkono uga kudu kang kajen, kang ora dhemen mitenah, bisa ngendhaleni dhiri sarta kena dipracaya ing samubarang kabeh. ¹² Juru pamulasara iku kudu kang arabi siji sarta kang prayoga anggone ngurus anak-anake lan brayate. ¹³ Amarga wong-wong kang becik anggone leladi iku oleh kalungguhan kang becik satemah marga saka anggone percaya marang Gusti Kristus Yesus bisa aweh paseksen kalawan kendel.

Pasamuwane Gusti Allah dadi dhasar lan pikukuhing kayekten

3:14-16

¹⁴ Kabeh iku mau dakpacak ana ing layangku marang kowe, sanadyan pangarep-arepku bisaa enggal nekani kowe. ¹⁵ Dadi yen ana kasepku kowe bisa nyumurupi, uripe brayating Allah iku kudune kapriye, yaiku pasamuwane Gusti Allah kang asipat gesang, sesaka pikukuh lan dhasaring kayekten. ¹⁶ Sarta sanyata linuhur wewadine pangibadah kita iku:

“Panjenengane kang wus ngatingal awujud manungsa
 wus kaleresake marga dening Roh kang ngatingal

marang para malaekat, kawartosake ana ing antarane para bangsa kang ora wanuh marang Gusti Allah; kang dipracaya ana ing jagad, iku wus kasengkakake marang kamulyan.”

Kawajibane Timoteus sajrone lelayanan karo guru panasaran

4:1-16

4¹ Ananging ana pangandikaning Roh kang cetha, yen ing tembe bakal ana wong kang padha murtad banjur ngeloni roh-roh panasaran lan piwulanging setan-setan² marga saka kena pambujuking wong doracara, kang swaraning batine nganggo cape wong-wong mau,³ kang menging jejodhoan, akon nyirik bangsane pangan, kang katitahake dening Gusti Allah, supaya dipangan kalawan saos sokur dening para wong kang pracaya lan kang wus wanuh marang kayekten.⁴ Awitdene kabeh kang dititahake dening Allah iku becik, lan siji bae ora ana kang karam, angger ditampani kalawan saos sokur,⁵ amarga iku kabeh wus kasucekake dening pangandikane Gusti Allah lan dening pandonga.

⁶ Manawa sadulur-sadulur kita padha kokelingake marang bab-bab iku, kowe bakal dadi paladene Sang Kristus Yesus kang becik, kang kagulawenthah ing bab-bab lakuning pracaya kita sarta ing bab piwulang kang

becik-becik kang wus kokleluri nganti saprene iki. ⁷Nanging gugontuhon tuwin dongenge si nini-nini iku dohana. Nggegulanga ing pangibadah. ⁸Nggegulang ing kajasmanen iku paedaha mung sathithik, nanging pangibadah iku maedahi tumrap samubarang kabeh, awit iku ngemot prajanjian kanggo urip ing saiki lan ing tembe. ⁹Iki pitutur kang bener lan wajib ditampani kalawan temen-temen. ¹⁰Awit iya iku sababe anggon kita padha nglakoni rekasa lan ngetog kakuwatan, jalaran kita padha nduweni pangarep-arep marang Gusti Allah kang gesang, kang dadi Pamartane wong kabeh, angka siji kanggo para wong kang pracaya.

¹¹Iku kabeh wartakna lan wulangna.

¹²Aja nganti ana wong kang nyepelekake kowe, marga kowe isih enom. Kowe dadia tuladha tumrap para wong kang pracaya ing bab tembung-tembungmu, tindak-tandukmu, katresnanmu, kasetyanmu tuwin ing bab kasucenmu. ¹³Ing sabanjure kowe ngantepana anggonmu macakake Kitab-kitab Suci, anggonmu mbangun lan memulang nganti satekaku. ¹⁴Aja nglirwakake kawajibanmu migunakake sih-rahmat kang ana ing kowe, kang wus kaparingake marang kowe sarana pamedhar-wangsit lan sarana tumpangan tangan dening parepataning para pinituwa. ¹⁵Iku kabeh wigatekna, urip mudikaya mangkono, supaya kamajuanmu tetelaa marang wong kabeh. ¹⁶Diawas marang awakmu dhewe lan piwulangmu. Aja kempa-

kemba anggonmu nindakake iku kabeh, amarga manawa kowe tumindak mangkono, kowe bakal mitulungi iya awakmu dhewe, iya kabeh wong, kang padha ngrungokake marang pituturmu.

Bab sadulur-sadulur kang tunggal pracaya

5:1-2

5¹Aja tumindak keras marang wong kang wis tuwa, nanging elingna kayadene marang bapa; wong nomnoman padha elingna kayadene sadulurmu, ²para wong wadon kang wis tuwa kayadene ibu, para wong wadon kang isih enom kayadene adhimu, kalawan ati kang resik.

Tumrap para randha

5:3-16

³Para randha kang pancen randha temenan iku padha ajenana. ⁴Nanging randha kang duwe anak utawa putu, anak utawa putune iku kudu sinau ngatonake bektine dhisik marang kulawangsane dhewe lan males kabecikane wong tuwane tuwin embahne, amarga iku kang ndadekake keparenging Allah. ⁵Dene randha kang pancen randha temenan, kang ketrini, iku duwe pangarep-arep marang Gusti Allah lan tansah nenuwun lan ndedonga rina wengi. ⁶Nanging randha kang uripe ngedab-edabi lan ngleluwihi, iku wus mati sajrone isih urip. ⁷Para randha iya padha

elingna marang bab-bab iki, supaya uripe tanpa cacad. ⁸Dene manawa ana wong kang ora mikir marang kulawangsane, apamaneh brayate, iku wis nyingkur pracayane lan luwih ala katimbang karo wong kang ora percaya.

⁹Randha kang dicatheti iku kang umure ora kurang saka sawidak taun, kang mung omah-omah sapisan ¹⁰lan kang wus kaseksenan panggawene becik, kayata: ngulawenthah anak, dhemen aweh pamondhokan, ngwisuhi sikile para sadulur kang tunggal percaya, nulungi wong kang uripe kesrakat, cekake kang mrelokake sadhengah panggawe becik.

¹¹Nanging para randha kang luwih enom iku aja kokcatheti. Awit manawa kapanduk ing asmara kang misahake saka Sang Kristus, banjur padha kapengin omah-omah, ¹²satemah nekakake paukuman tumrap awake dhewe, marga padha nyingkur marang kasetyane sakawit marang Panjenengane.

¹³Sarta maneh padha kulina mlebu metu ing omahing wong kalawan nganggur, lan malah ora mung nganggur bae, nanging iya karo ngoceh lan nyampuri prakarane wong liya sarta ngandhak-ngandhakake bab-bab kang ora pantes. ¹⁴Awit saka iku karepku randha-randha kang isih enom iku padha omah-omaha maneh, padha anak-anaka, nuntun brayate sarta aja padha aweh dhadhakaning pangala-ala marang satru, kang katujokake marang kita. ¹⁵Marga wis ana randha sawatara kang kesasar nuruti Iblis. ¹⁶Manawa ana wong lanang utawa wadon

kang pracaya, kang brayate ana randhane, iku dibiyanonana, supaya ora dadi rereksaning pasamuwan, satemah pasamuwan bisa rumeksa marang para randha kang pancen kapiran.

Pituduh lan pitutur maneh sawatara

5:17--6:2a

¹⁷ Para pinituwa kang becik pangrehe iku pantes diajeni tikel kaping pindho, luwih maneh kang kabubuhan kotbah lan memulang.

¹⁸ Rak ana pangandika ing Kitab Suci kang wiraose mangkene: “Sapi kang lagi dianggo nutu iku aja sira brongsong cangkeme,” lan: “Wong kang nyambut-gawe iku patut oleh pituwase.” ¹⁹ Aja nampani pandakwa marang pinituwa, kajaba yen ana seksine loro utawa telu. ²⁰ Kang padha nglakoni dosa iku welehna ana in ngarepe wong kabeh, supaya wong-wong liyane uga padha wedi. ²¹ Piwelingku marang kowe kalawan temen-temen ana ing ngarsane Gusti Allah lan Gusti Kristus Yesus sarta para malaekat pepilihane: pituduh iki wigatekna tanpa kasujanan lan tumindakmu tumrap ing samubarang kabeh ditanpa pilih kasih. ²² Aja kesusu numpangi tangan marang wong lan aja nganti katut-katut ing dosane wong liya. Awakmu dhewe jaganen dhisik.

²³ Aja mung ngombe banyu thok bae maneh, nanging dokokana anggur sathithik, marga wetengmu rewel lan awakmu kerep lara.

²⁴ Dosane wong sawatara iku cetha banget, nganti kaya-kaya ndhisiki wong-wong mau menyang ing pangadilan, nanging dosane wong sawatara maneh lagi kacetha besuk.

²⁵ Samono uga panggawe becik iku enggal kacetha, lan yen ora mangkono, iku iya ora bisa terus-terusan kaaling-alingan.

6 ¹ Kabeh wong kang nyangga gawening batur-tukon, iku ngajenana marang lurahe kaanggepa yen wus samesthine kudu kinormatan, supaya asmaning Allah lan piwulang kita aja nganti kaalakake. ² Manawa lurahe mau wong pracaya, aja nganti dikurangi anggone dieringi, aja dupeh sadulure ana ing Sang Kristus, nanging malah disaya becik anggone ngladeni, amarga lurah kang nampani berkahing leladine iku sadulur kang pracaya lan kang kinasih.

Bab pinter guneman kang kena diarani lelara sarta bab karem bandha

6:2b-10

(6-2b) Kabeh iki wulangna lan pituturna.

³ Manawa ana wong kang awèh piwulang kang ora cundhuk karo ujar kang bener -- yaiku pangandikane Gusti kita Yesus Kristus -- lan kang ora cocog karo piwulang kang laras kalawan pangibadah kita, ⁴ iku wong kang kaya-kaya ngreti nanging lugune ora ngreti apa-apa, kepatuh dhemen golek-golek prakara lan bebantahan, kang njalari drengki, padu, pangala-ala, sujana, ⁵ regejegan ing antarane

wong-wong kang pikirane ora waras maneh lan kang wis kelangan kayekten, kang ngira yen pangibadah iku sumbering kauntungan. ⁶Pancen pangibadah iku manawa dikantheni pamarem, awew kauntungan gedhe. ⁷Sabab kita ora nggawa apa-apa menyang ing donya lan uga ora bisa nggawa apa-apa lunga. ⁸Angger wis ana pangan lan sandhang, wis cukup. ⁹Anadene wong-wong kang padha kapengin sugih padha tumiba ing panggodha lan ing kala tuwin kadunungan pepenginan warna-warna kang tanpa guna lan gawe cilaka kang ngeremake manungsa marang bilai tuwin karusakan. ¹⁰Amarga kang dadi witing sakehing piala iku ambek karem bandha. Sabab marga saka anggone mburu dhuwit sawenehing wong padha nyimpang saka ing pracaya sarta nyiksa awake dhewe kalawan kasusahan warna-warna.

Piweling minangka panutup

6:11-21

¹¹Nanging kowe, heh, manungsaning Allah, ngedohana iku kabeh, ngaraha marang kaadilan, kamursidan, kasetyan, katresnan, kasabaran lan budi sareh. ¹²Nglakonana tarunging pracaya kang utama, nggayuha urip langgeng, kang dadi underane anggonmu katimbangan sarta anggonmu nglairake sahadat kang bener ana ing ngarepe seksi akeh. ¹³Kowe dakprentah ana ing ngarsane Gusti Allah kang paring urip marang samubarang

kabeh lan ana ing ngarsane Sang Kristus Yesus kang wus nglairake sahadat kang utama iku uga ana ing ngajengane Sang Pontius Pilatus: ¹⁴Pakon iki tetepana ditampa cacad lan tanpa sisip, kongsi tumekaning titimangsane Gusti kita Yesus Kristus ngatingal ¹⁵yaiku ing titimangsa kang bakal katamtokake dening Sang Panguwaos kang ora ana tunggale lan kang kebak karahayon, Ratune para ratu sarta Gustine para gusti. ¹⁶Iya mung Panjenengane iku kang ora kena ing pati, kang akadhaton ana ing pepadhang, kang ora kena pinerakan, kang ora tau dineleng ing wong, jalaran pancen ora ana wong kang bisa ndeleng ing Panjenengane. Iya Panjenengane iku kang sayogya kagungan kaluhuran lan panguwaos kang langgeng! Amin.

¹⁷Para wong sugih ing donya iki padha elingna, supaya aja padha gumunggung lan aja padha kadunungan pangarep-arep marang samubarang kang ora tetep kaanane, kayata kasugihan, nanging marang Gusti Allah, kang marga saka sugihe, maringi marang kita samubarang kabeh, supaya kita rasakake nikmate. ¹⁸Padha elingna, supaya padha nglakoni panggawe becik, dadi sugih ing bab kabecikan, dhangman weweh lan memandumi ¹⁹temah padha nandho amal kang minangka pawitan kang prayoga kanggo ing tembe, supaya padha oleha urip kang sanyata. ²⁰He, Timoteus, kang wus kapitayakake marang kowe iku reksanan. Paguneman kang tanpa isi lan kang ora suci

sarta bebantahan-bebantahan kang asale saka kang diarani kawruh, iku singkirana. ²¹Amarga wis ana sawatara kang mulangake bab mau, satemah banjur padha nyimpang saka ing pracaya. Sih-rahmat nunggila ing kowe!

2 TIMOTEUS

Salam

1:1-2

1 ¹ Saka Paulus, rasule Gusti Kristus Yesus kang awit saka karsaning Allah, supaya martakake prasetyan bab urip ing sajrone Gusti Kristus, ² marang Timoteus, anakku kang kinasih: sih-rahmat lan tentrem-rahayu saka Gusti Allah Sang Rama lan Gusti Kristus Yesus, Gusti kita, nunggila ing kowe.

Pamuji sokur lan pitutur supaya tumemen

1:3-18

³ Aku saos sokur marang Gusti Allah, kang dakladosi kalawan rumangsaning ati kang resik, kaya kang dilakoni dening para leluhurku. Sarta sajroning panyuwunku aku tansah eling marang kowe, rina wengi. ⁴ Lan manawa aku kelingan marang anggonmu ngruntuhake luh, aku banjur kapengin ndeleng kowe maneh, supaya aku kapenuhana ing kabungahan. ⁵ Amarga aku kelingan marang pracayamu kang tulus eklas, yaiku percaya kang biyen wus dumunung ana ing embahmu Lois lan ibumu Eunike apadene kang manut keyakinananku uga dumunung ana ing kowe. ⁶ Iya marga saka iku kowe

dakelingake supaya kowe nggremengake sih-peparinging Allah kang ana ing kowe sarana daktumpangangi tanganku. ⁷Awit kang diparingake dening Gusti Allah marang kita iku dudu rohing kajirihan, nanging roh kang nukulake kakuwatan, katresnan lan katertiban. ⁸Mulane aja isin nglairake paseksen bab Gusti kita sarta aja isin marga saka aku, kang dadi wong ukuman marga saka Panjenengane, nanging melua nandhang sangsara kanggo Injile, kalawan kakuwataning Allah, ⁹kang paring karahayon marang kita lan nimbali kita kalawan timbalan kang suci, ora adhedhasar panggawe kita, nanging adhedhasar karsa lan sih-rahmate piyambak, kang wus kaparingake marang kita ing sajroning Sang Kristus Yesus ing sadurunge purwaning jaman. ¹⁰Sarta kang saiki kawujudake ana ing rawuhe Sang Juruwilujeng kita Gusti Yesus Kristus kang wus nyirnakake pati sarta nggiyarakake urip kang ora bisa rusak. ¹¹Iya Injil iki kang netepake aku dadi juru pawarta, dadi rasul lan dadi guru. ¹²Iya iku kang njalari aku nandhang sangsara iki kabeh, nanging aku ora isin, sabab aku sumurup sapa kang dakandelake sarta aku yakin, yen Panjenengane iku kuwaos rumeksa marang apa kang wis dipitayakake marang aku nganti tumeka ing Dinaning Pangeran. ¹³Apa kang wus kokrungu saka aku iku antepana, dadia tuladha piwulang kang bener-becik lan lakonana sajroning percaya lan katresnan ana ing Sang Kristus Yesus. ¹⁴Rajabrana kang endah, kang wus

dipitayakake dening Panjenengane marang kita iku reksanen kalawan Roh Suci, kang dedalem ana ing kita. ¹⁵Kowe wis sumurup, manawa wong-wong ing tlatah Asia-Cilik iku padha nyingkur marang aku; kalebu Figelus lan Hermogenes. ¹⁶Muga Gusti karsaa paring sih-rahmate marang brayat Onesiforus, kang wus bola-bali gawe segering atiku. Dheweke ora isin niliki aku menyang ing pakunjaran. ¹⁷Nalika ana ing kutha Rum, dheweke ngudi nggoleki aku lan iya wis bisa ketemu karo aku. ¹⁸Muga Gusti karsa maringake sih-rahmate marang dheweke mbesuk ing dinane. Kaya apa anggone leladi ana ing Efesus iku kowe luwih mangreti tinimbang aku.

Timbalan ndherek nandhang sangsara

2:1-13

2 ¹Mulane, he anakku, disantosa marga saka sih-rahmat kang ana ing Gusti Kristus Yesus. ²Apa kang wus kokrungu saka aku ana ing sangarepe seksi akeh iku pitayakna marang wong-wong kang padha bisa dipracaya, kang uga bisa mulang marang wong liya. ³Melua nandhang sangsara kayadene prajurite Sang Kristus Yesus kang utama. ⁴Prajurit kang lagi perang iku ora mraduli marang prakara-prakara kang gegayutan karo panguripane, supaya marga saka mangkono iku ndadekake senenge komandhane. ⁵Olahragawan iku anggone bisa makuthaning kaunggulan mung manawa anggone main iku

manut tatanan-tatananing olahraga. ⁶ Wong tani kang nyambut-gawe kanthi mepeng iku kudune sing ngrasakake nikmating wohe pagaweane kang dhisik dhewe. ⁷ Apa kang dikandhakake iku gatekna; Gusti bakal paring pangreten bab samubarang kabeh marang kowe.

⁸ Elinga bab iki: Gusti Yesus Kristus, kang wus wungu saka ing antarane wong mati, kang wus miyos dadi tedhake Sang Prabu Dawud, yaiku kang dakundhangake ana ing Injilku. ⁹ Iya marga saka pangundhanging Injil iku aku banjur nandhang sangsara, malah nganti dibanda kayadene durjana, nanging pangandikaning Allah ora bisa kabanda.

¹⁰ Mulane aku nglakoni iku kabeh kalawan sabar kanggo para pepilihane Gusti Allah, supaya iku iya padha oleh karahayon ana ing Sang Kristus Yesus kalawan kamulyan kang langgeng. ¹¹ Iki tetembungan kang bener:

“Manawa kita ndherek Panjenengane seda,
iya ndherek Panjenengane gesang;

¹² manawa kita nahanake

iya bakal ndherek Panjenengane ngereh;
manawa kita nyelaki Panjenengane
iya bakal diselaki Panjenengane;

¹³ manawa kita ora setya, Panjenengane
tetep setya,

awit Panjenengane ora bisa nyelaki sarirane
piyambak.”

Pitutur bab sajrone lelayanan karo guru panasaran

2:14-26

¹⁴ Wong-wong padha elingna lan pituturana ing bab iku kabeh kalawan temenan ana ing ngarsaning Allah, supaya aja padha mbulat-mbulet rembuge, amarga iku ora ana gunane babar pisan, malah ngisruhake kang padha ngrungokake. ¹⁵ Udinen, supaya kowe pantes ana ing ngarsaning Allah anggonmu dadi juru leladi kang ora usah isin, kang ngundhangake pangandikaning kayekten iku kalawan tanpa tedheng aling-aling. ¹⁶ Nanging omong-omong kang tanpa isi kang ora suci kang mung nambahi kalamisan iku singkirana. ¹⁷ Tembung-tembunge wong-wong kang mangkono iku nular kaya lelara kangker. Panunggalane wong iku yaiku Himeneus lan Filetus, ¹⁸ kang wus nyimpang saka ing kayekten kalawan anggone mulangake, yen kita wus katangekake sarta marga saka iku banjur gawe rusaking pracayane wong sawatara. ¹⁹ Nanging tetales kang kapasang dening Gusti Allah iku santosa, sarta tinengeran: "Pangeran nguningani sapa kang dadi kagungane," lan "Sing sapa nyebut asmaning Pangeran iku supaya ninggala piala." ²⁰ Ing sajroning omah gedhe iku kang tinemu ora mung prabot emas lan salaka, nanging uga barang-barang kang kagawe saka kayu lan lempung; kang saka emas

lan salaka kanggo kapreluan kang wigati, dene liyane kanggo kapreluan kang kurang wigati. ²¹ Wong kang nucekake awake saka ing piala, iku bakal dadi praboting omah kang wigati, disucekake, dianggep pantes dianggo ing lurahe lan dicawisake kanggo saben pagawean kang mulya. ²² Mulane ngedohana pepenginaning wong anom, ngudia marang kaadilan, kasetyan, katresnan lan karukunan bebarengan karo wong-wong kang padha nyebut marang Pangeran kalawan ati kang resik. ²³ Singkirana sakehing prakara-prakara kang diothak-athik, kang tanpa budi kang ora pantes. Kowe sumurup, yen bab-bab iku nukulake dredah, ²⁴ mangka abdine Gusti iku ora kena padu, nanging kudu sumanak marang wong kabeh. Kudu bisa mulang, sabar ²⁵ lan bisa nuntun wong kang seneng madoni kalawan alus, sabab bokmanawa Pangeran paring pamratobat marang wong-wong mau sarta bisa nuntun marang karahayon, ²⁶ tuwin banjur padha eling maneh, yen wus uwal saka ing kalaning Iblis, kang ngendhaleni dheweke kabeh supaya nglakoni kekarepane.

Kaananing manungsa ing wekasaning jaman

3:1-9

3 ¹ Sumurupa, yen ing dina-dina wekasan bakal ana mangsa kang rekasa. ² Wong akal padha mung mikir marang awake dhewe lan karem bandha. Bakal padha gumunggung,

lan mamerake dhiri pribadi, bakal dadi tukang mitenah, bakal wani karo wong tuwa sarta ora duwe panarima, ora mreduli marang agama, ³ora bisa atindak tresna, ora gelem rukun, seneng ngala-ala wong, ora bisa ngendhaleni dhiri, ambek siya, ora dhemen marang kang becik, ⁴seneng cidra, ora mulur budine, kumenthus, milaur nuruti pakareman katimbang karo manut marang Gusti Allah. ⁵Anggone padha nindakake pangibadah mung laire bae, nanging lugune padha ora nganggep marang sawabe. Dohana wong-wong kang kaya mangkono iku! ⁶Sabab ing antarane wong-wong iku ana kang padha nylinthut lumebu ing omahe wong liya lan mbebuk wong-wong wadon kang ringkih kang kabotan dosa sarta kang kawengku ing pepenginan marupa-rupa, ⁷kang ora tau sumurup maran kayekten sanadyan tansah kapengin kawulang. ⁸Padha kaya Yanes lan Yambres anggone nglawan marang Nabi Musa, mangkono uga wong-wong mau padha nglawan marang kayekten. Pikirane bobrok, lan pracayane ora tahan suwe. ⁹Nanging wis mesthi yen wong-wong mau ora bakal padha bisa tulus, amarga kayadene Yanes lan Yambres, samono uga kabodhoane wong-wong mau bakal luwih dening cetha tumrap wong kabeh.

Thukuling pracaya sajroning panganiaya lan marga saka maca Kitab Suci

3:10-17

¹⁰ Nanging kowe wis ngandhemi piwulangku, caraku urip, panemu-panemuku, pracayaku, kasabaranku, katresnanku lan tumemenku. ¹¹ Kowe wis melu nandhang panganiaya lan sangsara kaya kang wis dakrasakake ana ing kutha Antiokhia, ing Ikonium lan ing Listra. Sakehing panganiaya iku daklakoni lan Gusti wis ngluwari saka iku kabeh. ¹² Pancen saben wong kang nedya urip kalawan nindakake pangibadah ing sajroning Sang Kristus Yesus, iku bakal nandhang panganiaya. ¹³ Dene wong ala lan culika iku bakal saya wuwuh alane, padha disasarake lan nasarake. ¹⁴ Nanging kowe tetepa nggondheli ing kayekten kang wus koktampani lan kokyakini, kalawan tansah elinga marang wong kang wus mulangake bab iku marang kowe. ¹⁵ Elinga uga, yen wiwit cilik kowe wus wanuh karo Kitab Suci, kang bisa ngolehake kawicaksanan marang kowe lan nuntun kowe marang karahayon marga saka pracaya marang Gusti Kristus Yesus. ¹⁶ Sakehing tulisan kang diwangsitake dening Gusti Allah iku pancen migunani kanggo memulang, kanggo melehake, kanggo mbangun wewatekan tuwin kanggo nggulawenthah ing sajroning kayekten. ¹⁷ Marga saka mangkono saben

wong kagungane Gusti Allah iku disamektani kanggo nindakake samubarang kang becik.

Netepana timbalanmu leladi

4:1-8

4¹ Aku pitutur marang kowe satemen-temene ana ing ngarsane Gusti Allah lan Gusti Kristus Yesus kang bakal ngadili wong kang urip lan mati, demi ngatingale, lan demi Karatone. ²Kowe nggelarna pangandika, sumanggema ing wektu kang becik, utawa ing wektu kang ora becik, melehna apa kang luput, nyrengenana lan mituturana kalawan sakehing kasabaran lan piwulang. ³Amarga bakal tumeka ing titimangsane, wong-wong bakal ora bisa nampani piwulang kang bener-becik maneh, nanging bakal padha ngumpulake guru-guru kang dikarepake kanggo maremake pepengining kupinge. ⁴Bakal padha ngingerake kupinge saka ing kayekten lan ngrungokake marang dongeng. ⁵Nanging kowe dibisa ngemudheni awakmu ing sajroning samubarang kabeh, disabar ing sajroning nandhang sangsara, nindakna pakabaran Injil, lan ngakonana kawajibaning leladi!

⁶Dene mungguh aku iki, getihku wus wiwit kaesokake minangka pisungsung sarta wektu anggonku bakal ngajal wus cedhak. ⁷Aku wus mungkasi tetandhingan kang utama, aku wus nyandhak garis wekasan, aku wus ngantepi ing pracaya. ⁸Saiki aku wus

ginantungan makuthaning kayekten, kang bakal kaparingake marang aku dening Gusti, Sang Hakim kang adil, ing Dinane, tur ora mung marang aku bae, nanging uga marang sakehing wong kang padha cecengklungen marang rawuhe.

Piweling pungkasan

4:9-18

⁹Udinen supaya kowe enggal bisa nekani aku, ¹⁰awit Demas wis rumaket marang donya iki lan ninggal aku. Dheweke wis mangkat menyang Tesalonika. Kreskes wis lunga menyang Galati lan Titus menyang Dhalmatia. ¹¹Mung Lukas sing isih tetunggalan karo aku. Markus pethuken lan ajaken mrene, awit anggone leladi wigati tumrap aku. ¹²Tikhikus wis dakkon menyang Efesus. ¹³Yen kowe mrene, jubah kang daktinggal ana ing kutha Troas ana ing omahe Karpus, cangkingen lan uga buku-bukuku, kang prelu dhewe perkamen kae.

¹⁴Aleksander tukang tembaga kae wis nindakake piala akeh marang aku. Iku bakal diwales dening Gusti manut panggawene.

¹⁵Kowe uga sing waspada marang wong iku, awit banget anggone merangi piwulang kita.

¹⁶Nalika aku ngunjukake panjawab kang kawitan, ora ana wong siji-sijia kang mbiyantu aku, kabeh padha ninggal aku -- iku muga aja ditempuhake marang wong-wong mau -- ¹⁷nanging Gusti wus ngamping-ampingi

aku lan nyantosakake aku, supaya Injil kaundhangake babar pisan lumantar aku lan sakehe wong kang dudu Yahudi padha ngrungokake! Dadine aku luwar saka ing cangkeming singa. ¹⁸Karodene Gusti bakal ngluwari aku saka ing sarupane panggawe ala. Panjenengane bakal milujengake aku, satemah aku banjur lumebu ing Karatone ing Swarga. Panjenengane linuhurna ing salawas-lawase! Amin.

Salam

4:19-22

¹⁹Salam marang Priska lan Akwila lan marang brayat Onesiforus. ²⁰Erastus kari ana ing kutha Korinta dene Trofimus daktinggal lara ana ing Miletus. Arahén anggonmu mrene sadurunge mangsa bedhidhing. ²¹Salam saka Ebulus lan Pudes sarta Linus lan Klaudhia apadene saka sadulur kabeh.

²²Gusti muga nunggila ing rohmu. Sih-rahmate nunggila ing kowe!

TITUS

Salam pandonga

1:1-4

1 ¹ Saka Paulus, abdining Allah lan rasule Gusti Yesus Kristus, manut pracayaning para pepilihane Gusti Allah sarta pangawruhing kayekten, kang laras karo pangibadah kita, ² alandhesan pangarep-arep marang urip langgeng kang sadurunge purwaning jaman wus kaprasetyakake dening Gusti Allah kang ora dora, ³ tuwin kang ing wektu kang kinarsakake wus nglairake pangandikane ana ing pangundhanging Injil, kang wus kapitayakake marang aku cundhuk kalawan dhawuhing Allah, Pamarta kita, ⁴ marang Titus, anakku kang satuhu awit saka tunggal pracaya: sih-rahmat lan tentrem-rahayu saka Gusti Allah Sang Rama lan Gusti Kristus Yesus, Pamarta kita, anaa ing kowe.

Bubuhane Titus ana ing pulo Kreta.

**Sarat-sarat tumrap pinituwa
utawa pamonging pasamuwan**

1:5-16

⁵ Mulane kowe daktingal ana ing pulo Kreta iku, supaya kowe mranata apa-apa kang isih

prelu ditata sarta supaya kowe ngangkata pinituwa-pinituwa ana ing saben kutha, kaya kang wus dakprentahake marang kowe, ⁶yaiku para wong kang tanpa cacad, arabi siji, kang anak-anake padha laku pracaya lan ora bisa ditarka uripe ora pantes tuwin ora tumata. ⁷Amarga kang jeneng pamong iku kudu tanpa cacad, awit dadi juru panatane padalemaning Allah, kudu ora kumawasa, ora gampang nepsu, ora karem ngombe anggur, ora dhemen kerengan, ora srakah, ⁸nanging seneng aweh pamondhokan, seneng marang samubarang kang becik, wicaksana, adil, saleh, bisa ngendhaleni dhiri ⁹sarta ngantepi ing pangandika kang satuhu, kang cundhuk karo piwulang kang sanyata matemah bisa mituturi wong adhedhasar piwulang iku tuwin bisa ngyakinake marang para kang lumawan.

¹⁰Amarga wus akeh wong kang uripe ora tumata, tukang ngoceh tanpa tanja, kang nasarake, luwih maneh saka panunggalane wong tetakan. ¹¹Wong-wong kang kaya mangkono iku kudu dibungkem cangkeme, awit iku gawe kisruh brayat akeh kalawan piwulange kang ora patut, supaya oleh kauntungan kang nistha. ¹²Ana panunggalane, yaiku nabine dhewe, iku tau duwe ujar mangkene: "Wong Kreta iku salawase padha wong dora, kewan galak lan wong dremba kang kesed."

¹³Paseksen kang mangkono iku bener. Awit saka iku welehna kang banget, supaya pracayane dadi waras, ¹⁴sarta aja maneh-

maneh nggatekake marang dongeng-dongeng Yahudi lan angger-anggering manungsa kang ngungkurake ing kayekten. ¹⁵Tumrapping wong kang resik, samubarang kabeh iku resik, nanging tumrapping wong kang jember lan kang ora pracaya, ora ana barang siji bae kang resik, awit pikirane lan rumangsaning atine jember. ¹⁶Ngakune padha wanuh marang Gusti Allah, nanging diselaki kalawan tingkah-lakune, amarga padha alaku rusuh lan duraka sarta ora bisa nindakake samubarang kang becik.

Kawajibane wong tuwa, wong nonoman lan batur

2:1-10

2 ¹Nanging kowe iku martakna apa kang cundhuk karo piwulang kang satuhu.

²Para wong lanang kang tuwa iku padha diwaras ing budi, kajen, wicaksana sarta kadunungan pracaya, katresnan lan budi tumemen kang waras. ³Mangkono uga para wong wadon kang wus tuwa, iku padha nelakna anggone dadi wong ngibadah, aja dhemen mitenah, aja karem ngombe anggur, nanging dibisa awesh piwulang kang becik

⁴lan bisa merdi wong-wong wadon kang isih enom, supaya padha tresna marang kang lanang tuwin marang anak-anake, ⁵wicaksana, alaku suci, sregep ngatur baleomahe, becik pambekane sarta sumuyud marang kang lanang, supaya Pangandikaning Allah aja

nganti dialakake. ⁶ Mangkono uga para wong nonoman, padha pituturana, supaya padha bisa ngendhaleni awake dhewe ing sadhengah prakara ⁷ lan kowe dhewe dadia tuladha ing bab nindakake panggawe becik. Anggonmu memulang dikalawan jujur sarta tumemen. ⁸ Pamulangmu disalugu lan tanpa cacad, supaya wong kang nglawan dadia wirang, amarga ora ana kang tinemu kang kena digawe ngalakake marang kita.

⁹ Para batur sing padha sumuyud marang lurahe tumrap samubarang kabeh, padha gawea renane lan aja madoni, ¹⁰ aja slingkuh, nanging tansah nelakna anggone temen lan setya, supaya marga saka mangkono tumrap ing samubarang kabeh, padha ngluhurake piwulange Allah, Pamarta kita.

Sih-rahmate Gusti Allah nylametake manungsa kabeh

2:11-15

¹¹ Awitdene sih-rahmate Gusti Allah kang nylametake manungsa kabeh iku wus kababar. ¹² Iku merdi marang kita, supaya kita ninggal pamblasar lan kamelikan kadonyan sarta supaya kita duwea laku kang wicaksana, adil tuwin mursid ana ing donya samengko iki, ¹³ kalawan manganti-anti marang ing katetepane pangarep-arep kita, kang kebak ing karahayon lan ngatingalake kamulyaning Allah kang Mahaagung sarta Pamarta kita Gusti Yesus Kristus, ¹⁴ kang wus masrahake

sarirane kanggo kita, supaya kita luwar saka ing sakabehing piala apadene banjur dadi umat kang wus kasucekake dening Panjenengane, kagem panjenenane, dadi kagungane piyambak, kang taberi marang ing panggawe becik.

¹⁵ Iku kabeh wartak-wartakna, wong-wong padha pituturana lan surup-surupna kalawan pangaribawamu. Aja nganti ana wong kang ngremehake kowe.

Piweling-piweling panutup

3:1-14

3 ¹ Wong-wong padha elingna, supaya padha sumuyud marang pamarentah lan para kang ngasta panguwasa, mbangun-miturut sarta padha cumadhang marang sadhengah panggawe becik. ² Aja seneng mitenah, aja dhemen tukar-padu, disumanak lan dialus ing wicara marang sadhengah wong. ³ Amarga ing maune urip kita iya padha tanpa budi: wangkal, nasar, kawengku ing hawa-nepsu rupa-rupa lan kapencut, laku kita nuruti piala lan drengki, rusuh, sengit-sinengitan. ⁴ Nanging bareng kamurahaning Allah, Pamarta kita, sarta katresnane marang manungsa kababar, ⁵ ing nalika iku Panjenengane nylametake marang kita, ora marga saka panggawe becik kang wis kita lakoni, nanging marga saka sih-rahmate sarana padusan kalairan kapindho lan marga saka kaanyarake dening Sang Roh Suci, ⁶ kang wus kaesokake marang

kita dening Gusti Yesus Kristus, Pamarta kita, ⁷ supaya kita, kang wus kabenerake dening sih-rahmate, padha wenang nampani urip langgeng, kayadene kang dadi pangarep-arep kita. ⁸ Iki tembung kang satuhu lan karepku kowe supaya yakin ngungkuli bab iku, amrih wong-wong kang wis padha pracaya marang Gusti Allah padha ngudi kanthi temen-temen nglakoni panggawe becik. Yaiku kang prayoga lan migunani tumrap manungsa. ⁹ Nanging mungguh bebantahan kang ora urus, prakara sarasilah, apadene parapadu lan regejegan bab angger-anggering Toret, iku singkirana awit iku kabeh ora ana gunane sarta tanpa paedah. ¹⁰ Wong kang nasar pracayane, kang wus kokpituturi kaping sapisan utawa kaping pindho, iku dohana. ¹¹ Kowe mangreti, yen wong kang kaya mangkono iku nasar temenan lan ngukum awake dhewe kalawan dosane iku.

¹² Besuk samasa Artemas utawa Tikhikus wus dakkongkon nemoni kowe, kowe enggal mrelokna nekani aku ana ing kutha Nikopolis, awit niatku arep ngaso ana ing kono sasuwene mangsa bedhidhing iki. ¹³ Zenas ahli Toret kae lan Apolos padha tulungana lakune kang gumati, supaya aja nganti kekurangan sawiji apa. ¹⁴ Sarta wong-wong kita cikben iya padha nggegulang nglakoni panggawe becik, supaya bisa nyukupi kabutuhaning urip kang baku, amrih uripe aja nganti tanpa guna.

Salam pandonga**3:15**

¹⁵ Kabeh kang melu aku padha kirim salam. Salam pandongaku marang para kang padha tresna marang aku kabeh ing sajroning pracaya. Sih-rahmat anaa ing kowe kabeh.

FILEMON

Salam

1-3

1 ¹ Saka Paulus, wong ukuman marga saka Gusti Kristus Yesus, lan saka sadulur kita Timoteus, marang Filemon kang kinasih, rewangku nyambut-gawe, ² lan marang sadulurku wadon Apfia, sarta marang Arkhipus, kanca tunggal gawe, tuwin marang pasamuwan kang ana ing omahmu. ³ Sih-rahmat lan tentrem-rahayu saka Gusti Allah Rama kita lan saka Gusti Yesus Kristus, anaa ing kowe kabeh.

Pamuji sokur

4-7

⁴ Aku saos sokur marang Allahku, samangsa aku ngelingi kowe sajrone pandongaku, ⁵ sabab aku wus krungu bab katresnanmu marang para suci lan bab pracayamu marang Gusti Yesus. ⁶ Lan aku ndongakake, supaya anggonmu padha tunggal percaya iku sabiyantu nuju marang kawruh kang utama ana ing antara kita kagem Sang Kristus. ⁷ Saka tumindak ing katresnanmu, aku rumangsa oleh kabungahan gedhe, lan kasantosan

marga kowe wus nglejarake atine para suci,
sadulurku!

Karsane Rasul Paulus tumrap Onesimus

8-22

⁸ Marga saka iku, sanadyan ana sajroning patunggilane Gusti Kristus, aku duwe wewenang mrentahi kowe, bab apa kang wajib koklakoni, ⁹ ewasamono ngelingi tumindak ing katresnanmu iku, luwih prayoga yen aku nglairake panjaluk marang kowe mangkene: Aku Paulus kang wus ngancik tuwa, luwih-luwih saiki kinunjara marga saka Gusti Kristus Yesus, ¹⁰ duwe panjaluk marang kowe, bab anakku kang daktemu sajrone aku kinunjara, yaiku Onesimus, ¹¹ kang ing maune ora migunani marang kowe, nanging saiki maedahi banget, iya marang kowe iya marang aku. ¹² Dheweke dakpurih bali melu kowe, sanadyan iku woding atiku. ¹³ Satemene maune arep dakendheg ana ing pakunjaran, minangka sesulihmu ngladeni aku sajrone kinunjara marga saka Injil, ¹⁴ nanging sadurunge ana palilahmu aku ora wani tumindak, supaya prakara kang becik iku aja nganti anggonmu nindakake kanthi kapeksa, nanging bisaa kanthi lega lila. ¹⁵ Sabab bokmanawa sarana patrap mangkono iku pisahe karo kowe ing sawatara mangsa iku njalari kowe bisa mengku dheweke ing salawase, ¹⁶ ora kaya batur maneh, nanging luwih saka mangkono, yaiku kayadene

sadulur kang kinasih. Iya kaya mangkono iku pangrengkuhku, saya maneh tumrap kowe, dadia cara kamanungsan dadia ana ing Gusti.

¹⁷Yen aku kokanggep kanca tunggal pracaya, dheweke iya tampanana kaya anggonmu nampani aku. ¹⁸Dene yen kirane dheweke wus gawe pitunamu, utawa dheweke utang marang kowe, jibahna kabeh marang aku, ¹⁹aku Paulus kang nanggung kanthi daktulis dhewe, iya aku kang bakal nglironi, prelune aja nganti aku muni: “Kabeh iku dadi tanggunganmu,” awit kowe padha duwe utang marang aku, yaiku awakmu dhewe.

²⁰He, sadulurku, muga kowe migunanana tumrap aku ana ing Gusti. Lipuren atiku ana ing Gusti Kristus. ²¹Anggonku nulis layang marang kowe iki kanthi pangandel yen kowe bakal miturut. Aku sumurup yen tumindakmu bakal luwih saka panjalukku. ²²Kajaba saka iku aku iya cawisana papan pamondhokan, marga saka pandongamu, aku duwe pangarep-arep yen aku bakal kaparingake marang kowe kabeh maneh.

Salam

23-25

²³Salam marang kowe saka Epafras, kancaku kinunjara marga saka Gusti Kristus Yesus, ²⁴lan saka Markus, Aristarkhus, Dhemas lan Lukas padha kancaku ing gawe. ²⁵Sih-rahmate Gusti Yesus Kristus nunggila ing sukmanu.

IBRANI

Gusti Allah ngandika lumantar Kang Putra

1:1-4

1 ¹ Sawise nalika jaman biyen Gusti Allah ngandika marang para leluhur kita nganti marambah-rambah sarta kalawan patrap warna-warna lumantar para nabi, ²ing jaman wekasan iki Panjenengane wus ngandika marang kita lumantar Kang Putra, kang wus ditetepake dadi ahli-warise tumrap samubarang kabeh; iya lumantar Panjenengane Gusti Allah anggone wus nitahake alam jembar. ³Panjenengane dadi cahya kamulyane Gusti Allah sarta gambar wujuding Allah lan nyanggi samubarang kabeh sarana sabdane kang kebak panguwasa. Lan sawise rampung anggone ngresiki dosa, Panjenengane lenggah ing satengene Kang Mahaagung ana ing ngaluhur; ⁴kaluhurane banget anggone ngungkuli para malaekat, padha kaya pinunjuling asma kang wus kaparingake marang Panjenengane kang uga banget anggone ngungkuli endahing jenenge para malaekat mau.

Kaluhurane Sang Putra ngungkuli para malaekat

1:5-14

⁵ Sapa ta panunggalane para malaekat kang tau dipangandikani mangkene:

“Sira iku PutraningSun!

Sira wus Sunputrakake ing dina iki?”
sarta

“Ingsun bakal dadi Ramane,

lan Panjenengane bakal dadi PutraningSun?”

⁶ Sarta nalika Panjenengane ngirid Ingkang Putra kang pembayun marang jagad, Panjenengane ngandika:

“Sakehe malaekating Allah kudu nyembah marang Panjenengane.”

⁷ Dene tumrap para malaekat Panjenengane ngandika:

“Kang ndadekake para malaekate dadi angin sarta para abdine dadi geni kang ngalad-alad.”

⁸ Nanging tumrap Sang Putra Panjenengane ngandika:

“Dhuh, Allah, dhampar Paduka punika langgeng salaminipun, lantaran kaprabon Paduka punika lantaraning kaleresan.”

⁹ “Paduka punika tresna dhateng kaadilan saha sengit dhateng duraka, pramila, dhuh Allah, Allah Paduka sampun njebadi Paduka kaliyan lisahing

kabingahan, nglangkungi para kanthi Paduka.”

¹⁰ Lan maneh:

“Dhuh Pangeran, wiwitanipun Paduka ingkang nalesi bumi, saha langit punika yasanipun asta Paduka.

¹¹ Sadaya punika badhe sirna, nanging Paduka tetep langgeng sarta sadaya punika badhe sami luwas kados pangangge;

¹² saha badhe Paduka gulung kados jubah, saha sami badhe kasantunan kados pangangge, nanging Paduka punika lestantun sami, saha taun Paduka badhe tanpa wates.”

¹³ Sarta endi ana malaekat kang tau didhawuhi mangkene:

“Lungguha ana ing tengeningSun, nganti mungsuh-mungsuhira wus padha Sundadekake ancik-anciking tlapakanira?”

¹⁴ Kabeh iku apa ora padha dadi roh kang ngladeni, kang kautus leladi marang wong-wong kang bakal marisi karahayon?

Karahayon kang agung

2:1-4

2¹ Marga saka iku kita kudu luwih tliti anggon kita nggatekake apa kang wus kita rungku, supaya kita ora kentir katut ilining banyu. ² Sabab manawa pangandika kang kadhawuhake lumantar para malaekat iku

tetep tumindak, sarta sarupane panerak lan pamurangsarak iku nampani piwales murwat, ³kapriye anggon kita akal oncat, manawa kita ora maelu marang karahayon kang samono gedhene iku, kang wiwitane diundhangake marang kita dening Gusti, lan dening kang padha ngrungokake kalawan patrap kang kena dipracaya, ⁴Gusti Allah ngekahake paseksene kanthi tandha-tandha lan kaelokan sarta panguwasa warna-warna sarta kalawan Roh Suci, kang diedum-edumake ing sakarsane.

Gusti Yesus sawatara mangsa luwih asor katimbang karo para malaekat

2:5-18

⁵Jalaran ora marang para malaekat anggone Panjenengane wus nelukake jagad kang bakal dumadi, kang lagi kita rembug iki. ⁶Ana wong kang tau nglairake paseksen ing sawijining nas mangkene:

“Manungsa punika punapa ta, dene ngantos Paduka engeti, utawi anaking manungsa, dene ngantos Paduka openi?”

⁷Wondene kangge sawatawis wekdal sampun Paduka dadosaken langkung andhap sakedhik tinimbang kaliyan para malaekat, saha sampun Paduka makuthani kaluhuran tuwin kaurmatan,

⁸samukawis sadaya sampun Paduka telukaken ing sangandhaping tlapanipun.”

Amarga sajrone nelukake samubarang marang Panjenengane, ora ana siji bae kang kliwatan, kang ora teluk marang Panjenengane. Ewadene ing samengko kita padha durung weruh, manawa samubarang kabeh wis ditelukake marang Panjenengane.

⁹Nanging Panjenengane, kang sawatara mangsa didadekake luwih asor sathithik tinimbang para malaekat, yaiku Gusti Yesus, kita sumurup, kang jalaran anggone nglampahi sangsara seda, banjur kamakuthan kamulyan lan kaurmatan, supaya marga saka sih-rahmate Gusti Allah, Panjenengane nglampahi seda iku kanggo manungsa kabeh.

¹⁰Jalaran pancen wus mungguh karo kaananing Allah, -- kang kagem Panjenengane sarta dening Panjenengane anggone samubarang kabeh iku dititahake --, yaiku Gusti Allah kang nuntun wong akeh marang kamulyan, uga nyampurnakake Gusti Yesus, kang ngirid wong-wong iku marang karahayon, srana nandhang sangsara.

¹¹Jalaran Panjenengane kang nucekake, sarta kang padha kasucekake, iku asale saka Siji. Mulane Panjenengane iya ora lingsem nyebut sadulur marang wong-wong iku, ¹²ature:

“Asma Paduka badhe Kawula wartosaken dhateng para sadherek Kawula, saha Kawula badhe ngidungaken pangalembana dhumateng Paduka wonten ing satengahing pasamuwan.”

¹³Sarta maneh:

“Aku bakal pracaya marang Panjenengane,”

lan maneh:

“Satemene, lah iki Aku sarta anak-anak kang wis diparingake dening Gusti Allah marang Aku.”

¹⁴Kang iku sarehne anak-anak iku saka getih lan daging, mulane Panjenengane iya banjur dadi padha karo anak-anak mau lan oleh panduman ing kaanane, supaya marga saka sedane Panjenengane nyirnakake Iblis kang nguwasani pati; ¹⁵sarta kanthi patrap mangkono Panjenengane ngluwari wong-wong, kang sajege urip padha kawengku ing pangawulan marga saka wedine marang pati. ¹⁶Jalaran satemene dudu para malaekat kang diwelasi dening Panjenengane, nanging trahe Rama Abraham. ¹⁷Mulane, ing bab apa bae Panjenengane kudu dipadhakake karo para sadhereke, supaya dadia Imam Agung kang welasan sarta setya marang Gusti Allah, prelu mbirat dosane sakehing bangsa. ¹⁸Jalaran sarehne Panjenengane piyambak wis nandhang sangsara marga saka kagodha, dadi Panjenengane saged mitulungi marang wong kang padha kena ing panggodha.

Kaluhurane Gusti Yesus ngungkuli Nabi Musa

3:1-6

3 ¹Mulane, heh para sadulur kang suci, kang padha oleh panduman timbalan kaswargan, padha mawasa marang Sang Rasul sarta Imam Agung kang kiat akoni, iya

iku Gusti Yesus, ²kang setya marang kang wis njumenengake, kayadene Nabi Musa kang setya ing sapadalemane kabeh. ³Jalaran Panjenengane kaanggep sembada kaparingan kamulyan kang ngluwahi Nabi Musa, padha kayadene kang gawe omah luwih kajen tinimbang omah gegaweane. ⁴Amarga saben omah digawe dening sawijining ahli gawe omah; ananging Ahli kang yasa samubarang kabeh iku Gusti Allah. ⁵Karodene Nabi Musa pancen tumemen ana ing padalemane Allah kayadene pelados, supaya paring paseksen ing bab apa kang ing tembe bakal dipangandikakake, ⁶ananging Gusti Kristus iku setya kayadene Putra kang mengku padalemane; sarta padalemane iya iku kita, angger kita padha kukuh ing pracaya sarta ing pangarep-arep kang kita agung-agungake nganti tumeka ing wekasan.

Tampa bebendu marga murtad

3:7-19

⁷Jalaran saka iku, kaya kang kapangandikakake dening Roh Suci:

“Ing dina iki, manawa sira padha krungu swarane,

⁸aja padha mangkotake atinira, kaya anane panggrundel, ing nalika jaman panyoba ana ing pasamunan,

⁹ing kono leluhurira padha nyoba marang Ingsun, kanthi cara ndadar Ingsun,

sanadyan padha weruh pakaryan-
pakaryaningSun,

¹⁰ lawase patang puluh taun.

Yaiku sababe Ingsun duka marang golongan
iku sarta ngandika: Wong-wong iku
tansah nasar atine,

sarta padha ora nyumurupi marginingSun,

¹¹ temahan Ingsun supaos sajroning
bebenduningSun:

Wong-wong iku ora bakal mlebu ing
panggonan paleremaningSun.”

¹² He, para sadulur, pada diwaspada, supaya
ing antaramu aja ana kang kadunungan
ati ala sarta ora pracaya amarga murtad
nyingkur marang Gusti Allah kang asipat
gesang. ¹³ Nanging padha eling-ingelingna ing
sadina-dina sajrone isih bisa kaaranan “dina
iki”, supaya panunggalanmu aja ana kang dadi
wangkot atine, marga saka pamblithuking
dosa. ¹⁴ Jalaran kita wus oleh panduman ana
ing Sang Kristus, angger kia padha ngukuhi
ing kayakinaning pracaya kita kang wiwitan,
nganti tumeka ing wekasan. ¹⁵ Ananging
manawa wus tau kapangandikakake:

“Ing dina iki, manawa sira krungu swarane,
aja padha mangkotake atinira, kaya nalika
ana ing sajroning panggrundel.”

¹⁶ Sapa ta kang memungu dukaning Allah,
sanadyan padha krungu swarane? Apa dudu
wong kabeh kang padha metu saka ing tanah
Mesir katuntun dening Nabi Musa? ¹⁷ Sarta
sapa kang dibendoni dening Panjenengane
patang puluh taun lawase? Apa dudu wong

kang padha nglakoni dosa sarta kang jisime pating glimpang ana ing pasamunan? ¹⁸Lan sapa kang wus disupaosi, bakal ora padha lumebu ing panggonan paleremane? Apa dudu wong kang padha ora mbangun-miturut iku? ¹⁹Dadine kita padha sumurup, manawa wong iku padha ora bisa lumebu amarga saka anggone ora pracaya.

Dina palereman kang katemtokake dening Gusti Allah

4:1-13

4 ¹Marga saka iku, kita dipadha waspada, supaya aja nganti ana wong ing antaramu kang kaanggep keru, sanadyan prasetya bab lumebu ing paleremane isih tumindak. ²Amarga kia uga padha kawartanan kabar kabungahan, padha kaya wong-wong iku, nanging pangandika kang kawartakake iku tanpa guna tumrap wong-wong mau, jalaran ora kinanthenan pracaya dening kang padha ngrungokake iku. ³Amarga kita kang padha pracaya, bakal lumebu ing palereman, kaya kang kapangandikakake dening Panjenengane: “Temahan Ingsun supaos sajroning bebenduningSun:
Wong-wong iku mesthi padha ora bakal lumebu ing paleremaningSun”, sanadyan pakaryane wus rampung wiwit nalika dumadining jagad.

⁴Amarga bab dina kapitu iku wus tau kapangandikakake ana ing sawijining nas:

“Lan ing dina kapitu Gusti Allah kendel saka pakaryane kabeh.”⁵ Sarta ing sajrone nas iku, kita maca: “Wong-wong iku ora bakal lumebu ing paleremaning Sun.”⁶ Dadi wus cetha manawa ana wong sawatara kang bakal lumebu ing palereman iku, dene wong-wong kang wus luwih dhisik diwartani kabar kabungahan iku ora lumebu, amarga ora padha mbangun-miturut.⁷ Mulane Gusti Allah nemtokake sawijining dina maneh, yaiku “dina iki”, nalika Panjenengane wus samono lawase anggone ngandika lumantar Prabu Dawud, kaya kang wus kasebut ing dhuwur:

“Ing dina iki, manawa sira padha krungu swarane, aja padha mangkotake atinira!”

⁸ Jalaran, saupama Hakim Yusak wus nglebokake wong-wong iku marang ing palereman, mesthi sawuse mangkono Gusti Allah ora bakal mangandikakake dina liyane maneh.⁹ Dadi isih ana dina palereman, dina kapitu kanggo umate Gusti Allah.¹⁰ Awit sing sapa wis lumebu ing papan paleremane Allah, wong iku dhewe wis leren saka sakehing pagaweane, padha kaya Gusti Allah anggone kendel saka pakaryane.¹¹ Mulane luwih becik manawa kita mbudi-daya lumebu sajroning palereman iku, supaya aja nganti ana kang tiba amarga nyonto marang pambalela iku uga.

¹² Sabab pangandikane Gusti Allah iku gesang lan santosa sarta luwih landhep tinimbang sakabehing pedhang kang landhep

kiwa-tengen. Tumamane bebles nganti misahake nyawa lan roh, ros-rosan-ros-rosan lan sungsum; bisa mbedakake panimbang lan pangangen-angening ati kita. ¹³Sarta ora ana titah kang sinamar ana ing ngarsane, jalaran samubarang kabeh katon ngeblak lan bukakan ana ing ngarsane paningale kang mundhut panjawab marang kita.

Gusti Yesus jumeneng Imam Agung

4:14--5:10

¹⁴Sarehne kita padha duwe Imam Agung kang pinunjul, kang wis sumengka nratas nglangkungi sakehing langit, yaiku Gusti Yesus, Putraning Allah, mulane kita padha ngantepana ing sahadat kita. ¹⁵Awit Imam Agung kita iku dudu imam agung kang ora bisa ngrasakake sakehing kaapesan kita nanging malah kang padha karo kita; Panjenengane wis ngalami kagodha nanging ora damel dosa. ¹⁶Kang iku payo padha sowan kalawan kendel marang dhamparing sih-rahmat, supaya kita oleh palimirma sarta nemu sih-rahmat kang njalari kita kapitulungan ing mangsa kang becik.

5 ¹Awitdene saben imam agung, kang kapiji saka ing antarane manungsa, iku katetepake kanggo manungsa minangka pantaraning manungsa karo Gusti Allah, supaya nyaosake pisungsung sarta kurban tumrap dosa. ²Panjenengane kudu bisa melu ngraosake kaanane para wong bodho lan para

wong kang kesasar, amarga panjenengane piyambak uga kebak ing kaapesan, ³kang ngudokake saos kurban tumrap dosa, ora mung kanggo para umat, nanging uga kagem panjenengane piyambak. ⁴Sarta ora ana wong kang ngalap drajat iku kanggo awake dhewe, nanging katimbangan dening Gusti Allah kaya kang wis kalakon tumrap Imam Agung Harun. ⁵Mangkono uga Sang Kristus ora mulyakake sarirane piyambak sarana jumeneng Imam Agung, nanging kamulyakake dening Panjenengane kang mangandikani:

“Sira iku PutraningSun!

Sira wus Sunputrakake ing dina iki,”

⁶iya kaya pangandikane ing ayat liyane maneh mangkene:

“Sira iku dadi Imam salawas-lawase, manut tatane Melkisedhek.”

⁷Nalika sugenge ana ing daging, Panjenengane wus ngaturake pandonga sarta panyuwun kanthi muwun lan sesambat marang Panjenengane, kang kuwaos milujengake saka pati, sarta marga saka kamursidane Panjenengane wus dipidhangetake. ⁸Sarta sanadyan Panjenengane iku Sang Putra, ewasamono wus sinau mbangun-miturut saka anggone nandhang sangsara, ⁹lan sawise nggayuh kasampurnane, Panjenengane dadi jalarane karahayon kang langgeng tumrap sakehing wong kang mituhu marang Panjenengane, ¹⁰sarta Panjenengane katimbangan dadi Imam Agung dening Gusti Allah, manut tatane Sang Melkisedhek.

Pepeling supaya aja nganti murtad**5:11--6:8**

¹¹ Mungguh prakara iku akeh sing kudu padha dakkandhakake, ananging angel diterangake, marga kowe wis padha dadi alot ing pangrungumu. ¹² Sabab sanadyana kowe sabenere wus padha dadi guru, yen kapidirid saka ing wektu, ewadene kowe isih prelu diwulang maneh bab dhasar-dhasaring pangandikane Gusti Allah sarta kowe isih butuh banyu susu, dudu pangan kang akas. ¹³ Amarga sing sapa isih butuh banyu susu, iku durung ngerti piwulang bab kabeneran, sabab isih dadi bayi suson. ¹⁴ Nanging pangan kang akas iku kanggo para wong diwasa, kang duwe pancadriya kang wis digladhi mbedakake kang becik sarta kang ala.

6 ¹ Marga saka iku payo padha ninggal wiwit-wiwitaning dhasar-dhasare piwulang bab Sang Kristus sarta padha nerusake candhake satutuge. Kita aja nganti masang maneh tetalesing pamratobat saka tingkah laku kang muspra, sarta tetalesing pracaya marang Gusti Allah, ² yaiku piwulang bab warna-warnaning baptis, panumpanging tangan, tangine para wong mati sarta paukuman langgeng. ³ Yaiku kang bakal padha kita lakoni, manawa dadi keparenging Allah. ⁴ Sabab mungguh wong-wong kang wus tau kapadhangan atine ⁵ kang wus tau ngrasakake peparinging kaswargan sarta kang

wus tau kapanduman Roh Suci, lan kang wus ngrasakake pangandikane Gusti Allah kang utama sarta dayane jagad kang bakal kalakon, ⁶nanging kang padha murtad maneh, iku ora bisa dianyarake sapisan engkas, satemah padha mratobat, amarga prasasat nyalib Putrane Allah maneh kanggo awake dhewe, sarta ngremehake Panjenengane ing ngarepane wong akeh. ⁷Sabab bumi kang nesep banyu udan kang kerep tumiba ing dhuwure, kang metokake tanem tuwuh kang maedahi tumrap kang nggarap iku, tanpa berkah saka Gusti Allah; ⁸nanging manawa bumi iku nuwuhake bebondhotan lan rerungkudan, iku tanpa guna sarta cepak kena ing supata, kang wekasane kaobong.

Kukuh ing pangarep-arep

6:9-20

⁹Ewadene, he para kekasihku, sanadyan aku padha pitutur mangkono marang kowe, aku padha mesthekake, manawa kowe padha duwe bab-bab kang luwih becik sarta kang isi karahayon. ¹⁰Amarga Gusti Allah ora kurang adil, nganti Panjenengane banjur kesupen marang ing panggawemu lan katresnanmu kang koklairake kagem asmane srana anggonmu padha ngladeni para suci, kang isih koklakoni nganti saprene iki. ¹¹Nanging kang padha dakarep-arep sawiji-wijining panunggalanmu supaya nelakake kataberen kang kaya mangkono iku satemah

pangarep-arepmu bisa kagayuh sakatoge, nganti tumeka ing wekasan, ¹² supaya kowe aja padha sungkanan, nanging padha nulada marang wong kang awit saka pracaya lan sabar mantep padha oleh panduman apa kang wus kaprasetyakake dening Gusti Allah.

¹³ Awitdene nalika Gusti Allah maringake prasetyane marang Rama Abraham, banjur supaos demi Panjenengane piyambak, sarehne ora ana manungsa kang ngungkuli Panjenengane, ¹⁴ pangandikane: “Ing sayektine sira bakal Sunberkahi nganti luber sarta sira bakal Suntangkarake dadi akeh banget.” ¹⁵ Rama Abraham ngentosi kanthi sabar sarta marga saka mangkono banjur tanpa apa kang kaprasetyakake. ¹⁶ Mungguh manungsa iku anggone supaos demi kang luwih luhur sarta supata iku minangka pikukuhe, kang mungkasi sakehing padudon. ¹⁷ Marga saka iku luwih ngyakinake marang wong-wong kang nduweni hak nampani prasetya iku ing bab teteping putusane, Gusti Allah wus nanggél kanthi supaos, ¹⁸ supaya marga prakara loro kang tetep, mokal manawa Gusti Allah cidra, kita kang ngupaya pangayoman, oleh pangatag-atag kang kuwat amrih nggayuh marang pagnarep-arep kang kagantungake. ¹⁹ Dene pangarep-arep iku minangka jangkaring nyawa kita kang kukuh lan santosa, kang wis ditibakake tekan saburining gubah, ²⁰ kang wus dilebeti dening Gusti Yesus minangka Pangirid kita, kang

jumeneng Imam Agung langgeng manut tatane Sang Melkisedhek.

Gusti Yesus Kristus lan Sang Melkisedhek

7:1-10

7¹ Awitdene Sang Melkisedhek iku ratu ing Salem sarta imame Kang Mahaluhur, kang methukake sarta mberkahi Rama Abraham nalika Rama Abraham kondur saka anggone ngalahake para raja. ² Rama Abraham uga nyaosake saprasapuluhe samubarang marang panjenengane. Manut tegese asma Melkisedhek iku sapisan ateges ratuning kaadilan, sarta uga ratu ing Salem, yaiku ratuning tentrem-rahayu, ³ kang tanpa Rama, tanpa ibu, tanpa sarasilah, kang ora ana wiwitaning dinane sarta wekasaning yuswane, sarta sarehne panjenengane kadadekake padha karo Putrane Gusti Allah, dadine lestari jumeneng imam ing salawase.

⁴ Mara padha pikiren, saiba luhure Sang Melkisedhek iku, dene Rama Abraham leluhur kita nganti nyaosi saprasapuluhe sakehing jarahan kang becik dhewe. ⁵ Dene mungguh para turune Lewi kang padha tanpa kalungguhan imam, iku manut angger-anggering Toret, kawajibake nglumpukake pisungsung prasapuluhan saka umat Israel, yaiku para sadulure, sanadyan wong-wong iki uga tedhake Rama Abraham. ⁶ Nanging Sang Melkisedhek, kang ora tunggal turun karo wong-wong iku, mundhut prasapuluhan

marang Rama Abraham sarta mberkahi panjenengane, sanadyan sing kagungan prasetya iku. ⁷Pancen wis ora kena dipadoni, manawa kang luwih asor diberkahi dening kang luwih luhur. ⁸Sarta ana ing kene kang tanpa prasapuluhan iku wong kang padha kena ing pati, dene ana ing kana Panjenengane, kang kaseksenan manawa gesang. ⁹Malah kena dikandhakake: Lewi kang wenang nampani pisungsung iku iya saos pisungsung lantaran Rama Abraham, ¹⁰amarga Lewi isih ana ing garbane leluhure nalika Sang Melkisedhek methukake leluhure mau.

Sang Kristus iku Imam kang luwih luhur tinimbang Sang Imam Agung Harun

7:11-28

¹¹Marga saka iku, saupama kaimamane Lewi wis ngolehake kasampurnan -- jalaran marga kaimaman iku, umat Israel wis tanpa Toret -- apa sababe dene isih ana Imam Agung liyane kang katetepake manut tatane Sang Melkisedhek sarta ora kasebut manut tatane Imam Agung Harun? ¹²Sabab, manawa salin kaimaman, samesthine angger-anggering Toret bakal salin uga. ¹³Sabab Panjenengane, kang dikarepake ing kene iki, kalebu taler liya, saka taler iki ora ana sing tau ngladeni ing misbyah. ¹⁴Amarga wus disumurupi dening kabeh wong, manawa Gusti kita iku trah saka Yahuda; dene tumrap taler iki Nabi

Musa ora tau mangandikakake apa-apa bab kaimaman. ¹⁵Sarta bab iku saya tetela maneh, manawa ana imam liyane kang jumeneng manut tatane Sang Melkisedhek, ¹⁶kang dadi imam ora alandhesan pranataning manungsa, nanging alandhesan urip kang ora bisa lebur. ¹⁷Sabab tumrap Panjenengane ana paseksen mangkene:

“Sira iku dadi Imam ing salawas-lawase, manut tatane Melkisedhek.”

¹⁸Pancen, sawijining tatanan kang kapacak dhisik iku dibatalake, manawa ora nduweni kakuwatan sarta tanpa guna, ¹⁹-- sabab angger-anggering Toret iku babar pisan ora nggawa kasampurnan -- nanging saiki kathukulake pangarep-arep kang luwih prayoga, kang nyaketake kita kalawan Gusti Allah. ²⁰Sarta kayadene bab iki anggone dumadi ora tanpa supata -- wong-wong iku anggone dadi imam pancen tanpa supata, ²¹nanging Panjenengane nganggo supaos, kang dilairake dening Panjenengane, kang ngandika:

“Pangeran wus supaos sarta Panjenengane ora bakal keduwung:

Sira iku Imam ing salawas-lawase” --

²²mangkono uga Gusti Yesus wus dadi tetangelaning prajanjian kang luwih kuwat. ²³Karodene kang dadi imam iku cacahé akeh, awit ora bisa lestari anggone jumeneng, jalaran kepalang ing pati.

²⁴Nanging, sarehne Panjenengane tetep jumeneng salawas-lawase, kaimamane ora

bisa lumengser marang wong liya. ²⁵ Mulane Panjenengane uga saged mitulungi rahayu kalawan sampurna marang sakehing wong kang sowan ing ngarsane Gusti Allah lumantar Panjenengane. Jalaran Panjenengane gesang ing salawase prelu jumeneng dadi Pantarane wong-wong mau.

²⁶ Sabab iya Imam Agung kang kaya mangkono iku kang kita butuhake, yaiku kang suci, tanpa salah, tanpa blentong, kang pinisah karo para wong dosa sarta ngungkuli sungsun-sungsune swarga, ²⁷ kang ora kaya para imam agung liyane, kang saben-saben kudu nyaosake kurban tumrap dosane dhewe lan sawise iku lagi tumrap dosane umate, sabab prakara iku wus katindakake dening Panjenengane sapisan kanggo salawase nalika Panjenengane ngaturake sarirane piyambak minangka kurban. ²⁸ Sabab angger-anggering Toret iku netepake para wong kang nandhang kaapesan dadi imam agung, nanging supaos, kang kalairake sawuse angger-anggering Toret, iku njumenengake Sang Putra, kang wus sampurna ing salawas-lawase.

Imam Agung prajanjian anyar

8:1-13

8 ¹ Wose apa kang kita rembug iku mangkene: kita padha duwe Imam Agung kang kaya mangkono, kang lenggah ing satengene dhampare kang Mahaagung ing swarga, ² sarta kang ngladosi pangibadah

ing panggonan kang suci, yaiku ing sajrone tarub kang sejati, yasane Gusti Allah sarta dudu gaweaning manungsa. ³Jalaran saben Imam Agung kapatah nyaosake kurban sarta pisungsung, mulane Gusti Yesus uga prelu kagungan kang dipisungsungake.

⁴Saupama Panjenengane ana ing bumi iki, Panjenengane babar pisan ora bakal jumeneng Imam, amarga ing kene wus ana para imam kang padha nyaosake pisungsung manut angger-anggering Toret. ⁵Anggone padha leladi iku minangka gambar lan wewayangane barang kaswargan, padha kaya kang kapangandikakake marang Nabi Musa, nalika bakal ngadani yasa tarub: “Dieling,” mangkono dhawuhe, “kabeh iku kudu sira gawe manut pola kang wus katuduhake marang sira ana ing dhuwur gunung iku.” ⁶Nanging saiki Panjenengane wus tanpa kaimaman kang luwih dening agung, marga Panjenengane jumeneng Pantaraning prasetyan kang luwih mulya, kang alandhesan prasetya kang luwih luhur.

⁷Sabab yen ta prajanjian kang dhisik iku tanpa cacad, ora bakal digolekake panggonan maneh kanggo kang kapindhho.

⁸Dene anggone nacad wong-wong iku nalika Panjenengane ngandika:

“Satemene, bakal tumeka ing wektune,”
 mangkono pangandikane Pangeran,
 “Ingsun bakal mranata prajanjian anyar
 kalawan turune Israel sarta turune
 Yahuda,

⁹ ora kaya prajanjian kang wis Sunanakake karo para leluhure wong-wong iku, nalika Ingsun nganthi wong-wong iku Sunirid metu saka ing tanah Mesir.

Amarga wong-wong iku ora setya marang prajanjaniSun, sarta Ingsun ngemohi wong-wong iku,” mangkono pangandikane Pangeran.

¹⁰ “Iya iki prajanjian kang bakal Sunanakake kalawan turune Israel sawise wektu iku,” mangkono pangandikane Pangeran.

“Angger-anggeringSun bakal Sunparingake ana ing budine,

sarta Sunserati ing atine, dene Ingsun bakal jumeneng Allahe sarta wong-wong iku bakal dadi umatingSun.

¹¹ Sarta wong-wong iku ora bakal padha mulang maneh marang pepadhane warga utawa marang pepadhane sadulur kanthi ngucap:

Wanuha marang Pangeran! Amarga kang cilik dalah kang gedhe kabeh bakal padha wanuh marang Ingsun.

¹² Awitdene Ingsun bakal nandukake sih-piwelas marang kaluputane sarta ora bakal ngengeti marang dosa-dosane.”

¹³ Sarehne Panjenengane ngandika bab prajanjian anyar, mulane iya mratelakake manawa kang dhisik iku prajanjian kang wis dadi lawas, sarta apa kang dadi lawas lan kawak iku wis cepak sirnane.

Panggonan suci ing bumi sarta ing swarga

9:1-10

9¹ Anadene mungguh prajanjian kang wiwitan iku uga pancen ana pranatan-pranatanane ing bab pangibadah sarta ing bab pasucen gaweaning manungsa. ²Jalaran ana tarub kang kapasang rakit, perangane kang ngarep dhewe ana ajug-ajuge lan meja kanggo roti sesaosan. Perangan iki kaaranan pasucen. ³Ing saburine gubah kang kapindho ana tarube maneh siji kang diarani pasucen kang pinunjul. ⁴Ing kono ana misbyahe padupan emas sarta pethi prasetyan kang kalapis emas bleg; ing jerone ana gucine emas isi manna sarta lantaranane Imam Agung Harun kang wus tau semi sarta watu blebekan prasetyan, ⁵lan ing sadhuwure ana kerube kamulyan loro kang ngaubi tutup pangruwatan. Nanging prakara iki ing samengko ora bisa kita critakake kanthi wijang.

⁶Iya mangkono iku anggone nata papan kang suci iku. Dene para imam tansah lumebu ing perangan tarub kang ngarep prelu nindakake pangibadahe, ⁷nanging tarub kang kapindho iku mung dilebeti dening Imam Agung piyambak sataun sapisan, lan kudu ngasta getih kang kasaosake marga saka sarirane piyambak sarta marga saka panerak-panerake umate kang ora kajarag. ⁸Kalawan mangkono iku Sang Roh Suci anggone nelakake manawa dalan menyang papan suci durung

kawengakake, salawase tarub kang ngarep iku isih ana. ⁹Iku minangka pasemon tumrap ing jaman saiki. Miturut saka iku ana kurban lan pisungsung kang kasaosake, kang ora bisa ndadekake sampurnane wong-wong kang nyaosake manut rumangsaning atine, ¹⁰marga kabeh kang wujud pangan lan omben-omben sarta pisungsung warna-warna iku mung tatanan tata lair bae, kang mung tumindak nganti tumekane jaman pambangunan.

Gusti Kristus jumeneng Pantawising prajanjian kang anyar

9:11-28

¹¹Balik Gusti Kristus wus rawuh jumeneng Imam Agung tumrap bab-bab kang becik kang bakal kalakon. Panjenengane wus nglangkungi tarub kang luwih gedhe sarta kang luwih sampurna kang ora kayasa dening tanganing manungsa, -- tegese dudu panunggalane kang tumitah iki --, ¹²sarta Panjenengane wus lumebet ing pasucen sapisan kanggo salawas-lawase, ora ngasta getihing wedhus lanang sarta getihing pedhet, nanging ngasta rahe piyambak. Lan marga saka iku Panjenengane wus ngangsalake panebus kang langgeng. ¹³Jalaran, manawa getihing wedhus lanang sarta getihing sapi lanang lan kepyuraning awune pedhet iku ndadekake sucine wong kang najis, satemah padha kasucekake tata lair, ¹⁴mendahane maneh rahe Gusti Kristus, kang marga dening Roh kang langgeng wus

ngurbanake sarirane piyambak konjuk ing Allah minangka pisungsung kang tanpa cacad, iku rak mesthi bakal ngresiki rumangsaning ati kita saka pratingkah-pratingkah kang tanpa guna, supaya kita bisa ngabekti marang Gusti Allah kang asipat gesang?

¹⁵ Mulane Panjenengane jumeneng Pantawise prajanjian kang anyar, supaya wong-wong kang wus katimbangan padha bisaa tanpa warisan langgeng kang kaprasetyakake, amarga Panjenengane wus seda kanggo nebus panerak-panerak kang ditindakake ing sajrone prajanjian kang wiwitan. ¹⁶ Jalaran manawa ana layang wasiyat, ing kono kudu dipratelakake matine kan gawe wasiyat iku.

¹⁷ Sabab sawijining layang wasiyat iku lagi bisa sah, manawa kang gawe wasiyat iku wus ngajal, sabab wasiyat iku ora tumindak, salawase kang gawe wasiyat mau isih urip. ¹⁸ Yaiku sababe, dene prajanjian kang wiwitan ora disahake tanpa getih. ¹⁹ Awitdene nalika Nabi Musa wus ndhawuhake sakehe pepakon angger-anggering Toret marang umat kabeh, banjur mendhet getihing pedhet lan getihing wedhus lanang sarta banyu lan wulu abang sarta isop, banjur dikepyurake piyambak ing kitab iku sarta marang umat kabeh, ²⁰ kalawan ngandika: “Iki getihing prajanjian kang katetepake dening Allah tumrap kowe.” ²¹ Mangkono uga tarube lan sakehe piranti kang kanggo ing pangibadah iya padha dikepyuri getih. ²² Sarta manut angger-anggering Toret meh samubarang

kabeh karesikake srana getih sarta ora ana pangapura manawa tanpa wutahing getih.

²³ Dadi gegambarane samubarang kabeh kang ana ing swarga iku kudu kasucekake kalawan patrap mangkono iku, nanging barang-barang kaswargan dhewe kasucekake srana kurban kang luwih becik tinimbang iku.

²⁴ Sabab Sang Kristus ora mlebet ing sajroning pasucen gaweaning tangane manungsa kang mung dadi gegambarane kang sejati, nanging mlebet ing swarga piyambak prelu sowan ing ngarsane Gusti Allah kanggo kapreluan kita. ²⁵ Sarta Panjenengane ora mlebet prelu bola-bali ngurbanake sarirane piyambak, kayadene Imam Agung kang saben taun lumebet ing pasucen ngasta getih kang dudu rahe piyambak. ²⁶ Jalaran manawa mangkono Gusti kudu bola-bali anggone nandhang sangsara wiwit jagad iki dititahake. Nanging saiki Panjenengane mung sapisan anggone nglairake sarirane, yaiku ing jaman wekasan, prelu mbirat dosa srana kurbane piyambak. ²⁷ Sarta padha kayadene manungsa katetepake mati mung sapisan bae, lan sawise iku diadili, ²⁸ mangkono uga Sang Kristus iya mung sapisan bae anggone ngurbanake sarirane prelu nanggél dosane wong akeh. Sawise iku bakal ngatingal sapisan engkas ora prelu nanggél dosa, nanging prelu maringake karahayon marang wong kang padha nganti-anti marang Panjenengane.

Pisungsung kang sampurna

10:1-18

10 ¹Ing sajroning angger-anggering Toret iku mung kamot wewayangan bae bab karahayon kang bakal ana, sarta dudu wujuding karahayon iku dhewe. Marga saka iku kalawan kurban kang padha, kang saben taun lumintu dikurbanake, angger-anggering Toret ora bakal gawe sampurnane wong kang padha nindakake. ²Jalaran saupama mangkono, mesthi wong-wong padha ora nyaosake kurban-maneh, sabab kang padha nindakake pangibadah iku ora ngrumangsani dosa maneh awit wis padha karesikake sapisan kanggo salawas-lawase. ³Ananging iya malah marga saka kurban-kurban iku saben taun wong padha dielingake marang anane dosa. ⁴Sabab mokal manawa getihing sapi lanang utawa getihing wedhus lanang bisa mbirat dosa.

⁵Mulane nalika Panjenengane rawuh ing jagad, matur:

“Kurban saha pisungsung boten Paduka karsakaken

-- nanging Paduka sampun nyawisaken badan dhateng Kawula --

⁶Kurban obaran saha kurban pambirating dosa

boten ndadosaken kepareng Paduka.

⁷Kawula lajeng munjuk:

Lah punika Kawula sowan;

ing salebeting kitab gulungan wonten
 seratanipun
 bab Kawula supados nglampahi karsa
 Paduka,
 dhuh Gusti Allah Kawula.”

⁸Sakawit Panjenengane matur: “Kurban saha pisungsung, kurban obaran saha kurban pambirating dosa sami boten Paduka karsakaken sarta boten ndadosaken kepareng Paduka.” -- sanadyan kapisungsungaken manut angger-anggering Toret --. ⁹Nuli matur mangkene: “Lah punika, Kawula sowan, badhe nglampahi karsa Paduka.” Sing wiwitan kasuwak dening Panjenengane, supaya kang kapindho bisa tumindak. ¹⁰Iya marga karsane iki, kita wus disucekake sapisan kanggo salawas-lawase srana kurban sarirane Gusti Yesus Kristus.

¹¹Sabanjure saben imam ing sadina-dina ngimami sarta ambal-ambalan nyaosake kurban kang padha, kang babar pisan ora bisa mbirat dosa. ¹²Nanging Panjenengane, sawuse misungsungake kurban siji bae marga saka dosa, banjur lenggah ana ing tengene Gusti Allah salawas-lawase, ¹³sarta ing samengko Panjenengane mung ngantos-antos, nganti tumeka mungsuh-mungsuhe arep kadadekake ancik-anciking sampeyane. ¹⁴Sabab srana kurban siji bae Panjenengane wus damel sampurnane para kang kasucekake ing salawas-lawase. ¹⁵Lan bab iku Sang Roh Suci uga maringi paseksen marang kita, ¹⁶sabab sawuse Panjenengane ngandika:

“Iki prajanjian kang bakal Sunanakake karo wong-wong iku, sawuse wektu iku,”

Panjenengane banjur ngandika maneh:

“Ingsun bakal maringi angger-anggeringSun ana ing atine, sarta Sunserat ana ing budine,

¹⁷ sarta Ingsun ora ngenget-enget maneh marang sakehing dosa lan panerake.”

¹⁸ Dadi manawa iku kabeh wus kaapura, ora prelu ana kurban maneh kang kudu kasaosake marga saka dosa.

Kaantepan

10:19-39

¹⁹ Kang iku para sadulur, srana rahe Gusti Yesus ing samengko kita bisa lumebu ing papan pasucen kanthi kebak ing kakendelan, ²⁰ amarga Panjenengane wus ngwengani kita dalan kang anyar sarta urip metu ing gubah, yaiku sarirane piyambak, ²¹ lan kita duwe Imam Agung kang ngepalani padalemane Gusti Allah. ²² Mulane payo padha sowan ing ngarsane Gusti Allah kanthi ati kang temen lan eklas sarta kalawan kayakinan ing pracaya kang kukuh, amarga ati kita wus karesikan saka rumasaning ati kang ala lan badan kiat wus kaedusan kanthi banyu kang resik. ²³ Dikukuh anggon kita padha ngandhemi sahadating pangarep-arep, jalaran Panjenengane, kang mrasetyakake iku tuhu setya. ²⁴ Sarta mara padha engon-ingengon, supaya padha atag-ingatag ing katresnan

lan ing panggawe utama. ²⁵ Kita aja ngedohi pakumpulan-pakumpulan pangibadah kita, kaya pakulinane sawenehing wong, ananging payo padha eling-ingelingake, sarta ngarepake dinaning Gusti kang saya cedhak iki disaya mepeng anggon kita tumindak ing gawe.

²⁶ Jalaran manawa sawise tanpa kawruh ing bab kayekten kita njarag gawe dosa, mesthi ora ana kurban maneh kanggo mbirat dosa iku. ²⁷ Ananging kang ana yaiku panganti marang paukuman kang nggegirisi sarta geni kang mulad-mulad kang bakal ngobong sakehing wong kang duraka. ²⁸ Manawa ana wong nampik angger-anggere Nabi Musa, iku kaukum pati tanpa palimirma kanthi paseksene wong loro utawa telu. ²⁹ Mendah saya abote paukuman kang kudu kasangga dening wong kang ngidak-idak Putraning Allah, sarta kang nganggep najis marang rahing prajanjian kang nucekake, tuwin ngremehake Rohing sih-rahmat. ³⁰ Jalaran kita sumurup marang Panjenengane kang ngandika:

“Piwales iku wewenangingSun. Iya Ingsun kang bakal males.”

Sarta maneh:

“Pangeran bakal ngadili umate.”

³¹ Nggegirisi banget, manawa tumiba ing astane Gusti Allah kang asipat gesang.

³² Padha elinga marang mangsa kang wis kapungkur. Sawuse kowe tanpa pepadhang, kowe kerep padha nandhang sangsara akeh amarga kowe betah nglakoni perjuangan kang abot, ³³ iya nalika kowe padha kagawe

tontonan anggonmu diwewada sarta daniaya, iya nalika nglabuhi marang wong kang padha digawe kaya mangkono mau. ³⁴Kowe pancen padha mbelani nandhang sangsara marang wong kang padha dikunjara sarta nalika barang darbekmu dirampog, kowe narima kanthi bungah, amarga kowe padha sumurup, manawa kowe nduweni bandha kang luwih becik sarta kang asipat langgeng. ³⁵Kang iku aja padha mbuwang pracayamu, amarga bakal gedhe ganjarane. ³⁶Sabab kowe butuh sabar mantep, supaya sawuse kowe nglakoni karsane Gusti Allah, padha oleha apa kang wis kaprasetyakake.

³⁷“Amarga ora antara lawas, malah mung kurang sadhela bae,
Panjenengane bakal rawuh, wus bakal ana,
ora nyumenekake rawuhe.

³⁸Nanging wong kagunganingSun kang bener iku uripe marga saka pracaya.
Dene manawa mundur, Ingsun bakal ngemohi wong iku.”

³⁹Balik mungguh kita iki dudu panunggalane wong-wong kang mundur sarta nemahi karusakan, nanging kang padha pracaya lan kang kapitulungan nyawane.

Para seksine pracaya

11:1-40

11 ¹Pracaya iku dhasaring samubarang kang kita arep-arep sarta cihnaning samubarang kang ora katon. ²Awit iya

marga saka pracaya iku para leluhur kita wus kaparingan paseksen.

³Marga saka pracaya kita sumurup, manawa alam jembar iki wus katitahake dening sabdane Gusti Allah, temahan samubarang kang kita deleng iku wus tumitah saka kang ora bisa kita deleng.

⁴Marga saka pracaya Habel wus nyaosake kurban marang Gusti Allah kang luwih becik katimbang kurbane Kain. Marga saka iku banjur kaseksenan manawa wong bener, amarga pisungsunge ndadekake keparenge Gusti Allah sarta jalaran saka pracaya isih bisa ngucap sawise mati.

⁵Marga saka pracaya Henokh kapulung, supaya ora ngalami mati, sarta ora ketemu, jalaran wus kapulung dening Gusti Allah. Awit sadurunge kapulung, wus kaseksenan manawa ndadekake keparenging Allah.

⁶Nanging manawa tanpa pracaya mokal yen ndadekake keparenging Allah. Jalaran sing sapa sowan marang ngarsane Gusti Allah iku kudu pracaya manawa Gusti Allah iku ana, sarta maringi ganjaran marang wong kang padha temen-temen ngupaya marang Panjenengane.

⁷Marga saka pracaya Rama Nuh -- kalawan pitedahing Allah bab prakara kang durung kauningan -- kanthi setya damel prau kanggo nylametake kulawargane; lan marga saka pracaya iku panjenengane ngadili jagad lan kapesthekake tampi kabeneran, laras kalawan pracayane.

⁸ Marga saka pracaya Rama Abraham mbangun-turut, nalika katimbangan supaya bidhal menyang ing panggonan kang bakal ditampeni dadi pusakane, banjur bidhal mangka ora mirsa ing ngendi papan kang bakal kajujuk. ⁹ Marga saka pracaya iku panjenengane manggen ing tanah kang kaprasetyakake kaya-kaya ana ing tanah ngamanca sarta ana ing kono panjenengane dedalem ana ing tarub karo Iskak lan Yakub, kang padha ndherek dadi ahli warise tunggal prasya iku. ¹⁰ Jalaran panjenengane ngantos-antos kutha kang atetales, kang karancang sarta kayasa dening Gusti Allah.

¹¹ Marga saka pracaya, dalah Ibu Sara kaparingan kakiyatan nedhakake putra-wayah, sanadyan wus lungse ing yuswa; amarga ngugemi manawa kang maringi prasya iku setya. ¹² Iya iku jalarane, dene saka wong siji, tur prasasat wong kang wus mati, sumebar tedhak turune, kaya lintang ing langit sarta kaya wedhi ing pinggir sagara kang tanpa wilangan cacahé.

¹³ Iku mau kabeh sedane sajroning pracaya, durung nganti nampani apa kang kaprasetyakake, mung mirsani saka kadohan lan ngawe-awe saka kadohan, sarta padha ngaken manawa dadi wong manca sarta wong neneka ana ing bumi iki. ¹⁴ Jalaran wong kang ngucap mangkono iku nelakake, manawa padha kapengin ngupaya tanah wutah rah. ¹⁵ Mangka saupama padha ngengetana ing tanah wutah rah kang wus tinilar, padha

kagungan wektu kang ombor kanggo kondur.

¹⁶Nanging saiki padha kapengin marang tanah wutah rah kang luwih becik, yaiku tanah wutah rah kaswargan. Mulane Gusti Allah ora lingsem sinebut Gusti Allaha, marga Panjenengane wus nyadhiyani kutha.

¹⁷Marga saka pracaya Rama Abraham nalika kacoba, ngurbanake Iskak. Panjenengane, kang wus kaparingan prasetya, lila ngurbanake putrane ontang-anting, ¹⁸sanadyan marang panjenengane wus kapangandikakake: “Trah kang saka Iskak iku kang bakal kasebut turunira.” ¹⁹Jalaran panjenengane manggali, manawa Gusti Allah kuwaos nangekake wong, sanadyan saka ing antarane wong mati. Sarta prasasat saka ing kono anggone nampeni wangsul putrane.

²⁰Marga saka pracaya Rama Iskak anggone mberkahi marang Yakub sarta Esau kanthi mirsani kang bakal kalakon.

²¹Marga saka pracaya Rama Yakub, nalika ndungkap bakal sedane, mberkahi putrane Sang Yusuf sakarone, banjur sujud kanthi tumungkul in bongkoting lantaranane.

²²Marga saka pracaya Sang Adipati Yusuf nalika ndungkap ing sedane martakake bab bakal budhale Banisrael sarta paring piweling bab layone.

²³Marga saka pracaya Nabi Musa, sawiyose, diumpetake dening rama-ibune lawase telung sasi, amarga padha nguni-ngani, manawa bayi iku bagus rupane sarta ora wedi marang prentahe Sang Prabu.

²⁴ Marga saka pracaya Nabi Musa nalika wus diwasa ora karsa sinebut putrane Sang Prabu Pringon, ²⁵ jalaran panjenengane milaur nandhang sangsara karo umate Gusti Allah, katimbang karo ngraosake kamuktening dosa sawatara mangsa ²⁶ sarta nganggep, manawa karemehake amarga saka Sang Kristus iku kasugihan kang luwih gedhe tinimbang karo sakehing rajabranane tanah Mesir, awit kang ditenga iku kanugrahan.

²⁷ Marga saka pracaya mulane banjur nilar tanah Mesir, ora ajrih marang dukane Sang Prabu, awit tansah mantep mbetahake prasasat mirsani apa kang ora katon.

²⁸ Marga saka pracaya panjenengane mranata Paskah sarta pangepyuring getih, supaya anak-anak pambarep aja nganti kagepok dening kang nenum pes.

²⁹ Marga saka pracaya wong-wong iku padha ngliwati Sagara Abang kaya lumaku ing dharatan, mangka wong-wong Mesir padha klelep, nalika padha nyoba mangkono uga.

³⁰ Marga saka pracaya baluwartine kutha Yerikho padha jugrug, sawise diubengi pitung dina lawase.

³¹ Marga saka pracaya Rakhab, wong wadon tuna-susila, ora katut katumpes bareng karo wong-wong duraka, amarga wus nampani para telik iku kalawan becik.

³² Sarta apa maneh sing kudu dakpratelakake? Jalaran aku bakal kakurangan wektu, manawa aku arep nyritakake bab Hakim Gidheon, Barak, Simson, Yefta, Sang

Prabu Dawud lan Nabi Samuel sarta para nabi,
³³ kang marga saka pracaya wus nelukake nagara-nagara, nindakake pangadilan, nampani apa kang wis kaprasetyakake, mbungkem cangkeme singa-singa, ³⁴ nyirep geni kang mulad-mulad. Wong iku padha oncat saka landhepe pedhang, wus tanpa kakuwatan sajrone nandhang apes, wus padha dadi santosa ing sajroning paprangan sarta wus ngundurake wadyabalaning mungsuh.
³⁵ Para ibu nampani maneh wong-wonge sing wis mati, jalaran padha ditangekake. Nanging wong-wong liyane padha milaur dipilara sarta ora gelem diluwari, supaya padha tanpa patangen kang luwih becik. ³⁶ Ana maneh kang dipoyoki sarta disapu, malah ana kang dibanda sarta dikunjara. ³⁷ Padha dibenturi watu, digraji, dipateni kalawan pedhang; wong-wong iku padha nglembara kalawan manganggo lulang wedhus gembel lan lulang wedhus jawa, padha kacingkrangan, disangsara sarta dikaniaya. ³⁸ Donya iki ora pantes tumrap wong-wong iku. Padha nglambrang ana ing pasamunan sarta ing pagunungan, sajroning guwa-guwa sarta ing luweng-luwenging bumi.
³⁹ Sarta wong iku kabeh padha ora tanpa apa kang kaprasetyakake iku, sanadyan pracayane wus awèh paseksen kang becik tumrap wong-wong iku. ⁴⁰ Jalaran Gusti Allah wus nyadhiyani kang luwih becik tumrap kita; tanpa kita wong-wong iku ora bisa tumeka ing kasampurnan.

Pitutor supaya mantep ing pracaya

12:1-17

12 ¹Sarehne kita duwe seksi akeh banget, kayadene mega kang ngupengi kita, mulane payo padha mbuwang sakabehing momotan sarta dosa kang tansah ngganggu-gawe kita, sarta kalawan mantep padha lumayu ing pabalapan kang kawajibake marang kita. ²Payo padha kita lakoni kanthi mandeng marang Gusti Yesus, kang nuntun kita ing sajroning pracaya sarta kang ngasta pracaya kita marang kasampurnan, kang ora ngetang kanisthan manggul salib kalayan mantep, sulihing kabungahan kang kacawisake kagem Panjenengane kang samengko lenggah ana ing tengening dhampare Gusti Allah. ³Padha tansah elinga marang Panjenengane kang mantep anggone nahanake pambantahe para wong dosa kang nganti samono iku marang Panjenengane, supaya kowe aja nganti padha lesu sarta semplah. ⁴Anggonmu perang nanggulangi dosa iku durung nganti padha ngwutahake getih. ⁵Sarta apa kowe wus padha lali marang pitutor kang kadhawuhake marang kowe kaya marang para putra:

“He anakku, aja nyepelekake panggulawenthahe Gusti Allah, sarta aja padha nglokro manawa kowe dielingake;

⁶amarga Gusti Allah matrapi marang kang ditresnani,

sarta nggebagi kang kaanggep putra.”

⁷Manawa kowe padha ngalami dipatrapi, dadi kowe karengkuh putrane Gusti Allah. Endi ta ana anak kang ora tau dipatrapi dening bapakne? ⁸Nanging manawa kowe ora tau dipatrapi, kang kudu kasandhang ing saben wong, dadi kowe dudu putra, nanging anak jadah. ⁹Sabanjure; saka bapa kita kang sabenere, kita wus kapatrapan, mangka iku padha kita eringi, mendahane maneh manawa kita oraa kudu sumuyud marang Ramane sakabehing roh, supaya kita kepareng urip?

¹⁰Bapa kita matrapi kita mung sawatara mangsa miturut apa bae kang kaanggep becik, nanging Panjenengane anggone matrapi kita iku murih becike, supaya kita kapanduman kasucene. ¹¹Sarupaning patrapan iku samangsa lagi kaparingake pancen ora mbungahake, malah nyedhihake. Nanging sateruse banjur metokake wohing kayekten kang njalari tentrem marang wong-wong kang wis padha kalantehake ing bab iku.

¹²Mulane kencengna tangan kang lemes sarta dhengkul kang keklok; ¹³sarta jejegna lakune sikilmu, supaya kang pincang aja nganti kongsul, nanging dadi waras.

¹⁴Padha ngudia rukun karo sakabehing wong, sarta ngaraha marang kasucen; jalaran tanpa kasucen siji bae ora ana kang bakal ndeleng Gusti Allah. ¹⁵Padha diawas aja nganti ana sing ngoncati sih-rahmate Gusti Allah, supaya aja nganti ana oyod pait kang thukul, kang nuwuhake rerusuh sarta kang njemberi

wong akeh. ¹⁶Aja ana kang laku jina utawa kang nduweni pepenginan kang asor kaya Esau, kang ngedol wewenange dadi pambarep diurupake pangan sapiring. ¹⁷Jalaran kowe padha sumurup, manawa sawuse mangkono, nalika arep nampani berkah, ditampik, sabab ora oleh wewengan kanggo ndandani kaluputane, sanadyan anggone ngupaya kanthi mbrebes mili.

Tanggung jawab kang abot

12:18-29

¹⁸Amarga kowe ora padha marani gunung kang bisa kagepok sarta geni kang mulad-mulad, tuwin pepeteng alimengan lan lesus, ¹⁹unine kalasangka apadene unining swara, kang ndadekake para kang krungu nganti padha nyuwun, supaya aja nganti dipangandikani maneh, ²⁰awit padha ora betah ngrungokake dhawuh iki: “Dalah kewan manawa ana kang nggepok marang gununge, iku kudu dibenturi watu.” ²¹Sarta tetinggalan iku nggegirisi banget, nganti Nabi Musa ngandika: “Aku giris lan gumeter.” ²²Nanging kowe wis padha cedhak karo gunung Sion, karo kuthane Gusti Allah kang asipat gesang, Yerusalem kaswargan sarta karo golonganing malaekat maewu-ewu, sawijining kumpulan kang rame nyenengake, ²³sarta karo pasamuwane para pambarep, kang jenenge wus padha katulisan ana ing swarga, sarta karo Gusti Allah, kang ngadili

sakabehing wong, sarta maneh karo rohe para wong mursid kang kasampurnakake, ²⁴sarta karo Gusti Yesus, Pantawise prajanjian kang anyar, lan karo rah pangepyuran kang wicarane luwih cetha tinimbang karo getihe Habel.

²⁵Dipadha prayitna, supaya aja padha nampik marang Panjenengane, kang medharake pangandika. Jalaran manawa wong-wong kang nampik marang Panjenengane kang nglairake pangandikane Gusti Allah ana ing bumi iku, ora bisa oncat, apamaneh kita, manawa kita nyingkur marang Panjenengane, kang ngandika saka ing swarga. ²⁶Ing nalika samana swarane nggonjingake bumi, nanging samengko Panjenengane maringi prasetya: "Ingsun bakal ngoregake sapisan engkas ora ngemungake bumi bae, malah langit uga." ²⁷Tetembungan "sapisan engkas" iku nuduhake owah-owahane samubarang kang bisa digonjingake, kaya apa kang katitahake, supaya tetepa samubarang kang ora bisa gonjing. ²⁸Kang iku, sarehne kita padha nampani nagara kang ora bisa gonjing, payo padha ngaturake panuwun lan padha ngabekti marang Gusti Allah, miturut cara kang kakarsakake, kanthi hurmat lan wedi-asih. ²⁹Sabab Gusti Allah iya asipat geni kang gawe gosong.

Pitutur sarta pandonga rahayu

13:1-25

13 ¹Rumatana katresnaning pasaduluran!
²Kowe aja padha lali awéh
 pamondhokan marang wong, jalaran
 saka mangkono iku ana sawenehing wong
 sing padha ora sumurup manawa wus ngaturi
 pasugatan marang para malaekat. ³Padha
 elinga marang para pasakitan, jalaran kowe
 dhewe uga pasakitan. Sarta padha elinga
 marang wong kang padha kinaniaya, amarga
 kowe dhewe iya isih urip ana ing donya iki.
⁴Nikah iku ajenana sarta aja njemberake
 paturon, sabab wong kang padha laku jina lan
 bandrek iku bakal dipatrapi dening Gusti Allah.
⁵Kowe aja padha karem bandha sarta padha
 marema ing saanane. Awit Gusti Allah wus
 ngandika: "Ingsun ora bakal negakake sira lan
 sira ora pisan-pisan bakal Suntilar."

⁶Marga saka iku kanthi yakin kita bisa
 ngucap:

"Gusti Allah kang mitulungi aku.

Aku bakal ora wedi.

Manungsa bisa manggawe apa marang aku?"

⁷Padha elinga marang para pangiridmu, kang
 wis nggelarake pangandikane Gusti Allah
 marang kowe. Padha mawanga wekasaning
 sugenge arta padha nulada ing pracayane.

⁸Gusti Yesus Kristus iku dhek wingi apadene
 ing dina iki sarta ing salawas-lawase tetep ora
 ewah gingsir. ⁹Kowe aja padha nganti kena

diblasukake dening piwulang warna-warna liyane. Amarga sing becik iya iku manawa atimu kasantosakake kalawan sih-rahmat, sarta ora kalawan pangan warna-warna kang ora maedahi marang wong kang padha nuruti marang aturaning pangan kang kaya mangkono iku. ¹⁰ Kita padha duwe misbyah, sarta wong-wong kang padha ngladeni tarub iku ora kena mangan apa kang saka ing misbyah iku. ¹¹ Jalaran mungguh kewan-kewan kang getihe kagawa lumebu marang ing pasucen dening Imam Agung minangka pambiringing dosa, iku padha kaobong ana ing sajabane pamandhahan. ¹² Iya iku sababe dene Gusti Yesus wus nandhang sangsara ana ing sajabaning saketheng prelu nucekake umat kagungane srana rahe piyambak. ¹³ Awit saka iku, lah payo padha sowan Panjenengane ana ing sajabane pakuwon sarta nglabuhi kanisthane. ¹⁴ Amarga ana ing kene kita padha ora duwe papan padunungan kang tetep; kita padha ngupaya kutha kang bakal ana. ¹⁵ Kang iku payo kita padha tansah saos kurban pamuji sokur marang Gusti Allah lumantar Panjenengane, iya iku kang arupa wohing lambe kang ngluhurake asmane. ¹⁶ Sarta aja lali nindakake kabecikan lan aweh pitulungan, jalaran iya kurban-kurban kang mangkono iku kang ndadekake keparenge Gusti Allah.

¹⁷ Padha mbangun-turuta sarta sumuyuda marang para pangiridmu, awit iku kang padha rumeksa marang nyawamu, sarta kang padha kudu ngunjukake tanggung-jawab. Kanthi

patrap mangkono iku bakal padha nglakoni kalawan rena, ora kalawan ngesah, awit iku ora bakal maedahi tumrap kowe.

¹⁸ Aku padha tansah dongakna, jalaran aku padha mesthekake, manawa aku padha duwe rumangsaning ati kang becik, amarga aku padha ngarah supaya satindak-tandukku bisaa utama. ¹⁹ Luwih maneh pituturku marang kowe, supaya kowe padha nindakake mangkono iku supaya aku enggal-enggala kabalekake marang kowe.

²⁰ Dene Gusti Allahing tentrem-rahayu kang kanthi rahing prasetyan kang langgeng wus ngentasake saka ing antarane wong mati. Pangene sakabehing wedhus kang pinunjul, iya iku Gusti Yesus, Gusti kita, ²¹ muga-muga mirantenana kowe kalawan samubarang kabeh kang becik kanggo nindakake karsane, sarta nindakake ana ing antara kita apa sakeparenge, dening Gusti Yesus Kristus. Panjenengane iku kang sayogya kamulyakake nganti salawas-lawase! Amin.

²² Sarta kowe padha dakpituturi, para sadulur, tembung-tembung pepeling iki padha tampanana kalawan eklasing ati, sanadyan layangku marang kowe iki cekak. ²³ Wruhanamu, manawa sadulur Timoteus, iya sadulur kita, wus mangkat. Samasa iku wus teka, aku arep enggal niliki kowe kabeh bareng dheweke. ²⁴ Salam pandongaku tumekaa marang sakabehe pangiridmu sarta marang para suci kabeh. Tampanana salame para sadulur ing Italia.

²⁵ Sih-rahmat nunggila ing kowe kabeh.

YAKOBUS

Salam

1:1

1 ¹ Salam saka Yakobus, abdine Gusti Allah sarta Gusti Yesus Kristus, marang taler rolas kang padha ana ing tanah manca.

Pracaya lan kawicaksanan

1:2-8

² He, para sadulurku, anggepen sawijining kamulyan, manawa kowe padha kataman ing panyoba warna-warna, ³ jalaran kowe padha sumurup, manawa pandadaran tumrap pracaya iku nuwuhake sabar mantep. ⁴ Sarta sabar mantep iku kareben metokake woh kang sampurna, supaya kowe dadi sampurna lan mulus, sarta ora kekurangan sawiji apa. ⁵ Dene manawa panunggalanmu ana kang kekurangan kawicaksanan, iku nyuwuna marang Gusti Allah, kang maringi marang sakabehing wong kanthi eklas, ora kanthi ngundhat-undhat, sarta bab iku bakal kaparingake marang dheweke. ⁶ Mung bae panyuwune iku kang kanthi pracaya sarta aja nganggo mangu-mangu, jalaran wong kang mangu-mangu iku padha bae karo ombaking sagara, kang katempuh ing angin mawalikan

mrana-mrene. ⁷ Wong kang mangkono iku aja duwe pangira, manawa bakal oleh apa-apa saka Pangeran. ⁸ Jalaran wong kang atine mangro, ora bakal tentrem uripe.

Kaanan asor lan sugih

1:9-11

⁹ Sadulur kang asor iku nggunggungga ing bab kaluhurane, ¹⁰ sarta kang sugih iku nggunggungga ing bab kaasorane, jalaran bakal sirna kaya kembanging suket. ¹¹ Jalaran srengenge sawise mlethek kanthi panase kang sumelet, banjur nggaringake suket iku, temahan gogrog kembang, ilang kaendahane. Mangkono uga wong sugih iya bakal sirna ing sajrone pambudi-dayane.

Pandadaran sarta panyoba

1:12-18

¹² Rahayu wong kang tanggon sajrone kena ing panyoba, jalaran manawa wis katitik tanggon, bakal nampani makuthaning kauripan, kang wis kaprasetyakake dening Gusti Allah marang wong kang padha tresna ing Panjenengane. ¹³ Manawa ana wong kang kena ing panggodha aja ngucap mangkene: "Aku digodha dening Allah." Jalaran Gusti Allah ora bisa digodha dening piala, sarta Gusti Allah ora nggodha marang wong. ¹⁴ Nanging saben wong digodha dening pepenginane dhewe, jalaran disered sarta

dibujuk dening pepenginane dhewe. ¹⁵ Sarta manawa pepenginan iku wus ngandhut, mbanjur manak dosa, sarta manawa dosa iku wus mateng bakal nglairake pati.

¹⁶ He, para sadulur kang daktresnani, aja padha kesasar! ¹⁷ Angger peparing kang becik sarta ganjaran kang sampurna iku saka ing luhur, tumurun saka ing Ramane sakehing pepadhang, kang ora owah gingsir utawa ora ana empering pamalike. ¹⁸ Marga saka karsane piyambak Panjenengane wus mbabarake kita srana pangandikaning kayekten, supaya kita padha ana ing tataran kang gumathok, yaiku dadi putra pambarep ing antarane para titahe kabeh.

Kang ngrungokake utawa kang mbangun turut marang ing pangandika

1:19-27

¹⁹ He para sadulur kang daktresnani, elinga marang bab iki: saben wong dienggal manawa ngrungokake, nanging disareh manawa calathu, mangkono uga ditambah manawa nepsu; ²⁰ jalaran nepsune manungsa iku ora ndadekake kang bener ana ing ngarsane Allah. ²¹ Mulane padha biraten sarupaning rereged sarta piala kang kaliwat akeh lan tampanana kanthi legawaning ati pangandika kang katandur ing atimu, kang bisa nylametake nyawamu.

²² Nanging padha nglakonana ing pangandika, aja mung ngrungokake bae, jalaran manawa

ora mangkono kowe ngapusi awakmu dhewe.

²³ Sabab manawa wong mung ngrungokake pangandika bae, mangka ora nganggo dilakoni, iku kayadene wong kang lagi namatake raine dhewe kang sanyata ana ing pangilon. ²⁴ Sawise ndeleng awake dhewe, salungane tumuli wis lali kaya apa rupane.

²⁵ Nanging sing sapa nliti angger-angger kang sampurna yaiku angger-angger kang mardikakake manungsa, sarta nganggo diantepi, dadi ora mung ngrungokake banjur lali, nanging nglakoni temenan, iku bakal rahayu marga saka panggawene dhewe mau.

²⁶ Saupama ana wong kang rumangsa ngibadah, mangka ora mekak ilate, iku ngapusi awake dhewe, lan pangibadahe tanpa guna. ²⁷ Pangibadah kang murni sarta tanpa cacad ana ing ngarsaning Allah, Rama kita, yaiku niliki bocah lola sarta para randha sajroning kasusahane lan njaga supaya awake dhewe aja nganti kena ing jejembering donya.

Aja mawang wong

2:1-13

2¹ He para sadulurku, sarehne kowe kabeh iku wong kang pracaya marang Gusti Yesus Kristus, Gusti kita kang Mahamulya, anggonmu ngetrapake pracayamu aja nganggo mawang wong. ² Jalaran saupama ana wong kang lumebu ing kumpulanmu nganggo ali-ali mas, manganggo sarwa mompyor sarta uga ana wong miskin kang lumebu

manganggo sarwa ala, ³ nuli kowe padha ngajeni marang kang manganggo mompyor mau lan koktuturi mangkene, "Panjenengan kula aturi lenggah ing panggenan ingkang sae punika!", mangka kang miskin kokpituturi mangkene, "Sampeyan ngadeg ngriku!" utawa: "Sampeyan linggih ing ngandhap ngriki celak ancik-ancik kula!", ⁴ apa kowe ora wis padha mbedak-mbedakake sajroning atimu sarta tumindak dadi jeksa kang ala pikirane?

⁵ Rungokna ta, sadulur-sadulurku kang daktresnani, Gusti Allah apa ora wus milih wong miskin ing donya iki, supaya padha dadia sugih ing sajroning pracaya sarta padha dadi ahli-warise Kraton, kang wis diprasetyakake marang kang padha nresnani Panjenengane?

⁶ Nanging kowe iku padha ngremehake marang wong miskin. Malah apa ora wong sugih kang padha nganiaya kowe sarta nyered kowe marang ngarsane pangadilan? ⁷ Apa dudu iku kang padha nyenyamah Asma kang mulya, kang njalari kowe padha dadi kagungane Gusti Allah ⁸ Nanging, manawa kowe netepi angger-angger kang utama kang katulis ing Kitab Suci: "Sira tresnaa ing sapepadhanira dikaya marang awakira dhewe," dadi sira tumindak becik. ⁹ Nanging manawa kowe padha mawang wong, kowe nglakoni dosa sarta marga saka angger-angger iku, banjur nyata yen kowe nglakoni panerak. ¹⁰ Jalaran sing sapa netepi sakehing angger-angger iku, mangka nglirwakake saprakara, dheweke iku kaluputan marang sakabehe. ¹¹ Jalaran Panjenengane

kang ngandika: “Sira aja laku bedhang,” iku uga ngandika: “Sira aja memateni.” Dadi sanadyan kowe ora laku bedhang, nanging gawe pepati, iku kowe uga dadi wong kang nerak ing angger-angger. ¹² Calathua sarta tumindaka kaya wong kang bakal padha diadili miturut angger-anggering kamardikan. ¹³ Awitdene tumindake pangadilan iku bakal tanpa welas ing ngatase wong kang ora nglakoni kawelasan. Nanging kawelasan iku bakal unggul lawan pangadilan.

Pracaya tanpa panggawe iku sajatine mati

2:14-26

¹⁴ He para sadulurku, paedahe apa, manawa ana wong ngaku nduweni pracaya, mangka ora ana panggawene? ¹⁵ Saupama ana sadulur lanang utawa wadon kang kacingkrangan ing bab sandhang lan pangane ing saben dinane, ¹⁶ nuli ana panunggalanmu kang nuturi mangkene: “Wis mangkata, daksangoni slamet, nganggoa sandhangan kang anget sarta mangana sing wareg.” Nanging ora menahi kang dadi kabutuhane badane, iku paedahe apa? ¹⁷ Mangkono uga tumrap pracaya: Manawa pracaya iku ora dikantheni panggawe, iku sajatine mati.

¹⁸ Nanging bisa uga ana kang muni mangkene: “Kowe iku kang nduweni pracaya, aku iki nduweni panggawe.” Aku bakal mangsuli: “Mara tuduhana pracayamu kang tanpa panggawe iku, sarta kowe bakal

daktuduhi pracayaku saka panggawe-panggaweku.”¹⁹ Kowe pracaya, manawa mung ana Gusti Allah siji? Iku becik. Nanging setan uga pracaya ing bab iku, banjur padha gumeter.²⁰ He, wong bodho, apa kowe saiki gelem ngakoni, manawa pracaya tanpa panggawe iku pracaya kang kothong.²¹ Leluhur kita Rama Abraham iku apa ora awit saka panggawe-panggawene anggone kabenerake, nalika nyaosake kang putra Iskak ana ing misbyah?²² Kowe padha sumurup, manawa pracaya iku tumindak bebarengan karo panggawe, sarta marga saka panggawe iku pracaya dadi sampurna.²³ Temah kayektenan nas kang surasane mangkene: “Anadene Rama Abraham pracaya marang Gusti Allah, mangka iya iku kang kaetung dadi kasampurnane.” Amarga saka iku Rama Abraham kasebut: “Mitrane Gusti Allah.”²⁴ Dadi kowe padha sumurup, manawa manungsa anggone kabenerake iku jalaran saka panggawe, ora mung saka pracaya bae.²⁵ Mangkono uga Rakhab, si sundel iku, apa ora awit saka panggawene anggone kabenerake, nalika ndhelikake para utusan ing omahe, banjur nulungi lolose metu ing dalan liya?²⁶ Jalaran kayadene badan tanpa sukma iku mati, mangkono uga pracaya tanpa panggawe iku iya mati.

Dosaning ilat

3:1-12

3¹ He para sadulurku, panunggalanmu aja akeh kang padha dadi guru, jalaran kita padha sumurup, manawa kita dadi guru, bakal padha diadili kalawan ukuran kang luwih abot.

²Amarga kita kabeh padha kaluputan ing prakara akeh, sing sapa ora kaluputan ing tetembungane, iku wong sampurna, wis bisa ngereh marang saranduning badane kabeh.

³Lah ta jaran iku padha kita etrapi kendhali ing cangkeme, satemah manut marang kita, kita bisa ngendhaleni badane kabeh. ⁴Lan maneh coba pikiren bae, prau-prau kapal sanadyan gedhe banget sarta disurung ing angin kang banter, ewasamono kena kainger-ingerake sarana kemudhi kang cilik banget, manut ing sakarepe jurumudhine. ⁵Mangkono uga ilat, sanadyan dadi perangane badan kang cilik, ewadene bisa ngumukake prakara-prakara kang gedhe.

Lah, geni iku sanadyan mung sapelik bisa ngobong alas kang gedhe. ⁶Ilat iku iya geni, prasasat jagading kadurakan sarta dununge ana ing antarane peranganing badan kita, dadi sawijining perangan kang bisa ngregedi badan sakojur sarta bisa ngobong rodhaning urip kita, dene ilat iku dhewe kasaladan dening geni naraka. ⁷Mungguh sakabehing buron alas, manuk, sarta kewan rumangkang lan kang ana ing sagara, iku kadadekake tutut

lan wis kalakon didadekake tutut dening manungsa, ⁸nanging ora ana wong kang bisa gawe tututing ilat; iku piala kang kaya kewan galak, ora kena dikendhaleni sarta kebak wisa kang neniwasi. ⁹Kalawan ilat kita memuji marang Gusti Allah, Rama kita, sarta kalawan ilat kita nyupatani manungsa, kang katitahake manut citraning Allah, ¹⁰cangkem siji metokake berkah lan ipat-ipat. Bab iki, para sadulurku ora kena mangkono. ¹¹Apa ana sumber kang metokake banyu tawa lan pait saka tuk siji? ¹²Para sadulurku, wit anjir apa iya bisa metu wohe jaitun utawa wit anggur metu wohe anjir? Mangkono uga sumber banyu asin ora bisa metokake banyu tawa.

Kawicaksanan kang saka ing ngaluhur

3:13-18

¹³Sapa panunggalanmu kang wicaksana sarta limpad ing budi? Iku nuduhna panggawene uripe kang utama kalawan kawicaksanan, kang tuwuh saka budi sareh. ¹⁴Manawa sajroning atimu kowe padha nduweni rasa meri sarta mung mikir marang awakmu dhewe, kowe aja padha gumunggung sarta aja goroh nyulayani kayekten! ¹⁵Iku dudu kawicaksanan kang tumurun saka ing ngaluhur, nanging saka ing donya, saka ing hawa-nepsuning manungsa, saka setan-setan. ¹⁶Sabab ing ngendi ana kameran sarta sipat mung mikir awake dhewe, ing kono ana rerusuh sarta sarupane panggawe ala. ¹⁷Balik

kawicaksanaan kang saka ing ngaluhur, iku kang dhisik dhewe murni, sabanjure dhemen rukun, sumlondhoh, mbangun turut, sugih kawelasan sarta woh-woh kang becik, ora ilon-ilonen sarta ora lamis. ¹⁸Sarta mungguh wohing kayekten iku kasebarake sajrone tata rukun tumrap wong-wong kang olah tata rukun.

Hawa-nepsu sarta watak kadonyan

4:1-10

4 ¹Saka ing ngendi tekane kekerengan sarta cecongkran ing antaramu iku? Apa ora saka hawa-nepsu kang tansah paprangan ana ing sajroning badanmu? ²Kowe padha melik marang sawijining barang, nanging ora kalakon, kowe banjur memateni; kowe meri, mangka ora bisa katurutan, kowe banjur padha padu sarta kerengan. Kowe ora oleh apa-apa, amarga padha ora ndedonga. ³Utawa kowe uga ndedonga, nanging kowe ora oleh apa-apa, amarga anggonmu ndedonga iku kleru, jalaran apa kang koksuwun iku bakal kokentekake kanggo ngumbar hawa-nepsumu. ⁴He wong kang padha ora setya, apa kowe padha ora sumurup, manawa memitran karo donya iku dadi sesatron karo Gusti Allah? Kang iku sing sapa dadi mitrane donya, iku ndadekake awake dhewe dadi satrone Gusti Allah. ⁵Aja duwe pangira, manawa Kitab Suci iku tanpa sabab anggone ngandika: "Roh kang wis kadunungake Gusti Allah ana ing kita,

dikarsakake kanthi butajengan.”⁶ Nanging sih-rahmat kang diparingake marang kita iku ngluwihi iku. Marga saka iku Panjenengane ngandika:

“Gusti Allah nglawan wong kang kumalungkung, nanging maringi sih-rahmat marang wong kang andhap-asor.”

⁷ Marga saka iku padha nungkula marang Allah. Iblis tanggulangen, temahan bakal lumayu nglungani kowe! ⁸ Padha nyedhakana marang Gusti Allah; Gusti Allah bakal nyelaki kowe. Tanganmu padha resikana, he wong dosa, sarta atimu padha eningna, he wong kang duwe ati rangkep. ⁹ Padha rumangsaa kesrakat, padha prihatina sarta nangisa; guyumu salinana tangis, sarta kabungahanmu salinana prihatin. ¹⁰ Esorna badanmu ana ing ngarsane Pangeran, sarta Panjenengane bakal ngluhurake kowe.

Aja mitengah wong

4:11-12

¹¹ He para sadulurku, aja padha caturcinatur ala! Sing sapa nyatur ala utawa ngadili sadulure, iku nacad sarta ngadili angger-angger, sarta manawa kowe ngadili angger-angger, dadine kowe dudu kang nglakoni angger-angger, nanging dadi hakime. ¹² Mung siji kang nganakake angger-angger sarta kang jumeneng Hakim, yaiku Panjenengane kang kuwaos nylametake

sarta numpes. Nanging kowe iku sapa, dene kok ngadili pepadhamu?

Sajrone ngrancang aja lali marang Gusti Allah

4:13-17

¹³ Dadi saikine, heh kowe kang padha duwe ujar mangkene: “Ing dina iki utawa sesuk aku arep mangkat menyang kutha anu, sarta arep lereb ana ing kono setaun lawase, arep laku dagang sarta golek bathi”, ¹⁴ mangka kowe padha ora sumurup apa kang bakal kalakon ing dina sesuk. Apa ta tegese uripmu iku? Uripmu iku padha karo uwab, katon mung sadhela banjur sirna. ¹⁵ Sabenere kowe kudu ngucap mangkene: “Manawa Pangeran marengake, aku bakal kasambungan umur sarta bakal nglakoni mangkene utawa mangkono.”

¹⁶ Nanging saikine sing kokegungake iku umukmu. Sarupane gumunggung kang kaya mangkono iku luput. ¹⁷ Dadi sing sapa mangreti ing bab panggawe becik, mangka ora nglakoni, iku dadi lan dosane.

Pepeling marang wong sugih

5:1-6

5 ¹ Ing saikine, he para wong sugih, nangisa sarta sesambata marga saka anane sangsara kang bakal tumempuh ing kowe!

² Kasugihanmu wis bosok sarta sandhanganmu padha kamangsa ing renget. ³ Mas sarta

salakamu kapangan ing timbrah lan timbrahe bakal dadi paseksen tumrap ing kowe kabeh, sarta bakal memangsa dagingmu kayadene geni. Kowe wus numpuk bandha ing dina-dina wekasan iki. ⁴Sajatine wus kaprungu panguwuh-uwuh, amarga opahing buruh kang wis padha ngeneni pametuning tegalmu koktahan, pangresulane wong kang padha derep wis kapireng ing talingane Pangeraning sakabehe tumitah. ⁵Ana ing bumi iki kowe wus urip mukti sarta seneng-seneng. Kowe wus padha nyeneng-nyenengake atimu, kaya ing dina pasembelehan. ⁶Wong bener kokukum malah kokpateni, lan ora bisa nglawan marang kowe.

Sabar sajroning nandhang sangsara

5:7-11

⁷Kang iku para sadulur, padha disabar nganti tumeka rawuhe Gusti! Sajatine wong tani iku nganti-anti marang pametuning bumine kang adi sarta disrantekake, nganti tekane udan ing mangsa rontog lan ing mangsa semi. ⁸Kowe uga padha disabar, atimu padha santosakna, amarga rawuhe Gusti wis cedhak! ⁹He para sadulur, kowe aja padha nggresah lan dakwa-dinakwa, supaya kowe aja nganti diadili. Sajatine Sang Hakim wis jumeneng ing ngarep lawang. ¹⁰He para sadulur, padha nulada panandhange sangsara sarta kasabarane para nabi, kang wis padha medharake pangandika atas asmane Pangeran. ¹¹Sajatine kita padha

ngarani rahayu wong kang padha sabar mantep iku; kowe wus padha krungu bab sabar mantepe Rama Ayub, sarta wis padha sumurup apa kang ing wekasane kacawisake dening Pangeran kagem panjenengane, amarga Pangeran iku gedhe sih-palimirmane sarta welasan.

Supata lan pandonga

5:12-20

¹² Nanging para sadulur, kang dhisik poma aja supata; dadia demi swarga dadia demi bumi utawa sadhengaha supata liyane. Manawa iya, kandhaa iya, yen ora, kandhaa ora, supaya kowe ora kena ing paukuman.

¹³ Manawa ana panunggalanmu kang nandhang sangsara, iku ndedongaa! Manawa ana kang seneng atine, iku ngidunga!

¹⁴ Manawa ana panunggalanmu kang lara, luwih becik iku ngaturi para pinituwane pasamuwan, supaya padha ndongakake dheweke sarta ngusapi lenga atas asmane Gusti. ¹⁵ Sarta pandonga kang metu saka pracaya iku bakal nylametake kang lara iku, lan bakal ditangekake dening Gusti; sarta manawa wong iku wis nglakoni dosa, dosane iku bakal diapura. ¹⁶ Kang iku padha akon-ingakonana dosamu sarta padha donga-dinongakna supaya kowe padha waluya. Pandongane wong mursid, kang kaaturake kalawan kayakinan iku gedhe banget dayane. ¹⁷ Nabi Elia iku manungsa lumrah kaya kita,

sarta panjenengane wis ngunjukake pandonga kalawan temen-temen, supaya aja ana udan, sarta ing bumi iya ora ana udan nganti telung taun nem sasi. ¹⁸Nuli ndedonga maneh sarta langit banjur nurunake udan lan bumi banjur metokake woh.

¹⁹He para sadulur, manawa panunggalanmu ana kang nyimpang saka ing kayekten sarta ana wong kang njalari mratobate, ²⁰sumurupa, sapa kang mbalekake wong dosa saka lakune kang nasar, iku bakal ngentasake nyawane saka ing pati sarta nutupi dosa akeh.

1 PETRUS

Salam

1:1-2

1 ¹ Saka Petrus rasule Gusti Yesus Kristus, marang kang padha neneka kang sumebar ana ing tanah Pontus, Galati, Kapadhokia, Asia-Cilik lan Bitinia, ² yaiku para pepilihan miturut ing rancangane Allah, Rama kita sarta kang kasucekake dening Roh, supaya padha mituhua marang Fusti Yesus Kristus lan nampanana kepyurane rahe. Sih-rahmat lan tentrem-rahayu anaa ing kowe mawantu-wantu.

Pangarep-arep, pracaya lan katresnan

1:3-12

³ Pinujia Gusti Allah Ramane Gusti kita Yesus Kristus, kang marga saka gunging sihpalimirmane wis nglairake kita maneh tumuju marang urip kang kebak ing pangarep-arep lumantar wungune Gusti Yesus Kristus saka ing antarane wong mati, ⁴ supaya kia padha tanpa warisan kang ora bisa rusak, ora cacad sarta ora bisa alum, kang kasimpen ana ing swarga tumrap kowe kabeh. ⁵ Yaiku, kowe kang padha kareksa dening panguwaosing Allah marga saka pracayamu sajrone kow

padha nganti-anti marang karahayon kang wis cumawis lan kang bakal kawedharake ing jaman wekasan. ⁶Jalaran saka iku padha bungah-bungaha, sanadyan ing wektu iki padha nandhang prihatin sawatara mangsa marga saka anane godha-rencana warna-warna. ⁷Pamrihe supaya katona murnine pracayamu kang ajine banget ngungkuli emas kang bisa rusak kang kauji murnine srana geni, temahan kowe padha oleh pangalembana sarta kamulyan lan kaurmatan besuk ing dina kababare Gusti Yesus Kristus. ⁸Panjenengane kang koktresnani sanadyan ora tau kokdeleng sarta kokpracaya sanadyan saiki ora koksipati: Kowe padha sukarena, marga saka anane kabungahan kang mulya lan kang ora kena kinira-kira, ⁹amarga kowe wis padha bisa ngranggeh gegayuhane pracayamu, yaiku karahayoning nyawamu. ¹⁰Iya karahayon iku kang wis dititi-priksa sarta ditliti dening para nabi kang padha meca bab sih-rahmat kang kagadhangake marang kowe. ¹¹Dene para nabi iku padha niti-priksa: jaman apa sarta kapriye karsane Rohe Sang Kristus, kang ana ing batine, yaiku Roh kang sadurunge paring paseksen bab sakehing kasangsaran kang bakal tumempuh marang Sang Kristus sata bab sakehing kamulyan ing sawise iku. ¹²Para nabi iku wis padha dijarwani, yen ora padha ngladeni sarirane piyambak, nanging kowe kang padha diladeni samubarang, kang saiki wis kawartakake marang kowe dening wong-wong kang marga saka pakaryane Sang

Roh Suci, kang wis kautus saka ing swarga, padha nggelarake Injil marang kowe kabeh, yaiku bab-bab kang dalasan para malaekat kapengin maspadakake.

Kasucen sarta katresnaning pasaduluran

1:13-25

¹³ Mulane cawisna akal-budimu sarta sing waspada, apadene sakehing pangarep-arepmu dhasarna ing sih-rahmat kang kaparingake marang kowe ing wektu kababare Gusti Yesus Kristus. ¹⁴ Uripmu dikaya bocah kang mbangun-turut, aja nuruti hawa-nepsu kang misesa kowe nalika kowe isih padha bodho. ¹⁵ Nanging kowe padha dadia suci ing satindaking uripmu kabeh kayadene Panjenengane kang suci, kang wis nimbali kowe, ¹⁶ sabab ana tulisan mangkene: Sira padha dadia suci, jalaran Ingsun iki suci.

¹⁷ Sarta manawa kowe padha nyebut Panjenengane Rama, yaiku kang ngadili kabeh wong manut panggawene tanpa pilih kasih, uripmu kalawan wedi-asih sajrone kowe mondhok ing donya iki. ¹⁸ Sabab kowe padha sumurup, yen anggonmu katebus saka kalakuanmu kang tanpa guna, kang kokwarisi saka para leluhurmu, iku ora srana barang kang bisa rusak, uga ora kalawan salaka utawa emas, ¹⁹ nanging srana getih kang akeh ajine, yaiku rahe Gusti Yesus Kristus kang padha kaya getihing cempe kang tanpa cacad lan tanpa blentong. ²⁰ Panjenengane

iku wus pinilih sadurunge jagad tinalesan, nanging marga saka kowe Panjenengane lagi mbabarake sarirane, besuk ing jaman wekasan. ²¹ Marga saka Panjenengane, kowe padha pracaya marang Gusti Allah, yaiku kang wis mungokake Panjenengane saka ing antarane wong mati sarta kang wis maringi kaluhuran marang Panjenengane, temahan pracayamu lan pangarep-arepmu tumuju marang Gusti Allah.

²² Sarehne kowe wus nucekake nyawamu sarana pambangun-turut marang kayekten, satemah padha bisa nindakake katresnan ing pasaduluran kang tanpa lamis, mulane padha mempenga anggonmu tresna-tinresnan kanthi gumolonging atimu. ²³ Jalaran kowe wus padha kalairake maneh ora saka wiji kang bisa sirna, nanging kanglanggeng, dening pangandikaning Allah kang gesang lan kang langgeng. ²⁴ Sabab:

“Sakehing daging iku kaya suket
sarta kabeh kaluhurane iku kaya kembang
suket,

sukete dadi garing,
lan kembange padha gogrog,

²⁵ nanging pangandikane Pangeran iku tetep
salawas-lawase.”

Iya iku pangandika kang wis kawartakake marang kowe dening Injil.

Gusti Yesus Kristus tetalesing pasamuwan

2:1-10

2¹ Marga saka iku padha mbirata sakehing piala sarta sarupane para-cidra, sarta lamis lan drengki, apadene sakehing pamitenah.

² Dikaya bayi kang nembe lair, kang tansah kapengin marang banyu susukang murni kang asipat rohani, supaya marga saka iku padha lestria tuwuhmu ing bab karahayon, ³ manawa kowe nyata wis padha ngrasakake sih-kadarmaning Allah. ⁴ Padha sowana ing Panjenengane kang minangka watu kang urip iku, kang pancen ditampik dening manungsa, nanging kang pinilih lan aji ana ing ngarsaning Allah. ⁵ sarta kowe dhewe iya padha dikaya watu urip, kang dianggo mbangun padaleman kasukman minangka kaimaman kang suci, kang nyaosake pisungsung kasukman kang katrimah ing Allah marga dening Gusti Yesus Kristus. ⁶ Sabab ana tulisan sajrone Kitab Suci mangkene:

“Sajatine, Ingsun wus masang watu pepilihan ana ing Sion, sawijining watu pojokan kang aji, dene sapa wong kang kumandel marang iku bakal ora kawirangan.”

⁷ Wondene anggone kasebut aji iku tumraping kowe kang padha pracaya. Nanging tumrap kang padha ora pracaya:

“Watu kang ditampik dening para juru gawe omah,

iku wus dadi watu pojokan, apadene iya wus dadi watu sandhungan lan parang patanggoran.”

⁸ Anggone padha kasandhung iku marga ora mituhu marang pangandikaning Allah; sarta wong-wong iku kacadhange tumrap bab iku.

⁹ Balik kowe iku bangsa kang pinilih, kaimaman kaprabon, bangsa kang suci, umat kagungane Gusti Allah pribadi, supaya kowe padha martakake kautamane Panjenengane, kang wus nimbali kowe saka pepeteng marang ing pepadhange kang ngeram-eramake.

¹⁰ Kowe, kang maune dudu umate Gusti Allah,

nanging saiki wus dadi umate, sing maune ora padha diwelasi, nanging saiki wus tanpa kawelasan.

Pepenet supaya dadi abding Allah

2:11-17

¹¹ He, para kekasih, kowe kang kaya wong mondhok lan wong neneka, padha dakpituturi supaya padha ngedohana kapencuting daging kang padha perang nglawan nyawamu. ¹² Dibecik uripmu ana ing satengahé bangsa-bangsa kang dudu bangsa Yahudi supaya manawa padha mitenah marang kowe, kowe diarani durjana, padha nyumurupi panggawemu kang utama sarta ngluhurake Gusti Allah ing dina rawuhe nuweni wong-wong mau.

¹³ Kang iku padha sumuyuda, marang sadhengah yeyasaning manungsa marga saka Gusti Allah, dadia marang raja kang kagungan panguwaos kang dhuwur dhewe, ¹⁴ iya marang para wakile kang kadhawuhan ngukum wong kang nindakake piala sarta ngalembana wong kang gawe becik. ¹⁵ Sabab iku kang dadi karsane Gusti Allah, yaiku supaya kowe srana panggawe becik mbungkem cangkeme wong bodho kang kurang kawruhe iku. ¹⁶ Uripmu dikaya wong mardika, aja kaya wong kang nylewengake kamardikane iku kanggo nutupi pialane, nanging dikaya abdining Allah. ¹⁷ Padha ngajenana wong kabeh, sadulur-sadulurmu padha tresnanana. Duwea wedi-asih marang Gusti Allah, ngurmatana Sang Nata Agung!

Kasangsarane Gusti Yesus Kristus minangka tuladha

2:18-25

¹⁸ Kowe para batur; padha sumuyuda kanthi kebak pakering marang bendaramu, ora mung marang kang becik lan grapyak bae, nanging uga marang kang kereng. ¹⁹ Jalaran, manawa wong rumangsa kakarsakake dening Allah nandhang sangsara, kang ora samesthine kasandhang, iku sih-rahmat. ²⁰ Sabab, manawa kowe digebugi marga tindakmu kang ala, apa iku kena kaalembana? Nanging manawa kowe tumindak becik sarta marga saka mangkono kowe nandhang sangsara,

iku sih-rahmat ana ing ngarsane Gusti Allah. ²¹Jalaran iya tumrap kang mangkono iku anggonmu katimbangan, marga Gusti Yesus Kristus iya wis nandhang sangsara kanggo kowe sarta wis nilari tuladha marang kowe, supaya kowe uga tumindak kaya Panjenengane.

²²Panjenengane iku kang ora gawe dosa sarta ing tutuke ora tinemu ana cidrane.

²³Nalika Panjenengane dipisuhi, ora males misuh. Nalika nandhang sangsara ora ngancam, nanging sumarah marang Panjenengane kang ngadili kanthi adil.

²⁴Panjenengane piyambak wis ngrembat dosa kita ing sarirane ana ing kayu salib, supaya kita sawise mati pisah saka dosa, padha urip cumadhang ing kayekten. Marga saka bilur-bilure kowe wus padha rahayu.

²⁵Awitdene dhek biyen kowe padha kesasar kaya wedhus, nanging saiki wis padha bali marang pangon sarta pamomonging nyawamu.

Kawajibane wong jejodhoan

3:1-7

3 ¹Mangkono uga kowe para wong wadon, padha sumuyuda marang bojomu, supaya manawa ana wong lanang kang padha ora mituhu ing pangandika, padha kagendenga dening tingkah-lakune kang wadon tanpa tetembungan, ²manawa padha nyawang ing tindakmu kang murni sarta mursid

iku. ³Kang dadi pepaesmu aja cara lair, yaiku sarana nglabang rambut, manganggo mas-masan utawa kanthi manganggo kang endah, ⁴nanging pepaesmu iku yaiku kamanungsaning batin kang ora katon kang apepaes kang ora bisa rusak, kang asale saka roh kang sareh, tentrem, kang pangaji banget ana ing ngarsaning Allah. ⁵Dene iya kaya mangkono iku, biyen patrape para wong wadon suci anggone manganggo, yaiku wong wadon kang ngarep-arep marang Gusti Allah sarta padha sumuyud marang bojone, ⁶padha kaya Ibu Sara anggone mituhu marang Rama Abraham sarta disebut bendarane, dene kowe iku padha dadi putrane, angger kowe tumindak becik sarta ora wedi ing pangancam. ⁷Samono uga kowe, he, para wong lanang, anggonmu jejodhoan nganggoa duga-duga tumrap para wong wadon, awit iku golongan kang luwih ringkih! Padha ajenana amarga iku padha kanca ahli-warise sih-rahmating kauripan, supaya pandongamu aja nganti kaalangan.

Katresnan sarta katentreman

3:8-12

⁸Wasana kowe kabeh padha disaiyeg tunggal rasa, tresna marang para sadulur, ambek welasan, sarta andhap-asor. ⁹Aja males ala marang piala, utawa pepisuh marang pepisuh, nanging kosok-baline, kowe padha mberkahana, amarga anggonmu padha

katimbangan iku supaya tumindak mangkono, satemah kowe padha oleh barkah. Sabab:

¹⁰“Sing sapa arep nresnani urip sarta ngalami dina-dina kang becik, kudu mekak ilate, aja nganti kawetu kang ala

sarta mekak lambene tumrap tetembungan kang cidra.

¹¹Wong iku nyingkirana piala sarta nglakonana kabecikan;

wong iku kudu ngupaya katentreman sarta ngudi supaya bisa kagayuh.

¹²Jalaran tingale Pangeran iku tumuju marang para wong mursid, sarta talingane nilingake marang pasambating wong-wong kang nyuwun pitulungan, nanging wadanane Pangeran iku nglawan marang wong kang padha nglakoni piala.”

Sabar ing sajroning kasangsaran

3:13--4:6

¹³Sarta sapa ta kang bakal nandukake piala marang kowe, manawa kowe sregep gawe becik? ¹⁴Nanging sanadyan kowe kudu nandhang sangsara marga saka laku bener, kowe bakal rahayu. Aja wedi marang apa kang padha diwedeni sarta aja nganti giris. ¹⁵Nanging padha nucekna Gusti Yesus Kristus ing sajroning atimu kayadene Pangeran! Sarta tansah padha dhangana aweh panjawab marang angger

wong kang njaluk katrangan marang kowe bab pangarep-arep kang dumunung ana ing kowe, nanging diklawan alus lan andhap-asor, ¹⁶sarta kalawan rumangsaning ati kang resik, supaya wong kang padha mitenah marang kowe, marga uripmu mursid ana ing Gusti Kristus, iku padha kewirangan dene padha tumindak mangkono. ¹⁷jalaran luwih becik nandhang sangsara marga tumindak becik, manawa iku dikarsakake dening Gusti Allah, katimbang nandhang sangsara marga tumindak ala. ¹⁸Sabab Gusti Yesus Kristus uga wus nglampahi seda sapisan marga dosa kita kabeh, Panjenengane kang tanpa kaluputan kanggo wong-wong kang kaluputan, supaya kita padha bisa kasowanake marang ing ngarsaning Allah: Panjenengane kasedanan mungguh ing kadagingan, nanging kagesangake mungguh ing Roh, ¹⁹sarta ing sajroning Roh iku uga, Panjenengane tedhak ngundhangake Injil marang para roh kang ana ing pakunjaran, ²⁰yaiku marang roh-rohe para wong kang ing biyen nalika jamane Nabi Nuh padha ora mbangun-miturut marang Gusti Allah, rikala Gusti Allah tetep ngantos-antos kalawan sabar, ing kalane Nabi Nuh lagi yasa prau, kang mung diungseni wong sathithik, yaiku wong wolu, kang kapitulungan bisa oncat saka ing banjir. ²¹Samono uga kowe saiki iya padha kapitulungan kalawan ibarating lelakon mau, yaiku baptis, kang ora ateges ngresiki reregeding badan, nanging minangka panyuwun marang Gusti Allah

supaya kaparingana rumangsaning ati kang becik, marga saka wungune Gusti Yesus Kristus, ²² kang lenggah ing tengening Allah sawise sumengka menyang ing swarga, sawise sakehing malaekat, para panguwasa sarta para pamisesa ditelukake marang Panjenengane.

4 ¹ Dadi sarehne Gusti Yesus Kristus wis nglampahi sangsara kadagingan, mulane kowe iya sikepa gegaman pikiran mangkono, amarga sapa kang wis nandhang sangsara kadagingan iku wis mareni anggone ngalakoni dosa, ² supaya wektu kang isi ana , aja kokanggo nuruti kepengcuting manungsa , nanging mituhu marang ing karsaning Allah.

³ Jalaran wus cukup suwene anggonmu nindakake kekarepane wong kang ora wanuh ing Allah. Kowe wis padha nuruti ubaling hawa-nepsu warna-warna, pepenginan, mendem, jibar-jibur, sarta nyembah brahala kang ora kaparengake. ⁴ Marga saka iku kowe padha digumuni, dene kowe padha ora melu nyemplung ing blethokaning pamblasar iku uga karo wong-wong iku temahan kowe banjur padha dipitenah. ⁵ Nanging wong-wong iku kudu padha ngunjukake panjawab marang Panjenengane kang wis mirantos bakal ngadili wong urip lan wong mati. ⁶ Awit iya iku prelune dalah wong mati iya wis padha kaundhangan Injil, supaya padha diadili ing kadagingane kaya manungsa kabeh, nanging mungguh ing roh bisa urip manut karsaning Allah.

Uripe wong Kristen

4:7-11

⁷Kawusanane samubarang kabeh wis cedhak. Marga saka iku dibisa ngemudheni dhirimu sarta disareh, supaya kowe padha bisa ndedonga. ⁸Nanging kang prelu dhewe padha mempenga anggonmu tresna-tinresnan, jalaran katresnan iku nutupi dosa kang akeh banget. ⁹Sing padha seneng pondhok-pinondhokan ora nganggo nggrundel. ¹⁰Padha laden-linadenana miturut ganjaran kang wus kaparingake marang saben wong jalaran anggone dadi juru-gedhonge sih-rahmating Allah kang becik. ¹¹Manawa ana wong kang pitutur, iku dikaya wong kang nglantarake pangandikaning Allah; manawa ana wong kang leladi, iku katindakna kanthi kakuwatan peparinging Allah, supaya Gusti Allah kaluhurna ing samubarang kabeh marga saka Gusti Yesus Kristus. Panjenengane iku kang kagungan kamulyan sarta panguwaos langgeng salawas-lawase! Amin.

Sangsarane wong Kristen

4:12-19

¹²He para kekasih, aja padha gumun marang panasing geni siksian kang nekani kowe minangka pandadaran, kaya-kaya ana bab kang ora lumrah kang namani kowe. ¹³Malah padha bungaha, iku tampanana minangka

panduman ing bab sangsarane Gusti Kristus, supaya kowe uga kepareng bungah sarta sukarena besuk samangsa Panjenengane mbabar kamulyane. ¹⁴ Rahayu kowe, manawa kowe padha diwewada marga saka asmane Gusti Kristus, amarga Rohing kamulyan yaiku Rohing Allah dumunung ana ing kowe. ¹⁵ Aja ana panunggalanmu kang nandhang sangsara marga mateni wong, utawa dadi maling, utawa wong ala, utawa wong dakwen. ¹⁶ Nanging manawa nandhang sangsara marga dadi wong Kristen, iku aja isin, malah ngluhurna Gusti Allah atas asmane Gusti Kristus iku. ¹⁷ Jalaran saiki wis tumeka ing titi-mangsane pangadilan kawiwitan lan bakal kawiwitan saka ing padalemaning Allah. Mangka manawa kawiwitan saka kita, kapriye bakal wekasane wong kang padha ora pracaya marang Injiling Allah? ¹⁸ Sarta manawa wong mursid iku meh bae ora kaslametake, wong duraka lan wong dosa iku bakal kapriye kadadeane?

¹⁹ Kang iku para kang nandhang sangsara marga saka karsaning Allah, iku padha masrahna nyawane, kalawan tansah nglakoni kabecikan, marang kang nitahake kang setya tuhu.

Engonen para wedhuse Gusti Allah

5:1-11

5 ¹ Para pinituwa kang ana ing antaramu iku dakpituturi, -- amarga aku iki dadi

kanca pinituwa sarta seksine sangsarane Sang Kristus, kang iya bakal oleh panduman kamulyan kang besuk bakal kawedharake --: ²Pepanthan mendane Gusti Allah kang ana ing kowe iku enggonen, aja marga kapeksa, nanging kalawan legawaning ati laras karo karsaning Allah, sarta aja marga saka kapengin oleh kauntungan, nanging kalawan rasa leladi. ³Kowe aja tumindak kaya-kaya nguwasani pasamuwan reksanmu, nanging dadia tuladha tumrap pepanthan iku. ⁴Besuk manawa Sang Pangon Agung rawuh, kowe bakal padha nampani makuthaning kamulyan kan ora bisa alum. ⁵Samono uga kowe, heh para wong anom, padha sumuyuda marang para wong tuwa, sarta siji lan sijine sing padha andhap-asor, amarga:

“Gusti Allah nglawan marang wong kang kumalungkung, nanging paring sih-rahmat marang wong kang andhap-asor.”

⁶Kang iku padha mendhaka ing sangisore astane Gusti Allah kang kuwat, supaya kowe padha linuhurake ing mangsa kang wis katemtokake. ⁷Sakabehing sumelangmu pasrahna marang Panjenengane, sabab Panjenengane kang ngopeni kowe kabeh. ⁸Padha diwaras ing budi sarta diprayitna, jalaran mungsuhamu Iblis iku klinteran kaya singa nggero-nggero ngupaya manungsa kang kena dimangsa. ⁹Tanggulangana kalawan pracaya kang santosa, jalaran kowe padha sumurup yen kabeh sadulrmu kang ana ing

saindenging jagad iya padha ketaman ing sangsara kaya mangkono. ¹⁰Dene Gusti Allah sumbering sakehe sih-rahmat, kang wis nimbali kowe kabeh ana in Sang Kristus marang kamulyane kang langgeng, bakal nyampurnakake, neguhake, nyantosakake sarta ngukuhake kowe, sawise kowe padha nandhang sangsara sawatara mangsa. ¹¹Iya Panjenengane iku kang kagungan panguwaos langgeng salawas-lawase! Amin.

Salam

5:12-14

¹²Anggonku nulis cekak marang kowe iki lumantar Silwanus, kang dakanggep sadulur kang kena dipracaya, prelu ngelingake sarta nyethakake, manawa iki sih-rahmate Gusti Allah kang sanyata. Iku padha ugemana kang temenan!

¹³Sala marang kowe kabeh, saka sadulurmu ing Babilon kang pilihan lan Markus anakku. ¹⁴Padha sesalamana nganggo pangambung ing katresnan. Tentrem-rahayu anaa ing kowe kabeh kang padha ana ing patunggilane Sang Kristus. Amin.

2 PETRUS

Salam

1:1-2

1 ¹ Saka Simon Petrus, abdi sarta rasule Gusti Yesus Kristus, marang kang padha kaparingan pracaya nunggal karo aku kabeh, marga dening kaadilaning Gusti Allah sarta Pamarta kita Gusti Yesus Kristus. ² Sih-rahmat lan tentrem-rahayu ngluberana ing kowe kabeh, marga saka anggonmu padha wanuh marang Gusti Allah sarta marang Gusti Yesus, Gusti kita.

Timbalan sarta pilihaning Allah

1:3-15

³ Marga saka panguwasane kaallahane, kita wis padha kaparingan samubarang kang prelu tumrap ing urip kang mursid, srana wanuh marang Panjenengane kang wis nimbali kita marga saka panguwaose kang mulya lan ngeram-eramake. ⁴ Kalawan patrap mangkono iku Panjenengane wis maringi marang kita prasya-prasya kang adi sarta pinunjul, supaya srana iku kowe padha bisa tunggal kodrat kaallahan lan ora kena ing dayaning hawa-nepsu kadonyan. ⁵ Iya marga saka iku kowe padha kudu mepeng anggonmu

mbudidaya supaya pracayamu kawuwuhan ing kautaman sarta kautamanmu kawuwuhan ing kawruh, ⁶tuwin kawruh kawuwuhan ing pambudidaya ngemudheni dhiri, pambudidaya ngemudheni dhiri kawuwuhan mugen, mugen kawuwuhan mursid, ⁷mursid kawuwuhan tresna marang para sadulur, tresna marang sadulur kawuwuhan tresna marang wong kabeh. ⁸Jalaran manawa kowe padha kadunungan iku mau kabeh nganti luber, kowe mesthi bakal dadi mepeng ing panggawe sarta banjur metu wohe anggonmu wanuh marang Gusti Yesus Kristus, Gusti kita iku. ⁹Nanging sing sapa ora kadunungan iku mau kabeh, bakal dadi wuta sarta cethek panemune, jalaran wis lali manawa dosa-dosane kang dhisik wis dibirat.

¹⁰Mulane para sadulur, tansaha mbudidaya supaya saya kukuh anggonmu katimbangan lan pinilih iku. Jalaran manawa nglakoni mangkono, kowe bakal padha ora tau kasandhung. ¹¹Kalawan mangkono iku, kowe bakal kaparingan wewenang sakatoge lumebu ing Kraton kang langgeng, yaiku Kratone Gusti lan Pamarta kita Gusti Yesus Kristus.

¹²Mulane aku tansah bakal ngelingake kowe marang bab iku mau kabeh, sanadyan kowe iya wis padha sumurup sarta wis padha santosa ing sajrone kayekten kang wus koktampani. ¹³Sadurunge aku ninggal tarubing badanku iki anggonku tansah ngelingake kowe marang iku mau kabeh iku dakanggep dadi kawajibanku. ¹⁴Jalaran aku

sumurup, manawa aku bakal enggal ninggal tarubing badanku iki, kayadene kang wis kapangandikakake marang aku dening Gusti Yesus Kristus, Gusti kita. ¹⁵Nanging aku bakal mbudidaya, supaya saungkurku kowe tansah padha ngeling-eling marang prakara iku mau kabeh.

Pameca bab kamulyane Sang Kristus wis kalakon

1:16-21

¹⁶Jalaran anggonku padha nyumurupake kowe bab panguwaos lan bakal rawuhe Gusti kita, Gusti Yesus Kristus kang jumeneng ratu, iku ora marga ngandel marang dongenge wong kang ora nyata, nanging aku kabeh iki padha dadi seksi ing bab kaluhurane. ¹⁷Aku padha nyipati anggone Panjenengane tanpa kaurmatan lan kamulyan saka Gusti Allah Sang Rama, nalika katedhakan swara saka Kang Mahaluhur, kang ngandika: “Iki PutraningSun kekasih, kang ndadekake keparenging pangalihingSun.” ¹⁸Swara iku mau padha dakrungu tumurun saka ing swarga, nalika aku padha ndherek Panjenengane ana ing gunung kang suci.

¹⁹Marga saka iku aku padha saya kasantosakake dening pangandika kang wis kalirake dening para nabi. Saiba becike, manawa kowe padha nggatekake bab iku, kayadene nggatekake damar kang madhangi panggonan kang peteng, nganti gagat raina

sarta jumedhule lintang panjer esuk kang sumunar ana ing sajroning atimu. ²⁰Dene kang prelu dhewe kang kudu koksumurupi, yaiku manawa pamedhar-wangsit ing Kitab Suci ora kena ditegesi manut kareping manungsa dhewe, ²¹jalaran ora tau ana pamedhar-wangsit kang kawedharake saka kareping manungsa, nanging marga saka kawangsit dening Sang Roh Suci wongwong banjur padha calathu atas asmaning Allah.

Nabi-nabi sarta guru-guru palsu

2:1-22

2¹ Kayadene dhek biyen ing antarane umate Gusti Allah ana kang ngaku-aku nabi, mangkono ing antaramu iya bakal ana kang ngaku-aku guru, kang padha nylundupake piwulang-piwulang panasaran kang nuntun marang karusakan, malah bakal padha nyelaki Kang Kuwaos, kang wis nebus wong-wong mau lan marga saka iku bakal njalari karusakane dhewe. ²Sarta akehwon kang kelu ing pamblunthahe, tuwin marga saka pokal-gawene iku Marganing Kayekten bakal dicecamah. ³Sarta marga saka srakahe, guru-guru palsu iku bakal padha ngudi golek kauntungan saka kowe kabeh kanthi dongeng-dongenge kang ngayawara.

⁴Jalaran manawa Gusti Allah ora ngeman marang malaekat kang padha gawe dosa, nanging dicemplungake ing naraka, kapasrahake marang guwa-guwa peteng

kanggo nyimpen nganti dinaning pangadilan; ⁵sarta manawa Gusti Allah ora ngeman jagad ing jaman purwa, nanging mung milujengake Rama Nuh kang ngabarake kayekten karo wong pitu liyane, nalika Panjenengane ndhatengake banjir patopan kanggo jagade para wong mblasar; ⁶mangkono uga manawa Gusti Allah nyirnakake kutha Sodom lan Gomora kalawan geni minangka pepeling marang wong kang ing tembe bakal padha mblasar, ⁷nanging Panjenengane ngentasake Lut, kang mursid, lan tansah pegel atine awit uripe wong-wong padha ora mreduli marang angger-angger lan mung ansah nuruti hawa-nepsune bae, ⁸-- jalaran wong mursid iku manggon ing satengahe wong-wong mau sarta ing sadina-dina sumurup lan krungu pratingkah-pratingkahe kang mblasar iku satemah atine kang mursid iku kaya kasiksa -- ⁹dadi tetela, manawa Pangeran mirsa carane ngentasake wong mursid saka ing godha rencana sarta nyadhangake para wong duraka marang ing dina pangadilan bakal kasiksa, ¹⁰luwih maneh wong kang padha nuruti hawa-nepsune marga kepencut ing jejember sarta ngremehake pangrehing Allah.

Wong-wong iku padha kumawani sarta gumunggung, nganti tanpa rikuh pakewuh nyenyamah marang kaluhuran, ¹¹mangka para malaekat dhewe, sanadyan luwih peng-pengan sarta luwih kuwasa katimbang wong-wong iku, anggone nggugatake wong-wong mau ana ing ngarsaning Allah, padha ora nganggo

tembung nyenyamah. ¹²Nanging wong-wong iku padha bae karo kewan kang tinitahake dadi kewan dekepan sarta banjur dipateni. Wong-wong iku padha nyenyamah marang kang ora disumurupi, temahan marga saka panggawene kang duraka iki, bakal padha nemoni karusakan dhewe kaya kewan alasan, ¹³sarta bakal ngalami nasib ala minangka pituwasing durakane. Seneng-seneng saben awan kaanggep sawijining kanikmatan. Padha dadi jejember sarta blentong, kang mendem ing sajroning nuruti hawa-nepsune, samasa padha mangan ngombe bebarengan karo kowe kabeh. ¹⁴Mripate kebak isi pepenginan laku bedhang, ora mari-mari anggone gawe dosa. Wong-wong iku padha mbebujuk wong-wong kang ringkih atine. Wateke wis kulina srakah. Pancen dhasar wong kang padha kena ing ipat-ipat! ¹⁵Sarehne padha ninggal dalan kang bener, banjur padha kesasar, ngenut dalane Bileam anake Beor kang seneng tanpa opah tumrap panggawe-panggawe ala. ¹⁶Nanging Bileam kawelehake kalawan keras marga saka tumindake kang ala iku, jalaran kuldi momotan kang ora bisa guneman banjur calathu kaya manungsa, sarta nyegah kabodhoane nabi iku. ¹⁷Guru-guru palsu iku kaya sumber kang asat, kaya mega kang kabuncang ing prahara; wong-wong iku wis padha kasadhiyanan panggonan kang peteng ndhedhet lelimengan kang nggegirisi banget. ¹⁸Jalaran wong-wong iku padha ngucapake tetembungan kang gumunggung nanging kothong, sarta

migunakake hawa-nepsune kang tumuju ing laku bedhang kanggo mbebujuke marang wong kang lagi bae sumingkir saka ing wong-wong kang kesasar uripe. ¹⁹Padha njanjeni kamardikan marang wong liya, mangka awake dhewe padha dadi baturing karusakan. Jalaran sing sapa katelukake dening wong, iku iya dadi bature wong iku. ²⁰Sabab manawa wong-wong mau marga saka anggane wis wanuh marang Gusti sarta Juruwilujeng kita Gusti Yesus Kristus, wis padha ngoncati ing jejembere donya, mangka banjur kasrimped maneh ing kono, iku wekasane alane ngluwihi sadurunge. ²¹Jalaran saka iku luwih becik padha ora tau nyumurupi dalaning kayekten, katimbang karo sawise sumurup banjur mungkur ninggal ing pepakon suci kang wis kadhawuhake marang wong-wong mau. ²²Kaanane wong-wong iku nocogi unine paribasan kang bener mangkene, “Asu mbaleni utah-utahane, sarta babi kang wis adus bali maneh menyang ing pagupakane.”

Dina rawuhe Gusti

3:1-16

3 ¹He, para kekasih, iki wis layang kang kapindho, kang daktulis marang kowe. Ana ing layang loro iku aku mbudidaya nenangi pangreten kang murni kalawan aweh pepeling-pepeling, ²supaya kowe padha ora lali marang pangandika kang biyen wis kadhawuhake dening para nabi kang suci, sarta marang

dhedhawuhane Gusti lan Sang Juruwilujeng lumantar para rasulmu marang kowe kabeh. ³Kang luwih dhisik kudu koksumurupi, yaiku manawa besuk ing dina-dina wekasan bakal ana juru-juru pamoyok kang jumedhul memoyoki, yaiku wong kang lakune padha nuruti hawa-nepsune, ⁴sarta kang padha duwe uni mangkene: “Endi prasetya bakal rawuhe iku? Jalaran wiwit nalika ngajale para leluhur kita samubarang kabeh ajeg bae kaya nalika donya dititahake.” ⁵Wong-wong iku njarag ora kapengin weruh, manawa marga saka sabdane Allah wiwit biyen mula wis ana langit sarta ana bumi, kang dumadine saka banyu sarta srana banyu. ⁶Mangka marga saka banyu iku bumi kang biyen wis rusak iku, kasirnakake dening patopan. ⁷Nanging dening pangandika iku mau uga, langit lan bumi kang saiki kasingkirake saka ing geni lan kasimpen tumeka ing dina pangadilan sarta tumpese para wong mblasar. ⁸Mung bae para kekasih, kowe aja padha kelalen prakara siji iki, yaiku yen ing ngatase Pangeran sadina iku prasasat sewu taun sarta sewu taun prasasat sadina. ⁹Pangeran ora mblenjani janjine, sanadyan ana sawenehing wong kang ngarani mblenjani, nanging Panjenengane nyabari kowe, sabab karsane aja nganti ana wong kang nemu bilai, nanging supaya kabeh wong padha bali sarta mratobat. ¹⁰Nanging bakal tekane dinane Gusti iku patrape kaya maling; ing dina iku langit bakal sirna kanthi swara gumuruh nggegirisi sarta dhedhasaring

wujuding donya bakal lebur kaobong sarta bumi lan kabeh kang ana ing kono bakal ilang sirna. ¹¹ Mulane manawa samubarang kabeh iki bakal lebur kanthi patrap mangkono iku, saiba gedhene kawajibanmu supaya uripmu suci sarta mursid, ¹² yaiku kowe kang padha nganti-anti sarta nggelisake marang tekane dinane Gusti Allah. Ing dina iku langit bakal lebur, kamangsa ing geni sarta dhasar-dhasar wujuding donya padha luluh kaobong.

¹³ Nanging laras karo prasetyane, kita padha nganti-anti marang langit anyar sarta bumi anyar kang kadunungan kayekten.

¹⁴ Mulane para kekasih, sajrone kowe padha nganti-anti marang iku mau, padha mbudidayaa supaya tinemu tanpa cacad sarta tanpa blentong ana ing ngarsane kalawan tentrem-rahayu. ¹⁵ Sarta kasabarane Gusti kita anggepen minangka kalonggaran tumrap kowe kabeh, supaya oleh karahayon, iya kaya sadulur kita Paulus kang kinasih anggone wis nulis layang marang kowe miturut saka anggone kaparingan kawicaksanan.

¹⁶ Iku kaetrapake ana ing layange kabeh, manawa ngrembug prakara-prakara iki. Layang-layange iku isi bab-bab kang angel, njalari wong-wong kang ora ngreti sarta ora kukuh imane, njungkir-balikake prakara iku mau, njalari karusakane dhewe, kayadene anggone tumindak tumrap tulisan-tulisan liyane.

Panutup

3:17-18

¹⁷ Nanging kowe kabeh, para kekasih, sadurunge wis padha sumurup prakara iku. Mulane dipadha waspada, supaya aja nganti kelu ing panasarane wong murangsarak, sarta aja kelangan gondhelanmu kang kukuh.

¹⁸ Malah padha mundhak-mundhaka ing sih-rahmat sarta ing pangawruh marang Gusti lan Sang Juruwilujeng kita, Gusti Yesus Kristus. Panjenengane kang sayogya kagungan kamulyan ing samengko nganti tumeka ing salawas-lawase.

1 YOKANAN

Paseksene rasul bab Sabdaning kauripan

1:1-4

1 ¹Kang wus ana ing wiwitan mula, kang wus padha dakrungu, kang wus padha dakdeleng kalawan mripatku, kang wus dakwaspadakake, iya kang wus dakgrayang kalawan tanganku bab ing ngatase Sabdaning kauripan, yaiku kang dakwartakake marang kowe! ²Dene urip iku wus kababar lan wus padha dakdeleng, dene saiki aku padha dadi seksi sarta ngundhangake marang kowe bab urip langgeng kang dumunung ana ing Sang Rama lan kang wus kalairake marang aku kabeh. ³Kang wus padha dakdeleng lan dakrungu iku mau iya dakwartakake marang kowe, supaya kowe uga bisaa tetunggalan karo aku kabeh. Lan anggonku padha tetunggalan iku karo Sang Rama lan karo Sang Putra, Gusti Yesus Kristus. ⁴Dene anggonku nulis bab iki mau kabeh marang kowe iku supaya kabungahanku dadia sampurna.

Gusti Allah iku pepadhang

1:5-10

⁵Anadene iki pawarta kang wus padha dakrungu saka ing Panjenengane, kang

dakwartakake marang kowe: Gusti Allah iku pepadhang lan Panjenengane ora kadunungan pepeteng babar pisan. ⁶ Saupama kita padha ngaku tetunggalan karo Panjenengane, mangka laku kita ana ing pepeteng, dadi kita goroh lan ora nglakoni ing kayekten. ⁷ Balik manawa laku kita ana ing pepadhang kayadene Panjenengane iya ana ing pepadhang, dadi kita padha tetunggalan, sarta rahe Gusti Yesus Kang Putra iku ngresiki kita saka sakehe dosa. ⁸ Saupama kita padha ngaku ora duwe dosa, dadi padha ngapusi awak kita dhewe lan ora kadunungan kayekten. ⁹ Manawa kita padha ngakoni dosa kita, Panjenengane iku setya tuhu lan adil, temah bakal ngapura sakehing dosa kita, sarta ngresiki sakehing piala kita. ¹⁰ Saupama kita padha ngaku ora gawe dosa, dadi padha nganggep Panjenengane dora, sarta pangandikane ora dumunung ana ing kita.

Sang Kristus Pantara kita

2:1-6

2 ¹ He, anak-anakku, anggonku nulis bab prakara iku marang kowe iku supaya kowe aja padha gawe dosa. Ewadene manawa ana kang gawe dosa, kita padha duwe Pantara ana ing ngarsane Sang Rama, iya iku: Gusti Yesus Kristus kang adil. ² Lan Panjenengane iku kang dadi pangruwate dosa kita, lan ora ngemungake dosa kita bae, nanging malah iya dosane wong sajagad kabeh.

³ Anggon kita wus padha wanuh Gusti Allah iku titikane yaiku manawa kita padha netepi ing pepakone. ⁴ Sing sapa duwe ujar: “Aku wanuh karo Panjenengane,” mangka ora netepi ing pepakone, iku wong goroh lan ora kadunungan kayekten. ⁵ Balik sing sapa netepi pangandikane, iku kang sanyata kadunungan sihing Allah kang sampurna; iya iku margane anggon kita padha sumurup, yen kita padha dumunung ana ing Panjenengane. ⁶ Sing sapa duwe ujar yen ana ing Panjenengane, iku kawajiban nglarasake uripe kalawan sugenge Sang Kristus.

Pepakon anyar

2:7-17

⁷ He, para kekasih, kang daktulis iki dudu pepakon anyar, nanging pepakon lawas kang wus ana ing kowe wiwit wiwitan mula Pepakon kang lawas iku yaiku pangandika kang wus padha kokrungu. ⁸ Ewasamono pepakon anyar uga kang dakemot ing layangku marang kowe iki, kang wus sanyata ana ing Panjenengane lan ana ing kowe, amarga pepeteng iku nedhenge sirna, lan pepadhang kang sajati wus sumunar. ⁹ Sing sapa duwe ujar yen dumunung ana ing pepadhang, mangka sengit marang sadulure, iku isih dumunung ana ing pepeteng kongsi saprene. ¹⁰ Sing sapa tresna marang sadulure iku kang lestari ana ing pepadhang, sarta ora kanggonan sesandhungan. ¹¹ Balik sing sapa sengit

marang sadulure, iku dumunung ana ing pepeteng, sarta urip ana ing pepeteng, wong iku ora weruh menyang ngendi parane, amarga mripate diwutakake dening pepeteng mau.

¹² He, anak-anak, mulane aku nulis layang marang kowe, marga dosamu wus padha kaapura marga saka Kang Asma. ¹³ He, para bapa, mulane aku nulis layang marang kowe, amarga kowe wus padha wanuh marang Panjenengane kang ing purwa mula wus ana. He, para wong anom, mulane aku nulis layang marang kowe, amarga kowe wus padha ngalahake si pangawak dursila. ¹⁴ He, bocah-bocah, anggonku nulis layang marang kowe, amarga kowe wus padha wanuh karo Sang Rama. He, para bapa, aku nulis layang marang kowe, amarga kowe wus padha wanuh karo Panjenengane kang ing purwa mula wus ana. He, para wong anom, aku nuis layang marang kowe, amarga kowe padha santosa, sarta pangandikane Gusti Allah dumunung ana ing kowe, lan kowe wus padha ngalahake si pangawak dursila.

¹⁵ Kowe kabeh aja padha rumaket marang donya lan marang samubarang kang ana ing kono. Manawa wong rumaket marang donya, iku ora kadunungan katresnan marang Sang Rama. ¹⁶ Sabab samubarang kang ana ing donya, iku pepenginaning daging lan pepenginaning mripat tuwin digunging ngaurip, iku ora saka Sang Rama, nanging saka ing donya. ¹⁷ Anadene donya iki lan

kamelikane nedhenge sirna, nanging sapa kang nglakoni karsane Gusti Allah iku tetep urip ing salawas-lawase.

Anti-Kristus

2:18-27

¹⁸ He, bocah-bocah, iki wektu kang wekasan. Lan kaya anggonmu wus padha krungu warta yen si Anti-Kristus bakal teka, mangkono uga ing samengko iya wus akeh Anti-Kristus kang padha jumedhul. Kang mangkono iku dadi pratandha yen iki nyata-nyata wektu kang wekasan. ¹⁹ Asale Anti-Kristus iku pancen saka ing antara kita, nanging sanyatane padha dudu panunggalan kita; awit saupama temen-temen dadia panunggalan kita, mesthi padha tetep nunggal karo kita. Nanging kelakone iku supaya tetelaa yen dheweke ora kabeh nyata dadi panunggalan kita. ²⁰ Balik kowe iku wus padha kajebadan dening Kang Suci, marga saka mangkono kowe padha nyumurupi samubarang. ²¹ Anggonku nulis layang marang kowe, iku ora marga kowe ora sumurup ing kayekten, nanging malah marga kowe sumurup marang bab iku lan marga saka kowe wus padha nyumurupi uga, yen sabarang kang goroh iku ora ana kang asale saka ing kayekten.

²² Sapa ta si pangawak goroh iku? Apa dudu kang nyelaki yen Gusti Yesus iku Sang Kristus? Yaiku si Anti-Kristus, kang nyelaki marang Sang Rama lan Sang Putra. ²³ Amarga

wong kang nyelaki marang Sang Putra iku iya ora nduweni Sang Rama. Kang ngakoni marang Sang Putra, iya nduweni Sang Rama.
²⁴Anadene mungguh kowe iku, apa kang wus padha kokrungu ing wiwitan mula, iku tetepa ana ing kowe. Manawa apa kang wus kokrungu ing wiwitan mula iku tetep dumunung ana ing kowe, dadi kowe iya bakal padha tetep ana ing Sang Putra lan ana ing Sang Rama.
²⁵Anadene prasetya kang diprasetyakake dening Panjenengane piyambak marang kita iya iku urip langgeng.

²⁶Kabeh iki anggonku nulis marang kowe bab wong-wong kang sumedya nasarake kowe.
²⁷Sabab jebadan kang wus padha koktampani saka Panjenengane iku tetep ana ing kowe. Marga saka iku kowe ora prelu diwulang dening wong liya. Nanging kayadene bab anggone ngebadi iku mulang marang kowe bab samubarang -- lan piwulange iku nyata, ora goroh -- lan kayadene anggone Panjenengane biyen wus mulang marang kowe, mangkono uga kowe padha tetepa ana ing Panjenengane.

Para putraning Allah

2:28--3:10

²⁸Anadene ing samengko, he, anak-anakku, padha tetepa ana ing Panjenengane, supaya samasa Panjenengane ngatingal, kita padha tatag ing pracaya lan ora usah isin ana ing ngarsane besuk ing dina rawuhe. ²⁹Manawa kowe padha sumurup yen Panjenengane iku

sampurna, iya ngawruhana yen saben wong kang nglakoni ing kasampurnan, iku laire saka ing Panjenengane.

3¹ Kawruhana, sapira gedhene katresnan kang diparingake dening Sang Rama marang kita, nganti kita padha kasebut para putraning Allah, lah kita pancen putraning Allah. Mulane jagad ora wanuh marang ktia, amarga jagad iku ora wanuh marang Panjenengane. ²He, para kekasih, saiki kita padha dadi putraning Allah, ananging durung cetha kapriye bakal kaanan kita ing tembe. Mung bae kita padha sumurup, manawa Sang Kristus ngatingal, kita bakal dadi padha karo Panjenengane, amarga kita bakal padha ndeleng kaanane Panjenengane ing sajatine.

³Sok wonga kang duwe pangarep-arep mangkono marang Panjenengane, iku mesthi nucekake awak, kayadene Panjenengane kang asipat suci. ⁴Sok wonga kang nglakoni dosa, iku iya nerak angger-anggering Allah, sabab dosa iku nerak angger-anggering Allah.

⁵Lan kowe padha sumurup yen anggone Panjenengane wus nglairake sarira iku prelu mbirat sakehing dosa, sarta Panjenengane iku ora kadunungan dosa. ⁶Marga saka iku sok wonga kang tetep ana ing Panjenengane, iku ora gawe dosa maneh, sok wonga kang tetep gawe dosa, iku ora weruh lan ora wanuh marang Panjenengane.

⁷He, anak-anakku, kowe aja gelem disasarake dening sapa bae. Sapa kang nindakake kayekten iku kadunungan

kayekten, padha kaya Panjenengane iya asipat kayekten. ⁸Sapa kang tetep tumindak dosa, iku asale saka Iblis. Awitdene Iblis iku anggone gawe dosa wus wiwit-wiwitan mula. Anggone Putraning Allah nglairake sarira iku, iya prelu nglebur panggawening Iblis iki.

⁹Saben wong kang laire saka ing Allah, iku ora nglakoni dosa maneh, amarga wijining ka-Allahan tetep ana ing batine, lan ora bisa gawe dosa, amarga laire saka ing Allah. ¹⁰Iki titikane para putraning Allah lan para anake Iblis; sok wonga kang ora nindakake kayekten iku asale ora saka ing Allah, mangkono uga kang ora tresna marang sadulure.

Tresna marang sadulur dadi titikane urip anyar

3:11-18

¹¹Sabab iya iki pawarta kang wus padha kokrungu wiwitan mula, iya iku supaya kita padha tresna-tinresnanana. ¹²Aja kaya Kain, kang asale saka ing pangawak dursila sarta mateni sadulure. Lan apa sababe anggone mateni iku? Amarga sakabehing panggawene ala, lan panggawene adhine becik. ¹³He, sadulur-sadulur, aja padha gumun manawa jagad padha sengit marang kowe. ¹⁴Kita padha sumurup, yen kita wus padha ngalih saka ing pati marang urip, iya iku marga kita padha tresna marang para sadulur kita. Sapa kang ora nresnani sadulure, iku tetep dumunung ana ing pati. ¹⁵Sok wonga kang sengit marang

sadulure iku dadi juru mateni wong. Lan kowe padha sumurup, manawa ora ana juru mateni kang tetep kadunungan urip langgeng. ¹⁶Mungguh katresnane Sang Kristus iku wus kita sumurupi, yaiku: manawa Panjenengane wus masrahake nyawane kanggo kita, dadi kita iya padha kawajiban masrahake nyawa kita kanggo sadulur-sadulur kita. ¹⁷Sapa kang duwe bandha kadonyan, mangka weruh sadulure kacingkrangan, ewadene nutup lawanging atine tumrap marang sadulure mau, kapriye bisane tetep kadunungan katresnaning Allah? ¹⁸He, anak-anakku, anggon kita padha tresna iku aja mung kalawan tembung utawa kalawan ilat bae, nanging dikanthenana panggawe lan ing sajroning kayekten.

Kayakinan ana ing ngarsaning Allah

3:19-24

¹⁹Mangkono iku anggon kita padha nyumurupi, yen asal kita saka ing kayekten. Mangkono uga ati kita bisa tentrem ana ing ngarsane Gusti Allah. ²⁰Amarga manawa kita padha kawelehake dening ati kita dhewe, Gusti Allah iku ngluwihi ati kita sata nguningani samubarang. ²¹He, para kekasih, manawa kita ora kawelehake dening ati kita, dadi padha bisa sowan marang ing ngarsane Gusti Allah kalawan tatag ing pracaya, ²²lan apa bae kang kita suwun, kita padha diparingi, amarga padha netepi sakehing pepakone sarta nglakoni apa kang ndadekake keparenge.

²³Anadene pepakone iku yaiku: supaya kita padha pracaya marang asmane Gusti Yesus Kristus, Kang Putra, lan supaya padha tresna-tinresnanana cocog karo pepakon kang kadhawuhake dening Sang Kristus marang kita. ²⁴Dene sapa kang netepi sakehing pepakone, iku dumunung ana ing Allah, lan Gusti Allah ana ing wong iku. Lan iya mangkono iku anggon kita padha sumurup, yen Gusti Allah dumunung ana ing kita, iya iku Roh kang wus diparingake marang kita.

Rohing Allah lan rohing Anti-Kristus

4:1-6

4 ¹Para kekasih, aja padha nggugu marang angger roh, nanging roh-roh iku dadaren, apa asale saka ing Gusti Allah. Amarga akeh wong kang mindha-mindha nabi kang jumedhul lan ndlajahi jagad kabeh. ²Anggonmu padha niteni Roh Allah iku titikane mangkene: Sadhengah roh kang ngakoni manawa Gusti Yesus Kristus wus rawuh dadi manungsa, iku asale saka ing Allah. ³Lan sadhengah roh kang ora ngakoni Gusti Yesus, iku asale ora saka ing Gusti Allah. Roh iku rohin Anti-Kristus, kang wus padha kokrungu wartane yen bakal teka, lan samengko wus ana ing jagad. ⁴He, anak-anakku, kowe iku padha saka ing Allah lan wus padha ngalahake para wong kang padha mindha-mindha nabi iku mau, amarga Roh kang dumunung ing kowe iku ngungkuli roh kang dumunung

ana ing jagad. ⁵ Wong iku asale padha saka ing jagad, mulane kang diucapake iku iya prakara kadonyan, lan jagad iku ngrungokake ing pituture. ⁶ Aku iki padha saka ing Allah; wong kang wanuh marang Gusti Allah, iku ngrungokake marang aku. Wong kang asale ora saka ing Gusti Allah iku ora ngrungokake marang aku. Iya mangkono iku titikane Roh kayekten karo roh panasaran.

Allah iku katresnan

4:7-21

⁷ Para kekasih, payo kita padha tresna-tinresnan, amarga katresnan iku pinangkane saka ing Gusti Allah, lan sok wonga kang nindakake katresnan, iku laire saka ing Gusti Allah lan wanuh karo Gusti Allah. ⁸ Sapa kang ora nindakake katresnan, iku ora wanuh karo Gusti Allah, ujer Gusti Allah iku katresnan. ⁹ Sihe Gusti Allah iku kababarake ana ing antara kita, iya iku dene Gusti Allah wus ngutus Kang Putra ontang-anting ngrawuhi jagad supaya kita padha urip marga dening Panjenengane. ¹⁰ Katresnan iku mangkene: Dudu kita kang wus padha tresna marang Gusti Allah, nanging Gusti Allah kang wus nresnani kita lan wus ngutus Kang Putra minangka pangruwating dosa kita. ¹¹ He, para kekasih, sarehne nganti samono anggone Gusti Allah ngasihi marang kita, dadine kita iki iya padha kawajiban tresna-tinresnan. ¹² Ora ana wong kang tau ndeleng marang Gusti

Allah. Manawa kita padha tresna-tinresnan, Gusti Allah tetep ana ing kita, lan sihe iku sampurna ana ing kita.

¹³ Anggon kita sumurup yen kita padha tetep ana ing Panjenengane, lan Panjenengane ana ing kita, iya iku dene kita wus padha kapanduman Rohe. ¹⁴ Anadene aku iki wus padha ndeleng lan nek seni yen Sang Rama wus ngutus Sang Putra dadi Pamartaning jagad. ¹⁵ Kang iku sing sapa ngakoni yen Gusti Yesus iku Putrane Gusti Allah, Gusti Allah tetep ana ing wong iku, lan wong iku ana ing Gusti Allah. ¹⁶ Kita iki wus padha nyumurupi lan pracaya marang sihe Gusti Allah marang kita. Gusti Allah iku katresnan, lan sapa kang ngantepi ing katresnan, iku tetep ana ing Gusti Allah, lan Gusti Allah ana ing wong iku.

¹⁷ Sihe Gusti Allah iku sampurna ana ing kita, iya iku manawa kita padha tatag ing pracaya besuk in dinane pangadilan, awit kita iya ana ing donya kene kayadene Panjenengane.

¹⁸ Katresnan iku ora kadunungan rasa wedi, katresnan kang sampurna iku malah mbengkas rasa wedi, amarga wedi iku ngandhut paukuman, lan wong kang wedi iku ora sampurna katresnane. ¹⁹ Anggon kita padha tresna iku, amarga Gusti Allah wus ngasihi marang kita luwih dhisik. ²⁰ Manawa ana wong kang muni: "Aku tresna marang Gusti Allah," mangka sengit marang sadulure, iku wong goroh. Awit wong kang ora tresna marang sadulure kang kasat mripat, kapriye anggone bisa tresna marang Gusti Allah kang

ora katon? ²¹ Karodene dhawuh timbalan iki oleh kita iya saka Panjenengane: Sapa kang tresna marang Gusti Allah, iku iya kudu tresna marang sadulure uga.

Pracaya iku ngasorake donya

5:1-5

5 ¹ Sok wonga kang pracaya, manawa Gusti Yesus iku Sang Kristus, iku laire saka ing Gusti Allah, lan sok wonga kang tresna marang kang mutrakake, iku iya tresna marang kan diputrakake. ² Anggon kita padha nresnani para putraning Allah, iku titikane yaiku manawa kita padha tresna marang Gusti Allah lan netepi ing pepakone. ³ Amarga katresnan marang Gusti Allah iku wujud yaiku, yen kita padha netepi ing pepakone. Pepakon-pepakone iku ora abot, ⁴ amarga sadhengah apa kang laire saka ing Allah iku ngalahake jagad. Anadene kaunggulan kang ngalahake jagad iku yaiku pracaya kita. ⁵ Sapa ta kang ngalahake jagad, kajaba wong kang pracaya, manawa Gusti Yesus iku Putrane Gusti Allah?

Paseksen bab Putraning Allah

5:6-12

⁶ Iya iki kang rawuhe sarana banyu lan getih, yaiku Gusti Yesus Kristus, ora mung kalawan banyu bae, nanging kalawan banyu lan getih. Dene Roh iku kang paring paseksen,

amarga Roh iku kayekten. ⁷ Awit ana telu kang padha jumeneng dadi seksi (ana ing swarga: Sang Rama, Sang Sabda lan Roh Suci. Sarta katelune iku dadi siji. ⁸ Lan uga ana telu kang dadi seksi ana ing bumi). Roh, banyu lan getih lan telu-telune iku padha dadi siji. ⁹ Manawa kita padha nganggep marang paseksene manungsa, paseksene Gusti Allah iku ngluwihi, amarga iya mangkono iku paseksene Gusti Allah, kang diparingake ing ngatase Kang Putra. ¹⁰ Sapa kang pracaya marang Putraning Allah, iku nduweni paseksen mangkono ana ing batine. Sapa kang ora pracaya marang Gusti Allah, iku dadine nganggep Panjenengane dora, amarga ora ngandel marang paseksen kang wus dilairake dening Gusti Allah bab ing ngatase Kang Putra. ¹¹ Anadene kang dadi paseksene: Kita wus padha kaparingan urip langgeng dening Gusti Allah, lan urip iku dumunung ana ing Kang Putra. ¹² Sapa kang nduweni Sang Putra, iku nduweni urip. Sapa kang ora nduweni Putraning Allah, iku ora nduweni urip.

Kawruh bab urip langgeng

5:13-21

¹³ Anggonku nulis prakara iki mau kabeh marang kowe iku, supaya kowe kang padha pracaya marang asmane Putraning Allah padha sumurupa, yen kowe kabeh iku padha nduweni urip langgeng. ¹⁴ Anadene anggon kita tatag ing pracaya marang Gusti Allah iku

jalaran manawa kita padha nyuwun apa-apa marang Panjenengane, kang nyondhongi ing karsane, mesthi disembadani. ¹⁵ Mangka manawa kita padha sumurup yen Gusti Allah nyembadani marang panyuwun kita tumrap apa bae, dadine kita padha sumurup uga, yen kita wus tanpa apa kang kita suwun marang Panjenengane.

¹⁶ Manawa ana wong kang weruh sadulure nglakoni dosa, yaiku dosa kang ora nekakake pati, iku ndedongaa marang Gusti Allah, temah Panjenengane bakal maringi urip marang dheweke, yaiku kang padha gawe dosa kang ora nekakake pati. Ana dosa kang nekakake pati: yen tumrap iku, aku ora akon ndongakake. ¹⁷ Sakabehing piala iku dosa, nanging ana dosa kang ora nekakake pati. ¹⁸ Kita sumurup, yen sok wonga kang laire saka ing Allah iku ora gawe dosa, nanging malah kaayoman dening Panjenengane, kang miyos saka ing Allah, temah ora bisa kagepok dening si pangawak dursila. ¹⁹ Kita sumurup, yen asal kita saka ing Allah, lan sajadag kabeh kawengku ing pangawak dursila. ²⁰ Nanging kita padha sumurup, yen Putraning Allah wus rawuh sarta wus maringi pangreten marang kita, supaya kita padha wanuh marang Kang Sajati. Lan kita dumunung ana ing Kang Sajati, ana ing patunggilane Kang Putra Gusti Yesus Kristus, Panjenengane iku Allah Sajati lan gesang kang langgeng.

²¹ He, anak-anakku, sing padha waspada marang sakehe brahala.

2 YOKANAN

Salam

1-3

1 ¹ Saka pinituwa tumekaa marang ibu kang pinilih lan anak-anake kang padha banget daktresnani, lan ora ngemungake aku bae kang nresnani kowe kabeh, nanging dalah sakehe wong kang wus padha ngawruhi ing kayekten, ² marga saka kayekten kang tetep dumunung ana ing kita lan bakal nunggal karo kita nganti salawas-lawase. ³ Sih-palimirma, rahmat lan tentrem-rahayu bakal nunggal kalawan kita saka Gusti Allah Sang Rama lan Saka Gusti Yesus Kristus, Putrane Sang Rama, sajroning kayekten lan katresnan.

Pepeling supaya ngantepi piwulange Sang Kristus

4-11

⁴ Banget bungahing atiku dene aku nyumurupi, manawa saparoning anak-anakmu padha urip ana ing sajroning kayekten, cocog karo pepakon kang wus kita tampani saka Sang Rama. ⁵ Dene ing samengko panjalukku marang kowe, ibu, -- ora kok kaya-kaya aku nulis pepakon anyar marang kowe, nanging miturut pepakon kang wus kita duweni

wiwit-wiwitan mula -- supaya kita padha tresna-tinresnanana. ⁶Dene katresnan iku yaiku: urip kita kudu manut ing pepakone. Dene pepakon iku yaiku, kaya anggonmu wus padha krungu ing wiwitan mula, supaya kowe padha urip ana ing sajroning katresnan.

⁷Awit wus akeh juru panasaran kang padha jumedhul lan ndlajahi jagad kabeh, kang ora ngakoni manawa Gusti Yesus wus rawuh dadi manungsa. Iku si juru panasaran lan Anti-Kristus. ⁸Padha diwaspada, supaya kowe aja nganti kelangan apa kang wus padha dakgarap, nanging supaya genepa anggonmu padha nampani ganjaran. ⁹Sok wonga kang ora ngantepi ing piwulange Sang Kristus, nanging nyimpang saka iku, iku ora nduweni Gusti Allah. Sok wonga kang ngantepi ing piwulang iku nduweni Sang Rama lan Sang Putra pisan. ¹⁰Manawa kowe padha katekanaan wong kang ora nggawa piwulang iki, iku aja koktampani ana ing omahmu, lan aja kokuluki salam. ¹¹Awitdene sapa akng nguluki salam wong iku, iku kalepetan ing panggawene ala.

Panutup

12-13

¹²Sanadyan akeh kang prelu daktulis ing layang marang kowe iki, mung bae karepku aja lantaran dluwang lan mangsi, nanging pangarep-arepku bakal nekani kowe, banjur rerasanan adu arep karo kowe kabeh, supaya bungah kita bisa katog.

¹³ Salam saka anak-anake sadulurmu kang pinilih marang kowe kabeh.

3 YOKANAN

Salam

1-4

1 ¹ Saka pinituwa tumekaa marang Gayus kang kekasih, kang daktresnani ing sajroning kayekten.

² He kekasihku, pandongaku muga kowe ginanjara slamet lan bagas kawarasan ing sakabehe, dikaya nyawamu iya slamet.

³ Awit aku bungah banget nalika ana sadulur sawatara teka, nek seni ing bab anggonmu duwe laku manut ing kayekten, sabab lakumu pancen manut ing kayekten. ⁴ Tumrape aku ora ana kabungahan kang gedhene ngluwihi anggonku krungu, manawa anak-anakku padha urip ana ing kayekten.

Tulung-tinulung lan cecongkran

5-12

⁵ He, sadulurku kang kekasih, kowe tumindak ngetrepi anggonmu dadi wong pracaya, samangsa kowe nindakake samubarang tumrap para sadulur, sanadyan iku padha wong liya bangsa. ⁶ Wong-wong iku ana ing ngarepe pasamuwan wus padha nek seni ing bab katresnanmu. Becik temenan panggawemu marang wong iku, manawa

padha koktulungi lakune, kanthi patrap kang ndadekake keparenge Gusti Allah. ⁷Awit anggone padha lelungan iku marga saka Kang Asma ora nganggo nampani apa-apa saka wong-wong kang ora wanuh marang Gusti Allah. ⁸Kang iku kita iki padha kawajiban nampani wong-wong kang kaya mangkono iku, supaya kita padha dadia rewang ing gawe kang lumadi marang ing kayekten.

⁹Aku wus nulis sathithik ana ing layangku marang pasamuwan, nanging Dhiotrefes, kang ngarah dadi pangarep ana ing antarane, iku ora maelu marang aku. ¹⁰Mulane besuk satekaku bakal dakwelehake kang dadi panggawene, anggone crewet ngala-ala kanthi tembung-tembung kang kasar marang aku kabeh, lan ora trima mangkono bae, malah nganti dheweke dhewe ora mung ora gelem nampani marang para sadulur kang teka bae, nanging sapa kang arep nampani wong-wong mau padha dicegah, sarta disebratake saka ing pasamuwan.

¹¹He, sadulurku kang kekasih, aja nulad marang kang ala, nanging nulada kang becik. Sapa kang gawe becik, iku asale saka Allah, nanging sapa kang gawe ala, iku ora tau weruh marang Allah. ¹²Dhemetrius wus disekseni becik dening wong kabeh, malah kaseksenan dening kayekten dhewe. Lan maneh aku kabeh iya padha aweh paseksen becik tumrap dheweke, lan kowe weruh, yen paseksenku iku nyata.

Panutup

13-15

¹³Akeh pitutur kang kudu daktulis ing layangku marang kowe, nanging aku ora gelem nulis nganggo mangsi lan pen.

¹⁴Pangarep-arepku enggal bakal nemoni kowe, lan padha rerasanan adu arep. (1-15) Tentrem-rahayu anaa ing kowe. Salam saka para mitramu. Salam pandongaku marang sawiji-wjine para mitra.

YUDAS

Salam

1-2

1 ¹ Saka Yudas, abdine Gusti Yesus Kristus sarta sadulure Yakobus, marang para kang katimbangan, kang kinasih ana ing Allah Sang Rama sarta kang padha sinengker kagem Gusti Yesus Kristus. ² Rahmat lan tentrem-rahayu apadene sih ngluberana kowe kabeh.

Paukuman tumrap para juru panasaran

3-16

³ He para kekasih, sarehne banget anggonku mbudidaya nulis layang marang kowe bab karahayon kita kabeh, mulane aku rumangsa kadereng nulis iki lan mituturi kowe, supaya padha tetepa perang mbelani iman kang wis kapasrahake marang para suci. ⁴ Amarga ana sawenehing wong kang padha nlusup ing satengahmu, yaiku wong kang wis suwe padha pinesthekake bakal kaukum: para wong duraka kang migunakake sih-rahmate Allah kita kanggo mblunthah, sarta kang nyelaki marang Panguwasa Tunggal lan Gusti kita, Gusti Yesus Kristus.

⁵ Nanging sanadyan kowe wis padha ngreti sarta ora mangu-mangu tumrap iku kabeh,

aku kapengin ngelingake kowe, manawa Pangeran iku pancen ngentasake umat kagungane saka ing tanah Mesir, nanging sabanjure numpes kang padha ora pracaya. ⁶Anadene Panjenengane nahan malaekat kang ora padha netepi wates-watesing panguwasane, nanging padha ninggal papan padunungane, srana blenggu kang langgeng ana ing pepeteng nganti tekaning pangadilan ing dina gedhe, ⁷iya kayadene Sodom lan Gomora sarta kutha-kutha ing saubenge, kang carane laku jina padha kaya mangkono iku sarta padha mburu kamareman kang ora lumrah, anggone wus padha kasiksa ing geni langgeng, minangka pepeling tumrap sakabehing manungsa.

⁸Ewadene wong kang padha ngimpi-impi kaya mangkono iku njemberake badane sarta ngremehake panguwasaning Allah sarta nyenyamah sakehing kamulyan. ⁹Nanging Sang Mikhael, panggedhening para malaekat, nalika padudon karo Iblis bab layone Nabi Musa, ora wani ngetrapake tembung panyenyamah, mung ngucap mangkene, "Kowe muga didukanana dening Pangeran ¹⁰Mangka wong-wong iku padha nyenyamah marang kang ora disumurupi malah kang disumurupi saka watake dhewe, kaya patrape kewan kang tanpa budi, iku kang njalari karusakane. ¹¹Bilai wong-wong iku, sabab padha mulad lakune Kain lan nyemplung ing panasarane Bileam, marga saka mburu opah, sarta padha tumpes, marga saka

anggone mbalela kayadene Korakh. ¹² Wong iku padha dadi blentong ana ing bujananing katresnanmu, samangsa melu kepungan, ora duwe isin, melu mbruwah mburu enake dhewe. Wong iku padha kaya mega kan tanpa banyu kang kabur katut ing angin; prasasat wit-witan kang ora metokake woh ing mangsa gogrog godhonge, kaya wit-witan kang sol saoyod-oyode sarta kang mati kaping pindho. ¹³ Prasasat ombaking sagara kang mawalikan, kang ngunthukake kanisthane dhewe, padha kaya lintang-lintang kang wus kacawisan panggonan ana in jagading pepeteng langgeng salawase.

¹⁴ Mungguh ing wong-wong iku, iya wis ana pamecane Sang Henokh, turun kang kapitu saka Bapa Adam, wiraose: "Lah Pangeran rawuh ginarebeg ing abdine para suci puluhan ewu ¹⁵ karsa nindakake pangadilan tumrap wong kabeh, sarta matrapi paukuman marang sakehing pratingkah mblasar kang padha dilakoni, sarta jalaran saka sakehing tembung kang nistha, kan diucapake dening para wong dosa kang mblasar iku marang Pangeran." ¹⁶ Iku wong kang padha grundelan lan ora nrima ing pepesthen, urip nuruti hawa-nepsu, nanging cangkeme padha ngucapake tembung-tembung kang ngayawara, ngonggrong wong, supaya oleh kauntungan.

Pepeling kanggo nyantosakake pracaya**17-23**

¹⁷ Nanging kowe iku, para kekasih, padha elinga marang pangandika kang dhek biyen wis kawedharake marang kowe kabeh dening para rasule Gusti Yesus Kristus.

¹⁸ Jalaran kowe wis padha dipangandikani: “Besuk ngarepake jaman wekasan bakal ana juru pamoyok, kang lakune padha nguja hawa-nepsune kang mblasar.” ¹⁹ Wong iku kang padha njalari cecongkrahan, kang mung dikuwasani dening pepenginan-pepenginan ing donya iki, lan uripe ora kadunungan Roh Suci. ²⁰ Nanging kowe para kekasih, padha mbanguna awakmu dhewe, kadhasarana pracayamu kang suci pinunjul, sarta ndedongaa ana ing patunggilane Sang Roh Suci. ²¹ Padha rumeksaa marang awakmu dhewe mangkono, ana ing sajroning sihe Gusti Allah, kalawan nganti-anti marang sih-rahmate Gusti kita Yesus Kristus, tmuju ing urip langgeng. ²² Welasana wong-wong kang isih mangu-mangu. ²³ Wong iku padha entasna srana karebut saka ing geni. Nanging ketokna welas-asihmu kakanthenan wedi, uga marang wong liya, sarta padha sengita marang sandhangane wong-wong kang kajemberake dening pepenginan-pepenginaning daging.

Panutup

24-25

²⁴ Panjenengane kang kuwasa ngreksa marang kowe kabeh, supaya padha ora kesandhung sarta mrenahake kowe kalawan tanpa cacad ana ing ngarsaning kamulyane kanthi sukarena. ²⁵ Gusti Allah kang sawiji, Pamarta kita, marga dening Gusti Yesus Kristus Gusti kita, iku kang sayogya kagungan kamulyan, kaluhuran, kasantosan sarta panguwaos, sadurunge dumadine jaman lan saiki sarta nganti salawase. Amin.

WAHYU

Purwaka

1:1-3

1 ¹ Iki wahyune Gusti Yesus Kristus, kang kaparingake dening Gusti Allah marang Panjenengane, supaya katedahake marang para abdine bab apa kang pinasthi bakal enggal kalakon. Sarta Panjenengane wus medharake bab iku marang Yokanan abdine, lumantar malaekat utusane. ² Yokanan wus neksemi bab pangandikane Gusti Allah lan bab paseksen kang kaparingake dening Gusti Yesus Kristus, yaiku sabarang apa kang wus dideleng. ³ Rahayu wong kang macakake lan para wong kang ngrungokake pangandika pamedhar wangsit iki sarta kang netepi apa kang katulisan ing jerone, awit wektune wis cedhak.

Salam marang pasamuwan pitu

1:4-8

⁴ Saka Yokanan marang pasamuwan pepitu kang ana ing tanah Asia-Cilik: Sih-rahmat lan tentrem-rahayu anaa ing kowe kabeh, saka Panjenengane, kang ana lan kang wus ana sarta kang bakal rawuh, apadene saka roh pepitu kang padha ana sangareping dhampar,

⁵sarta maneh saka Gusti Yesus Kristus, Seksi kang setya, kang dhisik dhewe wungu saka ing antarane wong mati lan kang nguwaosi sakehing ratu ing bumi iki.

Panjenengane, kang ngasihi kita lan kang wus mbirat dosa kita kalawan rahe, -- ⁶lan kang wus ngangkat kita dadi sawijining karajan, padha dadi imam sumaos marang Gusti Allah, kang Rama, -- iya kagem Panjenengane iku kamulyan lan panguwasa nganti ing salawas-lawase. Amin.

⁷Kawruhana, Panjenengane rawuh nitih mega lan saben mripat bakal ndeleng Panjenengane, dalah wong kang wus padha nyubles Panjenengane. Sarta sakehing bangsa ing salumahing bumi bakal sambat-sambat marga saka Panjenengane. Iya, Amin.

⁸“Ingsun iki Sang Alfa lan Sang Omega, Pangandikane Gusti Allah kang ana, lan kang wus ana, sarta kang bakal rawuh, kang Mahakuwasa.”

Kang dipirsani Rasul Yokanan ana ing Pulo Patmos

1:9-20

⁹Aku, Yokanan, sadulur lan panunggalanmu ing sajroning kasusahan, ing sajroning Karajan sarta ing sajroning kamantepan nganti-anti marang Gusti Yesus, lagi ana ing pulo kang aran Patmos marga saka pangandikane Gusti Allah lan paseksen kang kaparingake dening Gusti Yesus. ¹⁰Mbeneri ing dinane Gusti, aku

linimputan ing Roh lan aku krungu swara seru ana ing buriku kaya unine kalasangka, ¹¹ pangandikane: “Apa kang sira deleng, iku tulisana ing kitab lan kirimna marang pasamuwan pepitu iki: marang Efesus, marang Smirna, marang Pergamus, marang Tiatira, marang Sardhis, marang Filadhelfia lan marang Laodhikia.”

¹² Aku tumuli noleh arep meruhi swara kang mangandikani aku iku. Lan sawuse noleh, sumurup ana padamaran mas pitu. ¹³ Sarta ing tengah-tengahe padamaran pitu mau ana kang madha warna Putraning Manungsa, ngagem jubah kang dawane nganti klengsreh tekan ing sampeyane, lan jajane apaningset emas. ¹⁴ Mustaka lan remane putih kaya wulu wedhus gembel, lan tingale kaya urubing geni. ¹⁵ Sampeyane kaya tembaga mengangah ing sajroning prapen; swarane kaya gumrojoging banyu akeh. ¹⁶ Astane kang tengen ngasta lintang pitu sarta tutuke ngetokake pedhang kang landhep kiwa-tengen, wedanane sumorot sumelet kaya srengenge.

¹⁷ Nalika weruh Panjenengane, aku tumuli ambruk ana ing ngarsaning sampeyane kaya wong mati; nanging aku banjur ditumpangi astane kang tengen, banjur ngandika, “Aja wedi! Ingsun iki Kang Wiwitan lan Kang Wekasan, ¹⁸ lan Kang Gesang, Ingsun wus seda, nanging wruhanira, Ingsun gesang nganti salawas-lawase apa maneh Ingsun ngasta sakabehing kuncine pati lan kratone pati. ¹⁹ Marga saka iku tulisana apa kang

wus sira deleng, iya kang kalakon ing samengko tuwin kang bakal kalakon ing tembe. ²⁰Mungguh wadine lintang pitu kang sira deleng ana ing astaningSun tengen lan padamaran mas pitu iku mangkene: Lintang pitu ikumalaekate pasamuwan pitu lan padamaran mas pitu iku pasamuwan pepitu.”

Marang pasamuwan ing Efesus

2:1-7

2¹“Sira nulisa marang malaekate pasamuwan ing Efesus: Iki pangandikane kang ngasta lintang pepitu ing astane tengen lan kang mlampah-mlampah ing antarane padamaran mas pepitu iku. ²Ingsun ngudaneni sakehing panggawenira: iya marang rekasanira iya marang kaantepanira. Ingsun ngudaneni, manawa sira ora bisa nyabari para wong duraka, lan manawa sira wus ndadar wong-wong kang ngaku-aku rasul, mangka ing sanyatane dudu, manawa sira wus meruhi manawa iku padha tukang goroh. ³Apa maneh sira tetep sabar sarta nandhang sangsara marga saka AsmaningSun; lan sira ora tau ngrasa sayah. ⁴Sanadyan mangkono sira Ingsun waoni, dene sira wus ninggal katresnanira kang kawitan. ⁵Kang iku sira elinga sapira jerone anggonira keplorod! Mula mratobata sarta nglakonana kaya panggawenira kang sakawit. Manawa ora mangkono, Ingsun mesthi bakal ngrawuhi sira, sarta Ingsun bakal mundhut padamaranira

saka ing panggonane, manawa sira ora mratobat. ⁶Nanging iki kang dumunung ing sira, yaiku dene sira nyengiti panggawene para panganute Nikolaus, kang uga Ingsun sengiti.

⁷Sapa sing duwe kuping, ngrungokna apa kang dipangandikakake dening Sang Roh marang pasamuwan-pasamuwan.

Sing sapa unggul, iku bakal Sunparingi mangan wohe wit panguripan kang ana ing Patamanane Pirdus Gusti Allah."

Marang pasamuwan ing Smirna

2:8-11

⁸"Lan nulisa marang malaekate pasamuwan ing Smirna: Iki pangandikane Sang Awal lan Sang Akhir, kang wus seda lan gesang maneh: ⁹Ingsun ngudaneni ing kasusahanira lan kamlaratanira, -- ananging sira sugih -- apadene pangala-alane wong kang ngaku-aku wong Yahudi, mangka sanyatane dudu; dene satemene wong-wong iku paguyubane Iblis.

¹⁰Sira aja wedi ing sadhengaha kasangsaran kang kudu sira sangga! Lah sanyatane Iblis bakal nglebokake wong sawatara panunggalanira marang ing pakunjaran supaya sira kadadara sarta sira bakal kataman ing kasusahan sapuluh dina lawase. Sira disetya tuhu nganti tumeka ing pati, temah bakal Sunganjar makuthaning kauripan.

¹¹Sing sapa duwe kuping, ngrungokna apa kang dadi pangandikane Sang Roh marang pasamuwan-pasamuwan:

Sing sapa unggul, iku bakal ora nandhang susah ana ing pati kang kapindho.”

Marang pasamuwan ing Pergamus

2:12-17

¹²“Lan nulisa marang malaekate pasamuwan ing Pergamus: Iki pangandikane kang ngasta pedhang landhep kiwatengen: ¹³Ingsun ngudaneni ana ing ngendi panggonanira, iya iku ing panggonane dhampare Iblis; ewadene sira ngugemi asmaningSun, sarta ora nyelaki pracayanira marang Ingsun, uga ora ing nalika jamane Antipas, seksiningSun, kang setya marang Ingsun kang dipateni ana ing ngarepira, ing padunungane Iblis.

¹⁴Ananging sira ana sawatara kang Sunwaoni; ing antaranira ana sawatara kang padha ngugemi piwulange Bileam, kang ngajani Balak supaya njlomprongake wong Israel, supaya padha mangana sesajene brahala sarta laku jina. ¹⁵Mangkono uga ing antaranira ana kang padha ngugemi piwulange panganute Nikolaus. ¹⁶Marga saka iku sira mratobata! Manawa ora mangkono, Ingsun bakal dumrojog ngrawuhi sira sarta Ingsun bakal nempuh perang marang wong-wong mau kalawan pedhang kang ana tutukingSun iki.

¹⁷Sapa kang duwe kuping, ngrungokna apa kang dadi pangandikane Sang Roh marang pasamuwan-pasamuwan:

Sing sapa unggul, bakal Sunparingi mangan mana kang piningit, sarta Sunganjar watu

putih, kang ing dhuwure katulisan jeneng anyar, kang ora kawruhan ing wong, kajaba kang nampani.”

Marang pasamuwan ing Tiatira

2:18-29

¹⁸“Lan nulisa marang malaekate pasamuwan ing Tiatira: Iki pangandikane putraning Allah, kang tingale kaya urubing geni lan sampeyane kaya tembaga: ¹⁹Ingsun ngudaneni panggawenira kabeh: iya katresnanira, iya pracayanira, apadene pangabdinira lan kaantepanira. Ingsun nguningani, manawa panggawenira kang wekasan iku ngluwihi kang wiwitan. ²⁰Nanging sira Sunwaoni, amarga sira ngumbar Izebel, wong wadon kang ngaku-aku nabi, memulang lan nasarake para abdiningsun supaya laku jina lan mangan sesajene brahala. ²¹Lan Ingsun wus paring inah marang wong mau supaya mratobata, nanging ora gelem mratobat saka anggone laku jina. ²²Wruhanira, wong iku bakal Sungluntungake ing paturon, Sundadekake lara lan para kang laku jina karo wong mau bakal Suntempuh ing sangsara gedhe, manawa padha ora mratobat mareni pratingkahe iku. ²³Apadene anak-anake bakal padha Suntumpes. Temahan sakehe pasamuwan bakal padha sumurup yen Ingsun iki kang nupiksani batin lan atining manungsa. Sarta Ingsun bakal males marang sawiji-wijine panunggalanira miturut sapanggawenira.

²⁴Nanging sira, iya iku wong-wong liyane kang ana ing Tiatira, kang ora ngugemi piwulang iku, lan kang ora nyinau ing wadi-wadining Iblis, kayadene anggone ngarani, iku Sundhawuhi mangkene: Ingsun ora karsa ngetrapi momotan liyane marang sira. ²⁵Nanging apa kang sira duweni iku kukuhana nganti sarawuhingSun.

²⁶Dene sing sapa unggul lan nindakake ayahaningSun nganti tumeka ing wekasan, iku bakal Sunganjar panguwasa mengku para bangsa, ²⁷lan iku bakal padha direh kalawan teken wesi; sarta wong-wong iku bakal karemuk kaya grabah, -- padha kaya kang Ingsun tampeni saka RamaningSun --, ²⁸apadene bakal Sunganjar lintang panjer esuk.

²⁹Sapa sing duwe kuping, ngrungokna apa kang dadi pangandikane Sang Roh marang pasamuwan-pasamuwan."

Marang pasamuwan ing Sardis

3:1-6

3¹"Sira nulisa marang malaekate pasamuwan ing Sardis: Iki pangandikane kang kagungan Rohe Allah pitu lan lintang pitu iku: Ingsun ngudaneni ing panggawenira kabeh; sira kaaranan urip, mangka satemene mati! ²Sira tangia, lan nyantosakna apa kang isih kari kang wus ngarepake mati, awit panggawenira iku ora ana siji-sijia kang sampurna ana ing ngarsane AllahingSun.

³Kang iku sira elinga, kapriye anggonira nampani lan krungu; iku tetepana lan mratobata! Jalaran manawa sira ora jumaga, Ingsun bakal ngrawuhi sira kaya maling, sarta sira ora bakal sumurup wayah apa anggoningSun ngrawuhi sira. ⁴Nanging ing Sardis kono uga ana wong sawatara kang ora ngregedi sandhangane; wong-wong iku bakal ndherek ing satindakingSun kalawan manganggo putih, marga wus padha sembada.

⁵Sing sapa unggul, iku bakal dienggoni sandhangan putih kaya mangkono; lan jenenge mesthi bakal ora Sunbirat saka ing buku kauripan, sarta jenenge bakal Sunakeni ana ing ngarsane RamaningSun lan ing ngarepe para malaekate.

⁶Sing sapa duwe kuping, ngrungokna apa kang dadi pangandikane Sang Roh marang pasamuwan-pasamuwan.”

Marang pasamuwan ing Filadhelfia

3:7-13

⁷“Lan sira nulisa marang malaekate pasamuwan ing Filadhelfia: Iki pangandikane Sang Suci, Sang Sajati, kang ngasta kuncine Dawud; samangsa Panjenengane ngengakake, ora ana kang bisa nutup, samangsa Panjenengane nutup, ora ana kang bisa ngengakake. ⁸Ingsun ngudaneni sakehing panggawenira. Sira wus Sunwengani lawang kang ora bisa kainebake dening wong. Ingsun mirsa manawa kakuwatanira ora sapiraa,

nanging sira netepi pangandikaningSun sarta ora nyelaki asmaningSun. ⁹Wruhanira, wong sawatara panunggalaning paguyubane Iblis, yaiku kang padha ngaku-aku Yahudi, mangka sajatine dudu, nanging goroh, iku bakal Sunpasrahake marang sira. Sanyatane wong iku bakal Suntekakake, supaya padha sumungkem ana ing ngarepe sikilira sarta padha ngakoni, yen Ingsun ngasihi sira. ¹⁰Sarehne sira wus netepi marang pangandikaningSun, supaya kalawan sabar mantep nganti-anti marang Ingsun, mulane Ingsun iya bakal ngreksa sira ing dina pacoban kang bakal nekani ing sajadad kabeh kanggo ndadar wong kang padha manggon ing bumi. ¹¹Ingsun bakal dumrojog rawuh. Apa kang sira duweni iku kukuhana, supaya aja ana wong kang ngepek makuthanira.

¹²Sing sapa unggul, iku bakal Sundadekake saka-guru ana ing Padaleman Sucining AllahingSun, lan ora bakal metu maneh saka kono; karodene bakal Suntutlisi asmane AllahingSun, araning kuthaning AllahingSun, yaiku Yerusalem anyar, kang tumurun saka ing swarga saka AllahingSun, sarta asmaningSun kang anyar.

¹³Sapa kang duwe kuping, ngrungokna apa kang dadi pangandikane Sang Roh marang pasamuwan-pasamuwan.”

Marang pasamuwan ing Laodhikia

3:14-22

¹⁴“Lan sira nulisa marang malaekate pasamuwan ing Laodhikia: Iki pangandikane Sang Amin, Seksi kang setya tuhu lan sajati, kang murwani titahing Allah: ¹⁵Ingsun ngudaneni ing sakehing panggawenira, yen sira iku ora adhem lan ora panas. Saiba becike saupama sira adhem utawa panas. ¹⁶Kang iku sarehne sira iku manget-manget, ora adhem ora panas, mulane Ingsun bakal nglepeh sira saka ing tutukingSun. ¹⁷Sarehne sira duwe ujar: Aku iki sugih lan aku wus ngudi kasugihan sarta ora kekurangan apa-apa, apa maneh marga sira ora sumurup, yen sira iku mlarat, lan memelas, wuta lan kawudan, ¹⁸mulane Ingsun mituturi sira, supaya sira tukua mas kang binesor ing geni marang Ingsun, supaya sira dadia sugih; lan uga sandhangan putih, supaya sira manganggoa, temah aja nganti katon anggonmu wuda, kang ngisin-isini; apadene lenga kang kagawe mblonyohi mripatira, supaya bisa ndeleng. ¹⁹Sapa wong kang Sunkasihi iku Sunwelehake lan Sunrangket; marga saka iku sing sumarah lan mratobata!

²⁰Wruhanira, Ingsun jumeneng ana ngarep lawang sarta thothok-thothok; manawa ana wong kang krungu suwaraningSun lan ngengani lawang, Ingsun bakal lumebet

manggihni lan bujana bebarengan karo wong iku lan wong iku karo Ingsun.

²¹ Sing sapa unggul, iku bakal Sunwenangake lungguh kalawan Ingsun ana ing dhamparingSun, padha kaya Ingsun uga wus unggul lan banjur lenggah kalawan RamaningSun ana ing dhampare.

²² Sing sapa duwe kuping, ngrungokna apa kang dadi pangandikane Sang Roh marang pasamuwan-pasamuwan.”

Pinituwa patlikur lan makluk papat

4:1-11

4 ¹ Sawuse mangkono aku weruh: Lah, lawanging swarga ana kang menga sarta ana swara kang wus dakrungu biyen, ngandikani aku kaya swarane kalasangka, mangkene: “Sira munggha mreng bakal Suntedahi apa kang sawuse iki pinesthi kalakon ing tembe.” ² Padha sanalika aku kalimputan ing Roh, lah ing swarga ana dhampar kapasang, lan ana kang lenggah ing dhampar iku. ³ Kang lenggah ing dhampar iku sawangane kaya sesotya yaspis lan sardhis; lan ing saubenge dhampar ana kluwunge kang katon sumunar kaya jumerud. ⁴ Anadene ing saubenge dhampar mau ana dhampare patlikur linenggahan ing pinituwa patlikur, padha mangagem putih sarta ngagem makutha emas. ⁵ Saka ing dhampar mau ana kilate kang metu lan swara gludhug kang gumleger, lan ing ngarepe dhampar ana obor

pitu kang padha murub: yaiku Rohe Gusti Allah pepitu. ⁶Karodene ing ngarepe dhampar ana sagara kaca kristal; ing satengahe dhampar lan ing saubenge ana makluk papat padha kebak mripat ana ing ngarep lan ing buri.

⁷Dene makluk mau kang kapisan kaya singa, kang kapindho kaya pedhet, kang katelu iku raine kaya manungsa, lan kang kapate kaya manuk garudha mabur. ⁸Makluk papat mau siji-sijine ana suwiwine ngenem, ing saubenge lan ing jerone padha kebak mripat, lan rina-wengi tanpa leren anggone ngucap mangkene:

“Suci, suci, suci Pangeran Allah, ingkang Mahakuwasa, ingkang rumiyin wonten, ing samangke wonten, saha ingkang badhe rawuh.”

⁹Anadene makluk mau saben-saben padha ngunjukake pamuji lan pakurmatan tuwin puji sokur marang Panjenengane kang lenggah ing dhampar lan kang gesang langgeng ing salawas-lawase, ¹⁰para pinituwa patlikur mau banjur padha sumungkem ana ing ngarsane kang lenggah ing dhampar iku, sarta sujud marang Panjenengane kang gesang ing salawas-lawase. Sarta padha nyelehake makuthane ana ing sangarepe dhampar iku kalawan munjuk:

¹¹“Dhuh Pangeran saha Gusti Allah kawula, Paduka ingkang sayogya tapi pamuji sarta kaurmatan sarta panguwaos; amargi Paduka sampun nitahaken samukawis; sarta amargi

saking karsa Paduka, samukawis punika wonten lan dumados.”

Kitab kang kasegel lan Sang Cempe

5:1-14

5¹ Aku tumuli sumurup kitab gulungan ana ing astane tengen kang lenggah ing dhampar mau, kang katulisan ing jero lan ing jaba lan disegel nganggo segel pitu.² Tumuli aku weruh malaekat kang prakosa nguwuh-uwuh kalawan swara sora: “Sapa kang sembada ngudhari gulungan kitab iku lan ngletheki segele?”³ Nanging ing swarga lan ing bumi tuwin sangisoring bumi, ora ana kang bisa ngudhari gulungan kitab mau sarta nyumurupi ing sisih jerone.⁴ Aku tumuli nangis kelara-lara, marga ora ana kang tinemu sembada ngudhari utawa nyumurupi sisih jerone gulungan kitab mau.⁵ Banjur ana pinituwa kang ngandika marang aku: “Kowe aja nangis! Lah, Sang Singa kang saka trah Yahuda, yaiku sogolane Sang Prabu Dawud, wus unggul, temah bisa ngudhari gulungan kitab iku lan ngletheki segele pitu.”

⁶ Aku banjur sumurup ing satengahe dhampar lan makluk papat iku tuwin ing satengahe para pinituwa mau ana Cempe jumeneng katone kaya wus kasembeleh, singate pitu lan tingale pitu: yaiku Rohe Allah pepitu kang kautus menyang ing salumahing bumi.⁷ Sang Cempe mau banjur nyelak sarta nampani kitab mau saka astane tengen kang pinarak ing dhampar.

⁸Nalika Panjenengane mundhut gulungan kitab mau, makluk papat lan pinituwa patlikur iku tumuli sumungkem ana ing ngarsane Sang Cempe, siji-sijine nyekel clempung lan bokor mas, kebak isi menyan; yaiku pandongane para Suci. ⁹Sarta padha ngidungake kidung anyar, tembungé:

“Paduka sembada nampeni gulungan kitab punika sarta ngletheki segelipun; amargi Paduka sampun kapragat lan sarana rah Paduka, Paduka sampun nebus tiyang-tiyang saking saben golongan saha basa tuwin bangsa miwah umat kagem Gusti Allah, ¹⁰sarta Paduka dadosaken karajan lan imam sumaos ing Allah kita, sarta sami badhe dados ratu wonten ing bumi.”

¹¹Aku tumuli ndeleng lan krungu swarane malaekat akeh ing sakubenging dhampar, lan makluk-makluk tuwin para pinituwa; cacahé maleksa-leksa lan maewu-ewu leksa,

¹²pangucape kalawan swara sora:

“Sang Cempe ingkang sampun kapragat punika sembada nampeni panguwaos, lan kasugihan, sarta kawicaksanan, saha kakiyatan, tuwin kaurmatan, miwah kamulyan lan pangalembana.”

¹³Aku banjur krungu sakehing makluk kang ana ing swarga lan ing bumi tuwin sangising bumi, sarta ing sagara, apadene kang urip ing jerone, padha ngucap:

“Pangalembana lan kaurmatan, tuwin pamuji sarta kamulyan kagem

Panjenenganipun ingkang lenggah ing dhampar saha Sang Cempe, ngantos salami-laminipun!”

¹⁴Anadene makluk papat iku padha ngucap: “Amin!” Sarta para pinituwa mau padha sumungkem sujud.

Segel nenem wiwit kaklethek

6:1-17

6¹Lah aku banjur sumurup Sang Cempe iku nglethek segel kang kapisan saka segel pitu mau, lan aku krungu makluk papat mau kang kapisan ngucap, swarane kaya gludhug: “Mara ndelenga!”²Tumuli aku ndeleng: Lah, ana jaran putih, kang nunggang nyekel panah lan nganggo makutha ganjaran. Wong mau banjur maju kaya kang wus unggul banjur ngrebut kaunggulan maneh.

³Lan nalika Sang Cempe iku nglethek segel kang kapindho, aku krungu makluk kang kapindho ngucap: “Mara ndelenga!”⁴Tumuli ana jaran liyane maju, ulese abang mbaranang sarta kang nunggang kaparingan panguwasa ngilangi tentrem-rahayu saka ing bumi, supaya wong padha paten-pinatenan, lan uga kaparingan pedhang gedhe.

⁵Lan nalika Sang Cempe iku nglethek segel kang katelu aku krungu makluk kang katelu ngucap: “Mara ndelenga!” Tumuli aku weruh: lah, ana jaran ireng, kang nunggangi nyekel timbangan.⁶Aku tumuli krungu ana swara ing tengah-tengahe makluk papat iku tembunge:

“Gandum sataker sadinar, lan sair telung taker sadinar. Ananging aja ngrusakake lenga lan anggur iku.”

⁷Lan nalika Sang Cempe nglethek segel kang kapat, aku krungu makluk kang kapat ngucap: “Mara ndelenga!” ⁸Tumuli aku weruh: lah ana jaran ijo-kuning siji sarta kang nunggang jenenge si Pati, lan dietutake dening teleng palimengan. Lan iku padha kaparingan panguwasa mateni isining jagad saprapat srana pedhang, pailan sarta pageblug, tuwin kalawan kewan-kewan galak ing bumi.

⁹Lan nalika Sang Cempe iku nglethek segel kalima, aku tumuli weruh sangisore misbyah ana nyawane para kang wus kapatenan marga saka pangandikane Gusti Allah lan marga saka paseksene. ¹⁰Nyawa-nyawa mau padha nguwuh-uwuh kalawan swara sora: “Ngantos pinten laminipun malih, dhuh Sang Kristus ingkang Maha Suci sarta Sajati, anggen Paduka boten ngadili saha malesaken rah kawula dhateng tiyang ingkang manggen wonten ing bumi?” ¹¹Tumuli padha kaparingan jubah putih, sarta kadhawuhan, supaya lerem sawatara mangsa engkas nganti tumeka saganeping cacache para kancane abdi lan sadulur-sadulure, kang iya bakal padha dipateni, kaya wong-wong mau.

¹²Bareng Sang Cempe nglethek segel kang kanem, aku tumuli weruh: lah ana lindhu kang nggegirisi lan srengenge dadi ireng kaya kanthong wulu lan rembulan dadi abang mbranang kaya getih. ¹³Lan lintang-lintang

ing langit padha rontog marang ing bumi, kaya wit anjir ngrontogake wohe kang isih mentah, manawa katempuh ing angin gedhe.

¹⁴Langit tumuli nglunthung kaya kitab sarta sakehing gunung lan pulo padha ngalih saka ing panggonane. ¹⁵Para raja ing bumi lan para panggedhe sarta para prawira, lan para wong sugih sarta para wong kang kuwasa, lan sakehing batur sarta wong mardika padha ndhelik menyang ing guwa-guwa lan ing antarane watu-watu karang ing gunung.

¹⁶Iku mau kabeh padha calathu marang gunung-gunung lan marang watu parang: "Aku padha jugrugana lan dhelikna supaya aja kauningan ing Panjenengane, kang lenggah ing dhampar lan kena ing bebendune Sang Cempe iku." ¹⁷Sabab dinaning bebendune kang wingit wus teka, mangka sapa kang kuwasa nadhahi?

Wong Israel kang padha diecapi

7:1-8

7¹ Sawise iku aku weruh malaekat papat jumeneng ana ing pojoking bumi papat padha nyandhet angine bumi papat, supaya aja ana angin niyup menyang ing dharatan utawa menyang ing sagara tuwin menyang ing wit-witan. ²Sarta aku ndeleng malaekat liyane njedhul saka ing panggonan mletheking srengenge. Panjenengane ngampil cape Gusti Allah kang gesang, lan banjur nguwuh kanthi swara seru marang malaekat papat kang

padha kaparingan kawajiban ngrusak bumi lan sagara, ³tembunge: “Aja ngrusak bumi lan sagara utawa wit-witan sadurunge aku padha ngecapi para abdine Allahku ing bathuke!”

⁴Lan aku krungu cacache kang padha kaecapan iku: Panunggalane talere Banisrael kabeh kang kaecapan ana satus patang puluh papat ewu.

⁵Saka taler Yahuda kang kaecapan rolas ewu,

saka taler Ruben rolas ewu,

taler Gad rolas ewu,

⁶taler Asyer rolas ewu,

taler Naftali rolas ewu,

taler Manasye rolas ewu,

⁷saka taler Simeon rolas ewu,

taler Lewi rolas ewu,

taler Isakhar rolas ewu,

⁸saka taler Zebulon rolas ewu,

taler Yusuf rolas ewu,

taler Benyamin rolas ewu.

Wong akeh kang cacache tanpa wilangan

7:9-17

⁹Sawuse mangkono aku weruh: lah ana golonganing wong akeh kang cacache tanpa wilangan, saka sakehing bangsa lan taler tuwin golongan sarta basa, ngadeg ana ing sangarepe dhampar lan ing ngarsane Sang Cempe, padha nganggo jubah putih lan nyekel godhong kurma. ¹⁰Iku padha nguwuh kalawan swara seru:

“Karahayon punika sayogya kadarbe ing Allah kawula ingkang lenggah ing dhampar saha ing Sang Cempe!”

¹¹Anadene sakehing malaekat padha mapan ana ing saubenging dhampar lan para pinituwa tuwin makluk papat iku. Iku padha sumungkem ana ing ngarepe dhampar sarta padha sujud marang Gusti Allah, ¹²kalawan munjuk:

“Amin! Sakathahing puji lan kamulyan, sarta kawicaksanan tuwin panuwun, saha kaurmatan miwah panguwaos punapadene kasekten sayogya kadarbe ing Allah kita langgeng salami-laminipun! Amin!”

¹³Tumuli ing antarane para pinituwa mau ana kang ndangu marang aku: “Sapa kang padha manganggo jubah putih iku lan pinangkane saka ing ngendi?” ¹⁴Atur wangsulanku: “Bapak, punika panjenengan ingkang uninga.” Pinituwa mau banjur ngandika marang aku: “Iku para kang luwar saka ing sangsara gedhe sarta wus padha ngumbah jubahe nganti putih ing rahe Sang Cempe. ¹⁵Mulane padha ngadhep ana ing ngarepe dhamparing Allah lan padha ngladosi Panjenengane rina-wengi ana ing Padalemane Suci, apadene bakal padha ingauban dening kang lenggah ing dhampar iku kalawan tarube, ¹⁶sarta ora bakal padha ngelih lan ngelak maneh, tuwin bakal ora kena ing dayaning srengenge utawa ing panas kang sumelet. ¹⁷Amarga bakal padha diengen sarta diirid menyang tuki banyu kauripan dening

Sang Cempe kang ana satengahing dhampar iku, lan Gusti Allah bakal ngusapi sakehe eluh ing mripate.”

Pangletheke segel kang kapitu

8:1-5

8¹ Bareng Sang Cempe iku nglethek segel kang kapitu, ing swarga banjur sidhem premanem watara satengah jam suwene.

²Tumuli aku weruh malaekat pitu kang ngadhep ana ing ngarsaning Allah, padha kaparingan kalasangka pitu.

³Banjur ana malaekat liyane kang jumeneng cedhak misbyah kalawan ngasta padupan mas. Nuli padha kaparingan menyan akeh supaya dianggoa cecaosan bebarengan karo pandongane para suci ana ing misbyah mas kang ana ing ngarepe dhampar iku. ⁴Kukuse menyan kumelun awor karo pandongane para suci iku saka ing astane malaekat mau marang ing ngarsaning Allah. ⁵Malaekat mau tumuli mundhut padupan mas iku, diisengi saka ing misbyah, lan geni iku banjur diuncalake marang ing bumi. Tumuli ana swara gumlegering gludhug, bareng lan bledheg sarta lindhu.

Kalasangka papat kang wiwitan

8:6-13

⁶ Malaekat pitu kang ngasta kalasangka pitu mau banjur padha tata-tata arep ngungelake kalasangkane.

⁷ Malaekat kang kapisan banjur ngungelake kalasangkane, tumuli ana udan es, lan geni, campur getih; lan kabeh mau katibakake ing bumi; temah sapratelone bumi lan sapratelone wit-witan kobong sarta sakehe suket ijo padha geseng.

⁸ Malaekat kang kapindho tumuli ngungelake kalasangkane tumuli ana rerupan saemper gunung gedhe kang murub, kacegurake ing sagara. Temah sapratelone sagara iku dadi getih, ⁹ lan titah ing sagara kang duwe nyawa sapratelone padha mati tuwin sapratelone prau-prau padha sumyur.

¹⁰ Malaekat kang katelu tumuli ngungelake kalasangkane, banjur ana lintang gedhe tiba saka ing langit, murub kaya obor, sarta nibani sapratelon kali-kali lan etuk-etuking banyu.

¹¹ Anadene lintang mau jenenge Apsintus. Satemah sapratelone sakehing banyu dadi apsintus, njalari akeh wong kang padha mati marga saka banyu mau, awit wus dadi pait.

¹² Malaekat kang kapat banjur ngungelake kalasangkane, nuli sapratelone srengenge lan sapratelone rembulan tuwin sapratelone lintang-lintang katempuh, temah sapratelone iku padha dadi peteng, lan sapratelone rina

ora padhang, sarta wengine iya mangkono uga.

¹³Aku banjur weruh, lan krungu sawijining manuk garudha mabur ing satengahing langit lan ngucap kanthi swara seru: “Bilai, bilai, bilai wong kang manggon ana ing bumi awit saka swarane kalasangkane malaekat telu liyane, kang isih bakal ngungelake kalasangkane.”

Kalasangka kan kalima

9:1-12

9¹ Malaekat kang kalima tumuli ngungelake kalasangkane, aku banjur weruh ana lintang kang tiba ing bumi saka ing langit, sarta lintang mau kaparingan kuncine lawanging teleng palimenganing pati. ²Tumuli lawanging teleng mau kabukak, banjur ana pega kumelun saka ing teleng kaya pegane pawon gedhe, temahan srengenge lan awang-awang padha kapetengan dening pegane teleng mau.

³Tumuli pega iku metu walange akeh padha neba ing bumi lan padha kaparingan daya kayadene dayane kalajengking ing bumi.

⁴Lan padha kadhawuhan, supaya aja padha ngrusak suket-suket ing bumi, utawa marang sadhengaha thethukulan lan wit-witan, kajaba mung marang manungsa kang ing bathuke ora ana cape Gusti Allah. ⁵Karodene walang-walang mau ora diparengake mateni manungsa, ananging mung nyiksa bae lawase limang sasi, lan anggone nyiksa iku kaya panyiksane kalajengking, samasa ngentup

wong. ⁶Ing mangsa iku wong-wong bakal ngupaya pati, nanging ora bisa, lan padha kapengin mati, ananging padha kaoncatan ing pati.

⁷Anadene mungguh rupane walang-walang mau kaya jaran kang samekta ing perang, ing endhase ana kang saemper makutha emas, raine kaya raine manungsa, ⁸lan rambute kaya rambute wong wadon, lan untune kaya untune singa, ⁹lan dhadhane kaya nganggo kere wesi, kumrasaking elare kaya gumrubyuging kareta kang digered ing jaran akeh, kang padha mlayu menyang ing paperangan. ¹⁰Buntute kaya kalajengking, lan uga ana entupe, dene buntute iku gunane kanggo milara manungsa lawase limang sasi. ¹¹Anadene kang dadi ratune iya iku malaekat panggedhening teleng palimenganing pati, jenenge ing basa Ibrani Abadon, lan ing basa Yunani Apolion. ¹²Kasangsaran kang kapisan wus kliwat. Saiki isih ana kasangsaran loro kang bakal nekani.

Kalasangka kang kanem

9:13-21

¹³Malaekat kang kanem tumuli ngungelake kalasangkane, aku banjur krungu swara metu saka sungu papat ing misbyah mas kang ana ing ngarsane Gusti Allah, ¹⁴Kang dhawuh marang malaekat kang kanem kang ngasta kalasangka mau mangkene: “Malaekat papat kang padha kabanda ana ing sacedhake bengawan Efrat iku uculana.”

¹⁵ Malaekat papat kang padha kacawisake ngenteni jam, dina, sasi lan taun kang wus pinanci iku tumuli diuculi, supaya padha mateni sapratelone umat manungsa. ¹⁶ Lan cacache wadyabala jaranan iku rongpuluh ewu leksha; aku krungu pira cacache. ¹⁷ Mungguh jarane lan kang padha nunggangi iku ana ing wahyu iki katone mangkene: padha nganggo kere, warnane abang kaya geni lan biru tuwin kuning walirang; endhase jaran memper kaya endhasing singa, tuwin cangkeme ngetokake geni, lan pega sarta welirang. ¹⁸ Sapratelone umat manungsa padha dipateni dening wewelak telu iku, yaiku geni, lan pega tuwin welirang kang padha metu saka ing cangkeme. ¹⁹ Awitdene dayane jaran-jaran mau dumunung ana ing cangkeme lan buntute; amarga buntute iku kaya ula; padha nganggo endhas, iku kanggo nganakake karusakan.

²⁰ Ananging kekarene wong kang ora dipateni kalawan wewelak iku mau, meksa ora padha mratobat nyingkiri pagaweaning tangane: ora marenani anggone padha nyembah marang para dhemit lan brahala-brahala mas, salaka, tembaga, watu apadene kayu kang ora bisa ndeleng, krungu utawa lumaku. ²¹ Apamaneh uga padha ora mratobat sumingkir saka anggone memateni, utawa nenung, sarta laku jina, apadene nyenyolong.

Kitab kawudharan**10:1-11**

10 ¹Aku tumuli weruh malaekat liyane kang prakosa tumedhak saka ing swarga, asingep mega, lan ing sadhuwuring mustakane ana kluwunge, wedanane kaya srengenge, sampeyane kaya tugu geni.

²Astane nyepeng gulungan kitab cilik wudharan. Sampeyane kang tengen tumapak ing sagara, lan kang kiwa ing dharatan.

³Malaekat mau nguwuh kalawan swara seru kaya panggeroning singa. Sawuse iku nguwuh, ngludhug pitu banjur padha nyuwara. ⁴Lan sawuse gludhug pitu mau padha ngucap, iku banjur arep dakcatheti, nanging aku nuli krungu swara saka ing swarga kang ngandika: "Apa kang diucapake dening gludhug pitu iku mau sira segela, aja sira tulis!"

⁵Malaekat kang dakdeleng jumeneng ana ing sagara lan ing dharatan mau, tumuli ngangkat astane tengen marang langit, ⁶sarta banjur supaos demi Panjenengane kang gesang langgeng salawas-lawase, kang wus nitahake langit saisine, lan bumi saisine, tuwin sagara saisine: "Ora bakal kaundur maneh! ⁷Nanging samangsa unine kalasangkane malaekat kang kapitu keprungu, yaiku manawa malaekat iku ngungelake kalasangkane, bakal kayektenan kekeraning Allah, kaya kang wis kawartosake marang para abdine, yaiku para nabi."

⁸Swara kang wus dakrungu saka ing langit mau, tumuli ngandika maneh marang aku mangkene: “Majua, kitab wudharan kang ana ing tangane malaekat, kang ngadeg ana ing sagara lan ing dharatan iku tampanana.” ⁹Aku banjur marani malaekat mau sarta nyuwun, supaya gulungan kitab iku kaparingna marang aku. Dhawuhe marang aku: “Tampanana, lan panganen; iki bakal marakake wetengmu pait, nanging ana ing cangkemmu rasane legi kaya madu.” ¹⁰Aku tumuli nampani kitabe saka ing astane malaekat mau, banjur dakpangan: ana ing cangkemku rasane legi kaya madu, nanging sawuse dakpangan, wetengku krasa pait. ¹¹Tumuli aku dipangandikani mangkene: “Kowe kudu medhar wangsit maneh marang para bangsa lan umat tuwin basa sarta para ratu.”

Seksine Gusti Allah loro

11:1-14

11 ¹Aku tumuli kaparingan glagah, kaya teken ukuran, kanthi dhawuh mangkene: “Mara sira ngadega lan ukuren Padalemane Suci Gusti Allah lan misbyah dalah para kang sujud ana ing kono iku. ²Mung platarane sajabane Padaleman Suci iku aja sira ukur, marga iku wus kapasrahake marang para bangsa-bangsa liya kang bakal padha ngidak-idak Kutha Suci lawase patang puluh loro sasi. ³Anadene seksiningSun loro bakal Sundhawuhi medhar wangsit lawase sewu

rong atus sawidak dina kalawan manganggo bagor.”

⁴Yaiku wit jaitun loro lan padamaran loro kang ana ing pangayunane Allahe alam donya.

⁵Dene manawa ana wong kang arep milara, bakal ana geni metu saka ing cangkeme mangsa marang satrune. Lan manawa ana wong kang arep milara, mesthi kapatenan kanthi patrap mangkono. ⁶Seksi loro mau padha duwe panguwasa ngancing langit, supaya ora ana udan sajrone padha medhar wangsit; lan padha duwe panguwasa ing ngatase sakehing banyu bisa kadadekake getih; sarta nggebug bumi kalawan sawarnaning wewelak sawayah-wayah miturut sakarepe.

⁷Anadene samangsa wus rampung anggone padha nglairake paseksene, tumuli kewan kang muncul saka ing teleng bakal nempuh perang marang seksi-seksi mau, sarta bakal padha dikalahake lan dipateni. ⁸Layone bakal gilang-gilang ana ing lurunging kutha gedhe, kang cara kasukman kaaranan Sodom lan Mesir, iya ing panggonane Gustine kasalib.

⁹Karodene panunggalane para bangsa lan taler tuwin basa sarta golongan, padha nonton layone lawase telu satengah dina lan wong-wong iku ora nglilani layone dikubur.

¹⁰Wong-wong kang manggon ing bumi padha bungah awit saka kang mati iku lan padha pista apadene padha kirim-kiriman bebungah, marga nabi loro mau padha nyiksa kabeh wong kang manggon ana ing bumi.

¹¹ Sawuse telu satengah dina tumuli rohing kauripan saka ing Allah nganjingi layon-layon mau, temahan kang mati banjur padha tangi, agawe banget girise wong kang padha weruh.

¹² Wong-wong mau tumuli padha krungu swara seru saka ing swarga mangandikani: “Padha mungga mrene!” Banjur padha mungga menyang ing langit, katutupan mega, kadeleng dening para satrune.

¹³ Ing nalika iku ana lindhu kang luwih dening gedhe lan saprasapuluhe kutha iku jugrug, lan wong pitung ewu padha mati dening lindhu iku; lan wong-wong liyane padha giris banget, banjur padha ngluhurake Gusti Allah ing swarga.

¹⁴ Wewelak kang kapindho wus liwat; lah, wewelak kang katelune tumuli teka.

Kalasangka kang kapitu kaunekake.

Gusti Allah kaluhurake dening para pinituwa kalawan kidung pangalembana

11:15-19

¹⁵ Bareng malaekat kang kapitu ngungelake kalasangane, tumuli ing swarga keprungu swara banter padha muni mangkene:

“Paprentahan ing donya iku kaasta dening Pangeran kita lan Sang Jebadane, sarta Panjenengane bakal jumeneng Ratu langgeng salawas-lawase.”

¹⁶ Para pinituwa patlikur, kang padha lungguh ing dhampar ana ing ngarsaning Allah banjur

padha sumungkem sujud marang Gusti Allah,
¹⁷ unjuke,

“Dhuh Pangeran, Gusti Allah ingkang
 Mahakuwaos, ingkang wonten, saha
 ingkang kala rumiyin wonten,
 kawula sami saos sokur dhumateng Paduka,
 amargi Paduka sampun ngagem panguwaos
 Paduka ingkang agung saha sampun
 wiwit ngasta kaprabon.

¹⁸ Para bangsa sampun sami nepsu, nanging
 bebendu Paduka sampun katingal sarta
 sampun dumugi wekdalipun para tiyang
 pejah dipun adili tuwin paring ganjaran
 dhateng para abdi Paduka,
 para nabi kaliyan para suci saha para ingkang
 ajrih-asih dhumateng asma Paduka,
 dhateng tiyang-tiyang alit kaliyan tiyang-
 tiyang ageng amargi Paduka sampun
 ngagem panguwaos Paduka ingkang
 agung lan Paduka badhe nglebur para
 ingkang sami ngrisak bumi.”

¹⁹ Sabanjure Padalemane Suci Gusti Allah
 kang ana ing swarga kawengakake lan pethi
 prajanjiane katon ana ing Padaleman Suci
 iku, banjur ana kilat lan swara gumlegering
 gludhug apadene lindhu lan udan es kang
 luwih dening deres.

Wanodya lan naga

12:1-6

12 ¹ Ing langit tumuli katon tengeran
 gedhe: Ana wanita kang sinandhangan

srengenge, lan rembulan ana ing sangisore tlapakane sarta nganggo makuthane lintang rolas ana ing siraha. ²Wanita mau lagi ngandheg sarta sajrone sesambat nglarani arep nglairake iku njerit marga kelaran. ³Lan ing langit katon ana tengeran liyane: Lah ana naga gedhe abang mbranang, endhase pitu, lan ana sungune sapuluh, sarta ing endhase ana jamange pitu. ⁴Pethite nyered sapratelone lintang-lintang ing langit, banjur ditibakake marang bumi.

Naga mau mapan ana ing ngarepe wanita kang arep nglairake iku, sedyane arep nguntal Putrane sang wanita, samangsa miyos. ⁵Sang wanita mau banjur mbabar Putra kakung, kang bakal ngengen para bangsa kalawan lantaran wesi; dumadakan Sang Putra mau karebut lan diplayokake menyang ing ngarsaning Allah lan ing dhampare. ⁶Dene sang wanita mau mlayu menyang pasamunan, ing panggonan kang wus dicawisake dening Gusti Allah, supaya diopeni ana ing kono lawase sewu rong atus sawidak dina.

Naga dikalahake

12:7-9

⁷Ing swarga tumuli ana paperangan. Sang Mikhael lan para malaekate padha perang nglawan naga mau, sarta si naga iku kabantu dening para malaekate, ⁸nanging padha ora kuwat nanggulangi; temah padha ora oleh papan maneh ana ing swarga. ⁹Si naga gedhe

banjur diuncalake mangisor, si ula kuna, kang kaaranan Iblis lan Setan, kang nasarake saisining jagad, iku kauncalake menyang ing bumi, dalah para malaekate.

Kidung kaunggulan

12:10-12

¹⁰ Nuli aku krungu swara kang banter ana ing swarga, mangkene:

“Samengko karahayon lan panguwasa tuwin paprentahaning Allah kita, lan panguwasane Sang Jebadane, wus kababar, marga si panggugat, kang rina-wengi nggugat para sadulur kita ana ing ngarsaning Allah kita, iku wus kauncalake mangisor.

¹¹ Lan anggone padha ngalahake srana rahe Sang Cempe, lan srana tembung paseksene.

Sabab padha ora ngeman marang nyawane dhewe nganti tumeka ing pati.

¹² Mulane padha sukarenaa, he, swarga lan he, sira kabeh kang padha ngenggoni, bilai kowe, he, bumi lan sagara! marga Iblis wus ngudhuni sira, kalawan nepsu banget, marga weruh, yen wektune mung kari sathithik.”

Naga ngoyak wanita mau

12:13-17 (12:13-18)

¹³Anadene bareng si naga eling, yen wus kauncalake menyang ing bumi banjur ngoyak sang wanita kang wus mbabar Putra kakung mau. ¹⁴Sang wanita tumuli kaparingan

suwiwi garudha gedhe sapaasang, supaya mabur menyang ing panggonane, iya iku ing pasamunan, ana ing kono wanita iku diopeni, adoh saka papane si ula, lawase samangsa lan rong mangsa tuwin satengah mangsa.

¹⁵Si ula banjur nyemburake banyu kaya kali saka ing cangkeme, disusulake marang wanita mau, supaya kelia ing kali kono. ¹⁶Nanging sang wanita ditulungi dening bumi. Bumi iku ngangapake cangkeme, lan nguntal kali kang disemburake dening cangkeme naga mau.

¹⁷Si naga tumuli nepsu banget marang sang wanita, banjur lunga merangi turune liyane, kang padha netepi pepakoning Allah lan

13 ngantepi ing paseksene Gusti Yesus, ¹(12-18) lan banjur manggon ana ing pinggir sagara.

Kewan kang metu saka sajrone sagara

13:1-10 (13:1-10)

(13-1) Sabanjure aku weruh ana kewan njedhul saka sajroning sagara, sungune sapuluh lan endhase pitu; pucuking sungune ana makuthane sapuluh, lan ing endhase

ana cirine jeneng panyenyamah. ²Kewan kang dakdeleng iku rupane kaya macan tutul, sikile kaya sikil bruwang lan cangkeme kaya cangkem singa. Iku banjur diwenehi kasekten dening naga mau, lan dhampar tuwin panguwasane kang gedhe. ³Aku nuli ndeleng endhase kang siji iku kaya ana tatune kang mbebayani tumrap uripe, nanging tatune banjur waras. Temah wong sadonya padha kaeraman, banjur ngetut buri kewan iku. ⁴Wong-wong mau padha sujud marang naga mau, awit wus menehake panguwasane marang kewan iku. Karodene wong-wong mau padha sujud marang si kewan kalawan pangucape: "Sapa kang madhani kewan iki? Lan sapa kang bisa nandhingi perang?" ⁵Si kewan banjur kaparingan cangkem, kang kebak kumlungkung lan panyenyamah; sarta uga kaparingan panguwasa nglakoni mangkono iku lawase patang puluh loro sasi. ⁶Kewan iku nuli ngangapake cangkeme nyenyamah marang Gusti Allah, iya nyenyamah marang asmane lan padalemmane sarta marang kabeh kang padha manggon ana ing swarga. ⁷Sarta maneh kalilan nempuh perang lan ngalahake marang para suci; tuwin kaparingan panguwasa misesa marang angger taler lan umat tuwin basa sarta bangsa. ⁸Lan kabeh wong kang manggon ing bumi bakal padha sujud marang si kewan, yaiku saben wong kang jenenge wiwit nalika jagad tinalesan ora

katulisan ing buku kauripan kagungane Sang Cempe kang wus kasembeleh.

⁹Sapa kang duwe kuping, ngrungokna!

¹⁰Sapa kang pinesthi ditawan, iku bakal ditawan; sapa kang pinesthi kapatenan sarana pedhang, iku bakal kapatenan sarana pedhang.

Kang prelu ing kene iya iku sabar mantep lan pracayane wong-wong suci.

Kewan kang metu saka ing sajroning bumi

13:11-18

¹¹Aku tumuli weruh kewan liyane njedhul saka sajroning bumi, sungune loro kaya Sang Cempe lan calathune kaya si naga. ¹²Sarta nindakake sakehe panguwasane kewan kang kapisan ana ing ngarepe. Iku marakake bumi lan sakabehe kang ngenggoni padha sujud marang kewan kang kapisan, kang wus waras tatune kang mbebayani mau. ¹³Sarta maneh nganakake mukjijat-mukjijat kang nggegirisi, malah nganti ngudhunake geni saka ing langit marang bumi ana ing ngarepe wong. ¹⁴Kewan mau nasarake wong kang manggon ing bumi sarana kaelokan-kaelokan, kang wus diwenehake supaya ditindakake ana ing ngarepe si kewan kapisan mau. Wong-wong kang manggon ing bumi dikon dening kewan mau, supaya padha nganakake reca kanggo ngormati si kewan kang kataton dening pedhang, nanging kang tetep isih urip iku. ¹⁵Apamaneh si kewan dikuwasakake

nganjingi nyawa marang reca iku mau, temah reca kewan iku uga bisa calathu, lan banjur tumandang, saben wong kang ora sujud marang reca kewan iku banjur kapatenan.

¹⁶Karodene si kewan mau marakake wong kabeh, gedhe cilik, sugih miskin, mardika lan batur tukon, tangane tengen utawa bathuke padha dicireni, ¹⁷sarta ora ana wong bisa tetuku utawa dodolan kajaba mung kang kanggonan ciri mau, yaiku jenenge si kewan utawa cacache wilanganing jenenge.

¹⁸Kang prelu ing kene yaiku kawicaksanan; sapa kang wicaksana iku ngetunga cacahing wilangane si kewan iku, awit iku wilangane sawijining manungsa, lan cacache yaiku nem atus sawidak nenem.

Sang Cempe lan para tebusane

14:1-5

14 ¹Aku tumuli weruh: lah Sang Cempe jumeneng ana ing gunung Sion, kaayap dening wong satus patang puluh papat ewu, kang padha kacirenan asmane piyambak lan asmane Kang Rama ana ing bathuke. ²Aku banjur krungu swara saka ing langit kaya gumrojoging banyu akeh lan kaya gumlegere gludhug kang nggegirisi. Lan swara kang dakrungu iku kaya swarane panylempung-panylempung kang padha ngunekake clempunge. ³Iku padha ngidungake kidung anyar ana ing ngarepe dhampar lan ing ngareping makluk papat

tuwin para pinituwa iku, lan ora ana wong kang bisa nyinau kidung iku, kajaba mung wong satus patang puluh papat ewu kang wus padha katebus saka ing bumi iku. ⁴Yaiku wong kang ora padha njemberake awake karo wong wadon, amarga padha murni kaya prawan. Iku kang padha ndherekake Sang Cempe ing satindak-tindake. Yaiku kang padha katebus saka ing antarane manungsa minangka kurban wiwitan sumaos marang Gusti Allah lan marang Sang Cempe. ⁵Lan ing cangkeme ora tinemu kang cidra; wong iku padha tanpa cacad.

Pawarta bab pangadilan

14:6-13

⁶Lan aku tumuli weruh malaekat liyane mabur ing awang-awang ngasta Injil kang langgeng diwartakake marang wong kang padha manggon ana ing bumi lan marang sadhengah bangsa lan taler tuwin basa sarta golongan, ⁷pangandikane kalawan swara seru: "Padha wedi-asiha marang Gusti Allah lan caosana kaurmatan, awit wektuning pangadilane wus teka, sarta padha sujud marang Panjenengane kang wus nitahake langit lan bumi tuwin sagara apadene sakehe tukung banyu."

⁸Banjur ana malaekat liyane maneh, malaekat kapindho, nusul, ngandika: "Wus rubuh, wus rubuh Babil, kutha kang gedhe

iku, kang wus ngendemi sakehe para bangsa kalawan angguring hawa-nepsu laku jina.”

⁹Tumuli ana malaekat liya, kang katelune nusul, pangandikane kanthi swara sora: “Manawa ana wong kang sujud marang si kewan lan marang recane iku, tuwin nampani ciri ana ing bathuke utawa ing tangane, ¹⁰iku bakal ngombe anggur bebendune Gusti Allah, kang wus kasadhiyakake tanpa campuran ana ing tuwunging dukane; sarta bakal kasiksa kalawan geni lan walirang ana ing ngarepe para malaekat suci lan ing ngarsane Sang Cempe. ¹¹Anadene pegane geni pasiksan iku kumelun ing salawas-lawase, lan panyiksane tanpa leren rina-wengi, yaiku kang padha sujud marang si kewan lan marang recane iku, mangkono uga sapa kang nampani cirining jenenge.”

¹²Kang prelu ing kene yaiku sabar mantepe para suci, kang padha ngantepi pepakoning Allah lan pracaya marang Gusti Yesus.

¹³Aku tumuli krungu swara saka ing swarga kang ngandika: “Tulisen: Rahayu para wong kang mati lan matine ana ing patunggilane Gusti, wiwit ing samengko.” “Sanyata,” pangandikane Sang Roh, “supaya padha aso saka ing rekasane, awit sakehing panggawene padha mbarengi lakune.”

Panen an ing bumi

14:14-20

¹⁴ Aku banjur weruh: lah, ana mega putih, lan ing mega mau ana kang lenggah kaya Putrane Manungsa, mustakane ngagem makutha mas lan astane ngasta arit kang landhep.

¹⁵ Tumuli ana malaekat liyane medal saka ing Padaleman Suci; sarta munjuk kalawan swara seru marang Panjenengane kang lenggah ing mega mau: "Gusti mugi nglampahaken arit Paduka sarta mugi kaenenana, amargi sampun dumugi mangsanipun ngeneni; ujer panen an ing bumi sampun sepuh."

¹⁶ Panjenengane kang lenggah ing mega mau banjur nguncalake arite menyang ing bumi, sarta bumi tumuli kaenenan.

¹⁷ Tumuli ana malaekat liyane medal saka ing Padaleman Suci kang ana ing swarga; iku uga nyepeng arit landhep. ¹⁸ Lan ana malaekat liyane maneh medal saka ing misbyah kang nguwaosi geni; iku banjur nguwuh kalawan swara seru marang malaekat kang ngasta arit landhep mau: "Aritmu kang landhep iku lakokna, lan dhompokan wohe wit anggur ing bumi undhuhana, awit wohe wis padha mateng." ¹⁹ Malaekat mau tumuli nguncalake arite menyang ing bumi, sarta ngundhuhi wohe wit anggur ing bumi lan diuncalake ing kulah pamipitan gedhe, yaiku bebendune Allah. ²⁰ Lan wohe wit anggur mau tumuli dipipit ana ing sajabaning kutha, lan saka

ing pamipitan iku ana getih mili, kang jerone nganti tutug ing kendhalining jaran, lan dohe rong atus mil.

Pamujine para kang unggul

15:1-4

15 ¹Aku tumuli weruh pratandha liyane kang gedhe lan elok ana ing langit: ana malaekat pitu padha mbekta wewelak pitu kang wekasan, awit iku kang dadi pantoging bebenduning Allah.

²Karodene aku weruh rerupan kaya sagara kaca campur geni, sarta para wong kang wus unggul anggone perang karo si kewan lan recane, sarta cacache petungane jenenge, padha ngadeg ana ing pinggiring sagara gedhah mau. Sarta iku padha nyekel clempunge Gusti Allah. ³Wong-wong iku padha ngidungake kidunge Nabi Musa, abdine Gusti Allah, lan kidunge Sang Cempe, unine:

“Agung saha elok pakaryan Paduka,
dhuh Pangeran, Allah ingkang Mahakuwaos!
Adil saha leres margi Paduka punika,
dhuh Ratunipun sadaya bangsa!

⁴Dhuh Pangeran, sinten ingkang boten ajrih,
saha boten ngluhuraken Asma Paduka?
Awit namung Paduka piyambak ingkang suci;
amargi sakathahipun bangsa sami badhe
sowan

sarta nyembah sujud dhateng Paduka,
sabab sampun katingal leresing sadaya
pangadilan Paduka.”

Malaekat pitu lan tuwung bebenduning Allah pitu

15:5-8

⁵Sawuse mangkono aku tumuli weruh wong ngengakake Padaleman Suci -- tarub paseksen -- ing swarga. ⁶Sarta malaekat pitu kang mbekta wewelak pitu mau, padha miyos saka ing padaleman Suci, ngagem lawon putih resik tuwin gumilap lan jajane apaningset mas. ⁷Makluk siji ing antarane makluk papat mau tumuli ngulungake bokor mas pitu marang malaekat pitu mau, kabeh kebak isi bebenduning Allah kang gesang langgeng ing salawas-lawase. ⁸Padaleman Suci mau tumuli kebak pega awit saka kaluhurane lan panguwaosing Allah, sarta ora ana wong siji-sijia kang bisa lumebu ing Padaleman Suci iku, sadurunge wewelak pitu kang kaasta dening malaekat pitu mau rampung.

Wewelak pepitu

16:1-21

16 ¹Aku tumuli krungu swara seru saka ing Padaleman Suci dhawuh marang malaekat pitu mau mangkene: “Padha lungaa, bokor pitu kang isi bebenduning Allah iku padha suntakana ing bumi.”

²Malaekat kang kapisan banjur tindak lan nyuntak bokore menyang ing bumi; wong kang kanggonan cirine si kewan lan kang

sujud marang recane tumuli padha kena ing memala wudun kang ampuh lan mbebayani.

³Malaekat kang kapindho nyuntak bokore menyang ing sagara; banyune tumuli dadi getih, kaya getihe wong mati, temahan isining sagara kang mawa nyawa padha mati kabeh.

⁴Malaekat kang katelu nyuntak bokore menyang ing kali-kali lan tukung banyu, temahan banyune dadi getih.

⁵Aku banjur krungu malaekat kang nguwaosi banyu iku munjuk:

“Paduka punika adil, Paduka ingkang wonten sarta ingkang kala rumiyin sampun wonten, Paduka ingkang suci, ingkang sampun ndhawahi paukuman punika.

⁶Amargi tiyang punika sampun sami ngwutahaken rahipun para suci lan para nabi, Paduka inggih sampun ngombeni rah tiyang-tiyang punika; makaten punika sampun samesthinipun tumrap tiyang-tiyang punika!”

⁷Apadene aku krungu misbyah ngucap mangkene:

“Dhuh Pangeran, Allah, Inggih Mahakuwaos,

leres lan adil sadaya pangadilan Paduka punika.”

⁸Malaekat kang kapat nyuntak bokore menyang ing srengenge, lan iku tumuli kaparingan panguwasa mbrangas wong kalawan geni. ⁹Temahan wong padha kagosongake dening panasing geni kang banter, banjur padha nyenyamah marang

asmaning Allah, kang nguwaosi wewelak-wewelak mau, sarta ora mratobat ngluhurake marang Gusti Allah.

¹⁰ Malaekat kang kalima nyuntak bokore menyang ing dhampare si kewan temahan kaprabone iku dadi peteng, sarta wong-wong padha nggigiti ilate dhewe marga saka kelaran, ¹¹ lan banjur padha nyenyamah marang asmane Allah ing swarga marga saka kelaran lan marga saka wudune, nanging padha ora mratobat maren pratingkahe.

¹² Malaekat kang kanem nyuntak bokore menyang ing bengawan Efrat, banjur tumuli asat, temah wus cumawis dalane para ratu kang rawuh saka ing bang wetan. ¹³ Aku banjur weruh saka ing cangkeme si naga lan ing cangkeme si kewan tuwin ing cangkeme kang ngaku-aku nabi iku ana roh reged telu padha metu kaya kodhok. ¹⁴ Yaiku roh-roh setan kang nganakake mukjijat-mukjijat, kang padha lunga nggoleki ratu-ratu saindenging jagad, padha diklumpukake diajak perang ing dina kang wingit, yaiku dinane Gusti Allah kang Mahakuwaos.

¹⁵ "Wruhanira, Ingsun rawuh kaya maling. Rahayu, wong kang jumaga lan kang ngrumat sandhangane, supaya anggone lumaku aja nganti kalawan wuda lan katon kawirangane."

¹⁶ Anadene anggone nglumpukake iku mau ana ing pangonan, kang ing basa ibrani aran Harmagedhon.

¹⁷ Malaekat kang kapitu nyuntak bokore menyang ing awang-awang. Saka ing

padaleman Suci banjur kaprungu swara seru saka ing dhampar iku, pangandikane: “Wus kalakon.”¹⁸ Tumuli ana thathit cumleret lan gludhug gumleger, sarta ana lindhu gedhe kang salawase bumi dienggoni manungsa durung tau kalakon. Kaya mangkono hebate lindhu iku.¹⁹ Temah kutha kang gedhe iku pecah dadi telu lan kutha-kuthane para bangsa kang padha ora wanuh marang Gusti Allah padha jugrug. Gusti Allah banjur kengetan marang Babil kang gedhe iku nuli kaparingan tuwung kang kebak isi anggur bebenduning dukane Gusti Allah.²⁰ Sakehe pulo banjur padha musna, lan gunung-gunung wis padha ora katemu maneh.²¹ Sarta ana udan woh gedhe, bobote satus pun, tiba saka ing langit nibani wong-wong, temahan wong-wong padha nyenyamah marang Gusti Allah marga saka wewelak udan woh iku, awit wewelak iku mau nggegirisi banget.

Putusan tumrap kutha Babil

17:1-18

17¹ Salah sawijining malaekat pitu kang ngasta bokor pitu mau, rawuh sarta ngandika marang aku: “Mrenea, kowe daktuduhi paukumane si sundel gedhe, kang lungguh ana ing papan kang akeh banyune.² Kang dadi bedhangane para raja ing bumi, lan para wong kang manggon ing bumi wus padha mendem dening angguring bedhange.”³ Sajrone aku kalimputan ing Roh aku kagawa

menyang ing pasamunan. Ing kono aku weruh ana wong wadon nunggang kewan abang sulak wungu, kang awake sakojur kacirenan jeneng-jeneng panyenyamah. Endhase pitu lan sungune sapuluh. ⁴Dene wong wadon mau nganggo jarit wungu lan jingga, sarta nganggo pasren mas, sesotya tuwin mutyara, tangane nyekel tuwung mas kang kebak isi sakehing barang kang saru lan jejembering laku jina. ⁵Lan ing bathuke kacirenan jeneng, sawijining wewadi: “Babil gedhe baboning para tunasusila lan sakehing kanisthan ing bumi.” ⁶Anadene aku weruh wong wadon mau mendem getihe para suci lan para seksine Gusti Yesus.

Aku gumun banget nalika ndeleng iku mau. ⁷Malaekat mau tumuli ngandika marang aku: “Yagene kowe kok gumun? Kowe dakkandhani bab wadine wong wadon lan wadine kewan tunggangane kang endhase pitu lan sungune sapuluh iku.

⁸Kewan kang kokdeleng iku maune ana, nanging saiki ora ana, lan bakal njedhul saka ing teleng, sarta marani ing karusakan. Anadene para kang manggon ana ing bumi, kang jenenge ora katulisan ing buku kauripan wiwit jagad tinalesan, iku bakal padha kaeraman, samangsa padha weruh si kewan, dene maune ana saiki ora ana, mangka bakal ana maneh. ⁹Kang prelu ing kene yaiku budi kang wicaksana: endhas pitu iku ngibarati gunung pitu, kang dilungguhi dening wong wadon mau. ¹⁰Karodene uga ngibarati ratu

pitu; kang lima wus padha ambruk, kang siji saiki ana, sijine durung teka, dene samangsa wus teka, iku tetep mung sawatara mangsa.

¹¹Anadene si kewan kang maune ana, saiki ora ana, iku dhewe dadi raja kang kawolu lan sanadyan mangkono dadi panunggalane kang pitu iku, sarta marani karusakan. ¹²Dene sungu sapuluh kang kokdeleng iku ratu sapuluh kang durung wiwit mrentah, nanging bakal padha nampani panguwasaning ratu, bebarengan karo si kewan suwene sajam.

¹³Iku padha sarujuk, masrahake kasekten lan panguwasane marang si kewan iku. ¹⁴Lan iku kabeh bakal padha nempuh perang nglawan Sang Cempe. Nanging bakal dikalahake dening Sang Cempe lan para kang tinimbangan lan kang padha pinilih apadene kang setya, amarga Panjenengane iku Gustine para gusti lan Ratune para ratu.”

¹⁵Malaekat mau tumuli ngandika marang aku: “Kabeh banyu kang kokdeleng, kang dilungguhi dening wanita tunasusila iku ngibarati para bangsa lan rakyat akeh tuwin golongan apadene basa. ¹⁶Dene sungu sapuluh kang kokdeleng lang kewan iku bakal padha sengit marang si tunasusila iku, lan bakal didadekake kapiran lan diwodani tuwin dipangan daginge, wasana diobong kalawan geni. ¹⁷Amarga atine wus diwangsit dening Gusti Allah supaya nglakoni kang dadi karsane kanthi tunggal sedya, apadene supaya masrahake paprentahane marang si kewan, nganti tumeka pangandikane Gusti Allah wus

padha katetepan kabeh. ¹⁸Anadene wong wadon kang kokdeleng iku, ngibarati kutha gedhe kang ngereh para ratu ing bumi.”

Rusake kutha Babil

18:1-20

18 ¹Sawuse mangkono, aku weruh malaekat liyane tumedhak saka ing swarga. Malaekat mau kagungan panguwasa gedhe sarta bumi dadi padhang marga saka kamulyane. ²Malaekat mau nguwuh-uwuh kalawan swara seru:

“Wus rubuh, wus rubuh Babil, kutha gedhe iku.

Lan wus dadi dhangkane para roh reged lan papan pandhelikane para roh najis, tuwin sarupaning manuk kang najis lan kang sinengitan, ³awit sakehe para bangsa wus padha ngombe anggur hawa-nepsune kang saru, sarta para raja ing bumi padha laku jina karo dheweke,

tuwin para sudagar ing bumi wus padha dadi sugih marga saka hawa-nepsune.”

⁴Aku tumuli krungu swara liyane, saka ing swarga, kang ngandika:

“He, umatingSun, padha sumingkira saka ing antarane,

supaya sira aja nganti kalepetan ing dosane, lan aja nganti melu kena ing wewelake.

⁵ Amarga dosane wus ngundhung-undhung kongsi sundhul ing langit, lan Gusti Allah wus ngengeti ing sakehe pialane.

⁶ Walesen kaya kang dadi pamalese marang sira,
lan tikelana loro saka panggawene,
tuwunge kang kanggo nyampur iku isenana tikel loro;

⁷ patrapana panyiksa lan kaprihatinan,
kayadene anggone wus ngrasakake kaluhuran lan kamukten.

Sabab osiking atine mangkene:

Aku lungguh ing dhampar kaya ratu,
aku dudu randha,
lan aku ora bakal tau prihatin.

⁸ Mulane bakal katekanan sakehe wewelake bareng sadina,
yaiku pageblug lan prihatin tuwin pailan;
sarta bakal kaobong ing geni,
awit Pangeran Allah, kang ngadili iku santosa.”

⁹ Anadene para raja ing bumi, kang padha laku bedhang lan olah kamukten karo dheweke, iku bakal padha nangisi lan nggrantesake samangsa padha ndeleng pegane geni kang ngobong. ¹⁰ Para raja mau bakal padha ngadeg ngedohi, awit saka wedine marang panyiksane lan bakal ngucap:

“Cilaka, cilaka kowe, he kutha gedhe Babil, he kutha kang santosa, dene paukumanmu wus tumindak mung ing sajrone sajam!”

¹¹ Para sudagar ing bumi padha nangisi lan sesambat, marga wus ora ana kang tuku dagangane, ¹² yaiku dagangan arupa mas lan salaka, sesotya lan mutyara, mori alus lan jarit wungu sutra lan kain jingga, barang warna-warna saka kayu wangi, dandanan saka gadhing warna-warna, lan rupa-rupa dandanan kayu kang larang, saka tembaga, wesi sarta saka marmer. ¹³ Manis jangan, bumbu-bumbu, lenga wangi lan menyan, anggur lan lenga, glepung alus lan gandum, sapi lan wedhus, jaran lan kreta, apadene malah abdi lan nyawane wong.

¹⁴ Lan iku kabeh bakal padha ngucap:

“Wowohan-wowohan kang dadi pepenginane atimu iku wus ilang, lan samubarang kang mewah lan endah iku wus sirna, lan ora bakal katemu maneh.”

¹⁵ Para kang daging barang-barang iku mau, kang wus dadi sugih saka kutha iku, bakal padha ngadeg ana ing kadohan awit saka wedine marang anggone kasiksa, sarta padha nangis lan sesambat, ¹⁶ pangucap:

“Cilaka, cilaka kutha gedhe, kang mangango mori alus tuwin jarit wungu lan jingga, sarta nganggo pasren mas lan sesotya tuwin mutyara iku, dene sajrone sajam bae kasugihan kang samono iku wus rusak.”

¹⁷ Karodene sakehing jurumudhi lan para kang lelayaran, tuwin para mantrus lan sakehe wong kang panguripane ana ing sagara, padha ngedoh, ¹⁸ lan padha weruh pegane geni kang

ngobong, banjur nguwuh-uwuh, pangucape:
“Endi kutha kang madhani kutha gedhe iki?”

¹⁹ Banjur padha nguwur-uwuri lebu ing sirahe,
sarta nguwuh-uwuh kalawan nangis lan
sesambat pangucape:

“Cilaka, cilaka kutha gedhe,
kang raja-penine dadi marganing kasugihane
sakehe wong kang duwe prau ana ing
sagara,
awi wis rusak sajrone sajam bae.

²⁰ Padha bungaha marga saka iku, he
swarga,
lan para suci, para rasul sarta para nabi,
sabab Gusti Allah wus ndhawahi paukuman
marang kutha iku marga saka kowe
kabeh.”

Babil ora bakal madeg maneh

18:21-24

²¹ Tumuli ana malaekat kang prakosa,
ngangkat watu kang gedhene sawatu
panggilingan, banjur kajegurake ing sagara,
pangandikane:

“Iya kaya mangkono iku kutha gedhe Babil,
bakal kauncalake mangisor sarosane,
lan banjur ora bakal ketemu maneh.

²² Sarta swarane para panylempung sarta
para pasindhen,
tuwin para panyuling apadene panylompret,
ora bakal keprungu maneh ana ing kowe,
lan wus ora bakal ana wong kang olah
sadhengaha

kagunan kang tinemu ana ing kowe,
sarta swarane panggilingan ora bakal
keprungu maneh ana ing kowe.

²³ Padhanging damar ora bakal madhangi
kowe maneh, lan swarane penganten
lanang wadon ora bakal keprungu
maneh ana ing kowe.

Awit sudagar-sudagarmu iku maune padha
dadi panggedhene bumi, marga saka
sakehe bangsa wus padha kasasarake
srana panenunganmu.”

²⁴ Sarta ing kutha iku tinemu getihe para nabi
lan para suci, apadene getihe sakehe wong
kang padha kapatenan ana ing bumi.

Kekidungan ing bab rusake kutha Babil

19:1-5

19 ¹ Sawuse mangkono aku krungu swara
sora kaya swarane wong golongan
gedhe ana ing swarga, pangucape:

“Haleluya!

Karahayon lan kamulyan sarta panguwaos
punika wonten ing Allah kita,

² awitdene leres lan patitis pangadilanipun,
amargi Panjenenganipun ingkang sampun
ngadili wanita tunasusila ageng,

ingkang ngrisak bumi srana lampahipun jina;
sarta Panjenenganipun punika ingkang
sampun malesaken rahipun para
abdinipun dhateng wanita punika.”

³ Tumuli padha ngucap kang kaping pindhone:
“Haleluya!

Wondene peganipun punika kumelun
langgeng salami-laminipun.”

⁴Para pinituwa patlikur lan makluk papat
iku banjur padha sumungkem sujud marang
Gusti Allah kang lenggah ing dhampar, sarta
munjuk:

“Amin, Haleluya!”

⁵Tumuli keprungu swara saka ing dhampar:
“Padha saosa puji marang Allah kita,
he para abdi kabeh,
sira kang padha wedi-asih marang
Panjenengane,
kang cilik lan kang gedhe!”

Bujana pikramane Sang Cempe

19:6-10

⁶Aku banjur krungu kaya swarane wong
golongan gedhe, kaya gumrojoting banyu
akeh lan kaya swarane gludhug kang banter,
tembunge:

“Haleluya!

Dene Pangeran, Allah kita, Kang
Mahakuwaos, wus jumeneng raja.

⁷Payo kita padha sumyak-sumyak asukarena,
lan ngluhurake Panjenengane!

Amarga wis tekan ing dina pikramane Sang
Cempe,

lan panganten putri wis rumantos.

⁸Sarta pangantene putri kaparingan
pangageman mori alus kang putih resik
gumilap!”

(Anadene mungguh mori alus iku ngibarati kautamane para suci).

⁹Aku tumuli dipangandikani mangkene: “Nulisa: Rahayu para kang tinimbangan marang bujana pikramane Sang Cempe.” Sarta aku dipangandikani maneh: “Iki sabdane Gusti Allah kang satuhu.” ¹⁰Aku banjur nyungkemi sampeyane kang ngandika mau arep sujud, nanging tumuli dipangandikani: “Aja mangkono! Aku iki padha kaya kowe lan para sadulurmu, kang nduweni paseksene Gusti Yesus. Sujuda marang Gusti Allah! Awit mungguh paseksene Gusti Yesus iku rohing pamedhar wangsit.”

Sabdaning Allah

19:11-16

¹¹Aku banjur weruh swarga menga: lah, ana sawijining jaran putih; dene asmane kang nitih: “Kang Setya lan Kang Sanyata.” Panjenengane ngadili lan merangi kalawan adil. ¹²Tingale kaya urubing geni lan mustakane ngagem makutha akeh, sarta Panjenengane ngagem ciri seratan asma kang ora kasumurupan ing wong, kajaba mung sarirane piyambak. ¹³Pangagemane rasukan jubah kang wus kacelup ing getih, sarta asmane kasebut: “Sabdaning Allah.” ¹⁴Anadene wadya-bala ing swarga padha ndherekake tindake; lan padha nunggang jaran putih sarta manganggo mori alus kang putih resik. ¹⁵Ing tutuke metu pedhange

kang landhep, kang bakal disabetake marang sakehing bangsa. Dene Panjenengane kang bakal ngengen kalawan lantaran wesi lan bakal meres anggur ana ing pamipitan anggur yaiku bebenduning dukane Gusti Allah, Kang Mahakuwaos. ¹⁶Anadene jubahe, lan wentise tinulisan asma: “Ratune para ratu lan Gustine para gusti.”

Si kewan lan nabine kakalahake

19:17-21

¹⁷Aku tumuli weruh malaekat jumeneng ana ing srengenge, sarta nguwuh kalawan swara sora marang sakehe manuk kang mabur ana ing awang-awang, dhawuhe: “Mrenea, padha nglumpuka ing bujanane Gusti Allah, bujana kang gedhe, ¹⁸padha mangana daginge para ratu, lan daginge para tetindhing perang sarta daginge para pahlawan, apadene daginge jaran lan kang padha nunggangi sarta daginge sarupaning wong, kang mardika lan batur tukon, wong cilik lan wong gedhe.”

¹⁹Aku tumuli weruh si kewan iku lan para ratu ing bumi sabalane padha nglumpuk nglawan perang marang Kang Nitih turangga lan sabalane mau. ²⁰Si kewan tumuli kacekel, dalah kang ngaku-aku nabi, kang wus nindakake mukjijat ana ing ngarepe, kagawe srana nasarake wong kang wus padha nampani cirine si kewan lan padha sujud marang recane. Sakarone padha kacemplungake ing sagara geni kang murub

nganggo welirang urip-uripan. ²¹ Dene liyane padha kapatenan dening Kang Nitih turangga sarana pedhang, kang metu saka ing tutuke; sakehe manuk padha wareg anggone mangani daginge.

Kraton sewu taun

20:1-6

20 ¹ Aku tumuli weruh ana malaekat tumedhak saka ing swarga ngasta kuncine jurang lan rante gedhe ing astane; ² malaekat mau nyepeng si naga, si ula tuwa iku, yaiku si Iblis lan si Setan. Tumuli dirante sewu taun lawase, ³ banjur diuncalake menyang ing teleng, ditutup lan ing dhuwure disegel, supaya si Iblis lan si Setan iku aja nasarake para umat maneh sadurunge pundhat sewu taun mau; sawise mangkono bakal kauculake sawatara mangsa.

⁴ Aku banjur weruh dhampar-dhampar lan kang padha nglenggahi; sarta tumuli padha kaampilan pangadilan. Aku uga weruh nyawane wong-wong kang wus katigas gulune marga saka paseksene marang Gusti Yesus lan marga saka pangandikane Gusti Allah; kang ora padha sujud marang si kewan utawa marang recane, sarta ora nampani ciri ing bathuke lan ing tangane, iku kabeh padha urip maneh ing ndherek jumeneng ratu kalawan Sang Kristus lawase sewu taun. ⁵ Nanging wong-wong mati liyane iku ora padha urip maneh sadurunge pundhat sewu taun mau.

Iya iku patangen kan kapisan. ⁶Rahayu lan suci wong kang kaparingan panduman ing patangen kang kapisan iku. Wong iku padha ora kawasesa maneh dening pati kang kapindho, nanging bakal padha dadi imame Gusti Allah lan Sang Kristus, sarta bakal ndherek jumeneng ratu kalawan Panjenengane nganti sewu taun lawase.

Iblis diukum

20:7-10

⁷Anadene sawuse genep sewu taun iku mau, Iblis tumuli bakal kaluwaran saka ing pakunjarane, ⁸sarta bakal metu nasarake para bangsa kang ana ing pojoking bumi papat, yaiku Gog lan si Magog, pada diklumpukake kaajak perang, cacahé kaya wedhi ing sagara. ⁹Tumuli padha nglurug mratani saindenging jagad, sarta ngepung pakuwone para wong suci lan kutha kang kinasih iku. Nanging banjur ana geni tumurun saka ing langit, mangsa wong-wong iku mau, ¹⁰dene Iblis, kang nasarake wong-wong mau, tumuli kacemplungake ing sagara geni lan welirang, yaiku kang wus kaenggonan si kewan lan nabi palsu, lan iku bakal padha kasiksa rina-wengi langgeng ing salawas-lawase.

Pangadilan ing dina wekasan

20:11-15

¹¹ Aku banjur weruh dhampar gedhe putih lan Panjenengane, kang nglenggahi. Bumi lan langit padha sirna saka ing pangayunane lan wus ora ketemu maneh papane. ¹² Aku tumuli weruh wong mati, gedhe cilik, padha ana ing ngarep dhampar, banjur ana kitab-kitab kang padha kabukak. Lan ana kitab liyane maneh kang kabukak, yaiku kitabing kauripan. Wong-wong mati mau tumuli padha diadili miturut panggawene adhedhasar apa kang katulis ing kitab-kitab mau. ¹³ Anadene sagara masrahake wong-wong mati kang ana ing jerone, lan iku diadili miturut sapanggawene dhewe-dhewe. ¹⁴ Sarta pati lan karajaning pati padha kacegurake ing sagara geni. Yaiku pati kang kapindho: sagara geni. ¹⁵ Dene saben wong kang jenenge ora katulis ana ing kitab kauripan iku, iku kacemplungake ing sagara geni.

Langit anyar lan bumi anyar

21:1-8

21 ¹ Aku tumuli weruh langit anyar lan bumi anyar, awit langit kang kapisan lan bumi kang kapisan wus sirna, lan sagara uga wus ora ana maneh. ² Lan aku weruh kutha suci, Yerusalem kang anyar, tumurun saka ing swarga, saka ing Allah, kang pinaesan

kaya panganten wadon kang dinandanan lumadi marang priyane. ³Aku banjur krungu swara seru kang ngandika saka ing dhampar iku: “Wruhanamu, tarube Gusti Allah ana ing tengahing manungsa, lan Panjenengane bakal dedalem ana ing antarane. Iku bakal padha dadi umate lan Panjenengane bakal dadi Allaha. ⁴Sarta Panjenengane bakal ngusapi sakehe luh saka ing mripate, lan bakal ora ana pati maneh; kasusahan lan pasambat apadene karubedan iya bakal wus ora ana; amarga samubarang kang lawas wus padha kapungkur.”

⁵Kang lenggah ing dhampar banjur ngandika: “Wruhanira, samubarang kabeh Sundadekake anyar!” Lan pangandikane: “Sira nulisa, awit pangandika iki patitis lan nyata.” ⁶Sarta aku dipangandikani maneh mangkene: “Samubarang kabeh wus kalakon. Ingsun iki Sang Alfa lan Sang Omega, Kang Murwani lan Kang Mungkasi. Wong kang ngelak bakal Sunparingi ngombe kanthi lelahanan saka tukung banyu kauripan. ⁷Sing sapa unggul, bakal tanpa iki kabeh, sarta Ingsun bakal dadi Allaha, lan dheweke bakal dadi PutraningSun. ⁸Nanging para wong kang jirih, lan wong kang ora pracaya, kang ambek nistha, kang mateni wong, kang laku jina, kang olah panenungan, kang nyembah brahala, lan sakehe wong kang para-cidra, iku pandumane ana ing sagara geni lan walirang kang murub; yaiku pati kang kapindho.”

Yerusalem kang anyar

21:9--22:5

⁹Sawijining malaekat panunggalane malaekat pitu kang ngasta bokor pitu kebak isi wewelak pitu kang wekasan iku rawuh lan banjur ngandika: “Mrenea, kowe daktuduhi panganten putri, garwane Sang Cempe.”

¹⁰Tumuli sajrone kalimputan ing Roh iku, aku digawa menyang ing gunung kang gedhe lan dhuwur, banjur dituduhi kutha kang suci, yaiku Yerusalem kang tumurun saka ing swarga, saka Gusti Allah. ¹¹Kutha iku kebak kamulyan lan cahyane Allah, kaya sesotya kang adi pinunjul, kaya sesotya yaspis, bening saemper kristal. ¹²Balu-wartine gedhe lan dhuwur, gapurane rolas; lan ing sadhuwure gapura-gapura mau ana malaekate rolas, sarta ana tulisane, yaiku jenenge taler Israel rolas. ¹³Ing sisih wetan ana gapurane telu, ing sisih lor telu, ing sisih kidul telu, ing sisih kulon telu. ¹⁴Sabanjure baluwartine kutha iku ana watune tetales rolas, ing dhuwur kacirenan jenenge para rasule Sang Cempe rolas.

¹⁵Anadene kang mangandikani aku iku ngasta lantaran ukuran mas, kagem ngukur kutha iku, dalah gapurane lan baluwartine.

¹⁶Wangune kutha mau pesagi, dawane padha karo ambane. Dene anggone ngukur nagara iku kalawan teken ukuran mau: tinemune ana rolas ewu stadi; dawane lan ambane tuwin dhuwure iku padha. ¹⁷Dene baluwartine

diukur tinemu satus patang puluh papat asta, manut ukurane manungsa, kang iya dadi ukurane malaekat. ¹⁸Baluwartine iku kang kagawe sotya yaspis; lan kuthane dhewe iku mas tulen, kaya kaca murni. ¹⁹Tetalese baluwartining kutha padha rinengga ing sesotya adi mancawarna. Tetalese kang kapisan iku yaspis, kang kapindho nilam, kang katelu mirah, kang kapat jumerud, ²⁰kang kalima sardonik, kang kanem sardis, kang kapitu retna cempaka, kang kawolu beril, kang kasanga krisolit, kang kasepuluh krisopas, kang kasewelas lazuardi, lan kang karolas kecubung. ²¹Gapurane rolas iku arupa mutyara rolas; siji-sijining gapura wujud mutyara siji, lan dalan-dalane nagara iku mas murni, kaya kaca kang bening.

²²Lan ana ing kono iku aku ora weruh Padaleman Suci; amarga Pangeran Allah, Gusti kang Mahakuwaos iku Padaleman Suci, mangkono uga Sang Cempe. ²³Sarta maneh kutha iku ora mbutuhake padhanging srengenge lan rembulan, amarga cahya kamulyane Gusti Allah kang madhangi lan Sang Cempe kang dadi damare. ²⁴Para bangsa bakal padha lumaku ana ing pepadhange sarta para ratu ing bumi padha ngasta kaluhurane mrono; ²⁵gapurane ora bakal kainebake ing wayah awan, awit ing kono bakal ora ana bengi maneh. ²⁶Karodene raja-penine lan kaluhurane para bangsa bakal kagawa lumebu mrono. ²⁷Nanging sabarang kang najis ora bakal bisa mlebu mrono, uga wong

kang nglakoni kanisthan, tuwin para cidra; nanging mung wong-wong kang jenenge padha katulisan ing kitab kauripan kagungane Sang Cempe.

22 ¹Aku tumuli dituduhi bengawan banyu panguripan, kang bening kaya kristal, kang mili metu saka ing dhampare Gusti Allah lan dhampare Sang Cempe. ²Ing satengahe dalaning kutha iku, yaiku ing sakiwa-tengene bengawan, ana wit-wit panguripan kang metokake woh ping rolas, saben sasi sapisan; anadene godhonge wit-wit mau dianggo mulyakake para bangsa. ³Sarta bakal ora ana laknat maneh. Dene dhampare Gusti Allah lan Sang Cempe bakal ana ing tengahe, lan para abdine bakal padha ngabekti marang Panjenengane, ⁴lan bakal padha nyawang pasuryane lan bathuke bakal padha kacirenan Asmane. ⁵Lan ing kono ora bakal ana wayah bengi maneh, sarta ora susah nganggo padhanging damar utawa srengenge, amarga Pangeran Allah kang bakal madhangi, sarta wong-wong mau bakal padha mrentah kaya ratu langgeng ing salawas-lawase.

Rawuhe Gusti Yesus

22:6-17

⁶Aku tumuli dipangandikani mangkene: “Pangandika iku mau patitis lan nyata, sarta Pangeran, Allah kang paring roh marang para nabi, wus ngutus malaekate supaya nuduhake

marang para abdine apa kang pinesthi enggal kalakon.”

⁷“Lah Ingsun bakal enggal rawuh. Rahayu wong kang netepi ing pangandika wedharing wangsite kitab iki!”

⁸Anadene aku, Yokanan, kang wus ndeleng lan krungu prakara iku mau kabeh. Lan sawuse krungu lan ndeleng, aku tumuli sumungkem ing sampeyane malaekat, kang wus nedahake iku mau kabeh marang aku, arep sujud. ⁹Nanging dhawuhe marang aku: “Aja mangkono! Awit aku iki dadi kancamu abdi, padha kaya kowe lan sadulur-sadulurmu, para abdi, lan para kang netepi pangandikane kitab ini. Sujuda marang Gusti Allah!”

¹⁰Tumuli pangandikane maneh marang aku: “Pangandika wedharing wangsite kitab iki aja sira segel, awit wektune wus cedhak. ¹¹Sing sapa gawe duraka, terusa gawe duraka, sing sapa jember, terusa njemberake awak; lan sing sapa laku bener, terusa laku bener; sing sapa suci, cikben terus nucekake awake!”

¹²“Lah Ingsun bakal enggal rawuh, sarta ngasta ganjaraningSun, kagawe males marang sawiji-wijining wong miturut sapanggawene.

¹³Ingsun iki Sang Alfa lan Sang Omega, Kang Murwani lan Kang Mungkasi, Kang Wiwitan lan Kang Wekasan.

¹⁴Rahayu wong kang padha ngumbah sandhangane. Iku kang bakal padha duwe wewenang tumrap wit-wit panguripan, lan lumebu ing kutha, liwat ing gapura-gapurane.

¹⁵Nanging asu lan juru tenung, tuwin

wong-wong kang laku jina, wong gawe pati, lan kang nyembah brahala, sarta sok wonga kang dhemen lan nglakoni para-cidra, iku ana ing sajabaning kutha. ¹⁶Ingsun, Yesus, wus ngutus malaekatingSun supaya aweh paseksen tumrap prakara iku mau kabeh marang sira kanggo pasamuwan-pasamuwan. Ingsun iki sogol, yaiku trahe Dawud, lintang panjer esuk kang mancorong.”

¹⁷Apadene Sang Roh lan panganten putri padha nyebut: “Paduka mug i rawuh!” Lan sapa kang krungu, iku munjuka: “Paduka mug i rawuh!” Lan sapa kang ngelak, majua lan sapa kang arep, njupuka banyu panguripan kalawan lelahanan.

Panutup

22:18-21

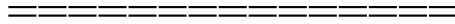
¹⁸Aku pratela marang saben wong kang ngrungokake ing pangandika wedharing wangsite kitab iki: “Manawa ana wong kang muwuhi apa-apa ing pangandika iki, Gusti Allah mesthi bakal muwuhi wewelak marang dheweke padha kaya kang katulisan ing kitab iki. ¹⁹Lan manawa ana wong kang ngurangi ing pangandikane kitab wedharing wangsit iki, Gusti Allah bakal mundhut pandumane saka ing wit panguripan lan saka ing kutha suci, kaya kang katulisan ana ing kitab iki.”

²⁰Kang nglairake paseksen bab iki mau kabeh ngandika mangkene: “Iya, Ingsun enggal

rawuh!” Amin, inggih Gusti Yesus, Paduka
mugi rawuh!

²¹ Sih-rahmate Gusti kita Yesus Kristus
nunggila ing kowe kabeh! Amin.

Alkitab Jawa

(Javanese Formal Translation)

© 1981 LAI

Bible texts are from

<https://www.youversion.com/bible>

<http://bibles.org/versions/jav-JAV>

